Лизелоте Велскопф-Хенрих

СИНОВЕТЕ НА ВЕЛИКАТА МЕЧКА

Народна младеж

ЛИЗЕЛОТЕ ВЕЛСКОПФ-ХЕНРИХ
СИНОВЕТЕ НА ВЕЛИКАТА МЕЧКА. ТОМ 2
ТОП И ХАРИ

Превод: Цветана Узунова-Калудиева

chitanka.info

ПРИБЕЖИЩЕТО НА ПРОКУДЕНИЯ

Беше нощ, студено, и мястото, където индианецът лежеше върху тревата, съвсем не беше подходящо за нощувка. Наоколо нямаше нито вода, нито защита срещу вятъра. Тревната степ северно от големия завой на Мисури тъкмо се съживяваше. Между снопчетата трева се бяха загнездили ледени топчета суграшица, които блестяха под лунната светлина на малки купчинки, така както ги беше навеяла непрекъсващата денем и нощем буря. Разпокъсаните облаци по небето се носеха бързо на югозапад. Макар че снегът отдавна вече се беше стопил, нощният мраз все още сковаваше всичката влага на тънки ледени корици.

Индианецът лежеше на една страна; беше подпрял горната част на тялото си върху левия лакът. От умора бе оборил глава върху рамото си. Очите му бяха отворени, но той гледаше неподвижно само към земята. От време на време опипваше със свободната си ръка десния крак, чиято подбедрица явно беше счупена; това личеше от леко издадената част над коляното.

Той нямаше кон, нито завивка, нито оръжия, нито пък храна. Край него лежаха двата здрави пръта, които беше използувал като патерици, за да се примъква напред цели три дни до късна нощ. Беше измършавял като скелет и зъзнеше. По време на бягството бе успял да вземе със себе си огниво — парчета твърдо и меко дърво, — ала нямаше сили да тръгне да търси сухи клони из голата прерия. Не искаше да заспи, защото се страхуваше, че ще измръзне и няма вече да се събуди. Волята му да живее и да постигне целта си все още не беше пречупена.

Цели три часа лежа така, без да чува нищо друго, освен воя на гладните вълци. Сега зверовете замлъкнаха и сключиха още по-тясно кръга около очакваната плячка. Индианецът взе единия прът и удари силно с него по земята. Ако не може да прогони зверовете, то дано поне движението на пръта и шумът от удара да ги сплашат за известно време.

Скоро след това той долови някакъв шум, който не се дължеше на него. Все пак шумът му беше съвсем познат и той се прилепи до земята, за да го поеме от почвата. Нямаше съмнение. През нощната прерия се носеха в буен галоп конници, може би един, а може би двама или трима. В главата на ослушващия се мъж лумнаха разбъркани чувства на страх и надежда. Той бягаше от безмилостни врагове, от които се беше отскубнал с голямо усилие преди три дни, и сега не знаеше дали конниците се числяха към вражеската орда, или бяха от родно племе. От посоката, откъдето идваха, от югоизток, не можеше да се очакват нито едните, нито другите.

Шумът от приближаващите се коне стана по-ясен. Скоро индианецът можа да различи два коня — бързи като вятъра мустанги. За окото те представляваха заедно със своите ездачи две черни сенки, които летяха над тревната степ. Ездачите се приближиха до кръга от вълци и сега цялото внимание на наблюдателя бе привлечено от играта на сенките, която той можеше да следи под слабия светлик на луната и звездите. Ездачите опънаха лъковете си, без да спират конете, и отпуснаха стрелите, галопирайки. Един вълк, който навярно бе улучен, скочи почти отвесно нагоре и после политна гърбом назад. Три вълка се спуснаха подир втория кон, но когато единият се хвърли върху животното, ездачът го удари с тояга или с брадва — това наблюдателят не можа да различи. Той видя обаче как звярът се смъкна надолу и остана да лежи. Учуди го, че двамата ездачи не издадоха никакъв звук. Бяха индианци, дългите им коси се развяваха от вятъра и от насрещната вълна на въздуха при бързата езда. Наблюдаващият ги индианец искаше да им извика, но все още не знаеше дали бяха врагове или приятели и дали трябваше да се крие от тях, или можеше да се надява на помощ.

Двамата ездачи извърнаха коне и от своя страна се нахвърлиха върху вълците със стрели и лъкове и — както сега раненият можа много добре да различи — с гъвкави тояги. Биеха се умело и храбро и след кратко време остатъкът от изгладнялата глутница побягна към далечината.

По гъвкавите тояги раненият можа да заключи, че двамата ездачи са от племето дакота. Те бяха негови смъртни врагове и сега му оставаше надеждата да не го открият. Той проследи пътя им с подозрение.

Най-напред двамата се спряха и навярно нещо уговаряха. При това ненаблюдавания наблюдател можа да разпознае, че единият от двамата ездачи беше много по-едър от другия, който не само беше по-дребен, но и изглеждаше момчешки слаб. Резултатът от тяхното съвещаване беше съвсем неочакван за наблюдаващия ги мъж. Те слязоха от конете и сякаш решиха да се настанят там, макар мястото, където стояха, съвсем да не предлагаше повече удобства за пренощуване, отколкото поляната, на която беше спрял от изнемога раненият. Не му оставаше нищо друго, освен да изчака какво ще се случи по-нататък. Вълците бяха отблъснати, за сметка на това сега край него имаше двама дакота. Едното беше не по-малко опасно от другото. Той реши да остане неподвижен, но буден. Може би утринното развиделяване щеше да реши по-нататъшната му съдба. Той отново усети дълбаещата и пробождаща болка на мястото, дето беше счупен пищялът му, която бе забравил, възбуден от случилото се край него.

Когато минаха няколко часа и звездите угаснаха и само Зорницата остана да блести, раненият вече се беше подготвил вътрешно за всичко, което можеше да му се случи. Макар край него да нямаше никаква водна повърхност, в която да можеше сам да се види под светлината на настъпващата зора, той все пак знаеше, че лицето му е оцветено с червената боя на войната и че следите на това оцветяване сигурно все още личат. Между него и всеки дакота можеше да съществува само вражда на живот и смърт. И тъй като той беше беззащитен, не го очакваше нищо друго, освен смърт. Въпросът беше само дали двамата дакота щяха да го открият. Следите, които той бе оставил зад себе си като подпиращ се на два пръта куцащ човек, можеха много лесно да бъдат открити.

Вече се развидели, но слънцето не можеше да се покаже. На хоризонта се бяха натрупали широки талази облаци и все още беше много студено. На около сто и петдесет метра от него имаше леко вълнисто възвишение и сега раненият забеляза, че двамата дакота лежат там; конете им сигурно стояха в падинката. Двамата непознати индианци не проявяваха никаква предпазливост. Навярно смятаха за безопасно това, че ги наблюдава един куцащ ранен. Но те явно го наблюдаваха, за да разберат кой е той и какво смята да прави. Така

мина половин час. От време на време през облаците проблясваше слънчев лъч.

После двамата дакота сигурно се уговориха какво да правят по-нататък. По-малкият, който беше много слаб, докара конете и ги поведе по посока на беззащитния ранен. По-високият, чиято едра фигура изглеждаше мощна и същевременно много хармонично развита, вървеше свободен край момчето. Двамата не бързаха.

„Те знаят — помисли си раненият, — че жертвата им не може да избяга. Нека разберат обаче как умеят да умират бойците на племето сиксикау.“

Посегна несъзнателно към едната от тоягите, които бе използувал като патерици. Макар да нямаше намерение да се съпротивява по такъв безсмислен начин, той все пак искаше да им покаже, че няма да се предаде доброволно.

Най-после двамата непознати индианци застанаха пред него не по-далеч от два метра. Тъй като се спряха спокойно и не заговориха веднага, раненият сиксикау има време да се учуди на външността им. Бяха един мъж и едно високо израснало момче. И двамата бяха облечени само с високите гамаши-легини и с мокасини и също зъзнеха. Върху гърба на единия от конете висеше завивка от бизонска кожа. И двамата дакота бяха въоръжени прекрасно. Имаха стрели и лък, двуцевни пушки и револвери, а хладните им оръжия не бяха само обичайният нож и гъвкавата тояга, направена от върбови клони и голям колкото яйце камък, а и бойната брадва със стоманено острие. Раненият сиксикау се учуди. Досега той само беше чувал да се говори за револвери. Тези дакота сигурно бяха в най-добри отношения с белите мъже, от които може да се получи такова оръжие.

Раненият нямаше намерение пръв да заговори. Докато не беше изникнала свадата между тях, той все още нямаше защо да се опасява за живота си. Нека изчака.

Двамата дакота не бяха оцветили лицата си с цветовете на войната. Раненият сиксикау заразглежда бродерията върху мокасините и колана на мъжа. Мотивите й му бяха непознати. Навярно тези двама индианци, по чиито коси и плитки и гъвкави тояги можеше да се съди, че са дакота, все пак не бяха от онази племенна група, с която бяха водили боя той и неговите братя. Може би те въобще не знаеха за този бой? Може да са били на границата, за да разменят стоката си срещу

огнестрелно оръжие, и сега се връщаха към неизвестния си бивак? Но те не можеха да не видят, че раненият сиксикау, който лежеше на тревата пред тях и все още стискаше тоягата в ръка, целият беше изрисуван с цветовете на войната.

Боецът от племето дакота заговори нещо, от което раненият сиксикау разбираше едва всяка трета дума, но все пак от жестовете му стана ясно какво го питат: как се казва и дали иска да го пренесат в бивака му.

Подобен въпрос му се стори странен и същевременно толкова естествен с човечността си, че веднага събуди у него подозрение и затова той не посмя да отговори утвърдително. Каква работа можеха да имат двамата дакота край шатрите на племето сиксикау? Дали не бяха съгледвачи и създаденото положение не им се бе сторило неповторима възможност да се доберат безнаказано до биваците на племената на сиксикау, за да подслушат и обгледат всичко?

Раненият разсъждаваше. И ако наистина беше така? Тогава той щеше да бъде спасен, а двамата дакота щяха да попаднат сред цяла орда бойци на черните ходила, които нямаше да ги пуснат на свобода, ако видеха, че са дошли с лоши намерения. Но какво щеше да стане, ако двамата дакота не бяха сами, а бяха само пратеници на по-голяма група от племето дакота, които може би дебнеха отнякъде, готови да последват оставените от тях следи чак до бивака и да нападнат жените и децата на племето сиксикау? Може би тия двама дакота именно затова бяха проявили интерес към ранения, защото той можеше да послужи както на тях, така и на онези, които ги бяха натоварили с тази задача, като пътеводител до шатрите на черните ходила? По-добре беше да не се захваща с двамата непознати индианци. В такъв случай не му оставаше нищо друго, освен да загине в безутешната гола степ. Защото, щом поемеше, куцукайки, пътя към своя бивак, двамата дакота можеха съвсем лесно да го проследят.

Отчаян от това, че появата и неочакваното внимание от страна на двамата ездачи сякаш му бяха отнели последната надежда за спасение, той им махна късо и отрицателно да си вървят по пътя и че той няма ни най-малко намерение да търси тяхната помощ.

Те, изглежда, го разбраха, защото се извърнаха, без да кажат дума, яхнаха конете си и потеглиха. Дали смятаха да се отдалечат достатъчно и когато раненият вече няма да ги вижда, да завият и да

останат да го наблюдават скришом, това той не можеше да знае. Предположи обаче, че ще направят така и затова реши да остане да лежи тук — по-добре да умре от жажда и да го разкъсат вълците, отколкото да издаде на врага бивака на своето племе. Нямаше и никаква надежда, че неговите другари и приятели могат да му се притекат на помощ и да го намерят. Защото той дълго време беше пленник и навярно всички вече го смятаха за мъртъв.

Двамата дакота обаче, които безпомощният ранен не можеше да вижда сега, постъпиха съвсем различно. Щом стигнаха на такова разстояние, че той не можеше да ги вижда и чува, те спряха. Едрият мъж слезе от коня си, момчето стори същото и двамата седнаха един до друг на тревата.

— Какво мислиш за боеца, когото намерихме? — попита мъжът момчето.

— Боец от племето сиксикау, поел бойната пътека. Успял е да се изплъзне от враговете си, но си е счупил десния крак. Ние видяхме оставената от него следа. Той се движи право в северозападна посока, затова шатрите на неговите братя и бащи сигурно са натам. Човек с такава сериозна рана и без оръжие не върви по обиколни пътища.

— Хау. Какво ще правим? Какво ми предлагаш ти, Твърдокаменни Харка Убиец на вълци?

Момчето, навлязло в тринадесетата година на своя живот, израсло високо и със съвсем сериозен израз на лицето, далеч по-сериозен, отколкото подхождаше на възрастта му, отвърна:

— Ще яздим на северозапад и ще търсим шатрите на племето сиксикау, за да съобщим там на бащите и братята на този ранен боец къде могат да си го намерят.

— Мъжете от този бивак също ще ни вземат за врагове щом разберат, че сме дакота.

— Да, така ще бъде. Но нима моят баща Матотаупа смята, че трябва да се крием заради това?

— Не смятам така, Харка. Ние с теб отдавна вече сме решили да отидем в шатрите на сиксикау. Още по времето, когато лятото изтичаше, когато тревата бе започнала да пожълтява и очаквахме сняг и мраз, още тогава ние с теб го решихме и аз ти казах, че мъжете на племето сиксикау са твърди бойци и че трудно приемат нови в своите

редове. Щом като знаехме това още през есента, няма защо сега — през пролетта — да се страхуваме от това. Аз казах, хау.

Бащата се изправи и момчето скочи веднага след него. Двамата отново възседнаха конете и потеглиха ту в лек галоп, ту ходом, както бяха навикнали като ездачи без седло, в северозападна посока през тревната степ. Небето се беше разсветлило, преряката беше обляна в слънчева светлина. Малкото облаци, които се движеха тук-таме, хвърляха странствуващите си сенки. Тъй като двамата дакота вече бяха хапнали сутринта и бяха свикнали да ядат само веднъж на ден, те не спряха да починат на обяд, а продължиха да яздят. Следите, които виждаха по пътя си, бяха от антилопи, елени и лосове.

Три часа след пладне те се натъкнаха на човешки следи. Беше широка, много ясна следа, която привлече погледите им още отдалеч. Те подтикнаха мустангите си и стигнаха в бърз галоп дотам, скочиха на земята, преди да унищожат някаква следа, привързаха бързо конете така, че да могат да пасат, но не и да избягат, и се заеха след това, всеки за себе си, да обиколят внимателно наоколо, за да разчетат следите като писмо. Когато отново застанаха един до друг, бащата попита:

— Е? Какво ще кажеш?

Момчето беше навикнало бащата да пита първо него, преди той сам да каже мнението си. Това именно беше училището, в което се обучаваха индианските момчета.

— Това е бил пътуващ бивак, татко. Те се преместват от едно място на друго по същия начин като нас. — Когато момчето казваше „нас“, то имаше пред вид племето дакота и своя роден бивак. — Жените, заедно с децата са пътували в дълга редица по средата, конете са влачили плазовете им.

Тъй като индианците не познаваха колелото и не бяха започнали да го използуват и след като го видяха у белите, те пренасяха шатрите, имуществото и малките си деца по стар обичай в плазове, влачени от коне. Привързваха два дълги смърчови пръта с тънкия край над гърба на коня, а дебелите краища оставаха да се влачат. Изопваха между влачещите се краища една завивка, върху която нареждаха имуществото си и настаняваха децата. Този начин на пренасяне беше много подходящ за дългите преходи без прокаран път и пътеки.

— Отляво и отдясно, както и начело и подир кервана на жените са яздили бойците и момчетата. Мисля, че са били около двадесет шатри.

— Хау. Откога е следата?

— Сигурно от един ден. Не може шатрите да са се отдалечили много оттук, тъй като жените яздят ходом с плазовете.

— Да тръгваме!

Двамата дакота се приближиха до конете си и ги яхнаха. Не подкараха мустангите обаче, както смятаха, а се заковаха на място като статуи. На запад, на разстояние, на каквото само ловджийско око може да забележи нещо, двамата едновременно бяха открили ездачи. Беше малка група от седмина ездачи, които преследваха бягащи антилопи. Двамата дакота видяха как две животни паднаха, а останалите се отдалечиха в луд бяг. Ездачите се скупчиха около повалените животни и се отказаха да преследват останалите. Но те сякаш не се заеха с плячката си, а останаха на конете и се подредиха в редица.

— Забелязали са ни!

Матотаупа подкара бавно дорестия си кон ходом към непознатите ездачи. Харка подкара своя сив жребец по следата на баща си.

Непознатите ездачи явно се съвещаваха известно време. Резултатът веднага пролича. Двама ездачи прибраха убитите антилопи и се отдалечиха в северозападна посока; по всяка вероятност отнасяха плячката у дома си. Петимата бойци яздеха кариер към Матотаупа и Харка. Непознатите ездачи също бяха индианци и яздеха дребни, бързи, полудиви мустанги; те също бяха облечени само с лелини, колани и обувки, без шапки на главите и с голи гърди. Косите им не бяха сресани на път като на хората от племето дакота, а прибрани гладко назад. В черния кичур коса на първия ездач имаше забодени орлови пера. Той държеше в десницата си голяма дървена бойна секира, каквато Харка не беше виждал никога досега.

— Сиксикау са — обясни бащата.

Тъй като и двете групи яздеха една срещу друга, те скоро се срещнаха. Петимата сиксикау заобиколиха двамата дакота, които се бяха спрели, и почнаха да размахват оръжия и да крещят, сякаш искаха да смъкнат двамата непознати от конете им и в последния миг да извърнат мустангите си и да побегнат. Матотаупа и Харка останаха

съвсем неподвижни; дори не издадоха с нищо, че черните им очи бяха станали по-зорки, а се прикриха зад израз на безучастно пренебрежение.

След като петимата ездачи показаха оръжията и способностите си, те се спряха в широк кръг около двамата дакота. Боецът, който беше обкичен с орлови пера, се спря пред Матотаупа. Каза нещо със заповеден тон, което Матотаупа не разбра, обаче жестовете бяха достатъчно красноречиви; двамата дакота трябваше да свалят ръце от оръжието си и да се оставят да ги обезоръжат.

Матотаупа обаче бе хванал вече с дясната си ръка револвера, даде един изстрел във въздуха и после насочи дулото му към водача на петимата ездачи.

— Ние няма да разговаряме с вас чрез оръжието си, но ще разговаряме, като запазим оръжието си! — каза той.

Харка се съобразяваше с баща си и също държеше револвера си зареден.

Мъжът с орловите пера се смути леко. Двамата дакота, които стояха пред него, не се побираха в досегашните му представи за света. Той беше израсъл с представата, че на света има хора и те бяха сиксикау. Освен това имаше още дакота и асинибоини, които наистина приличаха на хора, но бяха врагове, койоти, страхливци и лъжци, с които истинските хора живееха в постоянна борба. Никога не беше научил нищо друго, освен това, че има бойци с чисти тела, с чисти, добре изработени дрехи и с добри оръжия и вождове с още по-хубави дрехи и още по-хубави оръжия и украсени с орлови пера и бизонски рога. А сега тези двама дакота пред него бяха облечени в износени дрехи, макар някога да са били хубави. Мъжът не носеше никакви отличия. За сметка на това те имаха не само прекрасни оръжия, а дори тайнствени оръжия. Мъжът беше около тридесетгодишен, а може би и малко по-стар. Трудно беше да се прецени възрастта му. Тялото и крайниците му бяха силни и добре развити; белезите по кожата му показваха, че е водил тежки боеве. Видът на лицето му издаваше прямота и затвореност. Докато по гладката светлокафява кожа можеше да се съди, че той е все още млад мъж, сред черните му коси вече се сивееха отделни кичурчета, а около очите и ъглите на устата му се бяха образували бръчки, каквито мъката и огорчението изписват върху човешкото лице. Високо израсналото стройно момче до мъжа не беше

копие на бащата; ръката му беше малко по-тъмнокожа, челото по-високо, лицето по-остро изрязано. И в неговия вид обаче личеше противоречието между детската възраст, на която сигурно беше то, и недетинската сериозност и спокойния, дори самонадеян израз, чрез който то сякаш умееше да държи хората на разстояние. Както видът, така и държането на двамата дакота беше тайнствено. Каква причина е могла да накара един боец да тръгне на кон с едно момче през преriята? Дали баща искаше да научи сина си как се ловува? Един дакота посред ловните райони на племето сиксикау? За момчетата нямаше място във вражески земи, тяхното място беше в бивака и те събираха своя ловен опит в ловните райони на собственото си племе. Така беше при хората и дори и при всички пършиви койоти, които приличаха на хора. Какви намерения можеше да има този непознат човек към племето на сиксикау? Ако идваше като враг, той нямаше защо да се показва открито или поне можеше да стреля още отдалеч. Той явно добре умееше да си служи със своето оръжие. Като приятел обаче един дакота не можеше да идва при сиксикау.

Тук нещо не беше в ред. Нищо не беше в ред. Този мъж и неговият син бяха еднакво тайнствени, както и оръжията им.

Най-добре щеше да бъде да откарат двете тайнствени създания в бивака при вожда и при заклинателя. Нека те разгадаят тайнството. Въпросът беше само как да примами двамата дакота, при положение, че те държаха насочено срещу тях тайнственото си оръжие, и да ги отведе в своя бивак, без да проливат кръв, но и същевременно без да се изложи.

Водачът с орловите пера в косата каза на своя език, като с основание предполагаше, че двамата дакота няма да го разберат, на боеца до себе си:

— А сега докажи, братко мой, че с право носиш името „Мъдрата змия“. Ние трябва да отведем тези двама странни дакота заедно с оръжията и конете им пред съвета на нашите старейшини и нашия заклинател. Няма да бъде добре обаче, ако влезем в бой с тях и ги убием, защото по този начин и ние ще загубим двама от нашите бойци, а и тайнствата на тези непознати мъже ще останат завинаги неразгадани за нас.

— Братко Патравия вълк! — отвърна боецът, когото бяха назовали Мъдрата змия. — Този боец от племето дакота не се е

изрисувал с цветовете на войната, а пък и ние вече заровихме бойната брадва; оттогава слънцето вече два пъти захожда и изгрява. Значи, ние можем да отведем този мъж и неговия син в нашия бивак, без да влизаме в бой с тях.

— Нашите мисли съвпадат, но този непознат боец с тайнственото оръжие не знае нашите мисли. Поговори ти с него, Мъдра змия!

Матотаупа и Харка бяха слушали напрегнато разговора, за да могат веднага да реагират на всяка промяна в тона, макар да не разбираха значението на думите, и бяха наблюдавали внимателно израза на лицата им. Сега те изчакваха. Боецът, на име Мъдрата змия, насочи поглед към Матотаупа, като се мъчеше да намери в съзнанието си онези думи от езика на племето дакота, които беше запомнил от преговори с вражеските племена или от приказките на взетите от тях пленници.

— Мир — каза той. — В бивака.

Матотаупа и Харка погледнаха още веднъж внимателно лицата на стоящите срещу тях мъже. Те изглеждаха здрави, сурови като земите им, сигурни в себе си: Матотаупа не очакваше от тях никакво коварство и затова произнесе спокойно и натъртено своето „Хау!“, което означаваше „да“.

Прибра револвера си, Харка стори същото.

Бойците сиксикау се подредиха веднага в колона по един, в която влязоха и Матотаупа и Харка; трима сиксикау яздеха напред, двама след тях. Поеха в галоп на северозапад и под копитата на конете се вдигнаха облаци прах. Докато яздеха, момчето Харка мислеше за мъжа, който остана да лежи със счупен крак в прерията. Ако не му помогнат тази нощ, той беше загубен. Този упорит боец се бе харесал на момчето и то се надяваше, че той ще може да бъде спасен.

Между четвъртия и петия час на следобеда те съзряха шатрите. Цяла банда момчета излетяха с шумни викове за поздрав да посрещнат завръщащите се бойци. Те се въздържаха да погледнат любопитно странните непознати, а и Матотаупа и Харка от своя страна се държаха така, сякаш не виждат момчетата, защото не тях бяха излезли да посрещнат хлапаците. Шатрите бяха разположени край един поток, покрай който растяха на групи върбови храсти. Потокът течеше широк и спокоен, ала пълноводен в песъчливото си корито. Снегът и ледът се бяха разтопили вече и бяха подхранили водите му. Шатрите бяха

построени по същия начин, както и в племето дакота; тънки смърчови пръти, събрани във върховете носеха тежките чергила от бизонска кожа. Пред една шатра висяха особено много плячкосани предмети на трофейния прът, друга пък беше богато изрисувана с тайнствени знаци и на двамата дакота и това се стори веднага съвсем позната картина. Това сигурно бяха шатрите на вожда и на заклинателя, магьосника на племето. Между шатрите стояха неколцина бойци, които разглеждаха скришом пристигналите.

Петимата сиксикау скочиха от конете. Деца отведоха животните на паша или да ги завържат пред шатрите на собствениците им. Водачът на групата Патравия вълк и боецът Мъдрата змия кимнаха на Матотаупа и Харка да слязат и те веднага скочиха. Двамата дакота останаха край конете си и ги държаха за юздите. Патравия вълк и Мъдрата змия изчезнаха в шатрата, чийто трофеен прът беше особено богато обкичен, скоро след това излязоха и подканиха двамата дакота да влязат заедно с тях в същата шатра. Матотаупа взе оръжието си и Харка и този път последва примера на баща си. Двама бойци сиксикау се приближиха; те разпъдиха децата и останаха край конете, без да хващат юздите им.

Матотаупа и Харка влязоха в шатрата; Мъдрата змия и Патравия вълк вървяха подир тях и отново пуснаха чергилото на входа зад себе си.

По средата на шатрата пламтеше огън. Беше приятно топло и от гърнето, което висеше на пръти над огъня, димеше апетитно варящо се бизонско месо. Харка беше прегладнял като вълк, защото през последните дни двамата с баща му бяха живели само от суха храна, и то доста оскъдна. Но той не издаде глада си нито с поглед, нито с някакво движение. Застана спокойно и съвсем естествено върху покрития с кожени завивки под, встрани от входа на шатрата. Пред огнището вождът на бивака на сиксикау прие Матотаупа, Мъдрата змия и Патравия вълк. Жената на вожда подреди пръстените паници за ядене и сложи роговите лъжици. Деца в шатрата нямаше.

Те влязоха чак сега. Едно момче, на възраст колкото Харка, и доста по-малко момиче се вмъкнаха през отвора. Момчето постъпи точно както Харка преди малко. Мина встрани и остана право край изхода, но не до непознатото момче, а на онова разстояние, което смяташе за подходящо. Двете момчета размениха помежду си един-

единствен поглед, за който всеки от тях би желал да не го забелязал другият, но погледите им се бяха срещнали. Това обаче съвсем не беше повод между тях да се породи някакво тайно разбирателство, напротив. Всеки от тях бе недоволен, че другият е забелязал погледа му и имаше чувството, сякаш се е провинил с непростено любопитство и затова и двамата се държаха един към друг съвсем хладно и сдържано. И двамата явно много добре умееха да правят това, особено Харка. И двамата не се помръдваха, само гледаха неотклонно към средата на шатрата, за да не пропускат нищо от онова, което ставаше там. Момиченцето помагаше на майка си; движенията му бяха съвсем леки, сякаш беше някакво въздушно същество.

Бойците край огъня още не бяха седнали. Вождът, едър, здрав, достолепен, стоеше срещу Матотаупа, който беше малко по-слаб и още по-висок от него. Мъдрата змия бе излязъл бързо навън и скоро се върна заедно с една млада девойка. Посочиха й да застане край огъня и тя сякаш знаеше какво очакват от нея. Застана скромно, с отпуснати ръце.

— Как се казваш и какво търсиш в ловните райони на бойците от племето сиксикау? — попита вождът своя непознат гост и девойката веднага преведе думите му на езика на дакота.

Тя говореше тихо и ясно и Матотаупа и Харка веднага разбраха по говора й, че сигурно е от племето дакота. Може би беше военна плячка на бойците сиксикау и вече живееше дълго време в тези чужди за нея шатри.

— Името ми е Матотаупа и аз искам да съобщя на вожда на племето сиксикау, че един от неговите бойци лежи със счупен крак безпомощен в прерията, без кон, без оръжие, без завивка. Името му не знам, защото той не ми се довери. Ние убихме няколко вълка, които искаха да го нападнат.

— Можеш ли да ми назовеш някакъв отличителен белег, Матотаупа, по който бих могъл да разпозная моя боец?

— Има дълбок белег под рамото на дясната си ръка, белег, сякаш някога е откъснал от месото си стрела с крива кука.

Вождът и Мъдрата змия се оживиха.

— Точно така! Това е Тъмен дим! Той беше в плен на дакота. — Веднага след това обаче лицата им отново станаха безизразни. — Ти още не си ни казал откъде идваш и накъде яздиш, боецо, който се

нарече Матотаупа. Тъмен дим беше в плен у нашите врагове, у дакота. Възможно е ти да си го видял като пленник и сега да ни примамваш в някоя клопка.

— Тогава вържете мен и моят син Харка Убиеца на вълци Ловеца на мечки и ни вземете с вас. Ще видите, че ние имаме честно отношение към вас. Ако това е така, както ти казваш, вожде, тогава Тъмен дим е избягал и търси сега вашите шатри.

— Ние не връзваме деца. Остани ти тук. Твоят син ще дойде с мен и ще ни води.

Матотаупа разбра смисъла на това разпореждане. В случай че ги бяха излъгали, бойците на сиксикау можеха много лесно да се справят с момчето, много по-лесно отколкото с един боец като Матотаупа.

— Думите ти са добри. Нека Твърдокаменния Харка Убиеца на вълци дойде с вас!

— Щом се нахраним. Конете ви също са останали без сили. Ние ще дадем на твоя син един от моите коне.

Вождът, Патравия вълк, Мъдрата змия и Матотаупа седнаха край огнището, а жената разля супата в паниците. Момиченцето донесе пълна паница на Харка. Инак децата ядяха след възрастните, но сега Харка трябваше да набере сили, преди да тръгнат отново на път. Той кусаше и гълташе бързо; вареното му се услади много. Така готвеха и в неговата родна шатра покойната му майка и баба му. Само един-единствен път повдигна Харка поглед от паницата; то беше, когато девойката от племето дакота напусна шатрата.

Не губиха много време с яденето. Харка едва бе изпразнил паницата и вече чу отвън конете да удрят с копита. Той размени поглед с баща си, подаде му своето оръжие, като задържа само ножа, лъка със стрелите и револвера си, и излезе от шатрата заедно с вожда на черните ходила. Вождът щеше да потегли заедно с десетима бойци. Показаха на момчето коня, който щеше да язди. Собственият му сив жребец и дорестият кон на баща му пасяха между шатрите; Харка бързо ги завърза. После огледа мустанга, който му предлагаха домакините. Беше пъстър кон с тъмна грива, младо и огнено животно. Момчето се метна на гърба му и животното му се подчини драговолно. Той го подкара в галоп в югоизточна посока, като го подтикваше с притискане на бедрата и с ясни възгласи, така че конят развя пълната си скорост, а групата ездачи го следваха в редица един подир друг.

Момчето имаше чувството, сякаш живителни струи минаха през тялото, сетивата и мислите му. Да може да помогне на един храбър боец, изпаднал в беда, и при това да предвожда цяла бойна орда, воглаве с вожда й, да чувствува под себе си прекрасен кон и да лети с все сила през ширналата се гола прерия, да не вижда нищо друго, освен небе и степ и да не чува никакъв шум, освен глухите удари на копитата на неподкованото животно по тревната земя — всичко това се преливаше в едно отдавна неизпитвано и затова още по-пълно съзвучие.

Момчето гонеше коня си. Всеки загубен час, всеки загубен миг можеше да коства живота на човека, заради когото те бяха предприели тази езда. Рано сутринта Матотаупа и Харка бяха разговаряли с безпомощния боец. Сега беше късно след обяд. Едва през нощта ездачите щяха да стигнат мястото, което търсеха. Лъчите на слънцето падаха косо откъм югозапад. Слънцето се движеше и скоро остана в гърба на ездачите. На изток небето беше ясносиньо; вятърът беше разгонил всички облаци. Когато Харка забави малко ход, за да си поотдъхне пъстрият му кон, той с тревога забеляза, че небесната синева вече притъмнява и слънчевите лъчи откъм запад преминават към златночервено, сенките бяха станали дълги, дълги и всичко предвещаваше вечерта, която скоро щеше да премине в нощ. Харка отново подкара коня в галоп. Не беше разменил с ездачите, които го следваха, нито дума досега; пък и без това нямаше да могат да се разберат. Бяха обяснили на Харка, че трябва да отведе бойците сиксикау до известно разстояние от мястото, където лежеше раненият. Там щяха да слязат и да се разпръснат, за да не попаднат в клопка.

Вече беше късна нощ, когато ездачите стигнаха мястото. Въпреки пролетния студ конете бяха потънали в пот, а слабините им пулсираха силно. Ездачите скочиха на земята. Вождът пристъпи към Харка. Беше хванал ласото си и се завърза заедно с момчето на късо разстояние, така че всеки от тях да може да се движи свободно, но и същевременно да не може момчето да му избяга. Харка прие този знак на недоверие като предпазна мярка, която му се стори съвсем основателна. Под лунния и звезден светлик той разясни на вожда чрез движения на ръцете си къде трябва да търсят ранения. Двама воини останаха край конете, другите се разпръснаха в полукръг и после се насочиха към мястото, където очакваха, че се намира Тъмния дим.

Харка тичаше заедно с вожда, който държеше ножа си в ръка. След известно време вождът на сиксикау се спря, сложи ръцете си пред устата и извика три пъти като бяла сова. После се ослуша. Харка също слушаше.

Отговориха на вика му, и то от сравнително близко място. Сега вождът побягна натам, без да се прикрива, без изобщо да съблюдава досегашните предпазни мерки, и от тъмнината на тревната степ израсна нечия фигура — един човек, отпуснал раменете и ръцете си на два пръта.

Тъмния дим беше жив!

Свързан чрез ласото с вожда, Харка с мъка успяваше да тича наравно с него, но все пак не изостана, тъй като разстоянието не беше голямо. Когато двамата застанаха пред намерения отново боец, вождът нададе радостен възглас, който бойците наоколо подхванаха веднага. Скоро всички се събраха около ранения.

Тъмния дим и вождът си казаха нещо. Боецът беше толкова изнурен, измъчен от жажда, че успя да каже само няколко думи и отново щеше да се строполи на земята, ако мъжете не го бяха задържали. В тези малко думи той навярно беше казал нещо и за Харка. Защото вождът не само веднага развърза ласото, с което държеше момчето, а и каза нещо, което Харка не разбра, но по тона можеше да се съди, че означава „добре“.

По пътя обратно към бивака всички бяха окрилени от радостта. Завиха Тъмния дим в бизоновата кожа, която единият от бойците бе донесъл, и тъй като пъстрият кон на Харка носеше най-малък товар поради малкото тегло на момчето, поставиха ранения и изтощен боец върху коня пред момчето. Щом стигнаха първото изворче, дадоха на Тъмния дим да пие. Макар че навярно му се искаше да изпие цял поток, той се овладя и пое само няколко глътки.

Общо взето, обратният път отне доста часове. Когато групата се приближи към шатрите, вече отдавна беше ясен ден и обедното слънце топлеше хората и животните. Вождът не се забави много край посрещналите го щастливи бойци и момчета. Щом стигнаха шатрите и всички ездачи спряха, той сам пое ранения от коня на Харка и го отнесе в шатрата на заклинателя.

Харка скочи от коня и го отведе както останалите бойци към стадото, където сега бяха и дорестият кон на баща му, и неговият сив

жребец.

Когато се огледа след това с търсещ поглед, той веднага забеляза баща си, който се приближи до него и го накара да му разкаже с две думи какво се беше случило. Щом научи всичко, той също каза с голямо задоволство:

— Добре!

Харка беше много уморен, ръцете му почти трепереха от това, че бе придържал и подкрепял ранения по време на обратната езда. От умора той почти не усещаше мечия си глад. Но когато вождът излезе от шатрата на заклинателя и покани Матотаупа и Харка на обяд в своята шатра, момчето беше доволно от вареното месо и печеното филе и се нахрани до насита. Щеше да бъде под достойнството му да си навакса сега, в следобедните часове, пропуснатия през изтеклата нощ сън. Но тъй като не знаеше какво да прави, пък и не можеше да поведе разговор с никое от момчетата край шатрите, той легна до своя сив жребец в тревата и се загледа във въздуха, пъхнал едно стръкче между устните си. Който го познаваше, знаеше, че за него това беше израз на продължително и дълбоко размишление. Тук обаче не го познаваше никой, освен баща му.

Вечерта Матотаупа повика сина си в шатрата на вожда, където двамата можеха да пренощуват. От девет месеца тази нощ момчето за първи път отново лежеше удобно, завито в завивки, в индианска шатра. Споменът за дома обаче, който се събуди сега у него, вместо да го успокои, още повече го развълнува, а по дишането на Матотаупа Харка разбра, че и баща му дълго не можа да заспи.

Най-сетне след полунощ силната умора надви момчето, ала при първите зари то се събуди. Харка не искаше да даде възможност на сина на вожда на черните ходила да може да каже с думи или с поглед, че гостът е поспаланко. Двете момчета скочиха почти едновременно от завивките. По даден от баща му с поглед знак Харка изтича заедно със сина на вожда към потока. Както в родния му бивак, и тук всички момчета излизаха от шатрите и се събираха на едно и също място за къпане. Харка смело се потопи в леденостудената вода заедно с първите момчета, но не показа умението си да плува, а само се плискаше с вода. Когато обаче едно от момчетата се осмели да се закачи с чужденеца и го сграбчи за косите, за да го потопи във водата, зле си изпати. Харка веднага стисна ръката му така силно, че то се

видя принудено да го пусне. Харка се гмурна в тихата вода чак до дъното, мина под другия, скочи изотзад върху гърба му и здравата го натопи във водата. Останалите момчета се разсмяха весело и това беше сигнал за общите игри, в които и Харка не остана назад. Когато излязоха на брега синът на вожда на черните ходила му кимна да се приближи и след като и двамата добре се изтъркаха с пясък, за да измият и затоплят кожата си, момчето от племето на черните ходила даде на госта от своята меча мас, от която майка му предвидливо му бе дала повече.

Харка веднага забеляза, че местните момчета натъркваха особено старателно краката и петите си и побърза да стори същото.

Закуската в шатрата му се услади чудесно.

Когато се нахраниха, вождът на племето покани своя гост Матотаупа да излезе заедно с него и да вземе и сина си. Той ги отведе в шатрата на заклинателя, където влязоха заедно. Харка веднага забрави детските игри и веднага се досети, че сега ги очаква сериозен и тежък разговор за това откъде идват Матотаупа и той и какво ги е довело в ловните райони на племето сиксикау. Лицето на Матотаупа бе станало съвсем затворено, а държането му — по-гордо от всеки друг път.

В шатрата на заклинателя имаше малко светлина. Покривалото на входа беше спуснато, отникъде нямаше повдигнато чергило, само в огнището мъждукаха искри под пепелта. Тъмния дим лежеше удобно върху завивки в задната част на шатрата, а до него седеше една жена. Кракът му беше наместен, превързан и вдигнат нависоко върху дървена подложка. Заклинателят на местното племе сигурно беше много способен лечител. Харка, застанал зад баща си, поглеждаше крадешком този най-важен мъж сред племето.

Заклинателят беше среден на ръст, на средна възраст и беше облечен този ден и по този час както всички останали бойци. Дали сериозният израз на лицето му щеше да се превърне в любезност, или в неприязненост, предварително никой не можеше да каже. Той покани вожда и двамата непознати да седнат край огнището и мина известно време, докато жената, която седеше край постелята на Тъмния дим, отиде и доведе девойката от племето дакота да превежда. Най-после разговорът започна.

Твоето име е Матотаупа, което ще рече „Четири мечки“, и ти си дакота. Към кое племе на „Седемте огньове на света“ принадлежиш?

— Бях боен вожд на Мечата орда при племето на оглала, което се числи към големия род на тетон-дакота. Нашите шатри се разположени далеч оттук, на юг, край Конския поток[1].

— Защо си дошъл при нас? Ти знаеш, че мъжете от племето сиксикау и мъжете от племената на дакота не са в добри отношения помежду си.

— Именно затова съм дошъл при вас. Аз също станах враг на дакота. Славата на бойците на племето сиксикау като смели и говорещи само истината мъже ме привлече да дойда при вас.

Не можеше да се разбере какво въздействие оказаха тези негови думи върху заклинателя и върху вожда на черните ходила. Девойката от племето дакота превеждаше, без да издаде с нещо дали проявява и най-малко отношение към съдържанието на думите.

— Защо си станал враг на дакота?

Харка, който слушаше безмълвно, знаеше колко трудно ще бъде на баща му да отговори сега. И все пак отговорът последва бързо и без запъване, защото Матотаупа явно дълги нощи беше мислил над това, как ще отговори на този неизбежен въпрос. Той каза неподправената истина и я изрече с високо вдигната глава тъй, сякаш беше готов веднага да влезе в бой с всеки, който дръзне да засегне честта му:

— Заклинателят на Мечата орда на име Хавандшита ме опозори пред съвета на бойците и старейшините. Той ме обвини, че в час, когато съзнанието ми било помътено от някакво питие, съм издал на бял човек тайната къде в Черните хълмове[2] на земите на дакота може да се намери злато. Съветът на бойците повярва на тази лъжа и ме отлъчи. Аз обаче съм невинен; моят език никога не може да изрече думи на измяна. Моят син Твърдокаменния Харка Нощното око Убиеца на вълци Ловеца на мечки ме последва доброволно в моето изгнание.

— Стои ли кръвно отмъщение между теб и твоето племе?

— Да. Моята стрела уби един боец от Мечата орда, който ме беше обидил. Стрелата носеше моя знак. Така всички от шатрите край Конския поток знаят чия стрела бе улучила Старата антилопа в сърцето.

Заклинателят на племето сиксикау изслуша обяснението на Матотаупа, без клепките му да мигнат нито веднъж, и нито от израза на лицето, нито от държането му можеше да се разбере как приема всичко това, вярва ли на този дакота, или не му вярва, двоуми ли се,

или се чувствува засегнат като заклинател, тъй като един друг заклинател, пък бил той и дакота, бе обвинен в лъжа. Без да издаде собствените си мисли, той гледа дълго и настоятелно мъжа, който говореше за себе си, че е бил боен вожд на племе, после гледа също тъй дълго и също тъй настоятелно и момчето, около ъглите на чиито устни потрепваше отбранително високомерие.

— Кога се случи всичко това, което ми разказа Матотаупа?

— Миналото лято.

— А къде прекарахте времето на снеговете и мраза?

— В градовете на белите мъже.

След тези думи заклинателят отново мълча дълго и съсредоточено.

Вождът на черните ходила, който седеше до заклинателя, не зададе никакъв въпрос и не каза нищо за това, което беше чул. Остави заклинателя да вземе решение. Той най-после отвори уста:

— Аз ще поговоря с духовете. Елате отново всички при мен, когато слънцето се издигне за пладне.

Матотаупа се изправи мълчаливо, малко по-изпънат и с по-отбранителна стойка, отколкото на идване, а след него се изправиха и останалите, и напуснаха заедно шатрата.

Харка бе заслепен от ярката светлина навън и притвори очи като малка рязка. Докато девойката от племето дакота се запъти към една от най-отдалечените шатри, а вождът към своята собствена шатра, Матотаупа и синът му отидоха при конете. Яхнаха своите собствени коне, дорестия и сивия жребец, и навлязоха в прерията, толкова навътре, докъдето можеха да бъдат сигурни, че никой няма да ги заговори, но все пак на разстояние, което нямаше да събуди подозрение у местните хора. Спряха на едно малко възвишение със сухи склонове, пуснаха конете да пасат, а те двамата седнаха на слънце. Матотаупа запали бавно лулата си и запуши, а Харка си играеше със стръкче трева. До обяд двамата не размениха нито една дума. Когато слънцето се издигна до най-високата си точка, те се върнаха обратно, предадоха конете си при останалите животни, които пасяха на почти голата поляна край потока, и се запътиха към шатрата на заклинателя, където тъкмо в този миг заглъхваха приглушени барабанни удари. От другата страна се приближи вождът на черните

ходила. Девойката от племето дакота обаче не дойде. Двамата мъже и момчето влязоха заедно в шатрата.

Вътре всичко беше както преди. Заклинателският барабан отново висеше на кожените върви на един от задните пръти на шатрата. Заклинателят стоеше край огнището и външно всичко изглеждаше така, сякаш не бяха изминали часове, а един разговор, прекъснат за кратка почивка, щеше отново да продължи. Така изглеждаше обаче само външно. Всички знаеха, че междувременно заклинателят беше взел някакво решение, на което всеки трябваше да се подчини, тъй като то изразяваше „Тайните на духовете“.

Собственикът на шатрата покани гостите си да седнат отново и заговори, и то с думи от езика на дакота. Изговорът му беше различен от този на истинските дакота и той си търсеше с мъка думите, но все пак успяваше, помагайки си с разбираемия за всички език на жестовете, да изясни мисълта си на гостите. Вождът на черните ходила се учуди как техният заклинател изведнъж заговори на непознатия език, който за него бе съвсем чужд, и той го разпозна само по общото му звучене. Заклинателят сигурно беше успял да научи някоя и друга дума от техните пленници, а напоследък и от девойката от племето дакота или духовете му бяха внушили тези знания. Така мислеше вождът на черните ходила.

— Матотаупа! — подхвана заклинателят и първоначално само Матотаупа и Харка разбираха думите му. — Ти си дошъл, за да живееш в нашите шатри. Ние имаме достатъчно бойци и нашите оръжия са спечелили много битки. Нашите шатри са запасени с достатъчно месо от бизони, антилопи и елени. Ние нямаме нужда от помощ. Но силният не се срамува от това, че ще стане още по-силен, и там, където живеят храбри бойци, един отличил се боец ще бъде винаги добре дошъл. Затова духовете няма да откажат на теб и на сина ти да живееш в нашите шатри, ако съветът на бойците и на старейшините и нашият вожд се съгласят. Вие ще бъдете наши гости, докато навярно след няколко лета и зими нашият съвет реши да ви приемем като бойци в нашето племе.

След като изложи мислите си пред двамата дакота, заклинателят ги преведе на вожда на техния език и вождът потвърди съгласието си.

— Като наши гости — продължи заклинателят, — вие ще трябва да докажете, че сте наши братя, тъй както вече го сторихте, когато ни

отведохте при Тъмния дим. Следващата ви задача ще бъде по-трудна.

— Кажи я! — рече късо Матотаупа.

— Ние открихме следата на някакъв мъж, който се е промъкнал тайно през нощта до нашите шатри. Ние предполагаме, че той е разговарял с дакотската девойка. Девойката е дъщеря на племето, предвождано от Тасунка-витко, младия вожд. Възможно е предвожданите от него дакота да готвят ново нападение срещу нас. Възможно е разузнавачът, който е идвал вече, да дойде още веднъж преди нападението. Ние искаме да се опитаме да го хванем. Всеки случай трябва да наблюдаваме девойката и да я подслушаме, когато говори скришом с някой дакота. Това не може да направи никой по-добре от теб, тъй като ти знаеш нейния език. Готов ли си да ни помогнеш?

— Хау, да! — отвърна Матотаупа, без да сведе поглед или да промени цвета на лицето си.

— Тогава ние ще ти дадем на теб и сина ти отделна шатра и ще ти дадем също така дакотската девойка за дъщеря. Така най-добре ще можеш да следиш делата и постъпките й.

— Хау, да! — повтори Матотаупа, ала този път гласът му беше променен. Никой не разбра дали заклинателят беше забелязал тази нотка в гласа му.

Заклинателят обясни на вожда на черните ходила какво се бяха договорили. После се сбогува с двамата мъже и те излязоха заедно с момчето.

Беше следобед. Много бойци бяха отишли на лов. Момчетата се бяха насъбрали с конете си на отсамната страна на потока и се упражняваха в ездаческо изкуство. Повечето от шатрите бяха с вдигнати от едната страна чергила, така че светлината и въздухът влизаха спокойно вътре и всеки можеше да вижда какво вършат обитателите им. Жените и девойките триеха съдове и почистваха завивките, подреждаха нови дърва в огнищата, режеха кожи, шиеха с костени шила и бродираха, като пришиваха върху кожата дълги оцветени бодли от бодливи свине.

Вождът отведе отново гостите в своята шатра и изпрати да повикат дакотската девойка. Той й посочи прътове и чергила за нова шатра от своите запаси и й даде знак със заповедно движение на ръката да вземе от тях толкова колкото може да носи. Заедно с нея и

двамата си гости той се запъти към южния край на бивака и след като двамата с Матотаупа огледаха почвата, избра със съгласието на госта подходящо място и нареди на девойката веднага да започне да издига новата шатра. Тя се подчини мълчаливо, без раболепие, но и без да се противи.

Вождът се върна заедно с гостите в своята шатра. Той подари на Матотаупа и Харка много облекло и завивки. Той сигурно беше добър и голям ловец, защото в шатрата му имаше натрупани цели купища кожи и завивки от бизонска кожа, антилопови кожи, дрехи, легини и кожени мокасини и той можеше по всяко време да прави богати подаръци, както подобава на един вожд. Самият той беше облечен в добре ушити и практични дрехи. Сега за пръв път Харка намери време и настроение да поразгледа по-отблизо този човек. Около устата му се очертаваше изразът на човек, който е задължен да взема решения и да издава заповеди и който е навикнал вече на това, и Харка започна да мисли, че този вожд навярно не се ползува с уважение само в родния си малък бивак, а и сред всички мъже на племето сиксикау. Това, че властта на заклинателя сигурно беше още по-голяма от неговата, съвсем не изглеждаше неестествено, защото този заклинател беше действително много добър лечител и сигурно и могъщ магьосник в очите на своите бойци.

Дакотската девойка пренесе смърчовите пръти, чергилата от бизонска кожа, въжета и колчетата и след това издигна шатрата. Една възрастна жена от черните ходила дойде да й помага. Матотаупа и Харка не взеха участие в работата им. Те само изчакаха, докато шатрата бъде готова, което стана много бързо, и после пренесоха оръжието си в новото жилище. Девойката издълба по-дълбоко огнището, подреди завивките, с които бе покрила пода, и донесе сухи дърва. Пренесе още и гърнета, кошници, паници и лъжици, а също така и прибори за шиене и всичко, което беше необходимо за нея самата. Когато всичко бе готово, тя подтъкна огъня. Клоните пламнаха и после бавно започнаха да горят.

— Как ти е името? — попита чак сега Матотаупа девойката.

— Уинона.

Харка, който тъкмо се беше заел да чисти пушката си в дъното на шатрата, целият потрепери. Сред племената на дакота Уинона беше често срещано моминско име, защото означаваше „първородна

дъщеря“. Затова нямаше нищо чудно, че тази девойка се наричаше тъй, както и родната по-малка сестра на Харка у дома. Сега обаче Матотаупа и Харка не биваше да мислят за това.

— Колко зими и лета си видяла досега? — продължи да пита Матотаупа.

— Четиринадесет.

Значи, девойката беше една година по-голяма от Харка. Тя можеше да последва някой млад боец като жена в неговата шатра.

— Аз ще те наричам Северна звезда — каза Матотаупа. — Ти си моя дъщеря.

Девойката не отвърна нищо. Мина и седна в дъното на шатрата, доста далеч от Харка, и продължи работата си над някаква започната бродерия. Харка не поглеждаше към нея. Но докато продължаваше да чисти пушката си, макар тя отдавна вече да блестеше от лъскане, той мислеше какво ли смята да прави девойката. Мислеше също така и за името на вожда на дакота, което бе назовал заклинателят. Тасунка-витко въпреки младостта си беше вече един от известните индиански вождове; името му се споменаваше заедно с това на Татанка-йотанка, великия заклинател на племената дакота.

За Харка беше съвсем необикновено да седи в една и съща шатра с девойка, която говореше същия език като него и имаше същото име като сестра му и с която той въпреки всичко може би още през идващата нощ щеше да стане смъртен враг. Възможно бе обаче Северна звезда да бе заподозряна, без да има вина за това, че е във връзка с враговете. С враговете? Кой беше враг и кой приятел за това момиче? Та тя беше дакота.

---

[1] Horsecreek (Хорскрик). Б.пр. ↑

[2] Black Hills (Блек хилс). Б.пр. ↑

ТАСУНКА-ВИТКО

Привечер Матотаупа отиде още веднъж заедно с Харка при конете, за да останат двамата сами. Баща и син поседяха известно време мълчаливо един до друг. Те сякаш имаха нужда да оставят тишината на девствената степ около тях да проникне в телата им, след като бяха прекарали цялата зима в градовете, измъчвани от шум и миризми. Неограничавани от издигнати от човешка ръка сгради, неограничавани и от гори и планини, сега техните погледи можеха да се реят свободно над тревната степ и над целия небесен купол, от притъмняващата синева на изтока през нежното златисто висене над тях до яркото огнено зарево на залязващото слънце на запад. Островърхите шатри край потока хвърляха дълги сенки, водата се плъзгаше безшумно, пробляскващи леко над пясъка. Повечето семейства вече се бяха прибрали. При конете дойдоха двамата пазачи, които щяха да пазят стадото през нощта. Вятърът повяваше леко над тревата, сред чиито стари жълти стръкове кълняха зелени стръкчета, и галеше косите на хората. Тази нощ навярно за пръв път нямаше да има мраз.

Матотаупа обгръщаше с поглед разположението на шатрите, бреговете на потока, полята, ниските възвишения наблизо и надалеч, множеството следи от конски копита и човешки стъпки около бивака. Подобно на бащата и Харка се опитваше да запамети всяка отделна подробност. С особено внимание и двамата непрекъснато насочваха погледи към шатрата, където бе живяла досега дакотската девойка; беше третата, броена от новата шатра на Матотаупа, която се издигаше последна на южния край на бивака. Баща и син се досетиха за общия път на мислите им и без думи и Матотаупа каза:

— Ако ще идва разузнавач още веднъж, то той ще отиде в третата шатра, защото ще предполага, че девойката е там. Освен ако тя не му даде някакъв знак. Макар че според мен един дакота, който вече е идвал веднъж тук, не би се промъкнал втори път. Защото, ако е говорил вече с девойката, той ще знае достатъчно и неговите братя

могат да се съобразяват с това. Аз много по-малко очаквам второ пристигане на разузнавач, повече се страхувам от нападение.

— Та нима вождовете на сиксикау и на дакота не са пушили само преди три дни лулата на мира заедно?

— Вождът Горящата вода, на чиито шатри сме гости ние, е изпушил след боя заедно с вожда на бивака, от който е бил пленен Тъмния дим, лулата на мира. Но ти знаеш, че съществуват много разклонения и групи на племето дакота. Една девойка от племето на Тасунка-витко не би стояла тук драговолно. Може би Буйния кон ще дойде заедно със своите бойци, за да ни нападне и да си прибере дъщерята на своето племе.

В това време от новата шатра на Матотаупа излезе девойката, за която той бе говорил, и отиде да вземе вода от потока. Матотаупа и Харка можаха спокойно да я проследят на отиване и на връщане. Тя не се спря нито веднъж, не хвърли нищо на земята, не остави никъде нищо. Напълни един съд с вода и го внесе в шатрата, това беше всичко. По пътя си тя не погледна нито надясно, нито наляво. Сега отново се скри.

На поляната, източно от бивака, седяха двама млади бойци и свиреха на флейта. Беше някаква лека мелодия за девойките, които те обичаха и които искаха да уговорят да излязат на нощна среща. Обаче изглежда, бабите във всички шатри спяха съвсем леко — в шатрите на сиксикау също — и затова не беше лесно да ги излъже човек.

— Ти върви сега да спиш — каза Матотаупа на Харка. — Аз ще отида при вожда и ще остана за малко там. Можеш да кажеш на девойката Северна звезда, че аз няма да ям тази вечер, тъй като съм поканен от вожда и ще остана там до късно. Тя нека си легне да спи. Ти също легни и се престори, че спиш много дълбоко. Ако Северна звезда наистина очаква някакъв пратеник, те няма да оставят привидно удобната възможност неизползувана. Аз обаче няма да остана в шатрата на вожда, а ще дебна цялата нощ дали врагът няма да се опита да се приближи.

— Какъв ще бъде нашият сигнал?

— Аз съм койот, а ти си куче. Ако трябва да се предупредим взаимно, ще се обадим по три пъти. При опасност ще лаем или ще вием бясно!

— Хау, татко.

— Огнестрелното си оръжие ще отнесем в шатрата на вожда, за да не ни открадне някой пушките, ако, да речем, през нощта някой пратеник се промъкне при девойката в нашата шатра. Ти сам все пак не би могъл да се съпротивляваш на врага. Твоята задача ще бъде само да дебнеш девойката.

— Хау.

Двамата се върнаха при новата си шатра. Слънчевото кълбо вече беше потънало зад хоризонта и мракът, в който опасностите за човека и за животните ставаха по-големи, се спусна над земята. В много шатри огънят вече беше покрит с пепел. Отвън шатрите лежаха в пълен мрак. През пролуките на някои все още прозираше отблясък от огън; към тях се числеше и шатрата на вожда. Матотаупа се запъти натам, а Харка отнесе всичкото им огнестрелно оръжие. После отново се върна в шатрата на южния край на бивака.

В тяхната шатра беше доста тъмно, тъй като въглените бяха затрупани с пепел. Девойката седеше мълчаливо в дъното. Беше сложила ръце в скута си, тъй като нямаше вече работа, освен ако господарят на шатрата не й дадеше нови нареждания. Харка съобщи каквото му беше наредил Матотаупа и после се отпусна върху удобната си постеля. Девойката също се разсъблече, легна и се зави. Харка заспа бързо. Беше решил да използува първите часове на нощта за истински здрав сън. Отде да знаеше какво щеше да се случи по-късно! Искаше да се събуди към полунощ. Надяваше се, че тялото ще се подчини на волята му.

Но не стана точно така, както момчето беше навикнало. След първия половин час дълбок сън той започна да сънува неспокойно по-малката си сестра у дома, която много бе обичал. Веднъж дори се събуди, но не отвори очи, а се насили отново да заспи. Оттам нататък започнаха да го измъчват изпълнени със страх сънища. Виждаше сестра си как стои в далечината и го вика на помощ; той обаче не можеше да й помогне, защото краката му бяха омагьосани и се бяха сраснали със земята.

Когато се събуди за втори път, той се размисли защо го бяха измъчвали такива лоши сънища. Насочи вниманието си към заобикалящата го действителност. Отначало само се ослушваше. Когато долови равномерното дишане на девойката, от което можеше да се съди, че тя спи, той отвори очи, привикна с тъмнината и постепенно

започна да различава очертанията на предметите. В шатрата нищо не се беше променило. Не можеше да разбере обаче колко дълго беше спал, тъй като нито имаше часовник, нито долавяше сигнал на някой нощен пазач, нито пък през чергилата от бизонска кожа можеше да надникне към звездите.

Баща му още не се беше върнал в шатрата. Харка нямаше желание да заспи трети път. Замисли се наново. В тишината на нощта и в дълбокия мрак беше най-лесно да следва мислите си. Стори му се, че отново чува името Тасунка-витко. Имаше твърде малко заклинатели и вождове на племената дакота, чиито имена и влияние излизаха толкова надалеч извън границите на собствения бивак или на определена група племена. Към тези малцина се брояха и заклинателят Татанка-йотанка, и вождът Тасунко-витко. И двамата се числяха към дакотските племена, които живееха в западните прерии, и нямаше никакво съмнение, че се познаваха лично. Татанка-йотанка бе присъствувал на Съвета на старейшините на Мечата орда, който бе обвинил Матотаупа и го бе отлъчил от племето. Матотаупа не бе споменал за това на заклинателя на черните ходила. Но то се бе случило именно така. Татанка-йотанка знаеше за Матотаупа и за Харка и затова по всяка вероятност и Тасунка-витко знаеше за тях. Може би и девойката, която спеше сега в тяхната шатра, беше научила вече за Матотаупа и за Харка, преди да попадне в плен. Възможно е дори тя да бе казала на дакотския разузнавач, който може би е идвал при нея, че Матотаупа и Харка са тук, в този бивак. Девойката се размърда под завивките си, но с типичните движения на спящ човек.

Харка се замисли и над предположенията, които баща му бе изказал. Наистина беше почти невероятно човек да предприеме повторно толкова смела разузнаваческа акция посред бивака на сиксикау, след като веднъж вече е успял. Много повече трябваше да се очаква нападение или ако не нападение, то поне опит да освободят девойката.

Северна звезда навярно започна да сънува нещо. Раздвижи се буйно и дори издаде някакви звуци. Харка слушаше напрегнато, за да разбере какво искаше тя да каже насън. Ала девойката само смотолеви нещо. Но ето — не беше ли това някакво име? Тя не бе назовала Тасунка-витко. Възможно е да обичаше някой млад дакотски боец, който е искал да я отведе в своята шатра, преди да я вземат хората от

племето на сиксикау в плен? Сънят й сякаш свърши. Тя въздъхна много дълбоко и продължи Да лежи спокойно. Дишането й отново стана съвсем равномерно.

Харка се ядоса сам на себе си. Тази девойка можеше да спи, а той, момче, от възбуда не успяваше да се успокои! Истински срам! Но преди да си наложи да се унесе в сън, той искаше да се убеди кой час на нощта е. Не стана, не отиде към изхода на шатрата, защото не искаше да събуди девойката. Отметна само леко завивките, примъкна се до стената на шатрата, освободи лекичко връвта от едно колче и подаде глава през чергилото навън. Искаше да погледне звездите. Но не успя. Нечия ръка го сграби за гърлото и го стисна здраво, така че той не можа да издаде и най-малък звук. Хвана пръстите на вражеската ръка, за да ги извие, опита се да се залови о нещо с краката, обаче чергилото, под което беше пъхнал главата си, му пречеше. В това време сграбиха и краката му и макар да риташе с все сила, завързаха глезените му. Не можеше да отдели пръстите от гърлото си. Човекът, който го беше сграбил беше много силен. Харка почувствува ужасяващият страх на човек, който се задушава, и крайниците му постепенно се отпуснаха. Мина известно време, през което беше в безсъзнание. Не можеше да определи колко дълго бе останал в това състояние, когато отново усети, че се връща на себе си.

Най-напред се опита да си поеме дълбоко дъх, но не успя. Измъчваше го желание да повърне. От това до съзнанието му стигна усещането, че в устата му е напъхана кърпа. Едва успяваше да диша. Само когато поемаше бавно и спокойно въздух през носа си, задушаващото го гадене леко отслабваше и той можеше да диша. Опита се да се раздвижи, но ръцете му бяха завързани на гърба, а краката омотани с въже. Той беше пленник и се намираше в жалко безпомощно състояние. Единственото нещо, което можеше да върши още, бе да наблюдава какво става около него.

Отдалеч прокънтя яростен вик. Това беше боен вик! От юг прокънтя бойният вик на дакота; колко добре познаваше Харка този вик от дома! „Хиийп-ийп-ийп-хи-яяя!“ Колко често татко му бе надавал пръв този вик като боен вожд на Мечата орда! Сега онези, които бяха подели този вик, се бяха превърнали във врагове на Харка и той се ослушваше с желание да чуе виковете и крясъците на бойците на сиксикау, които сигурно бяха повели бой навън в прерията с

бойците на дакота. Харка отново се намираше целият в шатрата. Различи сянката на някакъв строен мъж и видя до него девойката, която беше станала и се бе облякла. Мъжът заговори:

— Уинона, дъще на дакота! Ти си свободна и ще се върнеш отново при нас. Червената стрела, който те обича, се бие навън в прерията заедно с нашите бойци срещу пършивите сиксикау. Всички бойци от шатрите на сиксикау са навън и се бият. Ние надхитрихме тия смрадливи животни. Нашите бойци нападнаха от юг; аз обаче заобиколих от север, за да те взема. Ти добре ми беше обяснила всичко. Матотаупа е тук, той усети нашите бойци и предупреди бивака, така че ние се натъкнахме неочаквано рано на тия мръснокраки койоти. Но ние ще победим, а Матотаупа ще намери смъртта си от моята собствена ръка! Чуваш ли нашия боен вик?

— Хиийп-ийп-ийп-хи-яяя! — прокънтя отново откъм прерията, а миг след това отекнаха и бойните викове на хората на сиксикау:

— Хай-я-ийеп!

— Ела, Уинона! Това пленено момче ще вземем с нас. Той е дете на дакота. Мястото му е при нас. Хау!

Мъжът се приближи с две бързи крачки до Харка, загърна го в една завивка от бизонска кожа, прехвърли го през рамо като ловна плячка и избърза заедно с девойката навън. Харка не можеше да вижда вече нищо, тъй като завивката закриваше и главата му. Докато се напрягаше с мъка да си поеме въздух, той дочу отдалеч бойните викове, но му се стори, че Тасунка-витко, който бе отвлякъл него и бе освободил девойката, не бързаше към мястото на боя, а в друга посока, където щеше да остане незабелязан.

Постепенно Харка започна така да се измъчва без въздух, че вече не можеше нито да мисли, нито да усеща друго, освен: въздух, въздух! Той не знаеше накъде го носят или колко дълго вече го носеха, но тъй като смяташе, че всеки миг може да умре от задушаване, му се стори безкрайно дълго.

Когато го хвърлиха на земята, усети, че не падна на твърдо. Опита се сред мъката да отхвърли от лицето си завивката, която още повече затрудняваше дишането му, или да се измъкне от нея. Започна да се свива и изопва като червей, без да постигне онова, към което се стремеше, докато силното напрежение напълно изчерпи силите му. В този миг обаче някой дръпна кожената завивка от лицето му и не само

от лицето, не, тя бе отгърната изцяло и хладният нощен въздух обви кожата му, обляна цялата в пот от страха. Той отвори очи и се опита отново спокойно да си поеме дъх, съвсем спокойно, съвсем по малко, това беше единствената възможност. Видя звездното небе и до себе си стройната фигура на Тасунка-витко, който го бе отвлякъл, видя също и фигурата на девойката, макар че всичко се разливаше в нощния мрак, защото месецът не бе изгрял и само звездите потрепваха със слабата си светлина. Шумове от боя и прегракнали викове се долавяха от голяма далечина. Но нямаше никакви изстрели. Матотаупа сигурно бе излязъл на разузнаване без огнестрелното си оръжие и сега пушките им си стояха в шатрата на вожда. Черните ходила обаче сигурно бяха изтикали нападналите ги дакота доста на юг. Харка мислеше за баща си. Той сигурно е сред борещите се бойци и не знае къде бяха отвлекли през това време сина му. Харка не можеше и да му даде никакъв знак.

Тасунка-витко каза нещо на девойката. Той шушнеше, ала Харка имаше остър слух, пък и след всичко, което ставаше сега около него, от това зависеше животът му. Не ставаше дума за смъртта му, той вече бе разбрал това, а за живота му. Той не биваше да бъде повече син на Матотаупа, щеше да стане по-малък брат на Тасунко-витко. А той не искаше такова нещо и затова дебнеше думите, които боецът дакота говореше на девойката, като думи на смъртен враг.

— Тези мръснокраки кучета изтикват мъжете на дакота назад. Аз трябва да подкрепя моите бойци и не мога повече да остана край теб, Уинона. Бягай! Знаеш накъде трябва да бягаш и къде ще намериш нашите шатри. Тичай! Тичай!

Девойката не се подвоуми нито за миг и веднага се подчини на Тасунка. Побягна бърза като сърна на юг през прериятa. Не носеше нищо, освен ножа си. Шатрите на домашните й едва ли бяха наблизо. За девойката това щеше да бъде бяг на живот и смърт. Ала тя мигновено избра него.

Тасунка-витко се наведе и извади кърпата от устата на Харка. Момчето се задъха да си поеме въздух и изпълни дробовете си. После нададе силен вик и си помисли, че Тасунка-витко сигурно ще го наболе с ножа си и отново ще му запуши устата. Обаче вождът на дакота съвсем не се разсърди от това, че момчето крещеше. Харка не разбра защо. Нямаше време и да се замисли. Трябваше да даде знак на баща си къде се намира. Това дори не беше и най-важното. Трябваше да даде

на баща си да разбере къде може да намери Тасунка-витко. Затова овързаното момче започна да лае силно и яростно като куче. Когато млъкна, за да поеме дъх, той чу как Тасунка-витко се разсмя високо и каза:

— Добре!

Харка беше смаян. Ако това, което той вършеше, бе полезно на врага, то той сигурно бе постъпил погрешно. Какво искаше да постигне вождът на дакота с това, като остави момчето да извика и да даде знак? Само за миг в съзнанието на Харка проблесна единствено възможната причина: Тасунка-витко искаше да отклони Матотаупа, а може би и неколцина от бойците на черните ходила от боя и по този начин да облекчи собствените си бойци. Затова Харка млъкна, ала вече беше късно.

От юг вече изсвистяха първите стрели срещу вожда на дакота, който остана изправен и отвърна с присмех на този опит, когато украсените с пера стрели не успяха да го достигнат и се забодоха в земята. Ала Харка долови и бързи стъпки; в тъмнината изплуваха сенки и изведнъж прокънтя във въздуха… бойният вик на дакота, изкрещян от един-единствен мощен глас:

— Хи-ийп-ийп-ийп…

Беше гласът на Матотаупа. От прекомерната възбуда от боя той бе надал обичайния боен вик на дакота. Посред вика обаче гърлото му се сви. Той се понесе с огромни лъвски крачки и Тасунка-витко го очакваше вече с ножа в ръка. Никой от двамата не мислеше да използува лъва или гъвкавата си тояга. Харка лежеше по гръб на земята. Но тъй като местността беше равна, той можеше да следи какво става около него. Тасунка-витко изчакваше; той стоеше на леко подгънати колене. В мига, когато Матотаупа пристигна с последния си скок, той също скочи. Двамата се сблъскаха във въздуха и полетяха към земята, ала никой не успя да повали другия на гръб. Паднаха от лявата страна на Харка, така че Тасунка-витко запази свободна само дясната, а Матотаупа само лявата си ръка. Тасунка искаше да забие с убийствен удар ножа си, но Матотаупа успя да хване ръката на своя неприятел и се подхвана ожесточена борба, при която движенията им бяха толкова бързи, че Харка не можеше да ги следи в мрака. Момчето бе седнало; вървите не му пречеха. Сви колене, изви гъвкавото си тяло одве и започна да дърпа със зъби връвта на краката си. Разбра, че краката му

бяха завързани само с някакъв колан и се замъчи да разхлаби възела със зъби.

Тасунка-витко и Матотаупа продължаваха да се борят. Те се бяха отскубнали един от друг и застанали на разстояние. Петима бойци от черните ходила бяха притичали, но Матотаупа им извика:

— Оставете ни! Той е мой!

Бойците сиксикау не можаха да разберат думите му, но по държанието на двамата дакота можеше да се съди, че те водят двубой и затова черните ходила не смееха да се намесят. Матотаупа захвърли бойната си брадва, томахавката със стоманено острие, ала Тасунка успя да се измъкне, като отскочи напред и запокити своята гъвкава тояга, за да улучи черепа на Матотаупа. Матотаупа се хвърли бърз като светкавица на земята и сграбчи Тасунка за крака, за да го събори. Маневрата не успя. Тасунка полетя и Матотаупа в миг скочи върху него, но Тасунка присви колене изви гърба си на дъга и успя да се изскубне. Но не избяга. Отново бе застанал на крака и се приближаваше с дългата двуостра кама към омразния си враг. Матотаупа се престори, че бяга и Тасунка запрати ножа си, за да улучи врага в гърба. Матотаупа, изглежда, беше очаквал това, защото тъкмо в този миг отскочи встрани, така че ножът полетя в тревата. Тасунка, който не искаше да загуби това си оръжие, скочи подире му; Матотаупа застана зад гърба му и го сграби с две ръце, като притисна с огромната си сила мишците и бедрата му.

Харка нададе радостен вик, защото си спомни в този миг как някога баща му беше победил мечката. Сега победата беше на Матотаупа, момчето знаеше със сигурност това. Черните ходила обаче, които бяха притичали на помощ, не мислеха само за победата на Матотаупа, а сметнаха, че двубоят между двамата мъже трае вече твърде дълго и трябва да приключи колкото може по-бързо. От юг бойната свирка на вожда на черните ходила викаше бойците си. Затова и петимата се хвърлиха върху борещите се. И тъкмо когато изглеждаше, че добре намазаното с мас тяло на Тасунка-витко ще се изплъзне от опасната прегръдка на Матотаупа и той ще се измъкне още веднъж, Тасунка блъсна Матотаупа в коленете, но не можа да го отхвърли. В този миг петимата сиксикау се намесиха. Борбата бе приключена за миг и Тасунка-витко лежеше овързан на земята.

В това време Харка тъкмо беше успял да освободи краката си със зъби. Скочи.

Черните ходила побягнаха към викащия ги вожд на юг. Откакто петимата бойци се бяха отклонили от своите другари и бяха изтичали заедно с Матотаупа на мястото, отдето бе извикал Харка, нападащите дакота отново бяха заели изгодна позиция и затова всички бойци на черните ходила трябваше да се върнат на мястото на боя.

Матотаупа разряза връзките на китките на Харка и му подаде ножа и гъвкавата тояга на Тасунка-витко. После сякаш се замисли дали и той самият веднага да изтича към мястото на боя, или да се погрижи за важния пленник. Реши да стори второто, прехвърли овързания мъж през рамо и го отнесе с бързи крачки в бивака, който беше съвсем наблизо. Внесе го в шатрата на вожда и го хвърли там на пода, & учудената жена постъкна малко огъня, за да се освети вътрешността на шатрата.

— Остани тук да пазиш! — каза бързо Матотаупа на Харка. — Извикайте още някой възрастен мъж в шатрата, за да не бъдете само деца и жени!

Едва изрекъл това, той изтича навън, за да се включи отново в боя.

Освен Харка и пленникът никой в шатрата не можеше да разбере думите на Матотаупа. Преводачката вече я нямаше. Затова Харка излезе да доведе някой от старците. Беше забелязал от преди, че в съседната шатра живее един възрастен боец. В шатрите всички бяха будни и стояха облечени, всеки с оръжие в ръка, за да може да се защити, в случай, че в бивака нахлуе врагът. Щом Харка влезе в съседната шатра, старият човек веднага прояви готовност да излезе заедно с него в отговор на неговия умолителен жест. Харка го отведе в шатрата на вожда.

Щом прекрачи прага, старецът не можеше да не се изненада от вида на пленника, но не се издаде с никакво потръпване на лицето и без да каже нито дума, седна край изхода, на шатрата. Наблюдаваше омотания дакота скришом, но без да откъсва поглед от него. Брадвата си държеше готова за удар.

Харка също разсъди, че и той от своя страна трябва да бъде готов всяка минута за отбрана. Реши да приготви най-доброто си оръжие, а това беше двуцевката му. Освен това, без да признава пред себе си, той

много искаше да покаже на пленника, че той, момъкът, притежава това още твърде рядко за племената на западните дакота и на черните ходила тайнствено оръжие.

Пленникът лежеше близо до огнището, така че бе напълно осветен. Жената и момичето седяха в дъното. Синът на вожда на черните ходила беше приклекнал до пленника и говореше нещо припряно на своя роден език. Харка не можеше да разбира думите му. Той също смяташе да седне край пленения, когото трябваше да пази по нареждане на баща си. Но тъкмо когато той пристъпи напред, момчето от племето на черните ходила се изправи и блъсна презрително пленения с крак. Пленникът се направи, че не е усетил нищо и гледаше с престорено равнодушие към пода пред себе си.

У Харка лумнаха противоречиви чувства. Не му беше лесно да вземе под своя закрила този пленен боец дакота, но когато момчето от черните ходила ритна овързания мъж, всичко у него се възпротиви.

Той застана пред момчето от племето на черните ходила, опря се върху цевта на пушката си, измери го с решителен и затова високомерен поглед и каза:

— Лоши нрави са това, момчетата да се подиграват с пленени храбри мъже!

Разбира се, момчето не можа да разбере думите, но разбра, че кой знае защо, Харка искаше да го укори в нещо. Това не му хареса никак, защото не беше свикнало други момчета да му правят забележки. То беше най-силното и най-ловкото от всички момчета в бивака. Искаше му се веднага да се нахвърли върху Харка, но една свада в шатрата, и то в този миг, в никакъв случай нямаше да отговаря на това, което един вожд на черните ходила би очаквал от своя син.

Затова момчето трябваше да се овладее, макар и пряко воля. То бавно се отпусна отново на пода. Не седна до Харка, а от другата страна на пленника. В шатрата беше тихо, само клоните пращяха в огъня. Двете момчета седяха неподвижни като статуи. Мислеха както един за друг, така и за пленения дакота. По гордата, недостъпна осанка на овързания мъж можеше да се съди, че той е известен мъж и боец, макар да нямаше орлови пера в косите и никакво оръжие.

Момчето от черните ходила беше недоволно вътрешно от себе си, задето не бе съумяло да се отнесе правилно като момче към един храбър неприятел. То разсъждаваше как да измисли друга възможност,

за да премери силите си с Харка, който го бе накарал да почувствува това, и да го принуди отново да се отнася към него с уважение.

Непознатото момче дакота занимаваше твърде много мисълта на сина на вожда на черните ходила, макар в момента да си въобразяваше, че не може да го понася. Всъщност той с удоволствие би се сприятелил с него, но Харка беше толкова странен и на всичкото отгоре притежаваше и тайнственото оръжие! Всичко у него беше различно от другите момчета. Явно не оставаше нищо друго, освен синът на вожда на черните ходила да му покаже, че няма никакво желание и намерение да се занимава с него, но и да му докаже, че един син на черните ходила също така е сръчен и умел.

Харка се раздвижи. Извади пушката от калъфа, на пълни я, сложи предпазителя и я остави до себе си. Изпита дълбоко задоволство, когато забеляза, че пленникът хвърли тайно поглед към това ценно оръжие. Не показа обаче с нищо, че е доловил този поглед.

Навън беше станало съвсем тихо. Вече не се дочуваха бойни викове. Биещите се може би се бяха разделили и бойците сиксикау все още бяха навън, за да могат веднага да посрещнат евентуален нов опит за нападение. Неочаквано плененият извърна глава — това беше единственото движение, което той можеше да направи, погледна Харка и заговори.

— Твърдокаменни Харка Нощно око Убиец на вълци Стрелец по бизони Ловец на мечки! — каза той на своя език, който само Харка можеше да разбере.

Това, че той знаеше всички имена на Харка, говореше доколко добре го беше осведомил за всичко Татанка-йотанка.

— Ти си храбър. Нима не се срамуваш да се биеш като предател с чернокраките койоти срещу бойците на собственото си племе?

Харка се изплаши и без да ще, пребледня. Присъствуващите черни ходила не разбраха какво каза плененият, но именно това, че той говореше на Харка на този непознат за тях език, сигурно ги бе направило недоверчиви, още повече пък след предателството на девойката дакота. Харка не можеше да преведе какво бе казал Тасунка-витко и не би го превел дори и да можеше. Не искаше също така да отговори на пленения, защото присъствуващите сиксикау нямаше да разберат и неговите думи и само щяха да си мислят излишни неща.

Затова Харка се изправи, хвърли отблъскващ поглед към пленника и седна със заредена пушка в ръка край изхода на шатрата до възрастния човек. После всички зачакаха пак мълчаливо. Това уморително и безмълвно пазене продължи чак до зори.

Когато слънцето най-после изгря, първите бойци се върнаха в бивака, последвани от останалите. Харка чуваше тичането и говора им отвън.

Вождът на черните ходила влезе заедно с Матотаупа в шатрата. И двамата мъже носеха по два плячкосани скалпа, дълга черна коса с мъничко кожа от темето на черепа. И двамата предадоха своите победни знаци на жената. Скалповете трябваше да бъдат препарирани, а жените трябваше да умилостивят и укротят духовете на бойците чрез танца на скалповете. Вождът и Матотаупа — с полепнала с прах пот и кръв кожа, с измърсено и отчасти разкъсано облекло, с разбъркани коси, хлътнали бузи и потънали дълбоко в очните ябълки очи — напомняха все още тежкия бой, който бяха водили. В този момент мислите им навярно не бяха насочени към славата, която трябваше да им донесат отблъскването на нападателите и плячкосаните скалпове, на първо време те сигурно не мислеха за нищо друго, освен да се изкъпят в потока и да си отспят. Затова и двамата не попитаха нищо и вождът не даде никакви нови разпореждания, след като обгърна с поглед вътрешността на шатрата си. Поиска само паничка с мас, която неговата дъщеря му поднесе, и веднага излезе заедно с Матотаупа.

Пленникът не издаде с нищо мислите си. Харка също. Но той се радваше, че баща му не бе останал по-назад в боя от вожда на черните ходила.

След като се изкъпа, Матотаупа извика Харка от шатрата на вожда и отиде заедно с него в празната шатра на южния край на бивака. Вождът изпрати една местна жена да се грижи за двамата и да води домакинството на шатрата им. Тъй като жената не разбираше нито дума от езика на дакота, Матотаупа и синът му можеха да разговарят помежду си, несмущавани от нищо. Двамата седнаха край огъня и Харка разказа как го бяха отвлекли. След това баща му описа съвсем точно как бе протекъл целия бой, за да може момчето да се поучи. Той заключи:

— Така паднаха повалени четирима дакота и само един боец на черните ходила; наистина трима от черните ходила попаднаха в ръцете

на дакота. Може би ще ни се удаде да разменим Тасунка-витко срещу тях. Бойците на дакота ще се опитат да освободят своя млад вожд и ако ние го освободим от плен без бой, предполагам, че те ще бъдат доволни.

— Кой ще им съобщи това, татко?

— Никой. Те сами ще изпратят хора да преговаряме.

— И дотогава Тасунка-витко ще живее?

— Вождът Горящата вода и заклинателят са единодушни по този въпрос.

— Но бойците на дакота съвсем не знаят, че Тасунка-витко е още жив и се намира в плен при нас.

— Знаят го. Аз им го извиках по време на боя. Матотаупа и Харка ядоха сушено бизонско месо, което жената от племето на черните ходила беше донесла със себе си.

— Ние скоро ще трябва сами да отидем на лов, татко, а не да живеем тук като просяци! — обади се Харка.

— Хау. Тук има много дивеч. Ние скоро ще вземем лъка и стрелите си.

Тази сутрин нито Матотаупа, нито Харка се срамуваха от това, че ще легнат и ще си наваксат съня. Когато се пъхна под завивките, Харка мислеше колко много неща се бяха случили, откакто бе напуснал постелята си през нощта. Сега беше ден, цареше спокойствие и той можеше да спи, без да сънува.

След като се събуди отново след дълги часове, едното чергило на шатрата беше повдигнато, така че следобедното слънце грееше вътре. Баща му седеше пред шатрата и украсяваше с резба дръжките на стрелите си. Харка го виждаше от мястото си. Момчето остана известно време в постелята и гледаше как работи баща му. Видя също така, когато вождът на черните ходила дойде при Матотаупа и го покани да отиде заедно с него в шатрата му. Пак ли имаше някаква новина? Матотаупа не се бави дълго. Когато той се върна, Харка видя по лицето му, че бе изживял нещо неприятно, макар да се стараеше да го прикрие. Матотаупа пое отново работата си и Харка, който вече беше станал, се зае да му помага мълчаливо.

Най-сетне Матотаупа заговори сам:

— Тасунка-витко не само отказва да яде, но не иска и да пие. Ние не можем да го принудим. Щом иска да умре, ще умре.

— Ти говори с него?

— Хау. Заклинателят ме помоли. Казах на Тасунка, че има възможност да го разменим. Той обаче отговори на думите ми само с присмех и подигравка. Иска да умре. Е, добре, ще умре.

— Кога?

— Ако продължи да упорствува, смъртта му ще започне тази вечер. Вождът Горящата вода не иска да чака пленникът да умре от жажда. Хората на сиксикау ще го завържат за кола на смъртта.

Харка продължи да дялка една ловна стрела и попита:

— А как тогава ще освободим пленените черни ходила?

— Това не знаем още. Тасунка иска със своето упорство да ни отнеме възможността да ги освободим. Тасунка и неговите бойци дойдоха тук заради тази девойка, която е дъщеря на тяхното племе и ще стане жена на един от заместниците на вожда. Тя е прекарала тук вече едно лято и една зима. Но е отблъсквала всички бойци на черните ходила, които са я искали за жена. Тасунка предлагал подаръци, за да си я прибере, но черните ходила били горди и отказвали подаръците. Тогава Тасунка със своите бойци ни нападнал. Това ми разказа сега заклинателят.

Беше късен следобед. Слънцето залезе; веднага стана съвсем студено. Матотаупа и Харка влязоха отново в шатрата край огнището. Жената спусна чергилото на входа. Матотаупа изпуши една лула. Харка размишляваше мълчаливо.

Навън започна подготовката за смъртта на пленника. Запалиха огромни огньове. Довличането на дървата създаде работа на много жени, а и огънят гореше лошо, защото дървата бяха сурови и димяха силно. Забиха в земята един дирек. Убиването на пленник при индианците все още беше свързано с прастарите страшни култовски обичаи за пренасяне на човешка жертва.

Харка погледна баща си, който излезе пред шатрата. Целият лагер беше на крак и щеше да направи впечатление, ако Матотаупа и Харка не излезеха. На края на площада, където по средата беше издигнат стълбът, няколко жени танцуваха танца на скалпа.

— Чий ще бъде скалпът на Тасунка-витко? — попита Харка баща си, когато двамата се смесиха с останалите обитатели на бивака.

— Мой или на никой друг — отвърна мрачно бащата. — Аз обаче не го искам, тъй като петимата черни ходила се намесиха твърде

рано в борбата и не ме оставиха сам да победя Тасунка.

Слънцето потъна зад хоризонта. Отблясъкът на пламъците изтика встрани замиращата светлина на отиващия си ден, така че тъмнината вече изглеждаше още по-мрачна, отколкото беше. Клоните бяха изсъхнали от пламъците и сега пукаха и пращяха.

— Има ли достатъчно постови? — попита Харка баща см.

— Ти нима смяташ, че вождът Горящата вода е малко дете?

Мъжете и момчетата се скупчиха на осветената на огъня поляна. Изведоха пленника от шатрата на вожда. Един боец разхлаби двете ласа, с които беше омотано цялото му тяло. Поставиха Тасунка на дирека. Издърпаха назад отляво и отдясно ръцете му около дирека и ги завързаха отзад за китките. Краката му останаха свободни. Той се остави да вършат с него всичко, без да окаже никаква съпротива. Но когато стоеше сега пред дирека, с приведени рамене, тъй като ръцете му бяха изтеглени назад, очите му срещнаха погледа на Матотаупа и той му викна високо:

— Кажи на твоите мръснокраки братя, предателю, как знае да умира един боец от племето дакота! Какво сте седнали да ми връзвате ръцете! Нима тия койоти смятат, че аз ще се помръдна, когато почнат да ми горят месата? Аз не се плаша от вашите ножове и от вашия огън! Но нека във всички шатри, в които живеят смели мъже, да се разказва занапред, че аз не съм могъл да запея своята песен на смъртта, защото съм бил овързан, както се връзва мустанг, но не и мъж!

Матотаупа потърси с поглед заклинателя. Той стоеше зад него и Матотаупа преведе със също така висок глас думите на пленника. Само думата „предател“ не преведе.

Един възрастен боец отвърна ядосано:

— Това виещо псе! Нима не може да изтърпи дори тази връзка, която ние вързахме толкова хлабаво? Нима ще ни кара да се срамуваме, задето е трябвало да убием един страхливец, който започва да хленчи още преди да го е обгорила една тресчица, каквито нашите момчета дори слагат върху кожата си?

— Нима се страхувате да ми махнете връзките от ръцете, дребни прерийни псета? — отвърна му Тасунка с вик. — Нима ви е страх от един сам невъоръжен човек? Вие сте четиридесет на брой, но явно ви е страх, че аз мога да ви избия с голи юмруци! — Той се изсмя високо.

— Виждам, че се намирам сред жалки трепереща прерийни кокошки, пред които не бих запял своята песен на смъртта!

Вождът Горящата вода се посъветва със заклинателя и направи знак на двама млади бойци.

— Отвържете му ръцете. Той е бил вожд. Ще го видим какво ще издържи доброволно. Стойте отдясно и отляво на дирека и го пазете зорко.

Освободен от връзките, Тасунка-витко изправи раменете и главата си. Застана с изпънато тяло.

— Започвайте! — извика той. — Започвайте! Ще ви видя какво искате да заставите да понесе един боец! Аз презирам вашите ножове и вашия огън! Знаете ли кой съм аз! Когато бях дете, аз вече обигравах диви коне! Когато станах момче, оставих огъня да изгори месото ми чак до кокала — погледнете тук, вижте моите белези! Когато станах мъж, убивах врагове! На кола пред моята шатра вятърът развява и коси на черни ходила! Елате сега насам, хвърлете своите ножове и брадви, ако въобще знаете да се целите! Какво стоите като зяпащи женоря!

Огньовете осветяваха пленника. Топлината сигурно го измъчваше; очите му започнаха да блестят яростно. Полетяха първите ножове. Те се забиха точно в дирека на косъм от главата и раменете на пленника.

— Това ли е всичко, хлапетии такива? Я вървете се скрийте зад майките си! Нищо ли не сте изучили повече? Наистина удаде ви се да заловите един мъж! Един сам мъж! Край нашите шатри обаче лежат вързани трима черни ходила. Нима не желаете да си отмъстите за тях, слабаци такива, да си отмъстите на един вожд, който е силен? Гордеете ли се с това, че шестима ваши успяха да заловят един самичък? Да, това са вашите победи! Бойците на дакота ще има да ви се подиграват!

Вождът Горящата вода излезе напред.

— Замълчи, смок такъв! Вие искахте да нападнете нашите шатри коварно, без да бяхме изровили брадвата на войната! Така ли постъпват истински бойци? Като същинска змия се примъкна ти при нас, за да откраднеш една девойка и едно момче! Да задушаваш деца, това са твоите бойни подвизи! Твоят образ е обида за всеки храбър мъж!

Заклинателят преведе обвинението на пленения. Избутаха огньовете по-близо до дирека. Изглеждаше, сякаш хората на сиксикау

нямаха намерение да протакат повече смъртта на пленника. Възможността той да получи помощ от своите бойци им се струваше твърде опасна.

Плененият разбра, че скоро ще трябва да изгори.

— Кучета! Койоти! Мръснокраки смрадливи животни! Оставете ме да ви покажа как знае да умре един истински мъж сред подобни мъки! Какво представляват вашите горящи съчки? Това е огън за хлапета!

— Какво си седнал да ни поучаваш ти, вайкаща се бабо! — извика му заклинателят. — Теб пък за какво те бива! Какво можеш да направиш!

— Преди да умра… мръсна кукумявко… искам да те поуча още на нещо… Та да знаеш занапред как трябва да се отнасяш с бойци!

Пленникът вече говореше с прекъсвания, тъй като димът нахлуваше в устата и носа му и затруднява дишането.

— Ей там… момченцето… нека ми даде дългата си тръба… нажежете я… и ми я дайте, тогава аз сам ще ви покажа върху себе си как един боец изпробва своята смелост!

Харка държеше пушката си в ръце, но нямаше и най-малкото желание да нажежи цевта й в огъня, та да я повреди и да не може да стреля след това. Момчето се надяваше, че заклинателят няма да преведе желанието на пленника, но той явно го стори, защото подвикна нещо на вожда и на бойците. Мъжете сигурно бяха недоволни от това, че трябваше да оставят да умре толкова набързо най-прочутият пленник, който досега им бе попадал в ръцете. Двамата млади бойци, които стояха отляво и отдясно на дирека, издърпаха без нарочно разпореждане огньовете малко встрани, така че Тасунка-витко можа още веднъж да си поеме дъх. По раменете му вече се виждаха първите рани от изгаряниятa.

— Дай насам! — извика той сега на Харка. — Дай насам, момко! Нима искаш да отнемеш последната възможност на един вожд да се прослави преди смъртта си? Хлапе с хлапе!

Всички гледаха към Харка. Тогава някакъв неопределен яд обхвана момчето, тъй като вече му се беше налагало веднъж да пожертвува подобно тайнствено желязо пряко волята си. Това се беше случило през миналата пролет. Яростта му беше неоправдана и ненасочена към никого или може би към всички, към този пленник,

който беше нарочил именно него и неговата пушка, а също и към баща му, който не се възпротиви с нищо, към тези сиксикау, които бяха готови да изпълнят желанието на своя пленник, защото очакваха от това някакво необичайно удоволствие и смятаха да си го доставят за сметка на Харка! Глупаци бяха те и нямаха представа колко трудно можеше да си набави човек такава пушка! В своята безизходна ярост Харка сметна, че ще накаже всички едновременно именно като изпълни всеобщото желание. Нека видят какво ще се случи, когато такова оръжие попадне в ръцете на един пленник!

Харка скочи сред огньовете. Стана му ужасно горещо и той се учуди как Тасунка-витко бе издържал толкова дълго, без да изгуби съзнание. Момчето подържа няколко мига цевта на пушката над пламъците, после я подаде на пленника.

Тасунка-витко сграбчи горещото желязо, върху което кожата на ръката му сигурно залепна. Размаха високо пушката, прескочи с все сила огъня и повали на земята младия боец, който се изпречи на пътя му.

След миг на пълно объркване насъбраните хора се развикаха. Всички се втурнаха в посоката, където бе изчезнал Тасунка-витко. Харка също изтича с тях, но — трябва да се признае — той почувствува известно удовлетворение от пакостта, която пленникът нанесе на всички благодарение на пушката.

Беглецът вече беше при конете. Първите преследвачи стигнаха до стадото тъкмо когато той яхваше един жребец. Беше повалил на земята с приклада на пушката единия от пазачите на конете и бе взел ножа му. Сега той се стрелна в нощта, яхнал мустанга на вожда, от който нямаше по-бързо животно в цялото стадо. Дали го бе избрал съзнателно или случайно, това никой не можеше да каже. С остър подигравателен вик отдалечаващият се ездач размаха високо пушката над главата си.

Бойците на сиксикау яхнаха своите коне и последва яростен бяг в мрака. Преследвачите изпънаха лъковете и отпратиха стрелите си, обаче Тасунка-витко се увеси на едната страна на препускащия кон и ако бойците не искаха да улучат животното, нямаше да уцелят и ездача. Накрая той се пъхна под корема на жребеца, така че той целият го прикриваше с тялото си. Кракът му, с който той висеше в дългите

косми на глезена на мустанга, при бързото движение през прерийните низини и леки възвишения почти не се забелязваше в мрака.

Вождът Горящата вода беше извън себе си от бяс. Той отпусна лъка си и стреля в собственото си прекрасно животно. Мустангът полетя на земята и миг след това мъжете го настигнаха. Тасунко-витко обаче беше изчезнал.

Преследвачите се разпръснаха, за да го търсят в нощта. Яздеха насам и натам, неколцина скочиха на земята и тръгнаха да търсят пешком. Сякаш земята беше погълнала беглеца.

За вътрешното безпокойство на обитателите външно можеше да се съди само по държането им. Всички стояха будни. Възрастните и онези от момчетата, които не взеха участие в търсенето на беглеца, стояха на стража с оръжие в ръка. Само малко жени и деца се прибраха в шатрите. Много останаха на поляната сред бивака, където големите огньове бавно загасваха и жертвеният стълб изглеждаше почти като жив сред ярката светлина на огъня и нарастващите сенки.

Харка се присъедини към хората, които стояха на поляната. Не му се искаше да се върне в самотната шатра на края на бивака и да остане там сам. Помислеше ли за това, веднага имаше чувството, че усеща здравите пръсти на Тасунка-витко на гърлото си. Момчето от шатрата на вожда също стоеше още край жените, но все гледаше да бъде на разстояние от Харка.

Огньовете загаснаха. Ветрецът на настъпващата нощ си играеше с пепелта. Момчетата измъкнаха дирека и отново го върнаха в шатрата на заклинателя.

Когато започна да се развиделява, бойците, които безшумно бяха търсили беглеца, се върнаха с мрачно настроение. Двамата млади бойци, които беглецът бе повалил на земята, бяха предадени на грижите на заклинателя.

Харка видя как вождът повика заклинателя, Патравия вълк и Мъдрата змия в своята шатра. Той помоли и Матотаупа да дойде на тяхното съвещание. Матотаупа се беше проявил в боя еднакво с вожда и бе убил двама врагове. В двубоя си с Тасунка-витко той се бе показал равностоен противник. Затова хората на сиксикау смятаха, че ще бъде разумно да използуват неговия опит и мнение. Харка се гордееше с баща си.

Докато мъжете се съвещаваха, момчетата се събраха край мястото за къпане. Харка долови, че и те всички разговарят за случилото се през тази нощ. Не можеше да разбере обаче какво казваха и затова реши в себе си да изучи езика на сиксикау колкото се може по-скоро. Много му се искаше да помоли сина на вожда да му помогне, защото това момче много му харесваше. Беше израсло стройно и право като копие и имаше прям поглед. Обаче момчето продължаваше да се държи отблъскващо и затова Харка остана настрана и затворен в себе си.

Съвещанието в шатрата на вожда свърши бързо и в резултат на това Горящата вода и Матотаупа, придружени от Мъдрата змия, тръгнаха пешком, за да проверят всички следи на дневна светлина. Както вождът на черните ходила, така и Матотаупа повикаха синовете си, които още стояха край потока. Докато двамата опитни бойци щяха да претърсват близката околност на бивака, момчетата щяха да вземат участие в диренето на следите, за да се учат.

След неколкочасово упорито търсене се оказа, че Тасунка-витко, който накрая бе висял под корема на мустанга, се беше отпуснал да падне на тревата много преди Горящата вода да застреля коня си. Можаха да заключат това от един отпечатък върху пясъка между две снопчета трева. Както предположи Матотаупа, след това Тасунка, не беше побягнал в същата посока, а се бе промъкнал в бивака, където никой не бе очаквал, че може да се върне. Оттам той е избягал на юг, тоест направо към своите бойци. Непосредствено зад шатрите се виждаше ясна следа, оставена от бързо тичащ мъж. Как се беше промъкнал той през веригата на лостовите, не беше ясно още, обаче вождът на черните ходила и Матотаупа, които бяха опитни бойци, също биха успели да се справят с подобно положение. Лостовите бяха разположени на голямо разстояние един от друг.

След като си изясниха дотам случилото се, мъжете не се бавиха много с приказки „ако“ и „да бяхме“, а тръгнаха мълчаливо по обратния път към бивака. Искаха да се съвещават какво да предприемат по-нататък.

След резултата от търсенето на следите Харка сметна пушката си за окончателно загубена и предвиждаше сега един отегчителен за него ден. Баща му пак нямаше да намери време да излязат двамата на лов! За да повдигне малко настроението си, което беше спаднало под

точката на замръзване, по пътя към бивака той попита баща си бива ли да излезе сам на лов за антилопи.

Матотаупа не беше съгласен; той предполагаше, че е възможно самият Тасунка-витко или други дакота да се навъртат още наблизо. Харка беше разочарован, но не изрази с нищо неудоволствието си.

Матотаупа тъкмо беше изрекъл отказа си, когато вождът на черните ходила, който за последен път обгледа околността, подскочи възбудено. Погледът на Матотаупа проследи сочещата ръка на вожда. Всички се спряха и погледнаха в тази посока. На голяма далечина над едно леко възвишение се беше издигнало нещо като тояга или пръчка.

— Преди малко нищо не се виждаше на тази височинка — заключи Матотаупа.

— То току-що се появи! — отвърна вождът на черните ходила.

Тъй като, изглежда, се задаваше някаква нова опасност, бащите отпратиха веднага двете момчета да продължат пътя си към бивака. Но преди още да направят и крачка, на ниския хълм се случи нещо ново. До издигната тояга се появи човек. Той размахваше някаква кожа. Всички напрегнаха погледи, за да разберат дали кожата беше щавена или с козината.

— Бяла вълча кожа! — промълви Харка на баща си.

Макар че още беше момче, той имаше най-силно зрение от всички.

— Мир? — обърна се с въпрос Матотаупа към Мъдрата змия.

Двамата сиксикау, изглежда, разсъждаваха. Мъжът на хълма се беше спрял и продължаваше да размахва кожата.

Индианците нямаха навик да използуват подобен жест като примамка дори и на война. Затова Горящата вода, Матотаупа и Мъдрата змия се договориха да отидат тримата заедно открито на отсрещния хълм. Може би стоящият там мъж беше дакота, дошъл да им направи някакво предложение.

Сега момчетата все пак трябваше да се върнат в бивака. Тъй като бяха останали сами, двамата вървяха мълчаливо един до друг и побягнаха почти в едно и също време. Бързото тичане им достави удоволствие, но не можеше ли да тичат още по-бързо и още по-бързо? Постепенно тяхното дълго бягане се превърна в състезание и накрая и двамата напрегнаха всички сили, за да достигнат първи до целта. Никой не успя да надбяга другия. Пристигнаха по едно и също време.

Всъщност дълбоко в себе си и двамата бяха доволни от това, но все още се стесняваха да го покажат.

Тъй като вече беше светло и нямаше никаква опасност някой враг да се промъкне незабелязан в бивака, Харка се запъти към шатрата на южния край, която вождът бе дал на разположение на Матотаупа. В шатрата нямаше жена, която да обслужи Харка. Затова той сам стъкна огъня и си опече едно доста голямо парче месо, което щеше да му бъде едновременно за закуска и за обяд. След като се нахрани, му се прииска да види отново патроните, които бяха останали от изгубената пушка. Наистина вече не можеше да ги използува за нищо, но мисълта, че засега Тасунка-витко можеше да даде само два изстрела, леко го успокои.

Патроните не бяха на мястото, където Харка ги беше скрил, и той започна да ги търси. Обърна всичко, което се намираше в шатрата, но патроните ги нямаше никъде. Някакво мрачно подозрение обзе Харка. Накрая той вдигна дори кожените завивки от земята, с които бе застлана шатрата, и изведнъж замръзна на мястото си. Там, където бяха лежали патроните, видя вдълбан върху пода под завивката знака на Тасунка-витко: изправен на задните си крака кон.

Момчето веднага разбра какво се беше случило. Както бе проличало от следите, Тасунка се бе промъкнал обратно в бивака и го бе напуснал след това откъм юг. Сега излизаше, че известно време той бе останал скрит в празната шатра на Матотаупа и бе използувал времето, за да намери скритите патрони.

В сърцето на Харка се смесиха чувства на яд и възхищение. Той остана в шатрата, за да продължи сам да разсъждава върху това. Не му се искаше да говори за случилото се с други, освен с баща си; баща му обаче още беше навън заедно с вожда на сиксикау.

Докато момчето седеше само в шатрата, Горящата вода, Матотаупа и Мъдрата змия се бяха приближили до ниското възвишение, на което бе забодена тоягата и откъдето им бе махал мъжът с бялата вълча кожа. Сега те разпознаха този човек, който стоеше край забодената в земята тояга и държеше високо нагоре бялата вълча кожа като пратенически знак.

Беше Тасунка-витко. Двама други бойци, които навярно бяха дошли до невидимата за вожда на черните ходила и неговите

придружители страна на възвишението, пристъпиха до вожда на дакота.

Горящата вода, Матотаупа и Мъдрата змия пристъпиха бавно нагоре към тримата свои врагове и когато стигнаха до билото на възвишението, се изправиха лице срещу лице с другите. Мъжете се измериха мълчаливо, без яд, без усмивка, без подигравка на лицето, със самообладание, което им налагаше себеуважението и всъщност и уважението към смелия враг. Бойците на дакота избягваха да гледат към Матотаупа. Плъзгаха погледи край него, сякаш той не беше тук.

Тъй като Тасунка-витко беше дал знак за тази странна среща, той трябваше пръв да заговори. Оказа се, че единият от неговите бойци разбира езика на черните ходила, така че разговорът протече лесно.

— Бойците на сиксикау — заговори Тасунка-витко — ме взеха в плен, но след това те се срещнаха с мен така, както подобава на смели бойци. Сега и мъжете на сиксикау знаят, че един вожд на дакота не хленчи за живота си. Аз отвлякох дъщерята на дакота в нашия бивак и тъй като Горящата вода нареди да ми дадат тайнственото оръжие, можах и аз сам да се освободя. Върнах се при моето племе и сега съм готов да предам на племето на сиксикау тримата бойци, които бяха станали наши пленници. Те не се показаха страхливци; бяха минали смело напред и когато ги пленихме, бяха сериозно ранени. Единият от тях вече умря. Ние ще ви върнем двама живи бойци, единия обаче — мъртъв, ако вече сте настроени към нас така, както ние към вас. Готови ли сте да изпушите заедно е нас лулата на мира? За мъжете, които са се опознали като храбреци, не е срамно да оставят бойната брадва и да я заровят! Аз казах, хау!

След тези думи настъпи мълчанието на сериозен размисъл. После Горящата вода отговори:

— Тасунка-витко! Къде са тримата наши бойци, за които говориш?

— Ти ги видя вече и аз ти разрешавам да поговориш с тях.

Това, което вождът на дакота каза, отговаряше на истината. Долу, в подножието на хълма, лежаха един мъртвец и двама вързани бойци. Горящата вода слезе сам заедно с Тасунка-витко при тях, докато придружителите на двамата вождове останаха да чакат горе на хълма. Сега всички гледаха внимателно надолу. Двамата живи още бойци

сигурно бяха много тежко ранени и ако искаха да ги спасят, не биваше да губят никакво време. Раните им бяха превързани само на бързо.

След като вождът на черните ходила поговори кратко с тях, той и Тасунка-витко се върнаха отново горе.

— А тайнственото оръжие? — попита Горящата вода. Сега вождът на дакота се усмихна.

— Не — отвърна той. — Тайнственото оръжие не. Аз ще го задържа.

Всеки от придружителите на Горящата вода пресметна мълчаливо в себе си: бяха паднали четирима дакота, двама от тях беше победил вождът на черните ходила, двама — Матотаупа. Един боец на черните ходила бе убит по време на боя, един бе умрял в плен. Ако сега хората на сиксикау си вземеха обратно двамата още живи пленници, то те щяха да ги заплатят единствено с двуцевната пушка на техния гост Харка и можеха спокойно да отчетат, че бяха дали двойно по-малка загуба на бойци в сравнение с дакота.

Горящата вода размени един поглед на съгласие с Мъдрата змия и сетне реши:

— Думите ти са приказка на честен мъж, Тасунка-витко! Аз ще съобщя на нашия съвет на старейшините, че ние ще заровим бойната брадва и ще изпушим заедно с вас лулата на мира.

— Аз съм готов за това, както вече ти казах! — отвърна вождът на дакота. — Но за да бъде всичко между нас ясно и недвусмислено и без никакво прикритие, искам да ти съобщя, че ние сключваме мир с бойците на черните ходила, но не и с предатели, отлъчени завинаги от шатрите на дакота. Всеки човек от племето на сиксикау може да влезе в нашите шатри и нашите гори и прерии, щом върши това с мирни намерения и не идва да избива нашия дивеч. Матотаупа обаче, този предател, ще умре, щом го открием в нашите ловни райони!

Матотаупа слушаше тези думи. Когато Тасунка-витко изрече думата „предател“, лицето му посивя като пепел и само очите му останаха да блестят.

Горящата вода сбърчи чело и ъглите на устните му се отпуснаха надолу.

— Ти говориш за един гост на нашите шатри! — каза той остро и отблъскващо. — Не забравяй това! Ти говориш за един смел боец, който ще остане заедно със своя син при нас. Каквото и да са решили

вашите заклинатели и вождове, вашите решения са валидни само във вашите биваци, във вашите гори и във вашите прерии. Докато обаче Матотаупа и неговият син Харка Убиеца на вълци живее при нас, всяка ръка, която се издигне срещу тях, ще бъде отсечена от нас и всяка обидна дума срещу нашия гост ще приемем като обида срещу нас и ще бъдем готови да отмъстим за нея. Аз казах!

— Нека бъде тогава както казваш! — съгласи се Тасунка-витко.

Вождовете седнаха на земята, за да изпушат късите си лули като първо потвърждение на своите думи. Матотаупа и Мъдрата змия пренесоха двамата тежко ранени и мъртвеца. Те взеха със себе си онзи от двамата бойци на черните ходила, чийто живот изглеждаше в по-голяма опасност, за да го отнесат веднага в бивака и да донесат оттам завивки и коне, с които щяха да пренесат втория ранен и мъртвеца при шатрите.

Когато Матотаупа се върна в бивака, за да отнесе тежко ранения при заклинателя, той се срещна с Харка. Момчето разбра от баща си какво се беше случило на хълма и какво решение бяха взели.

После Харка от своя страна разказа на баща си, че патроните за неговата пушка бяха изчезнали и Тасунка бе издълбал върху пода на шатрата на Матотаупа своя знак. При тези думи Матотаупа бе обзет от такава ярост, че с мъка успя да се овладее. Момчето също беше много възмутено, че след преговорите трябваше да смята своята двуцевна пушка за окончателно загубена.

Попита баща си със смръщено чело:

— Защо Тасунка-витко толкова много иска да сключи мир, та ни връща двамата бойци?

— Той разбра как се бием ние. Нападението на дакота върху нашия бивак беше отблъснато.

— Толкова повече трябва да се страхува Тасунка-витко от нас, щом нашите редици ще се подсилят с още двама бойци! — Когато казваше сега „ние“, момчето имаше пред вид хората на сиксикау, чиито гости бяха то и баща му.

— За сметка на това пък той има сега твоето тайнствено желязо, което в ръцете на Тасунка-витко ще се превърне в опасно оръжие.

— Вие защо ме принудихте да му го дам?!

— Ти защо го тикаше непрекъснато пред очите на Тасунка и в шатрата, и пред дирека? Тогава той е решил вътрешно, че трябва да ти

го отнеме.

Харка наведе глава.

— Все пак двама бойци струват много повече! — настоя той. — Защо той ни ги връща и неговите хора дори не се сърдят на това?

— Двамата бойци, които той ни върна, са толкова тежко ранени, че никога вече няма да могат да участвуват в бой с пълни сили. Тасунка-витко е премислил, какво върши.

— Сигурно е така, татко.

Докато Матотаупа тръгна отново на път заедно с неколцина мъже, коне и завивки, Харка отиде при своя сив жребец. Когато баща му не беше край него, животното беше единственият му довереник. Той седна до коня и отново сложи стрък трева между устните си. Не можеше да се примири толкова лесно с това, че пушката му бе загубена завинаги заедно с патроните!

Дълго седя сред стадото мустанги, докато към него се присъедини едно друго момче — синът на вожда на черните ходила. Двете момчета не можеха още да разговарят помежду си, но другото седна до Харка и остана мълчаливо край него. Седяха така чак до вечерта, докато откъм две шатри в бивака се носеха песните на оплаквачките за двамата паднали бойци.

Когато се стъмни и мъжете се бяха върнали, и Матотаупа се бе прибрал в шатрата на южния край на бивака, Харка най-после стана да си върви. Другото момче го съпроводи и просто влезе заедно с него в шатрата на Матотаупа.

Харка се зарадва на това много повече, отколкото го показа външно. Жената от племето на черните ходила приготви ядене за Матотаупа, а след това и за двете деца и себе см. Наистина Харка вече беше хапнал нещо сутринта и ядеше обикновено като бойците само веднъж на ден. Но сега той сам обслужи своя гост с опеченото на шиш месо, както вожд посрещна равен на себе си гост. И след като се нахраниха, момчето от племето на черните ходила остана още в шатрата и между другото обясни собственото си име „Силен като елен“ и няколко други думи на своя език. Това се хареса на Харка и той взе от жената парче кожа, за да нарисува нещо върху нея. Искаше да обясни на другото момче, че смята най-после да отиде на лов за антилопи. Сега, след като оръжията вече мълчаха, баща му сигурно нямаше да има нищо против!

Матотаупа наистина даде съгласието си да вървят след един ден и Силен като елен се зарадва много на това предложение. За първи път сега Харка не страдаше така силно от загубата на своята пушка. Силен като елен също разполагаше само със стрела и лък и двете момчета искаха да ловуват с еднакво оръжие. Така съвсем естествено Силен като елен остана и през нощта в шатрата на Матотаупа.

Харка се досещаше, че именно загубата на тайнственото му оръжие бе пробила най-после преградата на плахата сдържаност на другото момче, което искаше по този начин да го възнагради за загубата на оръжието с придобиването на приятел. От този миг нататък Харка започна да разсъждава по-спокойно над тази загуба. Баща му имаше право; Харка твърде много се беше хвалил с това, че притежава тайнственото оръжие. Колкото до Тасунка-витко-, момчето дори не мислеше вече с яд за него. Безумно смелото държане на вожда на дакота и двубоят между Матотаупа и него бяха доказали, че мъжете на дакота не са лоши бойци и никой нямаше да може да казва занапред, че Харка е син на племе страхливци.

Онова, към което най-силно се стремеше синът на презрения — да получи признание и другарство от страна на себеподобните си, сякаш изведнъж беше станало. Докато се отпусна върху постелята си и гледаше още с отворени очи в мрака, мислите му се отправиха към лова на антилопи и още по-надалеко — към едно бъдеще, в което той сам искаше да бъде боец и вожд и брат на своя нов другар — Силен като елен.

— Татко! — прекъсна той мислите си с тих, но ясен глас, тъй като бе забелязал, че Матотаупа още не е заспал, и същевременно беше сигурен, че никой друг, освен баща му няма да разбере това, което казва. — Ние сме още гости на шатрите на хората на сиксикау. Кога ще бъдем приети като бойци в тяхното племе?

— Щом ти издържиш пробния изпит, Харка Убиец на вълци, който ще те направи достоен да бъдещ признат за боец, и щом аз успея да си отмъстя на онези, които ме отлъчиха от племето на дакота, така че никой повече да не смее да ме нарече предател.

— Докато аз стана боец, ще минат още няколко лета и зими, татко.

— Няколко, Харка. Но те ще минат за нас бързо, защото ние живеем като братя на свободни и смели мъже.

— Така е. А дотогава… — Харка млъкна.

— Кажи, кажи! — каза бащата.

— Мисля си за Тасунка-витко!

— Какво мислиш за този човек, който е наш враг и ме обиди?

Харка преглътна.

— Кажи, Твърдокаменни Харка, какви мисли са се загнездили в главата ти?

Въпросът беше зададен с приятелски тон, който се бе установил между бащата и сина при съвместно преживените опасности и мъки по време на заточението им, но в него все пак прозвуча лека нотка, която беше нова и която Харка засега не забеляза. У Матотаупа за пръв път се бе надигнало някакво ревниво съмнение по отношение на сина му, което лесно може да обземе самотните и обезправени хора. Харка отвърна съвсем открито:

— Тасунка-витко освободи от ръцете на враговете си една дъщеря на дакота и я върна в своя бивак. Тя се нарича Уинона.

— Както моята дъщеря, твоята сестра. За това ли мислиш?

— Да! — каза Харка кратко и с упорство в гласа.

Той се страхуваше, че сега баща му ще го упрекне, че се е размекнал. Но не искаше да прикрие чувството, което хранеше към сестра си. Видя я отново пред себе си както тогава, през онази нощ на раздялата, когато той избяга от бивака, за да догони опозорения си баща в пустата степ. Тогава Уинона бе придърпала завивката над лицето си, за да не види никой, че плаче. Сега тя трябваше да живее сред хора, които презираха нейния баща, и Харка не можеше да я брани.

Следващите думи на Матотаупа прозвучаха съвсем различно от това, което бе очаквал Харка.

— Ти как мислиш, Харка Убиец на вълци, ще бъде ли готова моята дъщеря Уинона да дойде при нас двамата в бивака на сиксикау?

— Ще бъде готова, татко. Тя знаеше, че аз отивам при теб, и ми помогна да избягам.

— Харка, откакто старейшините на Мечата орда ме осъдиха и презряха, ние с теб яздихме и обикаляхме из степта и затова не можехме да водим с нас едно малко момиче. Ти много добре знаеш това. Но сега намерихме шатри, в които Уинона може да живее заедно с нас. Сега е пролет. Предстои ни лято и ние можем да отидем, край

Конския поток, за да доведем при нас моята дъщеря, твоята сестра, както Тасунка-витко отведе дакотската девойка. Нашата смелост и нашият ум няма да бъдат по-малки от неговите!

— Да, татко! Кога тръгваме?

— Щом ти успееш да убиеш заедно със Силен като елен антилопи и аз изляза на лов заедно с вожда Горящата вода за бизони и запася шатрата ни с достатъчно храна. Аз казах, хау!

С това приключи разговорът, който жената от племето на черните ходила и Силен като елен не бяха разбрали. Харка се намести удобно за сън. Чувствуваше се като освободен от нещо и все пак странно раздвоен. Той искаше да стане боец сред черните ходила, но в същото време изгледът да види още веднъж родния бивак край Конския поток и да отвлече оттам сестра си силно го вълнуваше. Почти се боеше, че изпълненият му със страхове сън ще се повтори, онзи сън, в който Уинона го викаше на помощ, ала краката му бяха омагьосани здраво за земята. За щастие в този миг Силен като елен се раздвижи под завивките си. Харка започна да усеща това момче и неговото приятелство като някакъв закрилящ го дух. Изпъна се, пое си дълбоко дъх и заспа.

Матотаупа продължаваше да гледа втренчено в мрака. Това, че вождовете и старейшините на сиксикау все още не го приемаха за свой и след като се беше отличил в боя и не искаха да го направят член на своето племе, го болеше много повече, отколкото би доверил някога на сина си. Жажда за мъст спрямо онези, които го бяха отблъснали от редиците на дакота, вече отдавна мъждееше у него. Сега обаче това чувство се оформи и той искаше да застави да млъкнат всички езици, които все още можеха да го охулят. Искаше не само да разказва на бойците на сиксикау за своята невинност. Искаше да докаже безупречното си име чрез смъртта на онези, които го бяха охулили. Той никога нямаше да забрави мига, в който Тасунка-витко го бе нарекъл безнаказано предател в присъствието на вожда на черните ходила.

РИСОВЕ В НОЩТА

Последният ден, преди да отидат на лов, двете момчета имаха да обмислят и да свършат много неща. Още щом се развидели и двамата изтичаха до потока и вече се къпеха, когато слънцето се изкачи на хоризонта, водата започна да блести, слънчевите лъчи заляха с обилна светлина шатрите и конете започнаха да пасат. След като се натриха с мас и се облякоха, те свариха Матотаупа седнал вече край разпалилия се огън в огнището на шатрата и жената от племето на черните ходила тъкмо му подаваше месото за закуска. По равните тревни степи, по които не растяха никакви дървета, месото беше главната прехрана на хората. Двете момчета също получиха веднага своя дял и побързаха да го излапат. Докато останалите деца едва сега отидоха на потока, Харка Убиеца на вълци и Силен като елен избързаха към отсрещната шатра на вожда. Силен като елен искаше да попита баща си за някои неща, преди Горящата вода да открие голямото съвещание на старейшините за сключването на мира с Тасунка-витко и неговото племе. Двете момчета пристигнаха тъкмо навреме. Вождът беше облякъл богато обшитата си празнична дреха, но още не беше поставил на главата си короната от орлови пера.

Горящата вода веднага разбра, че момчетата имат желание да го питат нещо и им кимна дружелюбно да се приближат:

— Казвайте!

— Татко! — започна Силен като елен. — Когато слънцето изгрее още веднъж, аз ще отида заедно с Харка Убиеца на вълци на лов. Съставих си план. Но ако яздим така, както искам да ти предложа, ще трябва да прекараме в планината четири дни.

Вождът се усмихна.

— Ти имаш все големи планове, моето момче.

Силен като елен се изчерви. Не беше сигурен дали баща му го подиграва, или говори сериозно. Но ако се замислеше, той можеше да каже за себе си, че съвсем рядко бе предлагал нещо, което да не бе успял да изпълни.

— Говори по-нататък! — насърчи го вождът.

Момчето се зарадва; надяваше се, че вече е спечелило играта.

— Татко — каза то. — Смятам да поемем с мустангите си по посека на залеза на слънцето. Там започват планините и горите и по горските поляни и край горските потоци тревата е много по-сочна, отколкото тук. Въздухът е по-мек, в долините вятърът е по-слаб. Смятаме да потърсим онова закрито място, където бяхме построили през зимата нашите шатри. Там сега сигурно се навъртат антилопи, елени и мечки. Наоколо земята е ловен район на сиксикау и ние няма да бъдем смущавани от някакъв вражески боец. Аз познавам там всяко дърво, всеки извор, защото ние вече седем пъти поред прекарваме времето на ледовете и снеговете сред онези планини и гори. Вие, бойците, ще излезете сега за големия лов на бизони надалеч в свободната прерия. За нас, момчетата, обаче там горе е добро място за ловуване.

— Така ли мислиш?

— Да, татко. Освен това по пътя може да посетим и двамата ловци на бобри, ако са се върнали отново след прекарването на зимата.

— Добре ще направите. Може те да имат нови вести за нас.

— Да, да, татко!

— Добре. Ако Матотаупа е съгласен, аз също ще дам съгласието си. Имате ли още нещо да уговаряте с мен?

— Твърдокаменния Харка Убиеца на вълци няма хубав лък. Трябва му по-добър.

Вождът се усмихна отново и кимна на дакотското момче да пристъпи към него.

— Ти ще получиш нов лък — заговори той, — защото трябваше да пожертвуваш своето тайнствено оръжие. Там — вождът посочи към дъното на шатрата, — там има четири лъка. Разгледай ги и ми кажи кой от тях е най-добрият. Ако успееш да откриеш най-добрия и ми покажеш с това, че вече умееш да боравиш с лък, единият от тях ще бъде твой.

Харка разбра съчетанието от знаци и думи на вожда и бавно пристъпи към посоченото място, наведе се и започна да оглежда един подир друг внимателно лъковете. Не бяха лъкове за момче, а лъкове, с каквито стреляха мъже. През лятото, което започваше сега, Харка щеше да стане тринадесетгодишен. Но той беше вече 1,75 м висок и

макар че се бе източил много, имаше здрави жили и мускули. След като огледа и четирите лъка, той вече знаеше, че последният, който държеше сега в ръка, беше най-добрият.

— Този!

Вождът вдигна вежди и сбърчи силно чело.

— Ти правилно прецени. Ела сега! Ще видим дали можеш да изопнеш този лък и дали ще успееш да улучиш целта.

Горящата вода излезе заедно с двете момчета пред шатрата. Силен като елен подаде на Харка шест стрели. Младежите на бивака веднага забелязаха малката група; от всички страни край тях притичаха връстниците на вождовия син.

— Извикай Матотаупа!

Силен като елен излетя като стрела да изпълни поръчението на баща си. Върна се бързо заедно с госта. Харка пристъпи към баща си.

— Това е костен лък, направен от китови зъби — обясни той. — Ти си ми разказвал вече край огнището за такива лъкове, татко, но аз за първи път в живота си държа такъв лък в ръка. Горящата вода не иска да мм подари този лък, а някой друг, един от трите, които има в шатрата си. Но аз трябва да издържа изпита дали умея да улучвам именно с костения лък. Ще искам да ми разрешат три пробни прицела преди изпита.

— Това е твоя работа, Твърдокаменни Харка.

— Хау.

Междувременно към тях се бяха присъединили и неколцина бойци и дори и заклинателят. Тъй като изглеждаше, че той е съгласен да им помогне да се разберат помежду си, Харка го помоли:

— Три пробни прицела за мен. А после Горящата вода може да ми посочи къде иска да улуча.

Заклинателят и вождът си казаха нещо.

— Два пробни прицела за тебе! — отвърна Горящата вода.

Харка се замисли, после остави костения лък в краката на Горящата вода на тревата и отстъпи встрани.

— И старият ми лък си е добър! — каза тихо той, но с тон, който издаваше неотменимо решение.

— Защо искаш право на три прицела, за да се обиграеш? — попита Горящата вода, без да покаже някакво раздразнение от държането на момчето.

— Аз трябва да бъда подготвен за всеки прицел, който ти ще искаш от мен. Трябва да знам колко надалеч мога да стрелям с този лък и как трябва да насоча стрелата. Имам нужда от три прицела, за да знам, че съм сигурен.

— Ти говориш правилно и издържа и този изпит Харка Ловец на мечки. Вземи лъка. Имаш право на три прицела. Следващите три ще определя аз.

При тези думи Харка взе отново лъка, промуши се между шатрите и прескочи потока, следван неотлъчно от цялата група, която се бе насъбрала около тях. Спря се на открито сред прерията. Постави първата стрела и изпъна лъка. Чудесната еластичност и лекота на оръжието веднага му направиха силно впечатление. Възнамеряваше най-напред да стреля колкото може най-далече. Затова изпъна тетивата и изви лъка с все сила и после я отпусна. Тетивата запя, стрелата профуча бързо през въздуха. Очите на всички проследиха пътя на украсената с пера стрела.

Силен като елен сам полетя като стрела с грамаден скок и побягна пръв пред всички момчета по посока на стрелата. Скоро радостните викове на момчета съобщиха, че са я открили в тревата зад един малък хълм.

Харка не бе изтичал заедно с останалите. Вече бе поставил следващата стрела и когато момчетата се върнаха с първата, той отпусна втората. Тя се заби в една купчина пясък, навеян от вятъра на петдесет стъпки разстояние. Стрелата остана вътре, а острието й се подаде от другата страна. Харка остана доволен от този опит да провери пробивната сила на оръжието си. Взе третата стрела. Изстреля я съвсем бързо и без някой да може да види къде всъщност се бе целил. Стрелата се заби в тревата на сто крачки разстояние. Харка сам я донесе и после излезе пред вожда.

— Аз съм готов. Кажи какво трябва да уцеля!

— Първата ти цел ще определи Силен като елен, който е предводител на ордата на момчетата, втората — Матотаупа, а третата — аз самият — отсече Горящата вода.

Силен като елен се посъветва с няколко от момчетата. След това едно от тях изтича и донесе малка кожена топка, покатери се върху една шатра и заглави топката между свързаните горе върхове на подпорните пръстове. Момчето посочи на Харка, че трябва да изпрати

стрелата си от легнало положение; целта беше топката. Задачата не беше лека. Тъй като не бе предписано къде трябва да легне, Харка избра разстояние от седемдесет крачки и място, където почвата леко се издигаше нагоре. Боравенето с оръжието вече му доставяше удоволствие. Той се прицели и стреля, без да се двоуми. Топката бе пробита. Момчетата похвалиха удара със силни крясъци.

След това Матотаупа пристъпи напред. Около ъглите на устните му играеше лека усмивка.

— Ще се отдалеча на сто и петдесет крачки, ще вдигна ръка и ще разтворя двата си пръста. Изпрати ми стрелата така, че да мога да я хвана между пръстите си, Харка Стрелец по бизони! Стреляй коленичил!

Матотаупа помоли Мъдрата змия да отиде заедно с него. Двамата преминаха с точно премерени стъпки определеното разстояние. Застанаха сред полята и Матотаупа вдигна дясната си ръка. Разтвори изпънатия си показалец и безименния пръст. Въздухът беше съвсем чист, а утрото ясно. Харка, който вече бе приклекнал върху дясното си коляно, се прицеля старателно и прецени точно с каква сила трябва да отпусне тетивата. Ударът беше труден, разстоянието — голямо. Харка притвори очи. Всички присъствуващи бяха напрегнати; наоколо беше съвсем тихо. Харка стреля. Тетивата бръмна, стрелата излетя.

Един ясен вик на Матотаупа оповести, че играта беше сполучила. Всеобщ радостен възглас поздрави успеха на Харка. Момчетата изтичаха към Матотаупа, бързи и весели като стадо млади кончета напролет.

Когато стигнаха до Матотаупа, той все още държеше ръката си със стрелата във въздуха и момчетата можаха да видят как я бе хванал: за дръжката, съвсем близо до перата, с които бе украсен краят й.

Момчетата се върнаха при Харка така въодушевени, сякаш всички заедно бяха постигнали майсторския прицел. Напрежението нарасна още повече, защото целта за третия и последен изстрел щеше да определи Горящата вода.

Вождът поиска да му дадат малката кожена топка, която Харка бе улучил на върха на шатрата, и повика Силен като елен при себе си.

— Слушай! Вземи топката и почни да тичаш с нея насам-натам. После неочаквано я хвърли нагоре, но не много високо, защото с това ще улесниш задачата. Харка Стрелеца по бизони ще улучи топката.

Силен като елен се разсмя и стрелна Харка с поглед. Взе топката, заподскача на вси страни с нея, докато Харка остана на мястото си, хванал с лявата ръка лъка, а в дясната — третата и последна стрела. Отказа се веднага да постави стрелата, макар че трябваше да стреля много бързо в дадения момент. Силен като елен тичаше наоколо, подскочи високо, прекатури се презглава и продължи да тича. Държеше топката ту в едната, ту в другата ръка, ту пред себе си, ту зад гърба си. Неочаквано, след като бе направил няколко лудешки скока, той я хвърли между краката си право нагоре; беше се отдалечил на осемдесет стъпки от Харка. Харка постави лъка със светкавична бързина, прицели се и стреля. Топката бе улучена в момента, в който бе най-високо, и остана за част от секундата на място, преди да падне надолу.

Стрелата отнесе топката малко напред, после и двете паднаха на земята.

Момчетата избухнаха в ликуващи възгласи. Силен като елен взе топката и стрелата и изтича към Харка, вдигнал ги високо над главата си.

— Ти победи! Улучи! Моят брат Харка Убиеца на вълци Ловеца на мечки!

Харка не каза нито дума. Подаде лъка на вожда. Матотаупа стоеше до Горящата вода и гледаше внимателно оръжието.

— Това е най-хубавият лък, който съм виждал досега. Притежават ли мъжете на сиксикау и други такива оръжия?

— Той единственият от този вид, който имаме в нашите шатри — отвърна замислено Горящата вода. — Иска ли и Матотаупа да стреля веднъж с него?

— Ако ми разрешиш, вожде Горяща вода, сам да определя целта си.

— Сам я определи.

Матотаупа извика на Харка:

— Донеси един щит от бизонска кожа и застани заедно с него на триста големи крачки разстояние оттук!

Заклинателят преведе думите на Матотаупа и мъжете и момчетата наостриха още повече вниманието си. Усещаше се някаква нова възбуда, причината за която Матотаупа засега още не знаеше, но тя не му убягна. Триста крачки беше „една стрела разстояние“, но само

в забулени с легенди случаи досега изстрел с прицел бе излизал успешен на такова разстояние от около триста метра.

— Кажи да ти дадат слънчевия щит! — извика заклинателят подир Харка, сякаш подчинявайки се на някакво внезапно вдъхновение.

Момчето помоли жената на вожда в шатрата да му покаже трите кръгли щита на вожда, направени от изпъната на седем ката бизонска кожа. Те всички бяха изрисувани с цветни бои, върху единия бе изрисувана геометричната фигура на слънцето, чийто най-вътрешен кръг представляваше колело с четири спици. Него Харка изнесе в прерията и застана на посоченото разстояние в западна посока. Така слънцето щеше да остане в гърба на баща му и нямаше да му премрежва погледа с лъчите си. Момчето държеше щита пред гърдите и лицето си.

Вождът Горящата вода и синът му стояха до Матотаупа. Всички бяха насочили поглед към стрелеца. Той изпъна тетивата и лъкът се изкриви. Чак сега се почувствува цялата еластичност на оръжието. Под кафявата кожа на Матотаупа мускулите играеха. Очите му бяха почти съвсем притворени.

Силата на изстрела беше голяма и стрелата летеше така бързо, че погледите не можеха да я следят. Напрежението на зрителите беше стигнало връхната си точка.

Всички чакаха.

Не се чу никакъв възглас. Всички продължаваха да чакат. Харка не се върна.

Мъжете се спогледаха; съмнение започна да се надига в душите им. По лицата на някои се появиха усмивки съвсем леки, само край ъглите на устните им, с леко съжаление, че невероятното не можа да стане истина. Стрелата наистина се беше забола в щита, те можаха да видят това, но може би не бе улучила точно средата му.

— Елате! — каза най-после вождът и тръгна заедно с Мъдрата змия, Патравия вълк и три момчета, след които и синът му, към Харка. Матотаупа остана на мястото си и продължи да чака.

Групата с вожда се бе приближила до Харка, когато чакащите най-после чуха многогласните им радостни викове:

— Улучил е! Улучил е!

Сега вече никой не можеше да ги спре. Хората побягнаха натам, а вождът, заклинателят и бойците стояха учудени пред момчето, което още държеше кръглия щит. Стрелата стърчеше точно в средата на слънчевия кръг.

Мъжете се спогледаха и промълвиха някакви думи, чието съдържание Матотаупа и синът му още не можеха да разгадаят.

— Доведи коня си, Харка! — При тези думи Матотаупа взе щита, без да изважда стрелата.

Момчето изтича към селото и се върна бързо на гърба на галопиращия сив жребец. Матотаупа му подаде щита, който можеше да се държи от вътрешната страна за една кожена презрамка.

— Галопирай в кръг! — нареди му той. — Аз ще извадя стрелата от щита с друга!

Матотаупа показа със знаци и на хората на сиксикау какво смята да направи. Мъжете отново си размениха многозначителни погледи. Безпокойството им ставаше все по-голямо.

Харка добре почувствува това. Какво ставаше? Какви мисли вълнуваха тези бойци?

Момчето изпълни указанията на баща си. Заобиколи в галоп групата; държеше щита високо пред рамото и главата си.

Матотаупа следеше ездата му с поглед. Внезапно той стреля и двете стрели паднаха, вкопчени една в друга, на земята.

Харка подкара коня си ходом, пое стрелите от тревата без да слиза, и ги върна на баща си. Всички мълчаха.

Матотаупа подаде на вожда на черните ходила оръжието и стрелите.

— Матотаупа! — поде Горящата вода и необикновената възбуда, чието нарастване Матотаупа и Харка бяха усетили, оцвети с някакъв странен оттенък гласа му. — Матотаупа! Това е тайнство! С този лък е стрелял преди време един от нашите най-велики вождове. Никой не знае откъде е дошъл този лък. Когато нашият вожд умря, той заповяда лъкът да стане притежание на онзи стрелец, който улучи слънцето на една стрела разстояние. Ние никога не можахме да разберем неговите думи. Сега обаче ги разбрахме, Матотаупа. Ти успя „да улучиш слънцето“ на една стрела разстояние. Лъкът е твой. Ти си велик боец!

Под почтителното възхищение на всички околни Горящата вода предаде оръжието на госта от племето дакота, който живееше в

шатрите на черните ходила.

— А синът ти — продължи Горящата вода — ще получи най-добрия от останалите три лъка. Нека сам си избере!

Матотаупа остана съвсем сериозен, но и неговите очи горяха, както и очите на сина му.

— Нека бойците на черните ходила знаят, че моите стрели ще бъдат техни стрели и техните врагове ще бъдат мои врагове, хау!

Бавно и тържествено тръгнаха мъжете и момчетата към бивака. В шатрата на вожда Харка получи един прекрасен лък от еластично дърво, изпънат с червено боядисана тетива от бизонска кожа.

Когато Матотаупа и Харка отидоха в шатрата на южния край на бивака, за да скътат добре новите си оръжия, бащата попита момчето:

— Няма ли да хвърлиш стария си лък?

— Не, татко. Ние двамата с теб издялахме и изпънахме предишния ми лък, докато се криехме сами сред горите и планините. Аз никога няма да забравя това и затуй ще го запазя, хау.

— Добре!

Целият бивак говореше с почуда и възхита за случилото се. Дори сред всичките десет хиляди индианци, които бяха израснали с лък и стрела в ръка, само малцина можеха да се похвалят с такава абсолютна сигурност на попадение в целта и към тези рядко срещащи се стрелци с най-силни очи и най-сигурна ръка се числяха двамата гости на племето сиксикау.

Сега вождът нареди на вестителя да оповести с мощния си глас започването на съвета на старейшините. Матотаупа излезе заедно с неколцина по-млади бойци да проверят дали има наоколо бизонски стада. Харка и Силен като елен останаха заедно да уговорят подробностите около техния лов за следващия ден. Окриляни от радост и усърдие, те обмисляха какво щяха да правят. Синът на вожда отведе Харка до потока и изрисува в пясъка пътя, по който двамата щяха да поведат мустангите си. Останалите момчета също дотичаха при тях и постепенно техния език започна да става по-близък на Харка. Той вече успяваше да запомни много думи.

Вечерта двете момчета подредиха оръжието и огнивото, което смятаха да вземат със себе си. Всеки беше приготвил по една кожена завивка, която щеше да превърже на коня си и да я използува за спане през време на лова. Тъй като Матотаупа още не се беше върнал от

съгледваческия си поход, Харка остана да спи при своя нов приятел Силен като елен в шатрата на вожда и жената на вожда приготви сухата храна за двете момчета, която се състоеше предимно от изсушено и стрито на прах бизонско месо — силно концентрирана храна, която можеше да трае дълго и да се носи в малки торбички.

Двете момчета имаха чувството, че трябва да спят по-бързо през тази последна нощ преди излизането им на лов, за да може и утрото да дойде по-бързо!

Слънцето се показа с всичката си прелест над преията; извести с ярък златист блясък господството си над мрака и мъглата. Тревичките заблестяха влажни, водите на потока си играеха със светлината. Риби заставаха на едно място в бясно течащата вода, поклащайки съвсем леко перките си, за да полетят след това неочаквано напред. Пееха дроздове; „прерийните кучета“, тези дребни гризачи, поглеждаха от своите дупки в земята и подаваха изправени нагоре предни лапи над широко разклонените си подземни жилища. Високо на небето се реех птици; въздухът беше сух и лек. Наоколо беше съвсем тихо.

Силен като елен и Харка потеглиха в галоп в западна посока със своите мустанги. Шатрите останаха далеч зад тях. Те бяха сами заедно с безкрайната пустош, последната родина на един свободен ловджийски народ. На прага между своята детска и юношеска възраст, те усещаха напиращите си сили. Яздеха сръчно като бойци, умееха да насочват правилно силите на мустангите и да намират посоката без път и пътеки. Харка наблюдаваше постепенната промяна на местността с напрежението, което всичко ново възбужда у жадния за знания човек. Вече се усещаше лекото изкачване на платото към грамадните Скалисти планини. Профилът на тревната степ добиваше по-изразени очертания, леките възвишения и долини се разграничаваха по-остро, потоците бяха по-пълноводни и течаха с по-силни падове, а коритата им изглеждаха все по-дълбоки и по-дълбоки, докато накрая образуваха истински клисури. Край бреговете се зеленееха елшови и върбови храсти, а към обяд младите ездачи се натъкнаха на първите групи борови дървета, израснали край близки потоци, пазени от издигащи се край тях възвишения. Прекрасни синьозелени борове извисяваха клони и върхари и се открояваха върху светлосиния небесен фон.

Двете момчета още не бяха почивали, оставяха само мустангите да си почиват ходом. Не чувствуваха глад, тъй като се бяха нахранили богато сутринта в шатрата. Докато яздеха вече бяха видели дивеч — далеко на хоризонта антилопи, една сърна, която душеше на края на малка горичка. От тревата изпърхаха прерийни кокошки. Двете момчета веднага грабнаха лъковете, поставиха стрелите и стреляха.

Две кокошки паднаха в тревата, останалите бързо излетяха. Момчетата насочиха мустангите си към дребната ловна плячка. Установиха, че и двамата бяха улучили добре, и всеки измъкна стрелата си и прибра убитата от него птица. Заедно със сушеното месо малко кокоше печено щеше да им се услади добре.

Момчетата продължиха доволни ездата. Насам тревата вече беше по-наситено зелена, тук-таме растяха бели и жълти цветя, самички или разстилащи се на цели килими. По северните склонове на хълмовете се виждаха все още кафяви петна; там снегът се бе разтопил наскоро и младата трева още не бе покълнала. Сред недостъпната пустош много лесно се разпознаваха всякакви следи. Двете момчета забелязаха следата на един вапити — огромен елен. Но следата беше стара и те сметнаха, че няма смисъл заради нея да променят предначертания си план и определената посока.

Когато залязващото слънце блесна в лицата на ездачите, Силен като елен, който водеше, сви нагоре по едно възвишение, откъдето се откриваше широка гледка. Височината беше гола и погледът можеше да обгърне спокойно цялата околност. Момчетата знаеха, че далеко на изток, където синевата на небето вече помръкваше, се намира техният бивак. На запад и на северозапад се издигаха предхълмията, които се изкачваха чак до високите Скалисти планини. Искрящата белота на снежните корони изглеждаше във вечерната светлина леко потъмняла, в приказния блясък планините сякаш бяха загубили тежестта и застиналостта си; те се издигаха като сенки, чиито контури се оформяха от пламъците на залязващото слънце. Зеленината на полята и дърветата се сливаше със златната червенина на слънчевите лъчи и там, където мракът се разстилаше вече, той беше съвсем виолетов и в наситения му цвят всички форми се очертаваха още по-ясно, отколкото в ослепителната светлина на пладнето.

Харка поемаше тази гледка с всичките си чувства и сетива, защото това беше вечерната картина, с която бе свикнал от Дома. Може

би сега неговата сестра Уинона стои край шатрите на бивака край Конския поток, дошла да вземе вода, блеснала под лъчите на същото залязващо слънце, само че много по на юг, и може би в същия този миг тя също поглежда към планините, чиято дълга верига достигаше чак до извора на реките, спускащи се от Плат, и там също блести огънят на сбогуващото се с деня слънце край издигащите се като сенки върхове.

Харка се стресна сред мислите си, защото Силен като елен му каза нещо.

— Отсреща в онази малка горичка — Силен като елен посочи с ръка натам — ще останем да пренощуваме. Там ще намерим вода, дърва и закрила срещу вятъра.

Харка, разбира се, беше съгласен и двамата насочиха мустангите си към горичката от борове и храсти. Най-напред претърсиха горичката, но не намериха нищо съмнително — нито, човешки, нито хищнически следи. От земята извираше извор, край който мъх и трева се бореха за място; изтичащата вода се спускаше в малък поток. Водата му беше вкусна. Мустангите тръгнаха да си търсят храна. Под лешниковите храсти на края на горичката се въргаляха още лешници, презимували тук. Момчетата счупиха няколко и ги изядоха за занимавка и защото им беше вкусно. После тръгнаха да съберат изсъхнали клони и стъкнаха между дърветата малък лагерен огън. Когато огънят се подпали, те оставиха клоните да горят само на края и ги натикаха по-дълбоко под покритата с пепел жарава. Колкото по-тъмно ставаше наоколо, толкова по-силно блестяха искрите.

Момчетата изкормиха кокошките, които бяха простреляли. Миризмата на дивеча сякаш не раздразни само техните ноздри. Сред прерията, не много далеч от горичката, излаяха два койота. Харка, който добре умееше да подражава на животински викове, отвърна на шега на двата звяра, докато Силен като елен постави изкормените кокошки в топлата жарава, за да ги изпече. Койотите се ядосаха и залаяха яростно и Харка се зае да им отговори във всички вълчи гами, докато Силен като елен се превиваше от безшумен смях. Двата виещи вълка така се бяха увлекли от миризмата на кокоша кръв и от караницата с Харка, че сякаш съвсем не усещаха, че до тях долита и миризма на „хора“. Накрая двата койота дори се появиха върху билото на отсрещното възвишение. По козината им можеше да се съди, че са дебели, макар че след прекараната зима те навярно нямаха много месо

около ребрата си. Харка изрева високо като отстъпващ койот и двата звяра върху височината залаяха с високо вдигнати нагоре глави със засилващ се победен вой. Този именно миг използуваха двете момчета. Те грабнаха лъковете и стрелите и отпратиха своите украсени с пера стрели. Не беше трудно да се прицелят и да улучат, макар че вече беше нощ. Воят престана, тъй като остриетата на стрелите се бяха заболи в гърлата на зверовете. Силен като елен и Харка избързаха натам и завариха койотите тъкмо когато издъхваха. Доубиха ги бързо и пренесоха плячката си до огъня. Там одраха зверовете не с камата с две остриета, която носеха за оръжие, а с широкия си нож с едно острие. Месото захвърлиха. Дебелите кожи обаче решиха да вземат със себе си. Щяха да им останат за спомен от малкото ловно приключение.

След като двете момчета се заситиха с печена кокошка, решиха да легнат да спят и се замислиха дали все пак ще трябва единият от двамата да остане на пост.

Силен като елен смяташе, че това не е необходимо, тъй като мустангите бързо надушват всяка опасност. Той поне беше сигурен, че неговият пъстър кон би го събудил веднага, ако се случеше нещо. Харка очакваше същото от своя сив жребец. Така двете момчета се загърнаха спокойно в бизонските си завивки и изтегнаха крака към огъня. Някъде отдалече група едри вълци завиха към месеца. Докато конете продължиха да пасат и след това се унесоха стоешком в лек сън, който не изключва изостреното внимание, момчетата склопиха очи.

Нощта мина спокойно и двете момчета се събудиха освежени, преди още слънцето да бе изгряло. На изток обаче слаб светлик издаваше настъпването на утрото. Закусиха сушено бизонско месо, заситиха жаждата си от извора и веднага се приготвиха да продължат пътя си на запад.

Скалистите планини, към които те се приближаваха, потъваха все повече и повече за поглед зад непосредствено израстващите пред двамата ездачи предпланини. Боровата гора заемаше вече по-големи площи — долини и височини, но Силен като елен не навлизаше в нея и предпочиташе ивиците ливади, по които конете можеха да се придвижват по-бързо и откъдето по-лесно можеше да се наблюдава околността. Момчетата бяха много внимателни, защото горите постоянно крият изненади, които могат да доведат до опасности, ако човек късно ги забележи. Те поемаха дълбоко въздуха не само за да

дишат, а и за да проверят всяка миризма. Дъхът на листа се смесваше с дъха на смола, но дим не се надушваше отникъде. Слухът им долови шум от вълни. В долчинката една река се спускаше буйно през дълбоката клисура; шумът и плисъкът на водата й достигаше чак до тях.

Момчетата яздеха ходом. Проследяваха много дивечови следи, а накрая и една мечка. Тогава слязоха от мустангите и проучиха внимателно следата, защото не бяха предвидили да срещат мечка. Следата пресичаше пътя им и се губеше на юг, а после в източна посока надолу към гората и те продължиха да яздят безгрижно. Спряха се за втори път, когато откриха следа от лос. Дълбоко навътре се беше отпечатала следата на това огромно и тежко животно, което бе вървяло само по пътя си нагоре към планината. Ощавена, кожата на лоса бе най-хубавото облекло за индианците, тъй като кожата му беше много здрава и устойчива дори срещу стрели. Казваха, че лосовото месо било много вкусно, а езикът му — истински деликатес. Но животното беше същевременно и много силно, и много бързо и трудно можеше да се повали. Лосът можеше да побеждава вълци и хора. Най-лесно беше да се примами животното през есента, подражавайки на мощното му дълбоко брехтене, да се издебне и да се застреля. Но сега беше пролет и лосовете не брехтяха.

От този миг насетне и двете момчета мислеха вече само за лоса, но никой не искаше да признае това пред другия, тъй като изглеждаше твърде самонадеяно момчета, които живееха едва тринадесетото си лято, да се надяват, че могат Да убият лос! Силен като елен не се отклони от пътя и продължи да води през влажните и мочурливи поляни, а известно време и през гората, все в посоката, която си бе предначертал, за да стигне предишното място, където бе презимувало неговото племе. Но нито той, нито Харка можеха да скрият пред себе си поне, че им е приятно, дето не загубват из очи следата на лоса. Животното бе минало само преди един ден по предначертаната от тях посока. От време на време се беше спирало, за да изпасе младите филизи и пъпки по края на гората, и после бе продължавало по пътя си, без да бърза. Момчетата стигнаха до един буен поток, който се спускаше пенливо през гората и полята надолу и бе изровил коритото си чак до скалистата основа. Коритото на потока слизаше на големи прагове; водата течеше по пет-шест, до десет и двадесет метра направо

и после неочаквано се спускаше в малък водопад по отвесното дъно. Вълните му блестяха на слънчевата светлина; на дъното се виждаше всяко камъче, дори всяко зрънце пясък. Някои падове се спускаха по излъсканите съвсем гладки скалисти стени като воали, през които се виждаше всичко. Вече беше станало съвсем топло. От зенита си слънцето се провираше между боровете до водите на потока. Мустангите бяха ожаднели, а и момчетата бяха примамени от мисълта да си отпочинат тук. Бяха открили под леките навеси на брега тук-таме пъстърви, застанали неподвижно във водата, и им се искаше да ги хванат с ръка. Освен това по терасите на дъното на потока имаше места, където водата се събираше в зеленикавосини блестящи вирчета и ги подканваше да се изкъпят. Двете момчета се смъкнаха от мустангите, завързаха животните за дърветата, но леко, така че да могат спокойно да пият и да пасат, а самите те легнаха до края на брега, за да ловят пъстърви. Всеки спусна със светкавичен замах ръка на избраното място и тъй като рибите не бяха подготвени за подобно нападение и двете момчета хванаха по една пъстърва. Силен като елен държеше една голяма риба с покрит с мъх гръб, а Харка — една тънка и дълга. Момчетата убиха бързо рибите и накладоха малък огън, за да ги изпекат в жаравата. Миризмата раздразни апетита им, изведнъж те забелязаха, че отново са огладнели и изгълтаха с голямо удоволствие разделената по другарски гощавка. При това от вниманието им не убягна, че на същото място, на което те се бяха разположили, бе спрял за късо и лосът и бе пил от потока. В дълбоките следи от копитата му се бе насъбрала вода. Ако се съдеше по следата, животното бе продължило след това пътя си нагоре по баира.

Момчетата се съблякоха, за да се изкъпят. Огряната от слънцето вода бе студена, но действуваше приятно освежително. Децата започнаха весело да се пръскат и да се борят и застанаха под най-близкия водопад, като оставиха ледено студената струя да пада по тила и гърба им. Накрая те се пъхнаха на шега зад водната завеса и наблюдаваха оттам поляната.

И ето че нещо наруши спокойствието им. Недалеч от потока в гората се чу чупене и пращене на клони, сякаш между дърветата и храстите летеше някакъв исполин и трошеше и тъпчеше всичко, което се изпречваше на пътя му. Момчетата, които стояха зад водната завеса,

понечиха да изскочат оттам и да грабнат оръжията си, ала вече беше късно.

Между дърветата се появи лосът. Ако бяха честни спрямо себе си, момчетата трябваше да си признаят, че силно се изплашиха. Горският исполин с огромни лопатовидни рога беше разярен. Той беше наклонил рогата си, сякаш за да набучи с тях някакъв неприятел. Сега притича през мястото, където се бяха установили децата за почивка; в буйния си бяг той загаси огъня. Ето че вече застана насред потока на терасата, върху която падаше водната завеса, преградила момчетата. Те не се помръднаха; стояха като бронзови фигури, леко приведени напред. Бяха притворили очи, за да не привлекат чрез погледа си вниманието на лоса. През сведените клепачи обаче те зорко го следяха, широките му копита, високите крака, тъмната грива, огромните лопатовидни рога с остри върхове. Колко огромно беше това животно, същински исполин! И колко силно! То се завъртя сред потока, започна да души по посока на вятъра и гледаше към гората, сякаш очакваше оттам врага, който навярно го бе хвърлил в този лудешки бяг. После отново сведе рога. Тъй като беше възбудено и стреснато, то беше готово да насочи яростта си срещу всичко, което му се стореше непознато и подозрително. Излезе отново на брега, откъдето бе дошло и където бе временният лагер на момчетата. Започна да вдига с рогата си в сляпа ярост всичко, което имаше там, запращаше предметите високо във въздуха и ги стъпкваше, щом паднеха на земята: легини, мокасини, лъкове, колчани, кожени завивки! При това едната от завивките падна върху десния му лопатовиден рог и върху очите. Животното взе това за някакво коварно нападение. Разтърси вбесено завивката, подхвърли я нагоре, после надолу и продължи да я обработва с рогата и копитата си. Силен като елен видя как се счупи лъкът му, който лежеше върху малка плоска скала, леко издигнат над тревата. Тежкото няколко центнера[1] животно тъпчеше яростно върху нея. Сега новият лък на Харка висеше върху левия рог на лоса.

Внезапно животното отново замръзна на място, започна да души, огледа се и после побягна встрани. Спусна се с огромни скокове надолу по брега на потека. Момчетата можаха да го проследят с поглед известно разстояние. После той изчезна и момчетата чуваха само още чупенето и пращенето на клоните, храстите и младите дръвчета, които се изпречваха по пътя на неговия бесен бяг.

Най-после и тези шумове заглъхнаха.

Момчетата зад водната завеса се спогледаха многозначително и не много весело. Раздвижиха се леко, тъй като крайниците им се бяха вдървили, но все още не смееха да се подадат навън. Нещо беше хвърлило в ужас огромния лос и го накарало да побегне. Какво беше то? Някакъв звяр? Но какъв? Или може би човек? А дали опасността за лоса не беше опасност и за момчетата?

Те се ослушваха, но плисъкът на водопада, зад който стояха, им отнемаше възможността да чуват добре. Само груби шумове достигаха отвън до тях. Те се огледаха, но кръгът на погледа им беше твърде ограничен. Не можеха да си представят какво беше изплашило така силно лоса и толкова го бе разярило.

Лосът беше отнесъл лъка на Харка. Лъкът на Силен като елен лежеше изпочупен върху плоската скала. Какво щяха да кажат бащите им, когато момчетата се върнеха дома? Другояче си бяха представяли те своето завръщане. Засега изгледът да станат славни ловци сякаш беше осуетен. Голямо щастие все пак, че лосът не бе нападнал конете им.

Момчетата не можеха да виждат мустангите си, затова нямаше как да се ориентират по държането им дали все още са неспокойни, или не. Положението на двете момчета съвсем не беше лесно. Останеха ли в прикритието си, те нямаха оръжие. Излезеха ли да вземат оръжието си, щяха да се изложат на опасността поне за няколко секунди да бъдат видими от всички страни. Изправени пред тази дилема, те предпочетоха да действуват, вместо да изчакат. Сега обаче се заеха да изпълнят намерението си с всички предохранителни мерки, за които не бяха мислили преди това, докато си играеха във водата. Легнаха върху скалистото корито на потока, пропълзяха под водата по терасата и после скочиха бързи като гущери на брега. Грабнаха оръжията си и се шмугнаха в храсталака на края на гората.

Когато се промъкнаха необезпокоени от нищо навътре в гъсталака между дърветата, двамата си поеха дълбоко дъх.

Мустангите отново бяха съвсем спокойни. В гората не се чуваше никакъв шум от животни или хора.

Двете момчета се разбраха със знаци, за да не би да се издадат пред невидимия враг чрез произнесена дума. Искаха да тръгнат по следата на лоса обратно в гората, за да разберат какво го беше

изплашило. Предупредени от претърпяната загуба, те все пак решиха да не се отдалечават и двамата от мустангите. Харка изяви готовност да поеме поста край конете, докато Силен като елен щеше да отиде да провери какво се беше случило в гората. Дакотското момче отвърза конете от дървото, отведе ги малко навътре в гората и после прехвърли само едно ласо през юздите им, без да ги завързва отново. Искаше да му бъдат всеки миг под ръка, за да може, ако се наложи, да скочи върху гърба на своя жребец и да се отдалечи с двата коня.

Докато Силен като елен се промъкваше най-винимателно по склона нагоре, Харка остана сам. Огледа оръжието, което му бе останало — камата, гъвкавата тояга и ласото. Револвера си беше оставил в шатрата. В прериятa беше много трудно да се набавят куршуми. Той не искаше да пропилее онези, които му бяха останали, но сега съжали, дето огнестрелното оръжие не му бе под ръка. Впрочем той не мисли дълго за това, защото подобни размишления бяха съвсем ненужни и нямаше да го доведат доникъде. Съсредоточи вниманието си само върху това да дебне и да разсъди какво можеше да е изплашило и разярило така силно лоса. Ако беше ловец, той щеше да последва побягналото животно.

От другаря на Харка не се чуваше нищо; той се промъкваше безшумно. Конете стояха все така спокойни.

Харка зачака час след час. Като син на ловен народ, още от съвсем малък той се беше научил да чака; не беше нетърпелив като белите момчета. Когато изминаха три часа и Силен като елен все още не се връщаше, Харка закачи юздите на конете на един клон и се промъкна предпазливо назад към края на гората. Огледа мястото, където се бяха разположили сутринта и където така им се бяха усладили печените пъстърви. Двете завивки от бизонска кожа все още лежаха там, макар и в окаян вид. Но дори лосът не бе успял да ги накъса съвсем. Харка ги придърпа към себе си сред храстите. Върху клона на един грамаден бор висеше единият крачол на легините му, в тревата се валяше втори; единият беше на Харка, а другият — на другаря му. Коланите и престилчиците, които те си връзваха отпред и отзад за коланите, бяха там, освен това и три мокасина. Сред потока, на един праг по-надолу, под малък водопад танцуваше един крачол, който непрекъснато се въртеше в кръг, потопяваше се и отново изплуваше нагоре. Четвъртия мокасин Харка откри на отсрещния бряг

на върха на млад бор. Стрелите бяха разпилени на брега, една се клатушкаше върху един камък под водата.

Харка реши, щом се стъмни, да събере всичко, което бе останало. Засега той се върна обратно в гората с двете завивки и отново седна на мястото си край конете. Когато падна здрач, Силен като елен се върна. Изглеждаше много уморен и се хвърли на земята до Харка. След това обаче веднага скочи на крака, за да опише с мимики какво бе направил и какво бе намерил. Беше проследил далече нагоре следата на лоса, и беше намерил мястото, където животното, вървяло най-напред нагоре по склона, се бе извърнало на място и бе побягнало назад. Силен като елен беше установил, че лосът се е натъкнал на двойка рисове, която имала малки и затова нападала и денем, щом се почувствувала засегната. Сигурно разярените рисове бяха изплашили лоса. Накъде бяха отвлекли малките си, момчето от племето на черните ходила не бе успяло да разбере. Те сигурно бяха избягали заедно с тях. Силен като елен обикалял наляво и надясно през гората, открил дори една меча следа и множество вълчи следи, но за жалост никъде не видял следи от антилопи. Натъкнал се на останките на една разпокъсана сърна и на един отдавна умрял бизон, самотник, каквито понякога се срещат, особено сред старите животни, които не могат повече да продължават пътя си заедно със стадото. Останките от бизоновия труп Силен като елен намерил на мястото, където през зимата лагерували шатрите на неговото племе. Трупът бил целият разпокъсан от хищници и месото му почти липсвало. Следи от вълци, рисове и мечки сочели кой се е хранил с него. Благодарение на тази богата и лесно постижима плячка местността, изглежда, се бе превърнала в истинско свърталище на хищници.

Всичко това не бяха кой знае колко успокоителни новини в този миг, когато вече настъпваше нощта.

Харка кимна на другаря си да го последва и го отведе до потока. Първата звезда вече се беше показала, а сърпът на месеца бе позлатен. Когато видяха високият гамаш от лосова кожа да танцува под водата, двете момчета най-после за първи път се разсмяха над своята неудача, макар и безшумно за всеки случай. Събраха вещите, които можаха да намерят, и обсъдиха кое ще бъде най-подходящото място за нощуване. Хора наоколо сякаш нямаше. Хищниците се движеха според миризмата и можеха най-лесно да се промъкват между дърветата.

Затова момчетата решиха да се настанят за през нощта отново на мястото, където бяха прекарали предишния следобед. Оттам имаше всевъзможни пътища за бягство; можеха да се покатерят по дърветата на края на гората или да се потопят във водата, или да се измъкнат сравнително лесно с конете си по брега на реката, пък и оттук се откриваше известна гледка на няколко страни. Затова момчетата отново доведоха мустангите си тук.

Тъй като Силен като елен бе преминал дълъг и изморителен път през деня, Харка пое първата смяна за дежурство и остави другаря си да спи. Използува брадвата на своя приятел, за да отсече един млад бор и го изчисти от клоните. Така се сдоби с дълъг прът. Това беше хубаво отбранително средство срещу хищници. Диво живеещите хищници се страхуваха от дълги пръстове и копия, защото ги смятаха за опасни рога. Харка остана край конете и приготви всичките си оръжия да му бъдат под ръка. Небето вече се беше обсипало със звезди и струя лунна светлина падаше върху потока и отсрещния бряг. Малките водопади шумоляха равномерно. Най-високите върхове на дърветата се полюшваха леко на вятъра.

Мокрите дрехи на момчетата висяха по клоните да се сушат. Харка събра дърва, които тук лесно можеха да се намерят, и подпали огън, за да плаши хищниците. Силен като елен се беше увил в надупчената си завивка и спеше дълбоко. Харка се загърна в своята и започна да обикаля по края на гората. Ослушваше се, а очите му шареха на всички страни; вниманието му беше насочено главно към гората, през чийто гъстак погледът най-трудно можеше да проникне.

Наближаваше вече полунощ, когато конете започнаха да душат и станаха неспокойни. Харка събуди спящия си другар, който веднага се разсъни. Конете искаха да побегнат надолу по склона и въпросът беше дали момчетата да се доверят просто на инстинкта на животните и да побегнат пред неизвестната още опасност и дали нямаше, бягайки, да бъдат по-лесно уязвими, отколкото ако останеха на мястото си и насочиха всичкото си внимание към околността и оръжието си. Решиха да останат. Привързаха завивките си на конете и ги освободиха от въжетата. Сега конете се поуспокоиха малко. Пристъпиха към водата и се скупчиха един до друг върху една плитчина на прага на потока. Харка остана при тях. Силен като елен се скри в храсталака край брега.

Момчетата напрягаха всичките си сетива.

Откъм ниския склон доловиха някакъв шум в нощната тишина сред равномерния плясък на водата. Изсъхнали клони изпращяха тихо като счупени от голяма тежест. Но после всичко отново се успокои. Вятърът също беше затихнал. Високите борове стояха неподвижно, върховете им се очертаваха като силуети на звездното небе. Храстите под тях се сливаха с мрака. Потокът шумолеше и поглъщаше бледата звездна светлина.

Неочаквано сивият жребец се издигна на задните си крака, а пъстрият кон ритна неспокойно назад. Харка разпозна в клоните на едно дърво на отсамния бряг зеленикавия блясък на две очи. Единия дебел клон се олюля. От височината на клона върху сивия жребец с дълъг скок се хвърли едно огромно котешко тяло, изпънало гъвкава снага и разтворило ноктите на предните си лапи. Мустангът, който също бе забелязал грозящата го опасност, направи опит да побегне и нападащият хищник, не успя да падне, както беше предвидил, върху врата на мустанга и да го захапе веднага за тила или за гушата. Рисът се впи с предните си лапи в завивката от бизонска кожа и увисна от едната страна на коня. Главата с облещените зъби и святкащите очи гледаше над гърба на мустанга. Хищникът беше вперил поглед в Харка, който сега нададе силен боен вик. Кръвожадният звяр изрева съскащо и изфуча. Харка беше дигнал вече гъвкавата си тояга, направена от върбови клони и с прикрепен на единия край голям колкото яйце камък. Държеше я с двете ръце, за да удвои силата й, и удари в широка дъга за една само част от секундата, преди още мустангът да побегне заедно със смъртния си враг на гърба.

Ударът улучи нападащия рис точно между очите така силно, че хищната котка се плъзна зашеметена в плитката вода. Освободеният кон веднага се нахвърли с копитата върху съборения нападател, така че Харка не можеше да се приближи. Трябваше най-напред да отдръпне за юздата разярилия се мустанг. Чак тогава можа да се приближи към риса, който беше достатъчно издръжлив и отново можа да се раздвижи след първото зашеметяване от удара с тоягата въпреки нанесените му копитни удари. Харка заби камата си в гърлото му и нададе силен победен вик. Не му остана време да се порадва на победата, защото зад гърба му го очакваше нова опасност. Откъм брега, където се намираше малкият им лагерен огън, втори рис се готвеше да ги нападне, а

недалеч от брега в мрачната гора се разнесе дрезгаво ръмжене на мечка. Толкова много хищници рядко се събираха на едно място. Но сега беше пролет, зверовете бяха изгладнели през зимата, имаха малки, и два мустанга и две момчета навярно им се бяха сторили много привлекателна плячка. Силен като елен защищаваше себе си и своя кон срещу втория рис със същото ожесточение и себеотрицание както Харка. Новият рис не беше скочил от дървото, а се бе промъкнал през храсталака и бе изскочил оттам ненадейно, за да се нахвърли направо върху момчето от племето на черните ходила. Силен като елен обаче надхитри огромната хищна котка. Успя да отскочи навреме встрани, преди още тя да го сграбчи, и се потопи под водата на онова място, където водата бе издълбала голяма вдлъбнатина в скалистия праг. Когато хищникът се огледа недоумяващ къде бе изчезнала плячката му и пъстрият мустанг побягна с все сила, Силен като елен отново се появи. Излезе от водата, стиснал здраво брадвата си в ръка. И когато хищната котка се извърна със скок, за да го нападне отново, той я удари с брадвата отстрани по тила. Ударът не беше смъртоносен, но все пак подействува. Животното падна на земята. Силен като елен пое гъвкавата тояга, която Харка му подаде, и удари с нея. Главата на риса падна встрани. Сега и Силен като елен нададе радостен вик, още прегракнал от възбудата. Пулсът на момчетата биеше силно, устата му беше отворена, и двамата дишаха запъхтяно. Сърцата им биеха все още силно и бързо — не толкова от напрежението, колкото от възбудата от опасната борба.

Не им остана време да си починат обаче, защото пъстрият кон бе избягал в тъмната гора и сивият жребец се канеше да го последва. С три огромни скока Харка се озова при своя мустанг и го яхна. По храстите можеше да се види откъде бе избягал пъстрият жребец.

— Остави… аз сам ще го доведа! — извика Силен като елен на своя другар и изчезна в гъстака.

Много по-лесно беше да се хване мустанг в гората, отколкото сред свободната прерия, тъй като животното не може да развие изцяло бързината си сред дърветата, пък и е много по-лесно да се издебне там скришом. Затова Харка не се безпокоеше, че Силен като елен няма да успее да намери своя сив жребец. Самият той остана край потока, навлезе в плитчината на прага и се ослушваше дали мечката все още се движи някъде наблизо. Да се бориш с мечка, беше много по-трудно,

отколкото с дива котка. Харка не вярваше, че животното, което обикаляше из този край, може да бъде опасната гризли. Предположи, че ще е някоя кафява мечка. Той твърде добре познаваше ръмженето и съскането на мечките гризли, за да може да се заблуди. Спомни си отново деня, в който бе излязъл заедно с баща си от бивака край Конския поток на път за Мечия поток и бе взел участие в лова на една гризли. Това се бе случило през миналото лято малко преди да отлъчат баща му от родното племе.

Засега мечката не се чуваше. Тя или дебнеше някъде, скрита в гората, или бе продължила пътя си, след като бе видяла неуспеха на рисовете. Силен като елен бе хванал отново своя сив мустанг и се върна заедно с него.

И двете момчета не мислеха вече за сън през тази нощ. Отведоха конете край брега и останаха до тях. Миризмата на кръв, която се носеше от убитите рисове, все още плашеше конете. Тя можеше да привлече и други хищници, и главно вълци. Затова момчетата трябваше да бъдат непрекъснато нащрек. Вниманието им беше така изострено, че те въобще не усещаха нарастващата умора и влагата.

Първото нещо, което им направи отново впечатление след продължителна тишина, беше пращене, сякаш някакво огромно тежко животно пристъпваше през долната част на гората, без много да се оглежда. Двете момчета предположиха, че това бе мечката, която си отиваше. Пращенето заглъхна, но вместо него се разнесе сърдито фучене на около сто и петдесет крачки разстояние надолу в гората, именно оттам, където звярът сигурно се бе оттеглил. Фученето стана яростно и след това сякаш се започна някаква дива борба. Невъзможно беше човек да не познае шума, който вдигат борещи се и взаимно хапещи се зверове. Момчетата бяха изопнали всичките си нерви и жили и всеки стискаше метателното си оръжие в ръка. Долу в гората зави вълк и сега вече момчетата бяха сигурни какво ставаше там. Мечката се бе натъкнала на вълци и сега зверовете люто се давеха помежду си. В този миг мечката изръмжа диво и победоносно и шумът от борбата заглъхна. Накрая се чу как мечката продължи пътя си по склона надолу.

Тази опасност поне засега беше отминала.

Момчетата жадуваха от все сърце да се развидели, но трябваше да чакат търпеливо още много часове, тъй като звездите и слънцето се

движат по свои собствени закони, а не според желанието и страховете на хората.

Най-после звездният светлик започна да избледнява и на изток тъмната нощ бавно отстъпи пред светлината на идващия ден. Момчетата зъзнеха и кожата им цялата беше настръхнала, но те и сега не обръщаха внимание на това. Когато слънцето се показа, водата заискри като кристал, боровете отново се извисиха зелени на ясносиния небесен свод и птиците запяха, рибите започнаха да се провиждат в потока, бръмбарите запъплиха по цветовете и лъчите на утринното слънце отново притоплиха момчетата, които бяха облечени само с коланите и малките си набедреници, те протегнаха най-после ръце и крака щастливи, че бяха успели да запазят живота си, и им се искаше да запеят. Някаква неясна заплаха обаче все още им стискаше гърлата. Искаха, доколкото бе възможно, да не издават присъствието си.

Завързаха отново мустангите така, че да могат свободно да пасат, но не и да избягат. Запалиха малък огън, изкормиха убитите хищници и се нахраниха със сърцата и черните им дробове. Те бяха много по-сладки, отколкото пъстървите.

Какво им предстоеше по-нататък, двамата нямаше нужда да уговарят, защото то бе съвсем ясно. След като бяха убили опасните и кръвожадни рисове, които бяха истинско страшилище и за животинския свят в гората, те нямаше нужда повече да търсят антилопи или сърни. Рисовите кожи и месо бяха достатъчно голяма плячка и тяхната ловджийска чест отново беше възстановена. Двете момчета натовариха убитите рисове върху конете и после поеха с мустангите спокойно надолу по склона, дочувайки все още шумоленето на потока с неговите безброй много падове. Тръгнаха натам, откъдето бе минал преди тях лосът. Той бе проправил пътека между дърветата и храсталака край потока.

---

[1] Цетнер — петдесет килограма Б.пр. ↑

СРЕЩА КРАЙ БОБРОВОТО ЛЕГОВИЩЕ

Когато местността стана по-проходима, момчетата подкараха конете по-бързо. Преди да се върнат в бивака, те трябваше да уредят още нещо. Искаха да открият двамата ловци на бобри, които идваха всяка година в тази пуста местност, и да разберат от тях какво ново има. Харка знаеше вече от описанията на своя другар, че те били двама мъже с големи носове и огромни бради, че много си приличали и по мнението на момчето от племето на черните ходила имали и еднакви, но в никакъв случай не приятно звучащи гласове. Имената им бяха Томас и Тео.

Според описанието и рисунката на своя другар Харка вече можеше да предполага къде трябва да търсят траперите. Двете момчета яздеха много бързо с надеждата да намерят двамата мъже още преди настъпването на нощта. Силен като елен пое към една от многобройните тук реки, чиито води бяха издълбали в продължение на хиляди години дълбоки клисури в предпланинската област. Дългата теснина минаваше като тъмна черта през местността. Това бе широката област на извиращите от Мисури реки. Когато двамата млади ездачи се приближиха до реката, към която се бяха насочили, те оставиха конете да си починат малко и свалиха плячката от гърбовете им. Убитите рисове бяха мъжки и женски. Телата им бяха около един метър дълги, опашката беше една четвърт от дължината на тялото им. Козината им беше светла, муцуните широки, над върховете на ушите им стърчаха типичните снопчета козина.

Момчетата току поглеждаха доволно плячката, припомняйки си опасните мигове на борба.

Харка насочи мисълта си още по-назад; спомни си една нощ преди година в горите по южните склонове на Черните хълмове, когато два борещи се риса бяха унищожили една важна следа. До ден-днешен загадката на тази следа все още не бе решена за него. Може би той никога нямаше да я разгадае и беше безполезно да продължава да хаби мислите си по нея, след като нямаше надежда да разкрие нещо ново.

Той се върна обратно в действителността.

Силен като елен се беше изправил, Харка също стана, двамата натовариха отново плячката си върху мустангите и подкараха внимателно по стръмния склон надолу. Край реката имаше обрасла с трева и върби крайбрежна ивица, по която те яздиха, докато накрая долината стана толкова тясна, че трябваше да се придвижват само през водата, а върху гърбовете на конете това се оказа доста трудно.

Момчетата спряха, защото надушиха дим.

— Това сигурно са те — предположи Силен като елен и пое още веднъж дълбоко въздух, за да се убеди.

Той се зарадва при мисълта, че може да намери двамата ловци на бобри, тъй като слънцето вече бе отишло на запад и клонеше към заник. Над реката приижда мъгла. Вятърът идваше от изток и носеше миризмата на дим към момчетата.

Харка погледна въпросително другаря си. Искаше да разбере какво смята за прави. Силен като елен познаваше двамата трапери и трябваше да знае как да постъпят. Разбира се, най-напред трябваше да се убедят, че в далечината до огъня край реката наистина се бяха разположили търсените от тях мъже.

Силен като елен заяви, че той ще остане при конете, а Харка нека отиде да разузнае положението. Големите боброви леговища, край които момчето от племето на черните ходила предполагаше, че се навъртат траперите, се намираха на изхода от една тясна клисура, към която реката се втурваше оттук в бесен устрем.

Харка прие с удоволствие възложената му задача и сметна за правилно, че няма отново да дежури край конете, тъй като излизането да разузнае околността му беше много по-интересно, отколкото да стои да пази мустангите. Тръгна веднага. За да може да се придвижва по-бързо, той избра пътя през реката и смело навлезе в бързата и доста дълбока вода на средното й корито. Водата беше много студена и плуването не беше удоволствие. Харка напредваше бързо през теснината, загребвайки силно водата. Тук вече беше дълбок мрак и водата изглеждаше почти черна. След един завой пред него се откри широк изглед и той видя, че другарят му правилно го бе осведомил за всичко. Точно където свършваше дълбоката и тясна част на клисурата, на човешки бой над водата се издигаха бобровите леговища над разширяващото се корито на реката. Животните бяха работили дълго и

упорито и бяха принесли много дърва от доста богатата край брега на реката растителност. Харка надуши вече и огъня, от който се издигаше димът. Съвсем малко жарава, старателно зарината с пепел, проблясваше между тополи, елшови и върбови храсти. Дори и по това време тясната ивица дим не можеше да убегне от индианското око. Зад клисурата вече беше по-светло; под лекия светлик на вечерното слънце местността все още бе запазила багрите си.

Харка се потопи във водата и се скри зад най-близкото до клисурата боброво леговище. Прикрит от него, той излезе внимателно на сушата и се промъкна през израслата вече трева между храсталака край брега. Намери един храст със силно миришещи листа и бързо натърка тялото си, за да не възбуди подозрението на конете, които траперите — ако това наистина бяха те — сигурно водеха със себе си. Промъкваше се не само защото бе необходимо, а и защото му доставяше удоволствие. Искаше да види дали може да изненада мъжете край огъня и да ги надхитри. Със сръчност, която се добива благодарение на дълги упражнения от детинство, той се промъкваше напред през храсталака. Долавяше вече гласове, които звучаха съвсем безгрижно. Двамата мъже, изглежда, си разказваха вицове, защото единият на няколко пъти се разсмя. Гласовете им не бяха неприятни, но все пак не му се сториха благозвучни. Двамата мъже разговаряха на английски, т.е. на езика, който Харка бе научил предишната зима сред белите мъже.

Индианското момче стигна едно място сред храсталака, откъдето можеше да обгърне с поглед малката полянка. Без съмнение пред него стояха търсените братя. Бяха двама едри, здрави мъжаги, още млади, облечени в кожа. Широкополите си шапки бяха оставили върху тревата. Косите и брадите им растяха дълги и гъсти, така че само челата и носовете им се провиждаха през тях. Впрочем не можеше човек да не забележи тези носове, които бяха толкова големи и извити като човки на лешояди. Мъжете седяха от едната, конете — от другата страна на лагерния огън. Бяха четири коня, два ездитни и два товарни.

Харка с удоволствие би се вслушал да чуе какво си говореха мъжете, но те млъкнаха тъкмо в този миг и единият се зае с месото, което се печеше върху жаравата. То миришеше приятно, особено за човек, който усещаше глад и бе взел една ледено студена баня. Отдясно нещо се подаваше между храстите — парче от лопатовидни

рога и една кожа. Мъжете бяха убили лос. Единият от двамата бе оставил пушката до себе си в тревата. Той се примъкна по-близо до огъня, без да мисли за оръжието си. Пушката остана зад него в тъмната сянка. Слънцето вече беше залязло.

Създалата се възможност породи у Харка желание да си направи малка шега с двамата мъже, за да им покаже колко са невнимателни. В края на краищата не само Харка Убиеца на вълци Ловеца на мечки можеше да бъде изненадан от един лос и да се остави да му откраднат лъка! И на други хора можеха да се случат такива смешни неприятности! Харка не можа да устои на изкушението и макар че случаят можеше при известни обстоятелства да има неприятни последици, той грабна пушката, която лежеше зад гърба на пируващите в тревата мъже, вдигна я безшумно и изчезна с нея толкова бързо, колкото бе възможно, за да се отдръпне безшумно назад. Доколкото той можа да види, двамата мъже сякаш бяха решили всеки да погълне по две-три кила месо. Те едва ли щяха да се обърнат скоро и затова нямаше да забележат веднага загубата.

Харка се измъкна от брега на реката навътре в полята и извика като кукумявка; това беше неговият сигнал за Силен като елен. Скоро дочу как другарят му се приближава заедно с конете. Силен като елен водеше мустангите ходом, за да не вдига много шум. Мъжете край лагерния огън сякаш все още нищо не бяха забелязали. Момчетата безмълвно им се надсмяха. Сега Харка остана край конете и плячката, а Силен като елен се затича открито към брега на реката и извика високо:

— Хе-хо! Хе-хо! Томас! Тео!

Това навярно бяха имената на търсените трапери. Откъм реката се чуха кресливите гласове на двамата брадати.

— Ехеей! Ехеей!

Двамата мъже излязоха из гъсталака и дърветата, ръкомахайки. Харка ги видя като силуети в спускащата се нощ и подкара мустангите към техния временен лагер. Силен като елен изтича напред и Харка чу шумните им взаимни поздрави.

— Бре, я виж ти! Та това е синът на вожда! Ти пък откъде дойде? Къде установихте бивака си?

Силен като елен отговори нещо на мъжете, но с много по-тих глас, така че Харка не можа да разбере думите му. Траперите обаче

явно знаеха някоя и друга дума от езика на черните ходила, както се случваше обикновено с ловците и траперите от тези краища, и те отново отвърнаха високо:

— Дявол да го вземе, та това е прекрасно! А къде е приятелят ти?

Харка яхна коня си и мина в галоп последното разстояние; пъстрия жребец водеше за юздата. Двамата трапери явно се мъчеха да разпознаят какво се приближава към тях.

— Гръм и мълния, два риса, два риса! Вие сте убили рисове? Деца, деца! А, твоят приятел има пушка! Това вече е нещо друго!

Харка едва успяваше, да сдържа смеха си.

— Елате към огъня! — каза той на английски на двамата брадати мъже. — Искам да ви покажа пушката си!

— Добре, добре, да ни покажеш пушката си! Ти, разбира се, много се гордееш с нея, такова малко индианско момче и вече си има пушка! Да вървим! Ние имаме печено лосово месо, то ще ви засити за осем дни напред.

Двамата брадати мъже и момчетата заедно с мустангите се настаниха на тяхната полянка. Томас и Тео стъкнаха огъня, който припламна по-ярко. После Харка пристъпи към единия от двамата мъже, подаде му пушката и заяви:

— Подарявам тази пушка на моя по-възрастен бял брат. Нека той я запази навеки!

— По дяволите, момче, какво си наумил! Ти не можеш да подаряваш така пушката си! Това е скъпа вещ! Какво ще каже баща ти! Много благодаря, но не, няма нужда да ми заплащаш парчето лосово месо с пушката си! Виж го ти, това индианско момче и понятие си няма колко струва такава една играчка, понятие си няма! Хайде, остави, задръж си гърмящата цепеница! Аз си имам същата! Нямам нужда от две! Имам съвсем същата, каквато ти искаш да ми подариш. Сякаш й е двойник… чакай, ще ти покажа своята!

Мъжът, който изглеждаше малко по-възрастен, затърси из тревата.

— По дяволите, гръм да го гръмне, че ей тука бях оставил пустата му пушка, къде си я отмъкнал, Тео?

— Нищо не съм отмъквал, нищо не съм примъквал, Томас. Ти си дошъл на този свят един час по-рано от мене и затова вече почваш да

стареш и да забравяш.

— Ти си дошъл един час по-късно от мене на този свят и затова още си зелен! Устата ти още мирише на мляко, това си ти! Я, моля, погледни тук — не виждаш ли полегналата още трева и следата в пясъка, където се е отпечатал прикладът? Подай малко твоята пушка, индианско момче, искам само да покажа нещо на Тео! Погледни насам, сукалче Тео, като поставя пушката тук, тя съвсем добре се намества в следата! Значи, моята пушка е лежала точно на това място, а къде е сега?

— Именно отново лежи на мястото си — отвърна сухо Тео.

Харка остана сериозен, само очите му се смееха.

— Как така отново? Та това е пушката на младия индианец!

— Ти си дошъл на този свят един час преди мене и затова зрението ти вече отслабва, Томас. Нима не виждаш знака на приклада?

— Какъв… по дяволите, как е възможно? Та това е знакът, който бях издълбал върху приклада, когато отпрах миналата година през пролетта един куршум по кожата на оня изпечен мошеник и крадец Бил Петльобореца[1], който наистина си беше заслужил куршума, и се надявам, че вече е завършил земния си път и сега се пържи някъде в ада.

— Не — намеси се Харка.

— Не ли? Как така не?

— Миналата есен той беше още жив.

— Ти пък откъде знаеш това?

— Баща ми и аз го срещнахме край Ниобрара.

— О, значи, е още жив? Много жалко! Наистина много жалко! Да, много жалко! Но как така и ти си издълбал същия знак върху твоята пушка, и то тъкмо на същото място… та това е същинска магия!

— Аз не съм направил никаква магия, мой по-възрастен бели братко, само бях много тих и бърз!

— Само си бил… само си бил… — Томас остана със зяпнала уста.

В същия миг Тео се разсмя гръмко, заподскача на левия си крак, като вдигаше десния, и непрекъснато се удряше по бедрото.

— Братко мой Томас, ти наистина си дошъл един час по-рано от мен на този свят, но загряваш един час след мене! Този малък

червенокож джентълмен ти е откраднал пушката, за да ти докаже какво старо магаре си и сега ти я връща като истински джентълмен!

Томас се сепна.

— Но тук има… как е възможно такова нещо! Как се казвате, млади господине?

— Твърдокаменния Харка Нощното око Убиец на вълци Стрелец по бизони Ловец на мечки, син на Матотаупа.

Томас запуши уши с ръце.

— О, о, толкова благороднически титли са твърде много за моите стари уши. Та как го каза? Хари?

— Харка.

— Нека да се съгласим на Хари, така аз с моята старост ще мога по-лесно да го запомня. А баща ти как беше? Томато?…

— Матотаупа. Четирите мечки.

— Четири са твърде много наведнъж за моите скромни изисквания. Нека кажем Топ. Това звучи някак си по-християнски и по-ясно. Топ и Хари! Съгласен ли си?

— Така ни наричаха и белите мъже в Минеаполис — баща ми и мен.

— Ол райт! И така, ти, значи, Хари, се примъкна тихичко до един възрастен и опитен прериен ловец и му задигна пушката! Виждам аз, ще стане човек от тебе!

— Надявам се, мой по-възрастен братко. Но имам и една молба към тебе!

— Най-после лосовото печено, нали?

— Ние имаме рисово месо. Но ти си взел плячка заедно с твоя лос и моя лък.

— Твоят… Аха, онова нещо, с което животинката си беше украсила рогата, било твое? Да се пукне човек от смях! Ето там, на рогата на лоса, виси твоят лък, видя го, нали? Вземи си го, вземи си го, аз нямам нужда от лък. Нали пак си имам пушката, моята пушчица! — Той погали нежно приклада на оръжието си.

Така двамата брадати мъже и двете момчета се настаниха около огъня. Момчетата трябваше непрекъснато да разказват. Близнаците Томас и Тео бяха добри хора, които обичаха да се смеят, и момчетата се смееха заедно с тях. Нахраниха се предоволно. После си разпределиха дежурството. Трябваше да бъдат внимателни заради

вълците, които можеха да надушат плячката. Определиха по два часа дежурство за Харка и Силен като елен, за да могат да си отспят добре.

На другата сутрин брадатите показаха капаните за бобри на двете момчета.

— Взехме ги назаем на твърде висока цена! — обясни с въздишка Томас. — Не са наши! Трябваше да ги вземем назаем много скъпо от кожарската компания. А ние дори няма да можем да наловим толкова много бобри, че да им платим парите за наема. Затова ще приключим това лято с тая работа, край! Просто ще захвърлим капаните във водата, така му казах на Тео! Да оставим тия боклуци да ръждясат и да изгният! Вече пет години работим и още не можем да се отървем от дългове! Пък компанията, ако ще, да ни търси после къде сме изчезнали и ние, и капаните! Срещнах отново един честен приятел, името му е Адам Адамсън, той е решил да си купи от индианците земя и ще се залови да направи ферма… там ще вървим ние, разбра ли, Тео? Там ще вървим, ще станем каубои и ще живеем сред честни хора! Така ще бъде по-добре! Можете да ни дойдете там на гости, млади джентълмени. Какво говоря, няма да може… За жалост невъзможно е. Там са земите на племената на дакота.

— Нашите вождове пушиха заедно лулата на мира — обади се Силен като елен.

— Лулата на мира? Ами че това е чудесно! Това е много благоприятно и за нас. Тогава ние можем да се движим по-свободно и няма да бъдем принудени да забравяме старите си добри приятели! Днес ще останете при нас, нали?

— Ще продължим пътя си. Нашите бащи ни очакват.

— Да, да, добри деца, знам, знам! Препускайте тогава и бог, и всички дяволи да ви пазят, и дано скоро пак се видим! Чудо момчета сте вие, убивате рисове, крадете пушки… всякога може да има полза човек от такива като вас. Поздравете вожда Горящата вода от нас!

Момчетата се сбогуваха сърдечно с брадатите мъже и поеха пътя към дома. Харка беше много по-спокоен, след като отново си намери лъка. Как ли щяха да се смеят останалите момчета и да се радват, когато Харка и Силен като елен им разкажат всичко, което им се беше случило!

Макар че мустангите бяха натоварени с убитите рисове, те нямаха много голям товар, защото момчетата бяха много слаби и не

тежаха кой знае колко. Затова мустангите поеха в бърз ход, щом излязоха в безгористата, обрасла с трева прерия. Момчетата непрекъснато се оглеждаха на вси страни, но не обръщаха внимание нито на прерийни кучета, нито на прерийни кокошки или на плахите антилопи, които политаха напред при приближаването на ездачите. Момчетата се стремяха да стигнат колкото се може по-бързо до бивака. Може би Матотаупа беше открил бизонски стада със своята малка съгледваческа група! Разбира се, Силен като елен и Харка едва ли можеха да разчитат, че ще им разрешат да вземат участие в лов на бизони. Те бяха едва тринадесетгодишни и не беше прието да се вземат в такъв опасен лов момчета под четиринадесет години. Харка обаче беше попаднал вече веднъж съвсем непредвидено сред лов на бизони; това се беше случило край родните шатри до Конския поток. Затова той носеше името „Стрелец по бизони“. Беше изстрелял тогава всичките си стрели, но не беше убил нито един бизон и трябваше да благодари само на своя мустанг, че успя да се измъкне жив. Въпреки това той с голямо удоволствие си припомняше този необикновен лов.

Момчетата се оглеждаха също дали няма да забележат някъде бизонски следи. През зимата не всички бизони се оттегляха на юг. По-малки групи оставаха в горите на предпланините и момчетата много лесно можеха да срещнат някое такова стадо, излязло през пролетта отново в преriята. Но случайността не пожела това.

---

[1] Участник в „игра на петли“ в Северна Америка, при която двамата участници-противници скачат на един крак един срещу друг със скръстени ръце и всеки се старае да повали другия, като го блъска с рамо. Б.пр. ↑

ГОЛЕМИЯТ УСПЕХ НА МАТОТАУПА

Беше привечер, когато двамата млади ездачи съгледаха в далечината своите шатри. Мустангите надушиха стадото си и преминаха от само себе си в бърз галоп. От бивака бяха забелязали завръщащите се момчета и цяла орда хлапаци се спуснаха насреща им, заобиколиха ги с конете си и ги съпроводиха със силни поздравителни и победни викове до шатрите. Убили два риса! Това силно вълнуваше всички членове на момчешката орда. Силен като елен и Харка бяха проводени чак до бащините им шатри, където всеки от тях свали от гърба на мустанга си плячката. Момчетата от бивака разглеждаха одобрително и донесените като ловна плячка койотски кожи.

Тъкмо когато Харка се канеше да влезе в шатрата на баща си, Матотаупа излезе отвътре заедно с двама бойци, които се оказаха Мъдрата змия и Патравия вълк. Всички мъже веднага огледаха риса, който Харка бе донесъл, изслушаха разказа на момчето как го е убило и казаха:

— Добре! Добре!

Веднага след това обаче мислите им сякаш се насочиха към съвсем други неща, които силно ги занимаваха в момента. Двамата бойци от племето на черните ходила минаха отсреща в шатрата на вожда, а Матотаупа повика сина си да влезе при него.

— Ще ми разкажеш по-късно всичко най-подробно — каза му той. — Сега обаче нямаме време за това. Аз намерих бизони. Смятаме да отидем на лов, но една група бойци от племето асинибоини стоят на пътя ни. Ще трябва да се бием с тях заради бизоните или ще трябва да отстраним с измама тия „готвещи върху камъни“. Предложих на сиксикау една хитрост. Те са съгласни и затова трябва да действуваме веднага. Защото иначе бизоните ще хукнат по своя път направо в ръцете на асинибоините.

Харка забеляза, че жената от племето на черните ходила, която поддържаше тяхното домакинство, трупаше накуп леки завивки. Матотаупа преглеждаше оръжието си.

— Нашият план — обясни той на сина си — е добър. Бойците асинибоини са се настанили на бивак на северозапад оттук в една котловина, която има един-единствен изход на запад. Оттам извира поток. Това е удобно за лагеруване място, съвсем наблизо до стария голям бизонов път, както ми обясни вождът Горящата вода. Асинибоините чакат там да минат бизоните и да ги подгонят. Те са петдесет бойци! Бизоните вече се придвижват нататък в югоизточна посока! Стадото е средно, около четиристотин бизона. Ние трябва да примамим асинибоините на запад или на северозапад, преди още те да са забелязали бизоните, и да се вмъкнем между асинибоините и бизоните така, че да отклоним бизоните в югозападна посока и там да почнем лова.

— Значи, ще трябва да разделим нашата група на две — обади се Харка, който бе слушал с изострено внимание. — Бойната ни група ще се спусне с конете между лагеруващите асинибоини и бизоновото стадо и ще върне бизоните отново по предишния им път в югоизточна посока. Втората наша група трябва да примами асинибоините на запад, и то най-добре преди те изобщо да са усетили приближаващите се животни.

— Така е. Но как ще примамим ние чуждите бойци встрани?

— Не знам. — Харка беше объркан. — Можем да ги нападнем и те ще тръгнат да ни преследват. Но ти нали казваш, че не искаме да се бием с тях?

— Ние не искаме да се бием с тях, ако можем да избегнем това. С какво може да се примами един човек или едно животно?

Харка се усмихна.

— С нещо, към което той много се стреми.

— Правилно… Но яж сега, докато говорим, защото може би ще искаш да дойдеш веднага с нас?

— Да, да!

Харка пое бързо от жената от племето на черните ходила подадената му супа с парчета варено месо и започна да куса.

— Какво биха желали да имат асинибоините? — продължи да пита баща му.

— Бизони! — каза Харка между две големи глътки.

— И ако бизони се появят най-напред на северозапад?

— Тогава „готвещите върху камъни“ ще се втурнат с конете си натам!

— Правилно. Какво трябва да направим, значи? Харка се разсмя.

— Да накараме бизони да се появят на северозапад. От заклинателя ли ще искаме да осигури това?

— Не, тази магия ще я измагери Матотаупа. Можеш ли да си представиш как?

— Не — трябваше да се съгласи Харка.

— Това обаче никак не е трудно. Бизонови кожи в нашите шатри има предостатъчно. Бизонови рога също. Ние самите ще се престорим на бизони, по двама мъже в една кожа.

Харка избухна:

— И асинибоините трябва да повярват, че това са истински бизони?

— Ами да, разбира се! Посред нощ! Няма нужда да са цели бизони. Достатъчно е да се появят само рога и поклащащи се бизонски гърбове зад някое възвишение. Освен това бизоните ще реват!

Харка закуса още по-бързо.

— И аз искам да бъда там, татко, и аз искам да бъда там! Но какво ще направим, когато асинибоините дойдат да стрелят по нас, бизоните? Няма ли да се наложи тогава все пак да се бием?

— Не мисля. Вие ще се покажете като бизони зад възвишението, което се спуска надолу по източния бряг на реката. Когато асинибоините дойдат, те ще намерят само кожите, които ще сте захвърлили. А през това време вие ще се отдалечите, плувайки в реката. Аз ще остана единственият, когото асинибоините ще видят. Ще познаят в мен боец от племето на дакота и ще се хвърлят да ме преследват, защото ще са побеснели от яд, че сме ги изиграли. Аз обаче ще им се изплъзна.

— Те са петдесет души, татко!

— Аз обаче съм Матотаупа!

Харка вдигна възхитен поглед към баща си. Да, един Матотаупа можеше да разчита на себе си, че ще се справи с такава трудна задача.

Момчето вече се беше нахранило и скочи на крака.

— Веднага ли отиваме? Матотаупа кимна утвърдително.

— Тръгваме, и то веднага.

Харка взе ножа си. Всякакво друго оръжие щеше само да му пречи, когато се наложеше да плува бързо.

Денят вече клонеше към заник, когато мъжете се събраха на поляната сред бивака. От момчетата тук бяха само Харка и Силен като елен. Някои приготовления, които в началото учудиха Харка, вече бяха свършени. Групата, която щеше да подгони приближаващото се бизонско стадо, яхнала мустангите си, бе привързала леки кожи или парчета от завивки на копитата на животните, така че отначало конете тръгнаха бавно и същевременно съвсем тихо. Харка бързо разбра смисъла на тази мярка. Ловната група трябваше да се промъкне между асинибоините и бизоновото стадо, без асинибоините да могат да я забележат на първо време. Ловната група се състоеше от двадесет и петима бойци под водачеството на вожда Горящата вода. Патравия вълк също се присъедини към тях.

Мъдрата змия щеше да върви с Матотаупа. Втората, по-малка група, която щеше да се маскира като бизони, се състоеше освен от Матотаупа и Мъдрата змия, и от още четирима бойци, двама младежи и двете момчета. Те взеха четири бизонски кожи със себе си.

Четирите кожи щяха да бъдат достатъчни за целта им. Единствено Матотаупа беше взел освен ножа и лъка, и стрелите си. Той нямаше да играе ролята на бизон, а трябваше да бъде готов да привлече бойците асинибоини към себе си веднага щом те откриеха играта. Групата на Матотаупа не взе никакъв кон, а пое бегом. Четиримата бойци носеха тежките бизонски кожи.

Прерийните индианци бяха добре обучени не само в езда, но и в бягане на дълги разстояния и еднакво добре умееха както да преминават късо разстояние с мустангите си, така и да тичат бързо на огромни разстояния. Затова мъжете, младежите и момчетата, които тичаха заедно с Матотаупа, се придвижиха много по-бързо, отколкото ездачите на мустангите с облечените в кожа копита. Но тях ги чакаше по-дълъг път, тъй като трябваше да направят голям завой на запад, за да заобиколят асинибоините. Харка и Силен като елен така бяха погълнати от мисълта за предстоящото мероприятие, в което те щяха да вземат участие, че съвсем не им беше трудно да бягат в крак заедно с мъжете и младежите и да проявят същата издръжливост. По ниско обраслата с трева земя се тичаше леко. Всички бяха съблекли дрехите

си. Нощният пролетен възход галеше приятно и освежаващо крайниците им.

След един час Харка забеляза, че Мъдрата змия, който познаваше най-добре местността и затова водеше групата, зави на север. Оттук следваше, че групата вече бе достигнала доста далеч на запад и вече можеше да се насочи направо към целта си. Трябваше да прекосят една река. При това всички навлязоха във водата до над коленете, макар че Мъдрата змия бе избрал да преминат през брод. После продължиха пак бегом, само че сега по оттатъшния бряг на реката. Накрая Мъдрата змия и Матотаупа, който бягаше непосредствено след него, станаха съвсем предпазливи. Не тичаха вече, а вървяха приведени; избягваха съвсем откритите места, като се хвърляха на земята и пълзяха. Всички последваха примера им.

Харка душеше внимателно. Вече миришеше на дим и на него му се стори дори, че забелязва лек отблясък, който сигурно се излъчваше от огън. Асинибоините, които бяха в мир със сиксикау, не очакваха нищо лошо.

Мъдрата змия, Матотаупа и групата им продължиха да се промъкват натам. Сега трябваше отново да прекосят реката и да се прехвърлят на източния бряг, на която страна бяха разположили временния си бивак и асинибоините. Изкачиха се най-предпазливо по обраслото с трева възвишение, което се спускаше край високия бряг на дълго разстояние в североизточна посока и слизаше твърде отвесно към реката, а на изток склонът му беше полегат. Горе на билото отначало всички останаха скрити в тревата, налягали един до друг, прикрили главите си с корони от трева, затъкнати в лентите на челата им. Дълго се взираха на изток към бивака на асинибоините, който се откриваше пред тях през една падина. Там блещукаха пет огъня. Бойците асинибоини държаха конете си събрани на малки групи, за да им бъдат под ръка. Неколцина вече се бяха излегнали върху завивките си, други стояха на купчини и сякаш разговаряха помежду си. Постовите бяха разположени в полукръг непосредствено около бивака по леките възвишения, които ограждаха поляната. Условията бяха точно такива, каквито Горящата вода и Мъдрата змия ги бяха описали на Матотаупа.

Матотаупа и Мъдрата змия дадоха знак да започне играта на бизони. С изключение, на Матотаупа всички останали членове на

групата се смъкнаха малко надолу по склона на обратната страна на асинибоинския лагер и се маскираха двама по двама като бизони. Матотаупа одобри маскарада и нямаше какво да възрази. Четирите мними бизона се разпръснаха по склона. Матотаупа бързо изтича надолу към реката и оттам се разнесе първият приглушен, все още тих бизонов рев. Ревът наподобяваше удивително истински бизонов рев и шумът се смеси с плисъка на реката. Откъм склона Мъдрата змия отвърна с подобен приглушен рев изпод кожата на бизоновата глава, с която бе прикрил своята. После първият бизонов гръб се подаде над билото на възвишението. Матотаупа, изглежда, бе пробягал междувременно доста голямо разстояние надолу по течението на реката, на север, защото оттам се дочу нов рев.

Харка, който се криеше заедно със Силен като елен под една бизонска кожа, чу как асинибоините вече реагираха на устроената им комедия. Сигурно бяха учудени от това, че бизони са тръгнали на път посред нощ, защото обикновено стадата не се движеха нощем. Обаче радостта, че са се натъкнали на бизони, сигурно бе надвила всички подобни разсъждения. Защо пък да е невъзможно бизоните да са били обезпокоени от нещо през нощта и да са продължили пътя си?

Откъм лагера на асинибоините вече прокънтя първият възбуждащ възглас за лова на бизони.

Сега мнимите бизони трябваше да действуват много, съобразително, ако не искаха да паднат жертва на хвърлилите се в лова асинибоини. Мъдрата змия подаде огромната си бизонска глава с рогата над гребена на възвишението и така изрева, че всички ловци на асинибоините да се разтреперят до мозъка на костите си. Миг след това главата отново изчезна от погледите на асинибоините. На голямо разстояние един от друг обаче изплуваха три бизонски гърбове, а единият дори подаде и рогата си. В същото време откъм долината се разнесе всяващ ужас рев. Нищо не можеше да спре вече ловците асинибоини. От петдесет гърла се изтръгна силният призив за лов на бизони. Бойците скочиха върху мустангите си, които познаваха този пронизителен вик, и вече се издигаха възбудени на задните си крака или танцуваха нервно на място, после дивият лов започна. Тропотът на копитата достигна от долината до върха на възвишението край реката, разнесе се над малкия поток, подхранван от извора край лагера на

асинибоините и бълбукащ край източното подножие на възвишението стръмно на юг, за да се влее далече долу в реката.

Бойците, младежите и момчетата от черните ходила хвърлиха мигновено кожите от главите си. Оставиха ги на земята. Нека по-късно тези четири бизонски кожи послужат като утеха на асинибоините! Къде се криеше сега Матотаупа, те не можеха да знаят вече, но затова пък знаеха какво им предстоеше на тях самите. Спуснаха се навреме с огромни скокове по отвесния скат и се стрелнаха като риби в силните води, за да заплуват надолу, скрити под водата. Тъй като течението на реката ги носеше, те се придвижваха много бързо. Зад следващия по-голям завой те се осмелиха да вдигнат глави над водата и да си поемат дъх. Така успяха да доловят част от онова, което ставаше горе край брега.

Асинибоините яздеха с викове и крясъци край реката и по издигащото се край нея възвишение. На запад, далече навътре в нощната прерия, отново прозвуча приглушеният бизонов рев, както Матотаупа умееше чудесно да го имитира, и миг след това — викът за поздрав на бойците дакота:

— Хи-йе-хе! Хи-йе-хе!

Бойците асинибоини, изглежда, още не бяха намерили бизонските кожи. Навярно предположиха, че наблизо има дакота, които им отклоняват бизоните от пътя и затова нададоха гневни викове. Спуснаха се през коритото на реката и побягнаха в галоп в безкрайната прерия без определена посока.

Мъдрата змия даде знак на своята група да поплува още малко надолу. Когато предположиха, че вече са в пълна сигурност, всички излязоха на брега.

Харка се ослуша на северозапад, асинибоините все още летяха в галоп на запад и все така крещяха яростно! Къде обаче и в какво положение се намираше Матотаупа?

Мъдрата змия пристъпи към Харка.

— Ти си негов син — каза той на момчето. — Двамата с теб ще останем тук, за да разберем как ще свърши смелият подвиг на Матотаупа. Останалите ще тръгнат обратно бегом към шатрите ни!

Думите му бяха същевременно и заповед. Четиримата бойци, двамата младежи и Силен като елен поеха мълчаливо обратния дълъг път. Синът на вожда сигурно съжаляваше, задето трябваше да се

раздели с Харка, но не беше допустимо да издаде с нещо съжалението си при дадената обстановка.

Когато хората му се изгубиха в мрака, Мъдрата змия изтича до едно възвишение на брега, откъдето се откриваше широк изглед. Харка, който го беше последвал легна в тревата горе на билото до Мъдрата змия. Водата отдавна вече се беше стекла от добре попилата мазнината кожа на тялото му като по перушината на патица. Боецът и момчето прилепиха ухо до земята и можеха така да чуват тропота от копитата на конете на ловците, които се виждаха вече като съвсем далечни сенки. Засега те не можеха да направят нищо, за да помогнат на Матотаупа.

А Матотаупа, след като бе надал последния бизонов рев и веднага след него шумния поздрав на бойците на дакота като подигравка над асинибоините, се бе шмугнал зад туфите храсти край реката. Остана там скрит. Бойците асинибоини яздеха с голяма бързина и не можеха да се спрат лесно. Яздеха на всички посоки в мрака по обраслата с трева местност, за да открият бизоните или пък бойците на дакота, които те смятаха, че ги бяха изиграли. Сега разбраха, че бяха излъгани — това можеше да се разбере по виковете им; ала те все още не знаеха по какъв начин ги бяха измамили и затова яростта им нямаше определена посока. И препускането им беше без посока. На няколко пъти ездачи минаха непосредствено край храста, зад който се криеше Матотаупа. Внезапно откъм реката прокънтя яростен вик. Неколцина мъже най-после бяха открили бизонските кожи. В резултат на това всички асинибоини извърнаха конете си и ги подкараха в бърз бяг към реката. В този миг Матотаупа скочи незабелязано из храсталака, изтича доста навътре в прерията и после отново нададе своя вик:

— Хи-йе-хе! Хи-йе-хе!

Асинибоините, които междувременно сигурно бяха разбрали каква шега им бяха изиграли с бизонските кожи, отвърнаха с необуздани яростни викове и подгониха конете отново от брега навътре към прерията, но сега вече с известна предпазливост, защото не знаеха дали нямаше отнякъде да ги нападнат бойците на дакота. Матотаупа отново се беше скрил, доколкото това беше възможно в откритата местност. Той виждаше групата на асинибоините, разбираше и виковете им, с които те взаимно се викаха напред или назад.

Проследи внимателно един боец с корона от орлови пера на главата, който обаче явно не беше водач на групата, а някакъв по-възрастен и по-бавен боец, излязъл да вземе участие в лова направо от някакво съвещание на старейшините в своя бивак.

Матотаупа изскочи от прикритието си и затича на запад със скоростта на мустанг. Асинибоините веднага се втурнаха подире му. Тропотът на конските копита отново прокънтя в нощната тишина. Матотаупа използува първата възможност да се скрие от очите на своите преследвачи зад едно леко възвишение и се просна с цялото си тяло в една пясъчна вдлъбнатина в подножието на възвишението. Притиснат до земята, той остави преследвачите си да прелетят край него и да го прескачат с конете си. Едва когато се приближи последният, онзи бавен ездач с короната от орлови пера, Матотаупа отново скочи на крака и с един-единствен скок се хвърли зад стария асинибоински боец на задницата на коня му. Дръпна от главата на стресналия се човек короната от орлови пера, наложи я на своята, събори, без много да му мисли, човека от мустанга и сам се впусна в галоп зад групата на бойците асинибоини. С насърчителни викове, каквито бе чул от тях самите, той гонеше мустанга си, задмина част от препускащите напред и повлече подире си с пронизителни викове всички в северозападна посока.

Истинският собственик на яздения сега от Матотаупа мустанг тичаше, крещейки, след ездачите, ала никой от въз-, будените му другари не му обърна внимание. Те сигурно го взеха за някой боец, изпуснал от несръчност коня си.

След като отвлече асинибоините достатъчно на северозапад, Матотаупа изостана с коня си и щом усети, че вече никой не го следи, скочи от мустанга и побягна с голяма бързина право към реката. Стигна до мястото, където старият боец стоеше върху едно възвишение, размахвайки ядно ръце. Матотаупа изтича към него открито, с братски поздравителни жестове и преди още асинибоинът да разбере какво става, Матотаупа наложи отново короната от орлови пера на главата му.

Когато слисаният човек се огледа повторно, Матотаупа бе изчезнал в мрака. Измореният дакота тичаше вече задъхано, с разкривени уста, обратно към реката. Скочи във водата, преплува същото разстояние по течението надолу, както преди това Мъдрата

змия и неговата група, и също подаде глава над водата след първия по голям завой, за да си поеме въздух.

Тогава дочу лек вик на кукумявка, който се повтори три пъти. Матотаупа излезе на брега и когато се огледа, видя Мъдрата змия и Харка да се приближават към него. Междувременно те бяха прибрали отново четирите бизонски кожи и бяха лишили по този начин асинибоините и от тази последна утеха.

— Успяхме!

Матотаупа още беше задъхан, но весел и много доволен. Не разменихa повече думи. Матотаупа натовари две бизонски кожи върху раменете си, а останалите двама — по една. Така тримата тръгнаха по обратния път, докато далеч на запад откъм прериятa все още долитаха съвсем разбърканите викове на асинибоините.

Харка си спомни как Тасунка-витко бе подвел при своето бягство през нощта хората на сиксикау и самия Матотаупа. Сега Матотаупа бе успял да устрои на асинибоините подобна, не по-малко сполучлива шега. От това сравнение Харка направи за себе си извода, че успех може да има само онзи, който действува пръв и с изненада. Занапред той щеше да приеме този извод като ръководно начало и за себе си.

Когато Матотаупа, Мъдрата змия и Харка се върнаха в бивака, вече се разсъмваше. Ловците на бизони, предвождани от Горящата вода, още не се бяха върнали. Матотаупа и Мъдрата змия разказаха на заклинателя и на неколцина стари бойци за своя успех. Задоволството на изслушалите ги беше голямо, защото бойците на сиксикау имаха нужда от бизонско месо, но същевременно не искаха да влизат в кървава разпра с асинибоините след последните войни с племената на дакота, при които бяха понесли доста загуби.

Харка бе поздравен от Силен като елен и му разказа за случилото се. И двете момчета бяха много уморени, защото и синът на вожда не беше лягал през нощта, а бе останал да чака завръщането на Харка. Въпреки умората си, те лелееха скритата и неясна надежда, че все пак ще могат да вземат по някакъв начин участие в лова на бизони. Наистина и двамата бяха навършили едва тринадесет години, но вече бяха доказали умението си на добри ловци. Силен като елен беше водач на своите връстници, Харка също бе предвождал момчетата от шатрите на Мечата орда. Така те мълчаливо хранеха тази надежда и следяха зорко какво Щяха да предприемат Матотаупа и Мъдрата змия,

след като разкажеха на старейшините какво бяха свършили. Двамата бойци стояха несигурни сред шатрите. Може би в момента те самите преценяваха същото, което вълнуваше момчетата, и Матотаупа им се усмихна одобрително.

— Поспете четири часа! — подвикна им той. — Ако Дотогава вождът Горящата вода не се върне, ще отидем Да видим къде се бави.

Тъкмо това очакваха да чуят те!

Този път Силен като елен пак влезе заедно с Харка в неговата шатра. Двете момчета се загърнаха удобно в завивките; едва положиха глави, и се унесоха в сън. След четири часа обаче отново бяха будни. При големи събития момчетата трябваше да умеят да пестят от съня си и да си го наваксват през спокойни дни. Излязоха да се изкъпят, закусиха и после седнаха тихо в дъното на шатрата. Насочените им неотстъпно към Матотаупа погледи леко го раздразниха. От деня, в който бе отлъчен и прокуден от племето си, той беше живял непрекъснато заедно със своя син, бе прекарал и преодолял с него многобройни и изпълнени с опасност дни и сега му се струваше странно — както и на самия Харка, — че при нормалните условия на живот синът му отново се бе превърнал в невръстно момче, а той самият трябваше отново да влезе в ролята на стоящ на разстояние баща. След всичко, което бе преживял заедно с Харка, Матотаупа беше напълно склонен да се отнася към тринадесетгодишното момче като към възрастен, макар същевременно да се радваше, че благодарение на общуването със Силен като елен у Харка отново се бе появила детската палавост и безгрижен стремеж към подвизи.

— Хайде! — обърна се той към двете момчета. — Ще излезем с вас на разузнаване!

Мъдрата змия вече стоеше пред шатрата. Боецът явно се изненада от това, че и момчетата щяха да тръгнат с тях, но не каза нито една дума срещу решението на Матотаупа и така четиримата тръгнаха с конете си на път. Сега нямаше смисъл да правят големия завой, по който бяха минали Горящата вода и неговите бойци тайно и в бавно темпо между асинибоините и придвижващите се в югоизточна посока бизони, а можеха направо да поемат в югоизточна посока. Бизоновите стада обикновено използуваха все същия път през прериятa и през планинските проходи, по който минаваха всяка година, стига някакви особени произшествия да не ги отклоняха, и затова сега Мъдрата змия

поведе малката група направо в югоизточна посока към познатия му път на бизонските стада. Вече беше превалило пладне. Слънцето печеше все още приятно топло. Погледът се ширеше свободно над обраслата с трева местност, която се простираше, додето око стига. Ездачите бяха яздили повече от три часа, когато най-после забелязаха в далечината огромен облак прах, който се носеше далеко над прериятa. Нямаше съмнение, там бяха минали в галоп стотици бизони по своя пясъчен път! Мъдрата змия запя бизоновата песен и Харка се заслуша внимателно.

Очите ми бизони жълти виждат,
надушвам прах, раздухван от червени ноздри,
по пясъчния път на родната ни степ.
Мой лък, изпъвай тетивата!
Моя стрела, забий се право във сърцето!

Равномерният галоп на конете придаваше ритъм на ловната песен. Вятърът разнесе облака прах на югоизток и той се разшири. Образуваха се прашни ивици, които се разпръснаха над степта, и Харка вече надуши миризмата на прах, както се казваше в песента.

Най-гъсти бяха южните облаци. Натам сигурно се носеше в бесен бяг стадото и може би бойците бяха сред бягащите бизони.

Мъдрата змия се канеше тъкмо да поеме напряко към началото на прашния облак, но Матотаупа му подвикна нещо. Затова Мъдрата змия накара мустанга си да поеме ходом и след кратко съвещаване предложението на Матотаупа бе прието. Той искаше да се приближи заедно с момчетата откъм северната страна на облака прах и там да навлезе сред бягащото по своя път стадо, за да даде нагледен урок на момчетата по лов на бизони сред изоставащите от стадото животни, каквито винаги имаше. Мъдрата змия овладя собственото си страстно желание да се впусне в лова и се съгласи да вземе участие в урока. Така малката група се насочи по на изток и достигна широкия пясъчен бизонов път при последните провлечени ивици прах. Тук двамата бойци свиха заедно с момчетата по бягащите от страх бизони. Почвата бе разровена от стотиците копита на тежките, носещи се в див бяг напред животни и откъм юг до ушите на ездачите ясно долиташе

приглушеният тропот на бягащото стадо. И четиримата яздеха така наречените бизонови коне, приучени да участвуват в лов на бизони, и макар още никой от малката ловна група да не бе надал ловния бизонов вик, мустангите изпаднаха в силна възбуда и преминаха в галоп с широки скокове — единственият начин за един кон да се изравни донякъде с бързината на бягащ бизон.

Момчетата се стараеха да останат спокойни. Край Матотаупа и Мъдрата змия те се чувствуваха под добра закрила; знаеха, че основното е да вземеш бизона точно на мушка, преди още да си го достигнал, и като минеш непосредствено до него, да запратиш стрелата точно в сърцето МУ със смъртоносен удар.

Прашният облак, през който се носеха четиримата ездачи, стана още по-гъст, но все още даваше възможност на погледа да се ориентира. Матотаупа и Мъдрата змия нададоха едновременно ясен вик, който трябваше да насърчи мустангите и да накара момчетата да изострят вниманието си. Матотаупа и Мъдрата змия се разделиха: Харка остана край баща си, Силен като елен последва Мъдрата змия. Скоро те се изгубиха сред праха.

— Дръж се близо зад мене и стреляй! — подвикна Матотаупа на сина си.

На петдесет метра пред тях се виждаше вирната нагоре бизонска опашка. Животното се носеше в галоп. Защо бе изостанало зад стадото, сега не можеше да се каже. Матотаупа пусна мустанга си на воля, за да развие пълната му скорост. Обученото животно пое от само себе си правилния път покрай самия бизон и носейки се напред, Матотаупа посочи със стрелата и лъка си в кой миг трябва да отпусне лъка. Харка последва баща си върху своя сив жребец на по-малко от три конски дължини зад него. Той бе приготвил лъка и стрелата си и остана съвсем спокоен и невъзмутим, сякаш участвуваше в състезателна стрелба. Когато сивият жребец — с отпусната юзда и по-скоро насърчаван, отколкото ръководен чрез леко притискане с бедрата в правилната посока — прелетя досами бизона, Харка отпусна стрелата с все сила. Стрелата прободе бизона зад плешката в сърцето; както тичаше, животното се препъна и падна на земята.

Харка нададе радостен вик. Беше повалил първия си бизон! Матотаупа веднага извърна своя мустанг. Харка спря с мъка носещия се напред кон и зави обратно към плячката си.

В тревата лежеше една съвсем млада юница. Какво хубаво печено щеше да стане от това животно! Матотаупа се усмихна на Харка, посъветва го да се задоволи с тази плячка и да остане да я пази. Той, Матотаупа, щеше да продължи напред и да се опита да вземе участие в големия лов на сиксикау, който все още беше в разгара си долу на юг. Харка беше доволен. Привърза предните крака на мустанга си, макар животното съвсем да не бе съгласно с това; въпреки всичко то трябваше да се примири с предприетата от своя млад господар мярка. Чак след това Харка разгледа от вси страни плячката си. Щеше да има нова бизонска кожа! Лъжици от рог, черва за нови тетиви, кожени върви, прясно месо, сушено месо — и всичко това ще се получи от голямото животно. Още тази вечер той ще се нагости с пресен бизонов мозък; колко отдавна не беше ял мозък! Беше успял да повали при най-благоприятни условия своя пръв бизон с една-единствена стрела. Миналата година при много по-трудни обстоятелства беше надупчил един бизон с цяла дузина стрели, без да успее да го убие. Следващият път той вече щеше да участвува в бесния лов и непременно щеше да улучи!

След като взе това решение, той седна на врата на поваленото животно, за да може най-после съвсем осезателно да се порадва на победата си и на заслужена почивка. Ослуша се да разбере какво става около него. Силен като елен сигурно също бе предприел междувременно нещо под ръководството на Мъдрата змия. Неочаквано Харка дочу тропот и силен смях. Странен тропот беше това! Дали някакъв кон се противеше на ездача си и се вдигаше на задните крака? Шумът се приближаваше все повече и Харка скоро видя своя приятел Силен като елен, който яздеше към него ходом и водеше завързан за ласото си като за сиджимка жив млад бизон. Бизоновото теле беше вече силно, риташе, искаше да бие с рогата си и въобще правеше какви ли не яростни движения, та Силен като елен се превиваше от смях.

— Опитай се да го поязди́ш! — извика той на Харка.

— Как така! — отвърна Харка, възседнал своя бизон. — Ти пръв имаш право да го яхнеш, ловецо на бизонски телета!

— Убиец на бизони, убиец на бизони съм аз! — отвърна гордо Силен като елен. — С пет стрели убих един стар женски бизон. Беше много жилаво и обиграно животно, какви ли не дяволии правеше! Искаш ли да го видиш?

— Разбира се!

Силен като елен понечи да завие с мустанга си, но в този миг младият бизон отказа да го следва и с риск на живота се задърпа побеснял в примката на ласото на юг към своето стадо, като мучеше отчаяно, доколкото му достигаше въздухът.

— Освободи го! — каза Харка. — Аз ще го яхна! С примка на шията и без това не можеш го откара до бивака или ще ти трябва цял месец за това!

— Ела тогава!

Харка помогна на другаря си най-напред да привърже краката на пъстрия жребец.

— А къде е Мъдрата змия? — попита той.

— Мъдрата змия ли? Гони бизони.

— Баща ми — също.

Привързаха краката на коня. Сега вече Силен като елен можеше да скочи на земята. Запъна се здраво с крака, за да успее да задържи младия бизон. Това никак не беше лесно. Макар и млад, бизонът беше изпълнен с дива ярост и имаше изненадващи приумици. Харка го сграби за врата, за да освободи примката на ласото и да я махне. Ала сам не можеше да се справи. Другарят му трябваше да му помогне. С общи усилия двете момчета успяха да повалят животното. Прехвърлиха края на ласото през предните му крака. После бързо развързаха примката и освободиха врата му, така че Силен като елен отново разполагаше с ласото си. Когато младият бизон скочи на крака, Харка вече се бе метнал на гърба му. Вкопчи се с бедрата си в него и всичко това накара Силен като елен да започне така да се превива от смях, че чак трябваше да се държи за стомаха. Бизонът побягна на юг към стадото си и Харка мигновено разбра две неща: че не бива да попадне сред стадото и сред ловците, щом като баща му бе наредил да остане тук, и че в никакъв случай не бива да се появи сред бойците, яхнал младия бизон. Затова той реши да скочи и да пусне добичето да бяга. Но тъй като му беше весело, задето Силен като елен можеше така щастливо да се смее, той реши да придаде на всичко весел край. Спусна се назад по гърба на животното и скочи със салто зад опашката му на земята, като направи още три скока напред, стиснал опашката на бизона. Шегата му има такъв голям успех пред Силен като елен,

какъвто бе очаквал. Приятелят му се разсмя с цяло гърло и Харка също прихна.

Миг след това обаче и двете момчета внезапно млъкнаха, защото сред разредилия се облак прах срещу тях се носеше една силна бизонска женска, с пръхтящи ноздри, разравяща земята с копита, готова в бесния си полет да вдигне всеки неприятел на рогата си, да го разкъса и стъпче. Мустангите на двете момчета искаха да побегнат и едва не се препънаха с привързаните си предни крака. Момчетата бяха прехвърлили лъковете през рамо, стрелите им бяха в колчаните, камите в ножниците. Никакво движение не можеше да бъде достатъчно бързо! Двамата решиха да рискуват живота си, за да прережат поне вървите на краката на мустангите. Ала не успяха да ги яхнат. Двата мустанга се стрелнаха като светкавици напред в смъртен страх пред разярения бизон. Момчетата побягнаха към поваления от Харка бизон, свиха се зад него и занадничаха внимателно над огромния гръб на животното, като криеха глави зад гривата му. Грабнаха лъковете си и заредиха стрелите.

Женският бизон се спря посред бягането. Пое си няколко пъти силно дъх, хвърли пясък с рогата си така, че посипа почти цялото си тяло и после замръзна на място като статуя. Момчетата също не се помръднаха. Да се убие само със стрели бизон, изпречил се лице срещу лице със стрелеца, беше почти невъзможно. Сега теленцето се примъкна до женската и се разбра, че тя беше майка му. Подуши го; яростта й отслабна. Започна да ближе теленцето си. После побягна на изток, а малкото й се спусна весело подир нея.

Харка и Силен като елен изпръхтяха и се спогледаха многозначително както след приключението с лоса. Още веднъж всичко им се бе разминало, но можеше да свърши зле и затова те мислено си обещаха занапред никога вече да не се държат лекомислено като малки момчета. Стигаха им вече подобни приключения, макар че дълго след това обичаха да разказват за тях край лагерния огън. Мустангите им бяха избягали. За щастие не по посока на бизоновото стадо, а към бивака. Момчетата съгледаха животните, застанали едно до друго в далечината. Харка нямаше ласо и сега трябваше да разчита на другаря си. Защото да хванеш отново полудив мустанг в свободната прерия, беше истинско постижение и почти невъзможно без ласо. Момчетата знаеха как се постъпва с такива животни. Не изтичаха

направо при тях; в такъв случай животните щяха да избягат. Тръгнаха бавно към тях, започнаха да обикалят наоколо, заподскачаха и мустангите ги гледаха любопитно и когато се приближиха на разстояние едно ласо, Силен като елен хвърли примката, която се спусна над врата на пъстрия му кон. Той го притегли внимателно към себе си. Конят се приближи доброволно, щом усети ръката на своя ездач, а сивият жребец тръгна заедно с другаря си.

Така смелите момчета успяха да хванат отново и конете си. Изпрашени и запотени, те препуснаха да видят най-после „старата хитра жилава женска“, която бе успяла да измами много пъти нападателите си Мъдрата змия и Силен като елен с какви ли не дяволии и след това все пак бе паднала жертва на пет стрели. Огледаха още веднъж и младия бизон, който Харка бе повалил бързо, според указанията на баща си, и останаха послушно на пост.

Три часа по-късно щастливата ловна група се върна в шумен бесен галоп. С многократни викове ездачите възхваляваха своя ловен успех, удал им се непомрачен от нищо благодарение на хитростта на Матотаупа. Момчетата се присъединиха към голямата група.

Стигнаха в бивака през нощта. Старите бойци, жените и децата ги посрещнаха със същия възторг. Сега вече племето бе запасено с храна за дълго време.

Когато пукна зората, жените и момичетата се отправиха на коне към ловния район, за да приберат плячката, която неколцина бойци бяха останали да пазят през нощта от вълци. Кучетата в селото лаеха в радостно очакване, защото всички — големи и малки, черни, бели и пъстри — знаеха, че сега и за тях щеше да има предостатъчно храна.

Харка седеше в шатрата при баща си. Разказа му откровено всичко, което се бе случило, и Матотаупа го изслуша внимателно.

— Вярно е — каза накрая бащата, — не бива да смесвате в един кюп хлапашките си шеги с лова и борбите на мъжете. Занапред ще трябва да действувате сдържано и хладнокръвно, когато бойците ви вземат със себе си на лов или в бой. Имаш ли още някакъв въпрос към мене?

— Да, татко, два въпроса. Колко бизона успя да убиеш?

— Шест! Но за нас това е повече от достатъчно. Занапред и ние ще можем да посрещаме, гости в нашата шатра. Хау!

— Кога ще тръгнем на път, за да доведем сестра ми Уинона в нашия бивак?

— Няма да е много далеч. Ще уговоря това с вожда Горящата вода!

СИТОПАНАКИ

Мина известно време; дойде, неделя.

Девойката, „Чиито крака пеят, когато стъпва“ стоеше заедно със своите връстнички край бивака, на отсрещния бряг на потока, и следеше с поглед игрите на младите ездачи. Момичетата също бяха облечени целите в кожа. Носеха мокасини от еленова кожа с меки подметки, дълги панталони и стигаща до коленете рокля, чиито край и полудълги ръкави свършваха на ресни. Роклите си те приготовляваха от две големи парчета кожа, които се свързваха на рамото с отделно парче, а вратът оставаше свободен в широка кръгла извивка. На коланите им висеше джоб с нож в ножница. Дългите си черни коси Ситопанаки носеше сплетени на две плитки. Днес тя беше облечена в обикновена рокля с малко бродерия. Богато бродираната си рокля щеше да облече, когато дойдеха последните приятни дни след големия есенен лов и мъжете и жените щяха да посрещнат с големи празненства настъпването на тежката зима. Дотогава обаче имаше още много време. Племето току-що бе прекарало зимата и никому не се искаше да мисли за студа, ледовете и снеговете. Всички се радваха, че слънцето от ден на ден грее все по-топло, тревата избуява все по-високо, ребрата на изпосталелите коне отново се запълват с месо, а и първия лов на бизони вече бе снабдил с богати запаси шатрите. През последните дни за жените и дъщерите бе имало много работа. Трябваше да дерат кожи, да отделят месото от кокалите, да сушат месните запаси или да ги заравят в студената земя, да чистят червя и да ги сушат. От четвъртата си година Ситопанаки вече помагаше също като всички свои другарки в родната шатра. На четиригодишна възраст момчетата се учеха да яздят и да си служат с оръжие; момичетата също се учеха да яздят и да свикват с подходящата за тях работа. Те се учеха край своите майки не само да обработват големите ловни плячки, да щавят кожи, да оформят, рисуват и пекат пръстени паници, да доставят хубав материал за тъкане, на рогозки, да кроят дрехи и обуща, да ги шият и бродират, да издигат и прибират шатрите; те трябваше да знаят

също така къде могат да се намерят ядивни ягодови плодове и хубави корени, къде да търсят дупките на лемингите[1] и как да ги ограбват, без животното да им отхапе пръста. Една дъщеря и сестра трябваше да умее да прави обикновени превръзки на рани, да познава лековитите билки и да умее да приготовлява парна баня с нагорещени камъни. Тя също трябваше да умее да се оправи в гората или в преприята и да не се обърка лесно дори, ако остане съвсем сама. Когато някой млад боец поискаше да вземе някоя девойка за жена, той трябваше да даде за това богати дарове на баща й. Тя беше ценна работна ръка. Наистина жените в ловните племена не биваше да се хранят в шатрите заедно с мъжете, не можеха да вземат участие и в съвещанията на бойците. Жените не бяха ловци и затова не ги приемаха за пълноценни хора сред ловните племена, колкото и полезни да бяха в друго отношение.

Ситопанаки не мислеше за всичко това, защото никога през живота си не бе нито видяла, нито чула нещо друго. Тя беше девойка, и то трудолюбива, и затова искаше да бъде зачитана от своите другарки, а беше и горда и затова искаше да бъде уважавана от момчетата, а по-късно от бойците; Ситопанаки никога не говореше много. Тя не проявяваше буйната веселост и доверчивост на своя брат, когото именно затова обичаше с безгранична преданост. Когато беше радостна, само очите й проблясваха; когато помислеше нещо подигравателно, само ъглите на устните й се отпущаха. Тъй като рядко говореше за собствените си миели и чувства, думата й вече имаше известна тежест сред децата, макар че беше едва осемгодишна. Когато някое от момчетата паднеше от вдигналия се на задните си крака кон, много повече го ядосваше отпуснатият надолу ляв ъгъл на устата на Ситопанаки, отколкото някаква цяла подигравателна песен на приятелките й.

Беше ясно утро и Чиито крака пеят, когато стъпва, стоеше все още със своите другарки на брега, с гръб към потока, и гледаше момчетата, които се учеха на полянката на ездаческо майсторство. Ситопанаки наблюдаваше всъщност само две момчета, макар външно да изглеждаше, че погледът й шари навред. В действителност обаче тя виждаше само своя брат Силен като елен и неговия приятел Твърдокаменния Убиец на вълци. Те двамата бяха най-способни от всички момчета и не бяха падали от конете си дори и при най-тежки упражнения. В момента тъкмо сменяваха конете си, като всеки

отскачаше от гърба на собствения си мустанг върху коня на другаря си! В отговор на едно изсвирване с уста на Силен като елен, който вече заповядваше като вожд, всички момчета подредиха мустангите си в една редица и се впуснаха в стремглав галоп един до друг. След ново изсвирване, този път с по-нисък звук, всички едновременно преминаха в лек галоп. Между Силен като елен и Харка яздеше друг ездач. Сега те двамата се разбраха чрез едно движение на ръката и всеки скочи прав върху задницата на мустанга, който яздеше. При втори знак, който те сами си дадоха, двете момчета скочиха върху задниците на мустанга, който яздеше между тях, и оттам — всеки върху коня на другия. После повториха майсторското си постижение и всеки отново яхна собствения си кон.

Със силен победен вик Силен като елен оповести сполучилото трудно ездаческо упражнение, което той бе извършил заедно с Харка по негово предложение, и цялата група от млади ездачи нададе радостни викове като възхвала за умението на своя вожд и на неговия нов приятел, който му беше равен във всяко отношение.

Четири други момчета се опитаха да последват примера им, обаче двама се озоваха в тревата и с мъка успяха да се вкопчат отстрани на яздещия между тях мустанг. Редицата се разбърка и Силен като елен трябваше да накара всички да се подредят отново.

Момичетата се разсмяха и двете момчета, които бяха паднали в тревата, побягнаха — сърдити сами на себе си — подир мустангите си, за да ги яхнат отново. До Ситопанаки стоеше момичето с прякор „Подигравчийката“.

— Бързо, бързо! — викаше тя подир момчетата, които се мъчеха отново да настигнат мустангите си. — Тичайте като буреносен вятър! Орлови крила нека ви носят, бъдещи бойци на племето сиксикау! Оставете краката си да полетят, поемете си дълбоко въздух, поемете си дълбоко въздух! Нека скоковете ви станат още по-дълги, скакалци такива! Скочете, скочете върху мустангите, си! О, какво виждат моите очи? Нима краката ви се вдървиха? Да ви стопля ли камък, та да се размърдате отново?

Всички момичета, с изключение на Ситопанаки, избухнаха в силен смях. Двете момчета, които бяха паднали от конете си, се отнесоха към това различно. Единият се разсмя заедно с другите;

вторият обаче беше силно огорчен и хвърли неприязнен поглед към Харка, който бе въвел сред тях тия нови ездачески номера.

Силен като елен и Твърдокаменния Харка се обявиха в защита на своите другари. Те насочиха неочаквано собствените си мустанги непосредствено край групата на момичетата, така че те, опръскани от водата на потока и заплашени от копитата на мустангите, отстъпиха стреснати встрани, с изключение на мълчаливата Ситопанаки, която остана на мястото си, без клепачът й да трепне. Отдръпвайки се назад, няколко момичета бяха настъпили стоящите зад тях, едното загуби равновесие и другарката му трябваше да го подкрепи да не падне. Сега Силен като елен и останалите момчета се надсмяха на момичетата, само Твърдокаменния Харка остана сериозен и сякаш въобще не забелязваше групата женски същества.

Бавно, с недоверие към следващата стъпка на момчетата, момичетата отново пристъпиха напред към Ситопанаки.

Момчетата тъкмо упражняваха едновременно извръщане на конете, така че за миг от редицата на яздещите един зад друг се образува редица на яздещи един до друг. И това упражнение не мина безупречно. Момичетата обаче вече си държаха езиците. Само Подигравчийката и този път не можа да се въздържи:

— Я гледай в какъв хубав зиг-заг умеете да яздите! Зиг-заг… зиг-заг! Я чакайте малко, спрете се! Искам да нарисувам бързо този нов модел за бродерия! Ще ви го избродираме за спомен върху дрехите, бъдещи бойци на сиксикау!

— Замълчи, жалка Подигравчийке! — изборботи Силен като елен с плътен глас, както беше почнал да говори от няколко месеца насам. — Я се просни на земята и хапни малко речен пясък, та да се намери най-после полезно занимание за езика ти! Внимавай!

Силен като елен и Твърдокаменния Харка вече се разбираха така добре помежду си, че един-единствен поглед или само леко кимване бе достатъчно, за да накара другия да разбере какво иска да му каже приятелят му. Двамата се стрелнаха от общата линия направо към групата на момичетата. Девойките, които стояха най-отстрани вляво и вдясно, побягнаха, а онези, които стояха към средата, легнаха по корем на земята и изпълниха по този начин съвета на момчетата. На старото си място и изправени останаха накрая само Ситопанаки и Подигравчийката. В последния миг обаче Подигравчийката все пак се

смъкна на земята. Ситопанаки остана изправена като самотно дърво. Двете момчета бяха пришпорили мустангите си с пети и в момента прелетяха във въздуха в дълъг скок над момичетата. Силен като елен прескочи умело свилата се на земята Подигравчийка. Харка прелетя със своя сив жребец над Ситопанаки. Момичето видя предните крака, тялото на животното; в същия миг сложи ръцете си над главата, за да се предпази, и почувствува удара, олюля се, но въпреки това успя да се овладее и остана изправена като преди.

Тя чу как мустангите скочиха с плисък във водата, така че пръските обляха гърба на Ситопанаки, но още повече свляклата се на земята Подигравчийка.

Двете момчета извърнаха конете и присмехът на цялата момчешка група бе насочен към измокрената до кости Подигравчийка. Това, че и Силен като елен, и Харка бяха взели по един душ върху гърбовете на своите мустанги, беше съвсем естествено и нямаше защо да се говори за него, тъй като след това бе достатъчно те да сменят в шатрите само коланите с набедрениците си.

Ситопанаки бе свалила ръце от главата си и ги бе скрила зад гърба; никой не биваше да види, че лявата й ръка бе ударена и вече бе започнала да посинява.

Твърдокаменния Харка се върна заедно със Силен като елен обратно при другите момчета и докато девойката можеше да го наблюдава, той не погледна нито веднъж към нея. Той бе забелязал обаче ударената й ръка зад гърба и беше доволен от нейното държане.

Неочаквано Ситопанаки се извърна и се отдалечи от брега на потока, за да се върне в шатрата да помага на майка си.

Момичето само вече не можеше да разбере мислите и чувствата си. До края на зимата всяка вещ и всеки човек бе имал в мислите й свое сигурно, подходящо място. После се появиха тези двама непознати, членове на едно омразно племе, с непознат език. Вождът Горящата вода ги бе приел и обсипал с почетни дарове, следователно и Ситопанаки трябваше да ги уважава. Брат й, когото тя обичаше над всичко и непрекъснато му се възхищаваше, сключи приятелство с непознатото момче. Ситопанаки често бе наблюдавала скритом Твърдокаменния Харка. Отначало й се искаше Силен като елен да надвие чужденеца в състезателните им игри, а после не искаше да стане така. Двете момчета бяха равни във всяко отношение, но това

трябваше да се доказва всеки ден наново и Ситопанаки очакваше с все по-голямо напрежение изхода от всяка игра и всяко упражнение. Тя самата не знаеше защо беше така възбудена. Понякога имаше възможност да слуша разговорите на двете момчета в шатрата. Тогава Твърдокаменния Харка разказваше странни неща за белите мъже. Друг път викаха него и баща му Матотаупа в шатрата на заклинателя, за да разкажат и на него най-подробно какво знаят за белите мъже. Значи, неговите знания бяха важни; в това нямаше никакво съмнение. Ситопанаки с удоволствие би чула повече неща и за хората на дакота. Ала Харка никога не говореше за това, а и Силен като елен никога не го питаше.

Към обяд момчетата привършиха игрите си и отведоха мустангите в стадото край бивака. Силен като елен и Харка се излегнаха заедно в тревата на един хълм, оставиха слънцето да пече гърбовете им и замечтаха мълчаливо с отворени очи. Харка бе откъснал стрък трева, бе го пъхнал в левия ъгъл на устата си и го поклащаше като лула. Мина около четвърт час, докато те разменят първата дума.

— Ще ловите ли пак някога коне?

— Имаме си достатъчно. Отново настъпи мълчание.

След още четвърт час Силен като елен каза:

— Ако се приближи стадо с особено хубави животни, сигурно ще хванем няколко.

— Баща ми Матотаупа и аз имаме нужда от още коне. По един за всеки е много малко.

— Да, вие как ловите коне?

— Хващаме ги с ласо.

— Ние правим корал и ги натикваме всички вътре. После хващаме най-добрите от тях с ласо. Останалите пускаме отново да си вървят.

— Корал може да се прави само край гори.

— Да.

Момчетата продължиха да разсъждават мълчаливо. От възвишението, върху което лежаха, можеха да виждат и прериятa, и целия бивак. Тъкмо в този миг Горящата вода и Матотаупа излязоха заедно от шатрата на вожда. Те явно бяха уговаряли нещо. Харка знаеше за какво се бе съветвал баща му с вожда. Матотаупа искаше да

яхне коня си и да върви да отмъсти на Тасунка-витко за неговите обидни думи, а след това смяташе да отвлече сестрата на Харка Уинона от бивака край Конския поток в шатрите на сиксикау. Матотаупа имаше още един, по-малък син. За него обаче не говореше нито той, нито Харка, защото и двамата смятаха, че по-малкият им син и брат няма да пожелае да напусне шатрите на Мечата орда край Конския поток.

Харка и Силен като елен останаха да лежат повече от час на хълма. Достатъчно се бяха трудили тази заран.

Изведнъж забелязаха на запад в далечината нещо, което привлече вниманието им. За окото то все още не беше по-голямо от борова игличка, ала двете момчета извикаха почти едновременно:

— Ездачи!

В същия миг Силен като елен нададе предупредителен вик към шатрите и много скоро след това Горящата вода, Матотаупа и Мъдрата змия вече бяха на малкия хълм.

— Двама ездачи с два свободни коня и много багаж! — отвърна Харка на въпросителния поглед на баща си.

— Може би Томас и Тео? — каза Силен като елен. Горящата вода се съгласи с това предположение.

— Подкарайте мустангите насреща им! — подкани той момчетата.

Двете момчета скочиха веднага и отърчаха към конското стадо, за да доведат мустангите. Силен като елен си взе отпочинал кон и не бе забравил онова, което му бе казал Харка преди един час, докато лежаха на хълма. Той кимна на другаря си, който тъкмо се канеше да доведе уморения си сив жребец, и му даде отново пъстрия кон, който Харка беше яздил, когато излязоха да търсят Тъмния дим. Харка прие коня, без да каже нито дума, и двамата се впуснаха в галоп на запад по откритата тревна степ. Предвкусвайки радостта от новата среща с брадатите близнаци, и двамата вече се усмихваха вътрешно.

Траперите яздеха със седла и препускаха в тръс. Тъй като двете момчета обаче се приближаваха в галоп, разстоянието между тях бързо намаля. Двете групички вече можеха да се чуват.

— Хе-хо! — извика Силен като елен.

— Хи-йе! — извика Харка.

И вече се срещнаха. Двамата трапери бяха спрели конете си и ето че и момчетата дръпнаха юздите на своите мустанги и ги накараха да се издигнат на задните си крака за поздрав.

— Момчета, депа, ето ви пак! — Томас беше много радостен. — Това се вика внимателно око! Тео, вземи си пример! Дори и когато е млад човек, пак може да бъде внимателен!

— Така е, мой по-възрастен и по-мъдър братко — отвърна ухилено Тео.

Двамата трапери отново подкараха конете си. Момчетата поеха юздите на товарните коне, които носеха капаните за бобри и две връзки боброви кожи.

— Защо не захвърли капаните във водата? — попита Харка Томас по пътя. — Нали така искаше да направиш? Така поне ни каза.

— Размислих се, момчето ми. Цял живот съм бил почтен и ако сега кожената компания ме мами, няма смисъл аз да й плащам със същата монета. С честност се стига най-далеч. С други думи, по този начин все пак човек преживява най-добре. Но същевременно така трябва да чакаш най-дълго, докато забогатееш. Възможно е дори никога да не забогатееш. Но както и да е, момко! Ние ще откараме капаните до следващата търговска станция, и бобровите кожи също, тогава ще се освободим най-после от всичките си дългове и ще бъдем свободни! След това ще отидем при Адам Адамсън и ще му помагаме на фермата. През лятото ще му бъдем полезни, а през зимата той сигурно няма да ни изпъди! И Тео е съгласен. Този път имахме много добър лов, ще трябва да се възползуваме от случая, за да си изплатим задълженията!

— И ще им дадеш даром всички тези кожи? — попита Харка.

— Така да се каже, почти, моето момче. Да, белите мъже са мошеници или магарета, а понякога и двете заедно. Това не може да се промени. Стой надалеч от тях и се радвай на живота си сред прериятa! А я сега ми върнете товарния кон. Вас ще ви хване съклет, ако трябва да яздите толкова бавно. Препуснете напред и ни пригответе квартири! Последния път живяхме при Мъдрата змия. Чувствувахме се като в рая!

Момчетата не чакаха да ги подканят повторно да препуснат напред. За миг пододоха юздите на товарните коне и се стрелнаха към шатрите, за да подготвят пристигането на брадатите близнаци.

Междувременно вождовете и бойците отново се бяха върнали от хълма в бивака и тъкмо се уговаряха как и къде да настанят двамата брадати мъже. Бойците на сиксикау не се съмняваха, че Томас и Тео щяха да се възползуват от тяхното гостоприемство.

— Оставете ги да живеят в моята шатра! — предложи Матотаупа. — Когато тръгна на път, за да отмъстя и да доведа дъщеря си, аз ще трябва най-напред да отида до някоя търговска станция, за да си набавя още патрони, а може да купя и нова пушка за сина си. Може би Томас и Тео ще ми бъдат полезни при размяната.

— Нека бъде както искаш! — реши Горящата вода. Малко след като мъжете се бяха върнали в бивака, пристигнаха в галоп и двете момчета и разказаха за срещата си с брадатите близнаци.

— Ако Томас и Тео искат да поживеят като във вечните ловни райони — рече усмихнато Матотаупа, — то те ще могат да ядат и да спят колкото им душа иска в нашата шатра и аз никак не смятам да пестя подаръците си като знак на гостоприемство!

Харка Нощното око Ловеца на мечки много се зарадва, че двамата весели и почтени другари ще бъдат гости на бащината му шатра. Жената от племето на черните ходила вече бе подклала огъня и бе набола бизонско филе на шиша, когато гостите влязоха вътре. Матотаупа и Харка знаеха, че белите мъже ядат по няколко пъти на ден. И много добре бяха направили, че се бяха погрижили за обяда.

— Какви приятни миризми се носят към носа ми! — каза одобрително Томас и се отпусна заедно с Тео край огнището в шатрата.

Жената от черните ходила се оттегли назад при Харка, а Матотаупа обслужваше гостите си сам, както изискваше учтивостта.

— Тео! — извика Томас. — Души, души! Това е нежно филе от млада бизонка, израсла сред полята на тази прекрасна страна единствено за удоволствие на нашите гладни и вещи в това отношение стомаси. Ти лично ли заболе стрелата в сърцето й, вожде!

— Не аз. Синът ми Харка Стрелеца по бизони.

— Момчето? Момчето?! И ти го оставяш да стои в ъгъла и да гледа как ние поглъщаме плячката му като истински лешояди? Вожде Тототаупа, това е лош обичай! Разреши ми да извикам сина ти да седне при нас!

— Както обичаш, мой бели братко.

— Ела, момчето ми, ела!

Харка се надигна колебливо и чак когато баща му кимна с очи да се приближи, той седна скромно край мъжете пред огнището.

— Това дявол момче, което ми открадна пушката! — възкликна Томас. — Ти заслужаваш да имаш своя пушка, момче!

— Аз имах двуцевна пушка — каза Харка.

— Имал си? Че къде е отишла тя? Ах, момче, момче, такова нещо не се изпуска из ръце. И на тебе ли ти я задигна някой?

— Да… да.

— Знаеш ли кой е бил тоя разбойник?

— Тасунка-витко.

— Той ли?… Охохо! Тогава — ясно. Съвсем опасна личност! Тогава наистина си имал пушка… която никога вече няма да имаш! От Тацунка и дяволът дори нищо не може да си прибере.

— Моят син ще си получи обратно пушката — забеляза Матотаупа.

— Моите уважения към твоите думи, вожде, но ако е позволено, да ти дам един добър съвет… Извинявай, Тео, ама така не може! Аз приказвам тука за двама, а ти използуваш през това време да лапаш за трима. Прощавай, ама това дебело парче ще влезе в моя стомах. Макар да съм един час по-стар от тебе, моите черва още не са остарели и хубавата храна им се отразява също така добре, както и на тебе!… Прощавай, вожде Тототаупа, но това трябваше Да се каже, защото кой друг може да възпитава Тео, освен мене? Всички останали хора го вземат за възрастен вече мъж. А това е грешка… Тео!

— А?

— Ти пак ядеш!

— Ами ям, разбира се! Това филе е незаменимо! Истински деликатес!

— Ти нямаш никакво чувство за възвишеност! Тук става дума за съвсем други неща, за една двуцевна пушка, за двама вождове… а ти нагъваш като гладен койот!

— Да. — Тео говореше едносрично като индианец. Харка и баща му се усмихнаха скритом.

— Остани си с твоите дела, тоест с твоето филе! — продължи да бърбори незлобиво Томас. — Ще се откажа да събуждам у тебе по-възвишени идеали… Та какво исках да ти кажа, вожде Тототаупа,

поразмисли добре, преди да тръгнеш на смъртен бой с Тацунка. По-добре му остави пушката, а пък ние ще се опитаме да набавим на сина ти нова. В търговската станция продават такива неща, макар и много скъпо, много скъпо! Всички търговци са мерзавци, дори и честните!

— Къде се намира станцията?

— На пет часа езда оттук в източна посока.

— Вие там ли отивате?

— По най-късия път. Искаме да предадем там капаните и кожите. Капани, капани, вожде! Понякога човек се съмнява кой всъщност се хваща в капана, бобрите или ние!… Искаш да кажеш нещо ли, момчето ми?

— И едните, и другите.

— Много добре го улучи! Всички сме в капана, както хитрите бобри, така и ние двамата, наречени T&T. Затова ще ги махнем тия капани, ще ги махнем!… Не искаш ли да дойдеш с нас, вожде Тототаупа, да видиш станцията?

— Ще дойда с вас.

— А ти, момко? Този хлапак ми стана любимец, откакто ми открадна пушката! Може би в замяна ще успея да му избера друга, по-хубава в станцията.

— Може би. Харка няма да ме придружи в далечния ми път. Аз сам ще си отмъстя на Тасунка-витко и сам ще доведа дъщеря си в нашия нов бивак тук. Така съм се уговорил с вожда Горящата вода, хау! Но до търговската станция няма да ви придружа само аз, и Мъдрата змия иска да дойде дотам и тогава Харка ще може да се върне обратно заедно с него.

— Прекрасна идея! Още утре ли тръгваме?

— Това е и моето желание!

— Добре, добре! Значи, Хари ще дойде заедно с нас до станцията. Който знае да си служи с пушка, трябва сам да си я избере!

С това всичко съществено беше, уговорено.

Когато се свечери, в матотауповата шатра дойдоха още гости — вождът Горящата вода, Мъдрата змия, Патравия вълк, също така и Тъмния дим, чийто счупен крак вече беше оздравял, а накрая и самият заклинател. За предстоящите им сериозни дела обаче не говориха повече. Всичко необходимо бе казано и нямаше за какво да се повтаря. Мъжете разговаряха за ловни успехи, смееха се заедно и Харка се

чувствуваше пренесен години назад в родната типи, където баща му почти всеки ден посрещаше гости като боен вожд и велик ловец.

След вечеря Силен като елен дойде при Харка и двете момчета останаха заедно да слушат разговора на бойците, който още повече се оживяваше от добродушния Томас, Силен като елен съжаляваше много, че не може да отиде заедно с Харка в търговската станция, но предварително, се радваше на завръщането на Харка и на онова, което, другарят му сигурно щеше да разказва после.

Мъжете не проточиха много гостуването си. Когато всички бяха в най-добро настроение, те се сбогуваха и момчетата можаха да си легнат съвсем рано. И тази нощ преди потеглянето на Матотаупа Силен като елен остана в шатрата при Харка.

Двете момчета лежаха едно до друго, загърнати в своите завивки. Когато затвори очи, Харка се чувствуваше весел и доволен. Сега тяхната шатра беше добре запасена. Макар да беше само гост на племето сиксикау, всички се отнасяха към баща му като към уважаван боец и той се бе оказал вече доста полезен за своите домакини с ума и смелостта си. В целия бивак цареше единство и взаимно доверие. И към заклинателя, който бе излекувал Тъмния дим и, под чийто зорък поглед вече оздравяваха и останалите четирима ранени бойци, Харка изпитваше голямо уважение. Свади, каквито бяха избухнали сред Мечата орда край Конския поток след първия допир с белите мъже, при хората на сиксикау не съществуваха. Черните ходила бяха неоспорвани господари на родната прерия. Тук не строяха още железопътна линия, никой не смущаваше още преселването на бизонските стада. Тук всичко беше така, както е било по времето на бащите, дори на дедите и на прадедите, и затова всичко беше толкова сигурно и естествено. И съществуващите тук тайнства бяха прастарите тайнства и никой не спореше за новопоявили се загадки. Може би те Щяха да нахлуят след време и в суровата тревна степ на племената на сиксикау, защото броят на белите мъже беше огромен, а те бяха неспокойни като вятъра, който иска да вее навред и да прониква през всички пролуки. Ала дотогава можеше да мине още много време и може би хората на сиксикау щяха да си останат необезпокоявани в своята земя. Силен като елен вярваше в това и Харка също искаше да вярва. Той не можа да обикне начина на живот на белите мъже, когато прекара зимата сред тях.

Харка мислеше също и за това, че баща му щеше да отиде да си отмъсти на Тасунка-витко, който го бе нарекъл предател пред ушите и очите на бойците на сиксикау. Момчето имаше такова непоколебимо доверие в бойната сръчност на Матотаупа, че не се безпокоеше много за баща си, макар Тасунка-витко да бе опасен враг. Харка отново се виждаше собственик на своята двуцевна пушка. Ала нещо все пак го безпокоеше, когато си помислеше за враждата между Матотаупа и Тасунка-витко. В едно скрито ъгълче на мислите и чувствата си той желаеше Матотаупа да не убие своя неприятел, а да успее само да убеди този главен вожд на дакота в своята невинност. Тогава най-добрите червени мъже нямаше да има нужда да се избиват взаимно, а в същото това време уачичун[2] да се смеят в шепите си.

Но това бяха много смели и съвсем нови мисли за Харка и той ги скри отново в най-съкровените кътчета на мислите си, както орелът крие малките си с криле, за да ги предпази от опасности, за които те още не са дорасли. Харка си припомни всичко, което бяха разказвали през дългите зимни нощи за историята на червените мъже баща му, пък и така омразният сега за него прастар заклинател на Мечата орда. Когато старият Хавандшита бил още млад, той възприел примера на Текумсе, „Планинския лъв“, който подканил всички червени мъже на всеобща борба.

Мислите на момчето се отклониха от тези сложни въпроси, защото сънят вече искаше да го обори. Харка си спомни още веднъж Уинона, своята сестра, която сега също лежеше, загърната в кожени завивки, в шатрите край Конския поток, и чакаше да заспи. Може би тъкмо в това време и Уинона мислеше за своя брат Харка и за баща си Матотаупа. Колко ли щеше да се зарадва тя, когато Матотаупа се появеше някоя нощ, за да я отведе.

Дали това щеше да бъде така лесно? Шешока, втората майка на Харка, все още живееше в тази шатра. И Шонка, момчето, синът на Шешока, когото тя бе довела със себе си, живееше там. И Унчида, майката на Матотаупа, живееше в тази шатра. За нея Харка си спомняше с много обич и уважение. Матотаупа обаче не бе казал, че може да доведе и Унчида, и това причиняваше болка на момчето. За Харпстена, по-малкия си брат, Харка си спомняше само бегло.

По дишането Харка разбра, че всички останали обитатели на шатрата вече бяха заспали, и затова и той остави всички свои мисли да

отлетят и потъна в дълбок сън.

---

[1] Леминг — дребен гризач. Б.пр. ↑
[2] Уачичун — духове — белите. Б.а. ↑

ЧЕРНАТА БРАДА

На другата заран групата потегли. Заради двата товарни коня ездачите бяха принудени да се придвижват сравнително бавно. Индианците бяха привързали кожени завивки на мустангите си, а самите те се бяха облекли в дълги дрехи от лосова кожа. Харка водеше товарните коне. Той не издаде с нищо, че това задължение го отегчава. Много по-приятно щеше да му бъде да обикаля наоколо със сивия си жребец, защото яздеха през местности, които той още не познаваше.

Действително минаха повече от пет дни, докато ездачите най-после забелязаха търговската станция. Матотаупа и Харка знаеха вече характера на подобни търговски места. Те имаха лош опит с тях и затова бяха решили да бъдат много предпазливи. Томас и Тео познаваха станцията, към която яздеха. Бяха предавали там вече няколко години подред капаните, с които работеха и които сега искаха да върнат окончателно. Затова двамата близнаци поеха с конете напред и взеха неприятните за Харка товарни коне, за да им бъдат веднага под ръка, щом пристигнат в станцията.

Матотаупа, Мъдрата змия и Харка останаха назад. Намериха си хубаво място за наблюдение, качиха се там и се отпуснаха върху тревата, за да наблюдават отначало отдалеко живота и движението в станцията.

Търговската станция се състоеше от три обикновени блокхауса, оградени с широка кръгла палисада. Станцията бе разположена край малко езеро, което сигурно имаше собствени извори. Водата му се оттичаше на юг в спокоен поток сред поля. Вратата на палисадния обръч се намираше откъм страната на езерото. Сега тя беше отворена и индианците наблюдаваха влизащите и излизащите оттам мъже. Бяха предимно бели, трапери, ловци, които предаваха хубавите зимни кожи на убитите през пролетта животни и си купуваха за тях патрони и други необходими за един прериен ловец неща. Край езерото се бяха разположили неколцина индианци. Към кое племе се числяха те, още не можеше Да се разбере. Но те сигурно бяха дошли с мирни

намерения в търговската станция. Матотаупа, Мъдрата змия и Харка проследиха с поглед от своето наблюдателно място Томас и Тео по пътя им към палисадата. Сега те стигнаха до портата и ги пуснаха да влязат. Трима индианци можеха да наблюдават какво става и вътре в оградата; видяха как брадатите близнаци окачиха юздите на конете си и после се загубиха през вратата на най-близкия блокхаус. Там останаха доста време.

Пристигането и влизането на двамата трапери в блокхауса бе проследено внимателно не само от трима индианци. И един млад ловец, който се намираше вътре в блокхауса, не изпусна из зоркия си поглед двамата мъже през една пролука в палисадния обръч, а по-късно през една амбразура в стената на блокхауса. Малко преди Томас и Тео да влязат в къщата, ловецът се оттегли във второто задно помещение на блокхауса, където собственикът на станцията, един посивял пограничен жител и някогашен трапер, тъкмо правеше опис на запасите си от пъстри басмени ризи и одеяла. Тъй като през амбразурите влизаше малко светлина в помещението, той бе сложил върху масата една лоена лампа.

— Какво желаете? — попита собственикът влезлия млад човек с не твърде любезен тон. Бяха го прекъснали тъкмо когато преброяваше куп ризи и сега той започна да брои отново, този път на глас. — Една, две, три, четири.

Ловецът въобще не отговори на нелюбезния въпрос. Напълни късата си лула и запали тютюна. При това се вслушваше в шумовете от съседното помещение. Трудно беше да се разбере нещо, защото стената и дебелата дъбова врата между двете помещения приглушаваха всякакъв звук. Младият човек обаче имаше добър слух и можеше да разбере достатъчно, за да си състави представа за онова, което ставаше оттатък.

В първото помещение, което служеше за посетители и за търговия, се разнесоха шумни и весели поздравления:

— Томас!… Тео!…

— Адам!

— Виж ти, Адамсън!…

— Ти пък откъде попадна тук?!…

— Отдавна ви чакам!…

— Много добре стана така!

— Предполагах, че ще се видим!

Младият човек, който долови от съседното помещение тези поздравителни викове, се отдръпна от мястото си край лоената лампа и се приближи към вратата, за да може да чува по-добре. През това време собственикът на станцията вече беше преброил три купа ризи и погледна към ловеца на вратата. Попита го:

— Познаваш ли ги тия оттатък?

— Може би.

Старият започна да брои тихо на глас шарените одеяла. Младият човек продължи да подслушва.

— Почти всичко е вече наред! — разнесе се от съседното помещение дълбокият и плътен глас на селянина. — Започнах вече да обработвам земята. Сега ще се срещна с двамата вождове, които ще ми донесат подписания договор за продажбата. Ще им платя честно и се надявам, че и те няма да ме измамят.

— Прекрасно, Адамсън, прекрасно! Ние ще дойдем при теб! Ще имаш ли добитък и за Томас и за Тео?

— И добитък има, и ниви има за двама работни мъже. Можете да дойдете.

Старият в склада престана да брои.

— По дяволите — рече той, — та това са Томас и Тео! А аз си мисля, че залагат в прериятa нашите капани. Какво им е хрумнало на тия глупаци пък сега каубои да стават! Май трябва да видя какво става там…

Той се приближи до вратата, ала ловецът беше застанал така, че старият не можеше да отвори. Младият човек, който беше навярно двадесет и три или двадесет и четири годишен, беше едър, широкоплещест здравеняк. Косите и голямата му брада бяха мастиленочерни; синьозелените очи бяха странно пронизващи.

— Томас и Тео! — каза той на стария, без да се отдръпва от вратата. — Виж ти… T&T! Въртят се тука из тази дяволска пустош! Как не ги е страх, че ще се събудят някоя хубава сутрин във вечните ловни селения със стрела между ребрата?

— Какви глупости дрънкаш! — отвърна старият начумерено и се опита да избута младежа от вратата, ала не успя. — Ние тук сме добре

с индианците. Всичко е спокойно и търговията тъкмо потръгна хубаво. Томас и Тео се мотаят вече пет години из земите на черните ходила и там именно са уловили и своите бобри. Какво може да им се случи! А сега ме пусни да изляза!

— Върви, върви! — Чернобрадият освободи вратата. — Само че…

Старият вече беше хванал дръжката на вратата, но сам се поколеба.

— Какво „само че“?

— Ти не видя ли, че тия двамата пристигнаха заедно с неколцина индианци и тия индианци не дойдоха дотук, а стоят скрити някъде надалеч?

— Какви глупости брътвиш, Фред! Тук може да идва и да си отива всеки, който иска и както си иска!

— Тогава попитай тия двамата с кого дойдоха. Дотогава аз ще чакам тук.

— Фред, ти си голям смешник. Но защото си именно ти, ще ти направя това удоволствие.

— Моля те. Ще чакам тук.

— Както искаш.

Старият търговец влезе в предното помещение.

Назованият „Фред“ млад човек се бе отдръпнал от вратата дотолкова, че да не могат намиращите се в съседното помещение мъже да го видят при отварянето и затварянето й. Той смяташе, че отвън не можеха да чуят разговора му със собственика, защото той и старикът бяха разговаряли тихо, докато тримата отвън продължаваха да говорят шумно.

— Абрахам! — извикаха сега и тримата, когато старият влезе при тях, а после един-единствен глас продължи:

— Абрахам, стари родоначалнико на тази прославена станция! Къде се криеш толкова дълго време? Парите ли си броеше пак, та дано ти се увеличат?

— Какво сте домъкнали пак тия капани?

— Ще ги предаваме.

— Ще ги предавате? Да не би някоя мечка да ви е изяла мозъците? А как ще ги платите?

— С купища боброви кожи, стара търговска душо, цели планини от боброви кожи! Квит сме!

— Да видим най-напред. По едно бренди ще пиете ли?

— Гратис ли?

— Гратис идва само смъртта и по една чаша бренди за вас! Дай по една!

— Ела, Тео, няма да се откажем! Тая пърцуца не смърди лошо!

— Охо, добре го рече това „смърди“!

Настъпи кратка тишина. Навярно пиеха. Чернобрадият млад човек се приближи досами вратата, за да може да подслушва още по-добре. Сега вече можеше да долови дори как те шумно оставиха изпразнените чаши върху дървената маса.

— А къде зарязахте индианците? — Това беше гласът на стария Абрахам.

— Нашите индианци? Навън в прерията. Вашата опушена дупка никак не ги привлича. Пък и вие нямате нищо за продан, освен парцаливи басмени ризи и дрипави одеяла.

— Охо! Я не говорете лошо за моята стока! За тия няколко пършиви кожи, които ще ми донесат червените, моите басми са достатъчно добри.

— За оня, който има нужда от тях. „Нашите индианци“ обаче не се нуждаят от твоите ризи. Техните дрехи от лосова кожа са много по-ценни. Нищо друго ли не можеш да им предложиш?

— Как така… нищо друго? С какво мислят да платят твоите червени гладници?

— Ще трябва сам да ги попиташ. Я дай на твоя стар приятел и трапер още една чашка!

— Не си вдигай толкова цената, Томас! Ето ти! Но това е последната гратис! А сега престани с тайнствените си загадки и кажи ясно и точно каква червена паплач си домъкнал в околностите на моята станция!

— Ей, стига си крещял така! Ако моите червени приятели чуят нахалните ти обиди, моментално някой студен нож ще заседне между притоплените ти ребърца.

— Томас, аз познавам индианците по-добре от тебе. Имал съм вече вземане-даване с всякакви и съм водил всякакъв вид търговия с

тях. Така че кажи, кого си довел, какво искат да купят те и с какво ще ми платят?

— Внимавай да не се задавиш от толкова много въпроси, стари Абрахам, държиш се като младо жребче, което не знае още с кой крак къде да стъпи. Най-напред кои са. Велики бойци на черните ходила и се наричат Мъдрата змия, Тототаупа и Хари.

— Имена, имена, имена! С какво ще платят?

— Ще трябва сам да ги питаш. Но най-напред ми кажи дали имаш за продан някое свястно стрелящо желязо.

— Стрелящо желязо? Човече, не ме карай да се превивам от смях! Моите пушки и карабини не може да ми плати никой индианец. Тях и ти дори не можеш ги плати, хитър трапере!

— После ще говорим за това. Имаме време. Можем ли да преспим една нощ при тебе?

— Моята къща е голяма, а вие сте ми приятели! Разтоварете капаните и кожите си, пък утре заран ще ми разкажете за вашите щурави намерения! Бъдете живи и здрави Дотогава, че трябва да си свърша описа на стоката!

След като Абрахам се сбогува с тези думи, подслушвачът в съседната стая се отдръпна тихо от междинната врата и когато старият отново влезе в задното помещение, ловецът стоеше невинно край лоената лампа.

Абрахам затвори дъбовата врата зад себе си.

— Сигурно си чул всичко, Фред — каза тихо той и се приближи към рафтовете, върху които бе натрупана стоката му.

— Вярно е, всичко чух. Истинска дивотия!

— Може да се каже. Това са едни добродушни глупаци. Ще трябва да им дръпна юздите. Да ми връщат сега капаните! В лудницата им е мястото на такива!

— Вече се свечерява. Да ида ли да пийна нещо с тях?

— Ами ако искаш. И ако платиш. Изглежда, че си добре с парата.

— Ще видим.

При тези думи Фред отново пристъпи към вратата, ослуша се известно време, после я отвори и влезе в предното помещение. Близнаците и третият, когото те бяха назовали Адамсън, тъкмо се канеха да излизат. Навярно искаха да видят какво става с конете им, преди да се настанят във втория блокхаус за нощувка. Фред изръмжа

едно „мхъм“, което означаваше своего рода поздрав, и излезе заедно с тримата мъже на двора, но не и вън от палисадата. При това той оглеждаше скришом всеки поотделно и заключи, че от тримата Томас е онзи, с когото най-лесно може да се свърже приятелство. Томас имаше живи очи и дори върхът на орловия му нос изглеждаше подвижен.

— Добър вечер — каза Фред, след като разбра, че не се отнесоха неприветливо към уводното му ръмжене. — Разрешено ли е да задам един въпрос?

— На следотърсачи, бегачи на дълги разстояния, трапери, горски ловци и всякакви други честни хора — винаги?

— Въпросът ми май ще бъде дългичък. Да пийнем заедно по една!

— Тукашното бренди е скъпо. Старият Абрахам е душа човек, но е и кожодер!

— Аз имам сметка при него. Ще стигне за четири чаши.

— Върви сам, Томас! — предложи Адамсън. — Тогава всеки от двама ви ще може да изпие по две чаши. Аз ще остана с Тео при конете.

Томас веднага се съгласи.

— Адамсън, ти имаш чувство за справедливост. Пази добре конете и Тео, така добре, както занапред аз ще пазя твоите крави и телета! Аз пък ще вляза да изпия една с тоя чернобрад приятел. Изглежда новак и аз ще мога да му пообясня това-онова, например по какво прериятa се различава от Ню Йорк, бобър от бизон и индианец от мошеник.

— Само недей да пиеш много! — предупреди го Тео.

— Две чашки все ще мога да издържа, зелен филизе в ранна пролет!

Томас се извърна към Фред и двамата провлачиха стъпки през свечеряващия се двор към третия блокхаус, където се намираше кръчмата.

Двамата можаха да се убедят още отвън, че в кръчмата седят неколцина спокойни и улегнали мъже, защото отвътре не се чуваше почти никакъв шум. Когато влязоха, те се намериха в едно скромно, чисто поддържано помещение, което не бе изпълнено с повече тютюнев дим, отколкото можеше да се очаква в този вечерен час. Имаше достатъчно празни места и Фред се запъти заедно с Томас към

една малка ъглова масичка. Към тях веднага пристъпи сръчен хлапак да вземе поръчката. Старият Абрахам нямаше нужда да сервира сам.

След като изпразниха първата чаша и запалиха лулите, Томас заговори пръв:

— Млади човече! Кажи да видим каква грижа имаш! Радвай се, че попадна на такъв опитен и честен трапер като мене, който много знае и въпреки това няма да те излъже!

Фред беше притворил наполовин очи и гледаше към масата и празната си чаша; леко подигравателната му усмивка остана скрита зад буйната брада.

— Радвам се, радвам се! Един въпрос…

— Давай да видим!

— Най-напред да напълним още веднъж чашите. Ей!

Повиканият келнер се приближи, наля веднага и драсна четири черти с тебешир върху масата.

Томас отдавна не беше пил алкохол. Стана му приятно, сякаш лежеше в леко олюляваща се люлка. Гледаше приятелски другаря си по маса.

— Та на въпроса ми — поде отново ловецът, — Тототаупа или Матотаупа, с когото ти дойде дотук, иска да си купи пушка, така ли?

— Абрахам ли ти каза това?

— Да.

— Ти ли искаш да продадеш някоя?

— Може би.

— Може пък да се спазарим. Ти ми изглеждаш честна Душа. С Тототаупа… или как го нарече ти?

— Матотаупа.

— Да, така казва винаги и момчето, неговият Хари. Но аз езика ще си изкълча от това име. Да го наричаме просто Топ. Та с Топ можеш спокойно да сключиш сделка. Джентълмен е той. Истински грансеньор.

— Какво казваш?

— Истински грансеньор. Не се мъчи да го разбереш? Ти как се казваш?

— Фред.

— Та ти казвам, Фред, не се мъчи да го разбереш. Аз съм научил тая дума оттатък, в Канада, и трябва да ти кажа, че аз имам чувство за

възвишеното. Но ти никога няма да я запомниш, както и моят Тео. Въпреки това спокойно можеш да продадеш пушката си на Топ за неговото момче. Тая, твоята, никак не изглежда лоша.

— Има си хас. А как така Топ е тук с момчето си? Аз мислех, че той смята да го остави да расте при черните ходила?

— Ама ти познаваш ли ги? Та това е чудесно! Да, те сега живеят при черните ходила. Той е довел момчето си само за да му купи пушка. Той има още малко парици — Топ, изглежда, че ги е спечелил през зимата, или някакъв побъркан художник му ги бил подарил. Щом купим пушката, Хари ще се върне обратно заедно с Мъдрата змия.

— А Топ?

Чернобрадият трябваше да направи голямо усилие, за да запази спокойствие, като задаваше този въпрос, затова гласът му прозвуча дрезгаво. Закашля се, сякаш беше изстинал.

Томас обаче не забеляза нищо.

— Не, Топ няма да се върне обратно при черните ходила, той ще продължи със своя кон. Иска да види сметката на Таценка.

— Таценка ли? Да не говориш за Тасунка-витко?

— Точно за него, точно за него говоря!

— Сериозна работа е замислил тогава Топ.

— И аз така казвам, и аз това му говоря. Но Топ е дебела глава. Таценка го бил обидил, така крещи той, и затова трябвало да си отмъсти.

— Хм! Жалко!

— Какво е жалко?

— Аз трябва още тази нощ да се махна оттук, а когато се върна, Топ сигурно вече ще си е отишъл.

— Че защо пък? Мъдрата змия и Хари ще се върнат обратно при черните ходила, щом набавим пушката или щом видим, че не можем да купим. Топ обаче има намерение да си купи тук нови дрехи, за да не могат да го разпознават лесно, а после ще дойде заедно с нас до фермата на Адамсън. Адамсън, разбира се, не бива да знае какъв опасен клиент ще преведе в земите на дакота. Тео и аз обаче ще направим тази услуга на Топ, защото той ни посрещна нас, бедните гладници, като същински царе. Фред се изсмя късо.

— Да се промъкне преоблечен в земите на дакота! Добре го е измислил! Ти ми харесваш, гърбонос приятелю. Аз ще говоря със

стария Абрахам. Утре ще получите пушката! Искате да е евтина, нали?

— Може. Ако питаш мене, може да бъде и евтина. Топ и без това ще си вземе отново двуцевната пушка от Таценка, който я е откраднал от Хари…

Фред така удари с юмрук по масата, че тя прокънтя.

— Гледай го тоя хлапак Хари как не си пази нещата! Пак се оставил да му откраднат пушката!

— Как така пак?

— Това е стара история, по-нататък ще ти я разправя.

— Охо, вие, значи, отдавна се познавате? Ами че това е много добре. Топ и Хари ще се зарадват! Каква случайност!

— Каква ти случайност! Аз знаех, че те двамата смятат да вървят при черните ходила. А оттам дотук никак не е далеко. Само че няма да мога да се здрависам с Хари, защото трябва веднага да вървя. С Топ ще се видя по-късно, като се върна. Скоро ще се върна.

— Ще им предам поздравите ти!

— Сакън! Този път по изключение ще си затваряш устата, разбра ли?

— Не, съвсем не разбирам! Какво те прихвана? Защо изведнъж така се разяри?

Фред прекара ръка през устата си и подръпна брадата, после избухна в смях.

— Ами че искам да изненадам Топ! Такива очи ще изблещи той, като ме види отново! Не бива да ми разваляш това удоволствие, Томас!

— А, такава ли била работата, сега разбирам. Съвсем стари приятели! А ти ще говориш с Абрахам за пушката, нали?

— Ще говоря.

— А пък аз ще мълча като мавзолей.

— Като какво?…

— Като гроб! Така трябваше да кажа за твоя простичък ум. Няма да седна да развалям изненадата на двама стари приятели!

— А ти, гърбоноси приятелю, изглежда, обичаш Топ и Хари?

— Прекрасни момчета са те, прекрасни момчета!

— Ако наистина си им добър приятел…

— Точно такъв съм, точно такъв! Какво има още? Какво ти измъчва сърчицето, млади човече?

— Но ще мълчиш като ледовете и снеговете?

— Като целия Северен полюс!

И няма да кажеш нищо и на Адамсън?

— Нищичко, нито дума.

— Това е една много глупава история.

— Мога да си представя. Топ и Хари са дакота, а същевременно са смъртни врагове на дакота. Тук се крие нещо!

— И все пак не то е най-страшното.

— А с Таценка ли? Представям си колко е страшно.

— Да, но…

— Че говори най-после де! Да поръчам ли по още едно бренди?

— Поръчай.

Напълниха им веднага бързо чашите и келнерът направи още две черти с тебешира. И Фред, и Томас гаврътнаха чашите на един дъх.

— Е? — Съчувственото любопитство на Томас бе подразнено.

— Матотаупа пречука един и сега го търсят. Но да си държиш устата, ти казвам!

— Човече… човече! Пречукал го? Че кого? Такъв джентълмен като Топ! Той трябва да е имал сериозна причина, за да направи такова нещо.

— Уби един бял, един уважаван гражданин. В Минеаполис. Повече не мога да ти кажа. Вече са по следите на Топ.

— Повече не можеш да кажеш… Човече, човече, бедният приятел! Такъв грансеньор и джентълмен! Топ в никакъв случай не е гаден убиец.

— Че кой ти казва такова нещо? Само че полицията…

— О, небеса, тия глупаци! Значи, ще бъде добре да вземем Топ преоблечен заедно с нас?

— Точно така. Само си дръж устата, ти казвам! Иначе не си ми повече приятел!

— Ще мълча, ще мълча! Кой ще иска да направи нещастни такива хора като Топ и Хари! — Томас потракваше с празната си чаша върху масата. — Не, не, как е възможно такова нещо! И горкото момче! Нима ще убият баща му! Лош свят, ти казвам, лош свят!

— И аз така казвам. Само гадост и мръсотия!

— Така е, млади приятелю, така е!

— Само не се оставяй да те надвие мъката, гърбоноси приятелю, и върви да си лягаш, докато още можеш да се държиш на краката си. А

аз трябва да вървя… на Абрахам обаче ще кажа да ви даде пушката утре!

Фред се изправи, плати на дотичалия келнер шест чаши и излезе. Келнерът избърса тебеширените черти.

Томас съпроводи с натъжен поглед младия ловец.

— Горките ми приятели! — промълви той още веднъж. После, и той излезе и се промъкна в студения нощен въздух към коня си, който бе завързан край втория блокхаус. Тео седеше при животните.

— Тео?

— Да.

— Лош свят.

— А ти си пиян.

— Де да можех да съм! Ще вървим ли да спим?

— Да, да вървим да спим. Адамсън хърка вече.

Брадатите близнаци се запътиха към втората къща, чието единствено помещение се използуваше за обща спалня за гостите. Загърнаха се в собствените си завивки и макар да беше омъчнен от съчувствените си мисли, Томас бързо заспа.

Тримата индианци останаха и за през нощта навън в прерията заедно с конете си. Забелязаха как един самотен ездач излезе късно вечерта от станцията и се понесе на изток. Нямаха обаче никакво основание да се замислят над това.

Когато започна да се развиделява, Матотаупа, Харка и Мъдрата змия бързо се разсъниха. Закусиха от сухата си храна. Мустангите започнаха да пасат. Тримата мъже продължиха да наблюдават при засилващата се утринна светлина търговската станция и настанилите се край езерото индианци. Междувременно те бяха разбрали, че повечето от тях бяха асинибоини, които бяха враждебно настроени към сиксикау и същевременно не хранеха добри чувства към собствените си роднини — племената на дакота, но в момента все пак живееха в мир с всички. Четирима дакота, между които двама вождове, се бяха разположили малко по-встрани, където потокът изтичаше от езерото.

Не мина много време и Томас излезе през портата на палисадата и размаха ръка.

Индианците разбраха, че ги вика да дойдат в блокхауса. Освободиха краката на конете си и препуснаха в галоп през полята до входа на палисадата.

— Добрутро! — извика им Томас за поздрав. — Дойдохте ли най-после! И пушка има, само че старо оръжие… може би Адам още е свалил с нея ябълката в рая, а може и Ева да е била… по дяволите, все ги обърквам тия стари истории. Така или иначе, пушката ще стреля, а това все пак е важно! Можете да я видите.

Индианците поздравиха и Тео и се запознаха със своята сдържана любезност с Адамсън. После всички заедно влязоха в първия блокхаус в магазина. Само Тео остана навън при мустангите на индианците.

Старият Абрахам се разбърза.

— Това се вика пушка! — рече той на влизащите мъже и приготви пушката за прицел. — Това се вика пушка! Струва си парите ви! За момчето ли ще бъде?

Харка разглеждаше оръжието, без да пристъпи напред.

— Какво ще кажеш, момче? — попита Томас.

— Пълни се отпред! — Харка сбърчи пренебрежително устни.

— Ама е евтина!

— Много евтина!

— Момче, ама и ти какво си претенциозно! Ами че тя стреля!

— Моят лък стреля по-добре.

Мъдрата змия пристъпи по-напред и помоли стария Абрахам и Томас да му обяснят как се стреля с оръжието. Накрая боецът на сиксикау поиска да му разрешат сам да опита. Абрахам излезе със своя клиент на двора и стреля в един чвор върху един дирек на палисадата, посочен му от Харка.

Пушката изгърмя, целта беше улучена.

Матотаупа разбра, че боецът на сиксикау има голямо желание да притежава оръжието. Той отвори кесията си, отброи желаната евтина сума в монети, кимна на Абрахам и влезе заедно с него отново в магазина. Там той взе пушката и патрони, подаде на Абрахам парите и после подаде навън оръжието на Мъдрата змия.

— Нека бъде твоя. Ти пръв ни посрещна и ни покани в шатрите на сиксикау.

Мъдрата змия прие подаръка. По очите му личеше, че се радва. Той помоли да му обяснят още веднъж как се стреля и после се осмели сам да даде първия изстрел. Ритането на приклада го стресна леко, пък и целта не бе добре улучена. Но той все пак беше успял да се справи с

тайнственото желязо. Всичко останало щеше да ек дойде по реда след упражнения.

— Момче, момче — обърна се Томас към Харка, — ти излезе глупаво, дето не взе пушката. Но, от друга страна, и така е добре! Мъдрата змия всякога ни е гощавал, мен и Тео, в своята шатра като в рая, и той също заслужава да има стрелящо желязо! Тототаупа, ти си джентълмен, аз винаги съм казвал това и винаги ще го казвам, докато съм жив. Аз казах! А сега какво ще правим? Към тях се приближи Абрахам.

— Ще си купите басмени ризи! А също и хубави одеяла! Ще ви предложа няколко! Влезте, моля, господа! Първокласна стока!

Той мина напред и влезе в първия блокхаус, останалите го последваха нерешително. Когато влязоха в магазина, старият Абрахам изтича в съседния до помещението склад, за да подбере стока, подходяща за клиентите. Останали сами, те се посъветваха накъсо.

— Недейте купува тая лоша стока! — посъветва ги енергично Адамсън. — За какво му трябват на човек басмени ризи и памучни одеяла сред горите и прериите! Те стават вир-вода от дъжда, през зимата не държат топло и много лесно се късат. Това не е стока за нас, още по-малко пък за индианец! Тия нови моди са измислени само за да печелят търговците от тях и да лъжат индианците.

Мъдрата змия се съгласи.

Томас обаче, който знаеше, че Матотаупа иска да смени дрехите си, се противопостави.

— Никой не е длъжен заради тези дрехи да захвърли коженото си облекло! Но такава една зелена риза…

Абрахам тъкмо се беше приближил с купчина в ръка.

— … Такава една зелена риза с черен панталон и това красиво одеяло? Какво ще кажеш, Топ?

Матотаупа не беше доволен.

— Онази! — каза той. — Онази риза там е добра! Кафяво, зелено и бяло — с нея човек ще прилича на пъстър кон; трудно могат да го разпознаят на далечно разстояние. Панталонът трябва да бъде кафяв, а одеялото… ето това тук… черно, бяло и зелено.

— Добре ще се наконтиш с тия парцали! — рече сърдито Адамсън.

Матотаупа не обърна внимание на думите му. Той нарочно се престори на суетен и че уж смята тези тъкани вещи за подходящи и за живота сред прерията. След дълъг пазарлък между Томас и Абрахам Матотаупа получи желаните Дрехи на приемлива цена.

След като сключиха сделката, Мъдрата змия погледна Матотаупа и каза с решителен глас:

— Аз сега веднага се връщам обратно в бивака.

Харка също вдигна глава и погледна баща си. Той знаеше, че ще трябва да се раздели с Матотаупа и въпреки голямото доверие, което имаше в баща си, все пак раздялата му беше трудна. През времето на заточението си баща му и той така бяха свикнали един с друг, че в отношенията им зейваше сериозна рана, когато се наложеше да се разделят. Харка обаче отдавна вече се беше научил да понася болките, без дори да потръпне. Сериозен, но без да издаде с нищо безпокойството си, той стоеше с мъжете и чакаше последното и окончателно решение на баща си.

— Моят син Харка ще се върне обратно с теб в бивака — отвърна Матотаупа на боеца сиксикау.

Това беше всичко, което имаха да си кажат. Матотаупа и Харка се сбогуваха с поглед.

После момчето отиде при Тео и доведе оттам своя жребец и мустанга на Мъдрата змия. Тъй като вратата в кръглата палисада беше отворена, двамата веднага яхнаха конете и препуснаха навън. Щом преминаха портата, те поеха в галоп. Останалите в двора ги проследиха с поглед, ала двамата ездачи не се обърнаха повече назад.

Ударите на копитата заглъхнаха и конете изчезнаха във вълнистата степ.

Останалите в станцията мъже, се извърнаха един към друг, за да уговорят какво им предстоеше да вършат по-нататък. Матотаупа последен се присъедини към малкия кръг; той най-дълго проследи с поглед отдалечаващите се ездачи и макар да беше сред хора, чувствуваше някаква потискаща празнота около себе си. Това беше мигът, в който той разбра, че Харка беше единственият и последен човек, с когото той все още изцяло и напълно беше свързан. Матотаупа се насили да потисне из един път чувството си, ала успя да го стори само външно.

Той не бе проследил началото на разговора между тримата бели, с които бе останал, и чак сега долови за какво става дума.

— … значи, ще трябва да уредим въпроса с капаните и кожите, Томас! — настоя инак толкова мълчаливият Тео. — Абрахам ще ни създаде неприятности.

— Всъщност той е душа човек, но откакто взе тая станция, на стари години се превърна в истински разбойник. Аз обаче ще му изясня казуса! Ела, веднага ще уредим тая работа! Всъщност ти къде изобщо прибра нещата ни?

— Всичко е там вътре, в ъгъла на магазина.

— Да вървим тогава!

Томас и Тео влязоха в първия блокхаус, докато Адамсън и Матотаупа останаха навън. Индианецът се мъчеше да подреди в съзнанието си впечатлението, което създаваше у него фермерът. Този мъж му харесваше. Той сигурно не беше още стар, но навярно бе работил много и бе преживял много. Кожата му беше кафява и закалена от студ и слънце, ръката му беше суха и мускулеста. Той сигурно не бе имал възможност още от дете да напълнее. Косата и брадата му вече бяха посивели, макар Матотаупа да не даваше на този фермер повече от тридесет и пет години, като съдеше по движенията, погледа и гласа му. Така двамата мъже бяха почти на една и съща възраст, но и Адамсън сигурно също бе забелязал, че в черните плитки на Матотаупа се мяркаха сиви жилки. Индианецът стърчеше с една глава над доста високия бял мъж.

Двамата останаха мълчаливо един край друг и се стараеха да доловят караницата, която бе избухнала в магазина и се водеше на все по-висок глас. Старият Абрахам изкарваше лоши кожите, които Томас и Тео бяха донесли; близнаците обаче ругаела във всички възможни гами безсрамния лихвар, на какъвто Абрахам не се срамуваше да се прави по заповед на кожарската компания.

— Срам и позор за старата ти глава! — тъкмо крещеше Томас. — Нима не те е срам да ни смучеш кръвта като лихварин? Абрахам, Абрахам! Има да се пържиш ти в ада, а вятърът ще разнася молбите ти, нечути от никого! И това ми било християнин, и то християнин, който скоро се кани да заеме смъртното си ложе! Седнал да смуче последните силици на най-добрите си приятели! Знаех си аз, Абрахам, че така ще стане с тебе, щом поемеш търговската станция! Но че един

възрастен, честен трапер, какъвто ти беше някога, ще затъне изцяло в блатото на лъжата и низостта, това — не, не…

— Не ме карай да са смея! — отвърна му през смях Абрахам. — Възрастни, честни трапери! Знам ги аз вашите братвежи! Излежавате се из прериятa, мързелувате като греещи се на слънце бизони, похапвате си печено филе и убивате някое и друго бобърче! Това се вика живот! И после пристигате да връщате капаните, които едва-що сте взели под наем! В лудницата ви е мястото на вас, в лудницата! И в ада дори не би трябвало да пускат такива като вас! Сигурно там ще накарате дяволите да работят вместо вас! А в наши дни, когато светът става все по-лош и по-лош, те си имат достатъчно работа.

— А кой го прави по-лош, закоравял лихварино, ти ли, или ние? Ние живеем напълно невинни като ангели и като индианците, които не търсят да ни пият кръвчицата с тегоби и данъци, а ни гощават по царски с бизонско филе? Ръцете да ни изсъхнат, дето наехме от тебе капани и дето въобще сме ти донасяли кожи! Ние пак ще живеем по-добре от теб и на тоя, и на оня свят!

Адамсън, който слушаше целия този разговор заедно с Матотаупа, махна с презрително движение.

— Има да се дърлят така най-малко още два часа — каза той, — после ще се разберат. Аз смятам да използувам това време. Селянин като мене не може да си прахосва времето като търговец или ловец. Аз трябва да си правя сметката. Имам една молба към тебе, вожде.

— Нека моят бял брат каже каква е тя.

— Аз съм дошъл тук, за да сключа с двама дакота договор за прехвърляне на земята, която вече обработвам. Ние сме се разбрали за всичко. Те двамата също са тук, разположили са се на долния край на езерото. Ще ми дадат някакъв тотем или както те там го наричат това. Ще ми бъде много приятно, ако ти се съгласиш да разгледаш този своеобразен търговски договор. Ти по-добре разбираш от мен индианските въпроси.

— Ще разгледам твоя тотем. Как се наричат мъжете, с които моят брат ще се срещне тук, и към коя част на големия род на дакота принадлежат?

— Те са тетон-дакота, а имената им… имената им почти забравих. Но ми обещаха, че ще ми донесат тотема на някакъв главен вожд. Затова ги уверих, че от своя страна ще защищавам интересите на

дакота, ако в техните земи се появят нежелани нарушители на границите им.

— Добре. Но ти все още не си получил техния тотем, кали?

— Не, ще ми го дадат тази заран. Сега ще отида при тях двамата. Ще дойдеш ли с мене?

— Не. Ще остана да пазя конете. Ако искаш, донеси тотема тук да го разгледам.

— Добре, и така може. Почакай ме тогава, аз ей сега ще дойда!

Адамсън избърза през портата навън и мина край езерото до южния му край, където изтичаше потокът. Матотаупа можа да го проследи с поглед. Адамсън, изглежда, бързо получи желаното, защото се появи пак само след няколко минути и забърза обратно към станцията.

Когато застана отново край Матотаупа, той разтвори кожата, която бе носил загъната на руло в едната си ръка, и я подаде на индианеца.

Матотаупа разгледа внимателно знаците. Кожата на челото му потрепна, сякаш искаше да я сбърчи. Накрая Матотаупа каза:

— Добре.

— Значи, ти смяташ, че това ще ми свърши работа?

— Хау. За всички дакота това е сигурна закрила за теб, за жена ти, за детето ти, за земята и за добитъка, който ще отглеждате. Ти се задължаваш да защищаваш всички дакота и те също ще бъдат твои приятели.

— Точно така. Тези двамата край езерото казаха, че писмото било подписано с тотема на един от техните най-уважавани вождове. Не можах много добре да разбера името му, но ще трябва да го запомня. Та… Та… Ти можеш ли да разчетеш името върху тотема?

— Хау. Тасунка-витко.

— Да, да, така се казваше той. Влиятелен ли е?

— Хау.

— Тогава всичко е наред. Човек все още може да разчита на индианската дума, а и на моята също! — Адамсън изглеждаше много доволен. — Най-после отново ще имам земя под краката, която ще бъде наистина моя! Затова пък сега ще трябва да работя двойно и тройно повече. И аз имам момче като твоето, вожде, няколко години по-малко от Хари, но вече умее да помага на баща си и щом занапред

всичко е сигурно, то ще може да дойде заедно с баба си при нас. И то, хлапето, се казва като мене Адам Адамсън. Така са се казвали и баща ми, и дядо ми, и прадядо ми и навярно сме се наричали така от деня, в който старият Адам е бил изгонен от рая и започнал да оре земята. Работата винаги е била тежка, но и Адамовите синове винаги са били трудолюбиви. Имам и добра жена, работи като мъж. — Адамсън си пое дълбоко дъх. — Да, най-после отново собствена земя!

— Ти си бил загубил твоята земя, вярно ли?

— Отнеха ми я проклетите лихвари там, в родината. Но тук земята е съвсем друга! Съвсем девствена земя! Тук работата се рентира. И стопанството ни потръгна добре… Впрочем ти какво смяташ за Томас и Тео?

— Честни са.

— Да, такива са. Само дето Томас много приказва, ще трябва да отвикне от това. Вечер, пред чаша бира, и на мен ми е приятно да разменя някоя и друга весела дума, но по време на работа истинският мъж си държи устата.

Неволно двамата мъже отново се заслушаха към блокхауса, където караницата все още продължаваше.

— Ела — подкани Адамсън Матотаупа, — да вървим Да седнем при конете и да закусим. Така или иначе, ще трябва да изчакам, докато те приключат своя търговски разговор. А след това тръгваме и се махаме оттук! Търговията е само загуба на време и лъжа, не е работа за селянин човек.

Индианецът седна заедно с Адамсън в заградения двор. Фермерът извади шунка, отряза едно голямо парче и започна да яде. Предложи и на Матотаупа, но той не ядеше нито свинско, нито пушено месо и благодари.

— Ти ще дойдеш заедно с нас в моята ферма, нали? — осведоми се Адамсън, докато дъвчеше последната си хапка. — Томас така ми каза.

— Няма да дойда с вас.

— Няма? Аз пък мислех, че искаш да се прехвърлиш през Мисури?

— Хау. Но ще вървя сам.

— Както искаш. Но сам човек в прериятa не е добре. Ела с нас. На мен ще ми бъде приятно.

— Аз не искам да обидя моя бял брат, но не мога да отида заедно с него в неговата ферма. Ще обясня защо. Тасунка-витко и аз сме лични врагове. Тасунка-витко защищава теб, Адам Адамсън, жена ти, детето ти и твоите земи. Лошо ще бъде за тебе да приемеш тотема на Тасунка и в същото време да поканиш на гости неговия смъртен враг.

— Бре, дявол да го вземе, това наистина е неприятно. Нима враждата ви действително е толкова голяма и непримирима?

— Хау!

— Жалко. Тогава ще трябва да се съглася с теб. Благодаря ти за честността. Това още повече ме кара да съжалявам, че няма да пътуваме заедно!

Адамсън бе приключил със закуската си, когато от магазина излязоха Томас и Тео. Лицата им бяха доволни, а старият Абрахам ругаеше подире им:

— Несериозни типове! Сега да ми връщат капаните! Домъкнали ми купчина пършиви кожи… и аз оставам с пръст в устата. Никога вече няма да се залавям да правя търговия с вас, никога! Довиждане!

— Довиждане, стари родоначалнико! Довиждане!

Двамата близнаци се приближиха към Адамсън и Матотаупа.

— Какво ще кажете сега? Поговорихме има-няма един час и работата е наред. А кожите, които му донесохме, наистина са първокласна стока!

— Тогава, значи, можем да потегляме? — измърмори Адамсън.

— Както желаете!… Само че Топ още не се е преоблякъл!

— Той няма да дойде с нас.

— Защо няма да дойде с нас? Матотаупа сам отговори.

— Нашите пътища се разделят, но ние ще си останем приятели — каза той с такъв решителен глас, че следващият въпрос заседна в гърлото на Томас. — Бъдете живи и здрави!

Адамсън и двамата близнаци яхнаха конете. Томас продължаваше да клати глава. Фермерът кимна на индианеца още веднъж с открит благодарен поглед.

Матотаупа остана край коня си и съпроводи с поглед тримата мъже през отворената порта, докато заобиколиха езерото и изчезнаха в утринната мъгла, издигаща се над езерото и прерията.

После остана съвсем сам.

Най-напред реши да не предприема нищо, само стигна със своя жребец до близкия хълм, където бе прекарал нощта заедно с Харка и Мъдрата змия. Там завърза предните крака на пъстрия си кон и легна в тревата върху билото на възвишението, за да може да наблюдава спокойно станцията и индианците край езерото. Преди всичко искаше да изчака да си отидат четиримата дакота, с които Адамсън беше преговарял.

Докато лежеше на хълма, огрян от слънцето и обрасъл с високо избуяла вече пролетна трева, и дебнеше наоколо, мислите му работеха несъзнателно или дори против волята му. Той не искаше да се съмнява в собственото си решение, ала обстоятелствата, които го накараха да го вземе, отново оживяха в съзнанието му. Първоначално той бе възнамерявал да вземе със себе си Харка, когато тръгнеше да си отмъсти на Тасунка и да освободи Уинона от шатрите край Конския поток. Беше му се сторило съвсем естествено Харка да тръгне заедно с него, след като бе делил и бе устоявал с него на всички превратни случаи в досегашния им живот на прокудени. След това обаче вождът на сиксикау Горящата вода бе насочил въпросителния си поглед към Матотаупа и у него изведнъж се бе появило съмнението правилно ли ще бъде да кара едно момче да участвува в такова опасно мероприятие, без да е принудено за това от обстоятелствата, а само по желание. Самият Харка искаше да дойде с него. Матотаупа знаеше това. Тасунка-витко обаче сигурно не се беше отказал от своето намерение да открадне момчето и да го даде за възпитание при главните вождове и велики заклинатели на дакота и пребиваването в земите на дакота можеше всеки миг да коства живота на презрения Матотаупа. Не, Горящата вода имаше право. Намерението на Матотаупа да тръгне със сина си не беше уместно. В шатрите на сиксикау Харка беше на сигурно място и можеше да израсне като голям боец и вожд, без да има нужда да се отрича от баща си, дори ако баща му падне убит от вражеската ръка. Тази увереност придаде вътрешно спокойствие на Матотаупа и от неговия мислен поглед изчезна картината на раздялата, която бе причинила еднаква мъка както на бащата, така и на момчето; сега Матотаупа насочи мислите си към идващата есен и към новата среща с Харка… към деня, в който Матотаупа щеше да донесе в шатрата скалпа на Тасунка-витко, двуцевната пушка на Харка и

дъщеря си Уинона, и когато неговият син Харка Убиеца на вълци щеше да го посрещне с радостен възглас.

Слънцето стоеше вече високо на небето, когато откъм изток се зададе самотен ездач, който се движеше към станцията. Матотаупа го беше забелязал още когато той се виждаше дребен като семенце от ягодов плод; сега приближаващият се беше станал по-голям, можеше да се вижда по-ясно и привлече вниманието на Матотаупа. По тези места се случваше рядко човек да язди сам. Индианецът, който нямаше никаква бърза работа, се взря по-точно в ездача. Беше бял човек, защото яздеше със седло. Широкополата шапка прикриваше лицето му, личеше ясно само черната му брада. Беше някакъв едър, набит здравеняк, прекрасно въоръжен. Матотаупа го проследи с поглед, докато той стигна станцията. Чернобрадият застана на пъстрия си кон пред портата и се огледа, като че ли се двоумеше дали да влезе веднага в станцията.

Видът на този ездач все повече възбуждаше любопитството на Матотаупа. Имаше чувството, че той му напомня нещо, смяташе, че го познава, но не можеше да си представи кога и къде може да е срещнал някакъв каубой или ловец с подобна черна брада. Искаше му се да чуе гласа му и беше сигурен, че тогава веднага ще разбере кой е. Затова освободи краката на мустанга си, яхна го и се приближи ходом към разтворената порта.

Ездачът с широкополата шапка веднага забеляза приближаващия се Матотаупа, постоя сякаш за миг втрещен от учудване, после пришпори коня си и полетя в едър галоп към индианеца. Накара коня си да се изправи на задните крака непосредствено пред Матотаупа, размаха шапка и извика със силен глас, който индианецът веднага позна:

— Мой червен братко!

Матотаупа беше доволен от това, че чернобрадият не назова високо името му, така че индианците край езерото не можаха да разберат кой е той. Той не искаше да произнесе и името на ездача, преди да разбере откъде накъде той се явяваше с черно боядисана брада. Затова само отвърна:

— Мой бели братко!

— Да, това съм аз! Аз, наречен Фред, Фред, разбра ли?

— Мой братко Фред.

— Мой братко Топ! Ела да поседнем малко в тази станция!

Двамата влязоха с конете в двора, приближиха се до втория блокхаус и окачиха там юздите им. Фред влезе веднага в дома, чието вътрешно помещение се използуваше за спалня и затова беше празно сутринта. Матотаупа го последва. Вътре беше мрачно. Миришеше на пот и на тютюн. Край постелите имаше все още вещи на гостите и клиентите на станцията. Фред седна по средата на помещението, та да може да вижда вратата.

— Топ, Топ! — каза тихо той. — Какво щастие, че те виждам тук. Накъде си тръгнал?

— Отивам да убия Тасунка-витко, който ме обиди и открадна пушката на Харка. После ще отида да взема дъщеря си Уинона и ще я доведа в шатрите на сиксикау, където живея сега заедно с Харка.

— Така си и мислех, че там сте намерили подслон. Не трябваше само да говорите в Минеаполис така открито, че смятате да отседнете при черните ходила!

— Това знаеше само ти, мой бели братко.

— За жалост не само аз. Дявол знае кога или при кого ти или пък Харка сте споменали за това. Може би момчето е споменало пред Стария Боб, с когото работеше заедно. Така или иначе, те са по следите ти и аз искам да те предупредя!

— Кой търси моята следа и защо?

— Не е трудно да отгатнеш, Топ! Нашето последно галапредставление като каубои и индианци в цирка в Минеаполис не е останало незабелязано! Господинът с белите коси в седма ложа — спомняш ли си го?

— Хау! Той разговаря през втория антракт със старейшината на групата на дакота от Минесота и с Харка.

— Точно той. Той даде показания пред полицията, че това са били онези дакота, които са застреляли по време на въстанието в Минесота преди две години майка му и са изгорили неговата ферма. За щастие всички дакота вече бяха избягали, когато тази работа стана известна на полицията и тя тръгна да ги търси. Ти беше организирал прекрасно всичко заедно с тях!

— Хау.

— Така и предполагах. Те всичките навярно вече са избягали през границата в канадските гори. Добре. А мен ме оклеветили пред

полицията! Оная лукава руса фуста, касиерката, която работеше при нас в цирка още в Омаха и избяга с цялата каса… та ти казвам, тая уличница и пършива койотка ме оклеветила, че аз съм бил откраднал парите! Резултатът, разбира се, беше, че тая от тъпа по-тъпа полиция ме прибра и искаше да ми свети маслото. Аз обаче отново им се изплъзнах от ръцете. Ще мине време и ще се успокоят, не могат вечно да се занимават с такива дребни кражбици. Като че ли не им се случват всеки ден много по-сериозни неща! Само че аз ще трябва да бъда по-предпазливичък още и това лято, после случаят ще мине в забвение. На тебе обаче, червени братко, ти е писано голямо престъпление на рабоша — за жалост. Тая работа белите мъже няма да забравят така лесно! Ти застреля Елис, тоя мерзавец управителя!

— Застрелях го.

— Да, точно така. Застреля го на излизане от манежа на края на представлението и избяга заедно с Харка и с вашите мустанги в непроходимата пустош.

— Хау.

— Елис беше подла твар. Той едва не доведе Роналд звероукротителя до самоубийство, макар че оня беше наистина способен човек. Искаше да отрови тигрите, за да доведе Роналд до пълно отчаяние, а смяташе и да накара да набият Хари след представлението, защото момчето държеше страната на Роналд. Да, такъв гаден тип беше! Той заслужаваше повече от един куршум и всичко щеше да мине добре само ако вие не бяхте разтръбили, че смятате да вървите при черните ходила. Сега са по следите ти, а за глупавата полиция човекът си е човек и убийството си е убийство. Те никога няма да разберат, че това не беше убийство, а възмездие.

— Хау.

Матотаупа беше навел глава и гледаше пода на мрачното помещение, без да може на първо време да каже нито дума.

— Срещу Хари, разбира се, те нямат нищо. Той е дете. Всеки е уверен, че не той, а ти си стрелял. Двама слуги в цирка ще го потвърдят с клетва. Всичко е насочено срещу тебе.

Матотаупа мълчеше. Фред чакаше.

— Какво смятат да предприемат белите мъже? — попита накрая индианецът с пресъхнал глас.

— Ще разпратят съобщения до вождовете на сиксикау, че са длъжни да те предадат. В противен случай кръвното отмъщение на белите ще се насочи към хората на сиксикау.

Матотаупа заглуши едно стенание. Дробовете му се мъчеха да си поемат дъх, защото сърцето му беше готово да замре.

— Аз не съм там… при хората на сиксикау — промълви най-после с мъка той. — Вождовете могат да кажат, без да нарушат истината, че аз не живея сред тях.

— Могат. Но ако се върнеш при тях? Тогава?

Матотаупа се изправи съвсем бавно. Стоеше сред мрачното помещение с лошия въздух, изправен, неподвижен, горд. Погледът му срещна очите на белия човек, който седеше още на пода и гледаше втренчено нагоре към него.

— Аз никога няма… да се върна там — каза Матотаупа, като наблягаше на всяка дума, но със съвсем беззвучен глас. — Никога. Мъжете на сиксикау, които приютиха мен и моя син, няма да страдат заради мене. Аз казах, хау.

Белият повдигна рамене, поигра си с лулата и дълго остана мълчалив.

Матотаупа продължаваше да стои като вкаменен.

— Топ, ти си честен човек — каза най-после тихо ловецът. — Дявол да го вземе, пусто да остане! Отдавна вече смятах, че нищо не е в състояние да ме трогне. Но ето че пак се разчувствувах. Щастие е, че поне момчето може да намери убежище при черните ходила. Но твоето положение, Топ, твоето положение сега е такова, каквото е моето твърде отдавна. Отлъчен, презрян, преследван, във война с всички! Тежък живот е това. Но човек ще го изтърпи, защото така се налага. Не ни е време още на нас с тебе двамата да мрем. Има да поуредим още някои неща тук на този свят!

Индианецът мълча още няколко минути и не се помръдваше.

— Да — каза най-после. — Аз трябва да уредя още някои неща, преди да намеря смъртта. Моето отмъщение! Харка никога не бива да чуе, че е имал баща, който не е съумял да отмъсти, задето са го обидили.

— Точно така! Ти отново идваш на себе си, Матотаупа, и знай, че не си сам. Отсега нататък ние двамата с теб ще бъдем вечно заедно.

— Мой бели братко!

— Мой червени братко Топ!

УТРОТО НА МЪРТВИТЕ РИБИ

Преriята между двете начални реки на Плат, която се разпростираше на стотици мили югозападно в ловните райони на черните ходила, всяка година се обливаше от палещите слънчеви лъчи на лятото, пресушавана от ветровете. Между обраслите с ниска трева и многогодишни растения местности минаваха голи пясъчни ивици. Коритата на много потоци вече бяха пресъхнали, в други бавно се придвижваха малки рекички. Бизоновите пътища се разстилаха изоставени. Стадата бяха отминали на север и на изток, търсейки по-тучни поля. Елените и лосовете се бяха приютили в горите на западните предпланини.

Суха, изоставена и неплодородна се ширеше местността под гаснещото звездно небе, за да посрещне новия ден, който щеше да донесе нова жега, нов вятър, но не и прясна вода.

Сънливците в малкия лагер на проучвателната железопътна компания се разсъниха бързо. Мъжете се запътиха към потока, край който бяха опънати палатките им. От време на време някой подвикваше нещо с още сънлив глас на другаря си, но повечето мълчаха мрачно, намръщени, защото и днес консервите едва ли щяха да им се усладят повече, от вчера. Всички обаче бяха доволни, задето поне щяха да започнат рано работа, защото нямаха по-голямо желание от това да привършат работния си ден и да се измъкнат от страшната пустош и дебнещите ги в нея опасности. Мъжете ходеха край палатките и потока, облечени само в панталони, но веднага след закуската обличаха и горните си дрехи с надеждата, че те могат до известна степен да ги предпазят от стрели и ножове. Всички, от инженера до последния носач, носеха затъкнати в коланите си револвери или пистолети. Брадясалите им лица и ръцете бяха обгорели от слънцето.

Ръководителят на експедицията стоеше пред своята палатка. Чакаше да се върнат тримата нощни дежурни, за да чуе от тях дали бяха забелязали нещо подозрително през нощта. Той вече видя двама

от тях, които се приближаваха с пушка в ръка. Познаваше ги много добре, както познаваше всеки от своите хора.

Единият, на име Бил, беше недодялан здравеняк. Изразът на лицето му беше груб; около ъглите на устните му играеше някаква глупашка хитрина. Вторият, почти половин метър по-висок от него, правеше силно впечатление с брадата си. Той всеки ден уж се опитваше да оформи широката си брада в малка остра брадичка с широки мустаци и въпреки всички шмекерии упорито се задоволяваше само с намерението си. Казваше се Чарлз. Заради едрия ръст и суетността си той бе получил някога някъде от французи прякора Шарлеман, Карл Велики, и това име му бе останало, макар че повечето от неговите говорещи английски другари съвсем не разбираха този подигравателен прякор.

Двамата сменени постови притичаха към инженера. Когато застанаха пред него обаче, те не казаха нищо, само го гледаха като кучета, очакващи да ги смъмрят.

— Какво има? — попита инженерът, вече ядосан от физиономиите им, преди още да беше разбрал какво се е случило. — Къде се бави Том?

В отговор те само повдигнаха рамене.

— Питам ви къде е Том!

— Просто го няма.

— Просто го няма! Просто го няма! Хубав отговор за опитни погранични жители, няма що! Жив или мъртъв — той трябва да е там.

— Ама го няма.

— Хора, не ме бавете излишно! Какво се е случило?

Отговорът отново бе повдигане на рамене.

— Снощи Том отиде на пост. Това е ясно. И после?

— Вече го няма.

Ръководителят на експедицията разтвори устни, пое си въздух, затвори отново уста, без да каже онова, което му се искаше да изрече, и накрая само попита:

— Кога забелязахте, че Том „просто го няма“?

— Когато го повикахме на развиделяване. Искахме заедно да се върнем тук.

— А какво има там, където него го няма вече? Трупът му? Или следи от отвличането му?

— Само шапката и ботушите му са там.

— Шапката и ботушите му, така. Нима никога не си давате нощем знак помежду си, за да знаете, че всичко е наред?

— Но разбира се, сър.

— Кога за последен път се чухте с Том?

— Два часа преди развиделяване.

— Така, тогава, значи, е бил още там. И после? Като димели се е разнесъл, или е потънал в земята, или е излетял във въздуха и е оставил само шапката и ботушите си на своите наследници! Или какво си помислихте?

— Може би е искал да си върви дома? Понякога човек го прихваща и просто побягва.

— Това вече е нещо. Дезертирал, така да се каже. А поводът за това?

— На него отдавна вече не му се работеше. Малко магазинче в някой граничен град — това му беше мечтата. Искаше му се да започне търговийка, да поспечели малко и да живее на спокойствие. Мъката по дома го гризеше още от миналата година насам, след голямата пясъчна буря. Но парите все не му стигаха, за да отвори магазин, пък и нямаше стока, за да започне…

— И стоката сигурно му е паднала нощес от небето, така ли? Та затова сега може да си отвори магазин?

— Ами не знаем. Понякога, когато човек мисли много дълго за нещо и слънцето и вятърът му пресушат съвсем мозъка, пък и индианците не го оставят на мира, той изведнъж полудява.

— А конят на Том, той къде е?

— Тук е.

— Тук?! И Том ще тръгне пеша без шапка и обуща през прерията? На друг ги разправяйте тия! Не на мен! Да вървим аз да видя каква е тая работа. Оставихте ли шапката и обущата му така, както ги намерихте?

— Да, сър.

— Значи, все пак сте имали миг на прозрение!

Инженерът се запъти заедно с двамата тежко въоръжени погранични жители към лекото възвишение на север от потока, където Том бе стоял на пост през нощта. Двамата мъже водеха инженера по заобиколен път, за да не унищожат някакви следи, и после се изкачиха

по лекия склон нагоре. Когато стигнаха билото, инженерът видя в тревата кожената широкопола шапка и високите ботуши. Те бяха поставени така, че шапката сочеше точно мястото, където би се намирала главата на легнал човек, а ботушите — мястото, където биха били краката му.

— Каква любов към точност и ред! — избухна инженерът. — Открихте ли следи?

— Не.

— Значи, той е трябвало да събуе ботушите си, за да се промъкне по-леко. Щуротия! Пълна щуротия! Може ли човек въобще да се довери някому в тая прерия?

Той отиде до мястото, където бяха оставени шапката и ботушите, и повдигна вещите една след друга, за да ги огледа от всички страни.

— Няма следи от кръв, не може да се предполага, че е водена някаква борба! Просто избягал човекът! Къде се е чуло и видяло подобно нещо!

Инженерът тъкмо млъкна и през въздуха се понесе леко свистене. Шапката полетя от главата на инженера. Той се огледа объркано и я видя как падна в тревата в подножието на лекото възвишение. На върха на шапката стърчеше стрела.

И тримата бързо се хвърлиха на земята и се смъкнаха малко надолу по склона.

— Проклети индианци, гадна паплач! — изсумтя инженерът.

Двамата погранични жители мълчаха и прикриха главите си зад пясъка и тревата.

Мъжете в лагера бяха наблюдавали случилото се. Всички притичаха веднага с оръжие в ръка до тримата мъже в подножието на склона и се хвърлиха край тях в тревата. Изстреляха няколко слепи куршума към небето над билото на хълма.

После настъпи тишина.

Небето беше тъмносиньо, изсушаващият вятър духаше над високата прерия, водата в коритото на потока се носеше едва-едва сред топлия пясък. Край палатките пасяха конете. Неколцина мъже, които бяха останали там, ги бяха събрали по средата на лагера.

— Ще трябва да се разделим на групи! — каза Шарлеман на инженера. — Възможно е индианците да се промъкнат и зад южните хълмове. Ще трябва да заемем и тях.

— Разбира се, възможно е те да се промъкнат и от юг. Посред бял ден! Защо пък не! Те изобщо вече не ни смятат за мъже! Всяка сутрин се подиграват с нас, като ни побоцкват оттук-оттам, за да спъват работата ни! Но аз няма да позволя да прекъснем работата и днес! Сключването на големите договори с правителството е предстоящо! Нашата компания трябва да участвува в сделката!… И така, вие двамата ще останете тук на хълма и ще стреляте, Щом се покаже някой червен нос или черен перчем! На южните възвишения също двама мъже, всички останали — на работа! Хайде!

Някои от мъжете изръмжаха нещо недоволни, но всички се подчиниха и последваха инженера, който се смъкна по склона и взе в подножието шапката си. Разгледа стрелата, която стърчеше на върха й. Долният край на стрелата беше оцветен и украсен с резба.

— Тази ще я запазим. Като веществено доказателство за тия мерзавци!

В долината на потока мъжете отново се заеха да размерват местността. На възвишенията от юг и север стояха на пост по двама дежурни.

Бил и Шарлеман на билото на северното възвишение бяха недоволни. Те бяха дежурили през цялата нощ и сега пак нямаше да могат да легнат.

— Спокойно можеха да вземат още няколко скаути — рече недоволно Бил. — Любопитен съм да знам колцина от нас ще оцелеят до есента… Впрочем ти какво смяташ, че се е случило с Том?

— Тия бандити са го отмъкнали.

— Както дяволът отмъква човешките души.

— Ако е наистина така, то нещастникът действително е попаднал в ада. Не бих желал да бъда плячка сега на индианец.

— И аз не.

— Не можем ли да направим нещо за Том?

— Я си трай. Само това ни липсва! И без туй всеки трябва да пази собствената си кожа.

Шарлеман не отговори повече. Безскрупулността на Бил успокои и неговата съвест.

Двамата останаха унесени в мислите си под засилващия се пек. Въздухът трептеше. Вятърът беше утихнал.

В долината край потока прокънтяха викове. Двамата лостови на възвишението се извърнаха бързо и видяха как един от работещите долу мъже се повали на земята. Една стрела беше пробола гърлото му.

Бил и Шарлеман не казаха нито дума. Всичко това ги гнетеше. Дий наред вече продължаваха безшумните нападения на вражеските индианци. Изсвистяваше изневиделица самотна стрела и улучваше целта си. Ала не можеха да хванат никакъв индианец. Не се чуваше и никакъв боен вик. От смълчаната самотна прерия непрекъснато ги дебнеше смъртта.

Безпокойството сред участниците в проучвателната експедиция беше голямо и от цяла седмица насам отговорният инженер трябваше да напряга всичката си воля и сили, за да може да задържа хората и да ги кара да работят. Да работят и да водят същевременно война — постепенно това вече бе започнало да се струва непосилно на хората. Но откъде да намерят разузнавачи, сега, през четвъртата година на гражданската война?

Мъжете, които работеха в долината, напуснаха работата си след втората стрела и смъртта на своя другар. Повечето се хвърлиха в тревата, като се мъчеха да намерят прикритие зад редките многогодишни растения и купчините речен пясък. Неколцина бяха избягали към палатките и се скриха там.

Бил все пак наруши мълчанието.

— Ама че свинщина!

— Тук и ти дори не можеш да се оправиш, макар че си участвувал успешно в двадесет и шест борби на петли!

— Де да смееха тия червени страхливци да излязат насреща ми! Бих им показал какво значи борба на петли!

— Само че те не искат да ти доставят това удоволствие, Бил.

— Ами да, те са само едни мръсни индианци и нищо повече!

— Какво са те, на мен ми е, все едно. Но това, което вършат, ме стряска. Ясно ли ти е?

— Престани да дрънкаш, Чарлз. Я… слушай!

В долинката един от мъжете се бе осмелил да се приближи към мъртвеца с прободеното със стрела гърло. Тъй като острието беше с кука, той не можа да го измъкне, отчупи само леко захванатия му горен край и го разгледа подробно. Една малка съвсем тънка кожа с рисунка върху нея, едно своеобразно писмо бе прикрепено на стрелата.

Мъжът разглеждаше кожата.

— Пак конска глава! — извика той към двамата мъже на хълма.

— Какво означава това, Бил? — попита Шарлеман. — Червени черти и конска глава, тези знаци все се повтарят.

— Ти се държиш така, сякаш конската глава може да ти свети маслото, магаре такова! Важното е стрелата!

— А ние седим тук и чакаме да прелети и да ни улучи следващата!

— Че какво да правим? Би трябвало да имаме на разположение една орда индианци, които да насъскаме срещу другите. Срещу кучета трябва да се насъскат кучета, а срещу червени — червени.

— А срещу червени кучета — червени кучета, искаш да кажеш, нали? Кой може да разчита на такава червена пасмина! Миналата година все още ни помагаха тия пани, а сега и тях вече ги няма никакви.

— Ами да, защото ние ги излъгахме и не им платихме уговореното! Те искаха да им дадем патрони, а ние не им дадохме дори една стотна от онова, което бяхме, обещали.

— Че кой може да поеме такава отговорност — да снабдява червенокожите с патрони!

— Така или иначе, ние останахме на понеделник! Следващия път и аз ще ви оставя моята шапка тука като последно сбогом. И без това не искам да стоя повече в тая проклета местност! Но човек не може да се откаже. Глупави сме ние, това е то!

— И ти не знаеш какво означава конската глава и перото!

— Я ме остави на мира! Докато не са ми изпратили томахавка, пак съм добре.

— Защо? Какво означава пък томахавката?

— Че трябва вратът ти да е готов — защото секирчето зее ще те улучи в най-скоро време. Ти как не го знаеш това? А пък се фукаш, че си бил пограничен жител!

— Тихо! Слушай!

Двамата мъже и всичките им другари на хълма на оттатъшната страна на реката, както и в долината край брега подскочиха. На северозапад някой стреля. Разнесоха се отделни изстрели, един подир друг, посоката им бързо се менеше.

— Бил, какво означава това… изглежда, неколцина ездачи се гонят един друг!

Отново се разнесоха изстрели.

Бил нема време да отговори. Ослушваше се внимателно като всички останали.

Стрелбата утихна. Двамата постови залепиха уши на земята. Отначало не чуха нищо, ала скоро след това доловиха тропот от конски копита на отделни препускащи в галоп коне.

После отново отекнаха три изстрела. Появиха се малки пушечни облачета. На двамата скаути се стори, че дочуват отдалече и резки викове.

— Любопитен съм, Бил, да разбера кои се хванаха там за косите!

— Остави на тях това удоволствие, Чарлз. Важното е, че този път не хванаха нас за косите!

Разнесе се един самотен изстрел, много надалеч, но поради голямата тишина те все пак го доловиха. Стрелбата на ездачите, изглежда, се отклоняваше на североизток от лагера на проучвателната компания.

— На работа, хора! — прокънтя гласът на главния инженер. — Нашите коварни врагове си намериха други жертви!

Мъжете се изправиха на крака, повечето с нежелание, но и сега нямаше нито един, който да не се подчини на заповедта. Инженерът, набит, по-скоро нисък, отколкото едър, притежаваше изключителна енергия. Един млад човек, чиято още леко почерняла кожа издаваше, че работи отскоро в експедицията, беше готов винаги пръв да изпълни нарежданията. Джо Браун, ръководителят на експедицията, се усмихна мислено, като го видя. Тоя зелен новак вършеше работа, ала му предстояха още много стадии на развитие. Най-напред трябваше да осъзнае напълно опасността, която го грозеше наравно с другарите му, а после трябваше да се научи как да се справя с нея. Засега той беше още едно здраво необуздано жребче. Джо би се натъжил обаче, ако някоя стрела улучеше смъртоносно младежа, преди още той да успее да узрее като работник и характер.

Бил и Чарлз горе на възвишението се вълнуваха единствено от въпроса кога ще могат най-после да легнат да спят. Изгрелите не се повториха повече, дори и най-острото ухо не можеше да долови вече удари на копита. Всички, които разбираха нещо от проучвателна

работа, слязоха в долината на потока, за да могат да свършат колкото се може по-рано работния ден.

Използуваха и всички помощни работници. За охрана останаха само четиримата скаути и прерийни бегачи на дълги разстояния, които стояха на пост двама по двама на южното и северното възвишение.

— Вземи да поспиш поне един час — каза Бил на Чарлз, — после ще те разбудя и ще останеш да дежуриш ти, пък аз ще поспя един час. Вечерта ще ни сменят. Дотогава господа инженерите ще свършат работата и могат малко да позяпат околността оттук. След полунощ пак ние ще дойдем да поемем дежурството.

— Щом може…

Шарлеман вече беше отпуснал глава върху рамото си и затвори очи. Тъкмо се готвеше да захърка, когато Бил го сръга силно, защото ония долу в долината не биваше да разберат, че спи. Шарлеман се размърда, затвори уста и млъкна.

Часовете минаваха без нови произшествия. За работещите те преминаха неусетно. На уморените часови обаче се стори, сякаш се влачат.

Когато слънцето се извъртя на запад и се смъкна зад върховете на Скалистите планини, Джо изсвири и мъжете приключиха работа. Раздадоха яденето. Не им се искаше вече дори да помиришат осоленото месо, но нямаше време, пък и беше много опасно да излязат на лов, затова, волю или неволю, изядоха онова, което имаха под ръка. Водата в потока беше топла и имаше много неприятен вкус и отново се подеха разговорите дали не би трябвало да си изкопаят кладенец. Руслото на потока ставаше от ден на ден все по-малко, течеше все по-бавно и имаше опасност някоя заран хора и коне да осъмнат без вода.

— А какво правят местните жители на тези земи — индианците, — когато се свърши водата? — попита младият човек.

— Вдигат шатрите и се преместват там, където има вода — отвърна Джо.

— Много нецивилизовано.

— Точно така. Като животните.

Мъжете запалиха лулите си и протегнаха крака към огъня. Макар дните да бяха топли, вечер ставаше доста хладно.

Смяната на Бил и Шарлеман свърши. Младият човек, когото наричаха Хенри, помоли за разрешение да вземе участие в поемащата

сега дежурство смяна. Тъй като никой друг не се яви доброволно, Джо заяви, че той сам ще излезе заедно с Хенри за първата половина на нощта на възвишението.

— Бъдете предпазлив, сър! — предупреди го Шарлеман.

— Аз може би съм се разправял много повече с червенокожи от вас всичките!

Джо беше в мрачно настроение. Не се остави да го спрат да излезе сам заедно с Хенри на пост. Когато се настаниха с младия инженер на билото на възвишението, той търпеливо му обясни как най-добре да застане в прикритие и какво трябва да следи: шумовете, които се носят по въздуха, и онези, които достигат до ухото по земята; движенията в тревата, непредизвикани от вятъра; сенките в далечината, непредизвикани от животни. Обсипаното със звезди небе беше ясно, ала месецът щеше да изгрее чак към полунощ.

След като Хенри сметна, че е разбрал всичко, той задочна да се оглежда и ослушва най-старателно. След един час обаче други мисли се прокраднаха в съзнанието му. Той се прокашля леко.

— Какво има? — попита Джо.

— Мисля си за Том. Неговото изчезване е направо загадъчно. Същински криминален случай.

— За който човек би предпочел да чете в къщи край камината, вместо да го преживее сам в тая пустош!

— Не ме разбирайте неправилно, сър.

— Направо „Джо“, моля.

— Не ме разбирайте неправилно.

— Разбирам те много добре, Хенри. Смелост на тебе не само не ти липсва, ами имаш прекалено много.

— Може ли да бъде прекалено много?…

— Да.

— Не трябва ли все пак да потърсим Том? Той беше добро момче. Един от най-добрите от тези странни скаути тук.

— Един от най-добрите, но твърде много сантиментален. Такива като него все загазват.

— Няма ли да бъде добре да отида да го потърся утре заран?

— О, ти… самата невинност, събери си акъла! Тук наоколо се навъртат съвсем други хора. Да можех само да ги знам кои са!

— Тези, чиито гърмежи чухме ли? Възможно е Том да е влязъл в бой с тях. Нали си беше взел пушката!

— Но не и коня. Тия, дето разговаряха помежду си с куршуми, яздеха добри коне. И може би не те са най-опасните. За борбата, която индианците тук водят срещу нас, стрелата и лъкът са много по-подходящи. Защото стрелата е безшумна. Не чуваш нищо, не виждаш никакво святкане, никакво димно облаче… Стреличката ти засяда в гърлото, поемаш си за последен път дъх и край.

— А не бихме ли могли да се спогодим с индианците? Моят баща…

— Твоят баща, Хенри… знам, знам. Това е било друго поколение. Той е имал своите индиански приятели, които са държали на него на живот и смърт. Днес няма да срещнеш вече такова нещо. Индианците са станали мерзавци или търговци. Нали видя ония пани как се уговарят. Искат куршуми или ни оставят да изпукаме. С местните дакота обаче изобщо не може да се завърже приятелство. Тяхното единствено желание е да ни изпъдят от тези краища. А сега край. Нощта настъпва и ако някой дакота ни чуе да си шушнем, прикритието няма да ни послужи за нищо. Той ще знае къде може да ни намери. Джо млъкна.

Нощта беше спокойна. Дори вятърът не вдигаше никакъв шум. Свеждаше тревите безшумно. Само долу откъм палатките Шарлеман хъркаше силно.

Джо и Хенри се стараеха да внимават във всичко, да наблюдават не само далечната прерия, а и долината, където бяха построени палатките надолу и нагоре по течението на потока. Местността изглеждаше замряла. Един прериен огън, избухнал късно през миналото лято, и една опустошителна пясъчна буря бяха прогонили дивеча. През зимата засегнатите от бурята плата бяха голи и пусти; никакво живо същество не можеше да се задържи там. Последиците от пожара и от засипващите всичко пясъци се чувствуваха и сега още, макар устойчивите треви да бяха проболи през пролетта покривката от пепел и пясък.

Дойде полунощ. Бил и Шарлеман, които бяха преспали няколко часа със съня на праведници, станаха точно навреме и излязоха да сменят дежурните. Джо и Хенри се спуснаха по лекия склон и се приближиха към палатката, в която живееше главният инженер заедно

с Хенри и един възрастен носач, който придружаваше Джо навред и знаеше всичките му навици, що се отнасяше до това, какъв багаж да носят, какъв тютюн, и какво ядене да вземат и къде да построят палатките. Възрастният човек имаше спокоен характер, умееше добре да стреля и Джо обичаше да се осланя на него.

Когато Джо и Хенри пристъпиха прага на палатката, вътре все още мъждукаха искриците на огъня, който старият палеше по индианския обичай в една дупка и го бе покрил с пепел. Старецът спеше; той се бе излегнал като вярно куче напряко на входа на палатката. Щом Джо и Хенри влязоха, той веднага се разсъни, ала остана на същото място и само промълви:

— Всичко е наред.

Джо едва прекрачи през верния си човек, когато се стресна силно, спря се на място и задържа с лявата ръка Хенри зад гърба си, а с дясната посегна към револвера.

Преди обаче той да вдигне пистолета, две тъмни сенки, които бяха лежали върху завивките в палатката, скочиха на крака и застанаха с насочени към Джо револвери:

— Горе ръцете!

На инженера не му остана друго, освен да се подчини. Хенри последва примера му, макар че, прикрит зад инженера, той можеше все пак да предприеме нещо, ако беше готов да изостави Джо. Старият верен пазач, който лежеше напряко на входа, остана да лежи неподвижно. Знаеше много добре, че онези веднага ще стрелят, ако се помръдне, и то най-напред върху господаря му.

— Какво означава това! — изкрещя Джо на двете непознати фигури.

По този начин той искаше преди всичко да разсъни спящите в околните палатки мъже и да привлече вниманието на дежурните. И в тъмното разпозна, че двамата непознати с оръжие в ръка бяха много едри мъже. Единият носеше шапка на главата, другият беше гологлав и въпреки ризата с обърната яка Джо предположи, че е индианец.

— Това не е нищо друго, освен увод към един разумен разговор!

Непознатият с широкополата шапка също говореше високо, почти толкова високо, колкото Джо. Възможността да разбудят мъжете в другите палатки никак не го стряскаше.

— Бяхме уморени и си позволихме да поспим малко тук, защото местата бяха свободни. Не се обиждайте, моля… а сега можете да пуснете ръцете си! Не се опитвайте само да се нахвърляте върху нас. Ние пак ще бъдем по-бързите!

Джо и Хенри отпуснаха ръце. Непознатите прибраха револверите си.

— Стъкни огъня, Дъф! — заповяда Джо на своя прислужник.

Старият стана бързо и подкладе огъня. Сега Джо видя, че не се беше излъгал. Гологлавият от двамата неканени гости носеше, косата си разделена на път по средата и сплетена на плитки. Беше индианец.

— Малко по необичаен начин сте се промъкнали тук — каза Джо, съвсем недоволен от това, че двамата непознати бяха успели да влязат в лагера тъкмо когато той самият беше на пост. Не можеше дори да смъмри своя стар Дъф, без сам да стане смешен. — Какво друго желаете още, освен това да поспите именно в моята палатка? — попита той непознатите.

— Ако разрешите, ще останем тук до утре заран. После можем да поговорим какво ще правим по-нататък.

— Къде са конете ви?

— Навън някъде. Убити, за жалост. Вие трябва да сте чули гърмежите снощи.

— Така изглежда. Че кой искаше да ви свети маслото?

— Не сме съвсем сигурни, но, тъй или иначе, бяха дакота.

— А към кое племе се числи твоят червен другар?

— Към никое вече. Някога е бил дакота…

— … личи му.

— Но сега е техен смъртен враг.

— Хм! Да приемем, че е така… да приемем… добре, по-късно ще говорим за това. Но щом твоят приятел познава хората на дакота… аз имам тук две стрели. Нека той каже какво представляват знаците по тях.

Джо кимна на Дъф и той донесе стрелата, която бе улучила шапката на Джо, и отчупения край с коженото парче. Джо подаде всичко на мълчаливия индианец, който го пое внимателно и огледа вещите от всички страни.

— Е? — попита нетърпеливо инженерът.

Индианецът не се остави да го принудят да отговори по-бързо, отколкото той самият възнамеряваше. Разгледа още веднъж стрелата, края й и парченцето кожа. После погледна своя бял другар с широкополата шапка и му каза:

— Съюзът на „Червените елени“ при Мечата орда. Конската глава върху парчето кожа — това е знакът на Тасунка-витко.

— Гръм и мълния! — възкликна белият. — Виждаш ли сега, Топ, че съм имал право? Насам се е промъкнал той. Значи, сме попаднали точно на място!

Джо бе следил думите им внимателно и недоверчиво.

— Защо сте попаднали точно на място? — прекъсна ги бързо той.

— За да се заемем с онези, които са ваши и наши врагове.

— Честно казано — ние нямаме намерение да се превръщаме тук в прикритие на преследвачи. Това е твърде опасно за нас. Ние трябва да работим.

Индианецът даде едва забележим знак с ръка, че иска да говори; това може би беше същевременно знак за неговия спътник с широкополата шапка.

— Моля, заповядайте!

— Моят брат Фред и аз — отговори индианецът на поканата на инженера тихо, но натъртено, — ние нямаме намерение да излагаме белите мъже на опасност. Лека нощ!

Едва произнесъл последната дума, индианецът излетя заедно с мъжа с широкополата шапка край двамата инженери и Дъф от палатката навън, бързи като щуки в течаща вода, и когато слисаните мъже отново се окопитиха, чуха навън ударите на копитата на два коня.

— По дяволите! Тия конекрадци! — изкрещяха Джо в Дъф едновременно и побягнаха навън.

Хенри изтича подир тях.

Като дойдоха при конете, те намериха постовия повален в тревата, изгубил съзнание или мъртъв, а шумът от галопиращите коне долиташе вече далеко откъм прерията.

— Тия мерзавци, тия престъпници! Тая паплач, която се навърта около нас!

Джо, Дъф и Хенри се наведоха към човека, който лежеше в тревата. Изглежда, че беше загубил само съзнание.

— Какъв е този шум? — извика Бил към тях от хълма.

— Дъската ти хлопа! — отвърна му Дъф.

— Кой избяга на кон?

— Дяволът и баба му!

Шарлеман дотича по склона и се приближи до инженерите и Дъф.

— Да стреляме ли?

— Стреляйте, ако можете да се целите на пет километра! Толкова са избягали сигурно вече!… Я се върни обратно при Бил на хълма и си отваряй очите! Така или иначе, задигнаха ни два коня. А може би дори… — Джо потърси собствения си кон. — Дори точно моя! Така и предполагах. И коня на Бил! Тия конекрадци разбират от коне.

Дъф и Хенри поеха заедно изпадналия в безсъзнание постови, за да го отнесат към палатката. Един от мъжете, който беше принуден да играе ролята на санитар, се приближи и влезе заедно с тях в палатката, докато навън настана общо безпокойство. Бяха отметнали платнищата на вратичките на всички палатки, разбудилите се мъже наизскачаха навън, всеки питаше и никой не знаеше или не можеше да даде точен отговор какво се беше случило.

В инженерската палатка санитарят и Дъф прегледаха изпадналия в безсъзнание. Разбраха, че бе получил удар по главата, навярно с дръжка на пистолет, и се надяваха, че скоро ще дойде отново на себе си. Джо и Хенри почувствуваха леко облекчение.

Навън се разнесоха крясъци и викове и всички разпознаха гласа на Бил Петльобореца. В този миг той дръпна платнището на вратата на палатката и се втурна вътре, побеснял от яд.

— Конят ми е изчезнал! Точно моят кон е изчезнал! Тия изчадия на ада! Как е възможно такова нещо! Откъде се домъкнаха пък те изведнъж?!

— От кашата палатка — отвърна Джо, придобил отново желязното си спокойствие.

— От… Човече, братко, шефе на експедицията, инженере! Да не мътите тука яйца, от които изскачат конекрадци?

— Може и така да е! Но сега сериозно: нали говориш, че познаваш севера. Чувал ли си вече имената „Фред“ и „Топ“?

— Името „Фред“ би трябвало да съм чувал доста пъти — отвърна подигравателно Бил. — Струва ми се, че не малко хора в Щатите са кръстени на това име. Пък и мнозина други се наричат така, без да са кръстени тъй. Смътно си спомням, сър, че това е най-обикновено християнско име! Що се отнася до Топ обаче… откъде накъде ви дойде на ума тоя Топ, ако мога да попитам?

— Не ми дойде на ума, а ми дойде на главата.

— Топ… струва ми се някак… А как изглеждаше той?

— Два метра висок, разделени на път коси, плитки, неизрисуван, карирана басмена риза, кафяви панталони. И мокасини.

— Не, не, не е бил той. Този, когото аз имам пред вид, не е бил. Той не носи басмени ризи. Жалко, че не е бил той. Пък може и по-добре да е така.

— За кого и за какво говориш ти всъщност?

— Има такъв един бивш вожд.

— Има много бивши вождове. Навярно повече, отколкото управляващи!

— Такъв обаче като този, за когото аз говоря, не може да има втори. Тая постъпка доста би му подхождала! На него и на Джим.

— Фред.

— От мене да мине, нека се казва Фред. Може и той да е кръстен с много имена. Но да оставим това. Аз отивам отново да си поема дежурството! Лека нощ! — И Бил напусна палатката.

Междувременно припадналият беше дошъл отново в съзнание под грижите на Дъф и санитаря. Той се огледа учуден и не си спомни нищо друго, освен че някой го бе ударил по главата.

На билото на хълма на северния бряг Бил отново лежеше до Шарлеман.

— Много неприятна работа — отвърна той само когато Другарят му запита какво се е случило. — Ще трябва обаче непременно да разпитам утре заран хората ни за Топ и Фред.

Когато нощта вече си отиваше, излезе силен вятър. Мъжете спуснаха каишките под брадите си, за да не им отхвърчат шапките.

Бил и Шарлеман, чието време за дежурство бе изтекло, се отправиха към потока и палатките, изпушиха по една лула и после се приближиха с влачещи стъпки към главния инженер. Видяха, че той вече беше дал всичките си нареждания и се надяваха, че ще могат да

поговорят с него за миг. Бяха се излъгали обаче. Той се престори, че няма никакво свободно време и отпрати двамата към Хенри.

Хенри на драго сърце се зае да обяснява какво се бе случило през нощта. Той все още беше изпълнен с младежко доверие към старите прерийни ловци. Припомни си също така, че индианецът, според думите на Фред, бил роден дакота, ала сега бил в смъртна вражда със своето племе.

— Значи, все пак е той! — извика Бил така силно и енергично, че привлече дори вниманието на Джо, който се приближи към тях с умерени крачки.

— Кой е все пак той? — попита късо инженерът.

— Един много опасен тип. Запознах се с него в блокхауса на Беззъбия Бен край Ниобрара! Там той се нахвърли през нощта с брадвата си върху художника Морис, за да го убие и ограби.

— Всевишни боже! — извика уплашено Хенри.

— Странно! — забеляза сухо Джо. — Какво толкова привлекателно е притежавал Морис, та да пожелае един индианец да стане убиец, за да го ограби? Всъщност това не е присъщо на индианците.

Бил се раздразни, защото съвестта му не беше много чиста в тази история.

— Какво значи тук „странно“! — извика той. — Нима нямате вече достатъчно опит с тая червена крадлива паплач, сър? Топ е един най-гаден престъпник, а приятелят му Фред — или Джим, както всъщност се казва той — по нищо не му отстъпва! Художникът имаше кесия, пълна с долари? Това привлича силно такива безпътни скитници!

— Възможно, но какво става с теб? Защо се разяри толкова много?

— Защото си мисля, че все пак лесно се отървахме, щом тия двамата само ни откраднаха два коня! Можеше да ни се случи много по-страшно нещо! Те са най-опитни и опасни типове!

— Но все пак врагове на дакота!

— Защото дори самите дакота не могат да търпят подобни изпечени престъпници! Дори и те! Не, сър, така е, както ви казвам. Да бъдем доволни, че тия двамата си отидоха и не ни нанесоха по-голяма щета!

— Възможно е да си прав, Бил. Аз не ги познавах и все пак веднага имах чувството, че не бива да им давам подслон. Макар да изглеждаше съвсем привлекателна възможността да спечелим на своя страна двама толкова опитни мъжаги!

С това за Бил и Шарлеман разговорът бе приключен. Те се отпуснаха на брега на потока и се заеха да изгълтат остатъка от една месна консерва. След като се нахраниха, Шарлеман подпря пред себе си едно парче огледало и започна да обработва с бръснач брадата си. При това той правеше всевъзможни гримаси и Бил го гледаше развеселен.

След като процедурата бе приключена без особен успех, Шарлеман погледна насмешливо през ъгъла на окото си Бил Петльобореца, но не каза нищо.

Този поглед раздразни Бил, той подръпна кърпата на врата си и попита:

— Какво има? Има ли нещо по мене?

— Не, храбър Петльоборецо, нищо няма по тебе, но в тебе има нещо, вътре!

— Какво е пък то?

— Някаква тайна.

— Нямам никаква тайна. Аз съм стара честна душа.

Шарлеман се позакашля и се ухили.

— Какво гримасничиш пак? Казвай най-после какво има!

— Може да съм сънувал само.

— При теб всичко е възможно, мисля си аз, дори и без бренди!

— Някак си имам чувството, че съм се върнал в блокхауса на Беззъбия Бен — то уж като да беше през тази пролет, снегът беше започнал да се топи, а вечерта ние седяхме под светлината на насмолената факла, нали знаеш, там в задния ляв ъгъл на голямото помещение на кръчмата?…

— Знам, знам. Точно така.

— В помещението беше приятно топло и Бен ни обслужваше богато с ракия и пушен мечешки бут…

— Неговият специалитет!

— Беше ни вкусно и ние започнахме да си разказваме разни истории.

— Сигурно доста глупости сте надрънкали със силното бренди на Бен в стомаха.

— Да, така беше. Всевъзможни истории за духове Й разбойници.

Бил наостри уши и стана недоверчив.

— Откъде накъде сега ти идва на ума всичко това?

— Понеже ти заговори за блокхауса, Петльоборецо. Когато стана вече късно през нощта, един ми разказа една мистериозна история. Главното й действуващо лице беше един вожд, който знаел за някаква златна пещера. Той уж бил казал нещо за нея в пияно състояние и затова го отлъчили от племето му. Сега бродел из околността. В блокхауса неколцина здрави мъжаги го бяха спипали и го бяха вързали, като мислеха, че ще го принудят да им издаде тайната си, ала той не каза нито дума и тогава дойде Джим и освободи червенокожия. Може би Джим искаше сам да си осигури монопола над тайната на тоя дакота и се беше разярил, като видя как други смятаха да го предварят. Но това беше същият оня индианец, който бе защитил художника срещу тия крадци.

— Искаш да кажеш, срещу когото крадците бяха защитили художника… Ох! Глупости, искам да кажа, срещу които художникът…

— … беше защитил крадците? Бил, Бил! В твоя мозък се води истински бой на петли, макар тази заран да не си пил никакво бренди!

— Ами че може човек да сбърка думата! Така или иначе, индианецът искаше да убие и да ограби художника!

— Че за какво пък? Ако индианецът знае за златната пещера, значи, той може да си набави много по-лесно богатство без излишно напрежение!

Бил втренчи поглед в Шарлеман.

— А може той въобще да не знае за никаква такава пещера. Може други хора да са сънували за това! Разбираш ли?

— Разбирам, разбирам. Но ако все пак знае нещо? Тогава ние трябваше да му дадем тук подслон. Пък може би от благодарност червенокожият щеше да ни…

— Престани с тези глупави брътвежи! Не щем ние тук такава паплач!

Шарлеман поглади заостената си брада.

— Мога да си представя защо мислиш така, Петльоборецо. Но ще си мълча, защото съм ти приятел!

— Съветвам те така да сториш, Шарлеман! Дръж си устата! За да не станеш някогашния ми приятел!

Бил се изправи, за да си потърси друга компания. Шарлеман беше започнал да му дотяга. А може би беше разумно да изкара един сънчец след прекараната наполовина в дежурство нощ. Иначе имаше опасност Бил да попадне в лапите на Джо и оня да му нахлузи на врата някаква полезна задача. А той никак нямаше подобно желание. Затова си намери най-после едно огряно от слънцето местенце, донесе одеялото си и се просна на земята, за да изкара един заслужен според него сън.

Денят премина, без да се случи нищо повече. Въпреки това обаче мъжете така бяха свикнали вече да ги стряскат и да прекъсват работата им, че настъпилото външно спокойствие ги правеше вътрешно още по-несигурни. Предполагаха, че им се крои някаква особена хитрост, очакваха със страх, че индианците се готвят да устроят някаква опасна шега на техния лагер и разговаряха шумно какво ли лошо можеше още да ги сполети.

Само Джо сякаш не се вълнуваше от подобни предположения. Той продължаваше да тика работата с истински фанатизъм. Беше убеден, че трасето, което сега обработваха под негово ръководство, беше най-доброто и единствено възможното трасе за голямата железопътна линия, чието построяване трябваше да се възложи в най-скоро време, и не искаше да остави никому другиму славата, че той е прокарал най-напред проучвателната работа в тази негостоприемна местност, сред вражески настроените индианци.

Вечерта работата вече бе стигнала дотам, че инженерът можа да издаде заповед да вдигнат лагера на другата сутрин и да продължат пътя си на запад, още по-близо към подножието на Скалистите планини. Мъжете се оживиха от тази перспектива; у мнозина отново се събуди надежда и песимистичните предсказатели замлъкнаха за известно време.

В навечерието на тръгването всички седяха на групи в добро настроение и някои запалени глави вече фантазираха какви големи възможности щеше да предложи бъдещата железопътна линия на страната.

Нощта, през която отново бяха разпратени обикновените дежурни, премина спокойно като предишния ден. Изглеждаше, сякаш

траен мир се бе възцарил над околната пустош под звездното небе.

Щом мракът се вдигна и под развиделилото се небе се понесе освежителен хладен ветрец, всички наизлязоха от палатките, които щяха да свият веднага след закуска. Мъжете отново изтичаха към потока. През последните дни съвсем намалялата и бавно течаща вода беше станала още по-малко и още по-бавна бт силната жега.

— Като поемем днес нагоре по потока, може би ще намерим и повече вода! — каза Хенри, изпълнен с радостна надежда, и гребна с шепи.

Бил стоеше с канчето си в ръка неподвижен на брега.

— Какво си се замислил толкова? — попита Шарлеман. — Побързай! Искаме да тръгваме колкото се може по-скоро! Ние с теб трябва да тръгнем преди другите, знаеш много добре това!

— Знам…

— Ами какво стоиш тогава, сякаш някой те е ударил по главата!

— Виждаш ли тая риба?

— Каква риба?

— Ето там… това е вече втората, която слиза към нас умряла!

Шарлеман насочи внимателно поглед натам.

— Наистина! Странно!

— Може би е повече от странно! Може би е много по-различно от странно!

— Какво искаш да кажеш… Нима смяташ, че…

— Точно така смятам!… Мъже! — изрева Бил. — Не пийте! Може би водата е отровена! Не пийте повече! Тук плуват умрели риби!

Мъжете, които пиеха и се миеха, отскочиха встрани.

— По дяволите! — извика Джо.

Хенри се задави и повърна, навярно само от страх, че Бил може да е прав.

— Край вече! — заповяда инженерът. — Тръгваме веднага. Ще видим къде свършва царството на „мъртвите риби“!

Свършено беше с доброто им настроение. Измъчвани от страх и всякакви други предположения, мъжете разглобиха палатките. Инструментите бяха прибрани още от вечерта. Така товаренето мина бързо и само половин час по-късно цялата експедиция пое на път.

Яздеха нагоре по течението на потока. Високите брегове отляво и отдясно ги предпазваха да не ги забележи някой, но и същевременно

им отнемаха всякаква гледка. Затова Бил и Шарлеман, които бяха наети за разузнавачи и трябваше да яздят напред, насочиха конете си нагоре по билото, за да могат да наблюдават ширналата се пред тях, обгоряла от слънцето, все още посипана с пясък и пепел прерия. Бил, който бе загубил собствения си кон, яздеше сега едно от досегашните товарни животни. Конете вървяха без желание, сякаш бяха уморени още от рано сутринта.

— Чарлз, предугаждам нещо лошо.

— И на мене ми се вижда много съмнително, Бил. Радвам се, че не пих и аз… Чуваш ли?

Откъм долината край потока, където се движеше керванът, се разнесоха неспокойни гласове. Бил и Чарлз чуха ругатни и псувни. Насочиха конете си, които вървяха, препъвайки се и с увиснали глави, към долината.

Керванът на експедицията беше спрял. Петима ездачи бяха слезли от конете и се въргаляха по земята в страшни болки. Два коня лежаха в тревата; бяха извърнали очи и потръпваха леко преди края.

— Отровени! Водата е била отровна! — изкрещя Джо, побеснял от ярост. — Тия убийци! Само да мога да ги пипна…

Невъзможно беше да продължат пътя.

Незасегнати бяха останали само Бил, Шарлеман, Хенри, който бе повърнал навреме, и Джо, който още не се бе приближил до потока, когато Бил нададе предупредителния си вик. Всички коне бяха пили вода и сега не оставаше нищо друго, освен да се изчака дали някои от тях няма да успеят да надживеят отравянето. Същото важеше и за другите мъже. Почти половината от тях вече страдаха от ужасните последствия на отравянето. Санитарят, който сам не се чувствуваше добре, кършеше ръце и раздаваше очистително. Никой нямаше представа какъв вид беше отровата.

Джо разсъждаваше дали не би трябвало да изпрати някого да съобщи в по-големия лагер зад тях и да помоли за помощ. Но те вече бяха само четирима мъже на крака! Или трябваше да изостави заболелите на произвола и да се придвижи заедно с Бил, Шарлеман и Хенри пешком към по-големия лагер, или трябваше засега да остане тук и да види няма ли някой все пак да оздравее.

Характерно за него беше да издържи на място. Бил и Шарлеман също не му създадоха неприятности, защото връщането само на

четиримата през такова дълго разстояние им се струваше не по-малко опасно.

Ругатните бяха утихнали, тъй като бяха съвсем безполезни и вече не носеха никому облекчение. Бил и Шарлеман седяха един до друг и пушеха лулите си.

— Най-приятното е това — каза Бил, — че тук просто Ще умрем от жажда, ако не сме се отровили вече. Не е ли възможно все пак да се изкопае кладенец в тази местност?

— В тоя пясък? И никакъв дървен материал за подпори? Изключено. Не. Няма да копаем кладенец. Ще се промъкнем нагоре по течението на потока. Да се отрови цял един поток, дори и тая жалка вадичка, за това все пак е необходимо огромно количество отрова. Възможно е да са я хвърлили във водата наблизо над нашия лагер, така че отровната вода да пристигне тъкмо навреме до нас за закуска. Затова ще трябва да се промъкнем нагоре по течението и да видим къде свършват мъртвите риби.

— А откъде тия бандити са взели толкова много отрова? За племената на дакота съвсем не са характерни такива масови убийства.

— Ами и те се приучват, Били.

— Възможно е, Чарли. Тоя стар разбойник-заклинател на Мечата орда, който сигурно ни е подредил така, идва през пролетта миналата година при нас.

— Стига с тоя заклинател! Я да се опитаме ние двамата с теб да се промъкнем нагоре по течението и да видим докъде стигат мъртвите риби!

— Кога?

— Ами най-добре веднага. Ще предложа това на Джо. Може би изобщо няма да се наложи да вървим много надалече.

Инженерът даде съгласието си и Бил и Шарлеман веднага поеха нагоре. Всъщност и те двамата, както и Джо и Хенри, се чувствуваха съвсем зле, дори и без да бяха пили отровената вода. Никой не го каза, но и четиримата знаеха, че индианците можеха сега или през следващата нощ да ги нападнат и много лесно да се справят с останалите само четирима годни да дадат някакъв отпор мъже.

МАЙКАТА НА ВОЖДА

Когато Матотаупа и Фред се спуснаха в див галоп в нощта върху чуждите коне, те всеки миг трябваше да очакват да се сблъскат със своите врагове, от които с мъка се бяха измъкнали. След като минаха няколко мили обаче, разбраха, че кръгът на обкръжението имаше един или няколко прохода и че тяхното изчезване в лагера на експедицията, а и бягството им оттам бяха толкова неочаквани, че бяха отклонили на първо време врага от следите им. Че от лагера никой не тръгна да ги преследва, в това те скоро се увериха. Останали сами да определят какво трябва да вършат, те изчакаха един цял ден, за да се уверят дали все пак нямаше да се появят преследвачи по следите им. Когато това не стана, отново се осмелиха да навлязат малко в опасната местност. Намериха една височина, от която се откриваше широк изглед, завързаха предните крака на конете и ги оставиха в долината, а те самите се скриха в тревата на билото, за да могат на наблюдават оттам прериятa под добро прикритие. Очите им бяха по-зорки и слухът им по-остър, отколкото на Бил и Шарлеман, и никой враг не би успял да се приближи на една стрела разстояние до тях, без те да го открият навреме дори и в нощния мрак.

Когато утринната зора се появи на хоризонта от изток, Фред погледна въпросително индианеца. „А сега какво“ — означаваше погледът му.

— Тасунка-витко сигурно се е установил за известно време в шатрите на Мечата орда — промълви Матотаупа. — Бойците нападат оттам, това е сигурно. Аз ще се промъкна до тези шатри. Може би моята томахавка ще улучи Тасунка-витко, както стрелата ми улучи през миналото лято Старата антилопа.

— Топ, това е безразсъдна смелост. То е по-скоро безразсъдство, отколкото смелост.

— Това е мое отмъщение, а не твое.

— Ако искаш да кажеш, че аз няма нужда да идвам с тебе, тогава добре. Ще те чакам в блокхауса на беззъбия Бен.

— Не може ли на друго място?

— Бен е мерзавец, знам, но той няма да ни стори повече нищо, нито на теб, нито на мен, пък и там спират много хора, от които аз бих могъл да науча много новини.

— Както искаш.

— Разбрахме се. Тръгвам веднага.

— Вземи моя кон със себе си. Ако бойците на дакота те открият или те срещнат по пътя, можеш да им кажеш, че аз съм умрял и тогава те навярно ще те оставят на мира.

— Не вярвам много, но нека опитам. Довиждане!

Фред се спусна по склона, освободи краката на конете и пое с тях в североизточна посока в бърз тръс.

Матотаупа продължи да наблюдава от върха на възвишението околността. Носеше със себе си само оръжието: камата, стоманената томахавка, която той предпочиташе пред гъвкавата тояга с камък, откакто се бе научил да си служи с нея, револвера и двуцевната пушка. Костеният лък, подарък от вожда на племето на сиксикау, той не бе взел със себе си, когато пое към търговската станция на стария Абрахам; лъкът бе останал в шатрите на черните ходила. Коженатa си завивка и индианското кожено облекло Матотаупа бе загубил заедно с пъстрия си кон. За храна имаше само сушено месо и малко тютюн в една торбичка.

Басмената риза му пречеше много. Той се бе съгласил Да се предреши с нея, но тъй като враговете му от племето дакота все пак го бяха познали предишния ден, сега тя му се стори съвсем ненужна. Беше навикнал от малък да се бие гол. Затова свали ризата. Следвайки някакво внезапно хрумване, той се одраска по ръката с ножа и направи няколко петна кръв на предницата и гърба на басмената риза, после легна върху нея. Ако по-късно някой враг намереше ризата, той трябваше да повярва, че върху нея е лежал ранен човек.

Матотаупа остана целия ден на възвишението. Изяде шепа сушено месо и сдъвка няколко семена от тревата. Усещаше и жажда, но тя все още беше поносима.

Когато започна да се свечерява, реши да тръгне.

През целия ден не бе успял да открие на най-голяма далечина никакъв знак от човешки същества, с изключение на дима, който се издигаше от палатките на лагера на експедицията. Затова сега нямаше

нужда да бъде особено предпазлив, а побягна с големи, равномерно напредващи в пясъка крачки направо към северозапад, към познатия му от по-рано летен лагер на Мечата орда край Конския поток. Самият той преди година и половина бе отвел там в труден ход своите хора като боен вожд на това племе на тетон-оглала.

Летните нощи бяха къси. Матотаупа разчиташе обаче, че ще успее да достигне шатрите на Мечата орда до среднощ, ако поддържа същото темпо на бягане. Как щеше да успее да открие Тасунка-витко или изобщо да разбере дали той се намира там, не му беше ясно още. Разчиташе само на способността си да наблюдава добре и на бързите си реакции. Дълбоко някъде в съзнанието му се бе събудило и желанието да види отново майка си и дъщеря си. Ала не искаше да позволи на това чувство да го овладее. Защото, откакто нямаше право да се върне обратно при бойците на сиксикау, трябваше да реши в себе си, че няма да може да прибере Уинона. Този план беше пропаднал.

Матотаупа познаваше местността, през която сега се промъкваше тайно. Ослушвайки се неспокойно и дебнещ като дивеч, навикнал да бъде гонен от вълци и хора, той тичаше през вълнистите долини на прерията. Слънцето се беше скрило зад хоризонта и нощта настъпи. Изгря месецът. Матотаупа се стараеше да не тича през огрените от луната места. Избираше, винаги сянката, дори когато беше принуден да заобикаля заради това.

Бившият вожд на дакота беше не само бърз, но и много добър бегач на дълги разстояния, както повечето от хората на своето племе. Тичаше равномерно и не си позволяваше почти никаква почивка. Направляваше дишането си според ритъма на тичането. Мина покрай една вълча дупка, но зверовете бяха излезли някъде или стояха скрити. Прерийните кучета дремеха в дупките си в земята и в подземните си ходове. Една кукумявка кръжеше, без да се обезпокои от бягащия човек. Матотаупа забеляза навреме група прерийни кокошки, които лежаха накокошинени скупчени една до друга, и ги заобиколи, за да не ги сплаши. Разхвърчали се през нощта кокошки можеха твърде лесно да привлекат вниманието на неприятеля.

После той спря посред тичането си, защото дочу шум и се ослуша. До ухото му достигна някакво мляскане. Навярно диви зверове бяха хванали плячка. Мляскането престана. Зверовете може би бяха надушили индианеца и сега също стояха нащрек. Матотаупа

изчака няколко секунди. Тогава видя сенките на три големи вълка, които пробягаха в мрака. Те сигурно се бяха заситили и съвсем нямаха намерение да се захващат сега пък с човек. Изгубиха се в далечината и Матотаупа продължи да тича. Задмина трупа на антилопата, която вълците бяха разкъсали.

Напрегнатото му внимание бе насочено изцяло само към заобикалящата го среда; мислите му бяха изострени като на застрашен от опасност човек, който е принуден да се крие. Колкото повече се приближаваше към мястото, където очакваше, че ще намери родните шатри, в него се съживяваха някакви мисли пряко волята му. Съзвездията бяха в същото положение, както ги бе виждал на същото това място по това време на годината като дете и като мъж година след година. Щом престанеше за малко да тича, за да се огледа внимателно наоколо от лекото възвишение, на което стоеше, той съзираше на запад Скалистите планини, определените очертания на върховете, които поздравяваха Конския поток в подножието си, и знаеше къде се намират онази гора и онова плато в планината, където той бе намерил първото си прибежище като отлъчен от родния бивак заедно със своя син Харка, скрит от всички хора.

Разпозна широката равнина в прерията, през която Конския поток се промъкваше с многото си завои. Потокът извираше от предпланините и сигурно и сега беше по-пълноводен в своя къс бяг към Северен Плат, отколкото потокът, край който проучвателната експедиция бе опънала своите палатки. Матотаупа сви малко встрани. Не искаше да поеме направо към бивака.

После дойде мигът, в който отлъченият влезе в долината и видя потока. Под блясъка на лунната светлина и на звездите водите му се движеха безшумно в пясъчното си корито. Матотаупа се спря. Помириса водата. Потърси внимателно островърхата сянка на една височина и прикрит от рея, се промъкна до брега. Със засъхнали от жажда устни той легна на брега и започна да пие на бавни продължителни глътки затоплената вода, която въпреки всичко му се стори истински еликсир. Потопи ръце във водата, за да разхлади пулса си, и му се стори, сякаш бе намерил мълчалив брат в тая мълчалива вода, който го поздравяваше със завръщането в родното място.

Подкрепил сили и обнадежден, той обмисли по-нататъшния път, който трябваше да поеме нагоре по течението на потока. Прерийната

долина, през която сега се провираше потокът, се разширяваше оттук. Край бреговете растяха тук-таме пръснати и скупчени върби и елшови храсти. Матотаупа използува храсталака за прикритие. Разстоянието между отделните храсти преминаваше пълзешком.

Наближаваше полунощ.

Приближи се към мястото, където потокът се спускаше в широк завой на юг. Сега позна местността, заобиколена от потока.

Шатрите бяха там.

Матотаупа очакваше да ги види, но сега гледката премина през цялото му тяло като ужас.

Ето ги родните типи, кръгли, заострящи се нагоре, осветени леко от светлика на месеца и звездите, безцветни в нощния здрач и все пак ясно очертани. Те хвърляха сенките си към месеца, дълги, разливащи се сенки. Матотаупа успя да различи дори и трофейните прътове, които се издигаха пред шатрите на добрите ловци и бойци и сочеха плячките им. Само собствената си шатра, шатрата, в която той бе живял като боен вожд на племето заедно със своята майка, с децата и жена си, още не можеше да види. Тя бе стояла винаги в средата на бивака и сигурно и сега бе прикрита от заобикалящите я типи.

Край шатрите стояха конете и кучетата. Матотаупа не се страхуваше, че животните може да проявят страхливо безпокойство, когато той се приближи. Трябваше да се опасява от това, че няколко от тях можеше да нададат радостни и неспокойни викове, като го усетят, и да го издадат. Много от тези коне някога бяха принадлежали нему, а и двадесетина кучета се въртяха все около неговата типи, край която всякога имаше остатъци от неговата богата ловна плячка. Както по-рано мустангите и сега стояха на източния край на бивака и кучетата все още спяха край тях. Когато на времето Матотаупа бе довел тук мъжете и жените на Мечата орда сред полята, напоявани от правещия тук голям завой поток, на това място имаше малка горичка. По време на един бой обаче вражеските пани бяха изстреляли своите запалени стрели върху изсушената от летния пек горичка; огнените езици бяха погълнали дърветата и храстите и огънят се бе разраснал в истински прериен пожар. Матотаупа много добре си спомни всичко. Тогава той се бе притекъл заедно с Харка на помощ на бойците от Мечата орда, макар че те вече го бяха отлъчили, но след това вождовете за втори път

го отблъснаха и от този ден нататък тяхната вражда бе станала вражда на живот и смърт.

Горичката не бе израснала отново, тъй като конете изпасваха всички млади кълнове, и сега шатрите лежаха на открито, видими от всички страни.

Матотаупа знаеше много добре къде разполагаха постовите. Той сам се бе разпоредил за това на времето и сега никак не му беше трудно да се скрие от техните зорки погледи, като се промъкваше от храст на храст и все по сенките. Предпазливото придвижване обаче искаше време. Постовите навярно бяха особено внимателни сега, защото в бивака сигурно се бе разчуло, че Матотаупа и Червения Джим — както Фред се бе наричал тогава — бяха влезли в бой с Тасунка-витко и трима бойци на дакота. През миналото лято Матотаупа се бе промъкнал вече веднъж в бивака и бе убил със стрелата си в неговата собствена типи боеца Старата антилопа, който го беше обидил. Той се бе покатерил по прътите и бе стрелял през отвора за дима върху спящия вътре мъж.

Бойците на Мечата орда сигурно си спомняха и това. Постовите нямаше да дремят. Може би обаче тук имаше малко бойци, тъй като навярно по-голямата част водеха борбата срещу проучвателната железопътна експедиция. Матотаупа трябваше да проучи най-напред положението.

Над нито една шатра не се издигаше дим. Всички огнища отдавна бяха заринати.

Матотаупа запълзя в сянката; придвижваше се бавно, като змия, по обраслата с трева земя и стигна едно място, което му бе известно като скрит ъгъл за полезрението на стоящите сигурно на съседното леко възвишение съгледвачи.

Остана засега тук, защото в този миг се случи нещо, което той трябваше да проследи внимателно. От юг се дочу бърз галоп. Тъй като Матотаупа лежеше на земята, той чу шума по почвата и скоро беше сигурен, че това е само един самотен ездач. Продължи да се ослушва. Шумът се приближаваше бързо. Ездачът идеше към бивака. Матотаупа остана спокойно на мястото си. Препускащи към шатрите ездачи обикновено не бяха принудени да проявяват предпазливост, щом пристигнеха в околността на бивака си, защото можеха да разчитат на разположените наоколо съгледвачи.

Пред погледа на Матотаупа ездачът изплува като бързо прелитаща сянка. Беше индианец, дакота, слаб като младо момче, без шапка, яздеше мустанг без седло. Той нададе вик и от височината на запад, както и откъм Конския поток му отвърнаха поздравителни викове. По това Матотаупа отсъди, че има само два поста и че на възвишението, в чието подножие той стоеше скрит, изобщо няма съгледвач.

Така прокуденият се осмели да се покатери колкото се може по-бързо върху възвишението, което смяташе, че е свободно; знаеше колко добър изглед се открива отгоре. Двамата постови, които бяха отговорили на възгласа на ездача, сега бяха насочили вниманието си натам и затова мигът беше най-благоприятен за Матотаупа. Той стигна върха на възвишението и оттам можеше да обгърне с поглед целия бивак и да проследи всичко, което ставаше долу.

Ездачът пристигна; отведе веднага коня си при стадото и скочи на земята. Дежурните край конете поеха животното, а младият ездач забърза към полянката насред бивака. Матотаупа различи момъка и през нощта. Беше Четан, вождът на „Съюза на Червените пера“, по-възрастният с няколко години приятел на Твърдокаменния Харка Убиеца на вълци. Заклинателската типи, която стоеше насами поляната сред бивака, между голямата шатра за съвещания и шатрата на вожда, в която бе живял Матотаупа, се разтвори и Матотаупа успя да различи върху едното от чергилата на шатрата, обляно от лунната светлина, големия четириъгълник, символа на четирите краища на света, своя собствен знак. В тази шатра бе роден той, с тази шатра бе пътувал от място на място, пред тази шатра все още стоеше прътът с неговите ловни и военни трофеи.

От заклинателската типи, издигната до неговата, излезе заклинателят Хавандшита с изпитата фигура; това беше човекът, който бе обвинил Матотаупа в предателство и бе накарал старейшините от племето да потвърдят в голямата шатра за съвещания отлъчването на Матотаупа. За Матотаупа Хавандшита беше първопричината за цялото негово нещастие и мъка, но никога в мозъка му не можеше да се прокрадне мисълта да убие заклинателя.

Четан, момъкът, който бе пристигнал на коня, поздрави стария заклинател почтително. В същото време се разтвори и друга шатра, която бе малко по-встрани, и оттам излезе друг мъж, чиято външност

накара Матотаупа силно да се зачуди. Човекът беше среден на ръст, косите му стигаха до под ушите и имаше голяма брада. Беше облечен наполовина като индианец, наполовина като бял прериен ловец, носеше кожена жилетка, но и мокасини. Той явно бе облякъл дрехите си набързо, защото тъкмо закопчаваше жилетката си. Избърза към поляната сред бивака и застана до Хавандшита и Четан.

Изглеждаше, сякаш други мъже в селото нямаше. Защото, ако съобщението, което очакваха от Четан, беше толкова важно, че заклинателят да излезе от своята шатра посред нощ, за да посрещне пратеника, то сигурно и бойният вожд и други по-големи бойци щяха да се притекат, ако бяха в шатрите си.

Мъжът с голямата брада говореше сред тишината на нощта така високо, че Матотаупа можеше спокойно да следи нишката на разговора от мястото си.

— Отровени! — извика ужасен той. — Но хора, хора, може ли да бъдете такива варвари и толкова безсърдечни! Та тези хора също изпълняват задача и са дошли тук да спечелят някой цент! Горките момчета!

На неговия възглас Четан също отговори с по-висок глас, отколкото бе приказвал досега.

— Нека Том без шапка и обувки обмисля по-добре онова, което казва и мисли! Тези мъже са дошли в нашата страна, без да ни питат! Те ни прогонват бизоните, от които единствено ние можем да живеем; и когато ние им искаме сметка за това, те стрелят върху нас. Съюзиха се миналото лято с нашите врагове от племето пани. Когато заговорят за нас, те ни наричат въшливи кучета! На тях им е безразлично, когато ние измираме от глад заедно с нашите жени и деца. Тяхното единствено намерение е да ни изтикат от нашите земи и да ни накарат да умрем. Затова ние се борим срещу тях и ги убиваме, преди те да са ни унищожили. Том живее сега в нашите шатри. Нека най-сетне се научи да мисли и действува като нас! Или може би той предпочита да бъде наш пленник?

— Опазил ме бог! Вие бяхте много добри към мене! Аз искам да ви помагам, когато ходите на лов, и искам да приема за моя жена тази вдовица Шешока, която е трудолюбива и чиста, и съм съгласен нейният син Шонка да живее в моята шатра и искам да ви бъда верен, но в края на краищата аз съм християнин и се моля на разпятието и

когато става дума за масово убийство чрез отрова… трябва да разберете, че аз не мога да сдържа сълзите си, защото аз ги познавах всичките тези хора, и Джо, и Хенри, и Бил, и Шарлеман! Ах, боже ти мой! Бил Петльобореца, за него както й да е, той не заслужава нищо по-добро, но младият Хенри…

— Ти си християнин, Том без шапка и обуща. Какво означава това? Защо си закачил този човек на кола за мъчения в твоята шатра и защо непрекъснато стоиш пред него и разговаряш с образа му? Защо вие, белите мъже, продължавате все още да чествувате победата си над този човек на кола на мъчението? Защо непрекъснато продължавате да го изобразявате върху този кол на мъчението? Какво ви е направил той? Бойците ли ви е избивал, жените и децата ли ви е карал да умират от глад?

— Ах, боже ти мой, нищо подобно! Той…

— Кажи де, какво? — попита сега гласът на стария заклинател.

— Той ни е учил да живеем в мир и любов и е нахранил цял народ с един-единствен хляб.

— И затова го убихте?

— Та да не би да сме ние!

— А кой тогава? Може би ние?

— Не, разбира се. Случаят е много по-сложен. Не мога да ви го обясня така лесно. Той се е принесъл в жертва за нас. Какво означава жертва, вие много добре знаете.

— И смятате ли вие сега да живеете в любов и да пазите мира, или не?

— Аз, да, Четан. Но въпреки това хората непрекъснато стрелят. Аз също не знам защо става така. Това е някакво проклятие, така мисля.

— Значи, и занапред ще продължавате да убивате? Ние обаче не бива да се браним, така ли?

— Ах, боже ти мой, аз много добре знам, че вие сте в правото си.

— Щом като си съгласен с това, тогава и аз от своя страна ще ти кажа, че твоите Джо и Хенри, и Бил, и Шарлеман не са мъртви. Ние им взехме оръжието и им съблякохме дрехите и им казахме да си вървят по домовете, откъдето са дошли.

— Ах, божичко… какви неща стават из преприята! Ами останалите?

— Останалите ги избихме.

Том закри лице с ръце. Може би плачеше. Напусна поляната сред бивака и изтича бързо към шатрата, от която бе дошъл. Оттам сигурно отиде към конското стадо, за да смени лостовия.

Старият заклинател кимна на Четан да го последва в заклинателската шатра. Навярно искаше да чуе от него по-подробно какво се бе случило. Докато минаха няколкото крачки до шатрата, заклинателят попита още нещо, което Матотаупа не можа да разбере, но той разбра отговора на Четан, защото момъкът все още говореше високо, възбуден от спора с Том.

— Тасунка-витко и останалите бойци — докладва припряно момъкът — сигурно няма да се върнат преди изгрев слънце. Тогава Тасунка смята веднага да поеме на север към собствения си бивак, защото боят с белите мъже тук вече е приключен.

Хавандшита и Четан изчезнаха в заклинателската шатра.

Матотаупа бе успял да разбере от техния разговор някои неща, които бяха много важни за него. Шешока и нейният син Шонка, за които бе споменал Том, бяха живели преди в шатрата на Матотаупа. След ранната смърт на своята жена от заблудения куршум от пушката на някой боец на пани Матотаупа бе приел в своята шатра вдовицата на покойния мирновременен вожд на племето и сина й Шонка, за да бъде тя защитена и осигурена заедно със сина си и да гледа домакинството в осиротялата шатра на Матотаупа. Сега, значи, тя отново се бе изселила оттам — живееше заедно с Шонка при Том. Кой снабдяваше сега шатрата на Матотаупа с дивеч за неговата майка, дъщеря му Уинона и още по-малкия Харпстена, за това не бе станало дума. Ала трофеите на Матотаупа все още висяха на трофейния прът пред някогашната негова типи и затова той предположи, че още никой боец не се бе нанесъл там. Може би различни семейства помагаха за поддържането на майката на Матотаупа и децата.

Тасунка-витко щеше да се върне призори и след това веднага щеше да си върви. За Матотаупа Четан не бе споменал нищо, поне в онази част от разговора, която подслушващият Матотаупа бе могъл да чуе.

Матотаупа реши да влезе в шатрата при майка си. Това може би беше безразсъдна смелост, но за прокудения и самотен човек животът вече не беше много примамлив. Затова той заложи на своето

намерение, както се залага малка монета в някаква игра, и не можа да устои на желанието да види майка си. Преди тя бе най-почитаната жена в техния бивак, спокойна, достолепна, мъдра, запозната е много тайни на различните болести и с начините за лечение на рани. Матотаупа не бе имал възможност да разговаря с нея, когато трябваше да напусне шатрата си след решението на старейшините. Но той беше я видял още веднъж през онази нощ, когато бойците на пани бяха нападнали шатрите на дакота и Матотаупа се бе притекъл на помощ на своите, без някой да го бе повикал. Това беше през онази нощ, през която запалените стрели на бойците на пани подпалиха близката горичка и цялата прерия и застрашените от пламъците и дима жени и деца стояха скупчени на поляната сред бивака; сред тях майката на Матотаупа стоеше гордо изправена, непоклатима и със своята твърдост бе опора за всички. Тогава Матотаупа се бе изпълнил с гордост и бе скочил с дълбока, горчива радост сред бойците на пани и бе надвил техния вожд на същата тази поляна сред бивака, досами майка си, стиснала Уинона за ръка.

Той искаше да отиде при нея и смяташе призори да се скрие отново и да проследи тайно Тасунка-витко, за да накара да замлъкне езикът, който го беше обидил.

Матотаупа се спусна по склона на възвишението откъм противоположната страна на бивака и направи широк завой край шатрите, защото не искаше да мине през стадото на конете и кучетата. Промъкна се на север, където можеше най-добре да се скрие от дежурните край конете и лостовите на запад. Най-трудно беше да премине незабелязан през потока. Тук той разчиташе просто на бързината си. Претича през пясъка и през плитката вода към шатрите. Двамата съгледвачи не наблюдаваха местността на север, тъй като не очакваха от тази посока нито приятел, нито неприятел. Така Матотаупа се промъкна незабелязан между първите шатри. Той навярно изобщо нямаше да направи впечатление на дежурните дори и да го забележеха. Затова, когато стигна до третата типи, той се изправи и тръгна спокойно към поляната сред бивака и към своята собствена шатра, сякаш живееше там.

Отвори чергилото и влезе в родната типи.

Вътре беше съвсем тъмно. Матотаупа, който не бе дигнал никакъв шум при влизането си, чу сега дишането на спящите и

привикналите му с нощния мрак очи веднага разпознаха постелите на двете деца и на майка му. В огнището блещукаха няколко искрици.

Децата продължиха да спят, но майката на Матотаупа, чийто сън винаги бе лек, се събуди. Изправи се, без да бърза, и се зави с една от кожените завивки. После пристъпи с безшумни стъпки към огнището и поразрови леко жарта. Когато се изправи отново, пред нея стоеше Матотаупа.

Той можа да види лицето й под леката светлина на мъждукащия огън. Косите й бяха посивели, макар да не бе преживяла повече от петдесет лета. Беше слаба; слепоочията й бяха хлътнали, ъглите на устните й се бяха спуснали надолу. Очите й изглеждаха големи, а погледът недостъпен като мъката, която побеждава силата на хората.

— Майко!

— Сине мой!

Матотаупа търсеше с мъка следващата си дума. Знаеше, че не може да остане дълго тук, и гърлото му се сви, сякаш щеше да се задуши. Майка му сигурно почувствува това.

— Матотаупа, кого търсиш тук?

— Теб.

— Мен?

— Да, теб!

— Какво искаш да ми кажеш?

Сега думите на прокудения се отприщиха:

— Майко, аз съм невинен! Никога не съм бил предател. Искам да ви докажа това! Какво трябва да направя, какво, за да ми повярвате всички?

Жената придърпа по-плътно кожената завивка около себе си. Сега тя се мъчеше да намери следващата дума.

Устните й пресъхнаха. Тя ги отвори, после пак ги затвори. Най-после гласът й се върна отново.

— Матотаупа, има път, един-единствен път.

— Майко! Има път?…

— Един-единствен.

— Тогава говори, говори!

— Убий тогова, който искаше да те измами и да те излъже. Донеси ни скалпа на Червения Джим.

Матотаупа замръзна на мястото си и замлъкна.

— Синко! Убий го и донеси скалпа му пред съвещанието на нашите старейшини.

— Майко! — Викът му беше съвсем беззвучен, само едно силно дишане. — Не мога. Той е еднакво невинен като мене и стана мой брат.

Жената сведе клепачи.

— Той е твой враг и ще стане твоят убиец, Матотаупа. Убий го и се върни при нас.

— Аз не съм предател, майко. Никога не съм бил и никога няма да стана… Няма да стана предател и на своя бял брат Червения Джим.

На това жената не отговори. През тялото й премина някаква тръпка като през дърво, улучено от брадва.

— Майко!…

Жената мълчеше. Ръцете й станаха ледено студени, както през онази нощ, когато Матотаупа напусна бивака и Харка го последва. Изглежда, и тя се сети в този миг за същото, защото направи усилие и отново раздвижи устни:

— Къде е Харка?

— При племето на сиксикау. Там той ще стане голям боец.

— И враг на дакота!

— Да! — извика Матотаупа и този път в неговия вик имаше толкова много звук, че децата се раздвижиха върху постелите си.

Матотаупа видя, че дъщеря му Уинона беше отворила очи.

Майка и син стояха един срещу друг.

— Това е единственият път — промълви жената. — Върни се при нас и…

— Замълчи! Не казвай това още веднъж! Нима искате да ме превърнете в койот и предател, какъвто не съм и никога няма да стана?!

Майката млъкна. Един миг тя нито чуваше, нито виждаше нещо, нито сина си, нито жаравата в огнището.

И тя, и Матотаупа бяха като в някакъв омагьосан кръг. И двамата не се бяха ослушвали навън, всеки бе слушал другия и себе си. Затова не бяха чули препускащите ездачи, нито тихите гласове, които се бяха разнесли в бивака.

И двамата се стреснаха, когато някой разтвори чергилото на вратата. Млад, строен боец скочи вътре, изправи се и се приближи до огнището.

Беше Тасунка-витко.

Матотаупа се извърна леко и насочи поглед към своя враг, който стори същото.

Майката остана неподвижна край огнището. Жаравата припламна без никакво пращене. Уинона не се помръдваше върху постелята си, ала широко разтворените й очи бяха насочени неотстъпно към бащата.

— Не тук — каза най-сетне Тасунка-витко. — Излез навън…

Матотаупа не бе чул всички думи и не бе схванал смисъла им. Кръвта удряше в главата му и замъгляваше мислите, притъпяваше слуха му. Само последната дума проникна в съзнанието му: навън! Той трябваше да излезе отново вън от своята собствена шатра, да се махне от майка си, от децата си, да се махне от родния бивак, да тръгне отново към неизвестното, към самотността. Обзеха го отчаяние и дива ярост. Спомняйки си, че веднъж Тасунка-витко бе размахал приклада на една пушка и се бе освободил по този начин, той сграби своята пушка, която носеше със себе си, и замахна отвисоко с приклада й, за да разбие с един удар черепа на Тасунка-витко. Прикладът изсъска надолу, но не улучи врага, който бе успял да се измъкне. Повлечен от силата на предвидения удар, Матотаупа се наклони напред. В същия миг здравите ръце на Тасунка сграбиха глезените му, разклатиха тялото му и Матотаупа падна като повален ствол на земята; ударът изкънтя приглушено. Матотаупа усети, че го обвиват с ласо, но беше като безпаметен и когато се опита да се отбрани, ръцете отказаха да му служат.

Лежеше по лице безмълвен и неподвижен; устата му беше полуотворена. Ушите му отказваха да чуват, очите му не виждаха нищо.

Сам не знаеше колко време лежа така. Около него ставаше нещо. Долови тихи думи, нечии крака се движеха леко по завивките на пода. Матотаупа държеше очите си затворени. Около него сигурно беше мрак. Главата го болеше, ставите му бяха изтръпнали и станали съвсем безчувствени.

Изведнъж почувствува, че някой го докосва по слепите очи. Вода навлажни челото му. Ръката, която попипа пулса на артерията му, беше мека и лека. Матотаупа мислеше, че сънува, и си представи своята дъщеря Уинона, която бе дошъл да вземе оттук и въпреки това нямаше

право да я вземе. Държеше очите си затворени, за да продължи сънят му по-дълго. Но сега усети, че натискът на ласото се отпусна и той можа да раздвижи крайниците си. Вдигна глава, погледна и видя дъщеря си. По лицето на Уинона се беше изписал страх.

— Татко, бързо… бързо! Тасунка и Унчида ги извикаха в заклинателската шатра. Но те няма да се забавят много там. Аз изпратих Харпстена да излезе навън. Бягай, бързо! Иначе те ще те убият!

Матотаупа се изправи. Потърси с очи оръжията си, но те не бяха вече тук. Тасунка ги беше взел със себе си. С вдървено движение, сякаш ръцете му бяха парализирани, той поглади Уинона по косата.

— Бедно дете — каза потиснат и съвсем тихо бащата. — Харка мисли за теб. Ако аз умра, той може да те вземе със себе си в племето на сиксикау. Ти знаеш, той е при сиксикау.

— Татко, бягай! Бързо!

Матотаупа потрепери.

— Ами ти?

— Мен ме закриля Унчида.

Матотаупа се наведе да вземе ласото, с което беше овързан, и понечи да го хване. Ала ръцете му наистина бяха безжизнени, съвсем изкълчени. Погледът му срещна още веднъж изпълнените със страх очи на Уинона.

После всичко стана бързо. Той се промъкна под края на шатрата. Краката му се подчиняваха и той изтича към конете. И през нощта и сред всички коне веднага разпозна най-добрия мустанг от своето собствено някогашно стадо. Нямаше нож, за да развърже вървите, с които бяха вързани предните крака на коня, а пръстите му бяха съвсем вдървени. Затова клекна на земята, за да разхлаби възела със зъби. Постовият се приближи безгрижно. Беше брадатият Том, който след смяната на дежурните беше застъпил на пост край конете. Той не можеше да предполага нищо за случилото се в шатрата на Матотаупа и навярно взе Матотаупа за един от двамата бойци, които се бяха върнали в бивака заедно с Тасунка-витко.

— Пак ли ще излизаш нанякъде? — попита невинно той. — Чакай, аз ще ти помогна. — И той освободи коня.

— Хау — отвърна спокойно Матотаупа, — пак ще тръгвам!

Собствените му думи обаче го прободоха през сърцето. Той яхна коня и препусна в галоп към прериятa. Вдървените му ръце не бяха пречка за него при язденето, защото индианците направляват конете си главно притискайки ги с бедрата си, и използуват захванатата за долната челюст на коня юзда само за спиране.

Все още беше много тъмно, когато Матотаупа препусна с коня по обратния път, по който бе дошъл пешком.

След късо време чу удари на копита зад гърба си. Бяха преследвачите му. Матотаупа подкара по-бързо коня; изреди му познатите гальовни думи и го насърчи с резки викове; удари с пети страните му. Мустангът обичаше своя господар, който някога го бе заловил и опитомил. Побягна, сякаш тичаше да запази собствения си живот от прериен огън. Ударите от копитата на преследвачите не се усилиха. Постепенно започнаха да заглъхват. Мустангът на Тасунка-витко не беше по-лош, ала животното, което Матотаупа яздеше, дълго бе почивало; то беше със свежи сили и затова спечели тази езда на живот и смърт без голямо усилие.

Когато най-после мустангът пое ходом, изнурен, потънал в пот, с пулсиращи страни, от преследвачите вече не се чуваше нищо.

Матотаупа скочи на земята и остави измореното животно в една вълниста долчинка сред прериятa. Знаеше, че сега няма да избяга. Изкачи се сам по лекото възвишение, от което предната сутрин бе следил със зорък поглед околността най-напред заедно с Фред, а по-късно самичък. Басмената риза, която той бе оставил там, бе цялата разпокъсана. Като съдеше по оставените следи, Матотаупа реши, че койоти са надушили кръвта и са разкъсали ризата.

Наоколо всичко беше тихо. Утринната светлина струеше на снопове лъчи над прериятa.

Матотаупа легна отново по очи. Не искаше да вижда повече светлината, нито безкрайните изсъхнали поляни, защото отново трябваше да напусне своята родина.

Когато си бе отишъл първия път, той бе изпълнен със силна ярост и с голяма надежда, че неговите врагове в родните шатри ще съжаляват за взетото от тях решение. Когато си отиде за втори път, той тръгна горд и огорчен, като човек, който им бе помогнал и бе победил, а те го презираха неоснователно. Сега си отиваше за трети път —

отблъснат от собствената си майка, както му се струваше сега, победен от онзи, комуто искаше да отмъсти, освободен от едно момиченце.

Можеше ли такъв човек да живее още? Кой не би го заплюл?

Сърцето на Матотаупа биеше слабо и неравномерно и той заспа от изтощение.

Не разбра отначало какво го събуди съвсем наскоро. Някакви шумове обаче бяха обезпокоили слуховите му нерви и мустангът му го побутваше с муцуната си, отначало леко, после силно. Матотаупа отвори очи и ги втренчи в ярката слънчева светлина.

Сега разбра, че бе дочул човешки гласове. Хора си подвикваха нещо прегракнало, съвсем изнемощяло. Той видя и фигурките, които се насъбраха около оставените от него следи и сякаш започнаха да спорят нещо оживено. Бяха четирима мъже, брадясали, без шапки, целите голи. Когато ги видя, Матотаупа си спомни онова, което Четан бе разказал през нощта в бивака на Мечата орда.

Матотаупа се изправи. Олюля се; защо, той сам не знаеше; но все пак успя да се задържи на крака и извика високо, много по-високо, отколкото говореха заедно четирите голи призрачни фигури:

— Хи-йе-хе! Хи-йе-хе!

Видя как четиримата се изправиха и вдигнаха изпосталелите си ръце за поздрав. Те нададоха разбъркани викове и се запрепъваха към възвишението, където Матотаупа отново седна. Той изправи само главата и едната си ръка, така че четиримата да знаят къде се намира и да не загубят посоката. Те се олюляваха, смееха се, ревяха и се сториха на индианеца почти умопобъркани. Може би бяха изгубили преди това посоката и бяха примрели от жажда.

Най-после те стигнаха подножието на възвишението. Единият понечи веднага да яхне мустанга, ала криво си беше направил сметката. Животното започна да хапе и да рита и недодяланият човек, който съвсем не беше майсторско творение на природата, се отърколи от страх и слабост в тревата.

Матотаупа се спусна по лекия склон и разгледа в долинката четирите фигури, които забързаха към него и започнаха да го разпитват един през друг, сякаш действително бяха изгубили ума си.

— Джо, Хенри, Бил и Шарлеман! — каза индианецът, който въпреки всичко, което бе преживял, и въпреки ужасните болки в изкълчените стави на ръцете все още бе запазил силата на гласа си.

— Аз ще ви отведа в блокхауса на беззъбия Бен, а вие ще ми се подчинявате. Аз казах, хау!

— Той знае имената ни! Проклето щастие, той ни познава! Човече, индианецо… ех, ех… ай, ай, ай!

— Аз съм Топ. Мълчи сега, Бил Петльоборецо! Аз вече съм те водил веднъж — теб и твоите хора. Този път обаче няма да се случи пак накрая да ме овържете. Внимавай добре, Петльоборецо!

— Но, братко… скъпи мой…

— Дръж си устата!

Индианецът се приближи към Хенри, който беше вече на края на силите си, вдигна го на мустанга и поведе заедно с коня редицата на изнурените и беззащитни мъже.

Ако бойците на дакота не усетеха малката група, ако по някаква причина се бяха отказали от преследването, имаше възможност да се спасят.

Докато петимата мъже се олюляваха, напрягайки сетни сили, през прерията по посока на Ниобрара, в блокхауса на беззъбия Бен вече се бяха разнесли какви ли не ужасни слухове за пълното унищожение на цяла група от проучвателната железопътна експедиция. Никой не знаеше от къде бяха дошли новините, никой не бе научил нещо по-подробно, но навред, където се срещнеха трапери, прерийни ловци, съгледвачи или дребни търговци, всички говореха само за това. Навсякъде, където земемерите вършеха проучвателната си работа сред прерията, настъпи безпокойство и ужас.

Блокхаусът на беззъбия Бен на южния бряг на Ниобрара беше достатъчно отдалечен от местата, откъдето трябваше да мине бъдещата железопътна линия, за да могат хората да се смятат сигурни за живота си, ала и достатъчно, близо, за да поглъщат най-жадно всички разнесли се новини. Поръчките за бренди се чуваха все по-често в тъмното помещение на блокхауса, осветено от насмолените факли. Стопанинът Бен слушаше напрегнато всичко, което посетителите на кръчмата му разказваха, за да го предаде след това по-нататък подсилено или омекотено, в зависимост от това дали слушателят му е коравосърдечен или по-нервен.

В блокхауса отново бе настъпила такава една вечер, изпълнена с дъх на бренди, тютюнев дим и новини. На ъгловата масичка вляво, където Шарлеман бе разговарял с Бил, седеше дребен мъж, чиято черна коса бе паднала върху челото. Бе изпил вече доста ракия; ръката му трепереше и разливаше от всяка чашка. Пръстите му целите бяха мокри; той се мажеше с тях по лицето и видът му можеше да отврати всеки, който още не беше пиян. Мислите на дребния човек обаче още работеха.

— Къде се бави Червения Джим? — подвикна той на кръчмаря, който тъкмо обслужваше съседната маса.

— Ще дойде тая вечер! — изгрухтя Беззъбия Бен.

Бен бе изгубил преди две години по време на въстанието на източните дакота в Минесота всичките си зъби и това му бе донесло прякора „Беззъбия Бен“.

— Доста бих се учудил! — подвикна дребният мърльо.

— Когато идва Джим, винаги има нещо за чудене.

Мина още половин час; очакваният влезе и затръшна тежката дъбова врата с шум зад себе си. Огледа се, махна нетърпеливо с ръка, когато дребният мърльо искаше да го отмъкне на своята маса, после отиде при Бен, който бе сервирал на една маса пушен мечешки бут и разговаряше там с клиентите си.

— Топ все още ли не е дошъл? — попита Джим, наричан също така Фред.

— Нали имаш очи сам да видиш!

— Аз пък не знаех, че съм имал. Благодаря за сведението!

Джим излезе от блокхауса и отиде да види конете, които бяха настанени в едно заградено място на южната тясна страна на сградата. Не можеше да реши какво да предприеме. Да намериш сам индианец в прерията, беше по-невъзможно, отколкото да усетиш там определен комар, защото комарът поне бръмчи и не се крие. Джим реши по-добре да остане да чака на уговореното място.

Той бе избръснал черно боядисаната си брада и сега се движеше тъй, както го познаваха хората в този край. От полицията на Минесота той не се страхуваше сред пустите местности на Небраска; чак толкова голямо не беше разкритото му в Минеаполис престъпление. Косата на главата му беше смешна, червена в основата си и все още мастиленочерна по краищата. Общият вид на Джим обаче никак не

настройваше весело, макар той самият да обичаше често да избухва в силен смях. Сивозелените му очи бодяха, устните му бяха тесни, краищата на ушите — дебели. Енергията и физическата сила, които се излъчваха от фигурата и движенията му, по-скоро предизвикваха страх.

Не му се щеше да иде да си легне, не му се щеше и да се запие с останалите. Затова тръгна да обикаля около блокхауса и по брега на реката, остави вятъра да гали косите му, разглеждаше разположението на звездите и размисляше дали да си предложи услугите на железопътната компания и проучвателните експедиции като опитен прериен водач. Сега, когато навлязлата най-далеко на запад група бе унищожена, той можеше наистина да ги принуди да му дадат по-голяма заплата, отколкото плащаха обикновено. Отхвърли обаче тази мисъл, защото не му се щеше да се обвързва.

Изкачи се с бързи скокове на едно малко пясъчно възвишение, което се затваряше на юг от блокхауса от долината на Ниобрара, излегна се там и започна да наблюдава околността. Лятото беше много горещо; земята бе погълнала толкова много слънчева топлина, че за каления мъж беше много по-приятно да прекара нощта под открито небе, отколкото в задушливия въздух на блокхауса.

Така Джим остана на хълма с пушка под ръка, макар да не очакваше толкова близо до къщата каквато и да било сериозна опасност. Запали лулата си и тъй като имаше време, отдаде се на яда си, че Топ все още не се беше върнал. Мъст, за Джим това не беше нищо друго, освен сантиментални измишльотини, от каквито тези червенокожи доста се измъчваха. Това бяха глупости и затова Топ може би щеше да загине, преди той…

Ядът възбуди Джим така, че той изгуби всякакво желание да заспи и продължаваше да се оглежда внимателно.

След повече от час нещо привлече вниманието му. Не беше още някакво определено възприятие, може би беше само фантазия, породила се от съсредоточеността на мислите му за Матотаупа. Ала Джим обикновено можеше да се осланя на своя нюх, с който бе надарен като див звяр. Сирак, той бе израсъл сред секачи в горите и цял живот бе ограден от опасности и врагове; осиновителите му се държаха с него не по-зле от врагове, биеха го и го използуваха, докато порасна и заякна и сам започна да се отнася така към другите.

Сред прерийната пустош той се чувствуваше най-добре.

Смяташе, че не се е излъгал. Долавяше вече някакъв равномерен шум, съвсем тих, приглушен шум. Бен например не би доловил никога подобен шум. Джим обаче го чу и реши, че това е кон, който се движи ходом. Започна да слухти напрегнато, ала скоро нямаше нужда много да се напряга, защото до ушите му достигнаха разбъркани звукови вълни на разговарящи и кресливи прегракнали човешки гласове.

„Бели са — каза си той, — разбира се, цивилизовани бели; никой индианец не грачи така глупаво. При това са възбудени. Сега ще видим какво е това!“

Той се спусна надолу по хълма и се изкачи бързо по едно друго възвишение, което бе по-близо до шума. Джим можеше да тича бързо, бързо като лос, щом пожелаеше. Жилите и мускулите му бяха силни като въжета.

От новото си наблюдателно място той веднага различи групата хора, които бяха разговаряли и викали и сега отново бяха млъкнали. Джим бе свикнал на всякакви изненади през своя изпълнен с приключения живот, ала гледката, която сега се откри пред него, все пак го накара да се стъписа. Три голи-голенички измършавели фигури куцукаха и се олюляваха по пътя, един четвърти седеше върху прекрасен мустанг, воден от индианец, ала по съвсем особен начин. Индианецът не бе хванал юздата, а бе пъхнал ръката си в нея.

Джим се сепна леко, защото му се стори, че разпозна индианеца.

— Топ! Топ!

Джим изкрещя високо, изпълнен с радост; той бе сключил ръце пред устата си, за да насочи гласа си право към назования.

Малката върволица се спря, индианецът извърна глава и отговори:

— Джим! Мой бели братко!

Ловецът скочи и побягна с дълги скокове към малката група, с приведено напред тяло, с пушка в ръка.

— Топ, наистина! — Той изгледа останалите четирима подозрително. — Къде си намерил тия духове?

— Експедицията — отвърна само индианецът.

— Навярно остатъкът от отровените? И ти — техен спасител? Великолепно!

Джим се присъедини към групата. Месецът още светеше и щом групата излезе от сянката под лунния светлик, Джим веднага заразглежда своя приятел Топ, коня му и четиримата съвсем жалки бели мъже. Мустангът наистина беше прекрасно животно и на Джим се стори, че го бе виждал вече. Ръцете на Топ висяха като изкълчени и никой от петимата нямаше никакво оръжие. Те сигурно бяха преживели нещо. Джим не попита нищо, защото по този начин би нарушил законите на индианската учтивост, които много добре познаваше, макар рядко да ги спазваше. Към Топ обаче той се стараеше да бъде много внимателен и да се държи към него като към вожд. Без да каже повече нито дума, той отведе изнурените мъже до блокхауса.

Пред оградата, където можеха да приберат коня, Матотаупа вдигна младия Хенри от своя мустанг и го подпря като дърво на оградата, за да не падне. Извърши всичко това умело с ръце, ала без да превива пръстите си. После отведе мустанга вътре в ограденото място и тръгна заедно с Джим, следван от четиримата изпосталели, примрели от жажда мъже, към блокхауса.

Когато шестимата влязоха в помещението, вътре се възцари тишина. На онези, които тъкмо говореха, думите заседнаха на гърлото.

Пръв се окопити и можа да заговори Бен.

— Хора божи!… Дайте бързо бренди! Плащаш ли, Джим?

— Както обикновено ти плащам, стари разбойнико!

— Кръвопиец си ти, червени дяволе. Добре, пак аз ще черпя и теб, и гостите ти.

— Съветвам те да го сториш.

Джим се огледа и видя, че на масата, където той обикновено сядаше вляво в ъгъла, все още се въргаляше дребният мърльо, отпуснал глава върху ръцете си. Бен забърза натам, за да избърше масата.

— Моля, господа… аз ще ида да донеса няколко панталона и одеяла.

— И аз така мисля — рече сухо Джим.

Матотаупа инстинктивно си избра мястото до стената, което даваше възможност на седящия там да има сигурно прикритие зад гърба си. Джим седна до него на пейката край стената, а след това

седнаха и четиримата изнурени мъже. Дребничкият мърльо вдигна леко глава, примига с очи и веднага отново заспа.

Джим разгледа още веднъж четиримата бели новодошли и кимна замислено пред себе си.

— Изглежда, индианците добре са се справили с вас! Предполагам, че ще изпратят срещу тях наказателна рота. Само да приключи гражданската война.

Матотаупа нададе ухо.

Разговорът обаче секна, защото дойде Бен с чашите и кана ракия. Веднага след това той извади от големите тежки, старателно заключени сандъци няколко одеяла и загърна с тях полумъртвите мъже. От другите маси клиентите поглеждаха към тях изпод око.

Джо пръв посегна към ракията. Джим вдигна чашата си за наздравица. После черно-червенокосият ловец се обърка към Матотаупа:

— Какво се е случило с ръцете ти? Висят като мъртви. Да ти ги наместя ли?

— Хау.

Джим веднага се зае с работа. Той имаше меча сила, всичко стана много бързо и по лицето на индианеца не потрепна нито един мускул. Той с нищо не показа външно също така и какво облекчение изпита, когато ставите му отново бяха наместени.

— А какво става с мечия пушен бут? — попита Джим кръчмаря.

— Свърши се за жалост. Но имам бизонско филе!

— От мен да мине. Побързай само! Няма нужда да го печеш много, много, освен ако не е бил някой стогодишен бизон!

Джо гаврътна вече четвъртото голямо бренди.

— Бъди разумен — предупреди го Джим. — Утре можеш пак да пиеш. Днес обаче в състоянието, в което се намираш, това може да ти коства живота.

Джо отвърна само с лудешки смях.

— Хвана го вече — каза Джим и вдигна рамене. Матотаупа седеше изправен на пейката край стената.

Бен беше поставил една чаша и пред него, но Джим не наля на индианеца. Матотаупа беше силно отслабнал, лицето му изглеждаше изтерзано не само от сивосините сенки под очите. Чертите на лицето му не изразяваха нито мъка, нито бяха разкривени от ярост; те просто

изглеждаха мъртви. Джим го поглеждаше от време на време отстрани и макар да беше обръгнал, почувствува някакъв остатък от ужас или безпокойство за това, което ставаше тихо у другаря му. Той имаше още нужда от Топ. Нямаше да бъде добре, ако индианецът загинеше толкова рано.

От всичко на масата индианецът виждаше само Джо. Изсъхналият като мумия инженер и неговият безумен смях след втората чаша бренди бяха единственото нещо, което привличаше в този миг с пагубна сила вниманието на Топ.

— Какъв е този човек? — попита той Джим.

Джим не знаеше, но Шарлеман бе дочул въпроса. Дългият кокалест прериен ловец беше понесъл най-добре от всички прекараните мъчения, по-добре и от Бил, който трябваше да бъде месест или иначе нямаше да прилича на себе си. Дългият подръпна брадата си, която напоследък отново бе расла на свобода и напълно бе загубила желаната остра форма, и отвърна:

— Групата на Джо беше изпреварила всички групи на експедицията. Прекаленото честолюбие му изяде главата, пък и нашите. Сега вече е свършено. Ако искаш да знаеш до каква степен всичко с нас е свършено, достатъчно е само да погледнеш Джо.

— Хау — отвърна индианецът, направи малка пауза и повтори бавно: — Сега вече е свършено.

Върху лицето на Джо се появи усмивка, която изглеждаше съвсем карикатурна — някакво злорадо хилене.

— Ние обаче пак ще се върнем… — изломоти той и бързо продължи да пие. — Ние пак ще се върнем… пак ще се върнем… — Вниманието му се спря върху Топ и върху това, че чашата му стоеше празна на масата, и Джо побърза да я напълни. Ръката му трепереше; разля по масата, но после напълни чашата. — Наздраве!

Джим наблюдаваше сцената внимателно и напрегнато.

Върху устните на Матотаупа се появи същата ужасяваща усмивка, която се бе изписала върху лицето на Джо, изпълнена с присмех над самия себе и над целия свят.

— Наздраве!

Двамата пресушиха чашите едновременно.

— Може би ще умрем, както ни предсказа Джим — промълви Джо. Той загуби равновесие и както беше седнал, клюмна. — Да не

мисля повече… Топ… е… най-добр…

Джо не беше вече на себе си. Главата му клюмна върху масата, както на спящия дребен мърльо до него.

Матотаупа се беше облегнал здраво на стената зад гърба си. Беше силно отслабнал, напрегнат и не беше свикнал да пие. Мисли и чувства кръжаха все по-бързо и по-бързо в съзнанието му, а сърцето му биеше лудешки.

„Да умра — мислеше той, — или да видя нещо съвсем различно от това, което е в действителност!“

Изби го пот. Мъртвешката застиналост, която бе завладяла цялата му вътрешност, сега се превърна в треперене, виене на свят, олюляване; цветовете, които виждаше, изгубиха формите си и се превърнаха в преливащи се пъстри слънца. Той се почувствува изведнъж с повишено самочувствие и силен; изпи бързо втора, после трета чаша, които Джим му наливаше. Сега на Матотаупа се стори, че би било съвсем леко да грабне Тасунка-витко над главата си и да го хвърли на пода. Страшен и мощен щеше да се изправи отново Матотаупа срещу всички свои врагове, той, някогашният боен главатар на племе на тетон-оглала. Всички, които го бяха обидили, щяха да бягат от него, страшилището на прериятa.

Матотаупа започна да буйствува. Удари Шарлеман с юмрук в лицето и когато Бен притича, той измъкна ножа си от канията и го насочи към него. При това Матотаупа сам не знаеше дали всичко това беше действителност, или само му се присънваше.

— Мъртво пиян е — каза Джим и се облегна назад добродушно доволен, гледайки спокойно как Бен измъкна ножа от ръцете на Матотаупа и как двамата се вкопчиха в борба. Разбира се, индианецът бързо взе надмощие.

Летните нощи вече не бяха дълги. Само четири часа след полунощ слънцето излезе. Здрачът беше съвсем кратък и скоро небе и прерия се изпълниха с ярка златиста светлина.

Джим беше спал последните три часа край конете и отведе сега трите коня, които бяха негова и на Матотаупа собственост, на водопой. След като конете се напиха, към Джим се приближи Шарлеман. Беше получил от Бен панталони, а даденото му предишната вечер одеяло бе

прехвърлил през раменете. Прецапа бос през поляната, приближи се до Джим на брега на потока и застана край двата коня, които Джим и Топ бяха отвлекли през онази нощ от стадото на проучвателната експедиция. Шарлеман приличаше на дълъг скелет с окачени върху него дрехи. Дясното му око се беше подуло, бузата му беше посиняла.

— Добре е, наистина много е добре, дето двата коня пак се намериха! — каза той съвсем доволен, въпреки жалкото си състояние и с лека ирония в гласа. Сигурно беше станал още по-рано от Джим и бе заел от някого бръснач, защото брадата му отново беше придобила заострената си форма.

— Глупав си ти и глупав ще си останеш! — отвърна грубо Джим, без да се съобразява ни най-малко с доброто мнение, което Шарлеман отново си бе възвърнал към собствената си особа. — Каква надежда можеш да храниш ти за тези два коня?

— Че ще си получа обратно единия от тях.

— Как така обратно?) Ти самият никога не си бил собственик на никой от тях.

— Аз не съм, но…

— Махни спокойно това „но“ от изречението си, защото нямаш абсолютно никаква полза от него. Никога не си притежавал нито едно от тези две кончета. Едното беше на Джо, а другото на Бил, това поне ние знаем със сигурност. Джо ще си получи обратно своята кранта, защото Топ е набавил друг кон. С жребеца на Бил обаче вие заплащате това, че Топ ви е довел дотук, иначе щяхте да изпукате като кучета в прерията. Ясно! Друго нещо да желаеш?

— Но ти не можеш…

— Аз мога всичко, за което другите хора дори не могат да мечтаят. Но сега един разумен въпрос! Какво смяташ да правиш занапред?

Шарлеман сви няколко пъти устни, после отново ги отпусна. След това реши да отвърне любезно на Джим, който сякаш също бе решил да стане любезен, макар че доста се бе ядосал за конете.

— Щом си набавя кон, ще се върна към канадската граница.

— Където си получил хубавото си име ли?

— Да, и където все още може да се живее по-спокойно. Тук долу, на юг, положението става доста напечено със строежа на железопътната линия.

— Прав си. — Джим си запали лулата. — А как мислиш да се сдобиеш с кон, за да се върнеш в Канада? Ами пушка? Ами нож?

— Та нали компанията ще трябва все пак да ни плати нещо, макар че не успяхме да свършим работата тук.

— Дълго има да се джънкате с тях. Може би са фалирали, а може би правителството ще сключи договора със съвсем друга компания. На твое място аз бих тръгнал по свои пътища.

— Само че човек трябва да знае някакъв път!

— Така е, така е. На тебе ти липсват идеи. Човек трябва да има идеи. Само че ти нямаш. Забравих това!

— А ти на какво разчиташ, черно-червен рошльо?

— Аз разчитам на една прекрасна идея. Можем да поговорим за нея довечера.

Джим хвана конете за юздите и бавно се отдели от брега.

— Чакай де! — Шарлеман препречи пътя му. — Защо не искаш веднага да поговориш с мен за твоите идеи?

— Защо ли? Съвсем рано сутринта, на гладен стомах — на крак, без чаша бренди, — това не е работа. Пък и може да намеря някой друг, с когото да поприказвам за това. Не е казано, че трябва да бъде непременно с Шарлеман!

— Останалите са пияни и няма да изтрезнеят до утре заран.

— Чак до утре, едва ли. Но… както и да е… ако толкова се интересуваш… може би пък ще успееш да свършиш тая работа.

— Ами и аз това казвам! — Шарлеман, който засега беше станал едноок, си придаде важност и придърпа одеялото, с което се беше загърнал като с кралска мантия.

— Можеш ли да се разбираш с черните ходила?

— Ако се наложи.

— Хм! Тогава да поговорим. Може и веднага. Накъсо казано, имам нужда от доверен пратеник, който да предаде на главните вождове на черните ходила едно съобщение, но да си държи устата пред всеки друг!

— Аз съм точно човекът, който ти трябва, Джим… срещу кон, пушка и нож.

— Съгласен. Ще върна първо конете до блокхауса, после ще се пъхнем в склада на Бен. Никой няма нужда да присъствува на разговора ни.

— И без това никой не ни наблюдава.

— И все пак в склада ще сме по-добре. И Бен е същият глупак като тебе. Отдавна все разправя, че ще си направи една малка пристройка към блокхауса… и все току отлага. Та, казвам ти, върви сега нататък и аз веднага ще дойда.

Докато Джим отведе конете в заграденото място и след това се промъкна в малкия склад, за да осъществи един свой коварен план, в блокхауса Матотаупа вече се беше разбудил.

Когато отвори очи, около него беше тъмно, защото Бен беше изгасил насмолените факли за през нощта и вратата беше още затворена. Индианецът усети, че му е лошо. Припомни си като насън, че веднъж вече бе изпитвал подобно чувство, ала сега не можеше да се сети точно кога и къде. Изобщо му беше трудно да разбере къде всъщност се намира. Силният мирис на стара тютюнева пепел, на застинала пот, на дълго нечистени дрехи и алкохолни изпарения го потискаше. Освен това чувствуваше някаква тежест в стомаха, сякаш беше ял много суров кучешки дроб. Окопити се, изправи се и излезе навън. Чистият утринен въздух му подействува добре. Избърза към реката и повърна, за да облекчи стомаха си. Съблече дрехите си, скочи във водата и дълго се остави да го носи течението, насочил поглед към безкрайната небесна синева. Най-после излезе на брега и се натърка с пясък; още от най-ранно детство бе навикнал да се къпе по този начин. Заплува срещу течението, за да достигне отново до дрехите си. Напрежението от плуването го освежи още повече. Когато излезе отново на брега, той подреди косите и преплете наново плитките си. После се облече.

Изпъна се и изопна раменете си назад.

Дочу отнякъде нечий глас.

— Какво прекрасно човешко творение!

Огледа се и забеляза Хенри, който идваше от блокхауса към брега и разговаряше с Джо. Джо беше все още махмурлия. Двамата се насочиха към индианеца. Поздравиха се с незначителни думи. Матотаупа бързо се освободи от двамата бели и пое по реката нагоре, за да остане сам.

Искаше да си изясни собствените мисли.

Родината му беше опротивяла. Той започна да я мрази, не само хората, които го бяха отлъчили, но и прерията, където те живееха,

планините, които ги поздравяваха дружески, бизоните, които те убиваха, водите, в които ловяха риба и се къпеха. Той искаше да убие Тасунка, а след това щеше сам да умре. Джим обаче щеше да му помогне да осъществи отмъщението си над Тасунка. Сега Матотаупа мислеше по-различно по този въпрос, отколкото при тайното си промъкване в бивака на дакота. За да не прояви подлост към Джим, той се бе отказал от всичко. Сега Джим трябваше да му помогне.

Джим тъкмо излизаше от склада на Бен. Матотаупа видя това. Стори му се, че някакъв друг човек понечи да излезе оттам след Джим, но Джим го върна обратно. Индианецът обаче не се замисли над възможната взаимна връзка на тази постъпка. Искаше му се, пък и беше важно за него, да поговори сега насаме с белия човек и затова той, без да иска, си представи, че и Джим мисли същото.

Двамата се срещнаха.

— Какво мислиш да правиш сега? — попита веднага и направо Матотаупа.

Джим беше учуден от възстановената енергия на индианеца.

— Аз ли? Аз се съобразявам с теб.

Матотаупа си пое дълбоко дъх, доволен и успокоен.

— Аз ще тръгна по следите на Тасунка-витко. Ако моите приятели поискат това от мен, ще вляза в бой и с Мечата орда.

— Откъде ще вземеш ново оръжие?

— Ще се намерят врагове, от които ще мога да си взема.

— Къде ще търсиш Тасунка?

— Край Черните хълмове.

Джим разглеждаше ботушите си, за да не издаде с нещо силната си възбуда.

— Опасна местност. Ала аз съм твой приятел и съм готов да дойда заедно с теб.

— Ти нямаш кон. Конете, които яздихме, ще трябва да върнем на Джо и на Бил.

— Ясно. Но не е ли по-добре да тръгнем пешком към горите на Черните хълмове? Така по-трудно ще могат да ни открият.

— Мустанга си ще взема. Не искам да го загубя отново.

— Добре. Ще вървим пеша и ще водим животното за всеки случай с нас. Кога?

— А защо не веднага?

— Тогава веднага.

Матотаупа изведе мустанга си. През това време Джим поговори накъсо с Бен, който бе получил от снощния бой с Матотаупа няколко подутини и драскотини по главата.

След това, без да се сбогуват с останалите, индианецът и неговият бял придружител изчезнаха в прерията.

НЕ ВЕЧЕ САМ

Когато Шарлеман най-после се осмели да излезе от малкия склад, той вече не можа да намери Джим.

Чарлз се огледа на вси страни, понаблюдава Джо и Хенри, които се бяха излегнали край реката на утринното слънце, за да поспят отново, проследи с поглед неколцина други клиенти, които отидоха при конете си, и надникна към малката група полуцивилизовани индианци, които се бяха настанили наблизо до блокхауса, дошли за търговска размяна.

Ала всичко това не задържа дълго вниманието му. Незабелязано, но същевременно по-настойчиво от всичко друго, той гледаше следите, които Джим и Матотаупа бяха оставили след себе си, поемайки със своя кон на запад, без ни най-малко да се стараят да се прикриват. Отпечатъците от тежките кожени подметки на Джим и леките вдлъбнатини от мокасините на Матотаупа, както и следите от неподкованите копита на мустанга, който бе вървял ходом, образуваха комбинация, която силно учуди Шарлеман. Резултатът от разговора му с Джим в малкия склад доста му беше допаднал, но в основата си му се стори еднакво необичаен, както ясната следа, и затова той започна да размишлява, да комбинира и да мисли напрегнато. Нямаше мозък да бъде опитен детектив, пък и беше само средно добър ловец. Въпреки всичко не му липсваше най-разнообразен опит в пограничния живот и след последните събития вече се бе наситил на опасностите, които не носеха никаква полза.

Възнамеряваше, както бе казал на Джим, на първо време да се оттегли отново в места, където положението още не беше така напечено, както в областта, където прокарваха железопътната линия. При това той съвсем не хранеше надежда, че на север ще му предложат много по-големи удоволствия, но поне разчиташе да преживее скромното си съществуване малко по-спокойно. Такива бяха мислите и плановете му допреди да се разговори по-подробно с Джим. Сега, след

уговореното в склада, изведнъж обаче много неща се оказаха за Шарлеман осветени от друга страна.

Ако след всичко, което бе научил сега, той успееше да комбинира правилно и да действува решително, щеше да се нагърби с нови опасности, но опасности, които му обещаваха съответно възнаграждение! Шарлеман можеше… охо-хо!… да се причисли един ден към ония най-големи щастливци сред щастливите, които успяваха да намерят злато и да забогатеят и които нямаше нужда след това да се излагат на никакви опасности и можеха да изкарат останалия си живот спокойно и удобно… които дори може би имаха възможност да заживеят сред охолство и богатство. Тази възможност замъгли мислите му; шансът му се стори невъобразимо голям.

Чарлз надушваше тази нова възможност с блаженството, с което гладна белка надушва изведнъж кокоша кръв. Той веднага насочи всички умствени сили, които въобще бе успял да развие у себе си, към новата, струваща му се така великолепна възможност. Джим беше направил няколко намека, които сега започнаха да се подреждат като плочки за домино, заедно, с някои други съобщения.

Преди няколко месеца Шарлеман беше чул и именно намеквайки за тези слухове, той бе успял още в лагера на експедицията да ядоса Бил Петльобореца, че неколцина събрани от кол и въже хулигани нападнали някакъв индианец на име Матотаупа в блокхауса, завързали го и се опитали да го изнудят. Това се беше случило през миналото лято. Казваха, че индианецът уж знаел за някакво златно находище, ала Джим отхвърли това. Именно с този индианец Шарлеман се бе запознал сега и ето че същият този индианец беше тръгнал на път с Джим, и то, както изглеждаше, пешком с един товарен кон. Шарлеман от своя страна обаче трябваше да поеме с коня си на север, да намери главните вождове на черните ходила и да им съобщи, че полицията и законът търсят Матотаупа заради убийство и че черните ходила ще се изложат на кръвното отмъщение на белите мъже, ако дадат подслон на Матотаупа. Това можеше да бъде вярно или не; така или иначе, усърдието на Джим да съобщи тази новина на черните ходила беше повече от странно. Това негово усърдие беше направо подозрително. Защо Джим не желаеше черните ходила да дадат подслон на индианеца? Явно, за да може той самият да тръгне да обикаля с него,

защото тъкмо това вършеше той в момента, и то сред твърде опасни местности.

„Драги ми Джим — помисли си Шарлеман, — ти смяташ, че си много хитър, а аз съм глупав, но може би този път ще се случи обратното. Обещах ти да занеса съобщението на черните ходила и защо да не удържа на обещанието си? Нали затова ще получа пушка и кон! Но ние ще се позамислим малко каква игра всъщност се крои тук и дали аз ще трябва да остана само платен пратеник, или няма да бъде разумно сам да се включа в твоето предприятие.“

Окрилен от това решение, Шарлеман търсеше непрекъснато възможност да извика настрана много заетия още от рано сутринта Бен. По панталон, бос, прехвърлил сгънатото одеяло през ръка, той току обикаляше около кръчмаря, докато най-после успя да го извика настрана.

— Знам вече, знам вече! — отвърна веднага Бен нетърпеливо на първия въпрос на Чарлз. — Кон и пушка! Намерил си си нов приятел, а? Да ти е честит! Пипне ли те той обаче в ноктите си!…

— Той ли да ме пипне в ноктите си? Та не аз, а той иска нещо от мене!

— Той всякога иска нещо от другите…

— Поне си плаща.

— Ще си получиш коня и пушката. Но повече време нямам. — Бен понечи да се отдалечи.

— Защо ти не отидеш да търсиш златното находище? — попита в този миг Шарлеман уж между другото.

Бен пребледня и отново се обърна към Шарлеман.

— Ти пък какво знаеш?

— Повече, отколкото предполагаш.

— Момче, съветвам те едно, не си пъхай гагата там.

— За да можеш спокойно ти да пъхнеш твоята ли?

— Това е Джимов периметър, не мой и не твой. Ти можеш да правиш, каквото си щеш, но ако не изпитваш голямо желание да ти пеят рано заупокойна…

— Нещо зле ли си изпатил?

— Повече от зле! Вече обикалях в тая планина! Неприятна работа. Мрак, вода, много входове, едва не се задуших… и неочаквано срещам в тъмнината Джим. Истинско чудо е, че още съм жив, но се

заклех пред него и пред себе си, че повече няма да си бъркам гагата там!

— Но и той още нищо не е намерил. Не си струва човек да се излага на такъв риск.

— Точно така. По-добре да се захване човек с някаква честна работа!

Шарлеман избухна в смях.

— Честна? Ти ме караш да се смея, приятелю. Но нима искаш да оставиш на Джим тоя бизнес?

— Изглежда, той е успял да подмами Топ като водач.

— Съмнителен водач. Но дори и така да е… аз измислих как и ние да си намерим водач.

— Ние? Не, драги мой. Аз вече не участвувам там. Мен не ме закачай!

— Ти нищо няма да рискуваш. Дай ми само освен кон и пушка и нож, още и кожено облекло и един револвер…

Бен силно се разсмя.

— Такава ли била работата!

— Намеря ли нещо, донасям го да го премерим на твоя неточен златен кантар.

— А откъде ще го намериш тоя водач?

— Много просто. Топ има син… при черните ходила. Ще го примамя, ще го отведа при баща му… тоест той сам ще успее да намери баща си. Тогава Джим няма да може да ме упрекне, че съм се промъкнал по следите му, а пък Топ ще ми бъде благодарен, задето съм спасил сина му… от възпитателния пансион, да речем… защото Топ, бащата, е „убиец“.

— Нима Джим ти забрани да вървиш подире му?

— Забрани ми.

— Тогава, значи, той е тръгнал с Топ към пещерата, тоя трижди проклет тип… и като си помисля, че аз я бях открил, аз!… Нека Топ го пречука, тоя мизерник Джим заслужава това!

— Какво магаре си ти! Но ако Джим си мисли, че сам може да вземе такава плячка, много се мами! Аз ей сега ще се лепна по дирята му.

— Не е лоша идеята ти. Ела, ще ти дам коня и пушката и револвера, пък и нож и каубойски костюм, такъв, какъвто още не си

виждал през живота си, та камо ли пък да си го носил. Само недей и ти да ме лъжеш! И без това си зависим от мене, защото само оттук можеш да си купиш патрони!

С това разговорът им бе приключен.

След взетото решение, което той така надуто бе оповестил, Шарлеман все пак не се чувствуваше много спокоен. Страхът на Бен беше понамалил малко и неговия ентусиазъм. Той се върна още веднъж край реката до мястото, откъдето започваха следите на Джим и Топ. Колко простичко би било да се промъкне подире им! Ала на Шарлеман се стори, че среща още веднъж погледа на Джим, и затова побърза да се върне обратно. Тъкмо щеше да обмисли повторно целия си план. Още нищо не се беше случило, нищо не беше решено, нищо не беше определено. Но Шарлеман поне успя да се снабди с всичко необходимо за един мъж сред Дивия Запад. Това поне беше постигнал. Ловецът огледа коня, който Бен му предложи, поиска по-добър и го получи. Облече новия кожен костюм, който Бен му подаде, и се почувствува прекрасно в новото си облекло: то не само беше удобно, но и галеше суетността му с многото си ресни и пъстрота. Пушката не можа да го задоволи, но по този пункт Бен остана твърд; Шарлеман успя само да изкопчи малко повече патрони, отколкото Бен му бе предвидил. Револверът беше сносен.

Щом се облече и въоръжи, Шарлеман веднага тръгна на път. Бе забелязал, че Бил Петльобореца започваше да се съвзема от махмурлука си, а той нямаше никакво желание тъкмо на него да дава обяснение какво смята да прави. С Бен, единствения търговец в тези най-далечни краища, Шарлеман трябваше да запази добри отношения. Освен него обаче той не желаеше никой друг да знае за неговото намерение, и най-малко безскрупулният Бил.

Беше приятно топло лятно утро, когато Шарлеман подстрига още веднъж острата си брадичка, после яхна коня си и се запъти на север.

Разстоянието от Ниобрара до прериите, северно от горното течение на Мисури, където Шарлеман смяташе да стигне най-напред, по въздушна линия беше около осемстотин километра. Шарлеман обаче не беше птица. Той яздеше на кон, трябваше пътем да се прехранва чрез лов, да извършва дребни каубойски или търсачески услуги, поради което бе принуден да язди ту в една, ту в друга посока и затова му бяха необходими няколко седмици, за да стигне целта си.

Междувременно лятото вече клонеше към своя край. Топлината вече не беше така силна, слънчевите лъчи не бяха така властни и заслепителни; те огряваха полята, горите и реките, хората и животните вече по-меко, така че очертания и багри изпъкваха по-ясно. Нощите отново станаха по-дълги, а през деня сенките се удължаваха. Стадата от бизони и мустанги все още пасяха на север, ала инстинктът да се прехвърлят на юг вече се събуждаше у тях. Индианците се готвеха за големите есенни ловове, които трябваше да им осигурят запасите за зимата, за да предпазят шатрите си от глад под снега и ледовете. Бивакът на племето сиксикау, чийто вожд беше Горящата вода, все още бе разположен сред незащитените степи. Едва след последния лов на бизони те смятаха да се оттеглят в горите на предхълмията.

Беше нощ. Над прериятa, над потока и над шатрите се извисяваше тъмното небе. Звездите блещукаха, вятърът духаше хладен. Мустангите стояха скупчени, кучетата спяха, притиснати едно до друго. В шатрите хората също почиваха. Харка живееше при своя приятел Силен като елен. Шатрата, която бяха дали на разположение на Матотаупа и на сина му, сега не беше издигната, тъй като нямаше смисъл да се поддържа цяло домакинство само заради момчето. Жената от племето на черните ходила се бе върнала да помага в шатрата на родителите си през времето, докато Матотаупа Щеше да отсъствува.

Харка се чувствуваше добре в шатрата на вожда. Силен като елен и той от ден на ден все повече се побратимяваха. Особено през първите седмици след заминаването на Матотаупа Харка бе изпълнен с доверие в успеха на замисленото от баща му и затова играеше и се упражняваше, ходеше на лов, почиваше и разговаряше весело със своя нов приятел от сутрин до вечер в най-хубаво настроение. Цялата момчешка орда приемаше вече Харка като свой и като един от най-добрите сред тях.

Когато годишното време напредна още повече, слънцето започна да пали и тревата да изсъхва, имаше дни, в които мислите на Харка избързваха напред към есента и той си представяше как баща му се връща и носи пушката на сина си. Отначало това бяха само отделни мигове, в които фантазията на момчето бързаше припряно към тези

картини, когато обаче лятото започна да преваля и дните станаха по-хладни, Харка започна почти всеки ден да се събужда с въпроса дали днес баща му няма най-после да се върне.

Вечер заспиваше с мисълта, че онова, което не се бе случило през този ден, сигурно щеше да дойде утре. Постепенно очакването му стана парещо и Харка с мъка успяваше да се овладява, за да не говори за това. Сигурно и Силен като елен вече си мислеше, че Матотаупа трябва скоро да се върне. Но колкото и открити и чистосърдечни да бяха двете момчета във всяко друго отношение помежду си, по всичко, което се отнасяше до произхода на Харка от племето на дакота, отлъчването на баща му от племето и отмъщението му над Тасунка-витко, и двамата мълчаха стеснително. Понякога седяха с часове заедно и мислеха в мълчаливо съгласие за едно и също, без да разменят дума за него, и това още повече подсилваше другарството им.

Откри им се нова възможност, когато Мъдрата змия заяви, че смята да отиде при Стария Абрахам преди големите есенни ловове, за да си набави още патрони за пушката. Патравия вълк и Тъмния дим проявиха желание да съпроводят Мъдрата змия. Те също искаха да видят какво представлява станцията и може би хранеха в някое закътано ъгълче на съзнанието си трудно осъществимото желание да успеят да се сдобият като него с огнестрелно оръжие. През дните, когато обмисляха този план, стана ясно колко добре Силен като елен разбираше състоянието на своя приятел Харка. Той отиде при вожда, баща си, и го попита дали бива Харка да отиде заедно с бойците и да поразпита в станцията не са ли чули там нещо за Матотаупа или за Тасунка-витко. Тъй като Харка говорел и разбирал езика на белите мъже, той можел същевременно да послужи на бойците на сиксикау като преводач и да подслуша разговорите, които белите мъже водят помежду си.

Горящата вода не можеше да не се съгласи с тези аргументи. При това той предугади мислите и желанията на своя собствен син и му разреши да замине с тях. Според онова, което Мъдрата змия му бе разказал за своето първо посещение в станцията, излизаше, че белите и червените мъже там се държали спокойно и се разбирали добре, макар понякога белите да говорели твърде много и твърде високо.

Радостта на двете момчета беше голяма и изпълнена с надежди. В търговските станции пристигаха всякакви новини и надеждата, че

ще могат да научат нещо там, се струваше на двете момчета съвсем основателна. По това време между големите племена на север от Мисури цареше мир, мир цареше и с белите мъже и така вождът нямаше защо да не позволи на двете момчета да се присъединят към малката група бойци.

Харка избра своя сив жребец за пътя. Сега нямаше да води товарни коне и затова цялата малка група ездачи се придвижваше бързо. Още на четвъртия ден опитните очи на индианците откриха очертанията на станцията на хоризонта. Късно след обяд ездачите стигнаха мястото.

Почти нищо не се беше променило през последните месеци в търговската станция и околността й. Нивото на езерото малко беше спаднало от силната жега на лятото. Тревата не беше вече яркозелена. Броят на посетителите и клиентите беше малък, тъй като междувременно зимната плячка вече бе разменена, а есенните ловове тепърва предстояха. Тримата бойци сиксикау и двете момчета се приближиха с конете си направо до кръглата палисада и влязоха през портата в двора.

Старият Абрахам, който нямаше много работа през тези седмици, навярно отдавна вече ги бе видял да се приближават и излезе да поздрави мъжете и момчетата пред първия блокхаус. Тъй като гостите бяха индианци, той не се впусна в много приказки, както правеше, когато разговаряше с Томас. Той умееше да се съобразява с обичаите и нравите на своите клиенти-гости. Новопристигналите нямаха намерение да се настанят за нощувка и да се хранят в блокхауса. Искаха само да се обадят, за да се разположат след това, както повечето индиански клиенти, заедно с конете си край брега на езерото. През тези дни към края на лятото съвсем не беше неудобно да се остане на открито и да се нощува там.

Край езерото се бяха разположили само няколко малки групи индианци — асинибоини, чистокръвни индианци, също и черни ходила от други племенни групи, но никакви дакота, от които те можеха да се опасяват, че ще отвлекат Харка.

Мъдрата змия избра удобно място край брега — не много близо, но и не много отдалечено от станцията — и той и цялата му група се разположиха удобно. След като конете се напиха, завързаха предните им крака и ги пуснаха да пасат. Вече се свечеряваше и затова двете

момчета събраха дърва и запалиха огън. Бяха си донесли суха храна, пък и по пътя бяха убили няколко прерийни кокошки, които оскубаха и изпекоха сега. Мъдрата змия нямаше намерение да разговаря със Стария Абрахам още същата вечер за патроните. Който идваше да търгува, трябваше да носи със себе си не само стока, но и достатъчен запас от време. Мъдрата змия държеше добре скрити красивите хермелинови кожи, които искаше да предложи за размяна на Стария Абрахам.

Трима бойци и момчетата седяха около огъня и ядяха кокошки. След като се нахраниха, бойците запушиха. Момчетата седнаха досами водата и наблюдаваха комарите и рибите. От последните лъчи на слънцето повърхността на езерото блестеше като седефени миди.

Макар привидно момчетата да гледаха само езерото, всъщност те наблюдаваха цялата околност, докъдето можеха да стигнат погледът и слухът им. Затова не им убягна, че Стария Абрахам излезе от портата и заоглежда брега на езерото, сякаш търсеше някого или нещо. Той тръгна бавно, с влачещи се стъпки, и мина уж случайно край брега, където се бяха разположили трима сиксикау заедно с момчетата. Когато стигна до тях, той се спря, извади късата си лула, напълни я, запали тютюна и започна да пафка.

— Хубава вечер — каза накрая той, извърнат полу към момчетата, полу към трима бойци.

Индианците не отвърнаха нищо.

— На тебе вече ти харесва много при черните ходила, нали? — рече Стария Абрахам на Харка.

— Да.

— Жалко, че баща ти не можа да остане тук. Джентълмен беше той. Грансеньор, както обичаше да казва Томас. Жалко.

— Да — отвърна Харка, без по лицето му да потрепне някакъв мускул.

— Е, ти си вече голям и сам можеш да се справяш, така си е.

— Да — отвърна Харка със същия спокоен и безразличен тон, сякаш Абрахам го бе попитал: „Приятно ли пътувахте, всичко добре ли мина?“

— И все пак е жалко — продължи Абрахам. — Той имаше долари. Аз с удоволствие бих го обслужвал добре и често. Но каквото не може да стане, не може. Така е то.

— Да.

— Вие сигурно дойдохте да разпитате къде се бави баща ти?

— Това и ти едва ли знаеш, Стари Абрахам.

Харка все още пазеше външно спокойствие, ала вътрешно бе започнал целият да трепери. Имаше определено чувство, че Абрахам знае нещо за Матотаупа, и новината навярно не беше толкова добра, колкото Харка бе очаквал през цялото лято.

— Не, не, разбира се. Тук трудно може да се научи какво е преживял човек чак там на юг край Черните хълмове.

Като чу „Черните хълмове“, вътрешно Харка стана още по-неспокоен. Отначало той не отговори нищо на Стария Абрахам, а побърза само да преведе на приятеля си Силен като елен казаното досега. Чак след това отново погледна към Абрахам, който стоеше край него с лула в ръка. Ако Абрахам беше индиански боец, Харка отдавна би се изправил учтиво на крака. Разговаряйки с кръчмаря-търговец, той бе останал досега седнал, защото начинът, по който Абрахам го разпитваше, не му се стори достоен и честен.

Харка беше свикнал да реагира бързо. Докато превеждаше думите на Абрахам за Силен като елен, той бе имал достатъчно време да премисли сам всичко по-добре. Абрахам знаеше или поне смяташе, че Матотаупа бе поел към Черните хълмове, и знаеше или смяташе също така, че Матотаупа няма да се върне. Харка искаше да проследи най-напред първото твърдение. Ако баща му беше тръгнал към Черните хълмове, основателно беше да се предположи, че Тасунка-витко също е там. Откъде можеше да е дошла подобна новина?

— Стари Абрахам, кой каза на моя баща, че Тасунка-витко се намира някъде в Черните хълмове?

— Ах, това ли ме питаш? Не, никой не му е казал такова нещо, поне тук никой, а какво се е случило по-късно, аз не мога да знам. Фред непрекъснато твърдеше, че Тасунка е сигурно някъде долу край бреговете на Плат, където индианците се борят срещу прокарването на железопътната линия.

Сега Харка въпреки всичко се изправи. Той беше висок колкото Абрахам, вече по-скоро момък, отколкото момче.

— Кой е този Фред?

— Не го ли познаваш? — Абрахам плю боядисана от тютюна слюнка. — Баща ти го познаваше добре и го наричаше Джим.

— Джим! — Харка усети, че кръвта се смъкна от бузите му. — Тук ли намери той баща ми?

— Тук. Двамата тръгнаха заедно с коне.

— Моят баща искаше да върви с Томас и Тео.

— Но не направи така.

— Защо Стария Абрахам смята, че баща ми няма да се върне вече? Умрял ли е той?

— Не, не е, моето момче, поне аз не знам такова нещо.

— Кой казва, че баща ми е тръгнал към Черните хълмове, след като Джим го е съветвал да търси Тасунка-витко край Плат?

— Ами там е работата я. Нали затова и аз при тебе идвам. Там в блокхауса седи един, който срещнал баща ти по Ниобрара.

— Кой е той?

— Един известен ловец. Наричат го Шарлеман. Дълго бил по канадската граница, после слязъл надолу на юг с проучвателната експедиция. Но казва, че там било много несигурно. И като ми разправяше всичките си приключения, току спомена и името Топ или Матотаупа. Аз имам добра памет. Изведнъж ми стана ясно, че става дума за баща ти.

— Колко време ще остане този ловец тук при тебе?

— И утре сигурно.

— Тогава ще се опитам да поговоря утре с него.

— Брей, какъв спокоен човек си! Нима не искаш веднага да чуеш новините за баща си? Че да вървим веднага в блокхауса, аз ще ви запозная. Сега е вечер и аз съм свободен. Утре заран пак ще имам работа.

— Ще попитам нашия водач Мъдрата змия.

— Добре сте възпитани вие, младите индианци.

Харка изясни положението на Мъдрата змия. Боецът реши да отиде заедно с момчето в блокхауса, за да разговарят с непознатия човек. Това като че ли не се хареса много на Абрахам, ала той не се противопостави и така двамата придружиха кръчмаря до станцията и влязоха заедно с него в къщата, където се намираше кръчмата.

В чисто поддържаното помещение само няколко маси бяха заети.

Абрахам се насочи към една маса край стената, където седеше един-единствен посетител — висок, около тридесетгодишен мъж, който правеше впечатление не само със заострената си брада. И

облеклото му от фина кожа с много ресни беше много по-добро и същевременно по-пъстро, отколкото се среща обикновено у каубоите и ловците. На масата пред него стоеше празна чаша. Бузите му бяха зачервени, очите му блестяха.

— Абрахам! — извика той. — Кого ми водиш? Нима наистина и действително лично сина на моя спасител, сина на Матотаупа?

— Тъкмо него ти водя на масата, Шарлеман! Абрахам представи и Мъдрата змия и тримата се настаниха на масата край Шарлеман.

— Питай сега каквото искаш да знаеш! — насърчи Стария Абрахам Харка. — Шарлеман с удоволствие ще ти даде всички сведения!

Харка разсъждаваше. Беше изненадан, почти потресен от лекотата, с която му се бе предложил случай да научи нещо за баща си. Беше предполагал, че ще се наложи да търси новини, а ето че те му се предлагаха без никакво негово участие. Това беше странно. От друга страна обаче изглеждаше, че онова, което щеше да научи сега, не беше хубава новина. Момчето се приготви за всичко и остана съвсем сериозно и въздържано.

— Защо Шарлеман нарича моя баща свой спасител? — попита най-напред Харка.

— Охо, това беше едно отчаяно дяволско и ужасно положение, в което твоят баща ни намери сред прерията! Аз и останалите бяхме работили в проучвателната железопътна група, която бе достигнала до най-предна линия, между Северен и Южен Плат. Тия проклети типове от Мечата орда и Тасунка-витко всеки ден ни поднасяха нова изненада, ту убиваха някого, ту просто отвличаха някой от поставите ни, ту прострелваха шапката на инженера от главата му, докато накрая ни изтровиха всичките, та останахме само четирима. Аз имах честта да бъда един от останалите живи. Нас четиримата те ни обезоръжиха, съблякоха ни, както ни е майка родила, и ни подгониха из прериятa. Голямо удоволствие беше! Сред тоя пек — ни вода, ни храна, та накрая и пътя изгубихме! Вече беше ударил последният ни час, когато Матотаупа ни откри и ни доведе до станцията на Беззъбия Бен. Прекрасен боец е баща ти. Можеш да се гордееш с него, момчето ми!

— Откъде знаеш, че съм негов син?

— Откъде ли? Ами че Стария Абрахам ми го каза.

— Кога се раздели с баща ми?

— Преди няколко седмици. Той тръгна предния ден от търговската станция заедно с Червения Джим към Черните хълмове. Казват, че там се мотаел и Тасунка-витко, след като вече бяха ликвидирали нашата проучвателна група.

Харка усети как сърцето му се блъска в гърдите.

— Защо — попита той сега Стария Абрахам и вече едва успяваше да сдържа и прикрива възбудата си, — защо смяташ, че баща ми няма да се върне повече тук?

Абрахам барабанеше с пръсти по масата и не се осмеляваше да отговори, сякаш му беше трудно.

— Защо ли? Да, знаеш ли, моето момче, баща ти каза такова нещо, преди да замине оттук с този Фред или Джим, или както изобщо се казва тоя тип.

— Спомена ли моят баща Матотаупа някаква причина за това?

— Той самият не. Но казваха, и сега вече всички го говорят, че бил застрелял в Минеаполис някого и полицията го търсела. Полицията знаела, че е намерил убежище при черните ходила. Възможно е те да го потърсят при главните вождове и да изискат от тях да им го предадат, а теб искали да настанят в пансионат за индиански деца, където трябва да получиш цивилизовано възпитание от белите мъже.

— Кой казва това?

— По-добре питай кой не го казва? Тук всички вече го знаят и затова предполагам, че баща ти ще предпочете да остане в горите и прериите на Юга.

Настана дълго мълчание. После Мъдрата змия взе думата.

— Това ли е всичко, което белите мъже имат да ни кажат?

— Да.

— Добре. Чухме го!

При последната дума Мъдрата змия се изправи и Харка веднага последва примера му. Двамата индианци излязоха от блокхауса и прекосиха заедно двора към портата. Вече се беше стъмнило и портата беше затворена, но те се покатериха бързо през палисадата и после тръгнаха спокойно към разположилите се край езерото техни хора.

Там двамата бойци и Силен като елен седяха край загасващия огън; сега и новодошлите седнаха край тях. Повърхността на езерото беше черна и гладка като огледало. Върбовите храсти се очертаваха

като нежни сенки. Звездите трептяха на нощното небе, безбройни и далечни. Откъм блокхаусите се дочу кучешки лай. Инак всичко беше тихо.

След като петимата поседяха известно време мълчаливо, Мъдрата змия попита:

— Твърдокаменни Харка, убил ли е твоят баща бял мъж? И кой е бил той?

— Моят баща уби един бял мъж, защото той беше недостоен и издевателствуваше над червените мъже. Името му беше Елис.

— Той беше ли вожд сред белите мъже?

— Беше нещо подобно на водач на малка група.

— Добре. Утре ние ще се върнем в нашите шатри и ще поговорим за това с нашия вожд Горящата вода. Аз казах.

Заключителните му думи означаваха, че до предвиденото съвещание нямаше какво повече да говорят по този повод.

Мъдрата змия се загърна в завивката си и легна да спи. Двамата останали бойци последваха примера му, момчетата — също. Всеки постави оръжието до себе си. За стража бяха достатъчни вниманието и добрият нюх на мустангите, пък и самите спящи, които бяха навикнали при най-малък ненадеен звук или движение да скочат из завивките си.

Харка само се преструваше на заспал. Беше затворил очи, ала мислите му дълбаеха и човъркаха.

Баща му беше тръгнал на път заедно с Джим, с човека, за когото се говореше, че с хитрост упоил вожда Матотаупа, за да измъкне от него тайната на някакво златно находище в Черните хълмове. Харка твърдо вярваше в невинността на баща си, но нямаше доверие в по-нататъшните намерения на Джим. Всички бели мъже в станцията на Стария Абрахам говореха, че Матотаупа е убиец, а Харка — син на убиец, и затова двамата трябва да бъдат заловени. Така опората за новия живот на Харка при хората на сиксикау рухна. Безпокойството за баща му започна да го гризе, хапеше чувствата му като зъл звяр. Освен това той се срамуваше да се превърне в бреме за бойците на сиксикау, които бяха приели него и баща му за свои гости.

С пламнали очи той стана скришом през нощта, за да се промъкне тайно. Искаше по този начин да освободи бойците на сиксикау от задължението да решават дали да го вземат под закрилата си срещу белите мъже, или не.

Изглеждаше, сякаш никой не бе забелязал как Харка се изправи, сгъна завивката си и освободи своя сив жребец. Може би никой не искаше да го забележи. Той поведе малко коня си ходом, за да не предизвика шум, който все пак можеше да събуди спящите. Когато храстите и няколко малки дървета можеха вече да го прикрият, той погали сивия си жребец по ноздрите и понечи да го яхне.

В този миг обаче край него изплува една фигура и той веднага разбра кой бе дошъл. Силен като елен!

— Харка! Какво правиш!

— Отивам си. Отивам при баща си.

— Харка…

— Не казвай нищо. Аз съм решил.

— Кога ще се върнеш пак при нас?

— Когато ще мога да положа при вас изпитите, които ще ме направят боец. Аз не съм убил никакъв бял човек и белите мъже не могат да ме обвинят. Щом стана мъж, те няма да могат повече да ме затворят в техните възпитателни затвори.

— Твърдокаменни Харка, аз имам една молба.

— Не мога да ти откажа. Но не бива да ме молиш нещо, с което не мога да се съглася.

— Съгласи се да станем кръвни братя, преди да си вървиш, за да бъда сигурен, че един ден ще се върнеш в нашите шатри.

— Да го направим!

И двете момчета извадиха камите си и всеки се одраска по ръката, така че да потече кръв. Смесиха кръвта си и това беше знак за тях, че братската им връзка щеше да бъде ненарушима.

Когато прибра двуострата си кама в канията, Харка погледна още веднъж своя другар, когото дълго вече нямаше да вижда. Образът на стегнатата изправена фигура дълбоко се запечата в съзнанието му.

После той яхна мустанга си и без да каже нито дума повече или да се обърне назад, подкара коня в лек галоп към нощната прерия.

Силен като елен проследи с поглед отдалечаващия се; видя как сянката на младия ездач ставаше все по-малка и по-малка и шумът заглъхна в ушите му.

Тази разлъка беше в живота на сина на вожда, който дотогава бе протичал в спокойно и здраво русло, първата голяма болка и първият голям, останал без отговор въпрос. Кой носеше вината за това, че

Харка трябваше да си отиде? Белите мъже ли? Или Матотаупа? А може би и бойците на сиксикау, които не размениха през тази вечер нито една мила дума повече с Харка? Ъглите на устните на Силен като елен потръпнаха. Не му се искаше да се върне при спящите бойци. Сложи ръка върху порязаното място на кожата си, откъдето бе изтекла кръвта, за да се съедини с кръвта на Харка. От днес нататък той имаше кръвен брат. Това щеше да бъде неговата тайна. Той с никого нямаше да говори за нея. Може би съществуваше един-единствен човек, който можеше да го разбере в голямата мъка и голямото съмнение. Ситопанаки сигурно щеше да го разбере. Той беше сигурен, че тя щеше да изпита същата мъка като брат си Силен като елен, задето Харка нямаше да се върне повече в шатрите.

Младият сиксикау стоя дълго сам. Най-после се насили да се върне при останалите и да легне отново да спи. Те нямаше нужда да знаят колко дълбоко бе наранен той.

Още преди да се развидели, Силен като елен отново беше буден. Видя как звездите избледняха, видя грозната сивота, която изтласкваше мрака, преди още слънцето да се покаже на хоризонта, и най-после посрещна повтарящата се непрекъснато и явяваща се все нова и нова прелест и власт на светлината, която се разливаше над небето и земята. Повърхността на езерото пламна като златно огледало, а изсъхналите върбови клонки, покрити с неугледни сивозелени листа, си играеха с лекия полъх на вятъра и със слънчевите лъчи. Силен като елен отведе конете на водопой, после седна сам на брега, където бе седял предишната, вечер заедно с Харка. Комарите още не се бяха разиграли, но рибите се стрелкаха вече е прозрачната вода.

Мъдрата змия се приближи към момчето и Силен като елен веднага се изправи на крака.

— Ти говори с Харка? — попита го Мъдрата змия.

— Да. Преди да си отиде. Когато навърши годините, за да може да издържи изпита за боец, той отново ще се върне в нашите шатри.

Мъдрата змия зарея поглед над езерото, без да каже повече нищо.

След като измина половин час, от портата на палисадата, която вече бе отворена, излезе висок млад човек, у когото двамата индианци

веднага познаха Шарлеман. Той подръпна острата си брадичка и се насочи право към групата на сиксикау.

Мъдрата змия и Силен като елен отново бяха седнали при останалите край огъня и се преструваха, сякаш не забелязаха Шарлеман.

Облеченият в своето пъстро, украсено с ресни облекло, се спря пред групата.

— Хубава сутрин! — каза той.

Индианците не отговориха и на него, както не бяха отговорили предишния ден на Абрахам, когато той заговори за хубавата вечер, и гледаха с още по-малко уважение и внимание към Шарлеман, отколкото предишната вечер кръчмаря.

— А къде е Хари? Исках да поговоря още веднъж с него.

— Отиде си — отвърна Мъдрата змия.

— Как така си отиде? — Шарлеман се учуди.

— Отиде си — повтори Мъдрата змия.

— Кога ще се върне пак?

— Това не знаем.

— Че къде отиде?

— Замина с коня си.

— С коня си? Искам да кажа… но аз нали исках пак да говоря с него?

— Той не знаеше това.

— Но да не би… да не би завинаги да си е отишъл?

— Кой може да знае?

Шарлеман издевателствуваше над брадата си.

— Да не би да е тръгнал да търси баща си?

— Не — отвърна Силен като елен, макар че не беше редно той, момчето, да вземе думата непоканен. Но Мъдрата змия му беше дал възможност за това чрез лекото си двоумение. Силен като елен не се срамуваше, задето каза неистина на ловеца, защото го смяташе за свой враг, който бе прогонил Харка чрез своите новини, и затова Силен като елен му постави без никакви скрупули капан, както ловецът слага капан на бобъра.

— Не е тръгнал към баща си?!

— Не е, там сигурно биха го търсили. А той не иска никой да го намери.

— По дяволите, що за глупост! Само момче, сам-само в тия погранични райони, в тая пустош, че той ще загине така!

— Той предпочита да загине в прериятa, която е негова родина, отколкото в някой възпитателен затвор на белите мъже.

— Нима той просто избяга заради интерната за индиански деца, за който аз му говорих? О, небеса, о, кръгове на ада, кой можеше да предположи такова нещо! Че аз не го казах с такава сигурност!

Чертите на лицето на Силен като елен изразиха подигравка и омраза.

— Харка обаче го взе на сериозно. Ти няма да го видиш повече, Шарлеман.

Ловецът се удари по челото.

— Каква глупост! Отишъл си, просто си отишъл! Аз пристигам тук специално, за да му предложа да вървим заедно в Черните хълмове и да му помогна да намери баща си, а той си отишъл… Чисто и просто си отишъл посред нощ! Не може да ми го побере акълът! Та това е, та това е… точно така, съвсем по индиански! Кой ли може да ви разбере вас, червенокожите! И вие направо оставихте това дете да си върви, да се хвърли в собственото си нещастие?

— Да.

— Това наистина е връх на безобразието! Ха със здраве!

Шарлеман се отдалечи с големи крачки. Всяка негова стъпка означаваше ритник срещу този индианец, който го бе измамил, срещу това глупаво момче, което просто си бе отишло, срещу богинята на щастието, която отново бе отказала милостта си на Шарлеман.

Ама че се подреди! Край на всичките му планове да се добере до следите на Джим, да се появи заедно с Хари пред Матотаупа и да изиска от него да му се отблагодари за това. Свършено беше, свършено!

От всичко замислено не му бе останало нищо друго, освен коня, пушката, револвера, ножа и облеклото. То беше твърде малко, след като той, горкичкият, бе мечтал за безкрайни богатства и за възможността никога повече да не е принуден да работи.

Мърморейки под мустак непрекъсваема поредица от ругатни, Шарлеман стигна до блокхауса и кръчмата и се напи още от ранна утрин.

Когато усети, че почва да му се вие свят и виждаше стаята само като в мъгла, той попита Стария Абрахам:

— Абракадабра, какво ще кажеш, има ли смисъл и ще мога ли да проследя следата на тоя некадърен хлапак?

— Можеш да се опиташ, Шарлеман, но Хари е син на Матотаупа и ако той не желае да го намерят, ти няма да го намериш. Прекарал е добра школа.

— Още едно бренди, Абракадабра! Сега вече всичко ми е все едно.

Кръчмарят седна до Чарлз.

— Какво си се окумил толкова! Остави го това червено хлапе да си върви, където иска! Да не би ти да си му баща!

— Абракадабра, ти си невинен като новородено! Бащата на този хлапак знае къде в Черните хълмове има злато! Разбираш ли?

— Ах, такава ли била работата? Е, тогава ще ти донеса още едно бренди, но моля ти се, след това ще си отспиш навън, докато изтрезнееш. В моята кръчма няма място за пияници!

Абрахам се отдалечи, а Шарлеман гледаше тъпо подире му. Мислите му се замъглиха.

ТРИМА В ПЕЩЕРАТА

Твърдокаменния Харка Нощното око съвсем не се самозалъгваше за трудностите, които го очакваха. Сам човек, макар и да притежава кон, оръжие и огниво, беше едно дребно и лесно уязвимо същество сред буйните реки, непроходимите гори и голата степ, сред гладните диви зверове и неприятелски настроените хора, както и сред бурите, студовете и снега, каквито щеше да донесе предстоящата зима.

Когато тръгна сам на път, Харка не само бе наясно какви изпитания и опасности го очакват, а имаше представа в общи черти и как да се справя с тях.

Първата му трудна задача беше да прекоси широката река Мисури. Момчето бе чувало вече много за нея; на родния му език тази река се наричаше „Мини-сос“, което ще рече „кална вода“, и Харка бе видял вече миналата година мощните й води на юг край Омаха. Горното течение на голямата река с буйните води, водопади, бързеи и водовъртежи той още не познаваше. Все пак, откакто бе ходил на лов заедно със Силен като елен в областта на вливащите се в Мисури реки, той си бе създал жива представа за нея.

Харка подкара сивия си жребец по-бързо. Не искаше никой да го настигне и смяташе да прекъсне следата си, прекосявайки Мисури. Язди цялата нощ. Сутринта, когато вълците отиваха да спят, той също спря за почивка, загърна се в завивката си и спа няколко часа на едно слънчево място край коня си. Беше взел със себе си малък запас от сушено и стрито на прах бизонско месо, което предвидливо пестеше. Най-напред изяде кокошката, която бе взел със себе си. По пътя към станцията бе убил със стрелите си три прерийни кокошки; едната бе изял на брега на езерото, една бе останала там за другарите му, една бе взел за себе си; сигурно всеки би одобрил постъпката му. Сивият жребец пасеше; той също бе изгладнял.

Едно ранно утро младият ездач стигна долината на Мисури. Тук тревата беше все още сочна и сега, през есента. Глинестата почва на възвишението, което се спускаше редом с долината, блестеше

червеникаво. Реката шумеше в своя бяг. По засъхналата попукана тиня на брега можеше да се види докъде водите се бяха прибрали от летните горещини.

Сивият жребец пи жадно и Харка също легна на брега и пи на дълги глътки, после напълни меха за вода. След това момчето завърза предните крака на коня, остави го да пасе и си направи въдица от няколко косъма от опашката на сивия жребец и една дълга върбова пръчка. Намери във влажната пръст край водата червеи и други животинки, които можеха да му послужат за стръв. Преди да започне да лови риба, той се покатери на едно възвишение, за да огледа още веднъж основно околността. Наоколо беше пусто; тук сякаш нито живееше, нито минаваше човек. Затова Харка се върна успокоен на брега и хвърли въдицата във водата. Реката беше пълна с риби и след един час младият въдичар би могъл да засити със своя риболов обитателите на цяла шатра. Събра сухи съчки и за първи път, откакто бе тръгнал на път, си накладе огън. Изкорми старателно рибите и ги опече в жарта. После яде сам за шестима. Кой знае кога щеше да му се удаде отново да се нахрани така богато и спокойно! Беше съблякъл дрехата си от лосова кожа. Остави слънцето да пече гърба му и поспа два часа. Когато се събуди отново, огледа брега и реката, разсъждавайки как най-добре би могъл да прекоси буйно течащата и коварна река. Лодка нямаше, значи, трябваше да преплува заедно със своя сив жребец. Всичко, което носеше, можеше да се мокри, щом това беше неизбежно, дрехите също, само не револверът и патроните. Затова Харка отряза купчина тънки върбови клонки и оплете от тях кръгла кошница. Това всъщност беше женска работа, но когато се наложеше, и той умееше да я върши. Кошницата бе удобна. Освен револвера и патроните си, той подреди в нея стрелите, брадвата, гъвкавата тояга и дрехите и завърза всичко на главата си.

Лъка и ласото прехвърли през рамото и гърба си.

Нямаше намерение да скрива мястото, откъдето щеше да навлезе в реката. Знаеше, че водата носеше силно, и ако не го погълнеше някъде със своите водовъртежи, той щеше да достигне другия бряг доста надолу по течението. Там, където щеше да излезе на отсрещния бряг, той смяташе старателно да прикрие следите си. За целта най-подходящо му се стори коритото на малка странична река, която се вливаше доста надолу на юг в Мисури.

Слънцето тъкмо бе прехвърлило зенита си, когато Харка се изправи. Завързал кошницата на главата си, той яхна коня и го подкара към водата. При това гледаше да остави на животното колкото се може повече свобода, защото дивите коне добре познават буйните води и се научават още като малки да достигат заедно със своите майки до другия бряг, без да се удавят. Когато мустангът изгуби почвата под краката си и вече бе достигнал доста навътре, за да няма опасност, че ще иска да се върне обратно на брега, Харка го остави сам и заплува край него. Не се отделяше от животното, което полагаше всички усилия, за да се избави от опасното течение. Харка загребваше силно с две ръце. Буйното течение го повлече, ала веднъж го вкопчи на едно място и водовъртежът едва не го повлече на дъното. С мъка успя да се откъсне от страшната сила и да се добере със сетен дъх до сивия жребец, който вече виждаше отсрещния бряг пред себе си и се стремеше със сляпа ярост към него. Харка усети тинестото дъно под краката си почти едновременно с коня и тъй като сега животното се придвижваше по-трудно и копитата му непрекъснато затъваха, момчето успя да го настигне и да го хване за юздата.

Когато изведе жребеца нагоре по малката съседна рекичка, той го води доста дълго нагоре по течението в южна посока. Напредваха във водата трудно и бавно, но по този начин можеха най-лесно да прикрият следите си. Едва вечерта момчето скочи от коня, пусна го да се изкачи свободен на твърдия бряг, само с прехвърлено през врата ласо, а сам излезе върху ниската трева, като се стараеше да стъпва леко и почти не оставяше никакви следи. Изчака коня да потича на разни страни, като го държеше за дълго отпуснатото ласо, после изтича леко, яхна го и препусна. Беше толкова лек ездач, че преследвачи едва ли биха могли да заключат по отпечатъците на копитата на коня кога го е яхнал. До късна нощ остави коня да тича както си иска.

Най-после го спря. Предположи, че никой преследвач не би имало за какво да търси цял ден дирите му. Затова реши, че сполучливо бе прекъснал следата си.

Кон и ездач вече бяха отърсили водата от себе си. Харка извади всичко от кошницата; нещата бяха останали сухи и той бе доволен, че преминаването на реката му се бе удало така успешно. Реши, че сега и на него, и на коня му се полага дълга почивка и простря завивката от бизонска кожа, която съвсем се бе измокрила, да съхне върху храстите.

Следващата цел на Харка беше фермата на Адамсън. Може би щеше да успее да получи там кожена дреха и нови кожени мокасини за през зимата. Не бе искал да се бави в станцията на Абрахам с подобна покупка. В бивака на сиксикау бяха останали кожите от шестте бизона, които Матотаупа бе убил, и кожата на убития от Харка женски бизон. Те не бяха още добре ощавени, но въпреки всичко той можеше да ги размени за зимно облекло. Харка помисли само бегло за това загубено имущество. Вече бе навикнал да започва все отначало. Единственото нещо, което го бе придружавало и му бе останало от нощта на бягството му от шатрите на Мечата орда, бяха конят и завивката от бизонска кожа. Колкото по-самотен ставаше, той изпитваше към своя сив жребец и към завивката, върху която бяха изобразени геройските успехи на баща му, все по-голяма привързаност.

Харка се натъкна на следи, които му подсказаха, че наблизо има индиански бивак, и старателно ги избягна. Дори жителите на тези шатри да бяха сиксикау или мандани и да не проявяха враждебност към Харка и да нямаха намерение да го задържат, той все пак нямаше никакво желание да дава сметка комуто и да било откъде идва и накъде отива.

Да се намери фермата на Адамсън в тая пуста прерия, не беше никак лесно, ала Харка реши, че не е невъзможно. Томас и Тео му бяха посочили мястото, освен това белите хора обикновено правеха големи огньове, чийто дим индианците не само надушваха с вятъра на разстояние от няколко мили, но и можеха да го забележат най-малко на двадесет километра. Харка трябваше да внимава само да не попадне в ръцете на някое племе на северните дакота и затова стана много предпазлив. Спираше се често, за да оглежда околността; проследяваше внимателно всички следи. Обедите му ставаха все по-бедни. Веднъж ограби една миша дупка, в която намери малък запас от диви репи. Друг път успя да убие едно прерийно куче, дребен тлъст гризач, малко по-голям от катеричка. Не се осмеляваше вече да запали огън обаче и затова — макар да засити глада си — удоволствието беше само половинчато.

Приятните топли дни бяха отминали. Сега, след полунощ, вече се надигаше ледено студеният есенен вятър, предвестник на зимата. Сутрин прерията беше заскрежена. След преминаването на Мисури кожената завивка на Харка все още не беше изсъхнала напълно. Той

намираше много вълчи следи. Из тези места, изглежда, зверовете се движеха на цели глутници. Затова Харка много се зарадва, когато един ден видя на голяма далечина дим, а когато вечерта се спусна мракът, забеляза червеникавия блясък на запален огън. Навярно беше открит огън. Харка подкара по-бързо коня си.

Когато достигна едно леко възвишение, откъдето се откриваше хубав изглед надалеч, той се убеди, че пред него има ферма. Видя съвсем дребни сенките на множество „опитомени бизони“, както ги отглеждаха белите мъже, и освен светлината на открития огън съзря друг слаб блясък, който сякаш се провираше от някаква къща, сгушена между храсти и дървета.

Харка препусна бързо към буйния огън. Когато стигна близо до чардата на добитъка, насреща му изтичаха две ловджийски кучета с яростен лай. Едното животно се хвърли върху ездача и коня. Харка сграби кожения си камшик и удари с него кучето през муцуната с такава сила, че животното полетя надолу. В миг сивият жребец вече остави кучетата зад гърба си.

Младият ездач стигна до чардата, която според неговия навикнал на миризмата на дивите животни нюх смърдеше ужасно. Край огъня стоеше брадат мъж с пушка в ръка.

— Ха! Кой идва?!

— Приятел! — Харка беше достигнал буйния огън, дръпна из един път мустанга си така, че той се изправи на задните крака, а Харка размаха за поздрав свободната си ръка, за да подчертае мирните си намерения. Той отдавна беше познал мъжа с пушката: Томас!

— Хари! Хари! Момчето ми! Откъде изникна изведнъж? И то посред нощ!

Младият индианец скочи на земята, хвана коня си за юздата и тръгна към Томас.

— Мога ли да остана тук до утре заран?

— Докогато искаш! Разположи се удобно! Нима си съвсем сам?!

— Сам съм.

— Но, дете… млади човече… седни де, седни най-напред край огъня!

Харка привърза предните крака на сивия жребец и седна върху тревата. За първи път през живота му стана неприятно, че нямаше още лула. Томас напълни своята.

— Каква изненада!

Топлината беше приятна на Харка, топлината на огъня, към който той протегна крака, но също така и топлият тон, с който го бе посрещнал Томас. Каубоят подаде на младия индианец парче изстинало печено месо и Харка започна да яде изгладнял.

— А как можа да ни намериш? Индианецът посочи мълчаливо към огъня.

— Да, да, нашият огънчец! Запалили сме го, за да плашим вълците! Тия гадини! Зимата идва рано и цели глутници са се настървили върху нашите добичета! Пет кучета вече ни разкъсаха. Втурнаха се в овчето стадо и овците се разбягаха слепешката на всички страни. Двайсет и две овце ни убиха тия зверове! Адамсън побесня от яд!

Харка присви пренебрежително устни.

— Какво да се прави! — извика Томас.

— Да пропъдите вълците.

— Ти ги пропъди. Ние можем да ги гоним само по един-единствен начин, с отрова или с кучета, защото иначе кучетата ще изядат отровата! Тая нощ Тео остана с по-голямата част от кучетата край овчето стадо отсреща, на юг от къщата. Един вълк нападна Адамсън, когато се притече вчера на помощ на овцете. Лежи сега у дома. Впрочем тия зверчета са хитри. Тичат на километри. Денем просто изчезват. Но нощем… Чуваш ли? Виждаш ли? По дяволите!…

Добичетата се скупчиха, биците започнаха да пръхтят и да бият с рога. Кучетата, които пазеха стадото, също се сбраха и залаяха яростно.

Харка скочи и отвърза краката на коня си, който душеше неспокойно. Яхна го. Томас застана до него.

— Напред, това са вълци! Трябва да ги нападнем! — извика младият индианец ядосан, защото Томас сякаш още се двоумеше. — Нима смяташ да чакаш, докато вълците разкъсат добитъка?

Кучетата се бяха оттеглили малко назад и лаеха, но явно нямаха намерение да влязат в борба с вълците. Добитъкът се скупчи още по-нагъсто; по-слабите животни бяха застанали в средата, а по-яките образуваха външния кръг и сведоха рога. Най-напред смело бяха излезли двата бика и Харка пришпори коня си натам. Томас го

последва и даде два шумни изстрела. Биците ръмжаха приглушено и заплашително.

Младият индианец ненапразно бе получил от своите другари в родните шатри на Мечата орда името „Нощното око“. Той виждаше прекрасно и в мрака и сега забеляза още отдалеч над шията на един от биците две святкащи зелени точки. Вълчи очи. Харка изпрати първата стрела; очите изчезнаха. В същия миг момчето разбра колко тежка борба предстоеше още на бика, който искаше да защити своето стадо. Ръмженето на добичето бе заглъхнало. Бикът коленичи и хвърли с рогата си високо нагоре един вълк, после втори. Харка нададе силен насърчителен вик. Той достигна двата бика и спря коня си. Глутница разлигавени вълци, подобни на бързо движещи се сенки, тъкмо побягнаха назад, може би само за да нападнат от друга посока. Харка и Томас стреляха едновременно. Харка безшумно, Томас с трясък. Изглежда, бяха повалени общо пет вълка: три с куршумите, два от смелия бик. С бързината на мустанг останалите слаби дългоноги хищници изчезнаха зад лекото възвишение. Харка избърза с коня си натам и видя десет вълка, които пробягаха надолу по склона в западна посока. Той отпрати още една стрела подир тях и после се върна в бърз галоп край стадото. Но, изглежда, всички хищници вече се бяха оттеглили. За сметка на това пушката на Тео изгърмя на юг, откъм овчето стадо. Томас подкара коня си, за да се притече на помощ на своя брат-близнак, и кучетата, които познаха в него своя пастир, се спуснаха подире му.

Така Харка остана сам при добичетата; само двете ловджийски кучета, обучени да гонят дивеча по следа, които се бяха нахвърлили върху него при идването му, сега останаха тук. Биците се чувствуваха насърчени от своя успех. Те заобиколиха стадото, пръхтяха и блъскаха с копита, сигурни в силата си, и изглеждаше, че вълците не биха се осмелили така лесно да се появят втори път край тях.

По небето се движеха облаци. Отделни звездни групи се скриваха зад тях и после отново блясваха. Вятърът вееше върху огъня, така че той скоро лумна високо, после пак притихна, като че ще загасне. Потрепващите му светлини падаха върху нощните тъмни поляни, над притискащите се едно до друго, все още възбудени и изпълнени със страх добичета. Двете ловджийски кучета вървяха, душейки, по следите на вълците. Сивият жребец на Харка беше

обуркан. Двата разярени бика, които сега бягаха лудо насам и натам, събудиха у мустанга спомени за лововете на бизони и той беше готов да се спусне в бесен бяг, за да преследва двата бика; същевременно той трепереше от страх пред вълците. Харка беше хванал юздата му със зъбите си, за да може да спре мустанга всеки миг. Ръцете му трябваше да бъдат свободни за лъка и стрелата.

Двете кучета, които бяха излезли доста напред, излаяха и в същия миг Харка видя, че те се сборичкаха с голям вълк. Той искаше да остави кучетата сами да се справят с плячката си, но цяла глутница дойде в подкрепа на вълка и ето че едното от кучетата бе разкъсано, докато другото побягна към Харка, преследвано от два вълка. Прекрасна възможност за един млад, умел стрелец да покаже майсторството си. Харка изпъна лъка и стреля с голяма бързина два пъти едно подир друго. И двата вълка бяха улучени. Биците притичаха и грабнаха разярени убитите хищници на рогата си, за да ги запокитят на земята и да ги стъпчат. Харка трябваше да внимава да не попадне с мустанга си между развилнелите се добичета.

От юг отново прокънтяха изстрели и Харка чу прегракналите викове на Томас и Тео, които насъскваха кучетата си. Сега изскърца и вратата на къщата, сгушена между дърветата и храстите край едно блато, което сигурно беше остатък от пресъхнала през лятото малка река. Някой излезе оттам, яхна един кон, който стоеше завързан пред вратата, и се спусна в галоп към говедата. Ездачът имаше странна, малко дебела фигура и сякаш не бе забелязал Харка. Затова младият индианец извика високо „Хи-йе!“ и сега ездачът се насочи към него. Когато той се приближи, Харка разбра, че към него идва жена в панталон, навярно жената на Адамсън. Тя носеше пушка. Като стигна до Харка, жената се отдръпна учудена и стресната, но той бързо й обясни на английски, че е приятел на Томас и че е искал да му помогне да сплашат вълците. Помоли я по-добре да се погрижи за ненаглеждания от никого огън, за да не избухне прериен пожар. С вълците около добичетата щеше да се справи сам той. След кратко двоумене жената последва съвета му, подкара коня си към огъня, скочи на земята и разрови дървата.

Откъм овчето стадо вече не стреляха.

Животни и хора обаче останаха неспокойни чак до разсъмване. Когато се развидели, вятърът утихна. Облаците се скупчиха и падна

краткотраен град, чиито зърна, големи колкото лешници, биеха върху хората и животните и превърнаха прериятa в бяло поле, сякаш беше паднал сняг. Добитъкът мучеше.

В черните коси на Харка и в светлата грива на мустанга му имаше зърна град. Той видя как жената отново се отправи към дома. На юг, откъм овчето стадо, Томас и Тео нададоха силни поздравителни викове и сега Томас долетя с коня си при Харка.

— Тържество и победа! — извика той. — Стадото удържа! Не дадохме нито една жертва! Ела, Хари, да си приберeш вълчите уши!

Двамата тръгнаха да обикалят с конете си. Харка беше убил пет вълка и отряза ушите им като трофеи. Издърпа ловните си стрели от телата на трите звяра цели, почисти ги и ги върна обратно в колчана. Дръжките на стрелите, с които бе убил последните два вълка, бяха счупени, но куките, които се бяха забили в месото, Харка отново прибра; от тях лесно щеше да си направи нови стрели.

— Хубава нощ беше, а? — продължи да говори Томас. — Добре, че дойде, Хари!

Той поведе младия индианец към къщата. Тео също яздеше от юг. Оставиха конете да пият от блатото и когато ги закачиха за поводите, те легнаха уморени, без да ядат.

Тео удари Харка по рамото.

— Момчето дошло, нашият Хари! Добре си сторил.

— Тео — рече Томас, — ти да не смяташ да оставиш добитъка ненаглеждан? Вземи си друг кон и се върни пак там. Ще ти донеса закуската навън!

Тео се подчини неохотно, но без да противоречи.

Томас отвори вратата на къщата и покани Харка да влезе. Блокхаусът, който Адамсън си беше построил, беше обикновена солидна постройка. Къщата се състоеше от две помещения. Първото беше кухня, всекидневна и спалня едновременно. Второто, задното, сигурно служеше за склад. То нямаше прозорци, а само бойници. Сега през отворената врата влизаше светлина.

Адамсън лежеше върху леглото от дъски и завивки от овчи кожи. Той погледна изпитателно двамата новодошли. Жената стоеше край каменната печка и палеше огън, за да стопли вода.

Томас веднага заговори:

— Адамсън, Адамсън! Този път имахме повече късмет, отколкото разум. Ти много ни липсваше като трети мъж, но този млад индианец тук, Харка Убиеца на вълци, дойде и ни се притече на помощ! Нито едно добиче не пострада, нито говедо, нито овца! Нагости нашия млад гост така царски, както неговият баща ни посрещаше в своята шатра.

— Ни? — изръмжа Адамсън. — Вас ви е посрещал, искаш да кажеш! Но щом като ти е приятно, Томас, играй ти ролята на цар.

— Адамсън, ти си добър фермер, но си циция и от това ще си и загинеш! Ние сме ферма сред ужасна пустош, преден пост! Такава плячка, каквато представляваме ние, досега вълците не са срещали! Цяло стадо добитък, което живее на място и не се преселва в по-топли райони! Човече, помисли само, та на вълците лигите им текат и те се въртят около нас като пчели над цъфнали пролетни ливади! Адамсън, чуй един съвет от мен, вземи си още един пастир и по този начин ще загубиш много по-малко добитък. Харка Убиеца на вълци уби пет вълка със стрелите си!

— Хайде, жена, дай на хлапака да похапне нещо свястно! Той сигурно ще иска да продължи пътя си след това.

Поднесоха на Харка овче месо; същото ядоха и Томас, Адамсън и жената. Томас прибра едно парче за Тео. Харка беше свел поглед. Лицето му остана затворено.

— Накъде си тръгнал всъщност? — попита най-после Томас без заобикалки.

— При баща си. Към Черните хълмове.

— Сега, посред зима? Полудял ли си, момче?

— Може би. Не знам.

— Остани по-добре при нас и ни помагай да пазим добитъка.

— Няма да остана, хау! — Когато каза това с решителен и нетърпящ противоречие тон, Харка помисли за думите на Адамсън: „Той сигурно ще иска да продължи пътя си!“

— Щом иска да върви при баща си, има право — каза Адамсън. — Ние тук и без това сме достатъчно мъже. Пък напролет ще пристигне и моят собствен син с баба си. Тогава жената ще може повече да ни бъде от полза за добитъка.

— Адамсън, ти си страшна циция! — изпъшка Томас.

Той избърса нещо от очите си.

Харка вече се бе нахранил и се изправи.

— Ще те изпратя малко, Хари! — рече Томас. — Чакай само един момент! — Брадатият изтича в задната стаичка и се върна след известно време с голям вързоп, загърнат в кожена завивка. — Ела сега да вървим.

Харка се сбогува мълчаливо и гордо с Адамсън. Жената избърса ръце от престилката си и се приближи.

— Ще видя какво става навън с кучетата — каза тя на лежащия си мъж. — Скоро ще се върна.

Тримата излязоха през отворената врата навън. Харка понечи веднага да вземе коня си, но Томас го отклони от намерението му.

— Искам най-напред да ти покажа нещо, момче! Да вървим към овчето стадо, при Тео!

Пеша пътят дотам беше доста дълъг.

Тео, който видя тримата да се приближават, ги посрещна на известно разстояние с коня си и когато застанаха един срещу друг, двамата близнаци седнаха на земята. Тъй като жената последва примера им, накрая и Харка стори същото.

Томас започна да развързва вързопа си.

— Гледай, Хари, виж тези боброви кожи! Какво ще кажеш за тях?

Харка огледа и опипа кожите.

— Добри са.

— И аз така казвам! Прекалено добри за Стария Абрахам. Затова и не му ги дадохме. Ще стане от тях зимна дреха, няма да е дебела като от бизонска кожа, но поне ще бъде мека и топла! Ти какво ще кажеш?

— Добра ще е.

— Кожите са кроени вече за мене, но аз имам още от тях, достатъчно са ми. Съший на момчето една дреха от тях, жено! Ето… всичко съм донесъл. Ако ти не беше дошла с нас, жено, сам щях да ушия дрехата за момчето.

— Тогава помогни ми, Томас, за да стане по-бързо. Аз трябва да се върна в къщата.

— Да, да! Мъжът ти е строг човек. Не му забелязвай, Хари. Адамсън е станал голям циция, защото е загубил в родината си и земя, и дом… не могъл да плаща повече лихвите на заема, който бил получил. Затова сега го е страх повече за имота, отколкото за живота му. Но аз ще се справя с него. Той иска да забогатее, решил е да стане

богат селянин. Само че започва доста стиснато. Но както и да е, все пак е по-добър от кожарската фирма.

Томас и жената работеха сръчно. Скоро дрехата от боброви кожи за Харка беше готова. Козината беше обърната навътре; така се обличаха обикновено индианците през зимата.

— Exe! — Томас разглеждаше резултата от общия им труд доволен. — А ето ти още две кожи, тях ще ги вземеш със себе си и ще си ги вържеш около краката, когато стане много студено!

— Хау!

— Ето ти и храна, не я забравяй! Баща ти не бива да каже, че сме те оставили да гладуваш!

Станаха. Харка погледна благодарно брадатите близнаци и жената, после бързо се извърна и изтича към коня си. Кожената дреха облече веднага, а лятната и двете боброви кожи завърза заедно със завивката си от бизонска кожа около тялото на мустанга. Завивката му най-после беше изсъхнала съвсем и не беше се втвърдила от мокрото, защото беше много старателно ощавена. Харка яхна сивия си жребец, нададе ясен вик и се понесе на коня в южна посока.

Жената се върна в къщата. Макар че доста се беше забавила навън, Адамсън не каза нищо и чак след известно време, когато тя смени превръзката на раната му, рече сякаш между другото:

— Момчето и на мен ми хареса, но няма смисъл да се наемат индианци за ратаи. Те са непостоянни като циганите и са много твърдоглави.

Жената не отговори нищо.

Томас и Тео проследиха Харка навън в прерията, докато изчезна от погледа им.

— Какво ли се е случило с тях, бих искал да знам — помисли Тео на глас, когато се залови отново за работата си заедно с Томас.

— Отначало бащата искаше да дойде с нас, после не дойде, а сега момчето тръгва само да го търси. Горкото хлапе!

— Горкото хлапе!

С това разговорът бе приключен.

Ловджийското куче, което Харка бе спасил през нощта от вълците, потича известно време подир младия ездач, накрая обаче все пак се спря в двоумение и пое обратно.

Около Харка отново се простираше безкрайната самотна прерия. Той си пое дълбоко дъх и отърси рамене, сякаш трябваше да отхвърли нещо от плещите си.

Не мина много време и градобитният район остана зад гърба му. Бурята се беше разразила само над ограничена местност. Към пладне той стигна коритото на един изсъхнал поток. Тъй като изглеждаше, че там доскоро бе текла вода, той пое нагоре с надеждата, че в извора има още вода, и предположението му се оказа вярно. Излетна се между храстите край бреговете на потока и двамата със сивия жребец си наваксаха пропуснатата през нощта почивка. Но преди още слънцето да залезе, Харка пак тръгна на път.

Отново бе навлязъл в централните райони на земите, населявани от племената на тетон-дакота, там, където извираха потоците и реките, чиито води се вливаха на изток в Мисури. До северните предпланини на Черните хълмове му оставаха още повече от четири дни път, но баща му сигурно бе прекарал лятото в южните райони на планинския масив. Търсенето беше трудно и несигурно.

Всяка заран, когато месецът избледняваше, небето се покриваше със сиви облаци. Въздухът беше влажен и Харка усещаше, че скоро ще завали сняг. Мустангът пасеше при всяко спиране всичко, каквото можеше да се яде. Инстинктът му подсказваше, че му предстояха гладните зимни дни. Ако нямаше ездач, той сигурно би потеглил като дивите мустанги и бизоните на юг. Харка откри по пътя следите на големите стада коне, а също и пресни следи по един стар бизонов път. Но той старателно ги избягваше, за да не срещне дакота.

Една заран забеляза на хоризонта обраслите с гори планини, които търсеше. Те се издигаха като тъмни острови над безкрайната прерия. Същата тази сутрин падна и първият сняг. Снежинките се въртяха по посока на вятъра, който духаше откъм гърба на Харка и беше толкова силен, че ездачът се чувствуваше като повдигнат и носен напред. Харка се надяваше с цялото си сърце, че всичко ще свърши добре. Бурите, които бушуваха над тревните степи, бяха опасни. Беше крайно време да достигне гората, която щеше да го приюти. През деня обаче не смееше да се приближи, защото по дърветата можеше да има наблюдателни гнезда на дакота. Засега снежната буря все още му беше защита. Когато тя утихна обаче, той се криеше в ниските долини зад леките възвишения и така губеше много време чрез тези заобикаляния.

Искаше да се приближи към гората нощем, и то едва като провереше пешком всички следи в снега.

Снегът поглъщаше лунната и звездната светлина. Харка съжаляваше, че няма бяла вълча кожа, която да му служи за маскировка, но нямаше как да си я набави. Нямаше друг изход, освен да използува както досега разумно местността. Речната долина, която извиваше на север около скалния масив, беше благоприятна за него. Щом стигна с коня си до нея, той отново започна да се движи по-свободно, пък и можеше да засища глада си с риба и да пести запаса си от храна.

Най-после навлезе в гористите склонове на планината. Сега конят вече го затрудняваше. Мустангът оставаше подире си много нежелани следи и не можеше да се движи из тези места по-бързо, отколкото един индианец пешком. Ала Харка не искаше да се раздели със своя сив жребец и затова ту го яздеше, ту го водеше за юздата. В гората можеше по-лесно да се крие, но можеше и по-лесно да бъде изненадан. За несгодите на зимата гористата местност представляваше известна закрила. Тук снегът не беше покрил така високо земята, както сред откритата прерия. Дърветата спираха набезите на бурите. Имаше винаги дърва, за да си накладе огън, и навсякъде можеше лесно да намери вода. Сивият жребец можеше да гризе сочните кори на дърветата, когато земята беше покрита със сняг.

Харка достигна по-високите, по-стръмни и по-диви места на планината, където жителите на индианските биваци излизаха само на лов. Още не беше толкова студено, че да се страхува да спи, загърнат само в завивката си от бизонска кожа, защитен от дърветата и скалите. Тъй като бе изминал вече такова разстояние, без да го открият никакви дакота, той хранеше надеждата, че и занапред ще има успех. Свикна да обикаля, ядеше, когато му се искаше, и беше непрекъснато нащрек като дивеч, свикнал на много врагове. Смяташе за разумно да не се установява никъде за постоянно, а всеки ден да бъде на друго място. Така не оставаше никъде по много следи наведнъж и всеки би го взел за тръгнал за дивеч ловец.

Харка искаше да намери склона и онази защитена полянка, където бяха издигнати преди две зими шатрите на Мечата орда, преди племето да тръгне напролет под водачеството на Матотаупа към Конския поток. Близо до тази полянка се намираше пещерата, която

криеше някаква тайна. През последната нощ преди вдигането на бивака Матотаупа искаше да разкрие на своя син тайната на една пещера, която всички смятаха за омагьосана. Поради странни обстоятелства обаче намерението му се бе осуетило.

В най-тайните си помисли Харка смяташе да намери още веднъж тази пещера. Може би щеше да му се удаде да открие нещо, по което да разбере, че тя е известна и на други хора. Може би и Матотаупа се стремеше към тази пещера, чиято тайна му беше известна и бе станала толкова съдбоносна за него. Може би Харка щеше да успее да намери край нея баща си или следите му.

Доверието му в искреността и невинността на баща му беше непоклатимо, но към Червения Джим, с когото Матотаупа сигурно се движеше заедно, у Харка се бе загнездило нарастващо недоверие, откакто ги бяха отлъчили.

Недоверието на Харка към Джим стигна дотам, че той смътно започна да подозира у него желание да шпионира около омагьосаната пещера и Харка изпитваше непреодолим стремеж да си изясни докрай и напълно тези въпроси, които бяха станали решителни за съществуването му.

Бавно, по много заобиколни пътища младият индианец се приближаваше към южните склонове на скалния масив. Следите, които откриваше, го предпазваха от многобройните дакота, които навярно се бяха настанили за презимуване в горите и идваха по тези места на лов. Затова той се оттегли на още по-голяма височина сред странно издигащи се скали. Оттам неведнъж достигаше в непосредствена близост до пещерата и се приближаваше до полянката, където преди две години Мечата орда бе издигнала своите шатри. Силна буря, която бе повалила много дървета, съвсем бе променила местността и Харка разбра, че полянката и изобщо целият този склон засега бе останал необитаем. Той не намери наблизо и следи от ловци, но откри следите на сам свободен кон с неподковани копита. Проследи тази следа, тъй като тя му се стори много странна, но не можа да открие животното. Стари и нови следи се преплитаха разбъркано и Харка се отказа засега да търси, тъй като това щеше да му отнеме много време. Беше се убедил, че мустангът се движи без ездач.

Една нощ младият индианец най-сетне реши да влезе в пещерата. Входът и разстоянието до подземния водопад му бяха

познати. Тъй като разчиташе, че ще се наложи да остане по-дълго време в пещерата, той отведе сивия си жребец на една слабо заснежена горска поляна, където конят намери по-добра храна от много дни насам и която сигурно нямаше скоро да напусне. Случеше ли се подобно нещо обаче, Харка можеше лесно да го намери по следите в снега. Затова той остави мустанга свободен да се разхожда и да пасе, махна и юздата от долната му челюст. Завивката от бизонска кожа обаче, която Харка нямаше да може да използува при проникването си в пещерата, остана завързана за тялото на мустанга. Така преди още да се спусне мракът, Харка се отправи към входа на пещерата. Входът се разтваряше посред една отвесна скала, която се издигаше право нагоре от гористия склон. За самотен пътник беше трудно да се изкатери отдолу, тъй като скалата беше издадена напред над самия вход към пещерата. Най-просто беше да се завърже ласо на едно дърво, израсло над отвесната скала, и да се спусне човек по него до една издатина в скалата, от която можеше после без много трудности да се заобиколи друга издатина и да се проникне във входа. По този път беше минал преди година и половина Матотаупа заедно със своя син и сега Харка реши да мине пак оттам. Преди това обаче той се покатери по едно високо дърво, непосредствено под отвесната скала, за да може оттам да обгледа през клонака скалата и черната дупка, зиналата паст на пещерата, от която през това студено годишно време сякаш излизаше топъл дъх. Харка обхождаше с поглед всеки метър, всеки половин метър, почти всяка педя от отвесната стена, от мъха, който се мъчеше да поникне по някои места, по спускащите се от горната страна коренища на дърветата и растящите около тях виещи се растения. Нищо по тях, и най-малко изменение дори не сочеше присъствието на човек.

Младият индианец се смъкна от дървото и се покатери по гористия склон на отвесната скала. Тук горската земя беше камениста, по нея можеше да се стъпва твърдо и макар склонът да беше много отвесен, сравнително леко можеше да се избегне оставянето на следи, тъй като и снегът се бе задържал само тук-таме. Нощта беше тъмна; месецът още не бе изплувал над върховете и само снегът блещукаше в мълчаливо съгласие с далечните звезди.

Изкрещя сова.

Харка си припомни, че и на времето, когато бе идвал тук заедно с баща си, бе извикала сова, но едва когато двамата индианци излизаха вече от пещерата. Случилото се през онази нощ бе направило толкова силно впечатление на момчето, че всяка подробност бе останала в съзнанието му.

Когато стигна над отвесната стръмна скала, той потърси същото дърво, където на времето баща му бе завързал ласото си. Харка прехвърли дългия кожен ремък през ствола и веднага му направи впечатление, че по кората не се бе задържал никакъв сняг, както по околните дървета. Навярно някой бе изчистил снега тук. Никое животно и никаква природна сила не би извършила това така старателно. Тук, предположи Харка, е идвал човек, и то след последния по-голям снеговалеж, следователно през последните шест дни. Каква нужда е имал непознатият да изчисти ствола на дървото от снега? Дали за да не може никой да открие по следите, че през това дърво е прехвърляно ласо?

Харка разсъждаваше, но реши, че не бива да се отклонява от намерението си. Опипа ствола с върховете на пръстите си, но не откри по гладката кора никакви драскотини или ожулване. Сега той прехвърли коженото си ласо през ствола, хвана здраво двата увиснали надолу края, залови се с крака о скалата и започна да се спуска така, във водоравно положение, свличайки се с ръце по ласото, надолу до издатината, върху която можеше да стъпи. После хвана единия край на ласото, издърпа го от дървото и внимателно го нави, за да го вземе със себе си. Ослушвайки се и оглеждайки се внимателно, той се покатери по издатината в скалата и стигна до входа на пещерата. Бързо скочи в тъмната дупка. Сега вече имаше добро прикритие.

Почака да усети дали нещо ще се раздвижи, но не се случи нищо. Тогава се изправи и започна да навлиза по-надълбоко. В пещерата капеше вода и Харка трябваше да заобикаля странните скални образувания, които се спускаха от тавана и израстваха от пода. Подът започна да се спуска надолу. Откъм вътрешността на планината се дочу някакво пеене и шумолене, което постепенно се усилваше. Харка знаеше, че това бяха подземните води. Той беше ловък и никакъв страх не го възпираше. Така се промъкваше доста бързо напред. Шумът ставаше все по-силен и накрая в ушите на Харка започна да бучи.

Сега той си спомни мига, в който на времето се бе приближил заедно с баща си към водата и сграбен от нещо неизвестно, бе повлечен почти заедно с водопада в дълбочината. И сега за миг той почувствува, че го обзема ужасът на смъртния страх. Затова продължи пътя си съвсем внимателно и като непрекъснато търсеше с крак и ръка сигурна опора и място, за което да се хване. Дори приклопи клепачи, за да не се издаде в мрака чрез святкането на очите, в случай че в пещерата има още някой, освен него.

Вече усети дребните капчици от водата, която се спускаше с огромна сила от скалата вдясно, прекосяваше коридора на пещерата и после се свличаше с грохот вляво в незнайни дълбочини.

Неочаквано ситните капчици дъжд пресекнаха. На Харка се стори, че нещо трябва да се бе придвижило пред него, макар че не можеше да си обясни на какво се дължеше това усещане. Стори му се, че надуши човек; имаше много силно обоняние, почти като на куче. Човекът, когото надуши сега, не беше индианец, а бял, облечен в дълго непрани, нагизнали в пот дрехи. Миризмата достигаше потискащо близо до него. Харка нямаше повече време за разсъждение. Обхванат от инстинктивна, заглушаваща всичко друго омраза срещу всеки възможен чужд натрапник и с чувството, че другият ще го нападне, ако той самият не нападне, Харка измъкна камата си.

Това беше оръжието, с което бе навикнал от дете, и затова ръката му се насочи по-бързо към него, отколкото към револвера, с който той се бе научил да си служи едва от една година насам. Заби ножа с всичка сила и улучи някакво тяло. Когато понечи да измъкне ръката си заедно с ножа със същата скорост, някой го сграби. Той беше облечен в дрехата си от боброви кожи, а лъкът беше преметнат през рамото му. Сграбчилите го ръце лесно намериха в какво да се вкопчат. Но както Харка не бе успял да забележи в мрака къде удря с ножа си, така и другият не бе успял да го хване добре. Харка изплъзна гъвкавото си тяло със светкавична бързина и бобровата му дреха остана в ръцете на другия. Какво се случи с лъка му в този миг той не знаеше. Едва освободил се, отново усети грамадното мощно миризливо тяло отпред и в същия миг над себе си. Той се хвърли на земята и се промъкна през обутите в груби обуща крака на другия, а оттам веднага и през водата, която течеше по пода на пещерата. Така достигна оттатъшния бряг. По сграбчването на непознатия и макар че бе успял да се изплъзне от

ръцете му, Харка все пак бе усетил, че той самият бе по-слабият. Замисли се как да избяга. Но накъде? Не смееше да навлезе още по-надълбоко в пещерата, защото можеше да стигне място без изход или да се натъкне на някаква преграда, където врагът можеше да го настигне. Сигурно нямаше да стигне изхода без борба; между изхода и него стоеше непознатият, когото Харка не можеше да види, но който сигурно го дебнеше. Харка трябваше или да остави да го повлекат водите на водопада, или да се опита да се промъкне нагоре по пещерния ръкав, откъдето нахлуеше водата. Там поне щеше да остане в невидимата, свързана със сигурен изход част на пещерата. Да се остави да полети надолу заедно със силно бучащите води на водопада, се стори на Харка, въпреки всички опасности, най-приемливо, защото той бе видял на времето заедно с баща си отвън мястото в скалата, където водата излизаше, и баща му бе казал, че човек би могъл да се промъкне оттам в пещерата.

Тъй като сега можеше да разсъждава по-спокойно, отколкото в първия миг на неочакваната среща, Харка измъкна най-напред револвера си и дръпна предпазителя. В същото време се учуди защо другият не използува огнестрелното си оръжие, каквото белият човек сигурно притежаваше.

Младият индианец се облегна на стената, за да може при всички случаи да бъде прикрит откъм гърба. Може би другият стоеше само на една ръка разстояние от него. Очите му не се виждаха. Бученето на водата поглъщаше всеки по-слаб шум и Харка може би се бе излъгал, когато му се стори, че долавя задъхано дишане. Сега обаче усети отново лошата миризма пред себе си. Натисна спусъка, два пъти бързо едно подир друго, и гърмежите заглушиха с многократно ехо дори кънтенето на водопада. В същия миг някой изби оръжието от ръката му. Значи, лошо бе улучил. Другият имаше мечешка сила и бе навикнал да се бори. Харка успя обаче да го изненада още веднъж, използувайки смело мига. Докато неприятелските ръце искаха да се сключат около него като железни клещи, той скочи, издигна се нависоко, като блъсна при това с все сила врага в стомаха, успя да се хвърли върху раменете му и отскочи оттам с артистична сръчност нагоре по страничния ръкав на пещерата, откъдето водата се сгромолясваше в главния коридор. Непознатият изрева някаква ужасна псувня и по нея младият индианец веднага го позна. Мъжът, с когото

той се бе бил, не можеше да бъде никой друг, освен Червения Джим. Когато отскочи нагоре, Харка усети, че другият се олюля от силната изненада. Може би бе паднал на земята. В този миг младият индианец не можа да разбере със сигурност какво бе станало. И без това сам беше в много трудно положение. Леденостудената вода се стовари върху главата му. Той се опита да се захване о нещо и се запъна здраво с ръце и колене вляво и вдясно. Това почти не му се удаде, ала опасността, която го грозеше, удвои силите му и той не се плъзна надолу, а се издърпа малко по-нагоре. Страничният ръкав стана по-полегат, но същевременно и по-тесен. Харка бързо се придвижи напред цял човешки бой. Беше запасил гърдите си с въздух, за да може да премине изпълнения с вода проход или да успее навреме да се изплъзне от него, без да се задуши.

Страничният пещерен ръкав отново стана по-стръмен и извънредно много тесен. Харка вече се канеше да се откаже от изкачването. Но тъй като имаше въздух за още две минути, направи последно отчаяно напрежение да се избута още малко нагоре и да не се плъзне обратно в лапите на дебнещия го отдолу човек. Само съвсем тънко тяло можеше изобщо да се промъкне през това място. В пълен мрак, обливан от водата, Харка успя с последни сили да се изкатери още два метра нагоре.

После изведнъж можа да си поеме дъх и да се подпре с ръцете си по-нашироко вдясно и вляво. Измъкна бързо цялото си тяло. Намери се в някакво разширение на пещерния ръкав. Заопипва наоколо с ръце и крака. Най-напред успя да се отдръпне встрани от водата. Сгуши се върху мократа скала и задиша задъхано. Цялото му тяло трепереше от мокротата, студа и силната умора. Дишането и сърцето му започнаха да се успокояват. Той отново се раздвижи и започна да опипва системно в мрака заобикалящата го среда. Разширилият се пещерен ръкав, изглежда, образуваше тук едно сравнително голямо кълбообразно помещение, в което се събираха стичащите се в планината води и където се срещаха силни подземни реки и образуваха извора на големия подземен поток. Сега, в началото на зимата, тук се бе насъбрала сравнително малко вода; по-голямата част от пространството беше празна и Харка можеше да остане по-дълго тук. Обаче пещерният ръкав прекъсваше на това място. Отникъде нямаше излаз, както Харка скоро се увери. Младият индианец бе затворен като

в затвор сред скалите. Преди да се замисли по какъв начин ще успее да се измъкне оттук, той опипа скалата още по-старателно. От дясната страна камъкът бе почти сух. Харка се изтегли там. Откри в скалата някаква вдлъбнатина, каквито често се образуват в урвите, когато водите издълбават с малки камъчета скалата като малък басейн. Младият индианец седна на края на тази дълбока вдлъбнатина и си почина отново. Тук нямаше защо да се страхува от врага. Там, където Харка с мъка бе успял да се промъкне, широкоплещестият Червен Джим никога не можеше да проникне.

Така младият индианец нямаше защо да бърза.

Заопипва вдлъбнатината в скалата и намери там малки кръгли камъчета, които водата бе превърнала в съвсем кръгли топчета, а освен тях и нещо по-меко, което се опипваше като дърво, и друго по-остро. Продължи да пипа, защото първата му реакция от тази находка бе „огниво“, но все пак му се стори невъзможно тук да се пази огниво. Харка пипаше и непрекъснато се уверяваше в същото. Страхуваше се, че сам се лъже в надеждите си. Най-после взе малките предмети, които лежаха сухи върху камъните, и започна да ги търка, както го бяха учили от малък. След дълго време успя да произведе искри. Видя пещерното помещение, осветено съвсем слабо от искрите, които бързо угаснаха.

Остави огнивото внимателно на предишното му място. Беше индианско огниво. Сред малките камъчета обаче, превърнати от водата в кръгли топчета, във вдлъбнатината се намираха и златни зрънца. Или водата бе измила тук наситени със злато камъни, или човекът, който бе донесъл тук огнивото, бе скрил на това място и събраните от него златни зърна. Така или иначе, Харка не беше първият човек, промъкнал се в тази част на пещерата. Предшественикът му също е бил индианец.

Подозираше ли Червения Джим нещо от това златно съкровище?

Ако не знаеше нищо, той никога и не биваше да разбере за него; знаеше ли за него обаче, никога не биваше да се добере дотук.

Сега Харка се замисли какво трябваше да предприеме по-нататък. Можеше да издържи няколко дни и нощи в тази част на пещерата, където се намираше сега, защото тук имаше годен за дишане въздух, вода и малко леко овлажнен запас от стрито на прах бизонско месо. Но все някога трябваше да се осмели да се върне обратно, и то

преди още да го напуснат силите му окончателно. Не смяташе да остави златото тук. С удоволствие би запалил малко огън, за да отдели златните зрънца от камъчетата, ала по него нямаше вече един сух конец. В същото положение щеше да се намира всеки, който се промъкнеше през водата на същото това място. Дали нямаше скрито наблизо още нещо годно да гори? Харка се зае наново да опипва най-старателно цялото помещение. При това забеляза, че на някои места скалата се ронеше. Може би цялата тази издълбана част скоро щеше да се срути. Накрая Харка още веднъж опипа естествения малък басейн и действително откри там две малки парчета престо дърво.

Харка получи с много търпение и упоритост още веднъж искра от триене и след още повече упоритост му се удаде да запали парченцата дърво. Освети камъчетата и зрънцата и бързо отдели чистото злато, което скри в торбичката, в която се намираше и стритото на прах сушено месо. Разсъди за миг и прибра вътре и огнивото. Сега вече, който и да проникнеше в тази част на пещерата, не можеше да предположи, че тук някога се е намирало нещо особено.

Тъй като никой не го смущаваше и беше много уморен, той се намести така, че водата да не може да го отвлече, и заспа за известно време, зъзнещ, върху твърдата и неудобна площадка. Когато отново се събуди, имаше чувството, че не беше спал дълго. Все пак бе достатъчно отморен, за да се заеме с бягството. Спусна се с главата и издадени напред ръце по пътя на водата в тесния, водещ надолу пещерен ръкав. Разстоянието беше съвсем късо; то му се беше сторило дълго само поради безкрайно големите трудности при изкачването нагоре. За миг младият индианец стигна главния коридор и тъй като никой не го спря или не го пресрещна, а той бе предвидил засилването надолу към водопада, веднага бе отвлечен заедно с водата в дълбочината. От падането почти загуби съзнание. Но колкото и надълбоко да го бе повлякла водата, той все пак не се удари о скалата. В хилядогодишния си бяг водопадът бе издълбал в скалата голяма дупка, която беше пълна с вода. Там Харка потъна на няколко метра дълбочина, но веднага изскочи нагоре, изтикан от силата на водата към повърхността, и след известно време бе изтласкан от водовъртежа. Водата го повлачи малко. После той откри една ниша в страничната скала, в която успя да се залови и да се пъхне вътре. Сви се на кълбо и

трепереше с цялото си тяло, защото силата на водопада съвсем го бе омаломощила.

Когато успя да се поуспокои, той откри, че от нишата, в която се бе вмъкнал, се изкачваше нагоре сух пещерен ръкав. Искаше му се много да се покатери по него, но не знаеше дали извежда някъде на открито и затова сметна, че е по-сигурно след кратка почивка да се довери отново на водата, за която знаеше със сигурност, че ще го изведе вън от планината. Така успя да овладее силното треперене на нервите си и отново се пъхна в буйно течащата вода, която веднага го пое, повлече го със себе си и като го удряше о скалистите прагове на коритото си, най-после го изхвърли по-скоро мъртъв, отколкото жив на твърда почва.

Когато отново дойде в съзнание от своя полуунес, Харка забеляза, че лежи върху крайречни камъни и че около него е тъмно. Ала мракът не беше вече непрогледен. Отнякъде проникваше лек светлик и тук бученето на водата звучеше съвсем различно. Харка беше като пребит, всички кости го боляха, ала събра сили и запълзя на четири крака по течението на водата.

Достигна някаква цепнатина, през която водата изтичаше, и тук светликът, който беше съвсем слаб, но все пак проникваше през мрака, се засили. Харка бързо се промуши през пролуката.

Излезе на открито.

Високо над него се издигаше нощният небосвод, по който трептяха звезди. Снегът по голите клони и по игличките на боровете блестеше дори в нощта. Водата, която извираше от планината, шумолеше и се плискаше надолу по гористия склон. Върхарите на дърветата се огъваха под лекия ветрец.

Харка познаваше това място, което бе застрашено от каменна градушка. Веднага се промъкна встрани, скрит между храстите и дърветата. От косите му капеше вода, кожените легини, набедреникът и мокасините бяха мокри. Револверът му беше пропаднал, лъкът също, защото той се бе измъкнал от него по време на борбата заедно с кожената дреха.

Беше много студено и той трепереше от студ. Затова не остана седнал, а веднага се изправи, за да потърси коня си, върху тялото на който бе привързал завивката от бизонска кожа. Пътят до горската полянка, където бе оставил мустанга, беше дълъг. Харка се шмугна

през зимната нощна гора. Сви най-напред по пътя към поляната, където се разполагаше бивакът на Мечата орда, преди да се изтегли към Конския поток. Тичаше бързо, но се стараеше да не оставя следи. Заобиколи този път скалата с главния вход към пещерата; тя се намираше на стотина метра по-високо от поляната, където искаше да отиде сега. Тъй като бе видял през последните дни, че поляната е необитавана и съвсем самотна, той използуваше само обикновените предпазни мерки. Когато стигна близо до мястото, се покатери по едно дърво. Клоните бяха голи и следователно не представляваха добро прикритие, но оттам за Харка се откриваше поглед над поляната, която се изкачваше в лек наклон към планината. Тя беше покрита с тънък пласт сняг, снежната покривка бе нашарена на места от следи на животни.

На горния край на поляната лежеше огромна канара. Върху самата поляна и сега, след две лета и една зима, опитното око все още можеше да открие местата, където на времето бяха забити дебелите колове, поддържащи чергилата на шатрите. Харка можеше да посочи с точност местата, където бяха стояли бащината му шатра и шатрите на заклинателя и на неговия другар Четан. Дори и вдлъбнатините на огнищата се очертаваха все още. Може би междувременно на същата поляна бяха дошли нови обитатели и чуждите шатри бяха стояли на старите места.

Всичко това занимаваше мислите на Харка, но много повече го занимаваше фактът, че неговият сив жребец бе пристигнал на тази поляна, която познаваше много добре отпреди, а край него стоеше втори неоседлан кон, малко по-охранен и по-горд мустанг, който Харка веднага позна. Беше едно от животните от някогашното конско стадо на баща му. Двата коня стояха един до друг и пасяха сговорно тревата, от която очистваха снега с предните си копита. Разсъмваше се. От изток слънчевите лъчи проникваха като златни стрели през клонаците на дърветата. Сенките се отдръпваха назад. И на поляната цареше тишина. Колко често бе посрещал Харка слънцето на тази поляна! Малкият поток, който се провираше на края на поляната през почвата, проблесна, озарен от слънчевите лъчи; по-надолу ромонеше реката, която заобикаляше скалния масив на юг. Там момчетата се бяха къпали и бяха играли. Сега всичко беше безлюдно.

Спомените завладяха Харка. Стори му се, че вижда Унчида, Уинона и майка си, която бе живяла тук в тяхната шатра, но когато керванът бе поел към Конския поток още преди започването на боя, бе убита от заблуден куршум на вражеските бойци на пани. Изграчи врана, но това не беше една от онези дванадесет врани, които стоят върху голо мъртво дърво, огрени от утринното слънце, и прекарват перата на крилете си през човките. Враната, която сега изграчи, изобщо не беше врана. Харка много добре познаваше нейния трикратен грач и отговори по същия начин.

В този миг край двата пасящи коня иззад едно дърво излезе бащата на Харка.

Плитките се спускаха отляво и отдясно пред раменете му. В косата му нямаше пера, ала по шевовете на високите му легини се виждаха коси от скалпове, черни коси от индиански скалпове. Облеклото му — дрехата от бизонска кожа, която стигаше до бедрата, и кожените мокасини бяха подходящи за зимата. В ръката си той носеше пушка. Застана високо изправен край своя кон и погледна нагоре към короната на дървото, където стоеше Харка. В косите му се бяха появили нови сиви кичури, чертите на лицето му се бяха врязали още по-дълбоко; около очите и устата бяха легнали сенки, които не изчезнаха от слънчевата светлина.

Харка се смъкна бързо по дървото, пусна се да падне на земята от последния клон и изтича към баща си.

Матотаупа разглеждаше сина си, измършавялото мускулесто момче с изподрана кожа и синини по раменете, напоените с вода дрехи. Погледите им се срещнаха и за всеки от двамата останаха открити въпроси, които не можеха да намерят отговора си веднага и може би изобщо не можеше да им се отговори с думи.

— Сам ли си, Твърдокаменни Харка?

— Сам.

Матотаупа беше ходил на лов. Месото беше сурово, но Харка закуси богато, защото беше гладен. Беше съблякъл мокрото си облекло, за да го остави да се изсуши на слънцето и вятъра. Седеше загърнат в завивката от бизонска кожа с изображенията на успехите на баща му като боен вожд на Мечата орда.

— Аз не съм сам — каза Матотаупа, щом свършиха с яденето. — Джим живее заедно с мен. Настанили сме се горе в омагьосаната

пещера, там сме на сигурно място. Бойците на дакота ни смятат за духове и напуснаха местността.

— Нима и коня ти смятат за дух?

— Двата ни мустанга заедно — сигурно не. Може би мустангите ще привлекат Тасунка-витко насам. Аз още не съм успял да го намеря. Защо не си казал на Джим кой си?

Значи, баща му знаеше за тяхната борба!

— Срещнахме се в мрака. Нищо друго ли не търси Джим в тази пещера, освен да бъде на сигурно място?

— Никой не би го навел на друга мисъл. За него тази пещера представлява една скала и добро скривалище. Самият аз предложих да се настаним тук за през зимата. Ти ме разбираш. Лесно ли се справи с водопада?

— Хау.

— Джим е тежко ранен. Аз го превързах, но ще трябва да мине един месец, докато отново му се възвърнат напълно силите. Добре е, че ще бъдем вече трима. Ти защо напусна шатрите на сиксикау?

— По същата причина като тебе, татко. Ти застреля Елис. За белите мъже аз съм син на убиец. Докато още не съм станал боец, те биха могли да ме хванат според своите закони, за да ме възпитават.

— Ти не е трябвало да казваш на Стария Боб в Минеаполис, че смятаме да вървим при сиксикау. Той сигурно е съобщил на полицията. Той е предал и Джим на полицията.

Харка подскочи. Трудно му беше да се овладее така, както смяташе, че е длъжен да се държи пред баща си според възпитанието си. Затова гласът му прозвуча приглушено, когато отговори:

— Аз мълчах. Старият Боб не знаеше нищо. Един-единствен човек може да ни е предал… Джим.

— Замълчи! Той е моят бял брат и никога не би ме издал.

Харка потисна всяка по-нататъшна дума. У него обаче бушуваше възмущение и бесен яд срещу белия човек.

Баща и син поседяха още няколко минути мълчаливо един срещу друг. Всеки следваше собствените си мисли. Може би беше случайност, а може би не, това, че седяха на същото място, където на времето се намираше огнището в шатрата на вожда. Сякаш земята заговори, докато двамата мъже стояха мълчаливи, и у Матотаупа, у когото бе замряло и заглъхнало всичко, освен жаждата му за мъст,

бавно се събуди някакво топло чувство. Той вече се беше отказал от мисълта, че ще види отново някога сина си, но Харка бе дошъл при него. Момчето за втори път бе напуснало един дом и бе последвало баща си. Душата на Матотаупа се отпусна. Но той все пак не можа да се освободи от потискащото го чувство. Сякаш само някаква засъхнала рана се бе разпукнала и бе започнала да кърви с топла кръв.

— Твърдокаменни Харка — каза бавно Матотаупа. — Ти знаеш, че аз имам доверие в тебе. Така, както ти бях казал преди две седмици, така именно ще се случи сега. Ти трябва да научиш тайната на пещерата, само ти. Както моят баща я разкри на мен, така и аз ще я разкрия на теб. Ти никога няма да издадеш тайната.

— Никога, татко.

Отново настъпи мълчание. Силната възбуда на Харка сякаш започна да се уталожва. Той не беше загубил доверието на баща си. Трябваше да успее един ден да събуди недоверието у него към този бял човек. Той щеше да се държи сдържано и разумно, докато събере доказателства, които да могат да убедят и баща му. Баща му принадлежеше нему, а не на този бял човек.

— Ела — каза Матотаупа и се изправи. — Ще вървим при тайната на пещерата, а после при Джим.

Харка също се изправи.

— А конете?

— Ще ги оставим сами.

Харка не пита повече, само последва баща си.

Матотаупа не се изкачи направо по скалистата стена нагоре към входа за пещерата, а тръгна по различни заобиколни пътища и многократно прекъсваше всяка възможна следа. Харка следеше внимателно хитрините, които баща му използуваше, за да може да заблуди всеки евентуален преследвач, и се радваше на майсторското умение на баща си.

Постепенно момчето разбра, че Матотаупа изобщо не се бе насочил към стръмната отвесна скала. Двамата се бяха изкачили вече много по-високо в планината, и то много по-настрана, отколкото това бе необходимо дори и при най-голяма предпазливост. На едно усамотено място, което през зимата, изглежда, дори и дивечът избягваше, тъй като почвата беше съвсем камениста и безплодна, Матотаупа се спря.

Тук дърветата бяха редки. Осакатени, пречупени, разсечени, обрасли с мъх. Вятърът се гонеше между тях. Снежната покривка, която се бе задържала за камъните, беше замръзнала. Мястото изглеждаше неприветливо и враждебно към хората и животните.

Матотаупа обгърна с поглед всичко наоколо, после се запъти към една по-голяма канара, като се стараеше да стъпва все по камъни и да не оставя никаква следа. Разхлаби внимателно замръзналата мъхова покривка, която съединяваше скалата със земята, повдигна малко канарата и в отговор на един знак с очи на бащата Харка подпря долните краища на канарата с два по-малки камъка, за да не се свлече тя надолу.

На мястото, откъдето индианецът бе повдигнал канарата, зейна тъмна дупка.

— Оттук ще влезем.

Входът беше тесен само на горния край, после стана сравнително удобен. Щом се намери в пещерата, Харка издърпа двата по-малки камъка и по този начин канарата се спусна внимателно на старото си място, така че сигурно и мъховата покривка бе заела предишното си положение. Стори му се, че този вход беше старателно прикрит и умело затворен от някого с голямата канара.

Матотаупа се заспуска надолу по пещерния ход и Харка го следваше без трудности, тъй като скалата имаше много издатини. Вътре беше съвсем тъмно и те можеха да се придвижват само опипом. Навлязоха доста навътре в планината. Най-после стигнаха един кръстопът и Матотаупа сви по друг пещерен ръкав. Тук спряха малко да починат и той заговори на Харка:

— Проходът, по който се спускахме досега, води надолу към водопада. Преди това той се разклонява още веднъж; това също е от значение, защото разклонението, по което се промъкваме сега, също така има изход навън под коренището на едно дърво. Няма да те заведа сега там; но ти го запомни за всеки случай. Под водопада има една ниша в скалата…

— Знам я.

— Добре. Нея я знаеш. Сега обаче аз ще мина с теб по един път, който никой сред живите хора не знае, освен мен и никой няма да го узнае, освен теб.

Матотаупа продължи внимателното си придвижване напред по новия пещерен ръкав. Тук напредването беше много по-трудно. Камъкът лесно се ронеше. На някои места приходът беше почти затрупан. Матотаупа трябваше най-напред да отстранява внимателно свлеклия се камънак, за да могат да минат с Харка. Въздухът ставаше все по-задушен. Харка усети засилваща се умора и забеляза, че и баща му започна да става много по-бавен и че то не се дължеше само на струпаните камъни. Въпреки това обаче Матотаупа не си позволи никаква почивка, тъй като можеха да се задушат, ако останеха по-дълго сред отровния въздух.

Пещерният ръкав вървеше нагоре, после надолу и най-сетне се вля в едно по-голямо разширение. Оттук излизаше нов коридор. Харка вдъхна въздуха, който тук отново стана по-свеж. Същевременно нещо ново привлече вниманието му. Той усети изведнъж, че стискаше в ръка нещо, което му заприлича на кокал.

Матотаупа беше беднал. Харка се отпусна непосредствено до баща си, който търкаше огниво. Блеснаха искри и Матотаупа подпали малко изсушени остатъци от бизонско месо, каквито индианците използуваха и за запалване на лулите си като много лесно горим материал.

Пещерното разширение тук беше по-голямо, отколкото Харка бе предполагал в мрака. Той веднага разбра под лекия блясък на малкия пламък какво стиска в ръка. Тук имаше разхвърляни животински кокали, също и два огромни мечи черепа, по-големи от череп на гризли. Повечето кокали бяха съвсем стари, отдавна изсъхнали и избелели. Погледът на Харка пробяга по тях и се спря на един човешки череп с разбита кост.

Матотаупа остави да изгорят бизонските остатъци и запали и лулата си с тях. Отново настъпи мрак. Тишината беше толкова пълна, че се усещаше като физически натиск и слухът жадуваше да долови някакъв звук.

— Това е тайната на пещерата — промълви Матотаупа. — Никой никога не е виждал Великата мечка, но тя живее тук в тази планина. Живее тук от правремена. Ти знаеш това. Нейният син е бил човек и е прародител на Мечата орда. Той е също така мой и твой праотец.

Матотаупа помълча известно време.

— Тук — продължи след това тихо той и хвана ръката на Харка, за да я направлява, — тук — усещаш ли? — има няколко зрънца. Това е златоносен пясък. Може би мечката е убила крадеца, който е открил някъде зърната. Аз ще взема сега малко от тях. Ние сме потомци на мечката и имаме право на всичко, което тя притежава. В тази планина има злато. Там, където е изворът на водопада, където те бях водил преди две години. В една от пролуките, през които минава водата, можеш да бръкнеш вътре с ръка… Е, сега вече знаеш достатъчно.

— Аз намерих златоносния пясък във вдлъбнатината на скалата — призна Харка.

Матотаупа се извърна с цялото си тяло към Харка. Момчето усети движението му в мрака и му се стори, че долавя погледа на баща си.

— Ти си… — каза тихо Матотаупа, като замлъкна посред изречението.

През мрака, сред угнетяващата тишина, в скалната пещера прозвуча звук, който накара баща и син целите да потреперят. Беше едно ужасно приглушено прегракнало ръмжене, което се носеше с многократно ехо през пещерните проходи.

— Харка!…

Като подгонен от духове, Матотаупа се закатери обратно по прохода, откъдето бе дошъл заедно със сина си, и Харка тръгна бързо задъхан подире му. Проходът беше съвсем тесен, за да може в него да се побере мечка, но в този миг дълбоко всаденият още от деца страх от магията надви двамата индианци, така че те не смееха повече да се спрат. Задушливият въздух нахлуваше в дробовете им, пот изби по цялото им тяло. Движенията им бяха много бързи, за да останат предпазливи, и върху тях се посипаха дребни камъчета. Миговете, през които не можаха да си пробият път напред, те преживяха като истински кошмар, потиснати от психозата на страха. Най-после достигнаха кръстопътя. Когато излязоха до изхода, Матотаупа бързо натисна канарата и я повдигна с груба сила и с още по-бързо движение я подпря с двата по-малки камъка.

Харка грабна завивката си от бизонска кожа, която бе оставил тук, на входа на пещерния коридор, и двамата изпълзяха навън. Светлината, вятърът, замръзналият сняг и изпочупените дървета отново бяха около тях.

Когато Харка и Матотаупа върнаха канарата, която закриваше входа към пещерата, на старото й място, те се отпуснаха изнурени върху скалата. Потта още стоеше на капчици по челата и гърбовете им.

Най-после Матотаупа запали лулата си.

След като я изпуши, заговори:

— Не знам дали мечката не искаше да ми каже, че съм сбъркал, задето съм те довел, теб, едно момче, в нейното царство. Не знам. За първи път през живота си чух гласа й. Един заклинател на племето дакота я бил виждал вече, един-единствен път, но далеч оттук, от другата страна на планината, на север. — Матотаупа си пое дълбоко дъх. — Аз ти бях казал, Харка, че ти трябва да научиш тайната. Сега вече я знаеш. Аз казах, хау!

Матотаупа изтърси лулата си, изправи се и тръгна заедно с Харка. Отново го водеше с много хитри заобикалки; най-после двамата индианци стигнаха отвесната скала, където се намираше главният вход на пещерата. Вече беше след обяд.

Не се наложи да търсят дълго Червения Джим. Той седеше близо до този вход, подпрял краката си о един изпъкнал варовик, опрял гръб на отвесната скала. Лицето му беше хлътнало и пепелносиво, погледът му изглеждаше съвсем объркан. Нищо у него не издаваше вече някогашната му самоувереност. Ризата му беше окървавена.

— Топ — каза той изнемощял, когато двамата индианци застанаха до него. — Нищо и никой не може да ме задържи повече в тази проклета мръсна пещера! Къде се бавиш толкова много! И кого ми водиш? Хари? Дали той така елегантно ме наръга с ножа си, сякаш коли свиня? Момче, момче! Имал си късмет, че револверът ми не беше у мен!

Джим се опита да се усмихне, ала не му се удаде.

— Не се ли чувствува добре моят бял брат? — Матотаупа беше загрижен.

— Не, Топ, твоят бял брат никак не се чувствува добре. Смъкни ме долу в блокхауса на Беззъбия Бен, иначе ще пукна тук, а това съвсем не ми се иска! И откъде се домъкна изведнъж тая мечка, този ужасен дух?

Дори Джим видя, че Матотаупа се стресна.

— На теб ти се е явила мечка?

— Явила — не; само това ми липсваше! Достатъчно ми беше, дето й чух ръмженето. Раната ми отново почва да кърви. Въздухът не ми достига. Топ, аз тръгнах заедно с теб през лятото! Сега и ти трябва да вървиш с мен. Отведете ме веднага долу! Хари, ти искаше да ме убиеш в мрака, но сега, когато сме очи в очи, трябва да ми бъдеш приятел, както аз ще бъда твой. Няма как, другояче не може! — Джим едва говореше. Опита се още веднъж да се усмихне, но само чертите на лицето му се разкривиха в гримаса.

— Ти къде беше, когато чу мечката да ръмжи? — попита Харка.

Джим махна с ръка, сякаш искаше да се запази. Даде да се разбере, че не може да говори повече. Матотаупа отвърна вместо него:

— Бях настанил Джим да легне недалеч от изхода.

Харка погледна недоумяващо баща си и Матотаупа знаеше какво питаше този поглед: възможно ли беше ръмженето да се чуе в такъв кратък промеждутък едновременно във вътрешността на планината и тук, на изхода на пещерата? Дали това наистина беше тайнствено ръмжене… или Джим, въпреки раната си, се бе опитал още веднъж да навлезе дълбоко навътре в пещерата? Матотаупа не искаше да се замисля повече над това и загадката остана неразкрита за индианците. Може би тайнствената мечка бе обиколила набързо, за да заплаши или предупреди всеки влязъл вътре. Не говориха повече за това. Матотаупа беше решил да изпълни желанието на Джим и да го отнесе в блокхауса.

Харка понечи да отиде с баща си, за да му помогне да донесат всички вещи за тръгването, но Матотаупа го спря; Харка трябваше да остане на входа на пещерата при Джим.

Когато Матотаупа се отдалечи, раненият бял мъж затвори клепки. Харка седна в диагонал срещу него, подпрял гръб на отвесната скала. Беше притворил очи като съвсем тясна резка и също приличаше на заспал.

Откъм пещерата нахлуваше лекото далечно пеене, отглас на буйно течащата вода във вътрешността. Навън от небето се спуснаха няколко отделни големи снежинки. Върху три върхара се бяха сгушили гарвани и грачеха един срещу друг. Една катеричка разпръскваше снега, подскачайки от клон на клон.

Джим отвори очи и веднага видя Харка. Бързо склопи клепки, но този единствен поглед бе достатъчен за младия индианец. Той бе видял

омразата в него — една необуздана, кръвожадна, убийствена омраза.

Харка не се помръдна и макар че беше смъртно уморен, остана буден, докато се върна баща му. Заедно със завивката и запасите от храна Матотаупа донесе и дрехата от боброви кожи на Харка, лъка и револвера му. Момчето нахлузи дрехата си и прибра оръжието.

— Тръгваме, щом падне нощ — каза Матотаупа на Джим. Белият отново бе отворил очи, ала криеше погледа си.

Съгласи се с индианеца с леко кимване.

— През тези няколко часа аз ще остана да дежуря край мустангите — продължи Матотаупа. — Не бива да ги оставим накрая да ни избягат.

— Нека аз да вървя при конете! — помоли Харка баща, си.

— Ти си уморен и ще спиш.

— Остави мен да дежуря край конете, татко!

Матотаупа се учуди на упоритостта, с която Харка произнесе молбата си. Опитното му око видя пълното изтощение на момчето; той знаеше, че в това състояние Харка щеше да заспи дори и като дежурен. Истинската причина, поради която Харка не желаеше да остане сам с Джим и предпочиташе да отиде да спи край мустангите, Матотаупа не искаше да разбере. Харка обаче сам знаеше, че трябва да си отспи, и именно затова не искаше да остане самичък с Джим. Страхуваше се да остане беззащитен и за час само, дори при положение, че Джим беше ранен. Тъй като бащата не му отказа направо, Харка взе мълчаливо освен леката кожена изписана завивка и една от завивките с дълга козина на Матотаупа, спусна се, подпомогнат от баща си, с ласото надолу и изтича по склона към поляната, където двата мустанга стояха спокойно един до друг. Бяха престанали да пасат.

Харка потърси скрито местенце, загърна се в кожената завивка и веднага заспа. За пръв и същевременно за последен път в живота си той заспа по време на дежурство. Но нямаше друг избор.

Когато се стъмни и звездите изгряха над заснежената земя, Матотаупа излезе от пещерата и се смъкна надолу през гората, за да доведе Харка и конете. Той очакваше да намери момчето заспало и нямаше намерение да му каже за това нито дума. Просто смяташе да го разбуди. Достатъчно щеше да бъде за Харка това, че са го намерили заспал по време на дежурство, така че нямаше нужда от думи. Матотаупа познаваше гордостта на сина си. Надарен с прекрасни

физически и умствени качества и добре възпитан, за Харка никога не бе трудно да бъде на първо място сред своите връстници и да бъде по-добър дори и от по-възрастните. Бащата бе насърчавал неговата гордост и честолюбие и твърде късно се бе помъчил отново да ги обуздае. От противоречието между изключителните му лични качества и презрението, с което посрещаха безпризорния, честолюбието на Харка се засилваше все повече. Матотаупа приписа именно на това желанието на сина си непременно да поеме сам дежурството. Когато бащата дойде на поляната обаче, Харка не спеше вече, а седеше върху коженaта завивка и пазеше конете. Мустангите бяха надушили Матотаупа и бяха успели да разбудят спящото момче навреме.

С обединени усилия двамата индианци смъкнаха Джим, увит в една завивка и завързан за техните ласа, надолу по отвесната скала. После Матотаупа го отнесе на ръце до конете и го настани върху своя мустанг, който поведе за юздата. Сина си Харка той Изпрати със сивия жребец напред да разузнава пътя.

И тримата успяха да излязат незабелязани от никого от гората сред преriята, където използуваха възвишенията на почвата, за да се прикриват от чужди погледи. Сега наистина не можеха повече да прикриват следите си. Конете оставяха в снега съвсем ясни следи. Бялата покривка не беше още дебела. Тъй като през последните дни не бе валяло много, тя бе замръзнала по повърхността. Беше достатъчно твърда, за да издържи лекия крак на един индианец, но копитата на конете често пробиваха тънката кора.

Докато обикаляше наоколо на разузнаване, яхнал сивия си жребец, и нощният зимен вятър вееше над главата му, Харка се оглеждаше на всички страни. Мислите му обаче непрекъснато се връщаха към загадъчното ръмжене, което той и баща му, а и Джим бяха чули на съвсем различни места. Запасите им от храна и завивките, от които тежко раненият Джим бе изпълзял от страх, Матотаупа бе донесъл явно непокътнати и неразместени, защото инак би споменал за това. Харка продължи да разсъждава в същата насока. Къде бяха оставени всички тези вещи предишната нощ, когато той бе влязъл в пещерата? Нямаше ги на отсамната страна на водопада. Инак той би ги забелязал. И те биха го предупредили навреме да се пази. Следователно Матотаупа и Джим бяха разположили нещата си на оттатъшния бряг. Едва когато Джим бе ранен, Матотаупа е пренесъл

завивките и запасите от храна близо до изхода. Това изглеждаше приемливо. Но защо Джим не бе носил револвера със себе си през нощта, когато се срещнаха за пръв път с Харка? За белокожите револверът беше любимо оръжие, което обикновено винаги носеха със себе си. Ако Джим се беше отдалечил от тяхното място за нощувка и не бе пъхнал револвера си в кобура, значи, той е имал намерение да предприеме нещо, при което няма да има нужда от оръжието си. Този въпрос остана без отговор и отново възбуди у Харка смътно подозрение.

Неразгадана остана и тайната на ужасното ръмжене. Джим никога не биваше да разбере, че Матотаупа и Харка бяха влезли в планината и също го бяха чули. Баща и син се бяха споразумели по това. Ужасът, който Харка бе изпитал във вътрешността на планината, когато мощният и враждебен рев прокънтя през пещерните ходове, отекна в спомена на момчето и неговият страх се превърна в своего рода страхопочитание пред силата, която се бе намесила да запази тайната на планината и бе хвърлила в ужас и Джим. Харка от дете още знаеше старото сказание за „Великата мечка“ от разказите на Унчида и на заклинателя. Сега обаче всичко това се бе превърнало за него в настояще. Той не беше само син на Матотаупа. Сега той се чувствуваше и син на Великата мечка и задължен пред нея.

Въпреки всичките си мисли и чувства Харка не забрави задължението си да обглежда околността. Това не беше никак трудно, защото той много добре познаваше тази местност от годините, през които шатрите на Мечата орда бяха разположени на южния склон на Черните хълмове. Леките възвишения, които сега Харка използуваше като прикритие и над чиито гребени наблюдаваше околността, бяха местата, където момчетата се пързаляха с шейни; за плазове те използуваха бизонски ребра. Из тази прерия Харка бе шарил нагоре-надолу като водач на Съюза на младите кучета заедно със своите другари и бе търсил дивечови следи. Всяка долина, всяко възвишение, всяка вадичка, която се спускаше между замръзналите си брегове тъмна и блестяща, събуждаше у него спомени. За онова, което беше тогава, Харка никога повече не бе разговарял с баща си. Далеко в градовете на белите хора и далеко на север сред племето на сиксикау също бе мислил за дома само някъде в подсъзнанието си. Но сега, когато видя отново всичко, което бе свидетел на неговото детство, на

неговото гордо и щастливо израстване, когато зимната нощ беше самотна и мълчалива и бе останал сам с тази прерия, той можеше да понесе по-лесно мисълта, че е отлъчен, защото младите му сили не оставяха у него да покълне мисълта, че тази съдба ще бъде окончателна. Той не искаше да се откаже от борбата срещу нея, той, синът на Великата мечка, равен на всички свои другари от Мечата орда.

ТОП И ХАРИ

За да стигнат до блокхауса на Беззъбия Бен заедно с тежко ранения, индианците трябваше да вървят четири дълги зимни нощи. Денем почиваха. Джим беше близко до смъртта и Харка му желаеше смъртта, но белият мъж се беше вкопчил здраво за живота, издръжлив като прострелян бизон.

Една сутрин младият индианец забеляза в далечината Ниобрара и покритията със сняг блокхаус на оттатъшния й бряг. Слънцето беше увиснало като кръгла червена шайба между зимните мъгли. Водата димеше. Пясъчните плитчини се издигаха високо, защото водите на реката съвсем бяха намалели. Виждаха се само малко следи. През зимата Бен имаше много рядко клиенти, а дивечът се страхуваше от ловците. Харка се спря, загледа разкрилата се пред него картина и се замисли. Той познаваше блокхауса, познаваше и Бен. На Бен не можеше да се разчита както на Стария Абрахам. Той беше мерзавец. Когато искаха да нападнат и да ограбят художника Морис и Матотаупа и Харка му се притекоха на помощ, Бен и неговите другари бяха блъснали Харка в една водна яма под пода. Ако всичко се бе случило така, както те искаха, днес Харка нямаше да бъде вече жив. Затова младият индианец искаше да бъде нащрек занапред с тоя мерзавец Бен, но въпреки лошия си опит не изпитваше никакъв страх от него.

Страх имаше все още от Джим. По-късно, когато вече порасне, той щеше да се отърси и от този страх.

Харка прекоси течащата по това време спокойно и бавно река.

Бен не се виждаше никъде. От вратата на блокхауса на широката източна страна обаче излязоха две жени. Едната беше набита жена от граничните райони. Лицето й беше набръчкано, мрачно, почти сърдито. Тя стискаше пушка в ръка и това доста й прилягаше. Втората беше млада и неспокойна; тя надничаше над раменете на по-възрастната и леко се усмихваше.

Младият индианец подкара коня си към входа на къщата, разбира се, не в галоп и без да го кара да се вдигне на задни крака при

спирането. Подобна проява на любезност му се стори не на място пред двете жени. Той се приближи ходом, остави мустанга да се спре сякаш от само себе си и каза на възрастната:

— Червения Джим идва. Къде е Бен?

— Бен няма да разговаря с тия апаши! — изкрещя жената така, сякаш отдавна беше сдържала яда си и го бе напомпала в някакъв мях, който сега из един път се пукна. — А ти откъде идеш, червен въшльо? Ние не желаем повече да имаме никакво вземане-даване с такива безпризорни бандити като вас, които само лапат и крадат и нищо не плащат! — Тя избута девойката, която бе надничала любопитно над раменете й, обратно в къщата и изчезна след нея, като затръшна тежката врата с шум след себе си.

Харка забеляза как веднага след това от една бойница до вратата се подаде цев на пушка.

Той се усмихна подигравателно, извърна коня, стигна бавно до оттатъшния северен бряг на реката и подкара след това сивия си жребец в галоп.

Когато намери Матотаупа и Джим в една долинка сред прериятa, те вече бяха стояли там известно време. Джим дъвчеше замръзналия сняг, за да изстуди сухото си небце.

Харка скочи от коня.

— В блокхауса на Беззъбия има някаква промяна — заговори той на баща си с безучастен тон; — там се е настанила една жена, която не пуска вече вътре „въшльовци“ и „бандити“.

— Ти как се държа?

— Предавам ти нейните думи.

Чертите на лицето на Матотаупа изразяваха разочарование, яд и загриженост, не открито, а сдържано, скрито. Харка обаче познаваше много добре баща си, за да знае, че разочарованието и ядът му не бяха насочени само към новата стопанка на кръчмата, и причина за загрижеността му не беше само Джим. Матотаупа не разбираше вече сина си.

— Остани при Джим! — нареди той на Харка. — Аз ще отида до блокхауса и няма да се оставя една жена да ме принуди да избягам. Джим не може да живее повече без покрив над главата.

Докато този разговор се водеше сред заснежената прерия, в мрачния блокхаус край Ниобрара също бе избухнал спор.

Къщата изглеждаше тъмна както отвън, тъй и отвътре — отвън, защото беше добре насмолена, отвътре — защото светлината се процеждаше само през бойниците. Огънят в печката беше покрит; жаравата проблясваше през пролуките под един димящ казан. На една маса близо до печката седеше Бен, който тъкмо се бе върнал отвън, където бе ходил да търси вълчи следи. Дъщеря му беше седнала до него, докато жена му стоеше изправена пред двамата, опряла ръце на хълбоците си. В дясната си ръка тя стискаше големия ръжен.

— Не, ти казах! Тия апаши и крадци повече няма да ми влизат тук! Тая дяволска къща трябва най-после да стане уважавана търговска станция — или аз отново ще си вървя!

— Жено! Слушай!… Не се пали толкова! Остави ме най-напред да ти обясня…

— Хич не си хаби думите! Джим е бандит, истински крадец! Ти се страхуваш от него като койот от капан, при това зъбците още не са захапали, но ти вече целият трепериш. Отхапи крака, за който той те държи, и куцукай нататък… пак ще бъде по-добре за тебе, отколкото да оставиш тоя мерзавец да ти извади червата от стомаха! Той пристига тука, плюска и пие като свиня с всичките си приятели, но никога досега нищо не е плащал! Ти сам така говореше, Бен!

— Добре де, добре. А я си представи, че намери злато?

— Още не е намерил.

— Може да е успял вече. Беше изчезнал цялото лято. Аз ще проверя тая работа. Лесно ще намеря следата на младия индианец. Това сигурно е бил Хари, дето си го отпратила. Никога не е добре, жено, когато един индианец си тръгне, без да каже нито дума.

— Остана само да тръгнеш да гониш тия вагабонти и нехранимайковци!

Бен се изправи и се приготви да тръгне. Жената започна да обработва гърба му с ръжена, побесняла от яд, докато той неочаквано успя да измъкне оръжието от ръката й.

— Стига вече, жилава красто!

Дъщерята подаде пушката на баща си; той излезе и затръшна силно вратата зад себе си.

Бен нямаше нужда да язди много далеко. Срещна по следите на Харка Матотаупа, който тъкмо се приближаваше към северния бряг на реката.

Кръчмарят размаха шапка.

— Топ!

Двамата спряха конете си един пред друг.

— А къде се бави Джим? — попита кръчмарят.

— Водя го тежко ранен при тебе.

— Намерихте ли златото?

Матотаупа пребледня; и от очите му сега се виждаше повече бялото, отколкото черната зеница.

— Ние търсихме Тасунка-витко.

— Пффф, Тасунка! Празна работа! И с какво ще платите сега, ако ви дам подслон? Аз доведох жена си и дъщеря си тука. Те вече не дават нито троха и нито една глътка даром.

— С какво се наплашат белите мъже помежду си?

— С долари, ако ги имат.

— Ние ги имаме.

— Добре. Това вече е умна приказка. Харка трябваше веднага да каже. Тогава мирът с моята жена бързо ще бъде възстановен и тя пак ще почне да бърка с ръжена в печката, вместо да изпробва здравината му по мъжа си.

Матотаупа изслуша тази забележка учуден.

— Сега ще дойдем — каза той и извърна коня си, за да доведе Джим и Харка.

После се нанесоха в блокхауса. Джим беше твърде много изнурен, за да се заинтересува от условията, при които го бяха приели тук. Единственото нещо, което го засягаше сега, беше да намери вода, топъл подслон и спокойствие. Не можеше да си спомни да е бил някога през живота си в такова жалко състояние. Матотаупа се спогоди с жената за цената. На първо време й даде един сребърен долар, който тя заразглежда с кръгли доволни очи. Тъй като Джим почти не можеше да яде и не биваше да пие никакъв алкохол, а и двамата индианци се отнасяха пренебрежително към ракията и Матотаупа бе поискал твърде малко храна, монетата щеше да стигне като предплата за много седмици. Подредиха на Джим хубава постеля край печката и Матотаупа се грижеше за него с вниманието на брат и със сръчността на лекар. Раните се бяха подули от студа и оздравяваха много бавно.

През тези седмици Харка остана сам със себе си. Въобще не ядеше от онова, което готвеше и им поднасяше жената. Не се грижеше

за Джим и малко разговаряше с баща си. Ден след ден обикаляше ту пешком, ту с коня си зимната прерия. Ловеше риба, биеше дребен дивеч, дори и една антилопа, и така си набавяше онова, което му бе необходимо за собствената прехрана. Събра дърва, за да си прави огън, и печеше храната си върху жаравата. Отначало редовно се връщаше нощем в блокхауса. Но когато една силна снежна буря се развихри в продължение на няколко дни над местността и снежната вихрушка, примесена с вдигнатата във въздуха прясна снежна покривка, отне всякаква видимост, той не се прибра цели три нощи и после се върна здрав и читав, по-скоро за да покаже, че е още жив, отколкото да се приюти в къщата. От този ден нататък често не се връщаше по цял ден и цяла нощ. Беше си построил от твърд сняг удобна колиба и бе постлал вътре завивка от бизонска кожа. Една дебела кора лед, която бе донесъл от реката и я бе зазидал в снега, пропускаше вътре малко светлина. Температурата в колибата не се качваше по-високо от точката на замръзване, дори и тогава, когато Харка палеше вътре огън. Но загърнат в коженатa завивка, той можеше да спи в колибата, без да се страхува, че ще му премръзнат краката.

Когато идваше в блокхауса, той избягваше Бен и жена му, но разговаряше понякога с дъщерята на Бен. Тя не му допадаше, защото беше руса и много приказваше, но той можеше най-лесно от нея да разбере онова, което искаше да научи понякога. Само че девойката не беше само словоохотлива, което качество Харка използуваше, но беше и много любопитна и младият индианец предполагаше, че Бен и майка й я караха да го разпитва. Затова той беше винаги нащрек и не казваше нито една излишна дума. Понякога се натъкваше на Джени в определеното за конете оградено място на южната тясна страна на къщата. Тя сякаш дебнеше кога той ще дойде там и веднага се явяваше под някакъв предлог и го заговаряше. Харка бе започнал вече четиринадесетата си година. Девойката навярно беше седемнадесет или осемнадесетгодишна, но беше една глава по-ниска от младия индианец.

Една заран, когато Харка връщаше коня си от водопой, тя бе седнала на оградата и го загледа, без той да отвърне на погледа й.

— През лятото тук става весело, Хари! Може би дотогава и ти ще пораснеш!

Индианецът не отговори.

— Джим скоро пак ще оздравее. Вече може да говори и ругае баща ми, че бил лихварин.

Индианецът не отговори.

— На колко години е всъщност Джим?

— Че питай него.

— Той казва, че сам не знаел.

— Че тогава аз откъде да знам?

— Джим женен ли е?

— Питай него!

— Няма да го питам. Иначе, току-виж, си помислил нещо… Искаш ли да понацепиш малко дърва за нас, Хари?

— Не.

— Ти си истински скитник. Циганин си ти.

Индианецът не отговори нищо, но не си отиде. Имаше чувството, че момичето има да му каже нещо. През миналите слънчеви дни в блокхауса бяха идвали неколцина посетители, бели мъже с подковани коне. Харка беше проследил следите им. Един от тях бе дошъл от запад и бе заминал с коня си на изток.

— Скитник си ти, така да знаеш. Ще се наемеш ли за лятото като скаут?

— За кого?

— Южните щати са победени. Най-късно идното лято ще имаме мир. Тогава строежът на железопътната линия ще започне с пълна пара.

— Щом войната свърши, ще се намерят достатъчно хора за скаути.

— Прав си. За вас друго е по-важно.

— Какво пък?

— Златото.

— Аз нямам нужда от вашето злато. — От нашето злато? Де да беше наше!

— А на кого е според тебе?

— На планината — а тя мълчи. Или ръмжи.

Харка се извърна полугърбом към девойката, за да не може тя да вижда лицето му.

— Хари… Има ли духове?

— Какво е това?

— Аз още не съм виждала. Но те съществуват.

— Какво ме питаш тогава, щом като знаеш?

— Баща ми казва, че никога вече нямало да влезе в пещерата, пък и на Джим вече му е дошло до гуша. Засега.

— Бен е бил вече в пещерата?

Харка се опита да зададе въпроса си с равнодушен тон. Имаше чувството, че това не му се удаде, но тя сякаш не бе забелязала възбудата му или поне не й обърна внимание.

— Преди две години — заразказва безгрижно тя, — преди две години баща ми ходил в пещерата. И там срещнал Джим! Дива работа, ти казвам. Само объркани коридори, вода, мрак… и там баща ми изведнъж попада на Джим. През пролетта приблизително преди две години.

— А Джим защо не го е убил? Момичето се изкикоти.

— Баща ми обещал на тоя бандит, че никога вече няма да ходи там. Затова Джим му подарил живота.

— Преди две години ли?

— През пролетта. Снегът тъкмо се бил стопил.

Сега Харка напълно прикри онова, което ставаше в него. Започна да гали коня си.

Девойката беше доволна, че младият индианец бе останал този път толкова дълго на разговор с нея. Разбра, че бе намерила тема, с която можеше да го заинтересува, и беше готова да даде всичко, за да разбере дали той знае нещо за пещерата и за златото, което баща й и Джим бяха търсили напразно. Но ето че сега зададе неудобен въпрос.

— Топ и ти, вие сте от Мечата орда, нали?

Харка с най-голямо удоволствие би изритал девойката от пътя си, щом се осмели да му зададе такъв въпрос, който бе тъй болезнен за него, но успя отново да се овладее.

— Защо?

Девойката не посмя да изрече направо онова, което премисляше. Забави отговора.

— Защото идущото лято тръгва наказателната експедиция. Ордата е изтровила през миналото лято една цяла група от проучвателната компания.

— Значи, война?

— Защо пък война? Наказателна експедиция.

— Никой не наказва свободни мъже. Със свободни мъже се води борба.

— И ти си имаш разбирания! Индианец си ти и такъв ще си останеш, проклет дакота!

— Хау!

— Отровители, кокоши крадци, въшльовци са тия сиукси! Трябва да ги избият, така казва майка ми.

— Тогава върви при майка си и си гледай работата, там ти е мястото!

Харка сложи плазовете си на краката и се спусна към преията. Взе и едно копие, което сам си беше приготвил. Девойката се изплези зад гърба му, хвърли поглед към небето, което тъкмо се покриваше с облаци, и после изтича да цепи дърва при майка си, която я посрещна с кавга.

Денят беше започнал ясен, с прелестта на златночервената светлина, под която блестяха снежните кристали. Но когато младият индианец напусна блокхауса, вече се показаха облаци, закръглени, скупчени, и се сляха в мощна стена, която се изпречи пред слънчевия диск, сякаш искаше да ограби светлината на земята. Харка побърза да стигне до колибата си преди снежната буря.

Но още не беше минал и половината път, когато бурята се разрази, едрите снежинки захвърчаха около него, а пухкавият сняг се смесваше с тях. С опита на живите същества, израсли в преията и сред бури, той потърси защитено място на склона на едно леко възвишение, изправило се срещу вятъра, и се остави там да го затрупа снегът, без да се страхува, че метър високата снежна маса ще го задуши. Беше забол предварително копието си право нагоре, за да има опорна точка. Така правеха бойците, когато снежната буря ги изненадваше на открито; издигаха копията си и стояха да пазят жените и децата, които спокойно се оставяха, загърнати в завивките, да ги затрупа снегът.

Когато след няколко часа бурята се успокои, слънцето вече се спускаше на запад и грееше меко, прикрито от облачни воали, които се вееха над безкрайната, затрупана отново със сняг прерия.

Харка се измъкна изпод снега като къртица от земята и се отърси. После пое трудния път към снежната колиба, където смяташе

да пренощува. Колибата му се намираше далеко нагоре по течението на реката, близо до брега. Наоколо имаше храсти и малки дървета.

Когато се приближаваше към колибата, Харка всякога внимаваше за следи, които можеше да му дадат да разбере дали нежелани гости — животни или хора — се бяха приближавали към неговия дом и може би дори се бяха разположили вътре. Този ден обаче новият сняг, бурята и навеяните преспи бяха закрили всички стари следи или въобще ги бяха унищожили и Харка само оглеждаше дали освен него наблизо се движи друго живо същество. Слънцето вече беше залязло, нощта припадна рано. Облаците съвсем се бяха разпръснали; звездите блещукаха ясни, сега изгря и месецът. Белите площи поглъщаха всяка светлина и затова наоколо беше по-светло, отколкото през лятна нощ.

Тъй като не бе успял да провери за следи, Харка се промъкна внимателно към снежния конус, в който веднага различи своя затрупан от снега нов дом. Приближи се изотзад, легна върху снега и си проправи път с ръце и крака до входа. Вдигна с лявата си ръка един голям плътен снежен къс от входния отвор, докато с дясната стискаше ножа си, готов за удар. Съвсем не предполагаше, че е възможно в негово отсъствие тук да е намерил подслон някой човек или вълк, но все пак всичко беше възможно и затова трябваше да бъде готов за всяка изненада.

Вътре обаче нищо не се раздвижи, дори и когато той откри входната дупка. Харка огледа напрегнато вътрешността. Трябваше най-напред да привикнат очите му с тъмнината в снежната колиба, но после различи огнището и завивката от бизонска кожа и накрая още нещо, което не бе част от покъщнината му. Това нещо приличаше на седнал кръстато индианец с много стройна фигура.

Харка дръпна бързо главата си назад, прибра ножа в ножницата и измъкна револвера си.

— Излез навън! — каза след това той на родния си език.

— Влез по-добре ти вътре! — беше отговорът на също такъв чист дакотски диалект.

Младият индианец почти си глътна думите, защото му се стори, че разпозна гласа на този твърде слаб и строен индианец.

— Четан!

— Твърдокаменни Харка Нощно око Убиец на вълци Стрелец по бизони Ловец на мечки!

След този взаимен възглас последва потиснато мълчание. Харка чакаше напрегнато нещо, което трябваше да последва. В Мечата орда Четан беше неговият най-добър приятел. Той беше няколко години по-голям от Харка и докато Харка предвождаше момчешкия Съюз на Младите кучета, Четан беше вече вождът на Съюза на Червените пера, който обединяваше отрасналите младежи. Четан се беше примъкнал в снежната колиба. Той трябва да бе проследил преди това, че Харка живее в тази колиба, защото иначе не би го заговорил сега веднага на име. Харка бе познал не само гласа, но беше видял и очертанията на фигурата му и тези две възприятия се бяха обединили в едно име: „Четан“.

Студът и мълчанието на зимната нощ, безкрайните снежни възвишения на прериятa създадоха у двете момчета през този миг чувството, сякаш са сам-сами на този свят, и затова условията, които трябваше да ги превърнат във врагове, за известно време сякаш изчезнаха.

Харка се промъкна навътре в снежната колиба, изби искри, сякаш това беше съвсем естествено, и подпали клоните, които бе натрупал предвидливо в един ъгъл. Пламъците осветиха двамата млади индианци.

През двете изминали години Четан беше пораснал още малко, но Харка не можа да осъзнае това напълно, тъй като той самият също беше израснал още повече. Четан му се стори все така слаб, както винаги, и тъмнокож; лицето му всякога бе изглеждало ъгловато и сега чертите му бяха още по-изострени.

Харка извади един антилопски бут, който се бе превърнал в замръзнало месо, и започна да го препича на края на огъня в разпадналите се в жаравата клони. Разнесе се мирис, който раздразни апетита на гладните момчета. Нямаше защо да бързат през дългата зимна нощ. Харка опече месото майсторски от всички страни и после го раздели заедно с Четан. И двамата ядоха, без да кажат нито дума. И двамата мислеха в този миг, че на времето бяха ходили заедно на лов за антилопи.

След като се нахраниха и изчистиха ръцете и ножовете си, Харка сложи още няколко дървета в огъня. Вече беше време да кажат нещо и така действителността отново нахлу някъде отдалеч в снежната колиба; сякаш враждата се бе придвижила и през нощната тишина на

изоставените снежни поля, над замръзналите потоци и се бе промъкнала в малката, осветена от огъня колиба.

— Един човек избяга от нашия лагер — каза Четан. Той говореше съвсем студено, сякаш се намираше пред непознат, с когото смяташе да преговаря за нещо. — Името му беше Том и ние го наричахме в нашия бивак „Том без шапка и без обуща“. Той беше наш пленник, а след това се ожени за Шешока, за да се грижи за нея и за сина й Шонка. Сега той ни избяга. Идвал е в блокхауса.

— Възможно е.

— Така е. После се е отдалечил с коня си на изток въпреки снега. Може би го е било страх от нас. Беше обещал и искаше да стане боец от Мечата орда и да остане при нас, но всички бели лъжат.

Харка не изказа свое мнение, но после рече:

— Когато снегът се разтопи и тревата се раззеленее, уачичун ще дойдат, за да водят война с вас.

— През миналото лято ги прогонихме. Те няма да се върнат повече.

— Вие сте прогонили някои, но ще дойдат много други.

— Нима ти си станал предател и слуга на тия уачичун? Всеки от нас ще убие по сто от тези койоти.

— Но след това хиляди ще ви преследват. Четан хвърли сърдито клон в огъня.

— Ти говориш като страхливец. Нима не си вече Твърдокаменния Харка?

— Ако искаш да се увериш, да излезем навън. Аз не се страхувам от теб.

Очите на Четан блещукаха под светлината на огъня.

— Нима искаш и с теб да се случи същото като с баща ти?

Харка не разбра смисъла на този въпрос, защото не подозираше нищо за случилото се с Матотаупа в шатрите на Мечата орда. Затова не знаеше в първия миг какво трябва да отговори и дали изобщо трябва да отговаря нещо.

Четан прие мълчанието на Харка като израз на срам и ядът му веднага се изпари.

— Твърдокаменни Харка! Какво правиш ти на страната на нашите врагове? Голямата борба започва, ние също знаем това. Върни се при нас!

— Заедно с моя баща Матотаупа.

— Заедно с твоя баща Матотаупа, ако той извърши онова, което старейшините на Мечата орда са длъжни да изискат от него.

Харка не помръдна нито пръст на ръката си, нито мускул на лицето, нито клепач, когато устните му запитаха:

— Какво искат те от него?

— Скалпа на Червения Джим, когото ние наричаме още Червената лисица.

Харка си пое по-дълбоко дъх.

— Това ли е думата на Съвета на старейшините?

— Това е.

— Ще го кажа на баща ми.

Четан наблюдаваше много внимателно Харка, своя някогашен по-млад приятел. Харка умееше добре да се владее, Четан знаеше това, но Харка никога не беше лъгал някого от своите племенни братя. Нима той наистина не подозираше нищо за идването на Матотаупа в техния бивак?

— Един въпрос към теб, Твърдокаменни Харка!

— Питай!

— Не си ли готов ти сам да ни донесеш скалпа на Червения Джим?

— Хау.

— Тогава върни се при нас!

— Аз също имам един въпрос към теб, Четан. Аз съм син на вожд, а не син на предател. Моят баща е невинен. Ти вярваш ли това?

— Не.

Харка се стресна и пребледня. Погледът, с който той бе обгърнал Четан, се плъзна надолу. Той погледна към леденото прозорче и бавно изтегли назад клоните, чиито върхове горяха, така че сред пепелта остана само да мъждука малко жарава. Всичко мълчеше и остана неподвижно, дървата, които не пукаха вече, жаравата, която не гореше вече, ръката на Харка, която лежеше неподвижно в скута, устните му, които се бяха сключили здраво. Четан също замръзна на мястото си. Не изрече повече нито дума. Казаното „не“ беше последната. Нощта и снегът също бяха затихнали.

Двамата млади индианци седяха мълчаливо един срещу друг, докато утрото започна да се развиделява. Здрачът нахлуваше през

ледения прозорец в колибата и огряваше със сивата си светлина две бледи лица.

Четан се изправи с мъка, сякаш носеше някакъв товар. Събра оръжието си и се промъкна през колибата навън, без да се сбогува, без да поздрави; дори погледа си държеше скрит от някогашния приятел.

Харка остана сам.

Прехапа устни и кожата на лицето му се изпъна над скулите. Не си разреши никакво чувство, никакво усещане. Сякаш утрото беше съвсем обикновено, той отново стъкна малко огъня, отиде до реката, за да се потопи в нея и се измие, и тръгна да търси дири от дивеч в пресния сняг.

Два дни по-късно Харка отново се мярна в блокхауса и се запъти към своя сив жребец, за който Матотаупа се беше грижил междувременно. Намери баща си край конете, но мълчеше и не спомена нито дума за срещата си с Четан. Искаше да изчака, докато баща му сам опознае характера на Червения Джим и сам беше готов да го убие. В родните шатри обаче те можеха да се върнат само когато старейшините се убедяха в невинността на Матотаупа. Инак Матотаупа никога не би се съгласил да се върне там; Харка беше съгласен с гордостта на баща си, защото и той самият разсъждаваше така.

Настъпи отново сезонът, в който дните започнаха да стават по-дълги. Снегът се втвърди и загуби ослепителния си блясък. Ледените висулки по дърветата и по покрива на блокхауса започнаха да капят. От клоните падаше леко шумолящ сняг, а под лъчите на утринното слънце той се смъкваше с тропот от покрива. Снежната колиба на Харка се стопи. Ветровете, които бушуваха над страната, бяха изпълнени с влага. Реката се покачи и когато и последният сняг се разтопи и попи в предишната тревна почва, сивкавите буйни води на реката достигнаха чак до блокхауса. Върбовите клонки се раззеленихa, тревните стръкове се подадоха и първите млади филизи избиха от земята. Вече започнаха да се разтварят и пъпките на цветята. Дните станаха по-дълги от нощите. Изгладнели бизони, мустанги, лосове, елени и антилопи излязоха на паша; лемингите напуснаха ометените си до шушка през зимата дупки и тръгнаха да си търсят нова храна. Мечките се събудиха

от зимния сън, сланината им се беше смъкнала; измършавели, с изхвръкнали кости, те тръгнаха гладни на лов. Бели и индиански ловци започнаха да приждат със скъпоценни зимни кожи в търговските станции.

Беше едно утро от това годишно време. Бен стоеше заедно с жена си и дъщеря си зад къщата и майстореше отдавна замислената пристройка, която щеше да му служи за продоволствен склад. Червения Джим се мотаеше около къщата с пушка в ръка. Когато го забеляза, жената присви устни за караница. Джим видя това и реши да се позабавлява.

— Много сте ми работни! — подвикна той. — Много сте ми работни! Бен, само жената ти липсваше на тебе! Колко пъти досега съм те карал да се заловиш и да си издигнеш пристройка? Ама мен не ме слушаш. Трябваше жена ти да дойде! Там, където няма място за дявола и приказките на Червения Джим отиват на халос, там е мястото на твоята Мери?

Жената пристъпи към Джим, грабна пушката от ръката му, защото той я остави с висок смях да прави каквото иска, и му тикна една брадва в ръката.

— Стар мошеник! — рече тя. — Помагай тука!

Джим имаше основание да се стреми да спечели благосклонността на жената.

— Махайте се всички оттук! — заповяда той и изтегли грубо дъщерята настрана. — Това, с което вие сте се заловили, Червения Джим ще го свърши много по-бързо и много по-добре от вас!

Бен беше объркан и ядосан, но жена му кимна енергично да се подчини и той.

— Ела — изръмжа тя. — Джим ще свърши работата. Ти има какво да правиш друго!

Дъщерята Джени се нацупи, но майката и на нея не разреши да остане да помага на Джим.

Бен си отмъсти на своята Мери. Махна й за сбогом и изчезна в къщата.

— Сбогом, прощавай, аз трябва да вървя да обслужвам клиентите си!

В блокхауса бяха заети три маси. Вратата стоеше отворена. Лъчите на утринното слънце се промъкваха в помещението и

разсейваха мрачната му атмосфера. От западната широка стена също нахлуваше светлина. Джим пробиваше предвидения малък отвор за вратичка към новата пристройка. Ударите на брадвата му кънтяха, реката шумеше буйно, досами къщата. В заграденото място изцвили мустанг. Всичко беше по-различно, по-шумно, по-живо, отколкото през зимата. Същото важеше и за очакванията и надеждите, с които хората радостно очакваха настъпването на по-топлия плодороден сезон.

На задната маса в левия ъгъл се бяха събрали Джо инженерът, Хенри — по-младият му помощник, и Матотаупа. До Матотаупа седеше Харка. Джо отново си беше възвърнал силите. Той седеше на дървената пейка, набит, невисок на ръст, с опалена от слънцето кожа, не си поръча бренди, а ядеше за закуска парче сърнешки бут и пиеше чай. Въпреки възвърнатата енергия, която се излъчваше от него, нещо се бе променило в този човек. Който умееше да се вслуша в звука на гласа му и да долови всички нотки в него, щеше да чуе примесената в него ярост и някакво отчаяно ожесточение, а който познаваше погледа му отпреди, знаеше, че сега вече той не бе изпълнен с доверчивост към околния свят. Джо не можеше да забрави утрото на мъртвите риби. Дните на ужаса бяха оказали различно влияние върху Хенри. Той мислеше по-малко за умрелите, отколкото за собственото си спасение, и обичаше да се хвали както пред себе си, така и пред другите с опасностите, на които бе устоял.

— Какво смятате да правите с тази железница? — тъкмо питаше Матотаупа инженера.

— Никому нищо лошо! — отвърна убедено Джо. — Ти познаваш големите градове, Топ. Големи градове има много на изток, а тук-таме и на запад. Щом гражданската война свърши, нашите градове ще разцъфнат и ще се разраснат както никога досега! Между нашите градове на изток и на запад обаче се простират степната пустош и непроходимите Скалисти планини и ги отделят много по-рязко, отколкото морето разделя два континента, които поне са свързани помежду си чрез водни пътища. Такова положение е направо глупаво, то просто е неестествено. Затова ние ще прокараме железопътната линия „Пасифик“ и тя няма да бъде единствената, а първа. Кому може да навреди тя? Какво им пречи на индианците това, че една железопътна линия ще мине през прериятa и по нея ще полетят влакове? Влакът не може да побегне нито наляво, нито надясно, той

може да се движи само по своята линия. Това е просто и естествено. Ще има много малко спирки. Индианците ще могат да идват там и да предлагат своите щавени и нещавени кожи и да получават в замяна всичко, което им е необходимо. По този начин те ще се снабдяват много по-добре и много по-редовно, отколкото чрез такива търговци като Бен.

— Но железопътната линия ще попречи на пътя на бизоните!

— Бизоновите стада ще навикнат с нея. Индианците също ще навикнат и няма да мине много време, те самите ще почнат да прибягват до услугите на железницата!

— Може би имаш право, Джо.

— Разбира се, че имам право. Трудността тук се крие само в ужасното невежество на твоите сънародници, Топ, а също така и в животинската враждебност на вашите заклинатели! Та моля ти се! Да отровят водата! Нима така водят борба мъже помежду си? Така ли се бият индианците едни с други?

— Не.

— Ами ето на! Ние всички трябва да се обявим против подобни начини, всички ние, които все още имаме ум и разум в главите си! Радвам се, че те срещнах тук.

— Защо?

— Защото аз отново поемам проучвателната си работа. Ние бяхме на правилен път! Само той и никой друг ще ни изведе до целта! Тук е най-подходящото и проходимо място. Това ще бъде едно огромно, едно гигантско, едно безсмъртно дело, което ще служи на всички хора, на бели и червени. Ти ни спаси, Топ, когато ние се смятахме вече за изгубени. Бъди и занапред наш брат и стани наш следотърсач и защитник! Ти си съвсем различен от ония типове като Бил Петльобореца и Шарлеман, тия убийци с ножове и фукльовци! Ти не си ревльо като Том. Ние можем да разчитаме на тебе! А, Топ?

— Аз търся Тасунка-витко.

— Та къде е по-сигурно, че ще го намериш, от мястото, където той смята да препречи пътя на строежа на железопътната линия?

Очите на Матотаупа блеснаха.

— Щом узнае, че ти си с нас и ни пазиш, той ще дойде начаса, за да те убие! Тогава именно ще го имаш под ръка!

Индианецът гледаше мълчаливо пред себе си.

— Аз не те насилвам, Топ. Всеки мъж си е поставил свои задачи за разрешение. Обмисли обаче всичко, което ти казах, и то обстойно.

— Хау. — Гласът на Матотаупа прозвуча дълбок и спокоен. — Утре ще ти дам отговор, Джо.

— Ще чакам. Не забравяй, че именно Хавандшита — твоят враг, съюзен с Тасунка-витко — твоя клеветник, именно той отрови коварно моите другари.

Матотаупа не каза нищо повече. Изправи се и тръгна. Харка мълчаливо го последва.

Джо ги съпроводи с поглед, после поръча ракия на Бен. Кръчмарят отдавна вече беше чакал нетърпеливо тази поръчка. Той печелеше най-много от разменната търговия и от ракията.

Също като Джо, и Хенри проследи двамата индианци, които бавно поеха към полята. Пролетното небе се издигаше светло над местността. Двамата индианци вече бяха свалили дрехите си. Светлокафявата им кожа, черните коси, едрите стройни фигури, спокойствието и гъвкавостта на движенията им показваха, че са истински синове на прериятa, стъпващи по своя собствена земя.

Хенри ги проследи с поглед през отворената врата, докато двамата изчезнаха между пясъчните възвишения.

— Странни хора — каза той след това полу на себе си, полу на Джо. — Открити и потайни, смели и коварни, разбираеми и загадъчни. Какво ще измисли Топ до утре?

— Едно „да“.

— Бих се учудил. Той произлиза от племето, с което ще трябва да бъдем в непрекъсната борба.

— Няма нищо по-непримиримо от враждата между братя.

— На момчето също ли имаш доверие?

— Аз имам доверие на бащата, комуто то ще се подчинява.

Джо гаврътна една чаша бренди. Днес той вече понесе отровното питие, без да се свлече под пейката.

Ударите от брадвата на Джим замлъкнаха. Веднага след това той влезе в къщата и седна на масата до Джо и Хенри. Чашата му вече беше поднесена, преди още той да се бе наместил на дървената пейка. Джени я беше донесла. Джим благодари с поглед, с твърдото намерение да не плати нито цент.

— Стъпи ли вече на крака? — започна той разговора си с Джо.

— Както виждаш.

— Ще продължаваш ли измерването?

— Да.

— Скаут търсиш ли?

— Ако е джентълмен — да.

— Искаш да кажеш без заплащане?

— Почти така.

— Глупости. Такова нещо не съществува.

— Съществува. Индианците.

— Ако аз не искам, и Топ няма да дойде с вас.

— Зависи как ще го подхване човек.

— Искаш ли аз да го подхвана? — попита подигравателно Джим, изля брендито в гърлото си и сложи чашата върху дървения плот на масата.

Джени я наля отново.

Джо наблюдаваше държането и израза на лицето на Джим и започна да става несигурен.

— Нима си толкова добър приятел с Топ?

— Тебе какво те интересува това? Ние двамата с теб разговаряме тук не за приятелство, а за цената.

— Ще си помисля до утре.

— Моля. Аз също!

Джим изпи и втората чаша на един дъх и отново се върна при работата си.

Някакво чувство на несигурност обзе Джо, както рибата, която изведнъж усеща, че не тя дърпа стръвта, а стръвта — нея. Джим му беше неприятен. Защо, сам не знаеше. В действителност Джо не вярваше нито в бога, нито в дявола, макар че у дома в родния си град всяка неделя отиваше благопристойно заедно с жената и децата си на църква. Той не вярваше също така в духове, нито пък в прорицатели или на гадатели на звездите. Денят беше ясен, ракията доста силна, обсъжданият между практични мъже въпрос бе съвсем обикновен. Ставаше дума за заплащане на определена работа. Но Джим му беше неприятен. Този тип имаше силна воля за живот и Джо усещаше неговата безскрупулност, макар да не можеше да каже по какво. Неочаквано се убеди, че наистина зависеше единствено от Червения

Джим дали той, Джо, ще може да спечели индианеца за съгледвач, или не.

— Какво ти е? — попита Хенри.

— Нищо. Ще пием ли още по една?

— Щом искаш. Тоя тип Джим не ми харесва. Нахален е.

— Но и не по-малко дързък сред прериятa. Спомняш ли си още дивата шега, която Джим и Топ ни изиграха?

— Наистина двамата заедно не биха били лоша комбинация.

— Безценна за нас!

Изминаха няколко часа без Джо, Джим и Топ да се видят повторно. Всеки вървеше по своя път. Джим накара обаче Бен да даде възможност уж между другото на инженера да разбере неговите искания. Те бяха сравнително високи. Джо знаеше, че никоя железопътна компания не би хвърлила такава голяма сума за един обикновен скаут без звание и име. В такъв случай Джо би трябвало да плаща от собствения си джоб. За такова нещо той никога не би приел.

След обяд Джим се приближи към Хенри.

— Кажи на твоя шеф и господар Джо, който вече не знае как да излезе от положението, да сключи с мен договора за трима ни заедно — за мен, за Топ и за Хари. При обикновените заплати. Другото можете да оставите на мен.

Хенри издаде долната си устна напред.

— Предприемач ли искаш да ставаш, мошенико? Ще прибереш в собствения си джоб заплатите за трима и ще оставиш двамата индианци да работят безплатно като червени джентълмени?

— Вас какво ви влиза това в работата?

— От мен да мине. Двамата индианци произлизат от оная отровна паплач, която искаше и мен да затрие с отровната си вода… Ще предам на Джо предложението ти; той може да реши!

Хенри намекна пред Джо Браун, че биха могли да сключат с Джим договор, който да му даде право да привлича други скаути. Инженерът също веднага надуши измамата със заплатите, която Джим готвеше на своите другари, но не каза нищо, тъй като се срамуваше. След като размисли един час, той вдигна рамене:

— Прави, каквото искаш — каза той на Хенри. — Главното е занапред тези трима души да ни бъдат на разположение.

Докато в блокхауса уговориха по този начин измамата със заплатите им, Матотаупа и Харка стояха далече надолу по течението на реката край група дървета. Бяха застанали до два съседни ствола, всеки подпрян на отделно дърво, така че с кафявата кожа на телата и със светлото си кожено облекло те самите приличаха на стволове. Харка беше прехвърлил лъка си през рамо, пушката на Матотаупа стоеше в кожения си калъф. Те отдавна стояха така и също така отдавна мълчаха. Слънцето слизаше вече по своя път, без индианците да се помръднат от мястото си. Златният блясък на лъчите стана по-плътен, по-червеникав; жълтите води на Ниобрара бяха огрени от многократно пречупващ се блясък. Клоните на дърветата се поклащаха под вечерния ветрец.

Най-после падна нощ.

Във въздуха се носеше мирисът на първите цветя и на влажна земя. Когато месецът изгря, вълците завиха към небето.

Матотаупа се отдели от дървото, където се бе опирал досега.

— Аз ще придружавам и ще закрилям Джо и Хенри — каза той. — Ти си мой син и ще ме последваш. Ние няма да се разделяме. Аз казах, хау.

Матотаупа тръгна с бавни равномерни стъпки обратно към блокхауса. Харка вървеше заедно с него, на половин крачка по-назад, и когато къщата се изправи пред погледите им, по кожата на Харка премина тръпка. Бащата не я усети и Харка мълчеше, защото не намираше друг път. Пред очите му обаче непрекъснато стоеше като някакво видение образът на един съгледвач-индианец, с когото той се бе запознал преди две години. Наричаха съгледвача Тобиас, едно съвсем странно и невероятно за Харка име. На младия индианец се струваше, че вижда отново пред себе си притъпения израз на това лице, че усеща отново цинично-равнодушното държане на този човек. Тогава той не го бе разбрал. Сега започна да подозира как един свободен индианец можеше да стане такъв човек и още веднъж през тялото му премина тръпка на ужас.

Преди двамата индианци да се приближат дотолкова, че влизането им в блокхауса да бъде неизбежно, Харка все пак отвори още веднъж уста и рече:

— Аз си направих колиба от кори и клони. Матотаупа се изненада. Спря се и погледна отстрани сина си, който вървеше с

насочен право напред поглед. Около ъглите на устните на Матотаупа премина лека усмивка, сякаш нежно птиче крило го бе докоснало, а в очите му проблесна по-топла светлинка.

— Каниш ме да ти бъда гост през нощта ли?

— Хау!

Харка не каза нищо повече, ала в тази единствена дума прозвуча голяма радост и надежда.

Двамата оставиха конете си в заграденото място и поеха заедно покрай блокхауса по течението на реката нагоре; Харка водеше.

Матотаупа и Харка се придвижваха с широката полюляваща се в коленете походка на прерийните обитатели, които не само трябваше да умеят да яздят, но и да се придвижват дълги разстояния пешком. Язденето без седло, воденето и направляването на коня само чрез притискане на хълбоците и упражняването в дълго бягане заздравяваха равномерно жилите и мускулите на краката. Като всички индианци, когато стъпваха, двамата дакота не опираха най-напред петите, а пръстите си. Стъпките им бяха широки, леки и бързи. Небето беше заоблачено и околността мрачна, но въздухът беше приятен; хладният пролетен вятър си играеше с тревите и с клонките на дърветата и храстите, които растяха на малки островчета сред тревата и пясъка. Харка вървеше към гористия остров по околни пътища. Заобиколи и докато баща му остана най-напред на брега на реката, Харка обгледа местността, за да види дали всичко бе останало непокътнато и дали не бе идвал някой. После излезе на края на малката горичка и направи знак на баща си да се приближи.

Колибата, направена от здрави клони, тънки стволове и големи парчета дървесна кора, не беше много устойчива и за двамата едри мъже вътре имаше съвсем малко място. На пода лежеше завивката от бизонска кожа, която Харка бе носил със себе си и в снежната си колиба, а също така и изрисуваната със сцени от подвизите на Матотаупа бизонска завивка. Харка изби искри с кремък, подпали дребните трески и опече на огъня една рибица от дребна миеща мечка.

За първи път през живота си той не седеше като син край баща си — господар на шатрата или на целия бивак, а баща му седеше край огъня като негов — на Твърдокаменния Харка — гост. Искаше да обслужи добре баща си, макар да не разполагаше с паници, лъжици и никакви съдове, както в шатрата у дома, а трябваше да ядат като бойци

по време на път. Те извадиха ножовете си и разрязаха месото на дребни парчета, за да го изядат с по-голямо удоволствие.

Единственото, което Харка бе донесъл от блокхауса в своето малко домакинство в дървената колиба, беше сол, заради която Мери бе получила една кожа от невестулка.

След като се нахрани и запуши лулата, Матотаупа подкани сина си:

— Говори!

Харка знаеше, че от това, което щяха да говорят сега, зависеше много, но през последните години бе преодолял вече толкова опасности, че не се страхуваше от вземането на решение. Събра мислите си, за да говори късо и ясно.

— Татко, преди две лета, през нощта, преди ние да поемем заедно с нашите шатри пътя от горите към Конския поток, ти ме отведе за първи път в Тайнствената пещера. Когато те чаках през нощта в гората, на мястото, където ти ми бе заръчал да отида, аз открих човешка следа. Беше следа от крак на бял човек. Ти знаеш това.

— Хау, знам го.

— Тогава в пещерата край водопада нещо те беше сграбило и почти те бе повлякло към дълбочината. След това ние търсихме други следи, не много старателно, защото имахме малко време, и освен това Летния дъжд, бащата на Четан, се страхуваше от магията. За това късо време не намерихме нищо повече, пък и долу, край извора, от планината не излезе никакъв човек заедно с водата.

— Така беше, както казваш — потвърди Матотаупа.

— Кой може да е бил този човек, който бе оставил тази следа? Същият ли беше, който те бе сграбил край водопада?

— Хау, същият беше. — Около ъглите на устните на Матотаупа отново заигра бегла усмивка, усмивка на спокойно чувство за превъзходство. — Искаш ли да знаеш кой беше той?

— Именно това те питах, татко.

— Да. Този човек беше Беззъбия Бен, който бе отишъл да търси злато, но не бе намерил нищо. Няколко месеца по-късно, когато ние бяхме тук, в блокхауса, заедно с художника Морис, наречен Прелетната птица, и с неговия брат Дългото копие, онзи чейен, Бен, подпомогнат от Бил Петльобореца и други разбойници, ме овърза и се опита да ме принуди да му издам тайната. Излъгаха ме, че ще те

измъчват дотогава, докато аз призная. Но аз мълчах, както се бях заклел пред баща си.

— Хау, така беше, татко. Бен ме беше блъснал долу в дупката във водата под пода, но аз успях да се изплъзна през реката. А знаеш ли как е излязъл Бен от пещерата, след като се е спуснал надолу по водопада?

— Хау. Спасил се е в нишата сред скалата, която ти също знаеш, и после се е промъкнал нагоре по един от ходовете.

— И там се е срещнал с един друг човек.

— Знам.

Матотаупа се усмихна отново с мило бащинско чувство на превъзходство, което в този миг обезпокои Харка повече от всичко друго. Защото той смяташе чрез това, което щеше да съобщи на баща си, да нанесе удар на Червения Джим и този удар не биваше да отиде напразно.

— Бен се е натъкнал по водещия нагоре пещерен ход на друг човек — допълни Матотаупа — и този човек е бил Червения Джим.

Харка гледаше към мъждукащия огън, за да не вижда повече усмивката на баща си.

— Да, татко, Джим е бил.

— Червения Джим обаче — заговори отново Матотаупа — не е търсил нито този, нито който и да е било друг ден злато в пещерата. Чуваш ли думите ми, Твърдокаменни Харка Нощното око? Джим се е придвижвал от Канада към Плат, защото бил чул там за проучвателната железопътна експедиция и искал да се предложи като скаут. Ловувал в горите и имало опасност да срещне бойците на дакота. Търсейки добро прикритие, той намерил онзи пещерен вход, който излиза край едно огромно старо коренище. Влязъл малко навътре и там срещнал Бен. Бен му признал, че търси злато, но не намерил, и Червения Джим го посъветвал по-добре да върви да си припечелва хляба в някоя търговска станция.

— Нима и Червения Джим не е търсил злато и не е изпъдил Бен само защото е смятал, че пещерата е негов собствен район за търсене на златото?

— Кой казва това?

— Джени.

Харка не видя как Матотаупа се усмихна още по-широко, почти развеселено. Не го видя, защото и сега не гледаше баща си в лицето, но той знаеше, усещаше го и затова сбърчи чело, като сметна, че му се подиграват.

— Твърдокаменни Харка! Нима ти вярваш повече на приказливия език на едно момиче, отколкото на един храбър мъж като Червения Джим?

— В случая — да!

— Ти преценяваш Червения Джим различно от баща си.

Не забравяй обаче кой ме освободи от въжетата, с които Бен ме беше овързал, и кому по този начин дължа живота си.

— На Червения Джим, знам.

— Не си ли му благодарен за това?

— Аз го мразя заради причината, поради която го е сторил!

— Каква причина? — попита Матотаупа и стана съвсем сериозен.

— Татко! Той иска да запази теб и твоята тайна само за себе си! Нищо повече! Той знае, че не може да те принуди. Затова иска да те измами!

— Твърдокаменни Харка, погледни ме открито! Ти вярваш ли, че аз ще мълча навеки и пред всекиго?

— Ще мълчиш, Матотаупа.

— Смяташ ли Червения Джим за глупак?

— Не.

— Значи, съмнението ти се е насочило по погрешен път. Харка не отвърна нищо повече, но сега беше много по-възбуден и по-неспокоен, отколкото в началото на разговора.

Матотаупа беше изпушил лулата си и я изтърси. Натика няколко клони по-надълбоко в жаравата, за да я подхрани, и потърси после с поглед очите на сина си.

— Твърдокаменни Харка! С кого разговаря ти в твоята снежна колиба?

Значи, бащата беше открил следите.

— С Четан.

— Какво иска той?

— Скалпа на Джим.

Очите на Матотаупа се разшириха, сякаш го обзе ужас.

— Той иска скалпа… от чия ръка?

Харка стана твърд като камък.

— Ако се наложи — и от моята.

— Твърдокаменни… Харка… Нощно око… Убиец на вълци! Сине мой! Ако вдигнеш ръка срещу моя бял брат… вдигнеш ръка срещу моя бял брат… срещу моя единствен брат… за да отнесеш скалпа му на онези, които ме охулиха, отблъснаха и обидиха… тогава този… — Матотаупа извади острата кама с две остриета от канията си и я заби до дръжката в земята — … тогава този мой нож ще те улучи като човек, който е предал баща си.

Харка погледна ръката на баща си, дръжката на ножа и острието, което с едно движение отново бе издърпано от земята и блесна под последното сияние на огъня, преди Матотаупа да го пъхне отново бавно в кожената му кания.

— Матотаупа! — каза Харка, когато ножът отново бе пъхнат в канията, и гласът му прозвуча дълбок и мрачен, горд като на мъж. — Ти си ме възпитал и аз съм вземал пример от тебе, докато растях. Аз не се страхувам дори и от твоя нож. Но ще убия твоя бял брат тогава, когато ти сам ще бъдеш готов да го убиеш. Аз казах, хау.

Бащата гледаше сина си като човек, който му е непознат и чужд, комуто обаче той не може да откаже уважението си.

Жаравата бавно изгасна. Треските се разпадаха една след друга на пепел, няколко клона изгаснаха, след като почти бяха догорели. Никой не прибави повече дърва. Сенките изпълзяха, обгърнаха двамата мъже, лицата, раменете, най-после и целите им тела, чак долу до краката. В дървената колиба стана тъмно, а също и студено. Вятърът навлизаше през пролуките, въздишаше и шумолеше. Отвън се чуваше шумът на реката. Изкряска сова. Тя кряскаше така всяка нощ в тази горичка.

Харка придърпа завивката от бизонска кожа, която бе взел със себе си от родната шатра през нощта по време на своето бягство по следите на прокудения си баща. Загърна се в нея, легна, присви колене до тялото си, за да не завзема много място в малкото помещение, и затвори очи. Видя как Матотаупа легна върху бизоновата кожа. Няколко часа всичко беше тихо и потънало в мрак. След полунощ по клоните забарабани пороен дъжд.

Сутринта двамата индианци станаха рано. Никой от двамата не знаеше дали другият наистина беше спал. При изгрев слънце те минаха през мократа още от дъжда поляна към реката, изкъпаха се, натъркаха телата си с пясък, а после с мас, за да не им изпръхне кожата. Извадиха завивките от колибата и ги отнесоха в блокхауса. Харка отведе мустангите на водопой, после се разположи на брега и ги остави да пасат.

Матотаупа беше влязъл в блокхауса. Никога досега въздухът в тази къща не се бе струвал на индианеца така потискащ и отвратителен, както тази сутрин. Вътре миришеше на пот, на мръсотия, на застинала тютюнева пепел, на разлята ракия и животинска мас. Несъзнателно Матотаупа си припомни деня в блокхауса на Стария Абрахам, когато той реши никога повече да не се връща в шатрите на сиксикау и да се откаже по този начин и от втория си дом.

Спящите мъже тъкмо се измъкваха от вълнените си одеяла. Джени излезе с една метла от вършини и започна да мете. Мери натика дърва в печката; те пламнаха, прашейки, и започнаха да топлят големия казан. Бен още хъркаше; вечерта той се беше напил и сега трябваше да изтрезнее.

Джо седеше на обикновеното си място, край ъгловата масичка вляво, на пейката до стената и пушеше пура. Хенри седеше до него, следващ Джо като негова сянка. Матотаупа се запъти към тях, седна на масата им и също запуши. Джо не се издаде, че очаква решението на Матотаупа.

Индианецът все пак не го накара да чака дълго.

— Ние ще вървим заедно с теб, за да пазим теб и Хенри.

— Добре! — Джо всмукна дълбоко дима с дробовете си. — Ти казваш „ние“. Кого имаш пред вид, Топ?

— Мен и моя син Хари.

— Прекрасно. Джим вече даде съгласието си. Вие тримата се равнявате на триста от червените отровители! В това съм убеден.

— Бъди малко по-скромен в пресмятанията си! — посъветва Матотаупа, без да скрива леката подигравка в гласа си. — Ако Тасунка-витко дойде, той самият ще ме заангажира изцяло.

— Ако ти се заловиш успешно с него, това ще се равнява на победа над триста!

Топ вдигна рамене. Според представите на Матотаупа Джо не беше казал нищо невярно, но тази заран всяка дума се струваше на индианеца излишна. Скоро след това той се изправи и излезе навън при конете и Харка. Видя веднага Червения Джим, който се миеше на реката и махна за поздрав на Матотаупа, но после се запъти към къщата, без да се приближава към индианците.

Матотаупа му препречи пътя и го спря.

— Топ? Здрасти! — поздрави Джим. — Какво решение взе?

— Отивам с Джо.

— Добре. Аз също. А Хари?

— Ще дойде с нас.

През чертите на лицето на Джим премина сянка.

— Какво имаш против моя син? — попита остро Матотаупа.

— Против Хари? Абсолютно нищо, макар че той ме наръга, сякаш бях свиня за клане. Аз вече съм видял блясъка на доста ножове, но на твоя благовъзпитан син за първи път се удаде, ама наистина за първи път, ти казвам, да ми забие острието между ребрата. Аз не му се сърдя, но, откровено казано, жал ми е за момчето. Що за живот е това за такова момче, да бъде скаут! Животът в експедицията ще бъде суров и опасен. Нима не предпочиташ да изпратиш това дете при черните ходила, където ще може да получи добро възпитание?

— Ти знаеш защо Харка си отиде оттам. Той и аз, ние не искаме повече да се делим, преди моят син да може да бъде приет за боец. Аз казах, хау.

— Да стане боец? Аз наистина нищо не разбирам от вашия церемониал. Та той и сега може да се справи с всекиго. Но както ти искаш. Ти по-добре си знаеш.

Джим продължи пътя си към блокхауса. Матотаупа се върна при Харка и конете.

За всички, които смятаха да се присъединят към някоя от проучвателните експедиции, това беше последният ден в блокхауса на Беззъбия Бен. Кръчмарят надушваше добра търговия, защото сбогуващите се клиенти, които се отправяха към сериозна задача и неизвестни приключения, обикновено обичаха да си пийнат, не жалеха парите и даваха богати бакшиши. Затова госпожа Мери вече готвеше обяда, а Бен принесе ракия. Джени си беше завързала червена панделка в косите и работеше особено сръчно.

Вечерта вече се спускаше. Отново валеше дъжд и затова клиентите на блокхауса се събраха вътре по-рано от обикновено. Масата в левия ъгъл в дъното, както винаги, беше заета от Джо, Джим, Хенри и Матотаупа. Джо беше изпразнил вече две чаши и описваше с жар плановете си за голямата железопътна линия през прериятa. Индианецът слушаше мълчаливо и внимателно. Джим за сетен път удряше с юмрук по масата. Хенри се усмихваше доверчиво. По другите маси също пушеха и пиеха; някои играеха на карти, за да минава по-лесно времето. Джим ги видя и накрая сам извади тесте карти от малкото си джобче.

— Ей, Бен!

Кръчмарят пристигна веднага.

— Да изиграем една игра!

— Аз съм зает. Играта е работа за клиентите, не е за кръчмарите.

— Глупости. Тук ще стоиш! Ще изиграем една.

— Не мога, ти казвам. Мен ми върви на любов… Джим се изсмя гръмко.

— С твоята Мери! Наистина! Именно затова, проклет мошенико! Ще трябва да измъкна няколко цента от джоба ти, за да мога утре заран да ти платя!

— Голям нахалник си!

— Бях, съм и винаги ще бъда. Ела насам, беззъби подмазвачо!

Кръчмарят се ядоса, но не можеше да се измъкне от нахалното предложение. Хенри също изяви готовност да участвува. Играта започна.

Матотаупа наблюдаваше хвърлянето на картите и се опитваше да проследи правилата. Джо, който наблюдаваше, пушейки, започна да ги обяснява на индианеца. Когато Бен намери възможност — след значителна загуба — да се измъкне, Джим попита Матотаупа:

— Да седнем ли двамата?

— Да опитам.

Матотаупа заложи няколко цента и спечели. Заложи отново и пак спечели. Късметът в играта сякаш го преследваше. Джо обаче забеляза, че Джим съзнателно оставяше индианеца да печели също така умело, както преди това беше лъгал Бен с белязаните си карти.

Най-после Матотаупа успя да спечели два долара от белия.

— Човече! — извика Джим. — Та ти ще ме направиш истински просяк! С какво ще си платя днес чашата ракия или мечата лапа, която Мери вече пече?

— Вие сте мои гости! — покани великодушно индианецът.

— Браво!… Бен! По една за всеки! Топ плаща! Кръчмарят притича с бързи крачки.

Докато в блокхауса прощалното тържество беше в разгара си, Харка стоеше навън край конете и ги остави да пасат още. Беше съблякъл всичките си дрехи, освен набедреника, и капките дъжд шляпаха по кожата му, както по телата на конете. Намокрянето през тази ранна пролетна вечер той приемаше със същото равнодушие като животните. Наблюдаваше изтеглящите се дъждовни облаци, ослушваше се в шумоленето на реката и чуваше как мустангите скубят жилавите треви. Чуваше също разбърканите гласове и смеха в блокхауса. С течение на времето посетителите вътре ставаха все по-шумни и най-после оттам се разнесоха и неприлични песни.

През първите часове на нощта мустангите вече бяха сити. Харка ги отведе в заграденото за тях място. Дъждът беше престанал. Момчето прехвърли една завивка през раменете си и се облегна на стената на блокхауса. Беше се научил да спи стоешком. Да влезе в блокхауса, не му се искаше. Нямаше желание да потърси отново подслон и в колибата си Така остана край конете и заспа облегнат на стената. Вече в полусън, чу гласове, които излизаха от къщата. Гласът на баща му не се чуваше сред тях.

Когато започна да се развиделява, от вратата излезе Мери.

— Джени! — извика тя властно, сърдито и дъщеря й веднага се появи.

Косите й бяха разчорлени, девойката изглеждаше бледа. Майката, която носеше две кофи в ръце, извика на момичето:

— Донеси вода! Ще вървим да будим свинете!

Харка поведе мустангите към реката, малко по-надолу от мястото, където жените вземаха вода. Мери напълни кофите и погледна към Харка.

— Върви да си приберeш пияния старец! — подвикна му тя.

На младия индианец се стори, сякаш гръм го улучи. За миг не можа да се помръдне, нито да каже нещо. Остави мустангите да пият и изчака, докато жените се оттеглиха от реката с пълни кофи.

После върна конете в заграденото място и влезе в къщата, за да изнесе оттам нещата си, които бе прибрал за последната нощ в блокхауса. Приготви конете, завърза завивките за телата им и зачака заедно с мустангите да дойде баща му.

Беше видял Матотаупа да лежи на пода в къщата заспал, хъркащ, вонящ като останалите. Не бе оставил никой да издебне погледа, с който възприе всичко това, никой, нито Мери, нито Джени, нито Джим дори.

Червения Джим, който беше пил много, но и много можеше да носи, излезе сега от къщата и се запъти към Харка.

— Хари, къде се губиш? Не се превземай! Всеки трябва да може да пие, а който не може, трябва да се научи! Но първите няколко пъти всеки трябва да си плати за науката. Това не е нищо. Ела да изнесем баща ти! Както го познавам, той сигурно ще изтрезнее по-рано от другите.

Харка не се помръдна от мястото си, не хвърли нито един поглед към белия.

— Не можеш да търпиш пияни ли? Момче, и ти искаш да ми ставаш скаут в строителна група? Добре ще се наредиш!

Харка пое конете и ги отведе по-нататък. Джим го проследи с поглед.

— Момче, момче, не ми харесваш ти! — промълви под нос той.

Два часа по-късно, когато слънцето вече блестеше над реката и полята, всички бяха на крак.

Матотаупа беше потопил главата си във водата и бе изтрезнял напълно. Но лицето му все още беше бледо и той стискаше устни една върху друга, когато се запъти към Харка, за да вземе мустанга си. Харка не каза нищо. Неподвижното му лице беше единственият упрек. Матотаупа гледаше към земята.

— Твърдокаменни Харка! Никога вече твоят баща няма да пие от тази тайнствена вода!

Младият индианец не отвърна нищо на това обещание. Попита само:

— Кой ти даде тайнствената вода?

— Бен.

Матотаупа беше уморен и чувствуваше неприятно гадене от самия себе си. Въпреки всичко обаче възседна с привичната лекота

коня си.

— Ела — каза той на Харка. — Джо ми изясни целта за днес. Ние ще яздим най-напред и ще оглеждаме пътя. Белите ще ни следват.

Индианците подтикнаха мустангите си и изчезнаха сред ниските възвишения.

НАКАЗАТЕЛНАТА ЕКСПЕДИЦИЯ

След като ездачите пътуваха вече три дни подир двамата си индиански водачи и бяха прекосили Северен Плат, привечер Матотаупа и Харка откриха следа, която идваше от изток към тях и би направила впечатление дори на човек с лошо зрение. Насам беше яздила цяла група; конете им бяха подковани, значи, ездачите бяха бели. Те не се бяха старали ни най-малко да прикрият следите си и сякаш не се страхуваха от никакъв неприятел. Конете бяха вървели в бърз ход, после бяха преминавали в лек галоп, право по посока запад-северозапад.

Индианците доведоха Джо и Джим, за да им покажат следите.

— Това са около петдесетина мъже, може би и малко повече!

Джим поклати глава.

— Бели сред тези места могат да бъдат само наши съюзници, така мисля аз.

— Следата е от преди осем часа — допълни Матотаупа за Джо. Джим трябваше сам да се ориентира.

— Тогава няма да бъде никак трудно да ги настигнем, така ли? — попита инженерът.

— Наближава привечер — отвърна Матотаупа. — Ездачи като тези рано се настаняват за почивка. След около два часа ще можем да ги настигнем.

— Добре. Няма да се отклоняваме всички от нашия път; ние трябва да вървим на югозапад, а не на северозапад. Но какво ще кажеш, вие двамата, Топ и Хари, да тръгнете подир тази група, да разберете що за хора са и после да ни уведомите? Джим може да остане при нас; той ни стига като съгледвач през следващите два дни.

Червения Джим имаше възражения срещу това предложение.

— Тук става дума за бели. Сред тези места те сигурно ще посрещнат зле всеки индианец. Не бива да им изпращаме Топ и Хари сами. Те могат да ги проследят прекрасно, но щом дойде работата да се преговаря с такава група, един от нас ще трябва да отиде с тях.

— Но ние не можем да се лишим от всичките си съгледвачи. Ще направим така: аз ще отида заедно с Топ и Хари, защото за мен е важно да знам що за група се разхожда така масово през прериятa. Ти, Джим, ще останеш с нашите хора.

— Напълно съм съгласен!

Джо се върна заедно с Джим, за да съобщи решението си на останалите. Двамата индианци изчакаха, докато Джо се върне, и после поеха заедно с него по широката следа от конски копита. Матотаупа яздеше пръв, Харка последен. Оставен между тях, Джо трябваше да се съобразява с индианския навик и да язди ту галоп, ту ходом.

След по-малко от час Матотаупа разбра, че предположението му беше вярно. И той, и Харка видяха и подушиха дим от голям огън. Матотаупа остави мустанга си да мине ходом и обърна внимание на Джо върху миризмата на дим.

— Да вървим ли направо при тях? — предложи инженерът.

Матотаупа не изказа открито възражение, но и не беше съвсем съгласен. Не беше ловджийски, а оттам и индиански обичай да излизаш открито срещу хора, за които не знаеш със сигурност кои са.

— Или ти си на друго мнение, Топ?

— Моят син би могъл да извлече някаква поука от този случай. Да се разположим ние двамата за почивка, а да оставим него да проучи кои са тези бели хора. Задачата не е трудна, защото тези мъже се чувствуват силни и затова сигурно няма да бъдат много бдителни.

— Добре, аз нямам нищо против. Нека оставим Хари да изяви таланта си на съгледвач!

Джо примига весело, скочи от коня и веднага запали една пура. Беше последната и той искаше да си я запази за по-късно. Но в това отношение този енергичен мъж проявяваше слабост. Пък и в края на краищата нямаше значение кога щеше да премине на лулата. Матотаупа също седна край мустанга си в тревата и запуши. С това Харка сметна решението той да върви сам да събере сведения за окончателно; привърза предните крака на сивия си жребец и прибяга най-напред приведен към едно от най-близките възвишения, за да огледа околността.

От новия си наблюдателен пункт той можеше да надуши и види още по-добре лагерните огньове. За да издебне и разузнае намеренията на тези петдесет души, беше достатъчно само да изчака тъмнината.

Може би дори щеше да му се удаде да подслуша разговорите им. Той предположи, че в началото на нощта те сигурно щяха да разговарят на достатъчно висок глас. Онова, което го караше да бъде по-внимателен, беше предположението му, че не само той, а и други индиански съгледвачи сигурно щяха да дебнат белите мъже. Мястото, където те се бяха разположили за почивка, не беше отдалечено дори на един ден езда от бивака и ловния район на Мечата орда. Така Харка реши, че трябва да се пази много повече от другите съгледвачи, отколкото от тези бели мъже, които така спокойно бяха пристигнали с конете си и сега съобщаваха чрез своите огньове на всеки, който искаше да знае това, къде се бяха разположили да пренощуват. Разбира се, Матотаупа вероятно също бе обмислил мерките, които момчето смяташе да вземе, и трябваше да знае, че задачата, с която Харка се бе нагърбил, наистина изглеждаше лека, но всъщност не бе. Тъй като Харка трябваше да набере опит в самостоятелна проява, естествено баща му не биваше предварително да му обърне внимание върху всичко, което трябваше да се обмисли. Момчето дори подозираше, че баща му ще го проследи и ще тръгне подир него известно време, за да се убеди дали Харка се държи достатъчно внимателно и съобразително. Тази мисъл накара Харка да прояви още по-голяма настойчивост и съобразителност, отколкото налагаха това евентуалните опасности, и да не допусне да бъде обвинен и в най-дребната немарливост.

Той използуваше всички предимства на вълнистата местност за наблюдение, както и за добро прикритие, и на първо време се придвижваше бързо. Нямаше намерение да прекалява с необходимата предпазливост и да губи за това повече време. Скоро характерът на местността, където се бе разположила групата на белите мъже, вече му бе така познат, че той веднага скрои плана си за по-нататъшно действие. Петдесетимата ездачи бяха разположили лагера си в долината на един поток, който сега, през пролетта, беше доста пълноводен. Край бреговете на потока, който течеше от запад на изток-североизток, растяха елши, върби и други храсти. Харка стигна до едно възвишение на брега, доста надолу по течението на потока, откъдето обаче се откриваше широк изглед, и започна да наблюдава оттук лагера. Конете бяха завързани край бреговете на потока, на две групи, отляво и отдясно на водата. Горяха пет огъня, единият от които на края на лагера, преди групата на конете, а другите четири бяха

разположени в една редица по течението на потока, на левия бряг, където имаше повече място. Значи, лагерът беше разположен надълго. Приблизително по средата южният по-висок бряг се издигаше във възвишение и ако белите мъже не бяха поставили свои постови на върха му, те бяха по-глупави от прерийна кокошка. Матотаупа обаче беше учил сина си никога да не взема предварително враговете или непознати хора за глупави, а по-добре да смята, че те ще се държат разумно и умело. Затова Харка излезе от предположението, че белите мъже на всяка цена са поставили свои съгледвачи на това възвишение и че от горната и от долната страна на лагера в храсталака край брега също има дежурни. Водачите на групата сигурно се бяха разположили от долната страна на възвишението, по средата на лагера, най-близо до конете. Там беше най-подходящото място. Харка разсъждаваше от коя страна да се приближи към лагера. Преди всичко трябваше да не допусне да го видят от възвишението. Разположилите се около огньовете мъже сигурно нямаше да бъдат много бдителни, а евентуалните постови в храсталака край реката нямаха много широк поглед наоколо.

Харка реши да се промъкне по-близо до брега на потока, под защитата на дърветата и храстите, и то от горната страна, откъм запад, тъй като конете в долната страна на лагера не го интересуваха, пък и можеше само да му попречат, ако той привлече вниманието им. Разбира се, той трябваше да се счита с това, че всеки друг индиански съгледвач би се опитал да се промъкне по същия път. Беше готов да се примири с тази опасност, а също така и с опасността, която можеше да го заплашва от някой поставен край потока постови.

Заобиколи в широк завой западно лагера, приближи се от горната страна на потока, без нещо да му направи впечатление или да го смути някой, и сега започна да се приближава все повече към лагера с най-голяма предпазливост.

При това забеляза, че наистина не е сам. Освен него най-малко още двамина съгледвачи вървяха по същия път. Единият беше на отсрещния бряг, почти наравно с Харка, вторият вече бе напреднал доста пред него на същия бряг. Беше много възможно онзи на отсрещния бряг от своя страна също да бе забелязал Харка и също така да нямаше намерение да му пречи, както и Харка на него. Общият интерес на непознаващите се съгледвачи се състоеше единствено в

това да не ги открият белите в лагера. Харка реши, че може да се ослани на първо време на това взаимно разбирателство и продължи да се промъква напред. Че двамата непознати бяха също индианци, той знаеше със сигурност, тъй като бе разпознал между храстите на отсрещния бряг една плитка и бе видял в пясъка на брега пред себе си отпечатъка от петата на мокасин.

Беше тъмна нощ. Движещи се облаци прикриваха непрекъснато светлината на звездите, а месецът още не бе изгрял.

Харка чу тропота от копитата на конете, пращенето на огъня, гласовете на белите мъже. От съгледвача, който вървеше пред него, не видя и не чу повече нищо, а и другият на отсрещния бряг също се беше прикрил много добре.

Младият индианец се промъкна още по-напред, докато можеше вече не само да чува гласовете, но и да разбира тихо произнасяните думи. После се скри добре сред храсталака. За негово съжаление един от говорещите на особено висок глас тъкмо беше млъкнал или бе отишъл до един от по-отдалечените огньове. Харка зачака. Белите мъже явно бяха проявили доста непредпазливост и не бяха поставили постови сред храстите край брега.

В този миг обаче клоните безшумно се разгърнаха и един друг съгледвач, също индианец, се приближи заднишком и се пъхна в доста подходящия за подслушване храст. По всяка вероятност това беше онзи, който бе вървял пред Харка. Харка хвана дръжката на ножа си и беше готов да скочи. Другият обаче явно нямаше намерение да го напада. Двамата съгледвачи се погледнаха за миг, като едновременно се ослушваха към шумовете, които долитаха до тях откъм лагера на белите мъже.

Харка разбра, че непознатият индианец също бе младеж, макар и няколко години по-възрастен от него самия. Може би той тъкмо бе станал боец и също полагаше изпит за сръчност с този съгледвачески обход. Горната част на тялото му беше гола, косите му бяха разделени на път. Оръжието му беше само кама и използуваната от племето на дакота еластична тояга с камък. Двамата съгледвачи лежаха на една ръка разстояние един от друг. Харка имаше чувството, че познава другото момче, но не можеше да види ясно лицето му; високо избуяло снопче трева го прикриваше.

Нито един от двамата съгледвачи не се помръдна повече. Харка обаче непрекъснато плъзгаше поглед към другия. Той беше сравнително широкоплещест за индианско момче; от тила му се спускаха здрави мускули към раменете и ръцете. Невъзможно беше Харка да се лъже. Той познаваше тези рамене и тези ръце, макар да ги бе виждал за последен път преди две години и сега да беше тъмна нощ. Той ги познаваше много добре. Колко често този момък и по-младият Харка бяха изпитвали заедно край шатрите на Мечата орда своите сили и сръчност по време на игра на топка, в състезания по тичане, по езда, по плуване. Всеки път Харка бе излизал по-добрият и това бе огорчавало по-възрастния Шонка. Двамата още от деца не се бяха обичали, пък и по-късно, когато бащата на Шонка, мирновременният вожд на Мечата орда, умря и Матотаупа прибра вдовицата му и сина му Шонка в своята шатра, тъй като бе загубил собствената си жена, простреляна от куршума на пушката на един пани. В разговорите си с Четан Харка беше разбрал, че междувременно Шешока се беше събрала с пленения Том без шапка и без обуща и че той също й бе избягал. Сега Шонка, синът на Шешока, лежеше в храста до Твърдокаменния Харка, за да подслушва белите мъже.

Белият мъж с шумния глас отново се върна край огъня на горния край на лагера и сега Харка можеше да разбира какво говори той. За Шонка можеше да се предполага, че не разбира думите му, тъй като не знаеше английски. От този шумен разговор обаче Харка разбра през следващия час всичко, което искаше да узнае.

Петдесет и тримата мъже, които се бяха разположили за нощувка тук, се числяха към отредите, които белите мъже наричаха „милиция“. По професия те бяха секачи, трапери, ловци, търговци, съгледвачи, фермери и скотовъдци, с една дума, всички онези, които живееха на границата между цивилизацията и пустошта, на най-предна линия, и сега целта и задачата им бяха да накажат Мечата орда за „отравянето на проучвателната железопътна експедиция“. Тъй като бяха наистина многочислени и много добре въоръжени, те си представяха изпълнението на задачата съвсем просто и твърде безопасно. Смятаха да се придвижат с конете си до Конския поток, където тази „банда разбойници и убийци“ обикновено издигаха шатрите си през пролетта, възнамеряваха да разрушат шатрите им и да смачкат и убият всичко живо в тях. Неколцина по-колебливи измежду тях въобще не успяха да

се противопоставят на шумния оратор. Харка не се учуди на това, че мъжете отново обсъждаха най-подробно през тази вечер всичко, тъй като след цял ден път изпълнението на задачата им предстоеше на следващата заран.

Докато Харка слушаше тези планове, чувствата му се раздвоиха.

Преди две години прокуденият му баща и той бяха се притекли на помощ на Мечата орда при едно тежко нападение от страна на пани и не бяха получили за това нито благодарност, нито похвала от вождовете и старейшините на дакота. Нека сега бойците на Мечата орда сами се защищават. Нали си имаха оръжие. Уинона обаче, сестрата на Харка, която той много бе обичал, и Унчида, майката на Матотаупа, която се ползуваше с голямо уважение на магьосница и която бе станала майка и за Харка през последното лято, прекарано от него в родната шатра, те двете нямаше да могат да се защитят, а и сигурно още нямаше боен в шатрата им, който да ги защити. Харка не искаше и да помисли дори, че Унчида и Уинона можеха да попаднат под копитата на конете, да ги смачкат, да ги бият, да се гаврят с тях и може би да ги убият. Не можеше да понесе подобна мисъл. Не се надяваше също така, че бойците на Мечата орда, които и без това щяха да бъдат принудени с всички сили да защищават собствените си семейства, щяха да се притекат на помощ на двете жени от „шатрата на предателя Матотаупа“. Като си помисли за Шонка, който лежеше тук край него в храсталака, дори му се стори сигурно, че ето този младеж например по-скоро би се радвал на нещастието на Унчида и на Уинона, отколкото да се хвърли да ги защищава.

Докато лежеше неподвижно на съгледваческото си място, Харка започна да премисля. Белите мъже смятаха да тръгнат малко преди изгрев слънце и да разрушат шатрите на Мечата орда по пладне на следващия ден. Обикновено те оставяха конете си да вървят главно ходом; Харка спокойно можеше да тича в същото темпо пешком.

Ако тръгнеше веднага направо към шатрите и предупредеше Уинона преди зазоряване, тогава всъщност той щеше да предупреди всички — и вражески настроения заклинател, и старейшините, които бяха осъдили несправедливо Матотаупа, и Четан, който смяташе Харка за син на предател. Всички щяха да бъдат предупредени, защото Уинона едва ли щеше да мълчи. Но дали не можеше да я накара да му обещае, че ще мълчи, преди още да й каже всичко? Тогава тя нямаше

да може да избяга в горите, без да се издаде. Всичко беше много сложно и сякаш нямаше никакъв изход. А да преведе думите на белите мъже на съгледвача Шонка до себе си, това на Харка и през ум не му мина. Той мразеше това момче.

Сега Харка беше длъжен да се върне при баща си и при Джо и да ги уведоми какво беше разузнал. Това беше негов дълг като съгледвач. Но Джо можеше спокойно да научи един ден по-късно намерението на белите мъже, без това да му причини някаква вреда. Може би дори щеше да бъде по-добре, ако той не научеше предварително за тяхното намерение, защото можеше да го обземе злото желание да се присъедини към тях и тогава горко на всички, които живееха в шатрите край Конския поток! Джо сам беше преживял деня на измрелите риби. Имаше опасност той да си отмъсти по най-ужасен начин и тази мисъл надви всички други възражения на Харка. Джо не биваше да разбере така бързо какво ставаше тук. Харка трябваше да предупреди най-напред сестра си Уинона. И дори тя да не пожелаеше да предприеме нищо, все по-добре беше човек поне мислено да се е подготвил за онова, което го очаква. Може би Харка все пак щеше да успее да направи нещо за девойката и за баба си. Не те бяха отровили другарите на Джо.

Харка се измъкна безшумно от храста, без другият съгледвач да се помръдне.

Когато достигна толкова навътре в долината нагоре по течението на потока, че сметна, че вече може да се измъкне незабелязан в откритата прерия, той се отдели от редицата храсти и дървета край брега и се запромъква към високия бряг. Оглеждаше се внимателно на всички страни. Не се виждаше и не се чуваше нищо, което да му се стори подозрително. Ако смяташе да изпълни намерението си обаче, трябваше да бърза, защото времето напредваше. Изправи се и побягна по вълнистата тревна степ най-напред в североизточна посока. Искаше да се приближи по заобиколен път към шатрите, разположени край Конския поток. Беше почти същият път, по който бе минал Матотаупа през миналото лято, но Харка не подозираше нищо за това.

Веднъж или два пъти му се стори, сякаш долови нещо зад себе си или встрани. Дали не го следяха Шонка или другият съгледвач, чиято плитка бе зърнал на отсрещния бряг на потока? Харка трябваше да обгледа още веднъж спокойно всичко наоколо и дори се опита да го

стори. Ала не можа да забележи нищо, пък и междувременно вътрешната му тревога така беше нараснала, че той почти не можеше да запази напълно външното си спокойствие. Сестра му Уинона бе негова довереница още като дете в едно важно начинание, макар че беше само момиче; заради него тя се бе осмелила веднъж да се опълчи срещу заклинателя. Унчида разбираше по своя строг маниер подрастващото момче и бе участвувала незабележимо в живота му. Тя беше единствената, до която той би се допитал в този час дали действува правилно, или не, като пое тайно към бивака.

Харка се спря и напрегна зрение и слух като дебнещ дивеч. Стори му се, че още веднъж чу скоковете на някакъв човек, но в този миг нощта отново притихна. Може би преследвачът му долови, че Харка бе прекъснал тичането си, и също се спря, за да не се издаде. Младият индианец не беше от хората, които лесно се отказват от онова, с което вече са се нагърбили, дори и тогава, когато опасности заплашват изпълнението на задачата им. Той взе револвера си, за да може да стреля при случай на нужда тичайки, и побягна отново, като криволичеше и се спираше от време на време. Още веднъж долови с острия си слух скоковете на човек, който тичаше с едри крачки, но после те започнаха да заглъхват, сякаш другият пое по някакъв отдалечен път. Може би това бе някой от съгледвачите на Мечата орда, комуто Харка най-напред се бе сторил подозрителен, но който не искаше да губи повече време и бе поел направо към бивака край Конския поток, за да съобщи там за появата на петдесет и тримата тежко въоръжени бели мъже.

Имаше ли изобщо смисъл Харка да предупреждава специално Уинона и Унчида? Но единствен той разбираше езика на белите мъже и знаеше точно за тяхното намерение. Другите съгледвачи можеха само да предполагат. А не беше ли достатъчно това? Не търсеше ли Харка само оправдание пред себе си, не оставяше ли тия страшни представи за бъдещото нападение над мъжете, жените и децата на дакота да обладаят фантазията му само защото след толкова дълго скитане се намираше най-после близо до родния бивак и така много му се искаше да се види още веднъж и да поговори със сестра си и с баба си? Младият индианец вече сам не можеше да се разбере. Спомни си обаче, че бе чувал как белите мъже скалпирали и жени и деца, и продължи своя бяг. Устата му беше отворена и дишането му

причиняваше болка дълбоко в гърдите, но той продължи да тича така. Огледа се отново внимателно в околността чак когато се приближи съвсем до долината на Конския поток.

Хвърли се на земята, пропълзя до високия бряг и погледна надолу и встрани към потока. Миризмата на водата се изкачи към него с нощните мъгли. Лек хладен ветрец премина по запотения му тил. Дочу шумоленето на водата, която бе станала твърде пълноводна след голямото топене на снеговете и сега течеше широка и мощна. Доста нагоре тя минаваше край шатрите, също и край шатрата на Уинона и Унчида, които още тази вечер сигурно бяха взимали вода от този поток.

Харка се накани да продължи пътя си. Край брега на потока обаче сред мрака и мъглите израсна едра човешка фигура и застана неподвижно.

Харка втренчи поглед към видението.

Онзи, който стоеше там и сякаш гледаше нагоре към Харка, беше мъж, индианец. Косата му беше разделена на път, горната част на тялото му беше гола. В ръката си държеше пушка.

Този мъж беше Матотаупа.

В същия миг Харка вече знаеше, че баща му сигурно го бе видял и искаше да привлече вниманието на сина си върху себе си. Щом Матотаупа се показваше открито, значи, беше сигурен, че наоколо му няма никакъв враг. Харка можеше спокойно да се изправи и да слезе долу при баща си. Въпреки това той прояви бдителността на съгледвач и използува един малък улей на склона на високия бряг, за да се спусне по него. После притича по равния бряг до баща си, който все още не се беше помръднал от мястото си.

Матотаупа и Харка стояха един срещу друг.

Матотаупа се отпусна сред храстите на земята и Харка седна до него. Очакваше, че баща му веднага ще му съобщи нещо. Но Матотаупа не отвори уста, но подкани и Харка да заговори и сред мълчанието младият индианец започна да разсъждава над смисъла на държането на баща си.

Сега вече той беше убеден, че Матотаупа бе вървял подире му, както бе предполагал още отначало, и баща му сигурно също бе подслушал разговорите на белите мъже; той разбираше еднакво добре като Харка техния език. Ако Матотаупа не одобряваше пътя, който

Харка бе поел след това, то той отдавна вече трябваше да спре сина си. Дали същата загриженост и същото желание като Харка бяха овладели и Матотаупа, дали и той искаше да знае, че Унчида и Уинона са предупредени за опасността? Харка очакваше първата дума на баща си. Чакаше все още. Разбира се, сигурно бяха минали само няколко секунди, откакто те двамата седяха един срещу друг, прикрити от храстите, защото мислите на Харка летяха. Лунната светлина се движеше и сега се промъкна между клоните при тях. Освети лицето на Харка. Матотаупа остана на тъмно. Когато мълчанието между тях продължи един-единствен миг повече, мислите на Харка поеха друг курс и неочаквано го обзе неопределен страх, сякаш изведнъж някакъв звяр се готвеше да го удари с лапата си по тила. А какво щеше да се случи, ако баща му мислеше различно от него? Ако той смяташе Харка за виновен, задето бе проявил по време на изпълнение на съгледвaческата си задача непокорство и бе показал, че не може да се разчита на него? Тогава щеше да се случи нещо ужасяващо дори само с това, че беше немислимо. Матотаупа заговори.

— Кой си ти? — попита той сина си тихо и с толкова напрегнато овладян глас, че в никакъв случай не прозвуча спокойно.

Харка отвърна бавно, сякаш езикът му се беше сковал:

— Твърдокаменния Харка Нощното око… Убиеца на вълци Стрелеца по бизони Ловеца на мечки… синът на Матотаупа… — Харка искаше да замълчи, но държането на баща му го принуди да продължи да говори — и съгледвач на белия човек Джо. Това съм аз.

— Ти беше всичко това.

Харка преглътна. Здравото скеле на онова, което той можеше да мисли, да се надява, да усеща, рухна; рухна съвсем ненадейно.

Отново можеше да последва дълго мълчание. Но водата течеше бързо по своето песъчливо корито и не се оставяше нищо да я спре, вятърът вееше и не се връщаше обратно и утрото вече щеше да дойде, затова на баща и син оставаше само малко време, за да поговорят.

— Къде да вървя? — попита беззвучно Харка.

От думите му излезе, че очаква примирено присъдата на баща си. Той сам го почувствува.

— Върви там, където искаше да вървиш и където ти е мястото, щом като не зачиташ баща си и изменяш на приятелите си.

Харка искаше да размисли и да отговори, но нервите и мислите му бяха замръзнали и вцепенени и не можеха да се движат, както и устните му. Не успя да каже нито дума.

— Аз не те спирам. Върви де!

— Н… н… е.

— Нима не знаеш вече какво искаш?

Харка беше навел глава и гледаше в тревата; приведе бавно гръб, сложи чело върху ръцете си и замръзна така в стойката на подчинения, който се примирява с всичко, но не изпитва никакъв страх.

Баща му седеше пред него. Раменете на Матотаупа се бяха смъкнали малко надолу и той трябваше да сведе поглед, за да види Харка. Отчаяние стягаше гърлото и цялото му тяло. Всичко му бяха взели тия отровители — чест, родина, сега посягаха и към последното, което му бе останало още, към сина му. Те подтикваха Харка против Джим, привличаха го с невидими нишки към своите шатри. Как можеше да остане той и занапред при Джо, след като беше баща на млад предател, опитал се още при първия си съгледвачески обход да избяга при врага? И то при кой враг! Джо никога нямаше да забрави утрото на умрелите риби.

— Харка, аз не съм знаел, че ти си такова страхливо псе и такава прикрита лисица! Стани и върви с мен. Ще те отведа при Джо и ще му кажа, че искаше да ни предадеш. Нека той реши какво ще стане по-нататък с тебе.

Харка бавно вдигна лице.

— Отведи ме — каза той, все още прегракнал, сякаш дъхът отказваше да му се подчинява. — Но не казвай нищо повече от това, което знаеш: че си ме намерил по пътя към Конския поток.

— Как ще докажеш, че не си искал да ни издадеш?

— Смъкни кожата от тялото ми. Няма да издам звук.

— Не искам да знам от теб какво желаеш, а какво е онова, от което сякаш се страхуваш като някакво малко момиченце! Ти ще вземеш участие в нападението срещу шатрите на Мечата орда!

Харка преглътна. Когато се бе научил да говори, той вече знаеше, че не бива да противоречи на никой възрастен. Въпреки това каза:

— Аз не скалпирам никакви… жени… и никакви деца.

— Ти ще се бориш срещу всеки, който може да държи оръжие в ръка, или си предател, когото аз ще облека в женски дрехи и ще го

убия. Искаш ли да се биеш заедно с нас?

Харка беше полуотворил уста, като човек, който иска да изстене, но не може да издаде никакъв звук, и не затвори устни и когато каза:

— Да.

Това „да“ прозвуча съвсем потиснато.

Матотаупа гледаше край него. Беше постигнал, каквото искаше да постигне. Но той не можеше повече да гледа това лице; изпълнено с горестно мъчение, то мъчеше и него повече, отколкото той можеше да понесе. Скочи на крака.

— Върви с мен!

Харка се изправи, олюля се, но успя да се овладее и последва баща си. Матотаупа пое натам, откъдето те двамата бяха дошли. Искаше да се присъедини към Джо и неговите другари или да открие голямата група мъже — това не можеше да се разбере първоначално, но скоро се оказа, че той търси лагера, който Харка бе заобиколил и край който сигурно бе обикалял и Матотаупа.

Двамата индианци още не надушваха дим; северният вятър не довяваше миризмата му към тях. Но неочаквано те чуха в тишината на нощта изстрели от посоката, където се намираше лагерът. Матотаупа се спря за миг в своя бяг, за да може да се ослуша с пълно внимание. Изстрелите не се повториха. Матотаупа отново побягна и Харка го последва. Тичаше като машина, подтикван от чужда воля.

Вече наближиха мястото, където се бяха разположили белите. Огньовете бяха заринати и загаснали; не се издигаше никакъв пламък. Овъгленото дърво още излъчваше миризма. Ясно беше, че лагерът е бил нападнат, навярно със стрели, тъй като под светлината на огньовете лагеруващите представляваха най-удобен прицел; след нападението те сигурно бяха изгасили огъня и бяха отговорили със стрелба. Сега цареше измамна тишина. При дадените обстоятелства за двамата индианци беше трудно да се разберат с белите мъже, защото или те, или скритите стрелци с лъкове щяха да ги вземат за врагове и да ги нападнат.

— Изтичай при Джо и му съобщи за всичко! — заповяда Матотаупа на Харка.

Момчето тръгна, без да каже нито дума. Щом мястото на лагера остана зад гърба му, то вече нямаше нужда да проявява особена

бдителност, а затича бързо и направо към мястото, откъдето бе тръгнало на разузнаване.

Когато сметна, че Джо е наблизо, Харка издаде уговорения сигнал и веднага получи отговор. Вече се развиделяваше. Джо се беше събудил и пазеше трите коня.

— Какво разузнахте? — попита той, когато Харка застана пред него.

— Петдесет и трима мъже милиция искат да разрушат днес шатрите в бивака на Мечата орда край Конския поток. Баща ми остана край лагера на милицията, който през нощта сигурно е бил нападнат със стрели.

— Тези проклети коварни индиански бойни методи! Днес ли смята наказателната експедиция да изпълни задачата си? Аз трябва също да участвувам! Дължа го на моите избити и изтровени другари. Като си помисля само как моят добър Дъф се виеше от болка и загина! Веднага отиваме! Ще вземеш ли коня на баща си с нас?

— Да.

— Ти изглеждаш ужасно уморен. Ранен ли си?

— Не.

— Ще издържиш ли?

— Да.

— Тогава да вървим! Трябва.

Харка яхна своя кон и пое мустанга на баща си за юздата. Тръгна в галоп напред, а Джо подир него, като първоначално се придържаха о старата следа на голямата група ездачи.

Потокът, край който бяха разположили лагера си хората от милицията, бе още много далеч, когато Харка долови някакъв шум, въпреки тропота от копитата на техните три коня, и се спря.

— Какво има? — попита Джо.

— Някакъв човек идва към нас.

— Човек? Нищо не чувам. — Джо обаче веднага приготви пушката си за стрелба за всеки случай.

Харка седеше безразличен върху своя сив жребец.

Върху едно възвишение се появи Матотаупа и замаха с ръка. Джо веднага прибра пушката, а Харка подкара отново конете в галоп. Когато се приближиха, Матотаупа скочи върху коня си и докато всички яздеха ходом, той разказа накъсо и видимо недоволен:

— Белите мъже отдавна вече са напуснали лагера си. Аз им се показах. Те очакват, че ще ги настигнем.

— Да вървим.

Джо пришпори коня си така, че животното из един път се втурна в бърз галоп. Матотаупа и Харка отново поеха пред и зад него.

Тримата ездачи минаха близо край нощния лагер на групата от гражданската милиция и продължиха оттам по следата й; късно след обяд навлязоха в местността, през която течеше Конския поток. Матотаупа даде знак да спрат, предаде на Харка трите коня и двамата с Джо избързаха към близкото възвишение, за да обгледат оттам преriята.

Харка чакаше и се ослушваше. Той знаеше, че от това възвишение Матотаупа и Джо виждат завоя на Конския поток, където стояха — или бяха стояли — шатрите на Мечата орда. Не се чуваха никакви изстрели, никакъв вик. Беше съвсем тихо. Лекият ромон на реката достигаше до слуха на Харка. Той си мислеше за това, че през нощта край лагера на хората от гражданската милиция бе имало кратка схватка и че той беше срещнал Шонка по време на съгледваческия му обход. Значи, Мечата орда не бе съвсем неподготвена и белите мъже не бяха нападнали шатрите, без преди това в бивака да бяха предугадили нападателните им намерения. Може би сегашният боен вожд на племето беше заповядал да вдигнат шатрите и бе накарал жените и децата да избягат навреме сред горите; може би и бойците бяха успели да се изплъзнат след няколко леки нападения с лъкове, възможно е обаче да бяха влезли и в бой. Харка не знаеше нищо, докато Матотаупа и Джо сигурно бяха разбрали вече нещо, защото можеха да виждат от възвишението обичайното място за лагеруване на Мечата орда. Най-после двамата мъже се върнаха при Харка.

— Да слезем тогава там — рече Джо, сякаш само за да каже изобщо нещо.

Тримата отново образуваха редица и Матотаупа поведе в галоп. Харка скоро надуши огън, макар че яздеха по посока на вятъра. Когато заобиколиха и последното леко възвишение на почвата, което им закриваше гледката, Матотаупа остави коня си да мине в бавен ход. Харка с един поглед разбра какво се бе случило.

— Значи, дойдохме твърде късно, но моите другари са били отмъстени — каза високо Джо.

Изглежда, че шатрите са били все още на мястото си, когато мъжете от милицията са ги нападнали, за да изпълнят наказанието над племето. По земята лежаха чергила от шатри и счупени колове; само четири шатри не бяха разрушени. Заклинателската шатра сигурно е била изчезнала, също както и шатрата за съвещания и шатрата на вожда. Може би бойците навреме бяха прибрали тези ценни шатри и ги бяха откарали на сигурно място. Наоколо земята беше разровена и отъпкана. Харка видя, че на поляната сред някогашния бивак лежат мъртви. От далечината той не можа да ги разпознае; стори му се обаче, че са ужасно обезобразени.

На оттатъшния бряг на Конския поток, на запад от вдигнатия бивак, се бяха разположили хората от гражданската милиция, облечени в своите кожени облекла на каубои и погранични жители. Всеки държеше още двуцевната или ловджийската си пушка в ръка. Конете бяха завързани и край тях стояха дежурни. От мустангите на Мечата орда нямаше и следа, Харка не можа да види и убити животни. Само от кучетата бяха останали три пъстри песа, които обикаляха, душейки, и се бяха заели вече с мъртвците.

Тримата ездачи минаха край мястото на разрушението, приближиха се към разположилите се за лагеруване мъже и скочиха на земята. Харка завърза краката на трите коня, но не край конете на белите, а отделно. Тъкмо се канеше да седне край своя мустанг, когато баща му го принуди с един-единствен поглед да се приближи към лагеруващите бели мъже. Матотаупа се запъти към водача на групата, с когото явно вече се бе запознал към края на нощта. Той назова името „Джо Браун“, което веднага привлече вниманието на всички. От отделните групи заприиждаха мъже и насядаха в кръг около тримата новодошли. Всички искаха да чуят от самия Джо как хората му са били изтровени от водите на реката.

Джо разказа, но разказа всичко накъсо и с голямо неудоволствие, почти с омраза към всички, които очакваха любопитно да чуят ужасната история. Най-после той попита:

— А какво се случи тук?

— Ох, да, да, — рече смутено водачът, — вашият съгледвач Топ ни предупреди и ни направи предложения, които сигурно не бяха лоши. Само че моите мъже се чувствуваха много силни, и нищо не можеше да ги спре; когато се разсъмна, вече не можех да ги

командувам. Тъй като Топ беше забелязал чужди съгледвачи, пък и през нощта имаше престрелка, ние самите трябваше да предположим, че бивакът не ни очаква неподготвен. Но ние се нахвърлихме върху него като диво стадо бизони! Оттук всичко изглеждаше съвсем спокойно, когато се приближихме с гръм и трясък! Шатрите стояха под слънцето, край потока две или три жени гребяха вода. Когато се приближихме, жените сякаш бяха потънали в дън земя. От една от шатрите обаче стреляха към нас. Дадохме четирима убити. Трима от стрелците с лъкове открихме, и те си платиха за това. Двама други успяха да ни избягат. Може би жените, които видяхме край потока, съвсем не бяха жени, а преоблечени мъже и се бяха скрили в шатрата, за да стрелят по нас.

— Къде останаха мустангите на Мечата орда? — попита Джо.

— Никъде не видяхме никакви мустанги, когато пристигнахме тук. Можете да разгледате след това следите. Ордата вече се беше изтеглила заедно с конете, жените и децата си. Изглежда, че са взели със себе си всички завивки и три или четири от шатрите си. Сигурно са били осведомени съвсем точно за нашите намерения.

— Сред Мечата орда — намеси се сега Матотаупа — живее един избягал роб, когото наричат Непознатата мида, заедно със сина си Къдрокосия Чернокож. Двамата разбират езика на белите мъже и ако един от тях е бил излязъл на разузнаваме, то никак не е чудно, че вождовете и старейшините на Мечата орда са знаели предварително какво ги очаква и са взели съответни мерки.

— Тоя проклет негър! Той беше именно единият от три-, мата типове, които се бяха промъкнали край нас и ни нападнаха из засада. Би трябвало да се избият всички негри! Те са годни само да бъдат роби.

— Вие участвувахте ли в Конфедерацията? — попита Джо.

— Аз съм участвувал, не отричам! — отвърна предизвикателно и високо водачът на групата.

— Значи, Мечата орда е дала трима убити, а вие — четирима — пресметна инженерът. — Това е резултатът от наказателната експедиция.

— Не забравяйте, че и шатрите им са унищожени.

— Счупени са няколко пръта за шатри — поправи го Матотаупа.

— Е, ти сигурно беше прав, когато ни предупреди, Топ, аз го казах вече. Така или инак изпълнихме си задачата.

— Ще разгледам следите.

Матотаупа се изправи и кимна на Харка да го последва. Отиде заедно със сина си на мястото, където е бил разположен бивакът. Най-напред Матотаупа огледа труповете на тримата мъртвъци. Разярени от последното неочаквано нападение, пограничните жители така бяха обезобразили труповете, че Матотаупа не можа да различи кои бяха тези хора.

Това не бяха първите обезобразени трупове, които Харка виждаше в живота си. Преди години той беше намерил бащата на Четан Летния дъжд, който бе паднал от коня си по време на лова на бизони и когото бизоните бяха вдигнали на рогата си и след това го бяха стъпкали. Чичо си, брата на Матотаупа, когото една гризли бе разпокъсала, той не бе видял мъртъв, защото бойците бяха загърнали плътно трупа в една завивка и го бяха донесли така в бивака. Харка беше чул обаче какво бе останало от нещастния ловец. Въпреки това всички тези спомени бяха различни от туй, което Харка видя сега. Защото животните са животни и се бяха нахвърлили в дива ярост срещу своите човешки врагове. Тези бели мъже обаче са знаели какво вършат. Те не бяха ограбили само оръжията, но и дрехите и дори торбичките с мускалите на мъртвъците и после ги бяха обезобразили по най-ужасен начин. Това бяха те — белите мъже, които казваха за индианците, че били диваци. Харка не знаеше също като Матотаупа кой лежеше пред него така кърваво обезобразен, лишен от своя тотем. Той вярваше обаче според представите на своето племе, че духовете на такива мъртвъци остават непримирени и ще продължат да преследват своите убийци. Може би тук лежеше Шонка, може би Четан, а може би и по-малкият брат на Харка, Харпстена, защото единият от мъртвите беше много по-дребен от останалите.

Харка много искаше да загърне кървавите остатъци в кожени завивки, какъвто беше погребалният обичай в неговото племе, защото мисълта, че кучетата ще се нахвърлят върху мъртвите, го ужасяваше. Но не посмя да заговори за това на баща си. Разпъди кучетата, но един от пъстрите песове притича веднага, щом чу гласа на Харка — неговият сърдит и предрезгавял глас; Харка имаше чувството, че и кучето дори го злепоставя, и го замери с камък. Но кучето само се

запази встрани и продължи да върви подире му на разстояние. То беше от онези, които бяха живели постоянно около някогашната шатра на Матотаупа и се хранеха с остатъците от ловните плячки на вожда.

От обиколката излезе наяве, че преди нахлуването на белите жените бяха прибрали не само заклинателската и съвещателната шатра, а и някогашната шатра на Матотаупа, както и шатрата на загиналия по време на лов Летен дъжд, бащата на Четан.

Когато Матотаупа и Харка минаваха от мястото на бившия бивак към потока, за да се присъединят отново към Джо и белите мъже, те минаха още веднъж покрай най-дребния от обезобразените трупове и Харка отново си спомни за Харпстена. По-рано той не се беше грижил много за по-малкия си брат, защото момчето растеше все така слабо вследствие на прекарана тежка детска болест. Никога никой не можеше да предполага, че някога Харпстена ще може да се числи към най-добрите ловци и бойци, каквото беше изгарящото честолюбиво желание на всички момчета, за които — като синове на един народ, принуден да живее само от лов на бизони — не съществуваше никаква друга възможност да живеят добре и да се проявят. Единственото предимство на Харпстена пред много други момчета бе само това, че и той като Харка можеше да се цели добре и затова именно го бяха приели за член на Съюза на Младите кучета, чийто вожд беше Харка.

Двамата индианци прекосиха потока. Матотаупа отиде при групата на белите, където седеше Джо, а Харка повторно се опита да се оттегли край трите коня, които стояха със завързани крака встрани, но Матотаупа отново му заповяда с един поглед да го придружи. Така Харка седна край баща си и Джо сред белите мъже около огъня, където те притопляха храната си. Всички разговаряха, само Матотаупа беше мълчалив и мрачен, а и Джо не вземаше участие в общия разговор. Инженерът се оттегли малко назад от огъня, за да може по-лесно да разговаря сам с Матотаупа, и попита тихо:

— Какво ще кажеш?

— Белите мъже са действували погрешно.

— И аз като тебе смятам, че тук е направена голяма глупост. Какво постигнахме сега? Група въоръжени погранични жители повърлували из прериятa, изстреляли някой и друг куршум, нагъват консерви, убили трима индианци, счупили няколко пръта за шатри и сега празнуват победа. А през това време Мечата орда се оттегля с

минимални загуби назад към горите и естествено замисля отмъщението си, защото са се погаврили с мъртъвците й.

— Какво ще правиш сега, Джо?

— Аз ли? Не мога да направя нищо друго, освен да си наваксам загубения сън от последната нощ и после да поемем заедно с вас двамата към нашите хора. Аз съм натоварен с работа от железопътната компания и доста време изгубих за тази по-скоро лична моя работа.

Матотаупа отново потъна в своето мрачно мълчание. Вече се беше свечерило.

Харка познаваше тези вечери, които простираха воалите си над преriята край Конския поток, докато слънцето потъваше зад върховете на Скалистите планини, чиито висини блестяха, покрити със сняг, а върховете се издигаха като сенки пред заника и само краищата им сякаш горяха под лъчите на слънцето; накрая над всичко се разливаше виолетов сумрак, само водите на потока поблясваха тъмни и в далечината започваха да вият вълци, тръгнали на лов.

Матотаупа излезе от мълчанието си.

— Значи белите мъже искат да прекарат нощта тук?

— Защо, ти имаш някакви възражения ли? — осведоми се инженерът, малко изненадан от мрачния тон на индианеца.

— Да. Ако бях вожд на белите мъже, щях да дам заповед за тръгване.

— Нима смяташ, че може отново да ни нападнат през нощта от засада?

— А защо не? Ако останем тук, ще трябва да осигурим добра охрана. Който само се отбранява, винаги губи.

— Никога не би могъл да придумаш нашите хора да предприемат ново нападение, и то през нощта, че и към горите. Те са си изпълнили задачата и сега могат да се хвалят колкото см искат, че са разрушили бивака и че са надвили всички опасности, и вече искат всички да се върнат към обичайната си работа, също както и аз. Едно ново нападение срещу Мечата орда няма да ни отнеме само една нощ.

— Не! За това ще ни бъдат необходими още седмици и ще има още убити.

— Ето, виждаш ли. Ние обаче не можем да си позволим такова разточителство. Ще подредиш ли постовете?

— Аз не мога да заповядвам на тези бели мъже. Говори ти с тях.

— Ще им кажа, че трябва да те слушат, защото познаваш местността.

— Преди всичко да прикрият огньовете си!

Джо мина от другата страна на големия кръг, в който седяха около петнадесет мъже, и отново поговори с водача им. В резултат на това на Матотаупа бе възложено да се разпореди къде да застанат постовете.

Той ги изпрати да заемат възвишенията на запад и на изток от завоя на потока, където и по-рано бе поставял своите постови като боен вожд на Мечата орда, и препоръча на белите да се разположат отсам завоя на Конския поток на мястото, където бяха стояли шатрите. Не беше така лесно да се промъкне нападател през потока, без да го забележат. Откараха конете на източната страна, при завоя на потока, там, където на времето държаха и мустангите на Мечата орда.

Като видя, че водачът възприема разпорежданията му, Матотаупа го накара да забрани паленето на всякакъв огън. Ако белите мъже зъзнат през студената пролетна нощ, нека се загърнат в чергилата на разрушените шатри. Неколцина веднага се настаниха в четирите оцелели шатри за нощувка.

Междувременно нощта вече беше настъпила.

Белите мъже бяха захвърлили обезобразените трупове на брега на потока. Кучетата завиха, защото надушиха обикалящи койоти.

Матотаупа подбра заедно с водача на пограничните жители готовите да поемат дежурството мъже и видя, че сред тях имаше доста опитни хора, които обаче не бяха успели да се противопоставят на перчещите се фукльовци. Сега, щом чуха неговото разумно предложение, те веднага проявиха готовност да поемат неприятното по принцип дежурство. Разпределиха се така, както предложи индианецът, не само по възвишенията, но и в кръг около лагера и особено на юг, където не минаваше потокът, та да се открива добра гледка, а пролетната трева можеше да служи за прикритие на враговете.

Сам Матотаупа нямаше да остане на едно място, а щеше да обикаля навред. Той сподели това с Джо и смяташе да вземе Харка със себе си. Джо погледна Матотаупа; индианецът видя и в мрака движението на главата му и почувствува посоката на погледа му. Но тъй като Джо не каза нищо, Матотаупа го попита:

— Има ли още нещо?

Да. Непременно ли трябва да вземеш момчето със себе си? По-добре го остави да си отспи. То е ужасно уморено и от снощи е на крак.

Матотаупа плъзна бърз поглед към Харка, отгоре надолу, по начин, който раздразни момчето до крайна степен. После каза на Джо:

— Оплаква ли се? Разбира се, нека остане при тебе и да върви да спи. Хау.

Матотаупа се извърна веднага след последната дума и пое първия си контролен обход.

Харка имаше желание да сграби Джо за гърлото. Той наистина вече едва можеше да се държи на краката си, но то не се дължеше само на продължителното безсъние, пък и баща му беше последният, който трябваше да узнае за състоянието му.

Инженерът от своя страна беше доволен, защото смяташе, че е свършил нещо разумно. Поради пионерската си работа той дълго време прекарваше сам и не се чувствуваше щастлив у дома, край семейството си, при което се прибираше рядко. Жена му беше претенциозна, корава и властолюбива, децата се бяха отчуждили от него. Той се беше привързал към Хенри, от когото искаше да направи добър инженер, но в момента Хенри не беше край него и затова навикът на Джо да бди над някого сега представляваше разтворен чадър, който не прикриваше никого; Джо побърза да го надвеси над Харка.

Младият индианец направи нещо, което баща му не можеше повече да го спре да стори и което — както смяташе той — Джо не би му отказал. Приближи се към трите коня, които междувременно бе завързал на източната страна на поляната на бившия бивак при останалите коне, и легна да спи там, край своя сив жребец. Джо обаче постъпи не тъй, както бе предполагал Харка. Петдесетимата мъже също бяха омръзнали на Джо Браун, тъй като той не ги познаваше отблизо, пък и те не бяха отмъстили както трябва за неговите отровени и избити другари. Затова той предпочете да тръгне подир Харка и да се разположи край момчето до собствения си кон върху едно чергило от бизонска кожа, което взе от поляната. Харка бързо затвори очи; не искаше Джо да го заговори.

Но не можеше да заспи. Беше прекалено много уморен, нервите му бяха силно възбудени и той със затворени очи непрекъснато виждаше в мрака малкия обезобразен труп. Харка често беше мислил за Уинона, също и за Унчида, в един решителен миг дори повече, отколкото бе полезно за него. Сега за първи път мислеше развълнувано за по-малкия си брат, който може би беше мъртъв. Какво ли бе преживял Харпстена в родния бивак през последните две години, през които прокуденият Матотаупа бродеше из прерията заедно с Харка? Харпстена беше останал сирак, по-лошо дори, много по-лошо — той бе станал син на предател, брат на напуснал родното си племе. Харпстена нямаше физическите сили и издръжливост, за да си извоюва сам уважението на буйните другари от момчешката орда, а и нямаше вече по-голям брат, който да го закриля с авторитета си. Колко ли пъти го е подигравал Шонка! Може би сега той бе останал скрит в някоя от шатрите като стрелец, за да се отличи в боя. Той беше много точен стрелец и можеше да запраща на късо разстояние стрелата си дори със смъртоносна сила. Колкото по-упорито рисуваше Харка във фантазията си тези картини, толкова повече те му се струваха действителност. Колко ли често бяха принуждавали Харпстена да чувствува, че не го бива много, докато накрая той се е хвърлил в този бой и е намерил смъртта си, а белите мъже жестоко го бяха обезобразили.

Никога досега Харка не се беше чувствувал толкова тясно свързан с по-малкия си и по-слаб брат, както през този час, когато и на него, винаги хваления, за пръв път през живота му бяха казали, че не притежава достойнства да бъде боец.

Джо извика нещо и Харка се стресна, защото беше потънал в света на собствените си представи и изведнъж бе изваден от него. Но той не показа външно уплахата си, а само разтвори съвсем малко очите си, толкова, колкото да може да види какво става.

— Ехей! — беше извикал Джо. — Ти пък кой си? Извиканият беше едно дете, около десет-единадесет годишно момче, с тесни гърди, дребничко. Момчето стоеше като сянка на пет крачки разстояние от Джо и Харка. Беше обуто в мокасини, с високите до хълбока легини и в кожена дреха, достигаща под набедреника му. Косите му бяха разделени на прав път, без плитки, завързани само с превръзка на челото. Облеклото му беше необичайно за едно момче; през този сезон

индианските момчета вече не носеха горна дреха. То беше облякло празничното си облекло, красиво извезано. Харка можа да види това дори и под бледата светлина на месеца и звездите. Позна своя брат, за когото току-що беше мислил. Не назова името му обаче, защото не знаеше дали момчето иска да каже името си. Харпстена пристъпи към Харка.

— Ти ли си? — попита той на езика на дакота.

— Аз съм.

— Аз дойдох тук — продължи Харпстена с детския си глас, — защото разбрах, че вие сте тук.

— Видя ли те вече баща ни, Харпстена?

— Да. Аз го попитах къде си ти и той ми отговори: „Върви при хората, които спят. Там ще го намериш.“ И ето намерих те.

— Какво искаш от мене? — В тона на Харка пролича, че той отново се почувствува обиден.

— Твърдокаменни Харка! Ние двамата с тебе сме синове на предател…

— Замълчи, ако ти е мил животът!

— Не ми е мил вече. — И тези думи Харпстена произнесе с ясен глас, но това вече не бяха нито думи, нито глас на дете.

Харка имаше чувството, сякаш момчето му къса вътрешностите на тялото.

— Има различни начини, ако човек иска да умре — отвърна той горчиво и затова твърдо.

— Аз избрах своя, Харка. Бойците могат и занапред да говорят, че съм син на предател, на един предател, който допусна Тасунка-витко да го овърже с ласото си в нашите шатри като някакво хлапе и се остави после да го освободи тайно малкото момиче Уинона. Но никой мъж няма да има право да казва все още занапред, че аз самият не притежавам нито сила, нито смелост и че никога няма да ги притежавам.

— Нима доказваш смелостта си с това, че си дошъл тук при мене?

В момента, когато Харка зададе този въпрос, към тях се приближи Матотаупа, когото Харка вече беше видял.

— Не — отвърна Харпстена в присъствието на баща си. — Не по този начин искам да докажа своята смелост. Та аз дойдох открито тук;

казах кой съм и никой не ме спря да дойда при теб.

Досега Харка бе останал легнал до своя сив жребец и само беше повдигнал главата си. Сега се изправи на крака. Усещаше, че баща му очаква да види какво ще стане по-нататък и съвсем отдалеч, като през някаква мъгла, в съзнанието му изплува още мисълта, че и Джо Браун наблюдава сцената, макар да не разбира нито една дума.

— И как искаш да докажеш сега тази своя смелост, Харпстена? — попита спокойно Харка и дълбоко в себе си изпита съчувствие към своя брат, но в същото време беше силно разтърсен от скритата възбуда от това, което сега за първи път бе научил от Харпстена за случилото се с Матотаупа в шатрите на Мечата орда.

— Как ще докажа смелостта си ли? Ей сега ще видите. Този, който стои тук, е моят баща, а ти си моят по-голям брат. Вие трябва да го знаете. Аз облякох празничните си дрехи, за да умра като храбрец, след като…

При тази последна дума Харпстена пъхна ръката си под дългата връхна дреха, измъкна ножа си и се нахвърли върху Джо, който не бе разбрал разговора и в никакъв случай не очакваше подобен обрат… Върхът на камата обаче още не бе пробил кожената жилетка на инженера, когато пръстите на Харпстена се разтвориха и той се строполи безмълвно.

Джо Браун скочи и загледа ужасен от единия към другия.

Матотаупа стоеше неподвижен. Харка заби острието на камата си в земята, за да го почисти, после го пъхна отново в канията.

— За бога… какво беше това? — промълви Джо. — Та вие разговаряхте с момчето! Аз въобще не предполагах, че дори едно такова дете може да иска да убива. Хари, ти ми спаси живота. Никога няма да забравя това!

Харка не обърна никакво внимание на думите му и изобщо не погледна към Джо. Взе кожената завивка, върху която бе лежал Джо, положи мъртвия върху нея, погледна още веднъж слабата детска фигура в празничното облекло, което Уинона бе извезала, погледна и лицето, което, осветено леко от лунната светлина, изглеждаше съсипано като лицето на старец, загърна кожената завивка така, както някога я бяха загърнали и над мъртвата майка на Харка и Харпстена. Този мъртвец принадлежеше на Харка; никой нямаше право да се докосне до него, да го обезобразява или да го захвърли на кучетата.

Харпстена трябваше да бъде погребан в своето празнично облекло с оръжията си; той беше паднал в бой. Харка обиколи наоколо, намери четири счупени кола от шатрите и кожени върви, постави коловете два по два с кръстосани краища и закачи завивката с мъртвеца откъм главата и краката на коловете, така че да не докосва земята. По този начин племето дакота погребваше своите мъртъвци, за да не могат хищните зверове да ги влачат и да ги разкъсат. Харка остана край погребания. Седна, сви краката си в коленете и ги обгърна с ръце. Зашепна само с устни погребалната песен за своя по-малък брат, без да издаде ни какъв звук. Пееше само за себе си песента за децата на Матотаупа, който бе велик вожд. Духът на Харпстена не биваше да остане непримирен.

Белите мъже, които спяха на поляната сред някогашния бивак, и дежурните наоколо не бяха забелязали почти нищо от случилото се. Не се беше чул никакъв изстрел, не се бе разнесъл никакъв вик. Само постовете край конете бяха насочили погледи насам, но тъй като сега Матотаупа отново се отдалечи и Джо не извика никого, не се създаде никакво безпокойство и нямаше нужда от ничия намеса.

Джо Браун смяташе най-напред да си вземе друго кожено чергило, но после се отказа и мина в една от шатрите. Вътре беше тъмно и когато той влезе, някой подвикна ядосано „Хайде де!“, защото го бяха разбутали в съня му. Джо се хвърли на пода между спящите мъже. Беше му станало страшно край неговите индиански съгледвачи.

Когато започна да се развиделява, всички се разбудиха. Мъжете отидоха на потока, за да се освежат. Матотаупа и Харка сториха същото. Двамата не се поглеждаха обаче и тъй като нямаше какво да уговарят, не си казаха нищо.

Преди още белите мъже да закусят и да се приготвят за тръгване, Матотаупа вече обикаляше с коня си и разузнаваше местността. Бузите и слепоочията му бяха хлътнали, а под блясъка на изгряващото слънце косите му изглеждаха още по-сиви, отколкото предишната вечер. Сега групата от петдесетимата мъже, които се връщаха към домовете си, трябваше да вземе различна посока от тази, по която щеше да тръгне Джо, за да се срещне отново със своите другари и да отидат на мястото, където щяха да си установят новата работна площадка. Инженерът не тръгна заедно с пограничните жители от гражданската милиция, а си позволи още половин час сутрешна почивка, след като

те препуснаха с конете си. Тишината на самотата отново легна над преията край Конския поток. Пролетното небе се разстилаше светлосиньо над далечните, още покрити със сняг върхове на Скалистите планини и над сухата степ. Харка отведе трите коня на водопой и разпъди кучетата.

Когато той се върна с мустангите, Матотаупа, който ся бе дошъл и бе седнал при Джо да изпушат заедно утринната си лула, се изправи. Тъй като Матотаупа гледаше внимателно и със сбърчено чело на запад, Харка се огледа и разбра от инженера какво бе погълнало вниманието на баща му. През преията към тях се приближаваше пешком сам човек, с бърз ход и без да се прикрива. Двамата индианци скоро разбраха, че приближаващият се беше жена или поне бе облечен в женски дрехи. Матотаупа пое пушката си в ръка и когато Джо забеляза това, той също скочи на крака и хвана своята пушка, готова за стрелба. Харка отведе конете към двамата мъже, за да могат веднага да ги яхнат или да намерят прикритие зад тях.

Самият той застана зад своя сив жребец и наблюдаваше над гърба на животното.

Когато приближаващата се можеше да бъде различена от ловджийско око, Матотаупа и Харка разбраха едновременно, че към тях идва Унчида. Устните на Матотаупа се свиха враждебно една върху друга, защото той си спомни, че тя бе поискала от него скална на Червения Джим и бе видяла срама на неговия погром в шатрата. Харка не мислеше и не чувствуваше нищо. Нервите му бяха така изопнати, че изобщо не можеше да мисли.

Когато жената се приближи дотолкова, че и Джо можа да разпознае посивелите коси и женската й фигура, инженерът пусна пушката си на земята и хвърли към Матотаупа поглед, който питаше как би трябвало да се държат най-достойно в подобен случай двама мъже. Индианецът обаче не забеляза този поглед и остана в отбранителната си стойка.

Жената познаваше потока и когато стигна западния му бряг, направо го прекоси на една плитчина, без да обръща внимание на това, че дрехите й се измокриха доста нависоко. Тя дойде на източния бряг и сигурно бе видяла вече погребания в завивката от бизонска кожа мъртвец и обезобразените трупове малко по-надолу по брега на реката. За миг остана на отсамния бряг, после мина бързо към средата на

поляната и по-нататък към погребания мъртвец. Край този детски гроб тя нададе един-единствен висок оплаквачески стон. После взе едно кожено чергило от земята и изтича с бързи стъпки към мястото на брега, където лежаха непогребаните трупове. Покри и тримата заедно. Поне за късо време това беше все пак защита.

След това тя пое пътя обратно. Не избягна да мине покрай тримата стоящи край конете мъже. Извърна лице към Харка и към Матотаупа, така че погледът й можа да срещне техните. Матотаупа сведе очи, но Харка издържа на нейния поглед и не скри нищо, което собствените му очи можеха да изговорят само пред Унчида и пред никого другиго, освен пред нея. Има горест, която може да срещне само друга горест.

Унчида продължи пътя си. Премина отново потока и пое на запад, през прериятa, към горите, в които се бяха скрили нейните близки и където Уинона сигурно я очакваше.

Когато тя се скри в далечината от погледа, Джо отново се раздвижи.

— Странна земя със странни хора! — каза той. — Какво лице! Дали тя не търсеше сина си?

— Не го намери — отвърна Матотаупа.

СТРОИТЕЛНИЯТ ЛАГЕР

Матотаупа яхна мустанга си и поведе в посоката, по която трябваше да тръгне Джо. Инженерът отново яздеше втори, Харка беше последен. Добре беше за Харка, че не трябваше да върви пеша, а яздеше коня си, който следваше от само себе си двата други мустанга. Езикът му беше залепнал сух на небцето, макар че не беше жаден. Очите му пламтяха, слепоочията му горяха и цялото чело го болеше. Преприята се разливаше пред погледа му, така че той вече не можеше да различава земята от небето.

Когато след няколко часа спряха за почивка край малък поток, Харка с мъка слезе от коня си и двамата мъже веднага забелязаха състоянието му.

— Той има висока температура — каза Джо. — Какво правите вие, индианците, в такъв случай?

— Има два вида болести — отвърна Матотаупа. — Едните лекуваме в шатрата за изпотяване, другите са предизвикани от духове и могат да бъдат прогонени само чрез магия.

— Да, но тук ние не разполагаме с шатра, а още по-малко пък с противотайнства срещу нервна треска; какво ще правим тогава?

— Ще продължа да яздя — каза Харка мрачно и извърна гръб на Джо и баща си.

Легна върху тревата, напи се на глътки вода и остана да почива със затворени очи, докато почивката им приключи. После отново се съвзе.

Смениха местата си в редицата, така че сега Харка яздеше по средата, а баща му последен, за да може да не го изпуска из очи. До вечерта Харка издържа. През нощта започна да се мята в треска, бълнуваше, без двамата мъже да могат да го разбират, и когато настъпи утрото, лежеше апатичен върху завивката от бизонска кожа. Баща му го загърна и го взе на коня пред себе си. Джо поведе свободния сив жребец.

Когато слънцето на този ден залезе, Матотаупа съгледа вече отдалеч лагера, който беше целта на Джо. Две големи палатки и няколко дървени бараки бяха издигнати сред прериятa. Наблизо се въртяха няколко фигури, част от които не се харесаха нито на индианеца, нито на инженера. Други правеха впечатление на честни хора. Опитни за прерийния живот мъже, облечени за целта пограничнu жители се виждаха край други, които сякаш нямаха още представа от условията на живот сред пустошта, а може би не бяха разполагали и със средства, за да се облекат и въоръжат подходящо.

Новодошлите насочиха конете си към едната от палатките. Пред входа имаше маса и пред нея на малко столче без облегало седеше някакъв мъж, който попълваше списъци. Джо и Матотаупа се явиха пред него. Името на Джо Браун беше вписано и сега мъжът го отметна. Матотаупа фигурираше като „разузнавaческа група на Червения Джим, 6 мъже“. Към тези шестима се числеше и Харка.

Джо искаше да спести на индианеца разнасянето на почти изпадналото в безсъзнание от високата температура момче и затова предложи на Матотаупа да почака, а той сам отиде да търси Хенри или някакъв лекар, или санитар. Намери двама санитарни помощници, но веднага му стана ясно, че те не разбираха нищо повече, освен да направят временна превръзка. Затова той въобще не се обърна към тях, а продължи да търси и както вървеше, се натъкна на Червения Джим. Едрият мъжага седеше край една празна бирена бъчва, която бяха обявили заедно, с двама другари за бирена маса, и пиеха в необуздано настроение.

Джо Браун съкрати, доколкото бе възможно, поздравленията, разказа с две-три думи какво се бе случило и попита никой ли не е виждал Хенри. Джим нямаше никакво желание да се отдели от бирата, но все пак забеляза, че инженерът беше загрижен за нещо и затова започна да го разпитва:

— Какво се е случило?

— Търся някой, който да се погрижи за болен. Иначе Хари ще ни умре в ръцете.

Джим скочи, завъртя се веднъж на пета около себе си, за да спечели време за кратък размисъл, без при това никой да може да забележи изражението на лицето му, и после каза:

— Индианците се лекуват най-добре от индианци. Аз имам двама пани в моята група. Ще поговоря с тях.

Джо не беше съгласен с това, защото се страхуваше от индианското суеверие, което бе забелязал дори у Матотаупа, пък и нямаше доверие в индианските лечителски способности, но Джим изведнъж се въодушеви, остави дори бирата си, развъртя се наоколо и накрая се върна заедно с двамата пани.

— А къде е болното момче?

Джо и този път се подчини на решителността на Джим и го отведе заедно с двамата пани в голямата палатка, където Матотаупа седеше все още. Харка лежеше на земята, загърнат в завивката от бизонска кожа, с хлътнали бузи и червени петна по слепоочията и по скулите.

— Но той има нужда от истински грижи! — рече гръмко Джим. — На какво разстояние оттук се намират вашите шатри и жените ви? — обърна се той към двамата пани.

— На половин ден езда.

— Тогава отведете го веднага там, преди ние да сме го изпуснали тук. Какво ще кажеш ти, Матотаупа? Давам ти отпуска, за да отведеш момчето си при племето на пани. Засега тук още няма много работа за нас.

Индианецът хвърли благодарствен поглед към Джим.

Веднага започнаха да се приготовляват. Тъкмо се свечеряваше, когато Матотаупа и двамата пани тръгнаха, за да отнесат болния в най-близкия бивак на едно племе на пани.

Харка почти не усещаше вече какво става около него и с него. Кръвта биеше в слепоочията му, сърцето удряше силно, пред очите му беше тъмно, а главата го болеше така, сякаш черепът му ще се пръсне. Разтвори уста, за да вдъхне дълбоко студения нощен въздух. Искаше му се да отхвърли напълно завивката, в която беше загърнат. Всичко го измъчваше, усещаше непоносима жажда.

Сам той се чудеше, че все още беше жив, когато ездачите най-после стигнаха целта си. Усети, че го положиха върху някаква мека постеля. Смъкнаха дрехите от тялото му, но той сграби дръжката на ножа си със силата на умопобъркан, така че ръцете, които искаха да разтворят пръстите му, най-после се отказаха от безуспешния опит. Харка усети студена вода върху челото и устните си. Когато зрението

му се възвърна, той видя, че лежи в някаква шатра. Беше голяма шатра; множество ловни и бойни трофеи висяха по прътовете, подът беше богато постлан със завивки и кожи. Сред трескавото бълнуване Харка си представи, че се намира в някогашната бащина шатра, и тъй като високата температура сякаш искаше да го умори, той извика:

— Майко!

Приближи се някаква жена и замълви думи, които Харка не разбра. Отново му причерня пред очите, но той долови, че около него настана суматоха и накрая някой пак го вдигна и го изнесе от шатрата. Разгърнаха завивката, върху която лежеше, и нощният студен въздух облъхна цялото му тяло. Разтресе се от студ така, че зъбите му затракаха. Но можеше да вижда отново. Видя над себе си звездното небе, а край себе си някакъв танцуващ мъж, обкичен със змийски кожи и животински черепи. Мъжът биеше барабан и се влачеше и танцуваше около Харка. Беше заклинател. Той трябваше да прогони злия дух от Харка, за да може момчето отново да оздравее. Заклинателят също грабна Харка на ръце, завлачи го насам и натам, като му пееше тайнствени думи, които болният не разбираше. Но Харка изпитваше някаква отчаяна омраза към този заклинател, когото смяташе в своите трескави фантастични видения за заклинателя на родния му бивак; смяташе, че това е заклинателят, който бе обвинил и прокудил баща му Матотаупа.

Харка не искаше повече да го влачат насам и натам, не искаше да чува повече барабана и заклинателските думи. Спокойствие и тишина трябваше да има около него, всичко трябваше да бъде мълчаливо като смъртта. Искаше му се да го закачат, загърнат в завивка от бизонска кожа, студен и мъртъв като Харпстена, и вятърът да вее над него. Момчето нямаше вече много сили. Все още стискаше дръжката на ножа си и сега го измъкна от канията, която носеше на една кожена връв около врата си. Нямаше сили да замахне, затова само разряза с острието на камата вените на лявата си ръка.

Почувствува как кръвта бликна. Топлината излезе от тялото му, болките в главата мигновено изчезнаха, сърцето му престана да бие бурно и някаква приятна пълна отпадналост отпусна всичките му крайници.

Той затвори очи, защото нямаше нужда повече да вижда и звездите.

Усещаше като някъде много отдалеч, че някой хваща изстиващата му ръка за китката и над лакътя. Ето, сигурно вече го погребват и той ще се полюлява на вятъра като всички мъртъвци, така, както се полюляваха майка му и по-малкият му брат Харпстена.

Когато след всичко това съзнанието на Харка отново се проясни, той сам не знаеше колко време бе лежал в несвяст. Не знаеше също къде се намира и нямаше желание да отвори очи. Отначало заработи само осезанието му и първото нещо, което усети, бяха меките завивки под гърба му. Те вече не го смущаваха, защото сега му се искаше да му стане топло. После усети, че нищо не го боли, съвсем нищо, и че можеше да движи свободно главата, ръцете и краката си.

Разтвори очи и видя чергила от бизонска кожа. Лежеше в шатра.

В шатрата беше светло, навън сигурно беше ясен ден. Кожените чергила го пазеха от вятъра, от слънчевите лъчи и от ослепителната светлина. Вътре цареше приятен за очите сумрак. Харка се огледа и видя някаква непозната жена, която вършеше нещо. Не можа да разбере къде се намира, но и не попита, а зачака мълчаливо какво ще се случи по-нататък.

Жената забеляза, че очите му са отворени и му донесе да пие; след като се напи жадно, тя му даде и да яде, няколко лъжици бизонов мозък, и той яде с апетит. Скоро обаче се засити и отпусна глава назад, за да отпочине.

След малко дойде баща му. Сигурно жената го беше извикала. Той гледаше сериозно с някаква плаха радост спасения си син и каза:

— Случи се голямо тайнство. Заедно с кръвта ти от теб излезе и лошият дух. Ти сам му отвори пътя, така че той успя да излезе заедно с кръвта ти. Сега ти отново си синът на Матотаупа, Харка Убиеца на вълци Ловеца на бизони.

Харка все още не можеше да си спомни онова, което се бе случило преди или по време на неговата силна треска и на продължителния му унес. Затова погледна въпросително баща си и повтори безшумно думите му с устните си.

Матотаупа имаше вид на освободен и облекчен човек.

— Колко е хубаво, колко е хубаво, че Червения Джим ни предложи да те донеса тук!

При споменаването на името „Червения Джим“ на Харка се стори, сякаш изведнъж разгърнаха някаква завеса пред паметта му. Из

един път всичко, което бе преживял, преди да изгуби съзнание, изпъкна пред него ясно и точно. Сведе клепачи.

— Искам да спя — каза той. — Ще имам ли време?

— Има време. Има много време, Твърдокаменни Харка Нощно око. Можеш да останеш в тези шатри, докогато искаш. Ти си още млад, твърде много млад, за да бъдеш боец. Аз въобще не обмислих това.

— Сега ще го обмислиш — отвърна бавно Харка. — Аз също ще обмисля дали съм съгласен да остана в тези шатри. Чии са те?

— На бойците от племето на пани.

На Матотаупа се стори, че Харка беше още много уморен и затова се оттегли, за да остави оздравяващото момче да си отспи, както то самото бе пожелало.

Харка се събуди отново едва привечер. Когато се огледа, преди още да се раздвижи върху постелята си, той видя трима мъже край огъня. Единият от тях беше баща му Матотаупа, вторият — един боец от племето на пани с дръзко подскачащия на иначе обръснатото му теме скалпен кичур коса, третият беше домакинът и стопанин на шатрата, един вожд на пани, с корона от орлови пера на главата. Той тъкмо разпределяше на двамата си гости парчета от бизонски ребра. Момчето гледаше неотлъчно от постелята си към тримата мъже около огъня.

Когато изядоха месото и изпушиха докрай лулите си, тримата мъже около огнището започнаха да разговарят. Бойците на пани не разбираха езика на дакота, Матотаупа не разбираше езика на пани. Разбираха се помежду си посредством използувания от индианците език със знаци, с които можеха да се правят много обикновени съобщения. Боецът от племето пани и Матотаупа можаха да разменят и няколко мисли на английски. Харка гледаше и слушаше от своята постеля. Разбра от разговора, че това беше онази група пани, които преди години бяха водили бой с Мечата орда, когато Матотаупа беше още боен вожд на дакота и бе повел мъжете, жените и децата на своето племе от Черните хълмове към Конския поток. По време на това сражение бе убита майката на Харка от заблуден куршум. Матотаупа беше победил и убил тогавашния вожд на пани, чийто наследник сега оказваше гостоприемство на съгледвача Топ.

Харка видя как разговорът се водеше в най-любезен тон и завърши в добро разбирателство. Боецът се сбогува и си отиде. Харка

притвори очи, за да не види как вождът и баща му пристъпят заедно към неговата постеля и за да не говори с тях.

На другата заран той се събуди рано. Щом вождът на пани и Матотаупа напуснаха шатрата, и той се надигна. Излезе сам край потока, макар че се чувствуваше още слаб; изми се основно и след това облече в шатрата всичките си дрехи. Събра и оръжията си. Седна за закуска край жената и яде достатъчно, така че приличаше вече на напълно здраво момче, макар че беше още слаб като бизон през февруари. Беше се огледал в огледалото на водата. Превръзката от лико на лявата му ръка напомняше още какво се бе случило с него.

Когато бащата влезе в шатрата и се усмихна развеселено на сина си, Харка каза само:

— Не искам да остана тук, а искам да се върна отново с теб обратно при Джо.

— Добре, добре! Тогава тръгваме още утре. В лагера цари безпокойство. Джим и Джо сигурно се нуждаят от нас.

Привечер и вождът на пани се върна в шатрата си. Сега Харка трябваше да го поздрави. Стори го съвсем официално и после бързо се оттегли назад.

Когато на следващата вечер Матотаупа и Твърдокаменния Харка се върнаха в строителния лагер с двете големи палатки и дървените бараки, Харка веднага забеляза, че баща му се бе изразил твърде леко, когато каза, че там се е надигнало безпокойство.

Цареше дива възбуда и тъй като вече наближаваше нощта, бушуващите вълни на всеобщата тревога изглеждаха още по-опасни. В голямата палатка, пред която стоеше масата и водеха списъците, пееха мъже в хор, високо и с увлечение, и макар сред общите гласове да имаше и няколко пияни, тези песни не се сториха на Харка така диви и разпуснати, както онези, които бе слушал в блокхауса на Беззъбия Бен. Между палатките и бараките се бяха насъбрали няколко групи; мъжете стояха с ръце в джобовете на панталоните и говореха възбудено. Сред три от тези групи непрекъснато говореше един, а останалите го слушаха. Двама от ораторите бяха скочили върху бирени бурета и говореха от високите си трибуни към нарастващата група слушатели. Харка не можеше да разбере всички думи и въобще не беше наясно какво всъщност става тук. Във всеки случай тримата оратори сякаш не застъпваха едно и също мнение, защото всеки се опитваше да привлече

слушателите на другите и да надвика останалите. Харка сметна това за съвсем недостойно. Когато старейшините на индианците бяха на различно мнение по време на свое заседание, те винаги излагаха това свое мнение един подир друг и съвсем спокойно.

Джим, Джо, Хенри, Бил Петльобореца, двамата съгледвачи от племето на пани и множество други въоръжени мъже изтичаха групово през поляната сред лагера и изчезнаха зад една барака, чиито врати изглеждаха залостени. Матотаупа също се насочи заедно с Харка натам, за да се видят с Джим и Джо.

Намериха ги зад дървената барака, сред група от тридесетина мъже. Всеки от тези мъже беше със затъкнат револвер или пистолет в колана, всеки държеше ловна пушка или карабина в ръка. Джо вдигна ръка, за да възцари тишина, тъй като явно смяташе да говори на въоръжените мъже. Джо Браун говореше отсечено, много ясно. Харка лесно можеше да го разбира.

— Мъже! — каза инженерът. — Намираме се в ужасно положение. Нашите работници стачкуват. Те не искат повече да строят линията, искат да се върнат по домовете си. Малко им била храната, казват те. Това е вярно. Нямало достатъчно пиене, казват те. Това също е вярно. Твърде малко кладенци сме изкопали. Имат право. Забавя се изплащането на заплатите. Не мога да отрека и това. Бойците на дакота, тия проклети бандити, отново простреляха в тъмнината из засада трима мъже. Това вече е ваша работа, съгледвачи! Осигурете ни възможност да работим на спокойствие!

— Ще бъде! — разнесе се гръмкият отговор на Джим. — Аз ще направя всичко възможно заедно с Топ, който наново вече ми е напълно под ръка. Но само спокойствие не е достатъчно.

— Не е достатъчно — продължи Джо. — Правилно. Трябва да се доставя храна, редовна храна. Трябва да се изкопаят повече кладенци. Изплащането на заплатите не бива да се забавя. Аз ще се застъпя за това. Тия типове, които са ни изпратили да правят изчисленията и да се грижат за снабдяването ни, са некадърници; негодници са те, които се оставят да ги подкупват и които гледат да пълнят само собствения си джоб. Всичко това трябва да се промени. Но най-напред трябва да продължи работата. Не бива да губим нито час.

Харка не можеше да приеме тези доводи за убедителни — защо мъжете не трябваше най-напред да си получат забавените заплати и

достатъчно храна? Нима толкова се бързаше със строежа на линията? Но всички тези разправии на белите мъже му бяха доста безразлични. Той просто не ги разбираше. Щом работниците няма какво да ядат, да вървят на лов така, както Матотаупа и Харка щяха да се изхранват с ловната си плячка. В края на краищата всички живееха заедно сред прериятa, а не в Омаха или Минеаполис, където се заплаща с пари всяко парче месо.

— А какво ще стане, ако те продължат да стачкуват, докато пристигнат заплатите и храната?! — извика Бил Петльобореца.

— Тогава ще стреляме.

— Чиста работа. И те имат някоя и друга ловджийска пушчица.

— Ние ще се държим накуп и ще стреляме първи. Един изстрел, насочен към неподготвената тълпа, прави истинско чудо.

— Кога? — попита само Джим.

— Утре заран — в случай че работата не започне отново. Въоръжените мъже решиха да прекарат нощта заедно зад бараката. Джим щеше да пообиколи групите и да подслуша, за да разбере какво е настроението и какви планове кроят решените да стачкуват работници.

Харка беше уморен и зъзнеше. Джим го отвращаваше, Джо Браун беше неразбираем за него. Инженерът бе започнал да говори така справедливо и бе признал, че работниците се оплакват с право и че той ще се постарае да им помогне във всяко отношение. Младият индианец се загърна в една завивка и се опита да заспи. Не можеше обаче да се отпусне, тъй като в лагера продължаваше да бъде неспокойно. Джим се върна и зашушука нещо с Джо. Бил Петльобореца се хвалеше със способностите си да свети лесно маслото на хората. В палатката все още пееха, а един от ораторите на главния площад сред лагера вече се беше наложил над останалите. Тъй като знаеше сега за какво се отнася, Харка започна също да разбира думите на този оратор. Той обвиняваше бели мъже, че оставят други бели мъже да гладуват и да работят при опасност за живота си само за едно гладно съществуване. Обвиняваше ги, че те самите живеят разточително, но не осигуряват на работещите си братя най-необходимото и че са кръвопийци и потисници и с нищо не са подобри от победените робовладелци.

Сега младият индианец имаше чувството, че става дума за него. Припомни си зимата, когато баща му и той бяха пътували като артисти заедно с един цирк. Спомените от това време изплуваха отново в съзнанието му заедно с образа на управителя Елис, който бе измъчил звероукротителя Роналд до смърт и се бе подиграл с индианците и когото Матотаупа бе застрелял на края на същата тази зима. Този оратор сега сигурно имаше пред вид такива бели мъже като Елис и той имаше пълно право, когато ги наричаше потисници. Всички бели мъже заедно обаче искаха да потискат червените мъже и да им отнемат прехраната, а всички бели мъже се подчиняваха на закона, според който Матотаупа трябваше да бъде наказан като убиец, задето бе застрелял Елис. Трудно беше за Харка да разбере всичко това.

Утре обаче трябваше да се стреля и Харка също беше получил ловна пушка.

След това младият индианец заспа от умора.

Когато Матотаупа го събуди преди развиделяване, Харка по навик посегна най-напред към оръжието си. Всеки изяде шепа храна.

В палатките и бараките беше още тихо. Чуваше се само хъркането на неколцина мъже. Един кон биеше с копита в земята.

Джо беше запалил лулата си и пафкаше с нея.

— Ела, Хенри — каза той сега. — Отивам заедно с неколцина решителни инженери и добри работници да се застъпя всички да вървят веднага на работните си места. Нека хората закусват там. Останат ли тук всички заедно и почнат ли безкрайните си брътвежи, работата ни наполовина е загубена. Джим, ти отговаряш пред мен за това да се използува оръжието само когато се наложи, но в такъв случай — безогледно!

Джо и Хенри заобиколиха бараката и изчезнаха от погледите на групата индианци и погранични жители, които отговаряха за защитата на лагера срещу индианските нападения. Матотаупа и Харка седяха облегнати с гръб на стената на бараката и външно изглеждаха безучастни и почти отегчени. Погледите им бяха насочени към изток, където хоризонтът вече се разсветляваше и най-после слънчевият диск изплува над контурите на безкрайно разстилащата се тревна площ, пламтящ, окъпан в трепкащото злато на собствените си лъчи.

В лагера настъпи оживление. Но това не беше смесицата от бавни и забързани стъпки, от говор, смях и ругатни, с които

обикновено започваше лагерното утро. Бараките се изпразниха, но мъжете току мърмореха нещо и се събираха тук-таме, не в работните си групи, а поотделно — на решени и колебаещи се. Неколцина дойдоха и зад бараката, зад която седяха Матотаупа и Харка заедно с другите въоръжени мъже. Работниците застанаха на няколко метра от тях и сякаш премерваха с поглед всеки съгледвач поотделно; изглеждаше, като че ли искаха да запомнят всяко отделно лице.

Откъм големия прашен плац между палатките и дървените бараки се разнесе силният глас на Джо. Той свикваше работните групи. Викаше всеки поотделно, назовавайки всяко име по списък.

Междувременно зад бараката пристигаха все повече и повече работници и Харка виждаше, че това бяха онези, които също разполагаха с пушки. Червения Джим сигурно също бе видял това.

— Проклети типове! — нахвърли се той върху стоящите наоколо мълчаливи работници. При това той даде знак с ръка на своите хора да бъдат готови. Както всички останали, и Матотаупа и Харка поеха огнестрелното си оръжие. — Какво означава това? — продължи да крещи Джим. — Не мислите ли да отивате на работа?!

— Вие си гледайте своята! — беше отговорът. — Съгледваческа паплач, вргалят се зад бараките и пият, а през това време нас индианците ни избиват най-коварно със своите стрели!

— Дръж си устата! Паплач има другаде, а не при нас! Хайде, омитайте се! Махайте се, ви казвам!

Джим беше извадил револвера си и го бе заредил. Това беше сигналът за всички, които зависеха от него. Всеки взе пушката си така, че да може само за част от секундата да я прилепи до бузата си и да натисне спусъка. Матотаупа и Харка бяха скочили на крака; и двамата стояха с гръб към бараката и също държаха пушките си заредени.

— Мъже, съгледвачи и погранични жители, осъзнайте се! — Това беше гласът на оратора от предишната вечер. — Нима не сте работници като нас? Нима и вие не получавате същите жалки заплати? Нима сте съгласни да залагате за тях всеки ден живота си на карта?

— Дръж си устата и отивай на работа! — отвърна му Червения Джим.

Откъм площада сред лагера отново се разнесе гласът на Джо.

— Тръгвайте! На работа! Който работи днес, ще получи заплата и обилна храна, това ви заявявам аз, Джо Браун! Който днес не излезе

на работа, е уволнен!

Зад бараката до оратора, който бе спорил с Джим, излезе напред един дребен човек.

— Ние трябва да съчиним резолюция! Трябва да бъдем единни! Иначе ще продължават да се отнасят към нас като с кучета, които ако щат, нека измрат! Погранични жители, съгледвачи, трапери! Осъзнайте се! Нима действително искате да стреляте заедно с тия пършиви индианци срещу своите собствени братя? Застанете със своите пушки на наша страна!

Това беше мигът, в който Матотаупа долепи пушката си до бузата и сложи пръст на спусъка. Не стреля още, защото знаеше, че трябва да изчака втория знак на Джим. Движението му обаче беше достатъчно ясно.

— Тоя проклет червенокож ще стреля срещу нас! — извика един глас.

После от стоящите наоколо мъже прокънтя изстрел.

— Не! Не! Стойте! — извика в същото време гласът на оратора. — Братя, работници, червени и бели…

Червения Джим натисна спусъка. Ораторът се хвана за гърдите, коленете му се подкосиха и той се сгромоляса на земята.

Разнесе се изстрел.

Харка също беше стрелял. Дребният мъж, който бе излязъл напред, също се строполи; два куршума го бяха улучили в челото между очите.

Пограничните жители и индианците заредиха отново пушките си.

Сред стоящите наоколо работници цареше мълчание на ужас. Те не се бяха уговорили как да постъпят в такъв случай. Целта им бе да държат въоръжените в шах или да ги привлекат на своя страна. Сега бяха останали без водач. Десетима от техните лежаха в тревата, окъпани в собствената си кръв.

— Мъже, мъже… — Пред насочените срещу тях дула на пушките и останали без водач, работниците стояха нерешителни.

— Осъзнайте се и вървете! — изкрещя им Джим. — Ние нямаме никакво желание да ви избиваме като стадо бизони, но ако не се махнете оттук, ще ни принудите да го сторим. Не чувате ли, че

останалите вече са тръгнали към работните си места? Хайде, тръгвайте! Никой от нас няма да каже, че ви е видял с пушка в ръка!

При това съдържащо заплаха обещание първият се обърна и се измъкна от редицата. Последваха го още трима, които се изтеглиха зад ъгъла на бараката. Групата им продължи да се разпада. Най-после останаха само петима, застанали с мрачни лица край падналите си другари. Двама от ранените още даваха признаци на живот. Единият стенеше, другият се гърчеше и се мъчеше да се изправи.

— Махайте се веднага оттук! — изкрещя Червения Джим към малката група от петимата мъже. — Или ще накарам хората си да стрелят още веднъж!

Единият от петимата пристъпи напред. Беше още млад. Едва ли имаше повече от шестнадесет години. Обгорялото му от слънцето лице беше посивяло от възбуда. Той беше хвърлил оръжието си. Голите му нозе бяха изпръскани с кръвта на ранените и убитите. Той беше обут само в работния си панталон. Раменете и ребрата му се движеха под кожата.

— Стреляйте, проклети бандити! — каза прегракнало той и се наведе над стенещия тежко ранен мъж.

Червения Джим натисна спусъка, но някой изби ръката му нагоре така, че три револверни изстрела излетяха във въздуха.

Когато той хвърли разярен поглед към стоящия до него, който му бе попречил да стреля, видя, че до него стоеше съвсем неочаквано друг човек.

— Малка свиня! — изсъска през зъби той. — Един ден ние ще се разплатим с теб!

— И аз така мисля! — каза тихо Харка. Той държеше в ръка не пушката, а револвера си, с пръст на спусъка.

Усилието на младия работник да помогне на двамата тежко ранени и фактът, че изстрелите на Джим бяха излетели във въздуха, бяха изолирали високото напрежение. Докато Джим гледаше все още с разкривено от убийствена омраза лице ту към русия млад работник, ту към слабия индианец до себе си, останалите мъже свалиха оръжията. Двама изтичаха зад бараката, за да видят какво става на главния площад. Когато се върнаха, те съобщиха:

— Отново отиваме на работа. Да прекратим стрелбата. Какво сме седнали да се избиваме помежду си! Това ще бъде добре дошло за

ония дакота!

Джим усети, че настроението се насочва срещу него и веднага беше готов да направи завой.

— Точно така! Трябва да бъдем единни!

Джим пъхна револвера си в кобура и изтича към главния площад при Джо, за да му докладва как блестящо бе отбил заедно със своите хора опасното нападение и бе ликвидирал „безсъвестните главни подстрекатели“, но и да му каже своевременно колко недисциплинирано се бе държал Хари.

— Той е твърде млад и прекалено дързък. Не може да ни върши работа. Да го отпратим.

Джо избърса потта от челото си.

Когато видя да се приближава към тях и Бил Петльобореца, той се отдалечи.

Бил се спря при Джим и погледна ядно към Джо.

— А сега? — попита задъхан той. — Ще трябва да дадете по една черпня тая вечер заради победата ни! Чуваш ли?

— Кой да ти даде черпня? — отвърна раздразнен Джим.

— Ти и Джо.

— Джо — може, след като получава пари за това!

Двамата започнаха да се карат и продължиха пътя си към голямата палатка, където мъжът, който отговаряше за списъците, се бе настанил вече на масата, потънал целият в пот от страх, с пребледняло лице, и отново започна да отмята по списъка. Там Джим и Бил пак се натъкнаха на инженера. Джо и Джим изброиха на писаря имената, на които трябваше да се сложи черно кръгче, и имената на мъртъвците, които трябваше изобщо да се задраскат.

Зад бараката младият работник и Харка стояха заедно край двамата тежко ранени, които не можеха да бъдат спасени и сега лежаха в тревата с изблещени очи.

— Защо направи това? — попита босоногият млад човек индианеца. — … Искам да кажа… защо изби револвера от ръката на оня мерзавец?

Харка погледна изненадано в очите на другия.

— Ами че и ти също не се страхуваше — каза след това той.

Матотаупа отнасяше заедно с неколцина съгледвачи убитите надалеч от бараката. Щяха да изкопаят за тях голям гроб вечерта,

когато се върнеха работниците от обектите.

След като отнесоха труповете, Матотаупа се приближи към сина си. Младият работник се сбогува с поглед; потърси четиримата си другари и петимата заедно, сигурни, че не можеха да очакват повече платена работа тук, донесоха лопатите си и започнаха да копаят общия гроб на известно разстояние от бараката.

Матотаупа зави заедно с Харка край бараката и двамата тръгнаха към главния плац сред лагера. Джим и Бил се бяха отдалечили. Сега Джо стоеше заедно с Хенри край масата пред палатката. Докато двамата индианци се приближаваха към тях през големия, съвсем изпразнен сега плац, Матотаупа каза на Харка:

— Знаеш ли, че направи грешка?

Харка не можа да изрече това „да“, което баща му очакваше да чуе от него, но прие мълчаливо въпроса като укор.

— Възможно е един ден да станеш боец, но ще ти бъде трудно да издържиш изпита по самообладание.

Харка стисна зъби и премълча.

Когато Джо видя, че двамата индианци идват към тях, той се отдели от масата и тръгна към Матотаупа. Поздрави него и Харка и после помоли:

— Искам да поговоря само с Хари!

Матотаупа трепна; срамуваше се заради сина си и даде съгласието си безмълвно.

Джо кимна на Хенри и тръгна заедно с него и с Харка към бараката, където живееха двамата с Хенри. Там той им предложи да седнат върху походното легло на Хенри, а сам той седна върху своето. Харка се отпусна със скръстени крака върху леглото. Насмалко не му се зави свят, защото той бе станал само преди няколко дни от болничното си легло, но успя да се овладее.

— Хари — заговори Джо. — Днес ти си първи ден отново сред нас и ето че веднага се проявяваш като твърдоглавец. Аз не искам да ти правя други забележки обаче. Ти си смело момче, спаси ми живота. Аз не мога да забравя това така бързо. Затова сега си затварям очите; баща ти сигурно също ти е казал вече необходимото. Занапред ще трябва да се подчиняваш, иначе някой ден ще се получи лошо. Ти не можеш да не се съобразяваш с нашите условия и ако смяташ винаги да действуваш спонтанно и на своя глава, един ден ще се създадат ужасни

усложнения. Размисли сам по това и стани разумен… Но аз имам да уговоря нещо съвсем друго с теб. Ти много добре говориш английски. Можеш ли всъщност да четеш и да пишеш?

— Малко.

— Искаш ли да се научиш по-добре?

— Да.

— Не искаш ли да се махнеш оттук и да постъпиш в някое от нашите училища?

— Не.

— Защо не?

— Аз искам да уча, но не искам да ме затворят белите мъже.

— Размисли по-добре! Нима искаш навеки да си останеш индианец?

— Да.

— Искам да кажа индианец, тоест необразован човек?

— Нима това е едно и също? Трябва да има и добре образовани индианци. — Харка каза това с толкова отблъскващ тон, който не оставяше място за повече разговори, че Джо му отвърна само с една въздишка.

— Легни за днес на моето легло, говорещ скелете — предложи Хенри на младия индианец. — Тук ще можеш да имаш пълно спокойствие поне още дванадесет часа.

Харка се излетна, без да каже нито дума повече.

Двамата инженери го оставиха сам.

Младият индианец се унесе в дрямка. Най-добре щеше да бъде да няма нужда да разговаря повече с никого през целия ден и да остави на спокойствие превързана си с лико ръка.

Спа два часа, после дълги часове гледа през незатворената врата. Всичките му оръжия бяха край него. За сивия му жребец сигурно щеше да се погрижи баща му. Иначе сигурно всеки предполагаше, че Джо е затворил младия индианец в своята палатка, за да не направи той някоя нова грешка през този ден, в който най-напред трябваше да се успокои всеобщата възбуда.

Когато се смрачи, вратата се отвори. Вътре обаче не влезе нито Джо, нито Хенри, нито Матотаупа.

Влезлият беше Червения Джим. В мига, в който той сграби дръжката на ножа си, Харка вече беше насочил револвера си към него.

Джим разкриви лице от ярост, после сви устни в подигравка и пусна оръжието си.

— Да не искаш да ме застреляш, малка червена въшка? Какво изобщо имаш против мен?

— Запомни едно, Джим, когото всички дакота наричат и Червената лисица: толкова лесно няма да можеш да ликвидираш Твърдокаменния Харка. Излез оттук! — Харка говореше бавно, без гласът му да потрепери.

— Глупаво псе! — Червеният Джим изчезна.

Когато остана сам, Харка отново се излегна, пъхна дясната си ръка под тила и докато продължаваше да гледа към незатворената врата и се ослушваше да чуе всички шумове пред прозореца на бараката той се опита да размисли. Мислите му обаче не стигнаха много далеч, защото той непрекъснато виждаше в мрака пред себе си лицето на онзи съгледвач Тобиас, съгледвача, когото Харка бе срещнал преди две години и чието цинично безразличие както към белите, така и към червените мъже го бе изпълнило тогава с ужас. По време на онази среща Харка се бе заклел пред себе си, че никога няма да стане такъв като Тобиас, дори и да се наложеше да броди отлъчен и бездомен. Нима и той сега не беше тръгнал по този път — беше ли, или не беше?

Вече наближаваше нощта и работниците започнаха да се завръщат в лагера на групи. Харка чуваше стъпките им, чу няколко вика, но гласовете бяха приглушени и потиснати. Тази вечер в лагера беше много тихо. Не раздадоха никакъв алкохол. Повечето мъже отидоха рано да спят.

Джо влезе заедно с Хенри, Матотаупа и Червения Джим в палатката, където лежеше Харка. Момчето се изтегли на края на походното легло и седна със свити колене в ъгъла до прозореца. Джо не запали светлината. Матотаупа остана край вратата, другите трима седнаха един до друг върху леглото на Джо.

— Тоя писарушка е истински идиот! — заговори сърдито Джо. — Аз, естествено, не мога да изпълня всичките си обещания пред работниците, но нещо трябва да се случи, и то веднага. Хората трябва да получат осезаемо доказателство за нашето добро желание. Аз не мога да направя магия и да изплатя закъснелите заплати от собствения си джоб, копаенето на кладенци иска време — ние бихме могли утре да

се заловим с търсенето на други водни източници, но това също иска време… Трябва да се докара бира; а за това също няма пари. Нещо обаче трябва да се случи. Иначе спокойствието тук няма да трае повече от осем дни.

— Консервите са малко и лоши — констатира Хенри.

— Да, добра храна, това би било главното сега.

— Да вървим на лов за бизони! — предложи Червения Джим. — Ние сме сред прериятa и сега е пролет.

Джо извърна изненадано глава към Джим.

— Добре се сети, проста работа! Трябваше и ние по-рано да се сетим за това. Няколко казана, пълни с бизонско месо и димяща супа… няколко бизонски плешки, които се въртят на огъня на шиш… това именно ни трябва! Но къде да намерим бизони?

— Възложи на мен, и аз ще ги потърся — предложи Матотаупа.

— Много добре — възлагам ти тази задача, Топ! И така, господа, да вървим сега да си лягаме и да станем утре заран много рано. Железопътната линия ще бъде построена!

Всички се изправиха. Двамата индианци напуснаха първи помещението. Времето беше сухо и нощта обещаваше да бъде мека.

— Можем да останем да спим край конете си — каза Матотаупа.

Харка поздрави своя сив жребец, загърна се в завивката си от бизонска кожа и легна край животното, което се бе разположило сред тревата. Преди да затвори очи, той погледна нататък към общия гроб, в който бяха хвърлили всички убити. Двама работници стояха още край гроба, сред тях младежът с босите крака и светлата коса. Двете фигури се очертаха като силуети на нощното небе. Харка с удоволствие би попитал младия човек още нещо, но знаеше, че баща му няма да му позволи. Затова погледна само нататък и се замисли, че ще излезе утре заран заедно с баща си да търси бизони.

Харка щеше да стане скоро на четиринадесет години. Това беше възрастта, в която индианските момчета започваха да участвуват заедно с мъжете в лова на бизони. Харка, наричан от белите мъже Хари, щеше да убива бизони. Но тези бизони, които той щеше да убие, нямаше да бъдат подредени и прибрани от жените и девойките на родна шатра за зимата. Харка щеше да стреля, а чужди мъже щяха да пекат и да ядат месото и никой още не беше решил какво щеше да

стане със скъпите кожи. Може би дори и тях нямаше да дадат на ловците.

Още от четиригодишна възраст Харка бе започнал да мечтае за първия си голям лов на бизони. Той бе попаднал вече веднъж с коня си сред бягащо стадо, бе убил под ръководството на баща си дори един бизон. Но не се радваше сега на първия си голям лов. Беше решен само да се отличи на всяка цена.

Пет дни по-късно Матотаупа донесе заедно с Харка на двамата съгледвачи пани съобщението, че от югоизток се приближава стадо бизони и че веднага могат да пристъпят към приготовленията за лов. Съществуваше опасност както свободните пани, така и околните дакота да се насочат към същото стадо. Затова трябваше да действуват бързо.

Докато Матотаупа се съветваше с Джим и с Джо как да постъпят, Харка се погрижи за своя и бащиния си кон. Отведе мустангите край водата и ги остани спокойно да пият; изведе ги на най-свежата поляна, която можа да намери край лагера, в една долинка между две възвишения на почвата, където се събираше влага и затова тревата бе избуяла зелена и сочна. Тук той завърза предните крака на конете и отиде през това време сам на лов. Яде малко, само шепа месо и пи глътка вода. После свали всичките си дрехи, като остави само колана с набедреника, натърка се още веднъж основно с мас и подреди оръжията си. Нямаше да вземе със себе си нищо друго, освен лъка, който бе получил подарък от Горящата вода, вожда на сиксикау, заедно с двадесет стрели в колчана и ножа си. Това беше традиционното въоръжение на бойците на дакота по време на лов на бизони.

Харка стоеше край бараката, където живееше Джо, и чакаше съвещаващите се вътре мъже да излязат. Когато се показаха, той ги загледа внимателно. Разбира се, те също забелязаха момчето и Джо му кимна да се приближи.

— Така ли ще вървиш на лов за бизони?

— Да.

— Няма ли да си вземеш ловджийската пушка?

— Не.

— Че защо?

— Тая кримка, която ми дадохте, може да бие само дребни гризачи и бели мъже, но не става за лов на бизони.

— Ясно. Както искаш. Ако убиеш със стрелите си десет бизона, ще ти подаря една карабина, която да ти хареса.

— Ще видим.

Матотаупа съобщи плана си за лова. Той щеше да заобиколи стадото заедно с Джим, двамата пани, Харка и шестима трапери, които сам бе подбрал и които познаваха индианския начин на ловуване, и след това щяха да се впуснат в лова.

Всички отидоха да се подготвят. Харка доведе мустанга на баща си и своя. Матотаупа също беше свалил дрехите си. Той взе своята карабина, защото лъкът му бе останал в шатрите на сиксикау.

Единадесетте ловци на бизони възседнаха конете и поеха под водачеството на Матотаупа в редица един подир друг, в дъга, в югоизточна посока през прериятa. У Харка се събуди ловната страст и той започна да забравя всичко останало. Вятърът облъхваше голото му тяло, сивият жребец тичаше в лек галоп заедно с останалите коне със свежи сили през степта, копитата им биеха в равномерно темпо по песъчливата почва.

Когато ездачите бяха отминали едно доста голямо разстояние, Харка дочу още отдалеч приглушения рев на бизоните. Мустангът му започна да става нервен. Сивият жребец беше добре обучен в лов на бизони, но Доста отдавна не бе излизал на лов. Сега сигурно всички спомени се съживяваха в неговото конско съзнание. Нетърпеливо, животното искаше да ускори ход, но Матотаупа задържаше равно темпото в началото на редицата и затова Харка, който яздеше четвърти поред, усмири сивия си жребец.

Ездачите примигваха, защото слънцето им грееше в лицата.

Матотаупа взе вече пушката си в ръка и се изкачи заедно със спътниците си върху едно полегато възвишение.

Без да изчакат специална заповед, единадесетте мъже извърнаха конете си и застанаха в редица.

На запад от тях пасеше стадото бизони, спокойно, безшумно. Сред него имаше прекрасни здрави бикове, но месото на биковете беше жилаво и Харка си помисли, че белите мъже ще трябва дълго да го варят, пекат и дъвчат и ще има да ругаят, ако им поднесат месото на някой водач на бизоновото стадо. Такива рога представляваха славни ловни трофеи.

Част от бизоните пасяха, други бяха легнали в тревата и преживяха. Сивокафявате им Кожи бяха покрити с прах, някои със засъхнала кал. Малките рога, които можеха да бъдат толкова опасни, се подаваха сред огромните гриви, под които очите на бизоните почти се скриваха.

Животните се поздравяваха помежду си с утрото с мощен приглушен див рев. Както бяха налягали и пасяха спокойно, те изглеждаха лесна плячка. Обаче Харка и неговият мустанг знаеха вече какво щеше да последва.

Намиращите се най-близо до ловците бизони бяха отдалечени около двеста-триста метра от тях. Водачите на стадото бяха на север, начело на стадото, а ловците се бяха появили откъм юг.

Единадесетте ездачи се спуснаха в галоп към стадото и навлязоха сред него. Всички приготвиха пушките и карабините си, само Харка изпъна лъка си. Той бе захапал вече двете следващи стрели между зъбите си, за да може, щом ловът започне истински, да стреля едно подир друго. Траперите, които нямаха автоматични пушки, а стари ловджийски, сложиха следващите патрони в устата си.

Прокънтяха първите гърмежи, изсвистя и първата стрела на Харка. Да се изпъне лъкът така силно, че стрелата да отлети с необходимата скорост, за да може да пробие кожата на един бизон, изискваше доста голямо напрежение на силите. Раната върху ръката на Харка бе зараснала, но той все пак бе накарал баща си преди това да му завърже ръката над китката с лико, за да предотврати евентуално разкъсване на белега.

Ловното поле все още се виждаше добре. Стрелата на Харка бе улучила един млад бизон зад плешката, право в сърцето. Той не можеше вече да се оглежда за останалите ловци. Матотаупа, Джим и двамата пани нададоха дивия рев на бизоновия лов и Харка също го поде.

Разположилите се в широката равнина бизони се надигнаха, изплашени от гърмежите. Останалите престанаха да пасат, извърнаха огромните си глави и замигаха с полуприкритите си очи към нападателите. Няколко силни бика заораха земята с рога така, че се надигна прах, а откъм север изреваха водачите на стадото; първият вече се приближаваше в див галоп към застрашената част на стадото.

Птиците, които придружават всяко диво стадо бизони, за да търсят храна, се разлетяха на ята.

Единадесетте ловци пуснаха конете си съвсем свободни. Всичките се впуснаха в галоп сред стадото, което обърна на бяг. Никой от ездачите не държеше вече юздите. Сега те ръководеха конете само с притискане на бедрата, в което изкуство свикналите да яздят без седло ездачи бяха много подобри. Матотаупа, Джим и Харка имаха най-бързите коне. Сивият жребец на Харка имаше далеч по-малък товар от всички останали и сега честолюбивият мустанг летеше с дива ярост пред всички други. Харка нададе висок радостен възглас и повтори с цяло гърло дивия ловен рев на дакота.

Чуха се нови изстрели, надигна се прах. Водачите на стадото хвърлиха останалите бизони в бяг и ги поведоха на север. Животните галопираха с бързината на най-добри мустанги. Харка се озова посред блъсканицата на бягащото стадо. Кафявосивите гърбове се олюляваха вдясно и вляво от него, както и пред него. Дори за част от секундата той не можеше да погледне назад.

Сивият жребец бягаше с всички сили, защото сега бизоните го притискаха от всички страни.

Харка не загуби самообладание. Сам се учуди колко спокоен беше. Стреляше пресметливо и вече знаеше, че бе убил сред дивия бяг и втория бизон, общо три. Никой не можеше да го излъже след това. Стрелите му щяха да бъдат неговият знак. Сивият жребец беше невъобразимо бърз и издръжлив. И посред враждебното и възбудено стадо не забравяше школовката си да минава така край бизоните, че ездачът му да може да ги улучи в сърцето.

Харка яздеше, запращаше стрелите си и крещеше. Около него имаше само прах и бизонски тела. Той не знаеше вече нищо друго, освен че лети напред и че трябва да се прицелва и да запраща стрелата си. Нямаше понятие за нищо друго, нито за време, нито за място. Вече никой ловец не можеше да вижда останалите, никой не можеше да чува другите сред заглушителния тропот, предизвикан от копитата на спусналите се в див бяг бизони.

Досега Харка бе запратил девет от стрелите си и знаеше, че бе улучил смъртоносно двете животни. Липсваше му още едно.

Тогава се случи нещо неочаквано.

Предната част на стадото, сред която се намираше Харка, се объркa. Няколко животни забавиха бяг, другите се спуснаха още по-бързо напред. Имаше опасност сивият жребец да се заклещи сред тях. Той искаше да скочи, но нямаше достатъчно място да се засили. Харка грабна кожения си камшик и удари с него с все сила задницата на един бизон, който препречваше пътя на сивия жребец. Изплашеният бизон стъпи с предните си крака върху намиращото се пред него животно. За един миг се образува малко свободно място. Сивият жребец се извърна настрана и скочи; скочи на живот и смърт над гърбовете на два бизона на свободното място. Спъна се обаче и полетя към земята. Ездачът му също падна, но бързо се измъкна изпод тялото на коня си и отново скочи на крака. Сивият жребец също се изправи. Той бе израснал като свободен прериен кон, жилав и гъвкав. Харка яхна мустанга си. Около него все още имаше непрогледна прашна стена. До него се притискаше и блъскаше предната част на стадото в диво безредие, зад него с мощен тропот се носеше цялото стадо, пред него обаче прокънтяха ловни викове, приглушените ловни викове на ловците на дакота.

Харка веднага разбра, че сега две ловни групи се бяха нахвърлили върху стадото. Непосредствено пред него бяха изникнали дакота, които нападаха предната част на стадото и я отблъскваха назад.

При падането си със сивия жребец Харка бе загубил много от стрелите в колчана си. Все пак оставаха му още три.

А сега?

Можеше направо да побегне, да насочи мустанга си встрани. Но това не отговаряше на намеренията и характера му. Трябваше да убие най-напред поне десет бизона.

Въпреки всичко засега бизоните му отнеха възможността да разсъждава повече или да вземе каквото и да било решение. Вклинени между две ловни групи, животните-водачи побягнаха на изток и ако Харка не искаше те да го смачкат заедно с мустанга му, трябваше да се подчини на сивия си жребец и да побегне заедно с препускащите в галоп бизони на изток през прерията.

Харка се озова в предната група на бягащите на изток бизони. Изглеждаше обаче, че новодошлите дакота не смятаха да тръгнат подир тях, а след като се бяха освободили от препятствието, изникнало от блъскащата се напред и назад най-предна част на стадото, те се хвърлиха да ловуват в южна посока. Харка чуваше ловните им викове

още известно време в гърба си, после гласовете заглъхнаха и около него отново нямаше нищо друго, освен сивокафяви бизонски гърбове, тъмни гриви, къси рога и под него самия един кон, който постепенно започваше да се изморява. Сега прахът беше се поразредил малко, но все още не достатъчно, та погледът достигаше само на няколко метра наоколо.

Недалеч от Харка изкрещя човешки глас тъкмо в момента, в който Харка изстреля последната си стрела върху един мощен бизон. Животното се сгромоляса, както бягаше, и създаде отново объркване сред стадото. Гласът извика още веднъж, някакъв нечленоразделен вик, приличен на ловния вик на дакота, но по-ясен.

Харка предположи, че край него все пак се намира някой от ловуващите дакота. Тъй като нямаше никакво желание да го види, пък и беше изстрелял десетата стрела и бе убил с нея десетия си бизон, той насочи сивия си жребец към създалата се сега между бягащите бизони пролука. Подгонените от див страх бизони също бяха започнали да се уморяват, кой повече, кой по-малко.

Сивият жребец следваше указанията на своя ездач и собствения си инстинкт и излезе на открито. Мина в лек галоп. Сега Харка можеше да вижда малко по-надалеч, прашните облаци започнаха да се слягат.

Групата на бягащите бизони, която се бе насочила на изток, сега мина с последните си изоставащи животни край Харка. Трополенето на копитата постепенно се изгуби в далечната степ. Откъм юг обаче се чуваха шумовете на страшна бъркотия и тупурдия. Там двете ловни групи и по-голямата част от стадото сигурно се бяха смесили в ужасно безредие сред непрогледните прашни облаци.

Харка си пое въздух задъхан. Носът, устата и гърлото му бяха задръстени и засъхнали от прах, по очите му също бе полепнал прах, косите му бяха посивели. Сивият му жребец кихна. Животното бе потънало в пот, от муцуната му капеше пяна, страните му биеха силно. Мустангът застана на място и Харка го спря, докато прахът най-после се разреди дотолкова, че той да може да вижда околността. Подкара коня си обратно към последния убит бизон.

Гледката, която се разкри пред него там, беше доста изненадваща. Животното лежеше на една страна в тревата. Беше мъртво; стрелата на Харка се бе забила както трябва. Добра плячка

беше това. До мъртвия бизон стоеше, цял трепереш, непознат мустанг, потънал в пот като сивия жребец, също с капещи лиги от муцуната. Беше един пъстър кон на черни и бели петна. Ездачът му беше слязъл, бе стъпил върху тялото на бизона и разглеждаше втората стрела, която стърчеше в тила на животното и не можеше да е предизвикала смъртта на бизона. Клекналият върху мъртвия бизон човек беше млад, строен и къдрокос, съвсем гол, само с колан и набедреник и също като Харка целият покрит с прах. Имаше големи подвижни очи, които насочи сега към Харка.

Младият индианец наблюдаваше другия от коня си и го позна. Не каза обаче нито дума.

Пръв заговори момъкът върху убития бизон.

— Ето ни пак двамата заедно — каза той. — И на теб ли това ти е първият лов? Бизонът е твой. Жалко.

— Защо жалко? — попита прегракнало Харка и плю прах.

— Защото това е единствената ми стрела, с която съм улучил.

— Защо не си се научил да стреляш по-добре, Къдрокоси Чернокож?

— Твърдокаменни Харка Нощно око Убиец на вълци Стрелец по бизони Ловец на мечки! Ти си почнал да се учиш от четвъртото си лято да си служиш с лък и стрела, аз обаче едва от дванадесетото си лято. Вече не подскачам като муха на коня, ту вляво, ту вдясно, ту напред, ту назад, както тогава, когато ти се стараеше да ме научиш най-после да яздя както трябва. Сега съм излязъл на лов за бизони с нашите бойци. Ти виждаш това. Как трябва и да се стреля обаче… това още не знам. Доста е трудно. Но исках да отнеса един бизон у дома, защото в нашата шатра има много гладни жени, стари и млади, а баща ми е мъртъв.

— Непознатата мида е мъртъв?

— Той умря, Твърдокаменни Харка. Петдесетте бели мъже, които трябваше да накажат нашия бивак, го открили, когато стрелял по тях от шатрите. Убили го и го обезобразили ужасно, защото тези бели мъже са също като койотите, които разкъсват човешките трупове. Унчида ми донесе парчетата от месото и костите, останали от баща ми, и сега мразя белите мъже още повече, отколкото когато и да било преди. Аз казах, хау.

— Кои бяха другите двама? — попита Харка. Гласът му беше тих; мислите му бяха потиснати.

— Значи си видял всичко. Да, Унчида каза, че си бил там. Вторият беше единият син на Стария гарван, а третият беше едно момиче, едната от осиротелите дъщери на брата на Матотаупа. Така, сега вече знаеш всичко. Кой уби Харпстена?

— Аз.

— Ти.

— Да. На него му е добре, задето е мъртъв и задето умря геройски. Шонка твърде много му се подиграваше. Ти не биваше да ни напускаш, Твърдокаменни Харка!

Къдрокосия Чернокож гледаше неотстъпно своя връстник и някогашен другар с големите си кръгли очи. Харка не можа да издържи на погледа му.

— Къдрокоси Чернокож — каза той, като гледаше при това гривата на сивия си жребец. — Шонка е презирал брат ми като син на предател. Какво мислиш ти самият по това? Невинен ли е Матотаупа?

При последната дума Харка вдигна поглед, но сега другият сведе очи.

— Говори, Къдрокоси Чернокож, и кажи какво мислиш ти! — подкани го твърдо Харка и тъй като започна да се страхува от онова, което другият щеше да каже, гласът му прозвуча съвсем остро.

Момчето с къдравите коси гледаше тъжно и мрачно и остана безмълвно.

— Страх ли те е? — попита огорчено Харка. — Няма да те убия, макар че никак не би било трудно за мен да се справя с теб. Кажи какво мислиш?

— Матотаупа трябва да ни донесе скалпа на Червения Джим.

— Червения Джим е тук. Вземете си сами скалпа му, щом като той липсва на вашите трофейни колове! Или може би мъжете на Мечата орда не са вече никакви бойци?

Къдрокосия Чернокож преглътна отговора.

— Бъди доблестен пред мен и не кръшкай! — извика Харка. — Невинен ли е Матотаупа?

— Днес само ти вярваш в това, Харка!

— Само аз? Нима смяташ, че в мен се е заселил някакъв дух, който ми затваря очите, та да не мога да виждам повече истината?

Преди две лета Червения Джим беше идвал в шатрата на Матотаупа, но и до днес той още не е намерил злато. Баща ми никога не е издавал тайната и никога няма да я издаде. Хау!

— Така е — промълви Къдрокосия Чернокож, повече за себе си, отколкото за Харка. — Трудно е вече за нас, младите, да откриваме истината, след като храбрите и опитни мъже не са единни помежду си.

— Не си мислете, обаче, че мога да живея във вашите шатри като син на предател. Една дума от Шонка — и бих му отговорил с ножа си! — Харка изрече това, но гърлото му веднага се сви.

Неочаквано той се смъкна от гърба на сивия си жребец, приближи се до убития бизон, извади от кожата му ловната си стрела, която бе улучила сърцето на бизона, и каза:

— Бизонът е твой. Хау!

Върна се веднага при мустанга си, яхна го и го подкара бързо.

При това Харка из един път скъса всички нишки на мислите и чувствата си и се превърна само в слух дали още можеше да се чуе нещо от стадото и лова, които съвсем бе забравил през последните няколко минути. Струваше му се, че борбата се бе завързала на юг, а на запад бизоновото стадо се оттегляше с тропот към далечината. Харка смяташе за свой дълг да избърза към баща си и другарите му, които сигурно бяха влезли в бой с ловците на дакота. Подтикна отново сивия си жребец в бърз галоп и се понесе към ширналото се ловно поле, на юг през разораната от копита земя, край множество убити бизони.

Когато достигна мястото, където предполагаше, че се води боят, не чу никакви бойни възгласи, нито удари на копита. Огледа се наоколо.

Лесно разпозна, въпреки спускащия се вече здрач, голяма група хора, които седяха заедно в една от долините на вълнистата прерия. Повечето от тях бяха индианци, но се виждаха и бели. Те сякаш се съвещаваха; неколцина се събраха в по-малък кръг и запушиха.

Харка насочи коня си натам.

Когато достигна долината, той веднага видя, че почти всички индианци бяха дакота. Но можа да различи сред тях само двама от Мечата орда и те не се числяха към най-знатните бойци. Значи, Мечата орда бе взела участие в лова заедно с други племенни групи само с няколко свои мъже и младежи. В по-тесния кръг от съвещаващи се от страна на представителите на строителите на железопътната линия

седяха само един по-възрастен трапер и двамата пани, Матотаупа и Джим ги нямаше. Може би не искаха да дразнят бойците на дакота, като видят предателя и златотърсача.

Преговорите, изглежда, се водеха, в мир и спокойствие. Харка не биваше да се приближи към кръга на съвещаващите се. Не можеше да открие никъде баща си. Съзря обаче единия от траперите, излезли заедно с групата на лов. Мъжът поздрави младия индианец.

— Ето те най-после, Хари! Е, ще стигнат ли за карабината?

— Не.

— Не! Че ние преброихме само пътем девет бизона, убити от твоите стрели!

— Десетият ми липсва.

— Жалко. Все пак Джо може би ще се остави да го уговорим.

— Няма да говоря с него.

— Своенравно момче си ти. Но си те бива! На четиринадесет години! Девет стрели — девет бизона! Дълго има да се говори за това… Впрочем баща ти се върна в станцията. Отиде да събуди там ония флегми, за да не се оставят да ги смажат бизоните по обратния си път! Едната голяма палатка, изглежда, все пак пострада.

— Какво преговаряте тук?

— Разбрахме се вече с тия дакота. Всеки ще прибере бизоните, които е застрелял. Веднъж поне трябва да се разберем по мирно и по тихо.

— Нима не се бихте помежду си?

— Малко се посдърпахме, но убити няма. И без това бизоните ни създадоха достатъчно работа. Накрая се чувствувахме като в лудница — бизони, коне, ездачи, кой отгоре, кой отдолу! По чудо минахме без повече нещастни случаи.

— Без повече? Значи, все пак е имало?

— Незначителни. Само на Джим един бизон му разпори с рога си лявото бедро. Кръвта му течеше като от заклана свиня. Но успяхме да го бинтоваме навреме и само след няколко седмици отново ще бъде предишният Джим.

Харка се сбогува накъсо и пое обратния път към станцията.

Там се погрижи най-напред за плувналия си в пот кон, след това сам той се изкъпа и накрая отиде да потърси баща си. Междувременно вече се бе стъмнило, но в лагера още работеха, тъй като група бизони

наистина бяха стъпкали голямата палатка, пред която стоеше масата с водещия списъците чиновник. През големия плац минаваха бизонски следи.

Харка не можа да намери баща си, макар че дълго го дири, и най-после научи, че Матотаупа бил в бараката на Джим да се грижи за него.

Момчето нямаше желание да отиде там и тръгна като без посока и уж случайно мина и край общия гроб, който бе означен с обикновен дървен кръст. Младият работник обаче не беше там.

Харка изнесе всичките си оръжия и се готвеше отново да легне да спи край сивия си жребец. Но ето че отнякъде се зададе Хенри.

— Хари! — извика му младият инженер още отдалеч. — Хари! Та това е прекрасно! Ти ще се прочуеш! На четиринадесет години да убиеш девет бизона с девет стрели! — Той дотича при него. — Баща ти ще се пукне от гордост със своя син!

Харка се облегна на сивия си жребец.

— Какво си се развикал толкова? — рече той.

Хенри се разсмя.

— Великолепно! Разбира се, че ще получиш новата карабина!

— Десетият ми липсва — отвърна остро Харка.

— Десетият! Та това беше само шега! Никой от нас не е разчитал, че ще убиеш и пет бизона!

— Аз няма да си играя на шикалки с Джо Браун. Казах, хау!

— Хари, ти скоро ще станеш най-добрият ловец в цялата околност на Плат. Но в същото време си чувствителен като порцеланова статуетка! Това не е хубаво за мъж! Ела, ще пийнем по една за приключването на стачката и за успеха на бизоновия лов! И баща ти е там. Ще дойдеш ли?

— Не.

— Жалко. Тогава лека нощ! — Хенри тръгна към бараката.

Харка потупа още веднъж сивия си жребец по врата, остави го да легне и си подреди постеля от бизоновата завивка край мустанга. Беше много уморен и спа непробудно до развиделяване.

Когато се събуди, той разбра, че баща му не бе идвал през нощта.

Харка се погрижи отново за конете и се изкъпа. После тръгна да търси Джо. Беше убил девет бизона за строителния лагер и нямаше

намерение да не получи съвсем нищо от голямата плячка, макар че се отказа поради някакво необяснимо упорство от новата карабина.

Джо стана сравнително късно, беше още малко махмурлия и се приближи към останалите си колеги от ръководството на обекта, без да обърне внимание на младия индианец, Харка бе възпитан твърде строго да спазва законите на учтивостта, за да може да нахалствува в подобен случай, макар че решението му за бизоните не търпеше отлагане, тъй като мъжете, които трябваше да приберат месото, вече се готвеха за път.

Харка разбра, че преди пладне нямаше изглед да поговори с Джо Браун.

Тръгна из лагера напосоки, като разсъждаваше как най-добре да постъпи. Мисълта, че баща му отново беше пил през нощта, го терзаеше, но той отблъсна със сила вълнуващите го мисли и чувства някъде далече в подсъзнанието си, където се събираше всичко неизказано и непреодоляно у него като в някакво дълбоко езеро, а може би и като в някакво гниещо блато, което можеше да стане опасно. Той се насочи към задачите си за през деня, за да събере сили да живее.

Тъй като Браун щеше да бъде зает през следващите няколко часа, Харка просто подкара коня си заедно със снабдителната колона към мястото, където бяха провели лова. Бойците на дакота вече бяха идвали през нощта, за да приберат плячката си. Сега не се виждаше никой от тях. Харка яздеше с трапера, с когото бе разговарял предишния ден. Когато спряха конете, мъжът разбра, че младият индианец иска да му каже нещо.

— Кажи? — подкани той Харка.

— Мога ли да взема за себе си мозъка и дробовете на бизоните, които аз убих?

— Искаш мозъка и дроба? А езиците не искаш ли?

— Не, езиците не искам.

— Тогава ще делим наполовина. Аз ще взема езиците, ти ще вземеш мозъците и дробовете. Ще дереш ли?

— Да. Искам да взема също така и кожите и рогата. От месото не искам нищо. Аз си бия дребен дивеч.

— Както искаш. Ние и без това не можем да използуваме кожите. Какво да ги правим? Тук няма търговец, комуто да ги продадем. Ти

какво ще правиш с тях?

— Ще ги отнеса в бивака на пани и ще ги дам да ми ги ощавят. Искам да приготвя шатра за баща си и за мен.

— Я виж ти! Мога ли да ти дам и две кожи от моите бизони, да ги отнесеш за щавене?

— Както искаш. Ще подаря една кожа на жените на пани за работата им.

— Е, тя ще бъде една от твоите девет, съгласен ли си?

— Хау.

Траперът замига към момчето.

— С тебе може да се разбира човек, и то не само по време на лов! Можеш да разчиташ на мен, ако Джим почне да се заяжда с теб.

— Добре.

Харка имаше работа през целия ден чак до късно през нощта. Да се одере бизон чисто и според правилата, не беше лесна работа. Когато свърши, той натовари кожите върху товарните коне. Мозъците и дроба обаче не искаше да откарва в лагера. Затова се разположи край товарните коне, накладе малък огън и изпече деликатесите. Траперът се приближи.

— Всичко ли ще изядеш наведнъж?

— Да.

— Добър апетит. Здрав стомах имаш. И кога ще ядеш после пак?

— В други ден.

Харка яде с наслада. В лагера не можеха да му предложат нищо, което да отговаря на вкуса му. Занапред той смяташе отново да се грижи сам за прехраната си, както беше правил и край блокхауса на Беззъбия Бен.

Вече беше минало полунощ, когато последните месни доставки пристигнаха в лагера. Харка срещна Джо, но тъй като нямаше вече никаква молба към инженера, заобиколи. Намери баща си край конете.

Матотаупа искаше да го похвали за големия му успех по време на лова, но когато видя затвореното лице на сина си, думите останаха на гърлото му. Той се престори, сякаш веднага ще заспи, и придърпа кожената завивка над лицето си. Беше му неприятно. Макар че бе обещал на сина си да не пие никога вече от тайнствената вода, той отново бе пил и отново бе загубил разума си и се бе събудил чак след дълги часове, в стаичката на Джим, където го бяха положили мъжете,

вече съвсем пиян. Джим се беше нахвърлил грубо от болничното си ложе към събудилия се индианец — няма ли най-после да остави това пиене?! Междувременно той, Джим, едва не бил загинал от жажда. Никой не се интересувал от него; нима искат да го оставят да пукне? Матотаупа веднага бе предложил да се погрижи за своя бял брат, но Джим го бе изпъдил и бе поискал да му изпратят да се грижат за него Бил Петльобореца и неговата любима. Сега те бяха край Джим.

Топ обаче лежеше гръб о гръб със своя син Хари и както му беше лошо и неприятно, у него се промъкна мисълта, че в тази вода все пак се е заселило някакво тайнство. Тази мисъл искаше да скочи върху тила му и да го убие и той със сила я отърси от себе си.

ПРОЩАЛНОТО ПРАЗНЕНСТВО

Беше сутрин и Джо Браун седеше в своята стаичка в бараката. Сега бараката беше построена доста по на запад, отколкото преди три години, а през строителния лагер, към който се числеше бараката, минаваше железопътна линия. Очакваха пристигането на товарен влак; той трябваше да дойде тази нощ и да се върне отново обратно през идващия ден.

Браун беше сам в стаичката, седеше върху походното си легло и пушеше вече третата си пура. Беше приключил работа и предал всички планове и изчисления на инженера, който щеше да го замести. През този последен ден от пребиваването му на този участък на строящата се голяма железопътна линия „Юниън Пасифик“ за него вече нямаше работа. Утре той щеше да се върне обратно с товарния влак по построената вече отсечка от линията на изток. Беше получил повишение в централното бюро на строежа, където щеше да продължи да работи на подходящо отговорно място на последния спринт за завършване на линията. Дотогава все още предстояха, както технически, така и организационни, доста трудни задачи. Железопътната линия се строеше едновременно и от изток, и от запад; двете отсечки трябваше да се срещнат в Скалистите планини и тъй като бяха възложени с конкурс на две различни строителни организации, от време на време темпото и безскрупулността, с които ръководеха строежа, вземаха гротескни форми. Разчитаха на необходимите за това енергия и опит на Джо Браун; бяха си спомнили за него.

Джо разгледа още веднъж писмото, с което го преназначаваха, и го прибра. Не беше навикнал да не върши нищо. Единственият ден, обречен на бездействие, му омръзна още от сутринта. Беше въвел заместника си в работата и макар че доста му се искаше да се убеди дали той бе приел задълженията си в духа на неговите разпореждания, все пак му се стори смешно да го контролира. Не знаеше с какво да запълни времето си през тези часове, които не бяха свободни, а само

празни за него. Не можеше да разчита на Хенри. Той приготовляваше прощалното празненство, което уреждаха за вечерта в чест на Джо Браун. Отговорникът на лагера Тейлър беше зает с работа. Инженерите — също. Съгледвачите бяха излезли по линията, за да предпазят очаквания товарен влак от евентуални нападения от страна на индианците. Всеки вършеше нещо полезно, само Джо Браун седеше в своята стаичка и пушеше. Чувствуваше се като някакъв затворник, комуто не позволяват да работи. От прекомерното и непрекъснато напрежение през последните няколко години нервите му бяха неимоверно изопнати. Той беше в състояние да се напие още рано сутринта, стига да имаше кой да му донесе ракия. Но Дейзи, келнерката, изглежда, също го бе забравила вече. Той си заминаваше утре и тя трябваше да си осигури занапред бакшиши от други платежоспособни клиенти.

Джо Браун плю. Плю, без да се замисли, на пода, защото и без това щеше да спи още една нощ в тази стаичка! Нищо подобно: изобщо нямаше да спи вече в тази стаичка, защото през идващата нощ щяха да гуляят. После той щеше да се качи заедно с Хенри във влака, който ще тръгне на изток… към града, а в този град имаше една служба с началници, които никога досега не бяха виждали Дивия Запад… и в същия този град живееше семейството на Джо, което той едва ли щеше вече да познае…

Браун плю още веднъж, после отвори прозореца и се загледа навън. Беше ветровито и прашно и той знаеше, че в града този вятър и този прах на прерията ще му липсват.

Сега Дейзи все пак го бе забелязала и бе предугадила желанието му. Лицето й цъфна на прозореца на кухнята и миг след това тя излезе от кухненската врата с шише уиски и се приближи към прозореца на Брауновата стаичка. Дейзи беше съвсем млада, имаше мазна кожа и косата й отдавна не беше мита, но очите й бяха весели, а нослето й късо и дръзко.

— Още отсега ли ще пиете? — попита тя, като подаваше шишето на инженера и прибра монетата, но не без преди това да хвърли поглед към нея и да се увери, че днес Джо беше разточителен.

— От мъка по раздялата, Дейзи.

— Аз не се казвам Дейзи. За теб пък съвсем не. Вики се казвам.

— Вики не ти подхожда. Дейзи… уискито убива мъката от раздялата. Донеси си и ти една чаша!

— Не смятам да свиквам да пия, това е работа за стари господа. Аз не познавам никаква мъка от раздялата и затова нямам нужда от бренди, за да я убивам.

— Когато бях млад като тебе, и аз бях така самонадеян. Но годините минават.

— Ако смяташ и довечера да пееш такива тъжни песни, голяма скука ще бъде!

Джо пи от бутилката.

— Та тази вечер никой няма да се занимава с мен. Това е просто само една възможност всички да могат да се напият!

— Ако бъде само това, добре е.

— Защо да не бъде така… какво искаш изобщо да кажеш?

— Още не мога да забравя последното ръгане с ножове. Не мога да гледам кръв. Лошо ми става. Само като си помисля как изрева Маки, когато ножът застана над ухото му като молива на писаря… готова съм веднага пак да повърна.

— Нима и твоята цигулка има такива нежни струни? Искаш ли да се върнеш утре заедно с нас в града?

— Не ми минава и през ум. Маки…

— Ах, да… Но аз не смятам, че и днес ще се разпалят така. Ще почнем да пием едва в полунощ, след като дойде влакът. Дотогава всички трябва да бъдем трезви. После от полунощ до сутринта… за толкова време един истински пограничен жител още не може да загрее! Пък и случаят с дългата Лили вече е уреден, Бил Петльобореца има единствен права над нея.

— Да се надяваме, че ще бъде така. И тъй, до полунощ! — Дейзи-Вики се изкикоти предизвикателно и изтича към кухнята.

Джо Браун отпи още няколко глътки уиски и като нямаше какво друго да прави, излезе навън. Не можеше да остане да кукува цял ден в бараката.

След като стоя дълго пред линията, загледан на изток към построения вече участък, той долови удари на копита и скоро след това се появиха и група ездачи, най-напред Джим, след него още трима мъже, между които Джо разпозна Бил Петльобореца и един дребен мъж, който дори отдалеч изглеждаше мърляв в омачканото си облекло.

Ездачите доста бяха изморили конете си. Те прекосиха линията и поеха към лагера на станцията, така че трябваше да минат непосредствено покрай Джо. Накараха конете да минат ходом и тъй като Джим спря пред Джо Браун, останалите сториха същото.

— Добро утро — поздрави Червения Джим. — Нима бъдещият господин главен инженер на „Юниън Пасифик“ е станал вече?

— Станах — отвърна Джо. И веднага мина към тона на Джим. — Но явно без никаква нужда! Дали ще стоя да броя траверсите по линията или тревичките по прерията, или дъските на бараката — кярът е все един.

— Де да можех и аз някога да кажа, че нямам работа! Но ти ще видиш, пак ще стане голяма свинщина! Цял куп прикрити следи…

— Нима дакота искат да вземат участие в моето прощално празненство?!

Джим се разсмя кратко и престорено, без преход; това бе по-скоро един подигравателен вик.

— Де да знаеш! Може би тия дакота смятат, че именно там им е мястото и на теб ще ти липсва нещо, ако не дойдат. Не ти ли се е прияла пак пържена риба от отровена вода?

— Не си позволявай подобни шеги с мен!

— Тогава довиждане до полунощ! И да се надяваме, че няма да се видим по-рано. Иска ми се да си отспя, както се полага. Де да беше пристигнал вече влакът! Тогава ще ми олекне. — Джим подкара отново коня си, другите го последваха и Джо остана сам пред линията.

Всяко индианско нападение означаваше не само опасност, но и забавяне. А не биваше да се губи нито час, защото инак конкуренцията щеше да привърши своя участък един ден по-рано и обещаната награда щеше да бъде изгубена за компанията, за която работеше Джо. Джо напрегна несъзнателно зрението и слуха си, макар че това бе съвсем ненужно по това време на деня.

Когато Червения Джим стигна до широкия плац на малкото градче от палатки и бараки, той скочи на земята и се сбогува с двамата от мъжете. Подаде им юздите на своя кон и на Биловия. С поглед даде на Бил да разбере, че иска той да го последва.

Червения Джим живееше сам в една стаичка. Никой не знаеше как бе успял той да си издейства това право, с което не се ползуваха дори инженерите, та и самият отговорник на строителния лагер, но и

никой нямаше намерение да му оспорва това предимство. Стаичката беше съвсем малка, но Джим беше си построил дори двойни стени. За какво му бяха необходими те — това също никой не знаеше. Попиташе ли го някой за това, Червения Джим твърдеше, че нощем сънувал толкова много, че можел спокойно да разруши с един удар обикновена стена.

Вратата на Джимовата стаичка се заключваше. Джим отвори. На прозореца висеше завеска от мрежест плат, която не прозираше, но пускаше вътре достатъчно светлина за собственика на стаичката. Бръснатият червенокос скаут пусна Бил Петльоборeца да влезе пръв, докато той самият държеше още бравата на вратата.

— Седни спокойно — каза той, — аз ще ида да домъкна още нещо.

Бил се отпусна на леглото.

— Какво ще домъкнеш? — осведоми се той. — Нещо за пиене?

— Не, ракиена бъчво. Шарлеман.

— Какво? Кого?

— Много добре чу. Той е пристигнал снощи.

— И аз…

— И ти, неговият най-добър приятел, научаваш това чак сега от мен! Това е животът. И така, един момент! — Джим изчезна.

Бил изръмжа пешо и запали лулата си. Беше прекарал цяла нощ и цял ден на съгледвачески обход и се беше изморил като куче. Щом нямаше да си легне сега, поне да пийне нещо. Дано и Шарлеман да има същото желание! Трябваше да полеят срещата.

Джим се върна скоро с очаквания и го покани да седне до Бил. После извади месо и ракия изпод кревата си и го раздаде.

Когато се наядоха и напиха, Бил попита своя някогашен колега-съгледвач Шарлеман:

— А ти откъде изникна така неочаквано? Току изчезваш и после пак се появяваш и никой не те знае защо и откъде! Странен човек си ти.

— На север все пак ми стана скучно. Пък и се затъжих за тебе.

— Добре, че си мислиш, че ти вярвам на лъжите! Нима мислиш, че не видях как те беше наконтил тогава оня негодник Беззъбия Бен? Да не би да го е сторил безплатно! Кон, пушка, револвер, облекло — а ти не можеше да му дадеш пукнат цент!

Червения Джим се ухили самонадеяно, но същевременно недоверчиво.

— Чарли — намеси се той. — Какво чувам аз? Бен ти е дал повече от това, което му бях заръчал да ти даде! Ти си се опитал да си уредиш собствени сметки с него, драги. Но това е била най-голямата глупост през живота ти!

Шарлеман не се чувствуваше приятно между двамата си събеседници. Когато заговориха за стари истории, той мислено ги запрати в дън земя. Но щом като отново се бе осмелил да се върне в Юга, трябваше да се примири и със старите си приятели; друг изход нямаше.

— Не знам за какво говориш — отвърна той на Джим.

— Тогава аз ще ти обясня. Ти именно ни натресе Хари на главите! Как можа да ти мине през ума да накараш тоя проклет червенокож непрокопсаник отново да се махне от черните ходила?! Аз така добре бях разделил бащата от сина — Топ тук, Хари — там, а ти отново ги събираш заедно! Наистина не можеше да направиш нищо по-глупаво! Може би си си представял, че ще успееш да хванеш Хари на въдицата, както аз съм хванал Топ?

— Какво? Че аз никога…

— Хайде престани вече! Цялата работа ми е ясна. Аз съм приятел на Топ, не забравяй това! И ако искаш да живееш тук сред нас, господни Чарли с острата брадичка, не прави повече опити да ме залъгваш с глупости. Поне мене не! Така или иначе, сега Хари е при нас; увиснал е като репей за баща си и ни усложнява непрекъснато живота! Трябва да се случи нещо, иначе изобщо няма да постигнем нищо. Пет години…

— Какво пет години?

— Вече цели пет години измерват и строят линията тук — избягна Джим отговора. — Идната година линията ще бъде готова. Тогава ще дойде големият наплив… Преди това ние трябва да си осигурим печалбата. Иначе по-добре да си вървим още сега.

— Но за каква печалба говориш?

— Ако вие двамата не бяхте такива несигурни типове, можех да говоря по-ясно. Засега ще ви кажа само толкоз: ако Топ е сам, все пак можем да постигнем нещо. Момчето трябва да се махне оттук!

Шарлеман и Бил, които седяха отдясно и отляво на Джим, гс погледнаха единият с левия, другият с десния ъгъл ма окото си.

— Аха! — рече Бил.

— Аха! — рече Чарлз. — Значи, Топ все пак знае нещо. Но ти защо не си взел вече златото? Нали си имал пет години на разположение, пък и Топ ти е приятел!

— Всеки си говори каквото си знае. Аз всичко сам съм видял. Топ трябва да скъса със своите глупави индиански разбирания за чест и да се присъедини към нас, иначе нищо няма да излезе, а преди това момчето трябва да ни се махне от пътя, то ме мрази и никога няма да издаде нито дума. Това е ясно като бял ден.

— Ами ликвидирай тогава момчето! Да не би много да се затрудняваш! — Това беше мнението на Бил.

— Аз трябваше да обещая на Топ, че няма да се докосна до момчето му.

— А пък всеки знае, че ти никога през живота си не си изменял на дадената дума, нали! Червения Джим, джентълменът!

— Напрегни си малко остатъците от мозък, които не са потънали още под изпаренията на брендито! Ако убия момчето, ще си проиграя картите пред стария. Не стават тия работи така, както ти си ги представяш с твоя петльоборски мозък. Ние имаме нужда от Топ! Само от него! И то като приятел.

— Твоя работа. Какво ще дадеш, ако очистим момчето, без никой да разбере?

— Вие двамата няма да успеете сами.

— Охо! Тоя дългокос хлапак — седемнадесет години, и нищо повече… с лявата си ръка ще го очистя!

— Не подценявай тоя млад индианец, Петльоборецо! А освен това той съвсем не е сам и затова не можеш да се справиш самичък с него.

— Той не върви постоянно заедно с баща си!

— Но за сметка на това е станал рафиниран водач на група нашият Хари. Иначе отдавна да сме уредили въпроса, можеш да ми вярваш.

— Той? Шеф на банда? Че как не съм забелязал досега!

— Това, което сега казваш, доказва само, че Хари е по-умен от тебе. Той действува като истински индианец. А те добре умеят да

създават цял съюз, без никой да забележи нищо. Вече съм открил най-малко десетина мъже, които са готови да последват Хари, само той да им свирне. Но сигурно са повече. А и сред нас има някой дърдорко — защото, каквото и да предприема аз, Хари го знае вече със сигурност само след няколко часа. Затова поне вие двамата си дръжте езика! Защото той дяволски бързо умее да си служи с ножа, пък и очите му шарят навсякъде.

— Хм! — изръмжа Бил.

— Хм! — измуча Чарлз.

— И какво тогава? — попита Бил. — За какво ни разказваш целия този роман?

— Тази нощ прощалното празненство на Джо ще бъде тъкмо удобен случай. Не мога да кажа още как… но…

— Не. — Бил не беше съгласен. — Нима открито?

— Само открито. Трябва да се случи по време на сбиване.

— Но той не идва на нашите пиенета. Как ще го доведеш?

— Това е работа на Джо. Нали е прощално празненство!

Дори Хари не може да бъде толкова нелюбезен, та въобще да не дойде.

— Джо бива ли да знае за нашето намерение?

— И дума да не става!

— Не е много чиста работата. Но да приемем, че Хари дойде. Баща му също ще бъде там!

— Трябва да се случи нещо такова, че и бащата да разбере, че не можем да не се хванем за гушата с Хари!

— Намери ти такова нещо!

— Много просто.

— Нима?!

— Да. Ти, Бил, никога няма да се научиш да наблюдаваш индианците. Топ е занесен по сина си, но именно затова съществува една точка… една-единствена точка, по която, щом я засегнат, старият веднага се разбеснява.

— И коя е тази точка?

— Той няма доверие в Хари. Това е една стара глупава история. Топ ми я е разказвал. Когато тръгнали срещу Мечата орда, която бе отровила водата и с това цялата наша работна група, момчето се отклонило от задачата, защото искало да предупреди сестра си или

майка му… нали Топ и Хари произхождат от бивака на „Мечите синове“… Топ никога не може да се върне повече там; него го прокудиха, защото той стана мой приятел… но той се страхува, че Хари може да го напусне и отново да се върне дома…

— И да ни напусне и ни предаде? Тъкмо това си мислех отдавна!

— Щом се изрече съмнението, то всекиму става ясно.

— Но кой ще го изрече? — попита Шарлеман.

— Никой от нас трима̀та! — отвърна Бил.

— Не, никой от нас — потвърди Джим. — Някой съвсем страничен.

— Например Маки? — предложи Бил.

— Ако не е станал страхлив — възрази Джим. — Твоят нож зад ухото му, Петльоборецо, съвсем не му беше приятен.

— Затова обаче ме смята за силен враг. Пък е и глупав.

— Да, глупав е. Няма нужда да му даваме много-много да разбере. Само толкова, че като се напие, да подхвърли, че Хари поддържа тайни връзки с Мечата орда…

— Хм! Не е лошо. Помисли си, че това може дори да е истина. Впрочем един допълнителен въпрос: ти за какво разправи тия страхотии на Джо за скритите следи? Ние нищо не открихме, съвсем нищо! Абсолютно нищо!

— Ами защото следите наистина са скрити.

— Не дрънкай глупости. Каква цел преследваш с това?

— Нима още не ти е ясно?

— Ааа. Просветва ми вече.

— Дори и на тебе?!

— А как ще реагира Хари, ако Маки го обвини в предателство?

— Това тъкмо е най-чувствителното място на Хари. Следователно той веднага ще реагира с куршум или с ножа си — според условията. Тогава ние ще се намесим, за да отмъстим за убития Маки.

— Това ще рече, че трябва да сме повече и да изолираме предварително Хари.

— Това е най-важното. Щом го очистим, неговите приятели няма повече да надигат глава. Защото те държат на него само заради облагите, които крие това приятелство за тях, така мисля аз. А от един покойник никой нищо не може да очаква.

— Ти съвсем не познаваш всичките му приятели.

— Не, но ние се познаваме помежду си. Осем или десет мъже, които да ни бъдат непосредствено под ръка, ни стигат.

— Ами ако все пак се измъкне жив?

— Ще накараме да го задържат като убиец и ще го върнем утре с влака, за да върви на съд. А пък там не се церемонят много с индианците, и досега не знам индианец да е преживял повече от две години в затвор.

Бил гаврътна още едно бренди.

— Но това е последното! — рече Джим. — Иначе ще почнеш да дрънкаш много.

— Последното преди полунощ! Това е истина, както е истина, че аз съм победил вече в двадесет и шест борби на петли! Може би днес към това число ще прибавим двадесет и седмия!

— Време е вече! Твърде дълго почиваш! Но сега стига приказки. Вече знаете всичко необходимо.

Джим изхвърли двамата си гости навън, събу ботушите, за да поизветри краката си, и легна върху леглото.

Докато Червения Джим заспа, Бил Петльобореца отведе другаря си Шарлеман в голямата палатка-склад, в която бяха натрупани бурета и сандъци. Бил се беше настанил на квартира в един свободен ъгъл заедно с други двама мъже. Ъгълът беше преграден с бурета и сандъци срещу неканени гости. Тук бяха натрупани одеяла, шишета бренди, бирени чаши, тенджери и какво ли не още.

— Хубава дупка за ленивци! — ухили се Чарлз.

— Лисичата ни бърлога… Аз ще поспя няколко часа сега. А ти?

— Още не съм разпределен никъде. Какво може да направи тук човек за няколко часа?

— Ами иди да правиш компания на Джо. Поздрави ли го вече?

— Не. Днес още не ми е прекосявал пътя.

— Тогава върви сега. Той всякога има пури.

— Не е лоша идея. Приятно спане!

Шарлеман огледа малко по-внимателно склада и се запровира през трудовото оживление на лагера. Видя отдалече Джо, който все още стоеше край линията. По пладне вятърът се беше поуспокоил, прахът се беше слегнал. Небето обаче не беше ясно. Въздухът беше

мъглив и студен и веригата на Скалистите планини на хоризонта приличаше повече на ивица мъгла, отколкото на твърди скали.

Дългият мъжага с острата брадичка стоеше вече цяла минута край инженера, когато той най-после го забеляза. Джо се беше унесъл съвсем в мислите си.

— А, ти ли си бил! — каза той само и измери Чарлз с очи — нито любезно, нито отблъскващо.

Шарлеман беше напълно безразличен на инженера като човек, но той все пак бе една от фигурите, участвували в опасната игра, чийто завършек вече стоеше съвсем близо пред тях, и като си помисли за това, Джо поздрави съгледвача, да речем, като някаква мебел, която някога си използувал и която неочаквано отново откриваш в някакъв килер за вехтории.

— Трябваше да дойда и да видя как ще се свърши онова, което бяхме започнали заедно — поинтимничи Шарлеман.

Това беше неприятно на Джо, но той поднесе очакваната пура.

— Да, да — рече при това разсеяно. — Да се надяваме, че сега, през последната година, ще бъдем достатъчно бързи.

— Заминавате ли си утре?

— С влака.

— Значи, тая нощ ще празнувате раздяла? — осведоми се Чарлз, макар че много добре го знаеше.

— Ти, разбира се, също си поканен, Шарлеман.

— Всъщност ние четиримата би трябвало да седим заедно: вие с Хенри и аз — не така голички като тогава, но все пак като четиримата… да, именно като четиримата…

— Които не пиха от отровената вода, да. Заповядай на нашата маса! Топ, който ни спаси тогава нас, четиримата, би трябвало също да присъствува.

— Чух, че синът на Топ отново се бил върнал при него?

— Отдавна вече е при него. И него ще доведем на нашата маса. Да отпразнуваме още веднъж старите времена!

— Макар че не бяха много добри. Джо се усмихна принудено.

През прериятa отново се приближаваха галопиращи ездачи, втората съгледваческа група, предвождана от млад индианец. Шарлеман изгледа младежа. Едва успя да го познае. Хари не само беше пораснал. Последните четири години изобщо го бяха променили.

Джо извика индианеца, който веднага се приближи към инженера, без да слиза от сивия си жребец, докато другарите му продължиха пътя си и се отправиха веднага към палатките и дървените бараки. Ако Шарлеман очакваше, че Хари ще го поздрави, доста се бе излъгал. Младият индианец гледаше само към Джо, очаквайки някаква забележка или въпрос от шефа, и по лицето му не се бе изписало никакво особено напрежение или любезно отношение към инженера.

— Аз утре си отивам, ти знаеш това, Хари! — каза Джо. — Щом тази вечер влакът пристигне, започваме да празнуваме раздялата. Баща ти и ти, вие също ще ми бъдете гости.

— Аз отново трябва да поема службата си през нощта.

— Разгледахте ли подозрителните следи?

Индианецът не отвърна веднага и изрази чрез късото си мълчание изненадата си.

— Не съм видял никакви съмнителни следи — каза накрая той.

Сега беше ред на Джо да се изненада. Той също почака един миг, докато отговори:

— Толкова по-добре. Тогава ти спокойно би могъл да се освободиш през тази нощ поне за няколко часа. Ще те чакам.

— Ще дойда, ако е възможно.

Младият индиански скаут се отдалечи с коня си. Джо и Шарлеман го проследиха с поглед.

— Ще трябва да поговорите с неговия старец — посъветва Шарлеман. — Той ще го доведе.

Джо Браун направи отбранително движение с ръката си срещу това предложение, което му се стори много нахално. Той самият беше най-високата инстанция в строителния лагер за всички съгледвачи, тъй като имаше доста опит в прерийния живот, и искаше да разпредели силите така, че да може да събере около себе си за два-три часа старите прерийни вълци.

— Странно — промълви само той. — Единият изказва опасения за някаква голяма свинщина, която може да ни сполети, а другият въобще не иска да признае, че е забелязал нещо.

— Наистина е странно — потвърди Чарлз.

Джо искаше да се освободи от Шарлеман. Затова се махна от мястото си край линията и най-напред се върна обратно в стаичката си. Там намери Хенри.

Младият инженер беше силно оживен и изпълнен с очакване.

— Тази нощ ще бъде прекрасно, Джо! Освободих Цигуларя, който непрекъснато дращеше върху инструмента си като с четка за миене на дъски. Открих край балите и чувалите един циганин, Джо, това се вика музикант! Ще видиш как ще свири! Яденето вече се готви. Шефът ще мине разходите към общата сметка. А утре най-после се махаме от тази мрачна степ! Колко се радвам!

Джо се усмихна с най-любезната усмивка, която можеше да се изпише все още върху изпитото му лице.

— Важното е, че поне един се радва, тогава, значи, все пак ще успеем с нашия участък. Идущата година премията трябва да бъде наша!

— Трябва, Джо! А сега извинявай! Имам още много работа. Само още нещо бързо да те попитам: кого искаш да поканим на нашата маса?

— От отговорните лица — когото се налага. На всяка цена и старите прерийни бегачи, които са били свидетели на живота ни тук.

— Искаш да кажеш… искаш да кажеш… Хм! Знаеш… Бил Петльобореца не е най-подходящата личност, чието присъствие би ме радвало на нашата маса. Том го няма вече…

— И това е вярно. Съедини две маси една до друга. Ние ще седим заедно с отговорните лица, а на съседната маса нашите луди глави.

— И Топ ли?

— Топ и Хари.

— Хари пак ще откаже. Той не може да понася белите.

— Тоя инат, който веднъж ми спаси живота…

— Който… ти…?

— Стара глупава история. — Джо не знаеше, че бе употребил същите думи, както преди малко Червения Джим. Подвоуми се леко, после реши да продължи. — То се случи някога, по време на наказателната експедиция срещу Мечата орда. По-малкият брат на Хари, който живееше още в родните им шатри, почти дете, се нахвърли с ножа си върху мен… аз съвсем не бях подготвен за такова нещо, но в последния миг Хари му заби своя нож… може би погледът на баща му го бе принудил… Да оставим това! — Джо, който, изглежда, бе забелязал недоумението и недоверието, което се бе изписало върху

лицето на младия Хенри, млъкна — Хари трябва да дойде тази вечер — допълни само той. — Предай му сърдечен поздрав от мен и че участието в празненството също е служба.

— Добре, тогава знам как да постъпя.

Хенри се отдръпна с объркани чувства и за успокоение си взе още една пура от запаса на Джо.

Младият инженер отиде с бързи стъпки още веднъж в кухнята. Тук един сигурен в себе си готвач командуваше тенджерите и готвачките, сред които имаше и три негърки, и една възрастна индианка. Хенри се натъкна на Шарлеман, който тъкмо разговаряше с едно от белите момичета, помощничка в кухнята, и продължаваше разговора въпреки враждебните погледи на готвача.

— Добре, добро! — рече най-после момичето. — А сега побързай да излезеш оттук!

Шарлеман позавъртя самодоволно острата си брадичка, кимна на Хенри като на стар познат и се отдалечи важен, важен.

Хенри поиска от готвача да го увери още веднъж, че е получил всичко необходимо от управлението на лагера, после излезе от готварската барака, за да се отправи към индианската шатра на края на лагера на станцията, където се бяха настанили Топ и Хари.

Хенри се шмугна през отвора на шатрата. Намери вътре Харка, който сигурно бе лежал дотогава върху една завивка от бизонска кожа, но посрещна влизащия отново на крака. Двадесет и пет годишният Хенри беше една глава по-нисък от високо израслия млад индианец. Досега младият инженер не бе обръщал много-много внимание на съгледвача. Беше го снабдявал от време на време с някоя книга, когато Хари искаше да се упражнява да чете, а също така му бе доставял срещу кожи и географски карти. Но отношенията им си бяха останали студени и делови. Сега, през последния ден, който Хенри преживяваше в прериятa, той погледна индианеца малко по-съсредоточено. Лицето на момчето не беше лице на млад човек. Добре оформеното чело, извитият нос и цялостното очертание на лицето показваха, че то беше съвсем слабо. Клепачите му винаги бяха спуснати и оставяха само един тесен отвор, който му даваше възможност да вижда, но не издаваше никакъв израз. Хенри чувствуваше чужд този млад човек. Неизяснените представи и слухове за „най-добър съгледвач“ или „предател“, „спасител“ и „братоубиец“ не можаха да се подредят в по-

скоро повърхностните, отколкото дълбоки мисли на младия инженер и в неговите спокойни чувства; той не намираше никакъв контакт с Хари.

— Джо Браун каки теб и баща ти на прощалното празненство тази нощ. Каза, че празненството влиза в служебните задължения — рече Хенри с малко безочлив тон.

Индианецът не пое тона. Отвърна късо и отмерено:

— По време на служба аз не пия. Изобщо не пия. Значи, ще създам ядове, ако дойда, но щом като Джо Браун иска, ще дойда — ако и баща ми желае същото.

— А кога ще се върне Топ?

— Довечера.

— Добре! Ще ви чакаме, щом влакът пристигне.

Хенри си излезе с по-голямо удоволствие, отколкото беше влязъл. Не само, че не изпитваше голяма симпатия към Хари, но беше видял също така в дъното на шатрата седнало някакво същество, от което усети, че го побиха тръпки. Това сигурно беше индианка. Може би беше стара, може би беше още млада. Лицето й нямаше нито човешки, нито нечовешки вид; то изглеждаше направо извънчовешко. Ушите и носът и бяха отрязани. Старите рани бяха зараснали от само себе си. Бузите й бяха хлътнали, ръцете й бяха слаби. Тя седеше в дъното на шатрата като дървена фигура, прикрита с черно памучно платно. Инженерът се потърси несъзнателно, когато излезе от шатрата.

Хапи също с удоволствие го видя да си излиза. Младият индианец не легна отново, а седна върху завивката си от бизонова кожа и се замисли.

Когато си изясни собствените си чувства, той излезе от шатрата и се приближи до базара. Базарът представляваше една обикновена търговска лавка, за която бе пригодена една, барака с плъзгащ се прозорец. Стоките се продаваха с комисионна, на много скъпи цени. Тъй като нямаше друг магазин обаче, клиентите все пак се трупаха. Харка изчака е равнодушно търпение, докато всички, дори и онези, които дойдоха след него, напазаруваха, после поиска количеството тютюн за лула, което винаги купуваше, и плати с дребни монети, които извади от индианска везана кожена кесия. От вътрешната страна кесията бе половината зелена, половината оцветена в червено.

Индианецът държеше отворената страна така, че продавачката да види зелената вътрешност. Това беше ням въпрос и продавачката, мелез от бял и индианка, млада, чернокоса, с кафява кожа, показа бялата броеница на зъбите си, разсмя се и каза на своя дакота диалект:

— Баба слуша внимателно. Довечера ще отиде с внучето си за вода.

— Ехей, уредихте ли си срещата?

Харка чу този въпрос зад гърба си и веднага позна гласа. Беше на Маки.

— Защо? Ти ли искаш да имаш момичето? — отвърна той с въпрос.

— Не, не, аз не искам да имам нищо общо с мелези. Само се радвам, че и ти захапа най-после някъде въдицата.

Младият индианец се усмихна иронично, но тъй, че Маки да не види нищо, и си отиде.

Отнесе тютюна в шатрата, подаде го на обезобразената индианка да го прибере, изпуши една лула и после отново легна да спи. До вечерта имаше още много време.

Когато се събуди и навън вече се стъмваше, той се погрижи за коня си, който стоеше завързан пред шатрата. Отвърза го, яхна го и се отдалечи доста от лагера, докато стигна един поток, в който все още имаше малко вода. Не се беше отдалечил съвсем от миризмите и шумовете на лагера, но бъркотията от гласове, тракането на съдовете от кухнята и складовете, миризмата от големите тенджери с готвено, неприятният мирис на непрани дрехи и човешки тела все пак идваше съвсем слабо до него на поляната, край брега на потока, където Хари остави сега коня си да пие. Подухваше вечерен ветрец. На запад все още светлееше една бяла ивица над виолетовите тъмнеещи скали. Първите звезди заблещукаха на небето, от което слънцето вече се бе скрило.

Бабата, за която бе говорило момичето в лавката, вече бе дошла.

Хари наблюдаваше скритом индианската жена, напълняла, възрастна жена, която денем работеше в кухнята и по този начин прехранваше себе си и своето внуче. Тя беше довела сега и детето, едно четиригодишно момиченце. Докато детето се плискаше в плитката вода, старата заговори с езика на знаците, но не с детето, както би предположил непосветеният наблюдател, а с Хари, когото тя

назоваваше с индианското му име Харка. Тя му съобщи, че Шарлеман бил поканил една белокожа девойка от кухнята за прощалното празненство и че й дал да се разбере, че на празненството ще има много ядене и пиене и изобщо щяло да стане голяма дандания, а от някои изрази старицата била заключила, че мъжете подготвят нещо лошо някому. Младият индианец следеше внимателно околността и когато се убеди, че никой не го наблюдава, отговори също с езика на знаците:

— Русата брада да дойде заедно с всички наши братя.

Старата разбра. Докато Харка остана с коня си край потока, тя повика детето, накара го отново да се облече и се завърна обратно в лагера. Тя живееше заедно с негърките в едно общо помещение до кухнята. Отведе сега там внучката си. После извади от стария сандък, в който прибираше своите вещи, една памучна мъжка куртка, която сама бе закърпила, и отиде с нея в ръка в отсрещната канцелария, където водеха списъците за заплатите. В момента един човек с руса брада, когото брадата правеше да изглежда по-възрастен, отколкото беше, тъкмо метеше канцеларията. Старицата взе метлата от ръката му и я опря о стената, положи закърпената куртка върху писалищната маса и каза на русобрадия:

— Отведи на прощалното празненство всички приятели. Хари ще дойде.

Младият човек взе куртката си, благодари и излезе от стаята. Навън облече куртката, погледна към звездите, увери се, че е още много рано и има достатъчно време наистина не за да изгуби цял час, но все пак да свърши работата си спокойно. Тръгна, сякаш безцелно, към железопътната линия, към мястото, където трябваше да спре очакваният влак, и намери там един трапер, който сякаш дежуреше с пушка в ръка.

— Тази вечер по време на празненството ще седнем до Хари — каза той уж между другото и после се осведоми какъв товар очакват да донесе влакът.

Когато двамата видяха на доста голямо разстояние да се появява Червения Джим, русобрадият си отиде. Досега Джим не го беше познал още, но той не искаше да му дава повод да насочи по-специално вниманието си към него. Маклийн насмалко не бе паднал жертва на револвера на Джим; по време на една стачка на

строителните работници на железопътната линия преди три години. Тогава го бяха уволнили, но той отново бе успял да постъпи на работа под фалшиво име и променен от израслата му междувременно брада. Писарят в канцеларията се държеше към него като към ординарец; и прислужник и най-нахално го използуваше като помощник при водене на списъците. Така Маклийн беше в течение на много неща, които по мнение на лагерното ръководство въобще не представляваха никакъв интерес за него. От него именно Харка бе разбрал какво възнаграждение получаваше Джим като отговорник на съгледваческата група от шест души и от този ден нататък се наложи Джим да плаша на: съгледвачите повече. Разправията беше минала кратко и ясно и оттогава Джим мразеше Хари още по-силно.

Докато русият продължи да обикаля из лагера, младият индианец се беше върнал обратно с коня си в своята шатра.

Завърза мустанга отново пред вратата. Пъстрият кон на баща му също беше вече там и пасеше. Значи, Матотаупа се беше върнал от дежурството си. Когато Харка влезе в шатрата, той намери баща си заспал. Седна и зачака, докато Матотаупа се събуди от само себе си след три часа.

Обезобразената индианка излезе напред от дъното на шатрата, подтъкна огъня и изпече за Матотаупа едно парче филе от антилопа.

Клоните пукаха леко в огъня, месото на шиша миришеше приятно. Матотаупа седеше срещу Харка край огнището.

— Откри ли нещо? — Матотаупа говореше на диалекта на дакота. Предполагаше, че жената в шатрата не го разбира, тъй като тя беше от племето семиноли.

— Не, нищо не открих — докладва Харка.

— И аз не. Изглежда, че са се отказали от нападенията. Филето вече беше готово; Матотаупа започна да се храни.

— Хенри идва тук — поде отново Харка. — Заръча да отидем двамата с теб на прощалното празненство на Джо, щом влакът пристигне.

— Ще отидем.

— Аз не пия. Те ще искат да ме подиграват за това и ще стане караница. Не е ли по-добре да си остана в шатрата?

Матотаупа продължи да яде, но сега антилопеното месо не му беше вече така вкусно, както в началото. Тонът, с който Харка бе

произнесъл думите „аз не пия“, беше спокоен и въпреки това бе раздразнил бащата. Защото Матотаупа чу едновременно в него и въпроса: „Ти ще пиеш ли?“ и дали той бе поставен, или не, сега Матотаупа си го зададе сам и не знаеше какво да си отговори.

— Да нарушават обичаите на домакините не е присъщо на бойците на дакота — каза най-после той. — Не е добре също и това, че ти нямаш никакъв опит в това отношение. Още първите чаши ще ти стигнат, за да се проснеш под масата.

Харка не отговори нищо.

— Преди три дни тук идваха непознати хора, ти знаеш това — поде Матотаупа друга тема. — Аз размених нещо и също ще почерпя тази вечер по време на празненството нашите приятели.

Харка мълчеше, ала погледът му сякаш питаше: „Нима не можеш да се проявиш по друг начин?“ Матотаупа отвърна на незададения въпрос:

— Нашите бащи са били оглала, хора, които щедро са раздавали имуществото си. Не съм просяк, който само взема, и смятам, че това не би се харесало и на моя син.

Харка и сега не каза нищо.

След като се нахрани, Матотаупа легна още веднъж да спи. Дежурството му като съгледвач започваше едва на другата заран отново. С Харка случаят беше друг. За него вече беше време да тръгва с групата, която водеше. В полунощ той смяташе да се върне в лагера заедно с пристигналия влак, пък след това Джо щеше да определи какво да прави по-нататък. Може би дотогава и инженерът щеше да помисли, че би било по-добре, ако Харка остане навън и през втората половина на нощта, за да помага за охраняване на техния участък от железопътната линия.

Харка се бе уговорил с тримата мъже, които се числяха към неговата група, нощем да излизат на дежурство пешком. Затова остави сега сивия си жребец край шатрата. На мястото, където щеше да спре влакът, той намери един млад прериен бегач и двамата съгледвачи от племето на пани. Нямаше какво много да уговарят. Четиримата вече отдавна се бяха сработили. Знаеха сигналите си за всяко време на деня и нощта, знаеха също така кой участък трябваше да охраняват тази нощ. Че Харка предвождаше групата, макар че беше най-младият, се бе получило от само себе си. Останалите трима предпочитаха да се

осланят на него и младият прериен бегач, който официално бе натоварен с водачеството, го бе предоставил неофициално на индианеца.

Когато четиримата се готвеха да поемат всеки по своя път, към тях се приближиха Шарлеман и Маки и ги задържаха още малко.

— Ето го и него — каза Маки на Шарлеман. Чарлз се обърна към Хари.

— Момче, ти нима не ме позна?

— Познах те.

— Как си?

— Добре.

— Тук околността все още е не много спокойна. А какво прави Мечата орда?

— Няма следи.

— Няма следи? Я виж ти! Дали наистина са се оттеглили, или само подготвят някоя нова хитрост?

— Довиждане! — каза Хари, остави Шарлеман и пое с тримата си другари в североизточна посока към далечната прерия.

Шарлеман и Маки проследиха с поглед четиримата дебнещи мъже, докато те изчезнаха сред вълнистия терен. Шарлеман остана още на мястото си и Маки, който вече се канеше да се връща, попита:

— Още нещо ли има?

— Нищо ли не ти направи впечатление?

— Че какво?

— Как тоя червенокож неочаквано се измъкна.

— Индианците са все такива чудаци.

— Можеше спокойно да отговори. Но той не обича да го питат за Мечата орда. Нима не забеляза това?

— Възможно е. Какво ми влиза то на мене в работата?

— Може би на всички ни това ще ни влезе още веднъж в работата много повече, отколкото бихме желали.

— Не те разбирам.

— Ами че той е от Мечата орда. Дявол го знае какви отношения поддържа и днес още с тях.

— Ами, така ли мислиш?

— Все едно, че нищо не съм ти казал. Но като си помисля само как искаха да ни изтровят всичките… тогава все пак бих предпочел

някой друг за съгледвач, а не именно човек от това племе.

Маки плю.

— На мен индианците изобщо не ми харесват! Чух, че тая нощ и те щели да вземат участие в празненството. Това пък за какво е необходимо? Остава Джо да покани само и някой негър!

— Дотам сме стигнали. Затова пък ние трябва да се държим по-здраво един за друг.

Двамата се върнаха отново в лагера.

Времето минаваше. Към полунощ необикновено много мъже, също жени и девойки бяха на крака, за да посрещнат пристигането на влака. Засега и товарните влакове не пътуваха още редовно. Понякога бурята вдигаше някой влак от релсите или някое стадо бизони лягаше пред локомотива и той не можеше да продължи пътя си. Индианците от своя страна избиваха релсите, ако това им се удадеше незабелязано, защото вече отдавна бяха разбрали, че локомотивът, това тайнствено животно, може да пътува само по желязната си пътека и беше съвсем безпомощен по тревата, та дори и по прашния бизонов път.

Влакът трябваше да докара не само материал, но и заплатите, и провизии. Всички го очакваха.

Когато в тишината на нощната пустош се разнесе тракането на колелетата и пухтенето на буталата, в станцията избухнаха весели възгласи и когато локомотивът, изпускайки пара и свистейки, взе последния завой, мъжете започнаха да се удрят по раменете и по собствените си хълбоци, защото сега вече не само беше сигурно, че влакът пристигаше невредим, но и също, че заминаването на Джо можеше да бъде отпразнувано както заслужаваше.

Машинистът натисна спирачките, влакът спря. Групите на разтоварачите вече бяха готови и веднага се заловиха за работа.

Джо Браун стоеше заедно с Хенри и с отговорника на лагера Тейлър.

— И така в последния ден все пак нещо поне се свърши както трябва — каза инженерът. — Тогава можем да започнем да празнуваме! Да вървим!

Край тримата мъже бяха стояли още двама други инженери, сред които и заместникът на Браун. Те се присъединиха към тях и групата пое бавно към главния плац и към грамадната барака, която служеше за трапезария и кръчма. Бяха наредени обикновени маси и пейки, по

средата на голямото помещение бе издигнат подиум, където вече бе заел място оркестърът с новия циганин-цигулар. Когато влезе групата на ръководителите, музикантите удариха поздравителен туш и от различните маси прокънтяха викове за поздрав. Бараката бързо се изпълни с хора. Разнесе се всеобща глъчка, сред която всеки отделен шум бе загубил вече собственото си звучене и въздействуваше само като подсилване на общия грохот.

Масите и пейките бяха подредени така, че покрай стените на помещението се образуваше свободен проход. Отделени от този външен кръг, в който можеха спокойно да вървят един до друг трима-четирима души, масите бяха подредени в един голям вътрешен четириъгълник. През него имаше оставени само тесни проходи за прислугата, които се кръстосваха като мрежа. Масата за инженерите и за отговорника на лагера стоеше на външната страна на този четириъгълник, непосредствено край широката пътека, от горната тясна страна на бараката. От долната страна беше подреден тезгяхът на кръчмаря.

За масата, на която щеше да седи Джо Браун, някой бе донесъл покривка и цветя. За обичайната среда това беше странно, може би дори глупаво, и Хенри не знаеше нищо за това, но сега се престори, сякаш непременно трябваше да бъде така. Джо Браун по средата, заместникът му вляво от него, отговорникът на лагера — вдясно, председателствуваха срещата. Широкият коридор беше зад гърбовете им, по този начин можеха да ги обслужват удобно. Останалите инженери, счетоводителят, касиерът, отговорникът за експлоатацията на железопътната линия намериха картичките с имената си на същата маса, на която не биваше да сяда никой непредвиден от Хенри. Дейзи-Вики дойде и попита за поръчките на господата. Джо поръча за цялата маса.

Когато инженерът се огледа за другарите си от пионерските времена и за останалите изтъкнати съгледвачи и прерийни бегачи, той видя, че за тях бяха определени следващите две маси, които гледаха към средата на помещението. Бил Петльобореца също вече бе дошъл и беше довел и своята дълга Лили. Шарлеман също дойде, появи се и Червения Джим, едър, широкоплещест, целият облечен в кожа, с всичките си оръжия, с изключение на пушката. Двамата други мъже също носеха ножовете и револверите си. После влезе Матотаупа. Беше

вчесал косите си гладко и ги беше сплел наново на плитки, а змийската кожа, която пристягаше челото му, бе украсена на тила с две орлови пера, които някогашният племенен вожд носеше много рядко. Той беше облякъл хубава везана дреха, която се спускаше свободно над колана набедреника му. Бродерията не изразяваше обикновените шарки и цветни съчетания, характерни за племената на дакота. Дрехата бе ушита в един бивак на пани за Матотаупа. Малцина знаеха това, от белите — никой. Матотаупа беше много висок и представляваше изпълнена с достойнство фигура не само поради облеклото, но и поради изпънатата стойка на тялото му тази вечер. Червения Джим наблюдаваше индианеца от известно разстояние и се питаше: „Какво ли го е прихванало отново! Гледа около себе си като някакъв вожд, който посреща гости; не като индианец, когото са поканили волю или неволю въпреки някои съображения, само защото е някогашен боен другар.“ Дойде и Харка, който вървеше на няколко крачки подир баща си. Той вече беше почти толкова висок, колкото него, само беше все още по младежки строен и слаб. Бе дошъл без връхна дреха, тъй като изобщо не притежаваше лятна дреха, а само неизбежната за зимата кожена дреха. Матотаупа естествено беше разбрал, че отказът на Хурка да си поръча да му ушият лятна празнична дреха само изразяваше презрителното му отношение към белите мъже. По тази точка Харка упорито не се беше оставил да го уговорят. Голото му тяло беше много добре намазано с мас не само заради дежурството, от което той се беше върнал вече, но и още веднъж заради предстоящото празненство. Той беше гладък като змия; никоя ръка нямаше да успее да го задържи лесно. Завивката от бизонска кожа, изрисувана със случки, възхваляващи делата на баща му като боен вожд на Мечата орда, той бе прехвърлил през рамо и бе покрил с нея гърдите и гърба си. Така никой не можеше да види какво оръжие се крие под кожената завивка. Младият индианец си избра място, което оставяше зад гърба му масата, на която седяха Джо Браун и инженерите, а оставяше пред него всички погранични жители. Той не седна веднага, тъй като повечето от останалите гости също не бяха седнали още. Но застана така край масата, че да си запази желаното място.

Оркестърът свиреше, циганският диригент се приближа към гостите, които седяха край подиума, и запя, свирейки на цигулката си. Някои от най-рано дошлите започнаха да се смеят и поздравяваха Джо

с вдигнати в ръка чаши. Джо се изправи и благодари. Нямаше намерение да държи реч.

Матотаупа се приближи към Джо Браун и му пошушна няколко думи. Браун вдигна бързо глава, изненадан, зарадван, и кимна на келнерката, по чиято мазна кожа вече се бяха отделили капки пот, преди още работата да бе започнала както трябва.

— Дейзи — каза той, — за да знаете и ти, и твоите колеги: на двете предни маси пред нас ще сервираш пиене за сметка на Топ. Разбра ли?

Девойката вдигна колеблив поглед нагоре към вожда.

— Щом тия от двете маси разберат това, Топ, утре заран ще има да ми платиш такава сметка, за която би могъл да купиш цяла ферма! Можеш ли да заплатиш толкова много?

Индианецът се усмихна доброжелателно, с чувство на превъзходство, поотвори малко кожената си кесия и остави девойката да хвърля един поглед в нея.

— По дяволите… Топ… та ти… кой би могъл да предположи подобно нещо! — Дейзи-Вики се изчерви цялата и очите й блеснаха, сякаш беше видяла някакво чудо.

Матотаупа й даде като предплата една едра монета.

— Това за твоята работа — каза той.

Миг след това девойката вече стоеше пред двете маси. Застана до Маки, който бе седнал до Шарлеман.

— Поръчката, моля — каза тя. — Топ плаща за всички!

Съобщението й бе прието с радостни възгласи и викове и сега поръчките заваляха така, че Вики трябваше да ги събира по няколко и да ги повтаря, за да не забрави нещо.

Шарлеман и Бил хвърлиха отново скрити многозначителни погледи към Червения Джим, ала Джим не ги забеляза, тъй като сам той гледаше втренчено Топ. Харка обаче забеляза погледите им в момента, в който тъкмо поръчваше на Дейзи-Вики да му донесе печено месо.

— Друго нищо — добави той в отговор на нейния въпрос.

На масата бързо се подредиха бира, бренди и празни чаши. Момичето бе повикало още двама души да му помагат.

Главите скоро се разгорещиха. Приказваха глупости и обикновени неща, а мъжете непрекъснато вдигаха чашите си за

поздрав към Матотаупа; изведнъж той бе станал много по-подчертано център на тържеството, отколкото Джо. Харка изяде парчето печено месо. Не се присъедини изобщо към разговора, който го отегчаваше. Въпреки всички наздравици в негова чест Матотаупа все още не беше изпил първата си чаша ракия. За да даде възможност да му налеят втора, той изля остатъка от първата на пода. Харка много добре забеляза това; то убягна обаче почти на всички останали, тъй като той го направи бързо и умело.

След един час почти всички в голямото помещение на кръчмата бяха пияни. На няколко маси гостите пееха в хор. Ръководителят на лагера Тейлър започна да разказва истории от своя живот. Заместникът на Браун се зае да излага смелите си перспективи за три железопътни линии, които щяха да прекосят целите Щати. Хенри мечтаеше на глас за живота в града. Джо Браун пиеше мълчаливо, изведнъж се беше почувствувал излишен. Тъй като на масата на Топ и Джим се освободи едно място, той се прехвърли при тях и не след дълго и Тейлър го последва.

— Да оставим новаците отзад да се забавляват сами — каза той, — аз имам нужда от прерийни вълци и истински мъже край себе си! Така съм навикнал!

Мъжете го оставиха да разказва и макар и на тази маса той да не намери по-внимателни слушатели за своите безкрайни истории, то те все пак поне можеха да го разбират. Матотаупа беше достатъчно любезен, за да поставя от време на време някой въпрос, с което показваше, че следи разказа.

Червения Джим беше още напълно трезвен, макар че беше пил повече от всеки друг. Бил Петльобореца се караше с дългата Лили. Той непрекъснато намираше за какво да я ревнува. Маки започна да се хвалоти и Шарлеман току му пригласяше.

Матотаупа все още не беше изпил всъщност повече от половин чаша. Харка не знаеше, че именно неговото присъствие възпираше баща му да се отдаде на собственото си желание и на заобикалящите го. Тази вечер за първи път Харка присъствуваше на масата, на която пируваха, и Матотаупа беше решил твърдо да докаже именно този пръв път на сина си, че един някогашен вожд може да бъде гостоприемен и разточителен, без да се държи недостойно. Ролята, която Матотаупа беше почнал да играе, сега му харесваше все повече и

повече. Той отдавна вече не бе стоял в центъра, докато по-рано това се случваше всеки ден, и приятното чувство всички да се възхищават от него го облада изцяло. Другарите му по маса не пестяха любезностите си към него.

Беше три часът след полунощ. Харка съобщи на Джо Браун накъсо, че трябва да си върви и сам да излезе на дежурство по своя участък от линията през последните часове на нощта, които бяха най-опасни за непредвидени индиански, нападения. Инженерът не каза не, защото Харка и без това не допринасяше нищо за общото веселие и разговор. След като Джо даде съгласието си, Матотаупа не можеше да се противопостави и Харка се приготви да се оттегли мълчаливо от масата.

В този миг към него се приближи Маки с чаша в ръка.

— Да пийнем по една!

— Изпий я сам — отвърна младият индианец и вече бе минал три маси по широкия празен коридор, когато Маки, вдигнал високо чашата, извика подире му:

— Изпий я де, проклет хлапако! Нима искаш да ми откажеш?

Харка смяташе да не обърне повече внимание на крещящия подир него Маки, но в този миг пред младия индианец се изпречиха четирима други мъжаги. Харка хвърли бърз поглед към своите приятели, насядали по масите. Те всички бяха готови да му се притекат веднага на помощ. Индианецът видя, че четиримата, които се бяха изпречили на пътя му, не можеха да го спрат да излезе от голямата барака, стига да искаше. Достатъчно беше само да прескочи страничните маси; никой от гостите, които седяха там, нямаше да бъде толкова бърз, че да успее да задържи Харка. Именно защото разчиташе на тази възможност, той се подвоуми още един миг.

— Аз нищо не ти отказвам. Просто не пия. Пий ти за собственото си здраве! — Когато извика това към Маки, той стоеше със съвсем отпусната стойка, сякаш нямаше намерение да предприема нищо особено през следващите няколко мига.

— Върви си тогава, магаре такова! Щом като не знаеш какво е вкусно и какво не!

Харка се усмихна леко. Това предложение беше съвсем невинен край, който той можеше веднага да използува. Изглеждаше, че полупияният Маки все пак не бе постъпил така, както бяха очаквали от

него подстрекателите му. Сега обаче някой пошушна нещо на пияния мъж.

— Да, върви при твоите дакота, където ти е мястото! — изрева неочаквано ни в клин, ни в ръкав Маки. — Тъкмо им е време да започнат да стрелят своите горящи стрели към нас!

На съседните маси, където бяха разбрали думате му. Всички разговори заглъхнаха. Думите „дакота“ и „огнени стрели“ се бяха забили като светкавица в съзнанието на всички, които ги бяха чули. Намираха се в барака, а бараката се издигаше сред все още размирната прерия. Нима имаше предатели сред собствените им редици?

Харка отскочи назад, по-бърз от собствената си мисъл. Той удари шумно Маки в лицето, така че той се олюля встрани, а Харка бързо застана край баща си. Отдавна вече беше лъхнал ръката си под завивката от бизонска кожа и бе сграбил оръжието си. Измъкна в този миг револвера, но не го насочи към Маки, а към Джим.

— Подсвирни им да си седнат по местата! — каза тихо той. — Или ще стрелям!

Червения Джим знаеше, че не можеше да предприеме нищо повече, което би убягнало от погледа на Харка, и затова разбра, че е демаскиран.

Вдигна леко разперените си ръце нагоре, с което искаше да покаже, че няма да вземе оръжието си, и каза високо:

— Били, накарай Маки да се върне на себе си! Това добиче всеки път вдига шум! По-рано за твоята Лили, сега с Хари. Изнеси навън тая пияна свиня!

Бил разбра, макар и да съжаляваше за настъпилата промяна. Той и Шарлеман хванаха под мишниците Маки, чийто нос кървеше, и двамата извлякоха нещастната жертва на техните планове от бараката навън. Дейзи-Вики изтича, вайкаща се, подир тях.

— Скрий револвера си! — заповяда Матотаупа на своя син.

Харка се подчини. Дясната му ръка се скри отново под завивката от бизонска кожа.

— Тогава аз отивам — каза спокойно той. И излезе, неспиран от никого. Приятелите му се усмихнаха незабележимо. Матотаупа, Джим и Джо седнаха отново на местата си.

— Това пък какво беше? — попита Тейлър, ръководителят на лагера.

— Просто Дивият Запад — обясни Джо. — Още една история за вашия репертоар.

— Аз не разбрах много-много какво се случи всъщност.

— Просто Маки беше пиян — отвърна инженерът. — Той самият не разбра нищо. Как искате ние да го разберем?

— Все пак няма никаква опасност, нали?

— Разбира се!

— Това не беше ли твоят син? — попита отговорникът на лагера Матотаупа.

— Хау, моят син.

— Момчето ми хареса. Не пие, умее да излиза от всяко положение и се отнася сериозно към службата си. Ние имаме нужда от такива хора.

— Тогава една чаша без Хари, но за здравето на Хари! — подвикна Джим и очите му блеснаха.

Матотаупа не можеше този път да не се присъедини.

— Ти се държиш като голям човек — каза той на Джим на езика на дакота, така че останалите не можаха да разберат думите му. — По-голям от моя син.

— Какво ще рече тук „голям човек“? — отвърна Джим с добре престорено великодушие. — Момчето просто е нервно. Това се случва, когато човек е на седемнадесет години. В такъв случай трябва да се запази само спокойствие.

Джо и Тейлър се оттеглиха отново на масата, където седяха другите инженери.

— Само един-единствен разкървавен нос — обади се Хенри, — тоя път се отървахме лесно.

Продължиха да пият. Бил танцуваше с Лили. Вики отново обслужваше старателно клиентите си. Беше се убедила сама, че Маки скоро отново щеше да бъде на крака.

Единственият, който и след случилото се още беше под впечатлението от него, дори сега сякаш беше още по-разтревожен, отколкото преди, беше Матотаупа. Той вече не се владееше така в пиенето, а бързо гаврътна една чаша и даде да му сипят още веднъж.

— Какво става с теб? — попита Джим.

— Нищо… аз също излизам на дежурство.

— Какво ви прихвана всичките?! — протестира Бил. — Само веднъж празнуваме разлъката си с Джо! На дежурство можете да вървите всеки ден!

Матотаупа обаче се изправи. Поздрави любезно Джо, плати на Дейзи досегашната сметка, увери я, че ще получи парите си и за останалите поръчки утре заран, и бавно излезе навън. Джим го проследи с поглед, докато излезе от бараката. После скочи и побягна подир индианеца. Настигна го по пътя към индианската шатра, където Матотаупа сигурно отиваше да съблече празничната си дреха, а може би да вземе и коня си.

— Топ, нима не искаш да ми кажеш какво смяташ да правиш? — попита белият с онази дълбока нотка в гласа, която предразполагаше към доверие.

— Не смятам да правя нищо друго, освен да вървя на дежурство — отвърна отбранително индианецът.

— Нима смяташ, че има някаква опасност?

— Джо ми каза, че си бил съгледал прикрити следи. Те са ми убягнали. Харка също не ги е забелязал. Маки обаче говореше за запалителни стрели. Ние не бива да допуснем никакъв пропуск. Къде откри следите?

— Те бяха само загатнати. На северозападния край на моя район. Всъщност те сигурно преминаваха в района на съгледвачите на Хари. Затова ти не си могъл да ги видиш. Ще се върнеш ли пак?

— Сигурно утре на обяд, когато Джо заминава с влака.

— Добре. Тогава ще се видим при влака!

Джим се върна с бързи крачки в голямата барака.

Матотаупа се отправи към своята типи. Отдалеч видя, че и двата мустанга стояха завързани пред нея. Когато влезе, вътре беше само мълчаливата индианка.

Жаравата в огнището беше затрупана. Завивката от бизонска кожа на Хари лежеше старателно сдиплена на мястото си. Той се бе върнал тук и отново бе излязъл. Старата му ловджийска пушка стоеше на мястото си, но лъка си Харка беше взел.

Матотаупа съблече празничната си дреха. Извади орловите пера от превръзката от змийска кожа на челото си и ги прибра, взе пушката си. Излезе от шатрата и тръгна към железопътната линия. Там почти вече нямаше хора. Мъже и жени, които се бяха стекли при

пристигането на влака, а също и разтоварческата група, която бе приключила работата си междувременно, всички бяха отишли на празненството или на нощно дежурство, а може би някои бяха отишли и да спят. Местността беше безлюдна и тиха и само от голямата барака, която стоеше зад гърба на Матотаупа, се носеше шумна музика и песните и виковете на празнуващите.

Индианецът тръгна по линията нагоре на изток, само късо разстояние, после направи завой към лагера, сякаш щеше да се върне. Щом достигна натрупаните бъчви и дъски, които представляваха добро прикритие, той изчезна зад тях за всеки евентуален наблюдател и пое съгледваческия си обход като змия по тревата.

По този начин той можеше да се придвижва само сравнително бавно, но нямаше и намерение да отива много надалеч. Искаше да се придвижи до района на Харка, където уж водели споменатите вражески следи, до едно възвишение, което той много добре познаваше, тъй като съгледваческите групи си разменяха районите. От това леко възвишение той искаше да наблюдава и да се притече на помощ на дежурния по това време Харка.

Така поне сам себе си уверяваше.

Повтаряше си го непрекъснато, но сам не си вярваше. Недоверие дълбаеше душата му. Харка беше казал, че не е открил никакви следи, но Джим говореше за следи, които преминавали в района на Харка. Нима някога някаква следа бе убягнала на Харка, ако той искаше да я открие? Матотаупа сам се измъчваше от мисълта, че не само той храни това подозрение. Маки беше пиян, в това нямаше съмнение. Обаче пияните казват онова, което премълчават, когато са трезви. Как беше стигнал Маки до такова обвинение против Харка? Какви поводи имаше за това? Джим не му каза нищо. Искаше да спести мъката на бащата. Но Матотаупа не искаше никой да му спестява нищо. Искаше да бъде сигурен, напълно, без никакво съмнение.

Искаше да знае какво щеше да прави неговият син Харка през тази нощ.

Матотаупа наблюдаваше околността.

След около един час очакване можа да забележи как Харка се промъкваше в мрака към близкото леко възвишение, изкачи се върху него пълзешком и остана легнал там горе, скрит сред тревите, за да наблюдава в същата посока като баща си.

Сърцето на Матотаупа биеше все по-бързо. Нима Харка се бе уговорил с някого, нима щеше да се срещне с някой враг? Нима желанието му да напусне колкото се може по-бързо празненството не беше наистина подозрително? Не беше ли странно това, че бойците на Мечата орда отдавна вече не бяха предприемали нищо? Дали не смятаха да предприемат някакво голямо нападение преди настъпването на зимата? Дали не бяха изчакали пристигането на влака, за да могат да подпалят складовете пълни и лагера, натрупан с материал, и после да унищожат всичко?

Бащата усети вътрешна топлина, която изби чак до кожата му. Очите му горяха. Ракията и недоверието го измъчваха. Видя, че Харка се раздвижи. Младият съгледвач се плъзна по склона, върху чието било бе лежал, откъм невидимата за Матотаупа страна, и дълго време не се появи отново. Матотаупа разсъждаваше дали да се промъкне на възвишението, където бе лежал Харка. Ала мястото, което Матотаупа заемаше сега, му осигуряваше най-широк поглед наоколо. Затова той зачака дали няма да открие къде Харка щеше да се появи отново. До сутринта обаче не можа да го види никъде повече.

Беше есен и нощите бяха дълги.

Когато започна да се развиделява, Матотаупа изтича приведен към лекото възвишение, което не бе изпускал из поглед. Видя следите, които лежалият в тревата Харка бе оставил. Видя и другите, които водеха надолу по склона. Оттам нататък обаче всякаква следа се губеше.

Несъмнено Харка беше добър ученик на своя опитен баща, а и като съгледвач нямаше никаква друга задача, освен ден след ден да открива другите и да прикрива себе си. В това изкуство вече беше станал почти ненадминат майстор, макар че беше още толкова млад, или може би именно поради това.

Тъй като през нощта не бе имало никакво нападение, Матотаупа започна да разсъждава и да възприема света по-спокойно. Тежкото обвинение на Маки срещу Харка не се беше потвърдило непосредствено.

Матотаупа тръгна по обратния път. Вятърът духаше силно, утринното небе беше помътено от облаци прах. Стените на палатките се издуваха. От голямата барака, която служеше за стол и за кръчмарско помещение, все още се чуваха цигулките. Между

палатките и бараките неколцина пияни лежаха в тревата и си отспиваха, за да изтрезнеят.

Когато се приближи към шатрата си, Матотаупа забеляза, че конете не стояха завързани пред нея. Харка сигурно се беше върнал вече и тъкмо отвеждаше конете на водопой край потока.

Матотаупа влезе в шатрата. Мълчаливата жена от племето семиноли седеше в дъното. В тенджерата над огъня се вареше чорба от месо.

Матотаупа остави пушката си на мястото ѝ. После се закова като вцепенен.

До огнището, върху светлата кожена завивка, лежеше собственият му револвер.

Матотаупа посегна към колана си. Кобурът на револвера му беше празен.

Сега вече бащата знаеше какво бе правил Харка, когато бе изчезнал и бе прикрил следите си. Беше измъкнал револвера от кобура на баща си. Това беше истинско майсторско постижение.

Матотаупа не взе револвера. Остави го засега да си лежи върху завивката.

Ако баща и син живееха все още сред онези неразривни, изпълнени с открито доверие и веселост отношения както някога, сега Матотаупа би се разсмял, би се зарадвал и би разказал всекиму какъв прекрасен съгледвач и бъдещ боец е отгледал, който още от седемнадесетгодишна възраст може да надхитри собствения си баща.

Но можеше ли да спечели от целия случай само тази приятна изненада? Ако Харка смяташе, че баща му е отишъл да му бъде в помощ и да го провери — да провери само способностите му на съгледвач, — тогава Матотаупа можеше сега да изкаже открито своята похвала на сина си. Ако след тази нощ обаче Харка предположеше, че баща му го подозира, както пияният бял мъж бе заподозрял Харка, тогава… Матотаупа се страхуваше да оформи докрай тази своя мисъл. Пък и не му остана време.

Чу, че синът му се приближава с конете. Чу как Харка заби с няколко удара на брадвата колчетата, за които завързваха конете, на друго място, за да имат мустангите достатъчно нова трева. После младият индианец се вмъкна в шатрата.

Матотаупа все още не беше взел револвера си. Едва сега, под погледа на Харка, той се наведе, взе оръжието и го прибра в кобура си с лек опит за усмивка, която криеше въпрос дали синът му е готов да му разреши да приеме случката от тази страна.

Харка взе старата си завивка от бизонска кожа и легна безмълвно да спи. Бащата бе погледнал само за миг лицето на сина си, но вече знаеше, че всичко е изгубено.

Състарилият се индианец се подвоуми, после излезе от шатрата сред прашната буря. Пообиколи из лагера, като лъжеше сам себе си, че няма определена цел. Крачките му обаче се приближаваха все повече към голямата барака, откъдето все още се чуваше цигулката на циганина-диригент. Матотаупа стигна до входа, влезе вътре. Миризмата на разлята бира, на изстинал тютюн, на повръщано ядене и пиене го блъсна в ноздрите. Повечето маси вече бяха празни. Само на някои седяха все още най-упоритите, с подпухнали лица. Те ревяха прегракнало и несвързано и искаха да им донесат още пиене. Обслужваха ги трима келнери. Момичетата вече си бяха отишли.

Матотаупа погледна към масите, където преди седяха инженерите и старите прерийни вълци. Бил Петльобореца и неговата дълга Лили още седяха там и заедно с тях и четирима мъже. Червения Джим, Джо, Хенри, Тейлър, Шарлеман и Маки си бяха отишли. Когато индианецът се запровира бавно между масите, циганинът-диригент поде буен танц. Матотаупа мина съвсем близо край подиума за оркестъра, погледна цигуларя, сякаш без да го вижда, като че гледаше някъде надалеч, после му подхвърли една златна монета. От очите на циганина блесна огън; целият оркестър засвири с все сила и бързата мелодия прозвуча злокобно в огромното вмирисано помещение.

Матотаупа се отпусна върху най-близката пейка. Беше му безразлично, че пред него от масата капеше разлята бира.

— Бренди! — извика той.

За този гост и тримата келнери се разтичаха припряно. Докато оркестърът свиреше само за него, Топ гаврътна ракията.

Главата му се замая, той пи отново. Не усети, когато падна от пейката на земята. Беше тежък, очите му се затвориха. Тичайки нагоре-надолу, келнерите си хвърлиха скрити погледи един към друг. Постепенно те сключиха кръга около приспания от алкохола гост, най-после застанаха край него.

— Той трябва да плати — каза най-после единият. Тогава забелязаха, че вече не са трима, а бяха станали петима. Цигуларят и Бил Петльобореца също стояха край тях.

Бил взе кожената кесия, която Топ носеше на колана си, изсипа я и сложи жълтиците върху масата.

— Честно ли ще делим?

— Най-напред сметката! — казаха келнерите и прибраха по-голямата част.

— После за музиката! — обади се и музикантът и взе остатъка.

— Крадци и разбойници! — изкрещя Бил и се нахвърли да измъкне парите от циганина, но в този миг светна автоматичен нож и Бил отдръпна, псувайки, промушената си ръка.

Дългата Лили изкрещя от дъното на помещението. — Да отнесем индианеца в шатрата му — предложи един от келнерите. — Това също влиза в сметката!

Докато циганинът и Бил се нахвърлиха в същински бой на петли, при който всички средства бяха разрешени, двамата от келнерите отнесоха индианеца на раменете си до неговата шатра. Там го хвърлиха край двата коня в тревата.

Когато се отдалечиха и вече не можеха да виждат индианската шатра, Харка изскочи отвътре. Вмъкна баща си, който все още не беше дошъл на себе си, в шатрата и го положи върху една завивка.

После седна край огъня и запуши.

Индианката от племето семиноли седеше в дъното на шатрата. Беше седнала така, че Харка да вижда обезобразеното й лице, щом вдигне поглед от огнището. Всички смятаха жената за няма; може би и езикът й беше пострадал. Никой не я беше чул никога да каже нито дума. Харка също не знаеше нищо друго за нея, освен това, че е от племето на семиноли, които след погрома на цялото племе бяха попаднали в робство във Флорида и бяха освободени след приключване на гражданската война. Тя беше работила като обща работничка в кухнята. Оттам Харка я бе взел с разрешение на Джо и подкрепен от русобрадия, за да имат двамата с баща му в шатрата някой, който да се грижи за домакинството им.

Тази заран, в която светлината, замъглена от прашните облаци и кожените чергила, с мъка си пробиваше път в шатрата, от

обезобразеното лице сякаш за първи път гледаха живи очи. Постепенно те привлякоха погледа на Харка и го задържаха.

— Да говорим.

С мъка и прегракнал излезе дълго неизползуваният глас от гърлото й, мъчейки се да се приспособи към чуждия английски език. Харка бе потънал в съвсем други мисли и тъкмо в този миг най-малко мислеше за обезобразената жена. Но след като тя достатъчно дълго време го гледа напрегнато и после заговори, в шатрата сякаш стана чудо — едно дърво бе получило възможността да говори — и Харка заслуша, готов да отговаря.

— Кой те обезобрази? — попита той.

— Бял човек… Семиноли се биха.

— Знам. — Харка също си търсеше думите. — Седем лета и седем зими прекарахте в непрекъсната борба. За всеки от вашите бойци, който падна тогава, умираха по сто бели мъже.

— Не ни победиха. Предадоха нашия вожд и ни хванаха.

— Вашия вожд Оцеола. Той умря като пленник на белите мъже.

— Да. Той умря, бащата на моя баща. Но най-достойните от моите предци живеят и се бият от тридесет и четири лета насам до днес в блатата на Флорида.

Жената, която може би беше девойка, се изправи. Раменете й стърчаха ъгловати изпод черната памучна блуза. Тя беше висока и много слаба, като израснало в постоянен глад дете или като измъчена майка, кой можеше да знае? Обезобразеното й лице се сви в отчаяна омраза.

— Но ти, Твърдокаменни Харка Убиец на вълци, ти се биеш на страната на белите мъже… на измамниците… на убийците… на кръвожадните койоти!

Харка се изправи.

— Върви… донеси вода! — каза той.

Когато жената семиноли се върна обратно в шатрата, не свари Харка там. Очите й изгаснаха отново, тя стисна устни една върху друга. Зачака тихо и безмълвно. Чака часове наред. После неочаквано се надигна, изтегли завивката изпод тялото на Матотаупа и го заля с две кофи студена чешмяна вода върху главата, в очите, в устата и в носа.

Топ се разтърси. Вдигна клепачи, загледа учудено жената от племето семиноли, огледа се за миг, сякаш не знаеше къде се намира, но в същия миг скочи на крака и изтича към потока, за да се изкъпе.

Докато се излегна с цялото си тяло в студената вода, той се опита да си припомни какво се беше случило през нощта. Съзнанието му повтори случилото се и когато накрая той сам не можеше да си повярва, че бе сънувал, тръгна обратно към шатрата.

Облече празничната си дреха и се отправи към временната железопътна гара. Наближаваше пладне. В целия лагер отново цареха шум и оживление. Всички, които можеха да се освободят за през обедните часове, се стичаха към железопътната линия, за да присъствуват на заминаването на влака и на раздялата с Джо Браун и Хенри.

Матотаупа не се оглеждаше и не търсеше никого. Искаше обаче да се покаже на всички, на всеки, който и да бе той. Беше наясно, че бе преживял две тежки поражения, едно — пред собствените си решения и намерения никога вече да не се напива, а другото — пред сина си. Но не искаше да излезе от борбата. Искаше да се наложи с всички средства на всяка цена всички отново да започнат да го уважават.

Едрата му фигура не остана незабелязана. Заобиколен от кръг изпращачи, Джо го видя и му кимна да се приближи. Индианецът се запъти с отмерени крачки към инженера, насъбраните му направиха място и Топ поздрави Джо с обичайното си сдържано, изпълнено с гордост и достойнство държане, което все още му прилягаше, когато беше трезвен.

— Чух, че те ограбили по най-гаден начин, Топ? — Джо разглеждаше посивялото лице на индианеца със съчувствието на човек, който също е имал подобни преживявания.

— Не. Аз просто раздадох няколко жълтици — излъга индианецът гордо. — Може би това се е сторило малко прекалено на белите мъже. Но то няма значение.

— Бил и циганинът едва не се изпотрепали. Сега Бил лежи върху постелята си и стене под грижите на дългата Лили. Циганинът отново работи при балите и сандъците. Не му позволяват да свири повече. И все пак леко се отървахме!

Машинистът на влака наду свирката нетърпеливо. Дадоха му знак за тръгване. Джо се покатери в товарния вагон, където Хенри вече

се беше настанил.

Колелата се понесоха на изток. В прашния въздух влакът скоро изчезна от погледите.

Малко отделени от тълпата, дошли да присъствуват на заминаването, стояха Червения Джим и Шарлеман.

— Общо взето — заключи Чарлз, — ние основно се изложихме, а птичката, която искахме да хванем, ни се изплъзна.

— Той е бърз, но аз съм по-издръжливият. — Джим въздъхна дълбоко и добави: — Не виждаш ли там стария Топ, че е сам-самичък? Парите му се изпариха. Обзалагам се, че ги е получил като размяна за самородно злато. Сега ще трябва отново да върви да си вземе злато, ако иска и занапред да играе ролята на господар. А той няма да устои на изкушението. Така ще мога да се лепна за следите му.

— Не мисли обаче, че ще можеш да отлепиш мен! Но Хари какво ще прави? Ние все пак не можахме да ги разделим двамата. А това беше важното!

— Изчакай. Нали ти казах, че аз съм по-издръжливият. Топ отново стана недоверчив. Опита се да се промъкне и да проследи Хари.

— Ти откъде знаеш?

— Че да не съм кьорав! Онова, което каза Маки, въздействува много по-сигурно, отколкото нашите оръжия.

— Ти си още младок, Джим. Не вече такъв, както когато се запознахме, но все пак не ти достигат още няколко лета. Аз обаче съм десет години по-възрастен и не искам да чакам повече.

— Който иска да пипне голямата плячка, трябва да дебне търпеливо; това е първият ловен закон. Ако не си съгласен, махни се навреме.

— Не можеш повече да се отървеш от мене!

— Така изглежда. Но аз те предупреждавам. Хари забеляза, че ти именно последен пошушна нещо на Маки.

— Искаш да кажеш?…

— Да, искам да кажа, че където и да е другаде, ще бъдеш на много по-сигурно място, отколкото тук. Що се касае до Маки — за неговия живот аз и пукнат цент не давам.

— А за твоя?

— Мен ще ме пази Топ, стига да не направя някои прекалено големи глупости.

— Какъв негодник си!

— Можеш да ме наречеш както искаш! Така или иначе, аз те предупредих! Жалко, дето изпусна влака.

— Аз имам кон.

Докато траеше този разговор, Харка се бе върнал отново в шатрата, но само за да вземе завивката си от бизонска кожа. Превърза я на гърба на сивия жребец, излезе навън в прерията и потърси за този ден място за спане на открито за себе си и своя мустанг. Не можеше да гледа повече обезобразеното лице на жената от племето семиноли, нито онемялата й омраза и устните с отново замлъкналите въпроси, пък и не искаше да вижда повече баща си през този ден.

Затова преспа заедно с мустанга си навън върху прашната трева, върна се да вземе вечерта от шатрата парче месо за храна и отново излезе на дежурство.

ЮНИЪН ПАСИФИК

От деня, в който Джо потегли в източна посока с товарния влак, бяха минали година и половина. От една година насам първата железопътна линия, прекосяваща страната, бе приключена и влаковете пътуваха от Чикаго до Сан Франциско.

Беше пролет. Един влак се носеше по линията сред усамотеното, обрасло с трева високо плато на Запада. Локомотивът пухтеше, колелетата се въртяха. Огнярят, почернял от сажди, седеше до машиниста, който наблюдаваше линията и движеше лостовете. Шумът на въртящите се колелета се прекъсваше ритмично от траверсите и спойките на релсите.

Край прозореца на един от пътническите вагони седеше мълчалив пътник, насочил погледа си на север. Косите му бяха меки, сребърносиви, доста дълги. Правеха впечатление с блясъка си. Лицето му беше слабо, челото — добре оформено; Макар че кожата му беше леко почерняла от слънцето, тя имаше някакъв прозрачен блясък, какъвто обикновено причиняват физическите страдания. Сините му очи не се бяха насочили вече часове наред към никой от спътниците в купето, а гледаха неотстъпно навън към безкрайната шир. Понякога дясната му ръка се раздвижваше, сякаш описваше някакъв контур. Беше ръка с дълги тесни пръсти, но не това беше най-забележителното в нея; това бе ръка с такава изразна сила, която бе присъща само на лице на замислен човек. Пътникът беше облечен в кожа, много фина, мека и скъпа кожа, но по облеклото можеше да се предположи, че собственикът му възнамерява ей сега да се откаже от влака като превозно средство и да яхне кон. В сравнение с нежното, дори малко болнаво тяло подобно облекло и възможността за изпълнение на подобно намерение образуваха странен контраст, който отдавна вече привличаше интереса на спътниците.

Местата до мълчаливия пътник бяха заети от едно тричленно семейство и освен тях още от двама господа, от които единият бе навярно десет или петнадесет години по-възрастен от другия. Макар

че цял ден бяха заедно, в купето още не се бе подел общ разговор и според мнението на тричленното семейство това се дължеше на двама души извън тях — а именно на сивокосия пътник и, второ — на по-възрастния от двамата господа. Той именно имаше здрав и набит вид; раменете му бяха широки, тенът на лицето му говореше за добро здраве. Около ъглите на устните му обаче минаваха, започващи от края на ноздрите, две дълбоко врязани бръчки.

Вече беше станало след обяд. През прозореца се виждаше как навън вятърът къдреше тревата на вълни, така че преriята изглеждаше като раздвижено от вятъра море. По небето се носеха на запад облаци.

— Татко! — извика момчето, което бе център на тричленното семейство. — Антилопи! — То скочи и застана пред прозореца, но когато искаше да види по-добре онова, което бе открило, вече съзря ново нещо. — Мамо! Един индианец! Един индианец!

— Един индианец, един индианец! — имитира го баща му. — Седни си на мястото.

Дъглас седна, защото и индианският ездач, когото той бе видял, междувременно бе изчезнал от погледа му.

Тихият пътник на мястото край прозореца се раздвижи. Чертите на лицето му се оживиха; имаше вид, сякаш мислено разговаряше сам със себе си. Набитият господин също сякаш бе обзет от някакви нови чувства; разкриви леко устни, така че бръчките край тях се впиха още по-дълбоко.

В този миг погледите на сивокосия и на набития се срещнаха и между тях начаса се породи взаимно разбирателство.

— И вие ли сте били вече в този опасен край? — попита набитият.

— Малко — отвърна неопределено сивокосият.

— Пак ли ще слезете тук на открито?

— Да.

— Аз също.

— Такава страна е истински магнит.

— Точно така.

С това желанието на двамата да разговарят сякаш отново замря.

За сметка на това бащата на момчето се почувствува задължен също да изкаже своето мнение, без някой да го пита за това.

— Опасен край ли казвате? Това е само известен кратък преходен период! След няколко месеца индианците отново ще бъдат натикани в миша дупка и ще си намерят мястото в резервата. Пък и наистина вече е крайно време тия въшливи пияни бандити да се научат на малко цивилизация!

Дъглас погледна набития мъж. „Сега какво ще кажеш?“ — питаха детските му очи. Отговорът обаче дойде от друга страна.

— Свободните индианци нито са въшливи, още по-малко пък бандити — отвърна тихо, но решително сивокосият господин. — Намерих сред тях много добри и честни приятели. Те имаха нужда само от време, спокойствие и свобода, за да развият възможностите си. Тяхната съдба е една трагедия.

— Разрешете… трагедия ли казвате? Та ние не се намираме на театър, а строим Америка. Ето тази железопътна линия например също бе завършена преди определения срок. Ние никога и никому не можем да раздаваме време. Който не може да се пригоди бързо, просто пропада.

— Подобен процес, господин…

— Финли.

— … господин Финли, може в края на краищата да стане доста неприятен и за не непосредствено участвуващите в него.

— Моля, не хвърляйте жена ми в тревога!

— Съвсем нямам такова намерение. — Сивокосият отново се облегна назад в своя ъгъл. — Индианците също не биха се натрапвали на вашата съпруга.

Локомотивът изсвири.

Навън преприята беше самотна и безлюдна. Първият здрач на пролетния ден омекотяваше силата на багрите; на хоризонта прерия и небе сякаш се сливаха в едно.

Сивокосият господин искаше да се оттегли от разговора.

Дъглас отказа шоколада, който майка му щедро му предлагаше. Господин Финли обаче си взе едно парченце и доста се оживи.

— Що се отнася до мен — забеляза той отново непитан, — то аз съм републиканец. Винаги съм бил републиканец, стоманено здрав републиканец, и винаги съм за свободата и дори съм се застъпвал за равни права на цветнокожите. Но тук съвсем не се касае до бели, черни

или червени, а до убийци и граждани, в случая — до железница или без железница. Изводът е ясен.

— Тази земя е била гарантирана на индианците като техен район.

— Какво общо има това с железопътната линия?

— Нормално е собствениците на страната да дават съгласието си за това.

— Но ние пътуваме върху територията на един от съединените щати!

На това сивокосият господин не отговори повече и се загледа отново през прозореца.

Дъглас използува паузата, за да се намеси пак в разговора.

— Спомняш ли си, татко, в Минеаполис, в цирка? Тогава и вождът на манежа си позволи да държи такава реч!

— Да, разбира се, и представлението свърши с убийството на управителя и с разкриването на обира на касата.

Сивокосият потрепери.

— Извинете, спомняте ли си още името на цирка и годината, в която се случи това? Дъглас отговори сам:

— Пролетта на 1864. Циркът се казваше „Майърс“.

— Аз се казвам Морис. Бях в Омаха през есента на 1864 и тогава знам, че бе разкрит обирът на касата на цирка. Можете ли да ми кажете какъв бе изходът от делото?

— Беше заловен един каубой на име Джим — отвърна господин Финли, — но той успя да избяга през същата тази нощ и да се скрие.

— А какво общо имаше това с убийството на управителя?

— Един индиански артист на име Топ застреля управителя и също успя да избяга. Тогава цялата група от племето на дакота избяга и се скри в дивата прерия.

— Аха, така, да.

— Моля… извинете… — Госпожа Финли се наведе напред, за да заговори непознатия. — Не бих искала да ви се сторя любопитна. Но… вашето име е Морис? Да не би случайно вие да сте прочутият художник, който избира за свои модели главно индианци?

— Последното е вярно.

— Тогава… вашите симпатии са разбираеми! Лице с лице, човек все пак открива у другия… как да кажа, все пак нещо човешко. Много точно си спомням това великолепно и всяващо ужас представление в

Минеаполис. Вождът на дакота, който след това извърши убийството, беше много представителна личност.

Господин Финли, който съвсем не беше представителна личност, хвърли отстрани критичен поглед към своята съпруга, която обаче не го забеляза.

— Тогава на сцената играеше и едно индианско момче, дори се представи като дресьор на коне…

— Да! — извика Дъглас. — Той почти приличаше на син на някой лорд!

Сивокосият художник сякаш стана още по-мрачен и по-тъжен, отколкото бе по време на целия път.

— Какво ли се е случило с този човек! — каза той и след това направи движение с ръка, сякаш искаше отново да изтрие думите, които можеха да разкрият твърде много чувствата му.

Дъглас втренчи поглед в него.

— Аз дори си спомням как се наричаха двамата индианци. Топ и Хари.

— Как?! — Възгласът не дойде от устата на художника, а бе нададен от набития господин, който също бе останал мълчалив като художника през досегашното пътуване. — Топ и Хари?

— Точно така. — Дъглас смяташе вече, че не само са му обърнали внимание, но че дори е станал център на всеобщото внимание.

— И вие ли познавате тези индианци? — попита художникът господина отсреща.

— Да… впрочем моето име е Браун, Джо Браун.

— Сега вече аз трябва да попитам: знаменитият Джо ли? Инженерът, който бе работил като пионер на този участък на железопътната линия?

— Инженер, това е вярно.

Дъглас беше като наелектризиран.

— От изтровената тогава проучвателна група?

Джо Браун се усмихна с неопределен израз на лицето.

— Точно така. Не беше много далеч оттук — сега влакът минава приблизително по същите места.

— И вие познавате Топ и Хари? — пое отново разговора художникът. — Кога сте ги виждали за последен път, ако мога да

попитам?

— Топ за последен път преди година и половина, а Хари само преди няколко минути.

— Как така?!

— Той беше конникът, когото Дъглас видя да лети през прериятa.

Влакът се придвижваше с тропот. Когато видяха временната спирка, вече беше станало вечер. Дъглас стоеше на прозореца. Тъй като влакът правеше голям завой, момчето забеляза още отдалеч грамадните палатки, дъсчените бараки, купищата бали и бъчви. В този импровизиран лагер, който беше останал още от времето на строителството на железопътната линия и сега служеше за обменен пункт сред дивата степ, цареше голямо оживление.

Влакът спря. Врати и прозорци се разтвориха, но отвътре слязоха само трима души: Морис, Браун и неговият по-млад спътник, наричан от инженера Хенри.

Скоро след това влакът пое отново. За погледите на останалите на временната гара локомотивът и вагоните ставаха все по-малки и по-малки; скоро във вечерния сумрак майсторското постижение на човешкия откривателски гений вече се виждаше само като някаква змия, после като гъсеница, която се виеше през тревната степ, и най-после съвсем изчезна от погледа.

Морис, Браун и Хенри несъзнателно останаха заедно. Вятърът биеше в лицата им.

Големите палатки се издуваха от вятъра. От голите, необрасли с трева места край станцията по железопътната линия се издигаха кълба прах. Гласове викаха, конски копита тропаха, но всичко това беше само нищожен шум сред морето от тишина наоколо.

Откъм запад се издигаха очертанията на Скалистите планини. Първите звезди се появиха на небето.

— Мен ме чакат — каза Морис и се огледа. Не забеляза онзи, когото търсеше, но той сам го видя и погледът на Морис просветна.

— Дълго копие! Ето те и тебе! — С тези думи художникът поздрави един индианец, който бе облечен много старателно и чисто и носеше скъпоценна огърлица на шията си.

— Моят бял брат „Прелетната птица Тайнствения жезъл“ ме помоли да го чакам тук тази вечер с два коня и два катъра. И ето аз го чакам.

— Ти си ме чакал, верен приятелю! Успя ли да намериш и квартира за двама ни?

— Да.

— Могат ли също така и моите двама познати, Браун…

— Джо, моля, след като вече слязохме от влака.

— И така, моите двама познати Джо и… Хенри беше вашето име, нали?… Джо и Хенри да дойдат с нас?

— Сигурно ще може.

Така четиримата тръгнаха заедно. Индианецът ги отведе до една дъсчена барака, която изглеждаше малко по-удобна от останалите, чиито стени обаче, както веднага разбраха, щом влязоха вътре, пропускаха течението през всичките си пролуки и отвори. Морис потрепери от студ.

— Аз иначе не обичам пиенето — призна той, — но след това дълго пътуване, след удоволствието от приказките на господин Финли и при това течение тук, чрез което прерията нахлува в незадоволително цивилизованите условия на тази барака — една бутилка уиски за затопляне и за предотвратяване на евентуална настинка сигурно би ни дошла добре.

Джо се усмихна.

— И ние ще дойдем. Съгласен ли си, Хенри?

— Както винаги.

Джо и Морис се запътиха веднага към кръчмата, докато индианецът Дългото копие отиде да прибере багажа заедно с Хенри. Двамата поговориха там с кръчмаря да им отпусне още една стая за спане и я получиха, макар и на невъзможна цена; отнесоха там вещите. Дългото копие прибра двата ключа и заяви, че той ще остане тук и ще пази нещата. Нека Хенри отиде при другите в кръчмата. Въпреки възраженията на Хенри индианецът скоро успя да го убеди.

Хенри отиде сам в кръчмата при Морис и Джо и извини Дългото копие, който нямаше да дойде.

— Аз така и очаквах — отвърна художникът. — Дългото копие не пие нито капка алкохол и не влиза в никаква кръчма. Това си е негов принцип. Твърде много хора от неговия нещастен народ са станали жертва на ракията.

— Той сиукс ли е? — попита Браун.

— Чейен. Аз лично го освободих чрез специална молба от резервата и оттогава насам той е мой постоянен придружител.

Тъй като сред пустошта нямаше никакви други забавления, вечерта всички местни хора се събираха да пият в една голяма нова барака, построена за кръчма. Кръчмарят, келнерът и келнерките обикаляха масите, за да обслужват клиентите. Още отсега мнозина вече бяха пияни. В отсрещния ъгъл свиреше някакъв оркестър и една танцьорка излезе сред гостите, за да даде да се разбере, че по-късно ще им предложи на показ своето изкуство.

Художникът се оглеждаше и търсеше по навик характерни типове, които можеха да го заинтересуват. Но дали това се дължеше на умората, на лошата музика, на тютюневия дим или на силната миризма на ракия — той не можеше да намери никакво лице или фигура, които да привлекат вниманието му.

Джо Браун, изглежда, беше в по-добро настроение.

— Навярно отдавна не сте идвали тук — каза той на Морис, — затова сега ви е тъжно, че всичко се е променило. Откъснете се от спомените си!

— Аз години наред страдах от стомах. Но вие имате право, скокът, който е направен тук, е голям. На времето мен тук ме посрещаше Топ, който тогава носеше още като вожд своето име Матотаупа, и ме гощаваше в своята шатра с рибици от бизон, а вечер слушахме песента на свирките по полето. Сега седя в една вмирисана на ракия дупка, сам пия ракия и се оставям този неспособен цигулар да измъчва ушите ми.

— Според моя собствен опит бихме могли да преценим всичко наоколо и от друга страна — възрази Джо отново с онази усмивка, от която бръчките около устата му се очертаваха още по-силно и по-дълбоко. — По-рано безшумните стрели на бойците на Тасунка-витко избиваха тук моите другари, сега аз сам се унищожавам според собствените си сили и желания с бира и ракия, които още ще си поръчам. Впрочем шатрите и бизоните съвсем не са изчезнали от тези краища. Това е една доста жалка, сурова и по-скоро прашна, отколкото плодородна местност и тук почти още няма нови заселници, които да оспорват сериозно ловните райони на индианците. Железопътната линия представлява по-скоро една съвсем тънка черта, прокарана от цивилизацията пряко през неизписаната страница на пустата прерия.

— И аз чух същото и затова искам да се опитам да отразя със своята четка още нещо от старите местни нрави и обичаи, преди туземните господари на земята да изчезнат съвсем.

— Миролюбиво и похвално намерение… Ало! — Браун извика на един келнер, но тъй като в момента той беше зает, вместо него към масата се приближи една девойка.

— Бренди?

— Да, бренди. Как си Дейзи?

— Името ми все още е Вики; как никога не можа да свикнеш с това!

— Вики не ти подхожда. Винаги съм ти го казвал. И така, Дейзи! Как е предприятието?

— Аз няма да забогатея от него. Богатее само кръчмарят!

— Не си ли намери добър съпруг?

— Съпруг — да, но добър… добър и съпруг, това съвсем не си подхожда. Само с един беше по-друго. — Момичето преглътна слюнката си и Браун поръча:

— Донеси бренди за двама ни!

Поръчката бе изпълнена веднага. Хенри вече се бе погрижил да донесе още един стол; девойката не се двоуми дълго и седна.

— И така, как сте и какво става тук? — попита още веднъж Браун.

Морис, за когото девойката не беше привлекателна, тъй като имаше мазна и боядисана кожа, разбра, че Браун и Хенри искат от нея да им разкаже за всичко, което се бе случило през последната година и половина, откакто те не работеха вече тук. Келнерката сигурно беше така добре запозната с всичко, което ставаше в лагера на станцията, както добрият съгледвач познава следите в своя район. Може би тя наистина не беше привлекателна, но добра и Джо, който бе участвувал в строителството на железопътната линия, сигурно бе навикнал много повече с подобни хора, отколкото Морис.

Девойката прие повторния въпрос на Джо и гаврътна втората чаша бренди. Вече се беше научила и тя да пие.

— Тейлър I, когото ти познаваше, си отиде. От няколко месеца си имаме Тейлър II, един кълрокос, който е отговорник на станцията. — Девойката се изкикоти.

— Нима има за какво да му се присмивате? — попита Хенри.

— За нас тук винаги има на какво да се посмеем, момче! Ще трябва да видите след това оная дългата Лили на Бил Петльобореца, да видите на какво е заприличала!

— Какво друго ново има? Девойката вече бе на третата чаша.

— Откога пиеш така, Дейзи?

— Откакто тръгна влакът и виждам хора, които могат да живеят истински! Това тук нашето, дето работим като черни дяволи, живот ли е? Злато трябва да намери човек! На Сакраменто май вече нищо няма, но казват, че в Черните хълмове все още можело да се намери тук-таме.

— А друго какво ново има?

— Хари ни създава достатъчно лоши новини.

— Защо? Та по-рано всичко беше наред.

— Я ме оставете на мира с вашия Хари! Тейлър II сигурно скоро ще получи удар от него…

— Защо?

— Ще получи удар, ако Хари продължава да се държи така. Говори се, че той помогнал заедно с циганина на русия анархист да избяга, когато дойдоха да го арестуват. Всички го говорят, но никой не може да го докаже. Дяволско момче е тоя червен хлапак!

— Той е вече деветнадесетгодишен — каза тихо Морис, повече за себе си.

— Край него човек може изобщо да забрави да се смее. Вие как се казвате? Морис?

Художникът кимна с глава и избута под дланта си още една монета по масата. Нямаше нужда да прави това толкова дискретно, защото Дейзи-Вики смяташе, че е съвсем естествено гостите да й заплатят изгубеното време. Иначе не би могла да се оправи с кръчмаря и колегите си, задето се бе заседяла толкова дълго на една маса.

— Хари е проклето момче! Станал е истински убиец. Носи зашити по гамашите си коси от скалпове, и то не само черни.

Джо и Морис размениха по един изненадан поглед.

— Какво означава това?

— Ами ето какво. Трима от нашите се скараха с него. Ей така на, както се карат хората. Проклет червенокос, въшлива свиня или друго такова нещо му навикаха! После и тримата изчезнаха. А той има коси от скалпове по шевовете на гамашите си, и не само черни. Онова нямо чудовище, което е прибрал в своята шатра, оная никаквица от племето

на семиноли му ги шие и се радва на всичкото отгоре. Да ми стане името Дейзи, ако кафявият кичур на гамашите му не е от главата на моя Маки! Той го умори него! — Девойката преглътна, сякаш щеше да се разплаче. — Сега всички ги е страх от него и от неговата банда и затова той си нрави каквото си иска. Отговорникът на лагера ще получи удар, ако продължава така!

— А какво общо има отговорникът на лагера с вашите лични разправии?

— Какъв спокоен човек си ти! Сякаш още живееш в добрите стари времена! Тейлър II наскоро нарече Хари мързеливец и подъл хитрец, защото никога не се вслушва в нарежданията, а прави каквото си иска, освен ако се намеси баща му. Но това също се случва много рядко. Та сега нашият къдрокос приятел го е страх, че вече е дошъл неговият ред.

Лицата на Джо и Морис бяха станали съвсем сериозни.

— Наблизо ли са двамата индианци?

— Знам ли ги аз! Те са навред и никъде.

От съседните маси клиентите започнаха да се сърдят, че не ги обслужват. Девойката също сметна, че едва ли ще получи повече бакшиш, и се отдалечи.

Джо отпи няколко глътки бира.

— Значи, Хари се е наложил по свой начин — каза той. Художникът гледаше към дъсчената стена на бараката, сякаш там беше окачена някаква картина, която единствено той можеше да вижда.

— Аз го познавах като момче по времето, когато живееше в бивака на своето племе. Тогава го наричаха Харка. Той беше необикновено дете, безумно смело и самостоятелно.

— Вие изобщо имате добро впечатление от Мечата орда?

— Най-доброто.

Разговорът се прекъсна, защото оркестърът засвири по-силно и първите двойки се надигнаха да танцуват. Джо насочи вниманието си към тях.

— Ако не съм забравил всичко — това наистина е Бил Петльобореца! Неговата Лили е станала още по-мършава и нахакана. Гледай… Хенри… оная женска там!

— Пфу! — Хенри избухна в смях. — Тъкмо за хумористичен вестник! — добави той.

— Погледни само Бил! Същински див петел — само малко прострелян.

— Ей! Дръжте си устата! Затвори си нежната устица! — Заплахата дойде от съседната маса, където един млад мъжага вече беше пийнал повече, отколкото се полагаше. — Бил е мой приятел!

— Добре, добре — отвърна миролюбиво Хенри и изпи бирата си.

Другият обаче се намираше вече в онова състояние на пиянство, което караше човека да търси свади. Изправи се и се приближи до масата на Хенри, Джо и Морис.

— Бил е мой приятел! Ясно ли е?

— Добре, добре. Твой приятел. Седни си отново на мястото.

— Приятелче! Той ми е приятел! Бил Петльобореца. — Той пъхна юмрука си под носа на Хенри.

Джо вече беше сложил ръка на револвера си. Морис искаше да плати и да стане, но наоколо не се вестяваше никакъв келнер, нито пък кръчмарят. Цигуларят дращеше по струните на своя нещастен инструмент. Бил Петльобореца танцуваше, като тропаше възхитен с крака.

— Той хубаво танцува! Ясно ли е!

— Много добре ми е ясно и те разбирам, приятелю. Не съм глух. Няма за какво да ревеш.

— Какво бръщолевиш?… Аз не рева! Да не съм вол!

— Не си, не си. Не си никакъв вол.

— Не съм вол! Не го повтаряй повече! — Свитият юмрук потрепна, готов да удари.

Джо извади бързо револвера си, но преди още той да стреля, притича един келнер, извърна пияния младеж със сръчно движение и като го блъсна с коляното в кръста, го върна на неговата маса. Там го сложи да седне върху стола.

Морис кимна в знак, че иска да плати, и сега келнерът се приближи да си прибере сметката.

— Ще вървим ли? — попита художникът инженера.

— Да вървим!

Тримата се изправиха, за да излязат. Всички имаха още достатъчно храна, която си бяха взели за из път, и можеха спокойно да хапнат нещо в стаичките си.

Навън бушуваше буря, вдигаха се високи облаци прах. Стените на палатките се издуваха по-силно. Вече почти не се мяркаше никой, освен неколцина дежурещи край балите, буретата и конете. От всички бараки обаче все още прозираше светлина. Тримата се приближиха към бараката, където ги бяха настанили за пренощуване, и Морис започна да се сбогува. В този миг Хенри вдигна неочаквано глава, сякаш се ослушваше да чуе нещо.

— Слушайте!

И тримата напрегнаха слух. И ясно чуха шума, към който ги беше насочил Хенри. Един кон се приближаваше в галоп, в бърз галоп с едри скокове. Така никой не гони коня си само за удоволствие.

Ездачът се появи в района на лагера. Беше индианец. Той се насочи към една по-малка, по-устойчива дървена барака, навярно квартирата на отговорника на лагера, не си позволи да губи време да спре коня си, а скочи сред буйния галоп и изтича в бараката на отговорника на лагера.

— Нещо се е случило! — каза инженерът. — Да изчакаме един момент. Индианците обикновено докладват късо. После ще влезем при отговорника на лагера. Предполагам, че моето име ще бъде достатъчно. Той ще ни осведоми за всичко.

Индианецът обаче се забави много повече в бараката, отколкото Джо предполагаше. Конят, с който той бе дошъл, стоеше наблизо със силно пулсиращи страни. Джо, Морис и Хенри се приближиха към животното. То беше заюздено по индиански, със захванатата за долната челюст юзда и с плетена от косми връв на врата. Не носеше нито седло, нито завивка.

— Или съм луд, или познавам този мустанг, макар че сега е нощем и не съм го виждал дълги години! — каза Морис.

— Аз също го познавам — обади се Хенри.

— И аз — каза Джо. — Това е сивият жребец на Хари.

Тримата оставиха животното и се отправиха към бараката, където бе изчезнал индианецът. Спряха се пред вратата. През дървената стена излизаше нечий глас, който се караше и ругаеше неприлично. Джо се замисли за миг.

— Ще вляза вътре. Може би ще успея да разбера по-добре онова, което става тук, отколкото този неузрял още баракаджийски шеф

Тейлър II, който и без това според показанията на доверени свидетели ще получи удар.

Джо отвори вратата. Заедно с неговото влизане в малкото помещение, осветено от газена лампа, нахлу и вятърът. Край една обикновена дървена маса стоеше отговорникът на лагера. Вените на слепоочията му се бяха издули, челото му беше цялото почервеняло, капчици пот се бяха показали в основата на къдравите му коси. Той бе свил пръстите на дясната си ръка в юмрук и удряше с него по масата. Срещу него стоеше индианецът. Младият индианец бе почти два метра висок, строен; кафявата му кожа изглеждаше тъмна под слабата светлина на лампата. Черните му коси бяха разделени на път и сплетени на плитки, които падаха пред раменете. Змийска кожа държеше косите му над челото. Не носеше никакви пера, никаква огърлица, изобщо никакъв знак за победа, никакъв ранг или ловни трофеи, освен зашитите по ръбовете на високите му до хълбока кожени легини коси от човешки скалпове. Горната част на тялото му беше гола. В колана бяха затъкнати револвер и кама.

Младият индианец стоеше облегнат на стената и наблюдаваше разярения мъж пред себе си, както естествоизпитател наблюдава някаква нова разновидност на отдавна познато влечуго.

— Джо Браун, инженер — представи се току-що влезналият на отговорника на лагера и едновременно размени поглед с индианеца, с което искаше да му покаже, че го е познал.

Отговорникът на лагера млъкна, но устата му остана още полуотворена, тъй като бе изрекъл думата си до половина.

— Браун, инженер — повтори Джо.

— Вие пък откъде дойдохте?

— През вратата, ако разрешите.

— Нищо не разрешавам! Какво ще стане тук, ако всеки си позволява да се намесва, където не му е мястото! Тук не сме в Конгреса, а по линията Юниън Пасифик сред прериятa… Да спрете влака! Човече! Да не сте пощурели всичките! Вземи си коня, полудял индианецо, и веднага се върни обратно! Влакът веднага да продължи пътя си!

— Няма да се върна.

— Нека дяволът те вземе тогава и те отмъкне в ада! Ще пратя някой друг! — Отговорникът на лагера избърса потта от челото си и се

накани да излезе бързо от бараката. Индианецът му препречи пътя.

— Нека белият мъж, ако обича…

— Белият мъж не те обича, самонадеяни хлапако! Кой командува тук, ти или аз?

— Тази нощ навярно аз. — Индианецът говореше спокойно и подигравателно, което още повече разяри отговорника на лагера.

— Махай ми се от пътя! Да ме задържа със сила… да спира влака… проклет червенокож!

Джо застана между разярения мъж и индианеца.

— Спокойно, моля! — Той се обърна. — Хари, ти ме познаваш. Кажи, ти ли спря влака? И защо?

— Баща ми застана със запалени факли на линията и спря влака, защото бизоните и ловците на дакота се носят из прериятa. Бизоните щяха да заклещят влака, ако попадне между тях, най-малко за цялата нощ до сутринта. По-добре е да не допускаме да го повредят. Отговорникът на лагера изстена.

— Та всичко това са глупости! Бизони да спрат влака ни! Невъзможно!

Джо прекъсна отговорника на лагера с нетърпеливо движение на ръката.

— Налагало се е да се спре влакът при тези обстоятелства. Вие сигурно никога досега не сте виждали стадо бизони!… Хари, в коя посока препускат ловците на дакота?

— Идват към този лагер.

— От каква посока?

— Наоколо.

— Баща ти остана при влака, за да помага там, така ли?

— Хау.

Инженерът спря настойчив поглед върху отговорника на лагера.

— Аз поемам отговорността тук, аз, Джо Браун! Предполагам, че името ми трябва да ви е известно! Дайте незабавно обща тревога!

Хари махна с ръка.

— Какво има? — попита инженерът, вече също раздразнен.

— Има още време да се измъкнем с хитрост. Джо се подвоуми. После все пак каза:

— Казвай бързо!

— Нека оркестърът продължи да свири и момичетата да си танцуват. Измъкнете навън само най-свестните мъже. Ако продължим достатъчно дълго време да се правим на спокойни и нехаещи, бойците дакота ще се нахвърлят върху дървената барака, където пиянствуват мъжете, и ще можем да изловим нападателите. Това ще бъде по-добре, отколкото те да почнат да ни обстрелват в мрака отстрани. Щом мъжете на дакота влязат вътре, ние можем да ги обградим, както те сега смятат да обградят нас. По този начин ще можем по-бързо да се справим с тях и да изпратим помощ и на влака, ако това се наложи.

— Има ли тук мъже, на които можем да се осланим за подобна акция?

— Хау, малко… но все пак има няколко.

— Ще ги събереш ли?

— Хау.

— Тогава аз ще вървя в бараката на кръчмата, където ще се завърже боят. Съгласен ли си? Ще се срещнем отново там, ако времето позволи.

— Хау.

— Ами аз? — извика отговорникът на лагера. — Ами аз? Браун! Вие имате опит в пограничните райони! Какво да правя аз?

— Да си изгасите мъждукащото кандилце тук и да останете готов в своята дупка на тъмно заедно с неколцина здрави мъжаги, които Хари ще ви изпрати.

— Трябва да очакваме, че ще ни обстрелват със запалителни стрели — каза предвидливо индианецът.

— Да се запазят водоизточниците и да се напълнят всички бурета за вода! В най-лошия случай ще излеем и бирата…

Отговорникът на лагера се отпусна върху един стол и провери дали револверът му е зареден.

Джо и индианецът напуснаха бараката. Пред вратата се натъкнаха на художника и Хенри. Джо им съобщи какво се е случило. Нетърпеливото държане на индианеца показваше, че той изчаква само последната му дума, за да тръгне веднага, ала отговорът на художника го задържа.

— Аз притежавам тотемния знак на един голям вожд на дакота — каза Морис — и това ме поставя под негова закрила. Няма ли да преговаряме, преди да започне кръвопролитието?

Колкото и изненадващо да бе това предложение за всички, младият съгледвач беше готов да го приеме. Джо обаче го прекъсна припряно:

— Теб никой не те пита, Хари, а в този момент и без това повече няма място за преговори. Край нас се движи огромно стадо бизони. Бойците на дакота сигурно отново са се разярили от страх, че пак ще им прогоним с изстрелите си бизоните. Може би ще успеем да поговорим с тях, щом ги победим. Нека поумнеят най-после и те малко и ми оставят на мира железопътната линия!

— Ще отида заедно с Дългото копне при едната от чешмите — обясни художникът. — Там ще бъдем готови всеки миг да черпим вода. Няма да стрелям по бойците на дакота; моето приятелско отношение към тях ми забранява това.

— Постъпете както желаете. — Джо беше нервен. — Аз във всеки случай ще се погрижа всички наши мъже да заредят оръжието си, и тези в кръчмарското помещение също, и ще съобщя на всички кого трябва да слушат занапред.

Той кимна на Хари да се заеме с онова, което бяха уговорили, и индианецът изчезна в тъмното между бараките и палатките.

Новината за предстоящия бой се разпространи в целия лагер бързо като плъзнал огън. Безпокойството и необичайното тичане нагоре-надолу не можеха да се избягнат. Джо с мъка трябваше да убеждава цигуларя да продължи да свири при новите обстоятелства. Трябваше да повикат на помощ Хари. Той се намеси и изпрати циганина диригент, с когото Бил бе провел последния си петльов бой. Двамата „борци“ се измериха с враждебен поглед, но когато цигулката засвири, Бил все пак изяви готовност да продължи да танцува с дългата Лили и задържа така още четири други танцуващи двойки на площадката за танци. Смъртно блед и потънал в пот от страх, кръчмарят наливаше ракията една след друга и прибираше парите заедно с келнерите и келнерките колкото можеше по-бързо. Никак не беше ясно къде беше най-сигурното място за касата и затова той я влачеше насам и натам, докато най-после отново я върна на старото й място. Алкохолът вдъхна на вече полупияните гости по-голяма смелост и те изпълниха дървената барака с псувни и буйни закани как ще подредят проклетите червенокожи.

Междувременно всички водоемни места бяха заети от надеждни погранични жители, които веднага напълниха всички възможни съдове с вода.

Джо и младият индианец се срещнаха отново в танцувалната палатка. Хари бе събрал вече своите двадесетима мъже. Сред тях бяха мъжагата келнер и възрастният трапер, с когото Харка се бе разбрал преди няколко години след един голям лов на бизони за плячката.

— Малко сте — каза Джо. — Колко дакота ще дойдат?

— Сто, до сто и двадесет. — Хари говореше тихо и много бързо. — Ще се наложи да прибягна до една хитрост. Аз имам бойна свирка… каквито използуват вождовете на дакота, за да дадат по време на боя знак за нападение или за отстъпление. Сега ще се промъкна навън. През нощта бойците на дакота не могат да ме различат от своите хора. Ще ги объркам, като ще дам сигнал за нападение по-рано, а после — по време на боя — ще дам сигнал за отстъпление.

— Дали всичко ще мине добре? Във всеки случай ти ще жертвуваш само собствената си кожа и това не може с нищо да ни навреди. Съгласен съм…

В същия миг индианецът вече беше изчезнал от очите на белите.

Край една от най-големите чешми, близо до кръчмарската и танцувална барака, стояха Морис, Хенри, Дългото копие и трима други мъже. Те се бяха скрили в сянката, така че върху тях не падаше никаква светлина нито от месеца, нито от осветената отвътре палатка. Опитаха се да изключат от слуха си песента на циганската цигулка и прегракналите крясъци на Бил Петльобореца и неговата партньорка по танци. Мъчеха се да се ослушват и оглеждат, но това трудно им се удаваше. Дългото копие — индианецът от племето чейени — имаше все пак най-добрия слух и най-силното зрение от всички.

— Те са вече близо — каза той на Морис след известно време. — Усещам ги.

Нервите на всички бяха изопнати, мускулите и жилите им готови.

През въздуха се разнесе неприятно свистене. После върху покрива на танцувалната барака пламнаха първите запалителни стрели.

В същия миг на север от лагера изсвири силно нечия свирка и един мощен продължителен глас нададе силно бойния вик на дакота:

— Хи-ип-ип-ип-хи-йеееe!

Наоколо, но все още доста отдалеч, прокънтяха бойните викове, отвръщащи на призива на вожда:

— Хи-ип… йеееe!

Танцовата музика замлъкна, виковете на Бил Петльобореца и партньорката му заглъхнаха. Хенри и неговите трима — почти непознати за него — другари край чешмата бяха приготвили пушките си за бой. От север сякаш връхлиташе първото и най-яростно нападение. Из мрака изскочиха група призрачни фигури. Те навлязоха в лагера и се понесоха към чешмата и към кръчмарската и танцувална барака. Един-единствен водач вървеше далеч пред тях. Хенри и тримата погранични жители край чешмата откриха стрелба. Предводителят на групата падна посред високия си скок на земята, като се превърна презглава. Двама други индианци също се повалиха.

— Първият беше Хари — каза Дългото копие на Морис.

— Те го убиха! — Морис вдигна ръка пред очите си.

В същия миг обаче индианецът от племето чейени видя как Харка скочи отново на крака и като побягна пред тичащите нападатели, стигна пръв до кръчмарската барака. Бойците на дакота притичаха край чешмата, без изобщо да обърнат някакво внимание на стрелците край нея. Те нахлуха веднага след младия съгледвач, когото смятаха за свой вожд, в кръчмарската барака. Там отново прокънтя острият сигнал на бойната свирка. След това настана ужасна суматоха, така че стените всеки миг можеха да рухнат. Покривът се подпали.

— Гасете! — извика Хенри.

Той тъкмо се канеше да затъркаля натам една бъчва, когато край чешмата се появи нов враг — индианец с бойна секира в ръка; от кичура коса на темето му се подаваха соколови пера. Нещо удари Хенри и той се повали на земята.

Морис видя брадвата, която се размаха над черепа му.

— Тайнствения жезъл! — изкрещя той. — Аз съм Тайнствения жезъл! Пощади своя бял брат, Тасунка-витко!

Индианецът хвърли секирата си в тила на един от бягащите погранични жители и избяга напред. Двама бойци дакота, които го следваха, прибраха пушките на защитниците на лагера край чешмата.

В дървената барака, където се водеше боят, бе и Джо. Той беше видял как първите врагове отвориха вратата и нахлуха вътре като вода,

пробила своя бент. Той видя и Хари, който водеше групата и в когото сега, при ярката светлина, подведените бойци разпознаха своя враг. Хари беше единственият от индианците, който не бе нашарен с цветовете на войната. Той се извърна неочаквано и повали на земята с ножа си боеца дакота, който се намираше непосредствено зад него.

— Койот и предател! — ревнаха другите и се спуснаха всички заедно към него.

В този миг обаче белите мъже се нахвърлиха върху нахлулите индианци, повечето от които нямаха огнестрелно оръжие и не можеха да използуват стрелите и лъковете си в боя от упор. Имаха само ножове и сопи, а и тактически също бяха в по-неизгодно положение. Изблъскаха ги назад. От изстрелите и вкопчилите се мъже лампите бяха съборени. В бараката настана мрак, който отново постави индианците в изгодно положение. В това време от покрива паднаха първите горящи дъски и объркването стана още по-голямо.

Навън пред бараката, една вождова свирка нададе сигнала за отстъпление. Сега вече Джо сам не знаеше дали това беше истински или фалшив сигнал. Нима Харка бе успял да излезе от помещението? Може би се бе промъкнал през покрива? Индианците, които бяха чули сигнала за отстъпление, се бореха с все сили, за да се измъкнат от обкръжението в танцувалната барака. На вратата обаче се натъкнаха на нови врагове, които пак ги изблъскаха вътре. Това бяха двадесетимата решителни мъжаги, които Харка бе подбрал за боя. Дъсчената стена не можа да издържи повече на блъсканицата. Повали се, една част от подпаления покрив също се сгромоляса върху борещите се мъже.

Морис наблюдаваше положението от чешмата и видя, че гасенето на горящите дъски сред блъсканицата от стрелящи, крещящи, борещи се и политащи към земята мъже беше невъзможно. Дългото копие беше на същото мнение и затова двамата се наведоха над Хенри, който все още лежеше на земята край чешмата. Убедиха се, че е още жив; изглежда, секирата го бе улучила с плоската си страна.

През въздуха свистяха пушечни и револверни гърмежи и Морис и Дългото копие се хвърлиха на земята. Чуха силния глас на Джо, който долетя през адския шум и трясък, и чуха втори, заповеден глас, глас на индианец.

— Тасунка-витко! — извика Дългото копие в ухото на художника. — Той иска да залови Хари, мъртъв или жив? Предизвиква

го да излезе на бой с него и подканва своите бойци да убият или да заловят Хари. После бойците на дакота ще се оттеглят. Планът им за нападение се е провалил.

Никой не използува повече бойната свирка. Бойците на дакота бяха разбрали хитростта, чиято жертва бяха станали.

Междувременно борещите се бяха сграбили горящите дъски, за да ги използуват като оръжие един срещу друг. От това пламъците постепенно загаснаха. Джо извика на хората си да се хвърлят в атака, Тасунка-витко даде заповед за отстъпление.

Постепенно борещите се мъже се отделиха едни от други. Всеобщата блъсканица се разкъса на по-малки групи. Задъхани още от напрежението и възбудата, белите мъже отново можаха да си поемат дъх, за да почнат да ругаят и да заплашват. Все още кънтяха изстрели и Морис предвидливо остана на земята, като придърпа и Дългото копие към себе си, когато индианецът понечи да се надигне.

— Остави! — каза той. — Останахме настрана досега, нека не проливаме кръв накрая.

Крясъците и боят се изтеглиха от района на лагера. Изглежда, бойците на дакота бяха успели да се изплъзнат на белите.

Най-сетне настана тишина. Морис въздъхна облекчено. Той мразеше убийствата. Край чешмата се появи Джо. Той сякаш кървеше и пи жадно и бързо.

— Какво се е случило с Хенри? — попита той.

— Удариха го по главата, но е жив.

Джо се отпусна изнурен на земята, но само за няколко секунди. После бързо скочи, за да събере мъжете, които можеха още да се бият, и да ги разпредели да дежурят. Неколцина смелчаци щяха да яхнат конете и да се притекат бързо на помощ на влака, който сега навярно също беше в опасност. Като доброволци за тази задача се явиха преди всичко хората от групата, която Хари бе подбрал.

Джо се върна още веднъж при чешмата.

— Виждал ли е някой от вас Хари? — попита той в мрака сред неуталожилата се още всеобща бъркотия.

— В началото…

— Глупости. Питам ви сега.

— Не.

— Къде може да е? Сред убитите също го няма!

— Може би са го хванали?

— Той не би се дал. Много добре знае какво го очаква в такъв случай.

Джо отново изчезна. Морис и Дългото копие чуха как групата ездачи се отдалечиха в галоп, за да се притекат на помощ на влака.

Много беше възможно изскубналите се врагове да дебнеха все още някъде в мрака на прериятa със стрели и лъкове; затова повечето хора в лагера останаха тихи и мирни и се стараеха да не излизат от прикритие. Морис и Дългото копие обаче се заеха според силите си да помагат на охкащите и стенещи ранени мъже и жени. Не можеха кой знае колко да помогнат, не разполагаха с никакъв превързочен материал. Бараката на отговорника на лагера, където бе поставена помощната аптечка, бе повалена и стъпкана. Тейлър II стоеше, капнал от умора, на едно от останалите стъпала и прекарваше ръка по кълравия си скалп, който и сега му бе останал.

Докато даваха първа помощ на ранените, Морис и Дългото копие трябваше да се разделят от време на време, за да помагат бързо на различни места. Всички лампи в бараките и палатките бяха счупени или изгасени, пожарът също изгасна. Наоколо стана тъмно, очите трябваше отново да навикнат да поглъщат слабата светлина на звездите и да проникват внимателно през мрака. Морис и Дългото копие се губеха от време на време, после отново се намираха, като се викаха.

Край един ранен, комуто искаше да помогне, Морис прежния нещо необичайно. Бе открил неколцина мъртви сред развалините на срутилите се дървени бараки: двама бели, единият от които бе жена, и четирима индианци. Край четиримата мъртви дакота лежеше още един ранен индианец, който напразно се опитваше да се изправи. Морис искаше да се заеме да му помогне, ала не можеше да се разбере с него и се натъкна на отчаяна съпротива. Тъй като по този начин нямаше възможност да помогне на ранения и в същото време сам се излагаше на опасност, той се отказа от намерението си и се измъкна от димящите още развалини. При това срещна някой, никой или нещо. То тичаше като човек, втренчи поглед в художника в мрака, но имаше някакво обезобразено лице, което накара Морис да се отдръпне разтреперан. Когато направи още няколко крачки, той се извърна назад, защото не вярваше на собствените си възприятия и сметна, че е

сънувал някакъв призрак. Тогава видя как фигурата с обезобразеното лице се наведе да помогне на ранения. Притича още един индианец, който сякаш бе с пълни сили, и после и двамата изчезнаха заедно с тежко ранения.

Морис повика Дългото копие и когато се върна още веднъж заедно с него при развалините, не само раненият, но и четиримата убити дакота вече бяха изчезнали.

— Може би сред нас има някои, които помагат на бойците на дакота да приберат своите ранени и убити — предположи индианецът чейени. — Странно. Но в края на краищата защо не? Мисля, че ще бъде много по-добре да нямаме утре заран никакви пленници тук. Разярената паплач край нас би ги разкъсала.

Морис и Дългото копие продължиха да оказват първа помощ, но сега вече не се отделяха един от друг. Не бе минало много време, когато и двамата наостриха слух. Някакво приглушено, мощно, страшно кънтене изпълни въздуха и земята. То сякаш се приближаваше.

— Бизоните! — извика Дългото копие. — Бизоните! Някой изкрещя като обезумял.

Дългото копие се огледа за конете. Не успя да намери нито своя кон, нито коня на художника, но затова пък хвана два други за юздите и ги отведе при Морис.

— Щом бизоните дойдат — каза той, — трябва да имаме коне на разположение, иначе сме загубени.

— Опазил ни бог, нима бизоните?… Та ние не можем да изоставим Хенри!

Кънтенето не намаляваше. Сякаш земята кънтеше безкрайно дълго.

— Някой гони бизоните — каза Дългото копие. — Иначе те не биха побягнали посред нощ.

— Може би бойците на дакота търсят да възмездят загубите си при нас чрез лов. Ние не можем повече да им бъдем конкуренти за това стадо. В това поне Тасунка-витко все пак успя.

Когато най-после започна да се развиделява, хората в лагера имаха желание да закрещят от радост като стадо маймуни при изгрев слънце, защото едва сега се почувствуваха защитени от вражеските стрели.

При дневната светлина обаче се разкриха напълно и всички щети, които бяха нанесени на лагера. Събраха мъртъвците. Ранените стенеха и охкаха за вода и помощ за раните си.

Пребледнял от безсънно прекараната нощ, Морис непрекъснато обикаляше, за да спасява всеки, който още можеше да бъде спасен. Дългата Лили също бе загинала. Лежеше полуовъглена върху остатъците от танцовата площадка. Бил клечеше край мъртвата, мърмореше псувни и тъкмо завиваше отново шала от врата си върху кървящата си ръка. Морис предложи да му помогне.

— Само да успея да пипна тоя предател Хари — промълви Бил, като поднасяше ръката си на Морис, — тогава тая свиня няма да има кому да се присмива повече!

— Та тъкмо Хари ни предупреди навреме! — каза учудено художникът.

— Той ли? Той ни навлече индианците на главата! И то как!

— Не, не, Бил, той ги привлече в капан с риск за собствения си живот!

— Хубав капан! Гледайте! — Бил посочи към мъртвата жена. — Ето! Тя умря в капана! Но аз знам какво ще направя!

— За бога, Бил! Говори най-напред с Джо!

— А, той пък! Домъкна се тука и веднага започна да командува! Само нещастия ни носи той! На времето отровата, сега нападението!

Морис сметна за най-добре да не се кара повече с Бил. След подобна бурна нощ сигурно на мнозина нервите не издържаха и щяха да се изрекат много неразумни приказки, докато всеки си възвърнеше възможността да преценява отново правилно нещата. Художникът уви умело шала от врата на Бил върху ранената му ръка.

Вятърът вееше и огъваше тревата на дълги вълни. Пясъкът и пепелта все още се вдигаха на облаци. Тейлър II стоеше заедно с неколцина железопътни служители край релсите и гледаше по линията нагоре на север. Очакваше новини от влака. Джо не беше в лагера. Беше се присъединил към групата, която бе отишла на помощ на влака.

Морис и Дългото копие потърсиха да съберат онова, което бе останало от вещите им. Конете им бяха загубени, може би бяха избягали, а може би бойците на дакота ги бяха взели плячка. Катърите обаче намериха отново.

Докато всичко това ставаше в лагера на станцията, служителите и пътниците на влака също не преживяваха спокойни часове.

След като Морис, Джо и Хенри слязоха вечерта, за да си потърсят квартира в лагера на станцията, семейство Финли се разположи колкото се може по-удобно. Дъглас стоеше отново край прозореца, като се тъпчеше между другото с шоколад, от който този път не се отказа, и си измисляше, подтикнат от последните разговори с Джо и Морис, възбуждащи приключения, от които той, разбира се, излизаше победител и по възможност спасител на своето семейство и на целия влак.

Когато се стъмни и звездите изгряха над прериятa, господин Финли вече хъркаше в ъгъла.

Неочаквано някакъв силен сблъсък мина през целия влак. Колелетата спряха неподвижни.

— Какво има? — попита Ана Финли момчето край прозореца. — Тук не е възможно да има нова спирка!

— Наистина няма. — Дъглас се радваше на разнообразието, което бе настъпило от непредвидената случка.

— Мамо, пред локомотива маха някой със запалени факли.

— Всемогъщи боже!

Господин Финли престана да хърка, отвори, мигайки, очи, прибра долната си челюст, която беше се отворила, и изръмжа:

— Не можете ли поне минутка спокойствие да оставите на човека?

— Но за бога, Джордж! Горящи факли! — Госпожа Финли започна да прибира бързо всичко, което бе извадила от багажа по време на дългия път.

— Какво, влакът ли гори? Но, Ана, ти сигурно си сънувала нещо лошо! — Хъркането моментално започна отново господин Финли си пое дъх два пъти. — Къде сме всъщност?

— Сред Дивия Запад, тате!

— Глупаво момче! Впрочем аз не виждам никакви горящи факли.

— Човекът с факлите отиде при локомотива и ги изгаси там.

— А, той сигурно е искал да се качи по пътя! Подходящ начин, няма що! Наистина „див запад“. Но това означава, че веднага ще

тръгнем отново.

Не тръгнаха обаче.

— Джордж, ние трябва да разберем какво става!

— Но ти какво искаш? Влаковият персонал е длъжен да ни уведоми!

Чу се неспокойният шепот на много пътници.

После през вагона минаха двама влакови служители и обясниха, че няма и най-малък повод за безпокойство. Огромно стадо бизони прекосявало линията. За жалост влакът трябвало да изчака, докато минат животните. Повечето от пътниците приеха това съобщение със стоическо спокойствие и отново заеха удобно място, за да могат да изчакат колкото се може по-спокойно да мине времето.

Господин Финли обаче, който се чувствуваше много виден и преуспяващ търговец, възприе поведението на бизоните и отстъплението на „Юниън Пасифик“, в която той също имаше акции, като своего рода лична обида.

— Та това е… та това е… аз вече наистина не мога да намеря думи! — нахвърли се той върху представителя на влаковия персонал. — Защо не продължите? Та пред кого носите отговорност, ако смачкате някой бизон? Или мислите и вие да вървите на лов за бизони? Аз нямам думи повече! Нямам нито час свободно време! Та кои са тука добичетата, бизоните или ние?

— Бизоните, сър.

Влаковите служители вече бяха опознали господин Финли по време на дългото пътуване. Първоначално той им действуваше като същински призрак, после решиха да се справят с него със спокойно държане.

— Ще разрешите ли, сър, да ви покажа стадото?

— Нямам намерение да слизам от влака!

— То не е наложително. Предлагам ви своя далекоглед.

— Такива шеги можете да си правите с моя син, но не и с мене!

Дъглас веднага се възползува от възможността.

— Моля ви се! — Той пое далекогледа и се остави да му покажат посоката. Скоро откри стадото. — Тате! Мамо! Тате! Мамо! Чудесно! Всичко е черно, всичко гъмжи от бизони, сякаш са мравки в мравуняк! Не можем ли да се приближим с влака още малко към тях?

— Именно това ни предупредиха да не правим. Попаднем ли сред бизоните, вече няма мърдане ни напред, ни назад!

— Бихте ли ме уведомили — намеси се грубо господин Финли — за какво бе построена „Юниън Пасифик“? За да служи за наблюдателен пункт сред някакъв резерват или за железопътна линия?

— През лятото Бъфало Бил ще дойде и тук, сър и бизоните ще изчезнат и от тези краища. Сега ние наистина спираме за последен път!

— Слабо успокоение, драги мой. Дали ние сме последните, които остават насред път, или сме предпоследните, така или иначе, сега сме заседнали! Но машината остава под пара, нали?

— Естествено. Тия дакота…

— Кой?

— Искам да кажа…

— Какво искате да кажете?

— Всъщност нищо.

— Вие казахте „дакота“! — напомни Дъглас.

— Ах, да. Тия дакота обичат да ходят на лов за бизони.

— И ние сме чували това. Може би, ако това им се стори удобно, те ще се нахвърлят и върху нашия влак?

— Не е наложително да стане така, господине…

Ана Финли се закашля силно.

— Имаме ли връзка със станцията?

— Още не.

— А кой беше тоя, който ни спря?

— Един пратеник от станцията.

— Тъй, тъй. Ако все пак ни разрешат да продължим пътя си през тази година, съобщете го чрез вестника! — Господин Финли се намести в своя ъгъл край прозореца с намерение отново да заспи. — И още нещо! — настави той преди това. — Нима не можете да намерите неколцина души, да речем, от станцията или от влаковия персонал, или сред пътниците, които да изстрелят няколко патрона срещу това стадо бизони и да го хвърлят в бяг?

Влаковият служител се почувствува неловко. Междувременно колегата му беше задоволил със сведенията си всички останали пътници и тъкмо се връщаше.

Изведнъж обаче се разнесоха възбудени гласове, чийто смисъл господин Финли разбра едва когато и Дъглас извика:

— Огън на източния хоризонт! Това сигурно е лагерът на станцията!

Госпожа Финли изстена и отново се закашля, без никой да й обърне внимание.

— В такъв случай се налага да организираме защитата на влака от всички пътници, които притежават оръжие! — Двамата влакови служители се спогледаха и после насочиха заедно погледи към господин Финли.

— Господа, аз не съм нито трапер, нито ловец на дивеч за кожи! Пък и минавам четиридесетте! Намерете си други стрелци! Истински скандал е това, че не можете дори да гарантирате личната безопасност на пътниците си! Истински скандал! Дъглас, махни се веднага от прозореца! Така! Ана и Дъглас, легнете на седалките. Аз обаче няма да се дам така лесно! Къде е този пратеник на станцията, който ни спря, тоя мъж с факлите?! Той сигурно знае нещо повече от това, че стадо бизони ни е препречило пътя!

— Веднага, господине. Началникът на влака поема отговорността върху себе си!

Двамата влакови служители слязоха от вагона, за да изтичат към локомотива. Господин Финли търсеше нещо из багажа.

— Ана, къде си мушнала револвера ми?

— Потърси го съвсем отдолу в преградката.

— Само ти можеш да направиш такова нещо! Следващия път пак сам ще трябва да прибирам багажа! Но, Ана, стига си плакала! Не мога да те гледам, като плачеш. Ти си ми най-добрата, ти си ми единствената на света. И аз ще те защищавам като собствения си живот! Та ето го и револвера, какъв късмет!

Дъглас започна да става нетърпелив.

— Тате, другите мъже вече са си приготвили пушките!

— Ами че сигурно, моето момче. Американците не се оставят така лесно да ги победят! Ще им дадем ние да се разберат на тия червенокожи!

Единият влаков служител се върна отново при господин Финли, придружен този път от един висок индианец. Индианецът беше сплел на плитки косите си, в които се сивееха цели снопчета. В превръзката

от змийска кожа на челото му имаше забодени две орлови пера на темето. Лицето му не беше изрисувано и изглеждаше по-възрастно, отколкото подхождаше на здравата му кафява фигура. В колана му бяха затъкнати нож и револвер. Карабината си индианецът носеше в ръка.

— Това е Топ, опитен скаут от лагера на станцията — каза влаковият служител. — Можем да разчитаме на него!

Госпожа Финли седеше изнурена на мястото си и не изпускаше из поглед влаковия служител и индианеца, за да почерпи отново смелост от спокойствието, което се излъчваше от двамата, и от думите на белия човек. Но изведнъж тя се ококори, скочи на крака, после се отпусна отмаляла обратно на пейката и промълви:

— Това е той! Това е той! Убиецът!

Влаковият служител гледаше възбудената жена, после индианеца.

Господин Финли се закашля.

— Моята съпруга е прекалено нервна — каза той и при това ъглите на устните му потрепнаха. — Тя бърка двама души. Вървете си, вървете! Всичко е наред.

Служителят и индианецът се отдалечиха, след като предупредиха още веднъж да не се пали никъде светлина и да не се задържат пътниците пред прозорците.

Когато семейството остана само, Ана рече задъхано: — Какъв ужас! Та това е той! Сигурна съм, че е той!

— Мълчи най-после, Ана! Как можеш да се нахвърлиш върху индианец, който стои пред тебе, и да го наречеш убиец! Той е много добре въоръжен, пък и ние се намираме сред прериятa. Много добре виждаш, че влаковите служители не ги бива за нищо. Не се осмеляват дори да прогонят няколко бизона!

— Та тогава е още по-опасно! Той може да ни убие, за да ни отмъсти! Накарай ги да го повикат още веднъж! Аз ще се уточня пред него! Всъщност действително не видях дали той именно застреля тогава отговорника на цирка. Само така се приказваше…

— Именно. Но, моля ти се, остави сега това! Иначе всичко ще стане още по-лошо. — Господин Финли говореше много решително. — И без това вече всичко уредих!

— Но това е той! — каза Дъглас. — Аз също веднага го познах. Дали той не е предал нашия влак и станцията на тия дакота? Тогава

той държа такава размирна реч!

— Така или иначе, моля ви и двамата, и тебе, Дъглас, и тебе, Ана, вие поне да не държите никакви речи! За преследваното насекомо е най-добре да се крие.

— Но във влака има достатъчно мъже с пушки! — възбуди се отново Дъглас. — Нали виждаш, вече всички са се събрали!

— Но не за да слушат вашите прастари циркови истории.

Господин Финли съвсем нямаше намерение при създалата се обстановка нито да заспи, нито да започне да хърка, но затвори очи в знак на протест срещу държането на своето семейство и облегна главата си назад.

— Седни по-добре надалеч от прозореца! — помоли го жена му. — Някой куршум може да простреля външната стена!

Онзи, комуто говореха, не отвърна.

Влакът чакаше и чакаше. Машината стоеше под пара. Умората обори пътниците; започнаха да излизат на смени на пост и се връщаха вътре да поспят. Огненият блясък по посока на станцията бе изгаснал.

Когато се събуди неспокойно от съня си, Дъглас чу в нощната тишина тропот на конски копита. Баща му не седеше вече на мястото си. Тъй като, изглежда, нямаше повече опасност, той се бе присъединил към групата въоръжени защитници на влака. Веселите възгласи на групата дадоха да разберат и на Дъглас, и на майка му Ана, че приближаващите се ездачи са техни приятели. Дъглас гледаше напрегнато навън. Разпозна единия от ездачите.

— Господин Браун! Господин Браун! Инженерът извърна глава и махна на момчето.

— Наспа ли се вече? Още е съвсем тъмно!

Дъглас се ослушваше да чуе откъслеци от водещия се напред разговор. Значи, станцията беше нападната!

Приглушено мощно кънтене накара всички да наострят уши.

— Бизоните! — извика веднага Джо. — Бизоните тръгват на път!

Мъжете насочиха далекогледите си. Топ, който се бе озовал при тях, отказа далекогледа. Очите му стигаха за такова разстояние.

— Ловците на дакота ги гонят! — каза Матотаупа на Джо. — Ако те не се бяха нахвърлили върху станцията, нашите мъже щяха да вземат този лов. Той щеше да остане за нашите мъже.

— Точно така… Впрочем Хари дойде ли тук? Ще имаме нужда от него.

Джо не можа да забележи въздействието на тези думи върху бащата. Сега началникът на влака привлече вниманието на инженера.

— Можем ли да продължим пътя си?

— Можем… но не веднага. Щом и последният бизон изчезне, ще трябва да проверим железопътната линия, защото такова едно бизоново стадо може да направи какви ли не пакости!

— Бъфало Бил скоро ще дойде със своята автоматична пушка и бизоните ще изчезнат яко дим от преприята!

— Да се изтребят бизоните току-така, това също няма да бъде правилно. Тогава бихме могли предварително да определим датата за следващото голямо индианско въстание!

— Да се изтребят бизоните, та и диваците да изчезнат! Това е правилното! Че в кой век живеем!

— Индианците всеки случай не живеят в нашия. Това е именно разликата.

— Да оставим този разговор. Ще ни бъдете ли на разположение, докато можем отново да потеглим?

— Ще остана дотогава с цялата група.

— Добре.

Началникът на влака събра измежду целия персонал хората, които разбираха от проверка и поправка на линията. При условията, с които трябваше да се считат по време на пътуването през пустошта, винаги се предвиждаха както инструменти, така и хора, които умеят да отстраняват повреди. Въоръжените мъже тръгнаха по линията. Като инженер, Джо се присъедини към тази група и помоли Матотаупа също да дойде с тях. Засега въоръжените с пушки мъже бяха достатъчни за охрана на влака. За сметка на това групата, която щеше да провери линията по пътя на бизоните, трябваше да очаква всевъзможни опасности и евентуално закъснели нападения от страна на дакота.

През ранната пролет нощите бяха дълги; но вече се бяха показали първите зари на утрото, когато Джо и Матотаупа тръгнаха заедно с групата за проверка на линията. Коне имаха само инженерът и индианецът. Те обикаляха наоколо, докато останалите вървяха по линията. Можаха бързо да преминат участъка до „бизоновия път“, тъй

като тук нямаше защо да се опасяват от никакви повреди. Едва когато стигнаха мястото, откъдето бе минало стадото и бе разровило с копитата си всичко, те започнаха да проверяват и скоро се оказа, че се налага да поправят на много места линията.

Матотаупа се отправи заедно с Джо към едно ниско възвишение, откъдето се откриваше широк изглед, и започна да обглежда заедно с инженера местността. Вятърът все още продължаваше да духа силно.

Не се забелязваше нищо, което да предизвика подозрението им. Откъм железопътната линия се чуваха ударите с чукове и виковете на мъжете, които поправяха релсите.

— Да се разделим и да заобиколим в полукръг — каза индианецът на Джо. — Аз нямам доверие на дакота. Твърде тихо ми се вижда.

— Разбрано, макар че не споделям твоите опасения. Те дадоха много жертви.

— Можахте ли да ги хванете?

— Хари се престори в тъмнината, че е техен боен вожд и ни ги напъха в ръцете. Въпреки това не ни беше лесно, но смятам, че сме дошли до гуша и на самия Тасунка-витко. Впрочем Хари се би великолепно!

— Тасунка-витко? — Името бе улучило Топ право в раната.

— Да, твоят стар враг. Навярно сега ти се иска веднага да тръгнеш по дирите му?

— Хау.

— Но няма как, Топ, няма как. Поне днес е невъзможно. Виждаш какво е положението. Ние нямаме достатъчно опитни мъже за подобен случай. Ти си нашият съгледвач и не можеш да вървиш по лични задачи.

Матотаупа въздъхна шумно, но нищо не отговори. Джо не знаеше колко дълбоко засегнат се чувствуваше индианецът от думите му.

— Ще вървим ли в полукръг?

— Хау.

Двамата се разделиха, за да дебнат наоколо. Когато се срещнаха отново, никой не бе забелязал или открил нещо.

Необходимите поправки вървяха доста бързо. Бяха минали едва два часа, когато повикаха Джо и Матотаупа. Групата даде уговорените

знаци, че влакът може да тръгва.

Локомотивът запъхтя внимателно, с половин скорост, и повлече вагоните след себе си. Беше слънчев ден. Кафявозелена прерия, изпълнено със златни лъчи небе, далечни и заснежени още планини радваха зажаднялото за светлина и багри око.

Машинистът намали ход, за да могат да се качат служителите, които бяха поправяли линията.

— Ще продължите ли с нас? — попита бледият, неспал цяла нощ началник на влака Джо Браун.

— Благодаря. Аз оставам тук.

Захлопнаха се вратички, затвориха се прозорци. Дъглас махна още веднъж на инженера. После дадоха сигнал за тръгване. Буталата заработиха, колелетата започнаха да се въртят, първо бавно, после бързо. Влакът потегли.

Ритмичният шум от придвижването му прокънтя високо в тишината и започна да заглъхва, колкото повече влакът се отдалечаваше. На останалите сред прерията машината вече се виждаше все по-малка и по-малка, докато най-сетне изчезна на блесналия хоризонт.

— Дано не ги виждаме повече! — каза Джо. — Минавало ли ми е на ум снощи, че ще срещна още същата нощ влака и господин Финли!

— Веднага ли се връщаме обратно в станцията? Джо огледа въпросително останалите членове на групата, които бе довел от станцията.

По няколко лица се появи лека усмивка.

— Най-напред ще направим малка закуска! Началникът на влака ни остави нещо за почерпка!

Инженерът видя цяло буре бира, ракия и сандък с шунка и хляб.

— Тогава най-напред гощавката в чест на победата! Щом искате!

Мъжете насядаха в кръг на земята в добро настроение, Джо и Топ също седнаха. Някои носеха чаши, така че не им липсваха съвсем условия за пиене. Отвориха бурето.

— За здравето на всички!

Джо вдигна чашата, пи и я подаде на съседите си отдясно и отляво, които трябваше да се задоволят със същата чаша. Разпределиха

и шунката и хляба. Някои започнаха да ядат, но повече кандидати имаше за бирата и ракията.

— Жалко, че Хари го няма с нас! — каза Джо.

— Него ли? Че той никога не участвува! — намеси се мъжът, който седеше отляво на Джо. Беше келнерът, който навреме бе отстранил предишната вечер кавгаджията — приятел на Бил Петльобореца.

Джо не обърна внимание на забележката. Пи още веднъж. Бирата беше студена и вкусна. Стомасите бяха празни, алкохолът започна да действува. Езиците се развързаха.

Матотаупа се обърна към Джо:

— Няма ли да ме пуснеш да вървя, мой бели братко?

— Нима на всяка цена искаш да тръгнеш по петите на Тасунка?

— Нима не е задължение на един съгледвач да ликвидира най-големия си враг?

— Може и така да се каже. Но какво ще рече Тейлър II?

— Ще му обясниш, че съм направил необходимото! Няма да липсвам няколко седмици, а само няколко дни.

— Може би все пак Хари ще се върне, така че поне един от двама ви да си бъде на мястото. Къде се мотае всъщност Джим? Мисля, че той беше отговорник на съгледваческата група. Всъщност нима тя вече се състои само от вас двамата?

— Да. Белите мъже се чувствуват сигурни и Джим убеди човека с кълравата глава да му даде отпуска за няколко седмици.

— Голям чешит! Искам да кажа Джим. Тейлър II си е идиот.

— Нима искаш да ни напуснеш, Топ? — подвикна сръчният в бой келнер. — Жалко, жалко! Ти, най-добрият измежду нас! Да вдигнем чаши за Топ!

Мъжете вдигнаха чашите, после ги пододоха на съседите си. По този начин индианецът стана център на внимание.

— Топ, щом като искаш да ни напуснеш за толкова дълго, ще трябва най-напред да черпиш по една! Тогава ние ще кандърдисаме Тейлър II и той няма да има нищо против!

Матотаупа огледа насядалите наоколо. Мъжете, които бяха изявили готовност да отидат на помощ на влака, съвсем не бяха най-лошите мъже на станцията. Сега те всички гледаха Топ с очакване и надежда и той усети да се надига у него отново един приглушен,

несъзнателен спомен, спомен за онези отминали дни, когато той, боен вожд на дакота, бе посрещал почти всеки ден гости в своята типи и ги бе гощавал от големите си ловни плячки. Бе възпитан в щедрост; щедростта бе подхождала на ранга и възможностите му. Беше му приятно, когато можеше да черпи и посреща другите. Мъжете обаче, сред които живееше сега, не искаха да ядат мечи лапи или мечо филе край огнището в неговата шатра, а искаха бира, ракия и пари. Това Топ бе разбрал след прощалното празненство на Джо. Той знаеше, че парите, ракията и бирата бяха пътят да започнат тези мъже да се възхищават от него и да го обичат. Път, който водеше много по-сигурно към уважение от страна на другите, отколкото най-смелите постижения в съгледвaческата служба, за чийто голям риск мнозина в станцията дори и не подозираха. В основата си индианецът се отвращаваше от пътя, по който бе тръгнал. Но не можеше да се лиши от приятното признаване на личното му достойнство, в което бе възпитан като храбро момче, като предводител на младежите, като боен вожд на мъжете, пък и най-обикновеният път към това признаване беше и най-привлекателният. Имаше един-единствен човек, който можеше да го смути само с един поглед от това бягство, от това прикритие на собственото му самочувствие — синът му, затова той започваше да го мрази все по-често, макар че го обичаше отчаяно. Но сега Харка не беше наблизо.

— Тук няма с какво да се черпи — каза Джо.

— Да, но като се върнем в станцията? Тогава ще празнуваме още веднъж! Тип-топ ли си, Топ?

— Тип-топ! — отвърна индианецът с усмивка, тъй като вече бе свикнал с този израз.

Продължиха да пият от бъчвата, не изоставиха и ракията. Някои започнаха да бъркат питиетата.

— Тип-топ съм! — повтори Матотаупа. — Но чак когато скалпът на Тасунка-витко увисне на колана ми!

Джо погледна индианеца отстрани, изпитателно, недоволен.

— Прерията е голяма. Нима няма място сред нея за двама ви?

— Няма място! — Победен от неприятните спомени, Топ започна да пие по-бързо.

— Какво ти е направил той толкова, Топ? — поиска да знае келнерът, като пиеше два пъти повече от другите.

— Той… — Топ гледаше пред себе си и сякаш забрави за обкръжението си. — Той ме набеди, че съм предател. Искаше да ми открадне сина… И когато веднъж аз се промъкнах в моята шатра, в собствената си шатра, след много лета и зими… и когато заговорих с майка си, той дойде и ме повали на земята и ме обвърза в ласото си… и после трябваше да ме освободи малката ми дъщеря. — Индианецът бе започнал да говори на родния си език, затова слушателите не разбраха думите му. — Но Харка, моят син, не знае нищо за това… — говореше все още на себе си прокуденият вожд, сякаш искаше да успокои собствените си тайни опасения. — Харка никога няма да узнае за моя срам.

Топ млъкна.

Джо повдигна рамене. Той долови в гласа на индианеца нотка на мъка, но не обичаше никакви сантименталности и затова остана съвсем студен.

— Ако продължаваме така, ще се върнем чак утре заран обратно в станцията. Повече обаче в никакъв случай не чакам. Просто ще навържем пияните върху конете.

— Тип-топ! — съгласи се индианецът. От изпитото количество алкохол всичко, което досега му се беше струвало важно, вече бе започнало да му става съвсем безразлично.

Докато групата мъже пируваха посред бял ден сред прериятa, хората в лагера на станцията се заеха да разчистват разрушенията. Морис и Дългото копие не се присъединиха към тях. Малкото помещение в бараката, което кръчмарят им бе оставил на разположение, бе останало незасегнато от нападението, а съседната стаичка, където трябваше да се настанят Джо и Хенри, бе разрушена и съборена. Художникът накара да пренесат Хенри в неговата стая и сега Дългото копие се грижеше за изпадналия в безсъзнание вследствие на тежко мозъчно сътресение Хенри; беше го положил върху собственото си легло. Морис лежеше върху своето, все още много блед. Не искаше да хапне нищо, само пи малко чай.

Навън цареше шум и глъч. Част от мъжете обходиха още веднъж околността, за да я претърсят от врагове и следи, но можаха само да се уверят, че всички дакота бяха изчезнали от погледите, и сега съобщаваха резултата от своя обход с цинични забележки. Копаеха гробове за мъртвците на станцията. Бяха отнесли ранените в едната

от големите бараки, която бе останала здрава, и ги бяха положили там между балите и буретата. Вече строяха нова барака за отговорника на лагера Тейлър II. Кръчмарят беше скрил касата си под леглото на Морис, тъй като му се струваше, че засега там ще бъде на най-сигурно място.

Временно продаваха бирата и ракията на открито, зад една бариера от бурета за вода, върху набързо скалъпена дървена маса. Дейзи първа дойде на помощ на кръчмаря. Постепенно се намериха още двама помощници. Търговията вървеше прекрасно. Бил Петльобореца давеше мъката си в алкохол, щом мина скромното погребение на мъртвите, а къдрокосият отговорник на станцията поръча да му донесат една бутилка.

— Днес не мога да пия — отказа художникът, когато Дългото копие му предложи да вземе нещо.

Когато се свечери, някой похлопа стеснително на вратата на стаичката, където живееше художникът. Морис каза най-напред леко „да“, но чукането се повтори.

— Моля! — извика сега Дългото копие високо и ясно.

Вратата се отвори внимателно. Морис потрепери. Онова, което видя, беше черно, над него едно лице без нос, една глава без уши. Морис си припомни призрака, който му се бе мярнал през нощта край ранените и убитите дакота. Успя да се овладее.

— Влез спокойно вътре.

Женската фигура се промуши през вратата, чуждите очи се огледаха да видят какво има още в стаята. После жената се спря, облегната с гръб на вратата. Носеше прехвърлена през ръката си една завивка от бизонска кожа, в другата стискаше вързоп. Самата тя беше облечена в кожа като свободна прерийна индианка, но кожата беше боядисана в черно. За индианците черното беше цветът на тъгата, на възмездието, на саможертвата. Но те нямаха обичай да боядисват кожата изцяло в черно; в това отношение странната жена подражаваше на обичаите на белите. Черното беше матово и действуваше на художника като образа на смъртта и въпреки това тази кожена дреха, това черно, беше единственото, което превръщаше обезобразената жена в личност, защото само то бе избрано от нея.

— Какво има? — попита вцепенен Морис от леглото си.

Той беше скръстил ръце под тила и беше издал главата си напред. Очите му гледаха широко отворени.

— Знаете ли какво значи „линчуване“?

Морис се изплаши още повече.

— Заплашва ли те някой?

— Това не е важно. Но те искат да линчуват наш сиукс. — Индианката шепнеше.

— Какъв сиукс? — Морис също говореше тихо. — Да не би моя бял брат Дългото копие?

Индианката поклати глава.

— Не Дълго копие.

— А кого тогава?

— Харка.

— Хари? — Художникът си спомни отново с ужас своя разговор с Бил Петльобореца. — Къде е Джо Браун?

— Отиде при влака. Още не се е върнал!

— Това е лошо. И кой издаде паролата за линчуване?

— Бил Петльобореца. Но вече всички така мислят. Шефът Тейлър II казва линчуване правилно, и Вики казва линчуване добре. Всички пият и казват линч за Хари! Варят цяла бъчва катран, искат да го намажат с врящ катран, за да му изгори кожата и месото, и да го полепят с пера и да го гонят, докато падне и умре.

— Каква ужасяваща лудост! Трябва да се предупреди Харка! Никой ли не го е виждал отново?

— Не. Но конят е тук. Дакота ще се върне при свой кон.

— Ако е още жив. Дълго копие, какво ще правим? Ти знаеш какво извика Тасунка-витко! Само това е достатъчно, за да докаже, че Харка не ни е предал!

Индианката от племето семиноли поклати глава.

— Това няма да бъде съд, бели човек. Това е линчуване! Никой не пита, никой не отговаря. Всички крещят, всички искат да убиват. Не се чува никаква разумна дума!

— Дълго копие, какво ще правим? Трябва да предупредим Хари, ако е още жив… и ако не е станал пленник на дакота. Къде е Матотаупа?

— Не се е върнал още от влака.

— Не можем ли да мобилизираме мъжете, които Хари бе подбрал за боя? Те познават условията тук и сигурно са приятели на Хари.

— Те са при влака.

— Всички свестни хора са при влака! Но ние трябва да действуваме бързо, преди Хари да попадне в ръцете на убийците. Какво можем да направим?

Индианецът чейен гледаше втренчено пред себе си. Най-сетне каза:

— Ще напиша едно писмо върху кожа и ще подгоня заедно с него сивия жребец към прериятa. Ако Харка изобщо се върне, той ще намери коня и писмото.

— Това е изход.

— Само че Бил пази мустанга — каза индианката, — а и мустанг куца. Харка го е гонил прекалено много, за да дойде да предупреди белите мъже навреме.

Морис почувствува огорчението и омразата в думите на жената.

— Е… сега вече знаете всичко — каза сурово тя. — Оставям ви тук тази завивка от бизонска кожа; това е завивката на Харка. Оставям ви този лък. Това е лъкът на Харка. Оставям ви тези орлови пера. Те са орловите пера на Харка. Оставям ви този украсен с раковини колан за Харка; това е колан от шатрата на вожда Оцеола, на когото белите мъже изневериха и го оставиха да умре. Харка ще разбере съобщението. Оставям ви всичко тук.

Жената се наведе и бутна нещата под леглото на Хенри. Когато подреди всичко там, тя се изправи и застана открито пред двамата мъже. Морис избягваше погледа, насочен срещу него от обезобразеното лице. Гледаше ръцете на жената — обикновени, честни ръце.

Индианката отиде към вратата и в миг изчезна от помещението тихо, както беше дошла.

Малко след това Дългото копие се изправи.

— Ще се огледам навън.

Докато той се бавеше навън, художникът чуваше надигащия се и заглъхващ див шум.

Когато се върна, индианецът седна на ръба на леглото на Хенри, сложи ръце върху коленете си и остана с наведена глава.

— Какво има, Дълго копие?

— Положението е лошо, мой бели братко Прелетната птица Сръчната ръка Тайнствения жезъл! Конят на Харка куца и така е обграден от всички страни, че никой не може да го подкара, без да го застрелят. Всички тичат наоколо въоръжени и искат да линчуват Хари. Тук, в лагера, той е загубен. Разрушили са шатрата му. Искали да линчуват индианката от племето семиноли, но тя била погълнала отрова. Един от мъжете излял врелия катран върху трупа й… Аз отивам сега пред станцията, сякаш излизам на дежурство. Може би Хари ще ме забележи или аз ще го видя, когато се връща, и ще мога да го предупредя.

— Опитай и помисли как бихме могли да изпратим съобщение на групата при влака, където са Джо и Матотаупа. Само те биха могли да предотвратят ново нещастие и да накарат тези пияни зверове тук да променят решението си или поне да ги укротят.

Дългото копие кимна и излезе с натежало сърце.

Морис чуваше отвън рева и крясъците на мъжете, които настояваха да продължат провеждането на това ужасно правосъдие на линча.

Беше нощ.

Кръчмарят дойде още веднъж и заключи доста голяма сума пари в касата си под леглото. Сега вече той бе потънал в пот не от страх, а от търговско усърдие.

Дейзи надничаше от време на време при Морис и им донасяше всичко, което той поръчваше за себе си и за Хенри. Тя завеси прозореца с парче плат, така че никой да не може да поглежда вътре, и запали малка газена лампа. Светлината беше слаба и действуваше като контраст на шумното и грубо оживление навън край кръчмарския тезгях. Морис усещаше, че всичките му нерви потрепват, когато чуваше зверските заплахи, които мъжете ревяха по адрес на младия индианец, и когато си помисляше за смъртта на обезобразената жена.

Около единадесет часа Дейзи се сбогува, Морис й поблагодари и я увери, че няма никакви други желания. Хенри се бе върнал веднъж в съзнание, бе се огледал изненадан и после бе заспал.

Морис седеше дълбоко замислен и отпиваше от време на време глътка вода.

В полунощ на вратата отново се почука и художникът каза тихо:

— Моля!

Вратата се открехна леко. Подаде се широкопола шапка, която покриваше косата и ръцете, после цялата фигура на каубой, облечен в кожен костюм. Човекът носеше пушка.

Новодошлият притвори безшумно вратата след себе си и седна спокойно на края на леглото, където лежеше Хенри, също както Дългото копие преди това. Пушката си остави на земята. Държеше главата си наведена. Сега обаче я вдигна неочаквано и погледна Морис под бледата светлина на газеничето.

— Ха… — Морис не произнесе цялото име. — Ти!

— Да. Къде е баща ми?

— Още е на линията при влака.

— Джо?

— Още е при влака заедно с двадесетте мъже, които представляваха твоята група за отбрана по време на боя.

— Белите мъже тук са осквернили трупа на една жена и искат да ме линчуват.

— Можеш ли да се скриеш, докато баща ти, Джо и останалите се върнат?

— Бих могъл, но не желая. Отивам си. Разбра ли ме? Ако някъде и някога имаш възможност да съобщиш нещо на баща ми, кажи му, че съм си отишъл, за да се подложа на изпита, който ще ме направи боец. Няма да отида при мъжете на дакота, а при техните врагове, при сиксикау, в чиито шатри баща ми и аз вече живяхме като гости. След това ще се върна още веднъж и ще потърся баща си. Искам да го попитам като боец дали е готов да се раздели с Червения Джим.

— Къде е Джим? Какво прави? Не съм го виждал още тук.

— През зимата беше тук съгледвач като нас, но преди няколко седмици отново изчезна. Когато не се мярка тук, обикновено обикаля Черните хълмове и търси там злато.

— Но още нищо не е открил, нали?

— Не е, все още нищо. — Индианецът се изправи.

— Хари, не искаш ли сам да съобщиш това на баща си?

— Ще се опитам.

— И… чакай, Харка, един момент. Жената с обезобразеното лице донесе тук за теб завивка от бизонска кожа, един лък и още нещо. Искаш ли сам да погледнеш — всичко е там долу под леглото.

Индианецът се наведе и веднага намери своята стара рисувана завивка, лъка, две орлови пера и колана, украсен с раковини. Подържа колана за миг в ръка, като го разглеждаше внимателно.

— Той е от шатрата на Оцеола. — Обясни Морис. — Така каза жената. Тя от племето семиноли ли беше?

— Да. Такава беше и никога не го забрави. Коланът съдържа едно поръчение… Къде е Дългото копие?

— Излезе навън, където се надяваше да те срещне и да те предупреди. Не го ли срещна? Мислех, че той ти е набавил тези дрехи?

— Не, съблякох ги от един мъж, който бе осквернил тялото на една мъртва жена. Той си позволи да излезе доста надалеч от лагера и дойде твърде близо до моя нож.

Когато индианецът изговори всичко това със съвсем безразличен тон, Морис го погледна загрижено.

— Харка, убиването е станало занаят и за тебе.

— Хау, това е част от моята работа. Червените мъже и белите мъже ме научиха. Аз убивам червени мъже, убивам също и бели мъже със същата сигурност, с която прострелвам бизони. Кой би ме зачитал още, ако не се справях добре с този занаят?

— Кой си ти? — попита ужасен художникът.

Беше същият въпрос, който Матотаупа бе задал няколко години преди това на своя син.

По лицето на младия индианец премина изразът на онзи предизвикателен цинизъм, който представлява последното оръжие за един млад човек срещу самоунищожението.

— Моето име е Хари. Съгледвач съм и шеф на банда, опасен за всички, които съм се научил да мразя или да презирам.

Бледото лице на художника се покри с такава мъка, че индианецът го погледна изпитателно.

— Мъчно ли ти стана, Прелестна птицо Жълтата брада Тайнствения жезъл?

— Ти виждаш, аз не съм вече Жълтата брада, както ти ме наричаше като момче. Вече станах Сива брада. И съм тъжен.

— Защо? Нима те е страх сега от мен? Или на теб все още не ти е безразлично какво ще излезе от един червенокож?

— Не, Твърдокаменни Харка Нощно око Убиец на вълци Ловец на мечки, не ме е страх от тебе. Но на мен не ми е безразлично за какво

си принуден да пропиляваш големите си дарби.

Чертите на индианеца отново се затвориха и белият човек върху леглото отново се изплаши от това колко много огорчение и всеунищожаващо високомерие се таеше в израза на лицето на този деветнадесетгодишен младеж.

— Не се стряскай, когато чуеш след малко изстрел — каза младият индианец на белия човек. — Ще убия коня си, който вече е твърде изморен за мен и който не мога да освободя сега от ръцете на белите мъже. Аз се целя добре и моят сив жребец няма да разбере, че умира.

Харка придърпа още по-дълбоко периферията на шапката си и напусна стаята спокойно и незабелязано, както бе дошъл.

Скоро след това прокънтя изстрел.

Няколко полупияни гласа изкрещяха и сякаш тръгнаха да търсят стрелеца, после отново настъпи тишина.

Когато след тази нощ настъпи утрото, второто след нощта на боя, двадесетимата мъже навън сред прерията край железопътната линия се събудиха, изтрезнели от гуляя. Бяха жадни, но нямаха вода и затова нервите на всички бяха изопнати.

Джо, който обикновено си знаеше мярката, бе останал трезвен и бе стоял на пост. Не беше попречил на Топ да пие, но му бе попречил да се напие до безсъзнание и така сега двамата стояха сигурни на краката си и оглеждаха околността с ясен поглед. Трети към тях се присъедини келнерът, когото никакво количество алкохол не можеше да надвие. Всички обаче все още миришеха на ракия и на бира и Топ не можеше да понася собствения си дъх.

— Ето че най-после идва някой, който да ни каже какво става в лагера и да ни върне обратно! — каза келнерът и посочи на изток. — Ония в станцията сигурно също са се изпонапили до забрава, щом като толкова дълго изобщо не се поинтересуваха за нас. Ами какво щеше да стане, ако бойците на дакота ни бяха изпотрепали тая нощ?

— Значи, щяха да направят един голям удар. Но пропуснаха тази възможност.

— Такова нещо може да се случи и на най-свестния човек! Аз мога да ви разкажа…

— Тихо! После! — предупреди Джо. — Кой е този, който идва? Не е ли Хари?

— Това е моят син — каза Матотаупа.

Младият индианец яздеше пъстър кон. Беше вързал кожената си завивка на гърба на животното. Носеше се в галоп към тримата мъже. Близо пред тях спря коня и скочи на земята. Отново беше облечен като индианец. Беше сложил и колана, украсен с раковини.

Изразът на лицето му беше още по-надменно дързък и враждебен, отколкото хората обикновено бяха свикнали да го виждат, и макар Харка да не си пое нито веднъж по-дълбоко дъх, отколкото бе необходимо, Матотаупа знаеше, че той надушва миризмата на алкохола.

— Тасунка-витко ли води нападението над станцията? — попита Матотаупа сина си, преди още той да каже нещо.

— Хау.

— А след това?

— Отиде да гони бизоните.

— Ти последва ли го?

— Не.

— Ти не отиде по петите на Тасунка-витко? Защо не отиде?

Това „защо“ накара младия индианец да заеме вътрешно отбранително отношение към баща си. Той бе препускал с любимия си кон до последните му сили, за да предупреди белите мъже; беше надхитрил бойците на дакота; занапред те щяха да говорят за него, че ги е примамил коварно в клопка. Беше се бил, беше убивал бойци на дакота, така че между него и неговото племе се бе прибавило ново братоубийство. Но той не бе застанал очи в очи с Тасунка-витко, за да поеме двубоя, на който той го предизвикваше, не защото се страхуваше от смъртта сред яростта на боя и опасното опиянение от успеха, а защото не искаше да убие големия индиански вожд заради белите мъже. Не искаше това, макар че Тасунка-витко беше обидил Матотаупа. Харка не бе тръгнал да преследва Тасунка, а бе помогнал на неколцина тежко ранени дакота да избягат. Беше пренасял и убитите. Беше се отказал от победата, за да не даде възможност на белите да се гаврят разюздано с труповете на ловците на дакота.

Има мъже, които обуздават необуздан мустанг, като нанасят на врата му кървяща рана и не я оставят да зарасне; щом я докоснат,

цялото тяло на животното потреперва от болка; има отлъчени мъже обаче, които и на това не се подчиняват. Бащиното „защо“ бе докоснало кървящата рана на Харка, неизживяната раздвоеност и безнадеждност на неговия живот. Той се опасяваше, че сега баща му ще го обиди и ще го нарече страхливец и предател, и то пред други мъже. Харка не беше вече четиринадесетгодишен, беше на деветнадесет. Нямаше да се остави да го обиди и баща му, който миришеше на ракия.

Не бе отговорил веднага на въпроса на Матотаупа, защото се мъчеше да овладее отново мислите и чувствата си. Бащата, изглежда, прие неговото колебание като незачитане или като проява на нечистата му съвест, а може би и едното, и другото, и затова повтори:

— Ти не си тръгнал по петите на Тасунка-витко. Защо не отиде?

Сега ударът улучи и Харка отвърна остро:

— Защо не ли? Защото оставих ти да му отмъстиш, Матотаупа. Когато Тасунка-витко те овърза в ласото си в твоята собствена шатра, трябваше да те освободи твоята малка дъщеря. Не бива да даваме възможност на женските езици да разказват, че е трябвало да дойде синът ти, за да отмъсти заради теб… преди още да е станал боец.

Матотаупа се вцепени и се отпусна като човек, комуто е нанесена смъртоносна рана. Един въпрос задуши гърлото му. Не го зададе, ала синът му отговори:

— Моят брат Харпстена ми разказа какво се е случило… преди да умре от моята ръка.

Матотаупа си пое с мъка въздух и най-после извика с разкривено лице на английски език:

— Елате, мои бели братя, да вървим в станцията! Аз съм ваш съгледвач и няма да ви изоставя, дори и заради отмъщението си! Аз казах, хау!

— В станцията, нека там отпразнуваме още веднъж победата! — извика келнерът. — И Хари е жив! Аз ще черпя по този случай!

Топ се изниза, после тръгна към коня си; избягваше да погледне сина си. Беше решен да преследва Тасунка-витко, но тъй като сега синът му изискваше това от него, той се отказа.

Харка се приближи до своя пъстър кон, яхна го и се отдалечи.

Джо дълго гледа след него.

— Какво имате вие двамата непрекъснато да се карате? — каза по-късно инженерът на Матотаупа, когато двамата седяха вече на конете си, а и другите станаха, за да поемат обратния път към станцията. — Вие сте такива смелчаци, всеки от които струва колкото десет или двадесет, или дори сто други. Но щом се съберете заедно, започвате да се карате — със или без думи. И това продължава вече години наред. А при това и двамата сте силно привързани един към друг. По следите на Тасунка-витко ли тръгна сега Хари?

— Не.

— Значи, на дежурство?

— Не знам. Питай него, ако изобщо се мерне още веднъж.

— Това не звучи много обнадеждващо!

Подкараха конете в галоп; с това разговорът бе приключен.

След многочасова езда покрай железопътната линия групата стигна в лагера. Ездачите размахаха шапки и поздравленията и от двете страни бяха шумни и многословни.

Всичко това не бе много по вкуса на Джо. След като настани коня си, той накара този и онзи да му разкажат най-важното, което се бе случило тук, после отиде да потърси Хенри в малката стаичка на дъсчената барака. Хенри не беше добре. Морис и Дългото копие бяха загрижени за него. Раненият бе повърнал още веднъж и все още изпадаше ту в безсъзнание, ту се унасяше в дрямка и дълбок сън.

— Той трябва да лежи в пълно спокойствие! — каза Джо, ядосан от съчувствена загриженост, но съвсем тихо, за да не разбуди ранения. — Когато Тасунка-витко удари, той удря здравата. Много по-лошо щеше да бъде, ако го бе улучил с острието.

— Нали ще останете по-дълго тук заради Хенри? — попита художникът.

— Принуден съм. Момъкът може да ни създаде доста грижи.

— Съседната стаичка бе построена отново. Аз ще се прехвърля с Дългото копие там и ще ви освободя своето легло тук. Тогава няма да има нужда да пренасяме Хенри.

— Благодаря ви!

Пренесоха багажа много бързо. Когато Хенри заспа, Джо отиде в съседната стаичка при Морис и Дългото копие, за да им разкаже за

случилото се край влака и да чуе от тях какво бе станало междувременно тук, в станцията.

— Да, да линчуват Хари — повтори Джо. — Затова сигурно момчето си отиде! По-добре щеше да бъде да ни каже. Бихме се справили с тая банда тук.

— Сигурно. — Художникът погледна замислено инженера. — Но наистина ли смятате, че Хари се е страхувал?

— Него не го е страх нито от смъртта, нито от дявола, можах да се убедя в това още веднъж тази нощ. Но сигурно неблагодарността го е обидила. Той всякога е бил чувствителен като стъклена статуетка по тези въпроси.

— Джо, един млад индиански съгледвач е нещо повече от стъклена статуетка. Той е човек. Тази нощ в продължение на няколко минути Хари игра ролята, за която е мечтал през цялото си детство; той беше вожд на дакота, най-добър боец от своето племе; на устните му стоеше вождовата свирка. После той се извърна и започна да убива онези, които го бяха последвали, забивайки ножа си в сърцата и слабините им. Нима смятате, че е направил това, без у него самия нещо да се е скъсало? Джо вдигна рамене.

— Той сам искаше да стане така!

— Той беше готов да преговаряме, когато аз предложих, но вие го пресякохте като някакво бъбриво хлапе!

— Хм. Така беше. А след това сам се е нагърбил с една морално непосилна за него задача. Възможно е. Значи, все пак раздвоение! Чухме вече, че убитите и ранените дакота изчезнали всички оттук и че онази жена с обезобразеното лице, която живееше в шатрата на Харка, погълнала отрова, когато мъжете тук й потърсили сметка.

Трите мъже запушиха и за известно време в стаичката се възцари тишина.

— Би трябвало да се погрижим за Матотаупа — каза най-после тихо художникът. — Аз трябва да му съобщя къде отиде синът му.

— Топ седи оттатък, черпи и пие здравата на второто тържество по случай победата. Сигурно напълно се е отчаял от това, че Хари го напусна. По-добре ще бъде да потърсите Топ утре или в други ден, когато изтрезнее и вече ще е обмислил по-спокойно мъката си.

— Не знам — каза колебливо Морис, но след това все пак реши да последва този съвет.

Беше вечер. Морис и Дългото копие поръчаха да им донесат яденето в стаите. Дейзи-Вики се бе заела с тази задача. Знаеше, че трябва да измие много добре лицето и ръцете си, за да й позволят да върши това, и тя точно спазваше условието. Художникът вече бе свикнал да му сервира тя.

Джо заговори Дейзи:

— Ще донасяш ли и на мен всяка вечер яденето? Аз трябва да остана при Хенри.

— Не, на теб няма да ти нося. Друга ще ти изпратя.

— Така ли? Както искаш. Какво прави къдрокосият господин в своята дървена барака?

— Говори големи приказки! Разбира се, сега излиза, че той бил победил и бил спасил станцията и влака!

— Нима някой ще му повярва?

— Тези, на които той държи, ще му повярват.

— Той смята да прави кариера ли?

— И ще я направи.

— Желая му успех! Един повече или по-малко от тоя вид, това няма значение. И без това живеем в свински времена. Пфу, каква гадост!

Той уволнява Топ. Не искал да вижда вече никакви индианци. Дори му го казал.

— Какво ще прави сега Матотаупа? — попита Морис.

— Той ли? На първо време ще пиянствува. Ще чака докато се върне Джим, а може и сам да отиде да го търси.

Вики-Дейзи се оттегли.

Художникът гледаше потиснато пред себе си.

— Дълго копие, би ли ми подал скиците? Носехме ги с багажа. Може би са още там.

— Още са там, мой братко Прелетната птица.

Индианецът чейен извади една голяма папка, която стоеше покрита с някакъв плат до стената.

— Аха, ето ги! — Морис започна да вади картоните един след друг. — Погледнете, Джо, кой е това? — Скицата беше направена с молив.

— Това… по дяволите! Нима така е изглеждал тогава Матотаупа?

— Да, така изглеждаше. Преди седем години, когато аз му гостувах. Горд вожд.

Джо заразглежда по-внимателно картините.

— Имате право — каза най-после той. — Трябва да направим нещо за Матотаупа. Ще трябва все пак да отида отсреща на празненството, макар че дори само при мисълта за това ми се повдига, сякаш са ми поднесли къдравите коси на някого в чинията.

Джо излезе от стаичката. Отдавна вече беше се стъмнило.

Тъй като старата барака, която служеше за кръчмарско помещение, бе съвсем разрушена по време на боя и пожара, с разрешение на отговорника на лагера кръчмарят временно обслужваше гостите си в голямата палатка, където бяха натрупали по-нависоко сандъците и балите, за да открият още място за масите и пейките. Предишният цигулар свиреше отново. Джо чу вече дращенето на лъка по струните, преди още да влезе в палатката. Поспря се и погледа още няколко минути навън в нощта, потънал в мислите си. В главната строителна дирекция той не се бе чувствувал добре, а тук сега също не му харесваше. Беше чул, че отново ще се строи втора железопътна линия през прериятa, при още по-трудни условия, по на север. Там сигурно щеше да има работа за един пионер. Впрочем от деня, в който той бе вървял, олюлявайки се, заедно с трима мъже гол през прериятa, бяха минали пет години и всяка от тези години му бе отнела двойно повече сили. Джо Браун беше остарял.

Той се стресна, защото нечия ръка се стовари със силен удар върху рамото му.

— Стари приятелю! — извика мощен глас. — За великите времена ли мечтаеш? И сегашните не са за пренебрегване!

— Ти ли си бил, Джим?

— Не очаквахте, че ще се върна толкова скоро, а? — Червения Джим дръпна ръката си от инженера и застана широко разкрачен до него. — Мене май шестото чувство ме е накарало да се върна! Кой ви е превърнал станцията в такъв хаос?

— Дакота.

— Човече, нима ги пуснахте да дойдат дотук? Със сто и повече пушки? Ама сте и вие едни! А какво става с Топ и Хари?

— Още са живи.

— Само това ли? Много сте станали пестелив на думи, Джо. Да нямате нещо против мене? Засега аз ще вървя да пия. Утре също е ден. Пак ще си поговорим!

Червения Джим тръгна с тежките си високи ботуши към палатката, откъдето излизаха навън шумът от музиката и гръмките смехове на пияните. Отвори и когато влезе, Джо, който го бе последвал с тихи стъпки, застана зад него, без Джим да разбере това. Джо Браун хвърли поглед към вътрешността на палатката. На втората маса седеше Матотаупа, заобиколен от мъже, които искаха някой да им плаща пиенето и затова не пестяха хвалебствените си думи.

— Топ! — извика Червения Джим и гласът му надви цялата глъчка в палатката.

— Джим! — беше отговорът.

Матотаупа се беше изправил. Очите му блестяха.

— Джим, братко мой!

Чергилото на входа се спусна обратно. Джо Браун се спря за миг навън и после се отправи бавно, както беше дошъл, към стаичката на Морис и Дългото копие, където видя прозиращата отвътре светлина.

Влезе вътре и седна на края на едното легло, на мястото, където бе седял и Хари.

— Твърде късно! — каза той. — Джим дойде.

Морис и Дългото копие отвърнаха на решението, което сякаш случайността им бе наложила, първоначално с мълчание. После обаче Морис все пак вдигна глава, погледна първо Дългото копие, после Джо в очите и каза:

— Може би не само е твърде късно, а изобщо вече невъзможно. Матотаупа е съвсем различен човек от теб например, мой червени братко Дългото копие. Той не е израснал в резерват, а беше боен вожд на една група от племето на тетон-оглала, едно особено дръзновено и войнствено племе на дакота. Можеше ли някой от нас да живее продължително време заедно с Матотаупа или Матотаупа заедно с някого от нас? А той има нужда от това, от тая спойка, която е чувствувал край себе си сред своето племе. Той се нуждае поне от един-единствен човек, който да бъде свързан тясно с него и да дели с него живота си дори. Има само двама души още, с които Матотаупа можеше да живее заедно, по начина, по който е принуден да живее сега

— прокуден от своето племе, освободен от съгледваческата си служба: Харка или Джим. Харка си отиде. Значи, остава Джим.

— Което ще рече — обречен на смърт! — заключи Джо.

ЛОВ НА ОРЕЛ

Твърдокаменния Харка Нощното око, наричан от белите мъже Хари, вървеше към районите на сиксикау. Не беше избрал същия път, по който бе стигнал преди години от северните прерии над големия завой на Мисури, на юг през Черните хълмове и Ниобрара до извора на Плат. По-скоро имаше намерение изобщо да избягва земите на племената на дакота и като завие на запад към Скалистите планини, да се придвижи през районите за лов и живеене на племената шошони и абсарока нагоре на север, към началните притоци на Мисури. Местата, през които искаше да мине на кон, не му бяха познати досега. Той ги бе изучавал по географските карти, които обаче имаха все още много празнини за тези места и бяха съвсем недостатъчни. Бе се научил да чете, да пише и да се ориентира по географските карти още като дванадесегодишен от един бял човек по пътя от Омаха до Минеаполис и след това бе продължил да се упражнява. Джо и Хенри също му бяха помагали. Наистина картите, които бе притежавал, сега бяха изгубени. Но той бе запомнил най-важното от тях наизуст. Знаеше, че трябва да премине едно разстояние от около хиляда километра. Тъй като трябваше да има пред вид и заобикалянето на планините и други възможни препятствия по пътя, той не можеше да се надява, че ще стигне за по-малко от три седмици местата, където отиваше. Оттам щеше да започне да търси ловната група на сиксикау, водена от вожда Горящата вода.

Пъстрият кон, който Харка яздеше, беше добро животно с умерени сили. Сигурно беше шестгодишен, напоследък го бяха яздили със седло и стремена, но преди това е бил индиански кон и затова реагираше бързо и сигурно на всяко леко притискане с бедрата. Ежедневното минаване на дълги разстояния беше много по-приятно на животното, отколкото животът в железопътната станция; затова то все повече се оперваше и възможностите му нарастваха с всеки изминат ден, макар че ездачът му изискваше много от него. Пъстрият жребец усещаше, че носи върху гърба си ездач, който умее да намира като

мустанг хубава вода и добър подслон за пренощуване и всякога знае какво иска. Така двамата, животно и човек, свикнаха един с друг още само след няколко дни.

Харка се прехранваше от лов и се задоволяваше преди всичко с дребен дивеч, тъй като не искаше да носи много запаси със себе си, пък и в никакъв случай не желаеше да оставя по-голяма ловна плячка на вятъра. Още от дете се бе научил, че убитият дивеч трябва да се използува изцяло и че не бива да се убиват повече животни, отколкото бяха необходими за месо и кожи. Предпланините бяха пълни с дивеч, в реките имаше достатъчно риба и той редовно беше сит. Понякога палеше огън, понякога не. Имаше дни, когато яздеше денем, друг път нощем, според местността, през която минаваше. Пролетните дни вече ставаха все по-топли. Той беше взел завивката от бизонска кожа със себе си и не страдаше, че няма шатра. Само когато понякога валеше силно, а трябваше да спи, търсеше подслон под скали и дървета. Натъкнеше ли се на следи от хищници, оставаше да спи прав, облегнат до някое дърво, или се завързваше с ласото си горе сред клоните.

Когато бе предприел на тринадесетгодишна възраст големия си преход от Северен Мисури до южната страна на Черните хълмове, той съзнателно ежедневно бе оглеждал най-внимателно непознатата местност и старателно бе обсъждал всяка своя стъпка. Вършеше същото и сега, но много по-бързо, тъй като по време на дългогодишното съгледвачество то бе станало негов навик.

Избягваше да се среща с шошони или абсарока, но не защото се страхуваше, че ще го посрещнат враждебно; явно не искаше да се забавя по път.

И все пак един ден има съвсем неочаквано една среша. Беше по времето, когато бе минал вече почти половината от своя дълъг преход и бе достигнал планините в изворната област на Жълтокаменната река[1] и нейните притоци. През деня бе валял силен дъжд. Скалите, тревите и игличките по клоните на високите дървета блещукаха от влага и отразяваха първата нежна вечерна червенина. Един поток, който извираше от планината, шумолеше надолу между пръстта и камъните и обсипваше с леки пръски зеленеещите се мъхове. Много дивечови следи показваха, че тази рекичка бе любимо място за водопой. Младият индианец бе разпознал няколко часа преди това прясна следа от гризли и беше решил да внимава. Остави мустанга да

пие, после сам пи и се изми, защото сега имаше време и спокойствие, а не знаеше какво щеше да му се случи на другата заран. После си потърси подходящо място за пренощуване. Сенките на дърветата вече се удължиха и небето аленееше от вечерните зари. Най-после Харка откри на склона една поляна, през която бе минала отдавна лавина. Поваленитe стволове на дърветата вече бяха полуизгнили, подядени от корените на мъховете и на ниските ягодови храсти и от няколко млади дръвчета, израснали след това. Младият индианец реши да прекара нощта тук. Пъстрият мустанг започна да скубе листата по младите клонки. Харка счупи няколко лешника, останали тук още от миналата есен. Спомни си, че една вечер, когато още като малко момче бе ходил заедно със своя кръвен брат Силен като елен на лов — който се бе превърнал от запланувания лов на антилопи в лов на рисове, — те също така бяха чупили една вечер стари лешници и ги бяха изхрупали заедно. Харка вече бе ял месо този ден на закуска; то му стигаше.

Радваше се както всяка вечер, откакто бе тръгнал на път, на спокойствието и самотата. Шумът край железопътната станция му бе станал омразен, също както и миризмите там. Съвсем сам сред прерията, той се чувствуваше много по-добре. Нямаше нужда да се подчинява никому, никой не Можеше да му иска сметка за нищо. Нямаше никакъв приятел, но и никакъв враг. За един обиден до смърт човек самотата винаги е много привлекателна. Тялото и мислите му се бяха отпуснали. Нямаше време да се задълбочава много в мислите си, тъй като пустошта поглъщаше ежедневно цялото му внимание.

Тази вечер Харка си избра място за нощуване при един стар повален исполин, чийто ствол се намираше по средата на поляната и леко се издигаше над нея. Началото на един клон представяше удобна подпора за краката. Ако се наложеше, оттук индианецът можеше да скочи много скоро, за да се хвърли в бой или да побегне. Дъждовната вода се бе оттекла. Той преметна завивката си от бизонска кожа около тялото, без да оставя пушката си. Стволът на дървото имаше диаметър около пет метра. Нямаше опасност, че Харка може да падне, като заспи. До ствола нощуваше мустангът му.

Младият индианец беше навикнал да се събужда и при най-малкото смущение или шум. Не обърна внимание на писукането на двойка прилепи и на вика на близка сова; те се числяха към обикновените нощни шумове сред природата. Шумоленето на

придвижващи се гущерчета и птици сред храсталаците, както и на бръмбарите в мрака, бе престанало. Над близките върхове на планината и над горската полянка изгря месецът. Индианецът не видя никакво основание да се скрие от бледия й светлик. Хората, обитаващи тези местности, можеха спокойно да го видят. А що се касае до хищниците, те щяха да го усетят през нощта по миризмата и без да го виждат.

След падналия дъжд гората миришеше приятно. Харка заспа и спа добре.

Когато отново се събуди, още не бе започнало да се развиделява, но по разположението на звездите личеше, че наближава утрото. Индианецът отвори очи и се огледа. Нямаше защо да бърза. Едва когато звездите съвсем избледняха и скалите и дърветата се потопиха от нощния мрак в мъгливата сивота, той седна и извади запаса си от месо, за да го изяде студено. Слънцето изгря; лъчите му нахлуха между стволовете, листата, игличките на клоните и камънака върху полянката. Отспалият си момък почувствува сгряващите лъчи върху тила си. Докато ядеше бавно, той се ослушваше в песните на птиците, в шумоленето на храстите и плисъка на малкия поток и забеляза далече горе във висинето да се носи една голяма хищна птица. Тя привлече погледа на Харка и той забрави всичко останало, щом разбра, че това бе орел, който кръжеше високо над него и бавно се спускаше над полянката. Разперените криле на птицата бяха огромни; беше голям възрастен екземпляр. Индианецът наблюдава орела дълго, като изчакваше кога гордият хищник ще се приближи достатъчно, за да го достигне куршумът му. Харка извади пушката си от кожения калъф. Тъкмо в този миг обаче някакъв шум, който идваше от гората, го накара да се ослуша. Затъркаляха се камъни. Бяха много и шумът се повтаряше на интервали, сякаш някаква придвижващо се живо същество ги отместваше. Преди да разбере какво ставаше там, Харка не искаше да се издаде чрез, изстрел и затова извади само пушката от калъфа, но се въздържа да стреля. Орелът кръжеше много високо и той не можеше да го улучи със стрелата си.

Индианецът се шмугна между храстите и избърза по посока на шума към края на високата гора, която ограждаше полянката. Ослуша се и задебна. След това чу пукане и чупене сред дърветата горе на склона. Шумът продължаваше и се приближаваше все по-бързо до

полянката. Харка веднага си помисли за мечката, чиито следи бе открил предишния ден. Ако беше тя, значи, тичаше много бързо и без да се съобразява с каквото и да било. Тя или гонеше някого, или гонеха нея. Мечките гризли съвсем спокойно се нахвърляха върху едър дивеч, дори върху бизони, и не се страхуваха от хората.

Откъм гората прокънтя пронизителен вик за помощ. Беше детско гласче, гласът на малко момиченце, тичащо през гората. От шумовете, които предизвикваше бягащото животно, и от отчаяните викове Харка разбра, че звярът беше по-бърз от детето.

Той скочи с три-четири големи скока от ствол на ствол останалото разстояние до края на гората и после побягна нагоре по склона. Детето бе променило посоката, навярно искаше инстинктивно да заблуди животното. Но момичето тичаше сред висока гора с малко дребни храсти и звярът навярно веднага бе съгледал отново бягащата си плячка. Отдалеч прокънтяха индиански ловни викове. Мъжете, които ги бяха надали обаче, бяха твърде надалеч, за да могат да се намесят навреме.

Харка забеляза косо надясно между дърветата мечката, която преследваше детето. Беше сива мечка, както той бе предположил, най-опасният хищник на прерията и Скалистите планини. Сега и момичето видя индианеца. Мечката не бе направила последния завой, който детето бе минало през гората, а му бе пресякла пътя направо. След няколко скока тя щеше да достигне детето. Озъби се и дори по време на тичането грамадните й лапи с дългите колкото човешки пръст завити нокти всяваха ужас. Тя нямаше време да пръхти, защото не й достигаше дъх. Където не я спираха стволовете на дърветата или храсти, тичаше бързо като мустанг. Главата й беше сравнително малка, муцуната остра. Тялото беше огромно.

Харка вдигна пушката на бузата си и стреля. В този миг той не можеше да уцели нито черепа, нито пък сърцето на мечката, тъй като звярът бе закрит отчасти от стволовете на дърветата, но улучи муцуната и, с разбити челюсти сега звярът можеше да се защищава само с лапите си. Лапите на една сива мечка обаче са страшно силни. Изплашена, стресната от болката, мечката прекъсна досегашния си лов и се изправи на задните си крака. Сграби с предните лапи разбитата си горна челюст. Този именно момент използува ловецът. Той пестеше куршумите, които не можеше да си набави сред горите, и затова пусна

на земята пушката, която тепърва трябваше отново да зареди. Приближи се с няколко дълги скока и изтича под животното. Мечката беше по-висока от него и веднага стовари лапата си върху него. Едновременно с това Харка заби двуострата си кама в сърцето на хищника. Мечките гризли са невъобразимо жилави, стига да не засегнат непосредствено жизнения им нерв, но ударът на Харка бе не само бърз, а и много силен и точен.

Докато индианецът сам падна на колене, зашеметен от силния удар на лапата, която го бе улучила в тила, и мечката изгуби сили. Харка успя да отскочи встрани, преди тежката няколкостотин килограма маса да се стовари върху него. Огромната гризли потръпна още няколко пъти с раменете и лапите си, после се просна в цял ръст. Беше мъртва.

Харка нададе победен вик, а и малкото индианско момиче извика звънливо и тържествуващо. Откъм гората отвърна женски глас и ловните възгласи отдалече отново се разнесоха. Шест или седем мъже сякаш идваха насам.

Харка погледна само за миг звяра в краката си. Беше първата гризли, която бе убил сам. При бивака край Конския поток една такава мечка бе разкъсала Перестата стрела, брата на Матотаупа, и след това Матотаупа бе убил хищника. Тогава той бе взел и Харка със себе си и момчето бе раздразнило мечката, излагайки на опасност собствения си живот, и я бе подмамило от храстите, за да се приближи тя към баща му, който бе дал обет да я убие с ножа си. Затова именно Харка бе получил още на дванадесет години прякора Ловеца на мечки. По-късно бе ходил на лов за кафяви мечки, също и за опасната барибал. Но това беше първата гризли, която уби със собствената си ръка. Индианците смятаха мечката за особен вид животно, в което живее разумна човешка душа. Да се убие сива мечка, се равняваше на победа над смел и опасен неприятел. Много рядко сам човек се заемаше и успяваше да се справи с този огромен хищник.

Харка взе пушката си, зареди я отново, погледна към небето и видя, че през това време орелът вече беше отлетял. Сигурно се беше изплашил от изстрела. Младият индианец се върна до поваления исполински ствол, върху който беше спал, прибра нещата си, хвана мустанга и го поведе нагоре през образуваната от лавината полянка и през гората до мястото, където лежеше убитата мечка. Докато вършеше

това, Харка разбра, че ударът от мечешката лапа, който се бе стоварил върху тила му, все пак не беше останал без последствия. Той трудно движеше дясното си рамо и едва можеше да изправя главата си с много усилия и болки. Завари край мечката една жена и седмината мъже, чиито възгласи беше чул. Мъжете бяха индиански бойци, облечени както индианците ловуват в гората и прериятa, въоръжени със стрели и лъкове, тояги и ножове. Косите на главите им бяха извънредно много дълги. Харка дори се усъмни, че единият от тях беше прибавил и чужди коси към своите, за да удължи изкуствено украшението на главата си. Двама от бойците носеха орлови пера, затъкнати на тила. Харка предположи, че това бяха бойци от племето абсарока, чийто тотем беше враната.

Всички заедно поздравиха весело и с възхваляващи викове младия ловец. Момиченцето, което сигурно не беше повече от шестгодишно, явно вече бе разказало за случилото се. То стоеше скромно заедно с жената встрани и гледаше с широко отворени очи своя спасител, този непознат индианец, който изглеждаше различно от бойците на тяхното племе и който притежаваше тайнствено желязо, пушката. Кожените дрехи на момичето и на жената бяха грижливо изработени, коланите, джобовете и кожените кании на ножовете им — красиво извезани. Косите им падаха гладко сплетени по раменете. Личицето на момиченцето все още потреперваше и потръпваше след преживения страх. То навярно се бе осмелило да се отдалечи доста от майка си, търсейки горски плодове, и бе изненадано от хищника, когото мъжете вече бяха подгонили.

Жената тръгна заедно с детето, навярно към шатрите. Мъжете разглеждаха огромната мечка и най-после седнаха край голямата плячка, за да изпушат по една лула. Харка се присъедини към тях и извади от кесията си тютюн, истински тютюн, миришещ далеч по-привлекателно от червената върба, която бяха принудени да пушат индианските мъже, откакто всички тютюневи насаждения и пригодени за това области бяха попаднали в ръцете на белите мъже. Харка предложи от своя тютюн и бойците абсарока взеха с радост — за свое удоволствие и в чест на убитата гризли.

Тъй като Харка не знаеше диалекта на абсарока, а те от своя страна не разбираха никакъв друг език, то мъжете можеха да се разбират помежду си само чрез знаци. Това им даваше възможност

лесно да задават и отговарят на обикновени въпроси. Харка идваше от юг и отиваше на север. Беше от племето дакота и имаше само миролюбиви намерения. Името му беше Стрелец по бизони. Той назова само това име, с което не беше известен.

Младият дакота държеше лулата си с лявата ръка, тъй като му ставаше все по-трудно да използува дясната. Съседът му, който бе единият от закичените с орлови пера, забеляза това. Кожата по тила и раменете на Харка бе разкъсана от ноктите на мечката, но той не обръщаше много внимание на това, тъй като кожата лесно зараства. Нямаше и никакво желание обаче да остане по-дълго време със схванат врат и изкълчено рамо при бойците на абсарока и да си отнесе може би по-траен спомен от лова на мечката. Беше му ясно, че беше по-разумно да изстреля втори куршум, отколкото да се излага на удара на лапата на страшната гризли. Но само той си каза това. Всички останали биха го похвалили, той знаеше това, задето бе успял да убие една сива мечка само с ножа си, и то след като беше толкова млад, преживял досега едва деветнадесет лета и още неприет в редовете на бойците.

Харка хвърли въпросителен поглед към седящия до него, украсен с орлови пера боец и той го разбра. Провери внимателно ударения мястo и после се зае да оправи изкълчената ръка. Не се осмели да намести вратните прешлени. Но след като можеше вече отново да движи еднакво, макар и не още съвсем леко и безболезнено, и двете си рамена, Харка сам започна да движи врата и тила си, отхвърли главата си назад и с едно силно изпукване разместеният прешлен отново зае предишното си място. Украсеният с орлови пера се усмихна леко, любезно и одобрително и се отдаде отново с удоволствие на напълнената си с истински тютюн лула.

Когато жената, която бе отишла заедно с момиченцето в бивака, се върна заедно с още един боец, тя доведе също и един кон с плаз. Натовариха убитата мечка.

Звярът тежеше не по-малко от седем мъже, събрани заедно.

Обратният път с тежкия товар се проточи доста. Когато завръщащите се ловци достигнаха планинската долина, където бяха разположени шатрите на бивака, жителите там вече знаеха какво се бе случило. Те се бяха насъбрали на края на бивака, под дърветата и на поляната край потока. Стояха на групи — жени, момичета, мъже.

Момчетата и младежите избързаха да посрещнат завръщащите се със силни радостни възгласи, изпълнени с радост и напрежение, за да видят с очите си страшния звяр и неговия победител. Те обикаляха около завръщащите се, кой пешком, кой на кон.

Край шатрите младият ловец и неговата плячка бяха посрещнати от старейшините и заклинателя на племето. Поздравиха Харка с „добре дошъл“ и един възрастен почитан член на племето, който се оказа мирновременният вожд, го покани любезно в своята шатра. Едно момче се зае да се погрижи за пъстрия му кон. Оставиха страшната гризли сред бивака върху една кожена завивка. Трима младежи застанаха на пост край нея, като отпъждаха кучетата, които лаеха и се зъбеха срещу убитата мечка. Индианците отдаваха на всяка убита сива мечка същите почести, както на убит смел неприятел.

От години насам Харка за пръв път попадаше отново в индиански бивак и от много дни насам — за първи път в огрята от огнище шатра. В едно котле над огъня се вареше чорба от месо; тя димеше и разнасяше приятна миризма. Когато жената на вожда разпредели супата в паници и ги раздаде на гостите, тя се зае да пече сърнешко месо на шиш. Харка съвсем не се срамуваше и се нахрани добре, защото знаеше, че той сам щеше да има възможност да гости домакините си с изключителни деликатеси — мечи лапи и бутове. Огънят продължаваше да гори леко и топлеше приятно.

От разговора чрез знаци Харка разбра, че племето на абсарока, чийто гост бе той, има навик да танцува Мечешкия танц за умиротворяване на мечия дух и че бойците смятат да проведат танца на следващия ден. Харка отвърна, че това отговаря и на обичаите на дакота и че е и негово, на победителя, желание да знае, че духът на мечката е примирен. За жалост той сам не може да вземе участие в култовия танц, тъй като още не е приет за боец.

Трябваше да повтори два пъти това, тъй като всички присъствуващи сметнаха, че са го разбрали погрешно. Харка изглеждаше по-възрастен, отколкото бе. Може би мъжете смятаха, че е преживял вече двадесет и четири или двадесет и пет лета, пък и смелостта и сръчността му отговаряха на качествата на боец. Мирновременният вожд и заклинателят си размениха един поглед и заклинателят заяви, че ще съобщи на следващата заран дали духовете

разрешават в този необикновен случай в танца да вземе участие и ловец, който още не е приет за боец.

Когато гостите си отидоха и в шатрата настана спокойствие, отредиха на Харка чудесно място за спане с много завивки, които той не смяташе да използува. Приятно му стана обаче, когато видя преди лягане, че в шатрата влязоха малкото момиченце, което той бе спасил от мечката, и майка му. Майката се оказа дъщеря на мирновременния вожд. Тя заяви, че ще приготви от ноктите и зъбите на звяра една огърлица за Харка, която не само се смяташе за доказателство за победата и не само бе символ на сила и смелост, но и придаваше, от друга страна, сила на притежателя си.

През нощта, докато лежеше, щастливият ловец чувствуваше още болки в тила и раменете. Спа, но сънува мечката и се учуди, че хищникът не стои пред него, когато се стресна от съня си. На другата заран разказа за това край огнището. Обитателите на шатрата посрещнаха думите му с усмивка и със суеверен страх. Разказаха за това на заклинателя. Той твърдеше, че знаел за съня, в което Харка се усъмни вътрешно. Решението на заклинателя бе, че духът на мечката сам е дошъл и настоява ловецът да вземе участие в Мечия танц. С това въпросът бе решен.

Участието в Мечия танц означаваше за Твърдокаменния Харка Нощното око голяма чест, но и същевременно голямо напрежение на силите. Дадоха му най-хубавата кожа от гризли, която притежаваше един боец от това племе, за да се маскира с нея като мечка. Той я сложи върху главата и раменете си. В култовия танц, който щеше да се проведе на поляната сред бивака и щеше да трае няколко часа, щяха да вземат участие десетима бойци. Мъжете наподобяваха движенията и ръмженето на звяра.

Харка умееше превъзходно да се преструва на мечка, да наподобява тромавите и в даден миг умели и опасно бързи движения, а и също така умееше да пухти и ръмжи измамно като същинска мечка. Скрита под грамадната меча кожа, високата му фигура всяваше страх и същевременно беше много горда и всички вярваха, че мечият дух се е вселил в него. Децата гледаха плахо отдалеч. По обяд заклинателят даде знак за спиране на Мечия танц. Танцьорите отхвърлиха изморени до сетни сили кожите. Сега вече можеше да се смята, че мъртвата гризли, около чиято кървава и разбита муцуна бръмчаха пчели, е

примирена. Харка отиде до потока, изми се с пясък и вода и седна в шатрата да пуши. Сега тилът го болеше много повече, отколкото той признаваше. Танцът бе много по-изморителен за него, отколкото самият лов. Въпреки всичко обаче той беше доволен по някакъв дори за него необясним начин от това, че не бе убил мечката така, както белите мъже колят свиня или застрелват с автоматичните си пушки по петдесет бизона в продължение на десет минути. От начина, изискващ много смелост и енергия, по който индианците убиваха сивата мечка, личеше почти неосъзнатото и все пак голямо уважение, с което те се отнасяха към дивия звяр. Мисълта за убитата мечка вълнуваше Харка, който се смяташе за син на Великата мечка, много по-дълбоко, отколкото го бе вълнувал фактът, че е успял сред размириците и беззаконията на живота в пограничните райони да залови някъде някой, който му е нанесъл обида, и след няколко секунди само да го повали като победител, за да вземе скалпа му. Той никога не бе имал желание да умиротворява духовете на тези мъже. Нека вървят по дирите му, ако това им харесваше. Харка не се страхуваше от тях.

Дойдоха двама по-млади бойци, за да се поразговорят. Тъй като продължаваха да се разбират помежду си само чрез знаци, трябваше да споделят само кратки и обикновени работи и не можеха да си разказват много нещо. Колкото до Харка, това за него бе добре дошло. От двамата млади индианци той успя да разбере две неща, които го интересуваха особено: първо, че още не бяха намерили гнездото на орела и че хищникът летеше все много високо, за да могат да го улучат със стрела, и, второ, че на запад от ловните райони на местното племе абсарока витаел тайнствен кон, един жребец, който се явявал и изчезвал без стадо и чиито следи никой досега не могъл да проследи.

— Куршумът, който спестих при убиването на мечката, ще бъде за орела — каза младият индианец.

Още от сутринта на следващия ден той тръгна да обикаля заедно с двамата младежи абсарока в близката и по-далечната околност на бивака. Водите бяха прозрачно бистри и отразяваха слънчевите лъчи. Мъховете станаха златистозелени, по боровете се бяха появили светли връхчета, клоните на дърветата бяха напъпили, пееха птици. По затоплените от слънцето камъни се приличаха гущери; те се стрелваха, щом сянката на някой човек паднеше отгоре им. Вечерта в шатрата ядоха мечо месо — най-напред мозъка, черния дроб и сърцето, които

бяха отредени само за победителя, а след това лапите и филето и накрая бутовете. Всеки ден идваха множество гости, които богато гощаваха с месото от плячката. Кожата беше опъната да съхне. Кучетата вече бяха разкъсали и изяли вътрешностите. Старият мирновременен вожд сам поднесе на Харка огърлицата от ноктите и зъбите на мечката; дъщеря му я бе изработила добре. На една връв от сухожилие бяха подредени последователно през едно ноктите и зъбите; долу на гърдите бяха оставени най-големите нокти и зъби. Харка постави огърлицата на врата си и от този ден вече я носеше постоянно.

Болките му вече бяха понамалели и движенията му отново бяха станали по-свободни. Той не сънуваше вече мечката, а следващата си ловка плячка. Орелът не се беше показвал вече край бивака. От по-раншните наблюдения на местните бойци Харка разбра, че сигурно птицата бе направила гнездото си доста на север и само от време на време, когато излизаше на лов, се спускаше толкова на юг, та обитателите на бивака все пак можеха да я видят да се носи над главите им. Харка, който освен родния си език бе изучил вече и езика на племето сиксикау и на белите мъже и по този начин имаше опит в изучаването на чужди езици, бе запомнил още от първите дни някои по-главни думи на абсарока и скоро дотолкова се приспособи, че можеше вече да се разбира чрез отделни думи и знаци доста лесно със своите домакини. Той уговори двамата млади абсарока, които първи бяха дошли да го посетят в шатрата и след това излизаха заедно с него на няколко разузнавателни обхода, да се съгласят да отидат заедно на лов за орела.

Нямаха нужда от много приготовления. Харка не смяташе да вземе коня си, тъй като нямаше да може да го използува в планината. Малко сушено месо и малко тютюн бяха достатъчни за из път. Тримата решиха да не вземат и завивките си, защото времето вече се бе затоплило. Харка, който всякога бе използувал лъка си при своите излизания за дребен лов, сега смяташе да го остави в шатрата и да вземе със себе си само пушката. Тримата запалени ловци, от които никой нямаше повече от двадесет и три години, се нахраниха богато вечерта преди тръгването, изкъпаха се и натъркаха телата си с меча мас, после рано легнаха да спят, тъй като смятаха да тръгнат преди полунощ. Нощното небе блещукаше с чудното си великолепие над планини и долини, над гори и води, когато тримата млади мъже

изскочиха от шатрите и се срещнаха на поляната сред бивака. Конете им се раздвижиха леко, също и отпочиналият си вече пъстър кон на Харка. Едно куче зави като вълк. Потокът ромонеше.

Тримата поеха в дълъг бяг край потока, после нагоре през гората. Когато теренът стана по-стръмен, те трябваше да понамалят темпото, но продължиха да бягат, с подгънати колене, с приведени напред тела, с широки крачки. Макар че пролетните нощи по тези високи места бяха студени, от напрежението младите ловци се бяха сгорещили. Не бягаха по утъпкан път. На известно разстояние използуваха дивечови пътеки, после трябваше сами да си пробиват път през нискостеблената иглолистна гора и ниските храсти. Единият от двамата абсарока тичаше напред. Харка беше в средата. Като първа цел си поставиха да достигнат един висок връх, от който щеше да им се открие широка гледка. Щом излязоха от гората, нощният вятър засвири около голите им над кръста тела и изсуши потта им. Дребни камъчета се търкаляха под краката им и те трябваше да тичат бързо като диви кози, ако не искаха на всяка трета крачка да се смъкнат две надолу. Най-после изминаха тази трудна стръмнина и стигнаха до по-твърда почва. Откъм северната и източната си страна върхът беше силно насечен, на юг и на запад обаче заоблен. Тичащият пръв абсарока избра западната страна за по-нататъшното изкачване. Вятърът вееше ледено студен и кожата на тримата млади мъже се сви от студ, докато в телата им пулсираше предизвиканата от движенията топлина.

Когато след няколкочасово изкачване достигнаха върха, светлината на звездите тъкмо избледня. Вятърът се развихри в буря и така силно шибаше ловците, че те предпочетоха да легнат на земята. Погледите им видяха събуждането на далечината в утрото. Слънцето изскочи на изток, далече зад безбрежната прерия, простряла се в подножието на планинската верига. Върховете блестяха като злато, под светлината багрите разпръскваха чудната си прелест. Едно възвишение се издигаше до друго, отделени от вятъра и водите, но все така извисяващи се стръмно и смело нагоре към първите лъчи на утринното слънце. Гори и долини се разливаха като зелено море. Шумоленето на вятъра в боровите иглички и короните на дърветата достигаше чак горе до големите височини. Грачеха врани; един ястреб се носеше над гората, без да се издига по-нависоко от върха, където лежаха и дебнеха тримата млади ловци.

Те също имаха силни очи, силни като на птица. Слънчевите лъчи грееха гърбовете им. След като нощният хлад бе изчезнал, сега на калените мъже беше приятно да лежат тук горе на върха.

Нито един от тримата не проявяваше нетърпение.

Лежаха няколко часа на слънцето, наблюдаваха ястреба и стадо твърдороги овце, които си бяха намерили на един съседен отвесен склон солено находище и така настървено ближеха, че много лесно можеше да ги избие човек. Когато след един час овцете все още стояха на същото място, жаждата за лов насмалко не надви единия от двамата абсарока. Ала между ловците и стадото имаше доста дълбока урва и след като пресметна колко време би му трябвало, за да стигне дотам и се върне обратно, ловецът се отказа от замисления лов.

Слънцето се бе изкачило. Долини, планини и далечни прерии лежаха окъпани от силното обедно слънце. Видимостта вече не беше така ясна. Потънали в омарата, очертанията изглеждаха разлети. Обраслото с трева високо плато почти не се различаваше от светлото небе. Скалите се бяха затоплили. Дивите овце почиваха край солената скала. Вятърът беше утихнал и само шумоленето на водата достигаше още до слуха на тримата индианци на върха.

През изтеклите няколко часа те бяха видели много хищни птици, но орелът все още не се появяваше.

Слънцето премина зенита на своя път за този ден. Заспуска се надолу, отначало едва забележимо, но после започна да се вижда все по-бързо и по-ясно как слизаше на запад и лъчите му губеха силата си. Обедната мараня се разнесе. Очертанията на върховете отново се изостриха, светлини и сенки представляваха различни контрасти в непрекъснато менящата им се игра. Очите на индианците виждаха вече до най-малки подробности съвсем надалеч.

На северния хоризонт се появиха два орела. Кръжаха съвсем високо и се приближаваха към прерията. Три чифта очи следяха полета им с напрежение.

Слънцето стоеше вече в гърба на наблюдателите, въздухът беше чист, погледът стигаше надалеч и нищо не го заслепяваше. Сред прерията пасеше и си играеше цяло стадо антилопи; за очите на тримата индианци всяко отделно животно бе по-малко от главата на мравка, но те не се мамеха дори на такова разстояние за онова, което виждаха. И двата орела се спуснаха с шеметна бързина надолу.

Индианците имаха чувството, че чуват шума от плясъка на крилете им във въздуха. Твърде късно се разбягаха антилопите. Всеки от двата орела стискаше плячката си в ноктите. Сигурно се бяха вкопчили в млади животни. Изплашеното стадо антилопи се разбяга бързо като вятъра сред тревната степ и скоро вече не се виждаше нищо от него.

Харка се изправи бавно, за да се разкрие колкото се може по-широко поле за погледа му; не изпускаше из очи летенето на орловата двойка. Там, където те се спуснеха със своята плячка, трябваше да се намира гнездото им. Двамата му другари бяха останали легнали, за да не привлекат с нищо вниманието на недоверчивите птици върху себе си.

Разстоянието беше твърде голямо, за да може Харка да ги достигне с куршум. Дори и карабинен изстрел не можеше да стигне до тях.

Харка спокойно проследи как орловата двойка се спусна надолу с плячката в ноктите си. Гнездото сигурно се намираше върху някое от високите дървета или върху някоя издадена скала на предпланините. Орлите се бяха спуснали отвесно надолу и после изчезнаха зад един връх от погледа на Харка. Той седна и каза:

— Утре заран ще го уловим.

Той говореше в единствено число. Тримата ловци се интересуваха само от красиво нашарените пера от опашката на мъжкия орел. Бяха радостни, смяха се, ядоха от сухата си храна и пушиха.

За сън не можеха да мислят вече. И тримата достатъчно бяха почивали през целия дълъг ден и можеха спокойна да тръгнат на път през нощта. С умели и безстрашни скокове, проверявайки с поглед предварително всяка своя стъпка, те се спускаха по западната страна на склона, откъдето бяха дошли. Докато слънцето вече се канеше да залезе, птиците се скриха сред клонаците и хищните животни започнаха да се промъкват скришом, тримата ловци продължаваха пътя си през нискостеблената иглолистна гора. Под високите дървета вече беше тъмно. Но и тримата знаеха посоката, по която трябваше да вървят, а двамата абсарока познаваха местността до най-малки подробности, дори и дивечовите пътеки, които можеха да използуват през инак непроходимия храсталак. Когато тримата момци направиха един завой в северозападна посока и стигнаха потока, който изтичаше от долната страна на урвата, където овците бяха лизали солената скала,

те пиха жадно. Отсега нататък напредването вече не беше много трудно. Разстоянието, което трябваше да изминат обаче, беше сравнително дълго и затова те продължиха да бягат, за да не губят време. Само понякога си почиваха за малко. Отдавна вече беше минало полунощ, когато заобиколиха върха, който прикриваше изгледа към орловото гнездо. Забързаха още повече. Когато намериха едно дърво, което сякаш бе израсло само за наблюдателен пункт, над петдесет метра високо, издигащо се над останалите дървета в гората, Харка реши да се изкачи на него и да огледа оттам околността. Първият клон по огромния ствол беше много нависоко и затова беше трудно да се изкачи долната гладка част. Харка обаче скочи на раменете на единия от своите другари, после прехвърли ласото си през ствола, така че, като се издърпваше за двата му края, имаше добра опора и забърза нагоре по дървото, като непрекъснато издърпваше и ласото. Така скоро достигна най-ниските клони и се промъкна, гъвкав и умел като рис, в клонака и най-после седна на върха. Пушката си носеше в кожения калъф. Калъфката имаше презрамка, на която пушката висеше на рамото му.

Още беше нощ. В подножието на планината се разстилаше огряната от бледия светлик на луната и звездите прерия, към която индианците доста се бяха приближили през своя нощен поход. Тъмните гори по планинските склонове шумоляха под напора на вятъра и върхът, където седеше Харка, силно се олюляваше. Но за сметка на това оттам му се откриваше прекрасна възможност да вижда цялата околност.

Твърдокаменния Харка Нощното око Ловеца на мечки насочи своето внимание предимно върху една насечена издадена скала, която веднага забеляза в северна посока. Скалата беше отдалечена от дървото, в чиято корона седеше индианецът, малко повече от около хиляда метра. Лунният светлик заливаше светлата скала. Харка си помисли, че той на мястото на орела би построил гнездото си върху тази отвесна недостъпна канара, която се издигаше като кула над склоновете и горите и разкриваше поглед далече над прерията.

Ако очите не го лъжеха, орловата двойка наистина си беше избрала тази скала, за да свие гнездото си. Харка дори си помисли, че различава дебели клони и тънки стволове на дървета, които двете хищни птици бяха изнесли чак догоре. Може би в гнездото им имаше

малки. Една канара, която се издаваше като протегнат напред пръст, прикриваше част от гнездото.

Хиляда метра бяха твърде далече за сигурно попадение. Затова Харка искаше да се приближи още повече до гнездото. Не искаше да остави случайността да реши дали да стреля, или не. Смъкна се бързо надолу, заскача с помощта на ласото по гладкия ствол и сподели мислите си със своите другари. Нямаше време за губене, ако не искаха да изпуснат момента, в който орлите излитаха заран от гнездото си.

Тримата индианци се шмугнаха надолу по отвесния склон. Сега Харка водеше, възможно най-бързо, доколкото му позволяваха теренът и наложителното безшумно придвижване. Когато тримата ловци достигнаха под издигащата се високо нагоре скала, между стволовете на дърветата и храстите започна леко да се развиделява. На това място гората се разреди. Буйна река, която рано през пролетта се спускаше с все сила по склона надолу, а сега бе останала само малка вадичка, в продължение на стотици години бе свлякла в своя бяг големи купища камъни, бе чупила дървета и бе разпръснала камъните на доста широко корито. Оттук навярно се откриваше свободен поглед към отвесната скала. Харка кимна на другарите си да го последват натам. Тримата се скриха зад няколко големи блока сред свлечените камъни. Харка бе извадил пушката си от кожения калъф. Беше заредена и готова за стрелба. Другарите му държаха лъковете и стрелите си в ръка. Тримата лежаха на около сто и петдесет метра под мястото, където се извисяваше скалата. Оттук вече можеха да видят гнездото.

Пред тях се изпъваха и разтягаха орлови криле, грамадни и силни. Върху лявото крило на мъжкия орел имаше стара заздравяла рана; при разтягането на крилото тя се показа между перата. Над върха на гнездото се подадоха две пухкави шии и голи птичи глави с разтворени човки. Орловата двойка имаше малки.

Двете грабливи птици бяха усетили хората, които се криеха зад блоковете сред свлечените камъни.

Мъжкият орел излетя и сякаш се накани от високото да се спусне веднага над врага. В този миг орелът представляваше най-добрият прицел за стрелците с разкритите си гърди. Улучеха ли го сега обаче, той щеше да падне в гнездото и много трудно можеха да го вземат оттам. Затова Харка не натискаше спусъка все още. Щом орелът започнеше да се спуска надолу, щеше да бъде много по-трудно да го

улучат смъртоносно, но Харка се надяваше на силите си. Не така бе разсъдил стоящият до него абсарока обаче. Без Харка да може да му попречи, защото бе съсредоточил цялото си внимание само върху птицата и своята пушка, младият човек запрати стрелата си. Всички тези разсъждения и действия се случиха само за част от секундата.

Орелът беше смъртно ранен. Полетя надолу със стрелата в гърдите и увисна на острата скала, която се издаваше като сочещ показалец над гнездото. Женската разпери криле над малките и издаде напред клюна си, готов да се забие, но остана в гнездото, дори не скочи на ръба му. Харка можеше много лесно да застреля женската птица; достатъчно беше да я улучи в главата. Но той упорито се стремеше да постигне успеха тъй, както предварително се бяха уговорили тримата. Бяха решили, че ще убият мъжкия орел и ще оставят женската жива. Затова сега Харка сложи ръка върху стрелата, която момъкът до него тъкмо заложи, и му даде с това знак, че не бива да стреля. После Харка остави пушката си на земята и изтича безшумно по камънака, като се прикриваше колкото бе възможно, и изчезна в гората. Там забърза нагоре по склона до подножието на високата стърчаща скала. Трудно беше да се изкачи по отвесната скала и навярно можеше да мине само по западната й страна, която бе закрита от другите високи баири и затова не беше така насечена и порутена. Харка чу как двамата му другари привличаха към себе си вниманието на женския орел, като подхвърляха леко камъни нататък. Младият дакота постави ножа си в устата, за да може при нужда веднага да се защити. После се закатери внимателно по скалата откъм западната страна. Искаше да прибере убития орел, без да става нужда да убива малките и майката. По големината, по шарките на перата и по старата зараснала рана на кожата на крилото Харка бе познал орела. Това беше птицата, с която той бе влязъл в жесток бой като момче и с която след това се бе сприятелил, докато крилото й беше ранено. Навярно шумът и бъркотията около построяването на железопътната линия бяха прогонили птицата и тя бе отлетяла на север да си търси нови места за ловуване и за ново гнездо. Сега тя беше мъртва. Харка обаче щеше да се погрижи малките орлета да израснат. Това бяха причините — за които двамата му другари и не подозираха, — които го караха упорито да не отстъпва от първоначалния им план за лова.

Малките орлета усетиха катерещия се индианец. Пододоха глави под крилете на майка си и бяха съвсем неспокойни. Майката обаче беше насочила вниманието си само към двамата нападатели откъм камънака и към тяхното държане.

Изкачването по скалата беше трудно. Оказа се, че тя беше съвсем ронлива и колкото по-нависоко се изкачваше Харка, толкова по-малко опора намираше за ръцете и пръстите на краката си, а и толкова по-голяма беше опасността, че може някое камъче да се търкулне и да привлече вниманието на орлицата.

Най-после младият индианец стигна до подножието на скалата, наподобяваща сочещ към гнездото пръст. Тихо и внимателно, сякаш дебнещ боец, той стъпи с пръстите на левия си крак. С десния стоеше още здраво на отвесната скала. Застана неподвижно и заразглежда увисналия на скалния пръст мъртъв орел. За щастие изглеждаше, че е необходимо само леко дръпване, за да се отмести птицата. Крилото със зарасналата рана висеше към Харка. Младият ловец беше приготвил ласото си. Сега той дръпна увисналото крило, смъкна огромната птица и я придърпа към себе си. Веднага я натовари на тила си и прехвърли ласото през плячката, а после под мишниците около гърдите си.

Тогава се случи онова, от което се опасяваше. Орлицата усети движението зад гърба си и се извърна със светкавична бързина.

Преди още тя да удари с клюна си, Харка се наведе и както бе предвидил, използува простреляния орел за прикритие. Убитият хищник лежеше с гърдите и разперените си криле над главата и раменете му. Харка слезе от скалата и вече не можеше да вижда орлицата; тя също не го виждаше повече. Изглежда обаче, че тя политна разярена към движещата се надолу по склона мъртва птица, защото Харка усети неочаквано двойна тежест на гърба си. Но убитият орел беше завързан здраво за тила му и го предпазваше.

— Не унищожавай перата на умрелия си мъж, орлице — каза тихо той под носа си. — Инак можеш да правиш с него каквото си искаш.

Беше много трудно да се слиза по скалата с тежестта на тила, с приведена стойка и наведена напред глава. Минути минаваха, докато се спуснеше само няколко метра надолу. Орлицата отново отлетя. Макар че така товарът на Харка се облекчи, той неведнъж се страхуваше, че ще се плъзне. Но всеки път успяваше да се задържи.

Когато най-после отново почувствува земя под краката си, той въздъхна. С орела на тила, подпирайки издадените криле с раменете и ръцете си, той тичаше към гората като някакъв човек-птица.

Орлицата неочаквано се спусна над него и го преследва до първите дървета на гората, после отново се върна в гнездото при малките си.

Харка навлезе двеста крачки в гората и седна на пръстта между стволовете на дърветата и ниските храсти, с орела на гърба, чиято глава стоеше над неговата, а разперените криле прикриваха ръцете и раменете му. Извика другарите си и когато те го намериха, и двамата се учудиха. Той свали птицата от главата си, отстъпи назад и кимна на младия абсарока, който бе прострелял орела, да си вземе плячката. Върхът на стрелата с част от счупената дръжка стърчеше в гърдите на хищната птица.

Стрелецът обаче се срамуваше, задето бе прибързал с изстрела, и искаше да остави скъпоценните пера от опашката за Харка. Двамата не можаха да се разберат чие е правото и решиха най-после да отнесат убития орел в бивака и там да разкажат вечерта край огъня как го бяха убили. Нека вождовете и старейшините на племето решат какво да правят с плячката.

Орлицата стоеше още в гнездото, разперила криле над малките си.

— За есента тя ще отгледа два нови бойни орела — каза Харка.

Тримата млади индианци усетиха глад и жажда; бяха и уморени. Затова влязоха малко по-навътре в гората и легнаха най-напред да поспят до обяд. После тръгнаха по следите на една малка мечка, убиха я, изпекоха на малък огън най-хубавото, което можаха да вземат от нея, и прибраха всичко останало. Сред спускащия се мрак повървяха още известно разстояние и отново легнаха да починат между полунощ и сутринта. На сутринта двамата абсарока се подчиниха на желанието на Харка да се покачат още веднъж на някое високо място, откъдето можеше да обгледат горите на предпланините и граничещата с тях прерия. Харка искаше да се ориентира колкото се може по-добре откъде щеше да мине пътят му към племето на сиксикау.

Единият от двамата абсарока, който, изглежда, много добре познаваше околността, ги отведе отново на един самотно издигащ се връх. Не беше толкова висок, колкото онзи, по който тримата млади

мъже се бяха изкачили най-напред на идване насам, но беше много удобен за наблюдателен пункт към преприята. Тримата ловни другари носеха на смени голямата убита хищна птица.

Сега отново вървяха много бързо.

Когато достигнаха наблюдателното място, към което се стремяха, отново се свечеряваше. Слънцето още блестеше от запад, провирайки лъчи между огнено очертаните върхове. От вечерните сенки скалите и дърветата изпъкваха релефно. Зелените листа блестяха така, че чак жилките им се виждаха. От върха, който се издигаше гол току над най-високите корони на дърветата, погледът се плъзгаше над горите, надолу по една речна долина със силно обраснали брегове, стигаща чак до широката степна прерия, където вечерният вятър огъваше тревата на дълги вълни.

Индианците гледаха внимателно. Забелязаха в далечината един бизонов път, който не им бе привлякъл вниманието предишните дни; беше една дълга, гола и разровена отсечка, подобна на прашно шосе през обраслата с трева прерия. На някои места бизоновият път се разширяваше от кални локви, където бизоните обикновено се къпеха подред, най-напред по-силните, след това по-слабите. Харка наблюдаваше с остро око преприята, докато вниманието на другарите му вече бе отслабнало.

— Слушайте! — каза той.

Те не разбраха веднага какво им казва той, но скоро им стана ясно. Чуха тропот по земята чак на високото до тях.

„Бизони?“ — попитаха се на първо време и тримата, но скоро Харка оформи на глас мисълта си:

— Мустанги!

Миг след това мустангите се появиха по преприята, завивайки тъкмо зад края на една гора; средно голямо стадо, което се носеше в пълен галоп, с развяващи се дълги опашки и гриви. Копитата им вдигаха облаци прах. Харка гледаше напрегнато да разбере какво бе изплашило животните. Но в този миг те се спряха, вдигнаха се високо на задните си крака, смениха посоката и побягнаха на изток в противоположна на гората посока. Индианците ги следиха с поглед, докато изчезнаха на хоризонта.

— Конете се държаха много странно — каза Харка.

— Шшшт! — даде знак единият абсарока. — Това е магия.

Харка с удоволствие би попитал какво означава това, но замълча, защото долови някакъв шум в гората, долу, недалеч от прериятa, близо до долината, към която той можеше да погледне от височината. Ослуша се. И този път, изглежда, той пръв наостри слух. После сложи ръката си върху рамото на своя другар, който сигурно искаше да каже нещо или да предложи да тръгват, и му посочи с два пръста пред устата, че трябва да мълчат.

От гората излезе самотен жребец и отиде на водопой на реката. Беше кулест кон, с тъмна грива и тъмна опашка, набит и як. Дори в спокойните движения, с които се приближи към водата и наведе глава, за да пие, се криеше някаква сила. Харка усети как кръвта му бие чак в пръстите и имаше чувството, че нервите му започнаха да свистят. Какъв кон!

Какъв кон!

Когато се напи, жребецът вдигна глава и остана неподвижен за няколко секунди. Харка не отместваше поглед от животното. Привличаше го като омагьосан не само красивото тяло, гордото му държане и елегантността на най-малките движения, характерни за много силните животни. Лъчите на вечерното слънце, които падаха върху животното, не осветяваха някакъв добър водач на стадо, някакъв бърз бегач, някакъв смел кон… Животното, което стоеше долу край водата, беше много повече и много по-различно от…

Харка не можа да доведе мисълта си докрай.

Жребецът се извърна, побягна нагоре по течението на водата, копитата му биеха силно по пръстта и камъните. Нямаше вид, че някой го гони. Изглеждаше, сякаш той гони. Отново се хвърли встрани. Започна да хапе край себе си нещо невидимо. Харка можа да види очите На коня. Те се бяха извърнали в дива ярост. Сега мустангът отново се вдигна на задните си крака, започна да рита с предните си копита във въздуха. Цялото му тяло беше само напрежение. Дългата грива висеше надолу, дългата опашка достигаше земята. Животното беше вдигнало високо глава и показваше яростно зъбите си, сякаш искаше да захапе въздуха и небето, сякаш го разяждаше някаква всеунищожаваща ярост. После то се отпусна на четирите крака, скочи още веднъж само на задните и се спусна в неподражаем галоп надолу по долината. Стрелна се в шеметна бързина към разстилащата се сумрачна степ и сега изглеждаше, сякаш бяга от нещо невидимо.

Тичаше насам и натам, изкачи се върху хребети на едно възвишение и в миг силуетът му се очерта на тъмнеещото вече небе.

Най-после конят се изгуби в далечината, в мрака на нощта, между леките възвишения на безбрежната прерийна шир.

Какъв кон! Харка дълго не можеше да проговори. Гледаше все още към степта и се питаше дали ще види някога още веднъж този жребец. Ала мустангът не се показа вече.

Тримата ловни другари поеха мълчаливо обратния път. Въздухът беше хладен, те се движеха бързо и нощта още не бе превалила, когато достигнаха със своята плячка шатрите на бивака. Бяха се приближили тихо и се бяха поздравили безмълвно с дежурещите край конете. Кожените шатри се гушеха в мрака, огньовете вече бяха заринати, но кучетата станаха неспокойни, а старият мирновременен вожд спеше съвсем леко.

Когато двамата млади абсарока съпроводиха Харка до шатрата на мирновременния вожд, старият излезе отвътре вече облечен. Като видя прекрасния орел, който младежите бяха убили, той нададе силен вик на възхищение. Сега се разбудиха и жените в шатрата и когато вождът покани младите ловци да влязат вътре, огънят, внимателно подкладен, вече започна да припламва.

Поднесоха на завърналите се хубава вечеря и те разказаха за лова на орела. Гласовете им обаче бяха странно приглушени и вождът, който ги бе слушал внимателно, изгледа най-после въпросително тримата един подир друг.

Двамата млади абсарока сложиха ръце пред устата си.

Накрая обаче по-възрастният все пак каза:

— Когато се връщахме, видяхме омагьосания кон така близо, както никога досега. Той бе подплашил стадо мустанги и дойде на водопой край един горски поток. После побягна и изчезна отново.

Вождът погледна към Харка, сякаш искаше да чуе неговото мнение.

— Никога досега не съм виждал такъв кон — каза младият дакота. — Той е по-силен и по-буен от всички мустанги, които съм виждал досега, и сякаш води борба с невидим враг. Ние не можахме да го разберем.

— Този жребец се бие срещу един невидим дух — промълви вождът, — но той се бори и срещу дивите мустанги. Стадата се

страхуват от него. Той е ухапвал смъртоносно дори и водачи на стада. Ние ги намирахме. Това е магия!

След странното преживяване, което бе увенчало лова им, и при силната умора, която всички усещаха, никой нямаше желание да продължи разговора през нощта.

Тримата ловци се сбогуваха и оставиха орела в шатрата на стария вожд до другата сутрин, когато щяха да решат какво да правят с него.

Когато обитателите на шатрата легнаха, Харка също се изтегна на своята завивка. Отново сънува през тази нощ. Сънува коня, към когото бе започнал да чувствува някаква тайна и непреодолима симпатия, като към някакъв голям враг, когото искаме да направим свой приятел. Прокуденото, диво, мразено и всяващо страх съществуване на това животно му се стори подобие на неговия собствен живот. Какво знаеха тези абсарока за него, Твърдокаменния Харка Убиеца на вълци Ловеца на мечки, сина на Матотаупа, когото белите мъже наричаха Хари? Дори не им беше казал истинското си име. Беше се представил само като „Стрелец по бизони“ и те не подозираха кой всъщност беше той. Харка беше вече познато име сред обитателите на дивата пустош. Неговите подвизи бяха известни вече сред прериятa и Скалистите планини и ако искаше да не го познаят, той не биваше да споменава нито името си „Хари“, нито Твърдокаменния Убиец на вълци.

Мъжете абсарока с удоволствие бяха готови да задържат добрия млад ловец в своите шатри, да го приемат за боец и да му дадат някоя от своите девойки за жена. Старият вожд дори направи някои подобни намеци. Ала малочислената племенна група сред планинската долина не привличаше мислите и чувствата на Харка. Той искаше да тръгне на запад, през дивата прерия, където искаше да види отново своя приятел Силен като елен, с когото се бе свързал по индиански обичай като „кръвен брат“. Искаше да издържи заедно с него изпита за приемане за боец. Единствено тази цел привличаше все още мислите му.

Три дни след завръщането от лова на орела младият дакота се сбогува с любезните абсарока. Прибра добре загънатите пера от опашката на орела, подарени му от младия ловец, който бе убил прибързано птицата, и които той в никакъв случай не можеше да откаже. Харка сравни перата с другите две, които винаги носеше със

себе си. Напълно си приличаха, макар че бяха откъснати от перушината през различни години. Той не се беше излъгал. Първите две пера сивият му жребец беше откъснал от орела, когато грабливата птица бе нападнала Харка като момче… Кожата на гризли остана в бивака на абсарока; Харка отнесе огърлицата от ноктите и зъбите на звяра. Това беше достатъчно доказателство за ловния му успех и нямаше да му пречи и да му тежи по време на дългата езда.

След като се сбогува с почит със старейшините и възрастните абсарока, придружен известно време от момчетата и младежите, Харка напусна шатрите, за да продължи пътя си към бивака на сиксикау. Бяха го запасили богато с храна, пъстрият му жребец си бе отпочинал и си бе възвърнал буйната палавост.

Топлото лято щеше да започне тепърва. Харка бързаше да навакса изгубеното време, но без излишна припряност. Дните, прекарани сред племето на абсарока, не бяха изтрили от съзнанието му мрачните впечатления, с които бе напуснал лагера на станцията край железопътната гара, но все пак ги бяха изтикали на заден план. Самочувствието му отново бе излекувано; пак бе станал свободен индианец.

Докато яздеше на запад в подножието на планините, край горите, той често се оглеждаше и ослушваше за кулестия жребец, но никъде не можа да го види отново.

---

[1] Йелоустоун рийвър. Б.пр. ↑

ИЗПИТЪТ

Северозападно от горното течение на Мисури през преията, която се разстилаше към планинските гори, се движеше керван. Групата не беше многобройна. Мъжете и жените й имаха калени тела и спокоен, надменен и недостъпен израз на лицата. Всички си приличаха по това и все пак в погледа, в движението на ъглите на устните и в стойката на главата и раменете у всекиго се чувствуваше самостоятелна решителност. Всеки от тях изглеждаше способен и достоен да се защити сам в даден момент, но и същевременно да защити останалите. Онова, което ставаше зад тази обща защитна стена от твърдост, надменност и самообладание, оставаше скрито за външните погледи.

Единадесета в редицата на кервана яздеше Ситопанаки. Тя скоро щеше да навърши четиринадесет години и вече беше възрастно момиче. Коня пред нея яздеше Подигравчийката и Ситопанаки гледаше през целия ден над черните коси на другарката си, над бродираните парчета на раменете на дрехата й и бебешката носилка с пеленачето на гърба й, което вече беше разбрало, че плачът най-малко може да му помогне и че трябваше да се примири да си стои омотано в подплатената с мъх носилка на гърба, където можеше спокойно да движи само главичката и ръчичките си. По време на пътуването никой не разговаряше. Конят не създаваше на Ситопанаки никакви трудности, защото сам си вървеше в редицата. Тя гледаше детето в носилката, добре разделената на път коса на Подигравчийката и към острите върхове на копията, които мъжете носеха със себе си. Погледът й се рееше над безкрайната прерия и към небето.

Привечер достигнаха целта на пътуването. Беше мястото, където щяха да установят бивака си за следващите седмици. Мястото беше разположено на повече от един дек езда на запад от района, където племето прекарваше лятото до преди няколко години.

Като всички останали жени и девойки, Ситопанаки, майка й и баба й се заеха веднага да издигнат шатрата. Избраното място

изглеждаше удобно за целта. Край него имаше гора, откъдето извираше студен обилен извор и се изливаше в малък поток. Тук нямаше да им липсват нито дърва, нито хубава вода, нито ягодови растения и Корени, имаше и лечебни билки. Тревната прерия се разливаше на изток на дълги вълни, на запад се изкачваше към големите гори и към високите Скалисти планини. От избраното място за бивака бойците на племето можеха да излизат на лов за бизони в прериятa, но също така и на лов за мечки, елени и лосове в горите. Тук тревата беше по-зелена, отколкото сред голата степ, и щеше да има достатъчно храна за мустангите.

Прътовете на шатрата на вожда вече бяха забити и завързани за върховете. Трите жени окачиха тежките кожени чергила и ги завързаха с върви за забитите в земята колчета, така че вятърът да не може да събори шатрата. Сега Ситопанаки се отправи към гората, за да събере дърва. Слънцето вече се беше скрило зад върховете. Между дърветата беше хладно и сенчесто. Младата жена, Подигравчийката, придружи девойката. Тя също трябваше да набави дърва за своята шатра. Двете изтичаха към средата на горичката, където беше изворът, и срещнаха там Силен като елен, който бе отвел червеникавия си кон на най-сочните и хранителни билки. Подигравчийката забеляза, че брат и сестра имаха да си кажат нещо, и затова се оттегли малко встрани. Наоколо имаше достатъчно дърва, които тя можеше да събере.

Над извора сред полянката все още надничаше вечерното небе, по което вече избледняваха последните червеникави ивици облаци на тъмносиния фон. Водата блестеше. Навън сред прериятa завиха два койота. Силен като елен се ослуша, сякаш този вой му напомни друга една вечер, която той бе преживял на края на тази горичка преди седем години.

— Лятото дойде — каза Силен като елен тихо на сестра си, докато в гората събирачките на дърва стъпкваха от време на време някой изсъхнал клон и той изпращяваше, — лятото дойде, дните станаха по-дълги от нощите, тревата скоро отново ще стане жилава и младите бизони ще пораснат. Преди лятото да наклони към края си, аз ще бъда вече боец. Заклинателят иска да попита духовете и после ще ми определи деня. А моята сестра Ситопанаки ще последва ли скоро някой от нашите млади бойци в шатрата му?

— Защо, братко, ти смяташ ли да доведеш в нашата шатра някоя от нашите девойки, щом те приемат за боец?

— Няма да бързам толкова; не смятам да сторя това, преди да навърша двадесет и две или двадесет и три лета.

— Дотогава нашата майка ще може да ме използува като помощничка в шатрата.

Силен като елен се усмихна, без Ситопанаки да може да забележи това в сгъстяващия се мрак, но тя долови усмивката от гласа му, когато той отговори:

— Да, така е. Тя ще има полза от теб в работата. Значи, ти не обичаш никой от нашите бойци? И Нощния бродник ли, сина на Мъдрата змия, който ден и нощ мисли за тебе?

— Аз съм още достатъчно млада и мога да изчакам, за да се влюбя сама.

Върхарите на дърветата започнаха да се свеждат под напора на лекия вятър. Койотите замлъкнаха, защото се страхуваха от кучетата. На полянката край извора, защитен от дърветата, все още трептеше топлият въздух на летния ден.

— Може би моят кръвен брат Харка ще се върне в нашите шатри, преди да свърши лятото — каза Силен като елен. — Той смяташе да се върне, за да издържи при нас изпита за боец. Ако е още жив, той ще дойде някой ден при нас.

— Някой ден, да. Аз всяка сутрин гледам към преријата и всяка вечер към гората, както и ти, братко мой Силен като елен. Но Твърдокаменния Харка Ловеца на бизони все още не идва.

— Ще го чакаме още.

Червеният кон вдигна глава. Искаше да се върне за през нощта сред конското стадо. Силен като елен отстъпи пред желанието на животното и го отведе.

Подигравчийката излезе между дърветата и отново се присъедини към Ситопанаки. Даде й от своя наръч дърва. Двете изтичаха бързо към шатрите, където вече ги очакваха.

Шатрите бяха разположени на източния край на горичката, Ситопанаки и Подигравчийката се сбогуваха, всяка се пъхна в своята шатра.

Дъщерята на вожда накладе огън в малкото огнище в средата на шатрата, което майка й вече бе приготвила. Дърветата бяха сухи;

разгоряха се и веднага запукаха; Ситопанаки набоде на шиша месото за баща си. Майка й и баба й вече се бяха оттеглили в дъното. Там си играеше и по-малкото братче, дошло на този свят преди три години.

След като вождът Горящата вода изяде печеното бутче, се нахраниха и жените заедно с детето, а накрая в шатрата влезе Силен като елен и също получи вечерята си. Той не беше вече дете, ала не беше още и боец. Междинното му положение даваше отпечатъка си върху всичко.

Откъм гората се разнесе простичката мелодия на нечия флейта. Обитателите на шатрата знаеха, че това беше синът на Мъдрата змия, който свиреше своята любовна песен за Ситопанаки, и майката наблюдаваше тайно момичето. Ситопанаки обаче сви презрително устни и каза:

— За младите мъже е по-добре да мислят как да вървят на лов за лосове и сиви мечки, отколкото да свирят всяка вечер на флейта! — И тя си легна върху нощната постеля и засънува онова, което можеше да довери единствено на своя брат.

Следващите дни преминаха за обитателите на бивака спокойно и радостно.

Една заран Ситопанаки бе отишла при изгрев слънце заедно с Подигравчийката на извора за вода, както правеха двете всеки ден. Росата още блестеше по тревичките. Капчиците преливаха във всички цветове на дъгата, когато слънчевите лъчи се разляха над полянката. От нощта още беше доста студено. Ситопанаки и Подигравчийката напълниха кожените мехове с вода. Те бяха първите станали от бивака. Край Ситопанаки топуркаше малкото й братче и се опитваше да лови пеперуди, които се бяха оживили от изгрялото слънце.

Под дърветата стоеше млад човек и гледаше двете приятелки. Той беше строен и силен. Ситопанаки и Подигравчийката веднага го познаха. Това беше Нощния бродник, синът на Мъдрата змия. Той беше около двадесет и две годишен, приет вече преди четири години сред редовете на бойците. Подигравчийката сякаш бе обладана от старата си подигравчийска страст, защото младият боец, който стоеше сред високите дървета, наистина беше прекалено много влюбен и не оставяше нито ден да мине, без да се изпречи на пътя на Ситопанаки. Дъщерята на вожда не му обръщаше внимание; не може да се каже обаче, че го избягваше. Тя мина заедно с Подигравчийката край младия

човек, сякаш той беше дърво. Чу как подиграният тръгна подире й. Когато двете приятелки стигнаха отново края на гората и вече можеха да погледнат над прерията, цялата безбрежна шир бе изпълнена с утринна мараня и слънчева светлина. Кучешкото стадо беше неспокойно. Няколко здрави и смели животни изтичаха навън сред прериятa. Девойките скоро разбраха повода за това държане.

През тревната степ тъкмо се приближаваше към бивака един самотен ездач. Ритмичните удари на сърцето на Ситопанаки секнаха. Стори й се, сякаш сърцето й се сви и после така отскочи, че се удари силно о ребрата. Тя сведе глава и без да се сбогува любезно, както друг път, с Подигравчийката, изтича бързо в шатрата на вожда. Подигравчийката обаче се беше спряла и гледаше ездача сред прериятa. Забеляза, че Нощния бродник стоеше до нея и също бе насочил поглед натам.

Ездачът вече можеше да се различи. Той яздеше пъстър кон, на гърба на който бе превързана кожена завивка.

Нощният бродник, който бе познал ездача, се извърна тихо да си върви.

Сега от шатрите се стрелна Силен като елен на своя червен кон да посрещне пристигащия. Приближаващият се ездач също подкара коня си в галоп. Двамата се срещнаха, дръпнаха конете си на задните крака и се поздравиха с отворена ръка и весели викове.

После те подкараха бързо конете към шатрите и ги спряха пред дома на вожда. Чергилата бяха вдигнати. Горящата вода стоеше пред входа на шатрата. Двамата млади мъже скочиха от конете и вождът поздрави завърналия се гост сериозно и с достойнство.

От мястото си Подигравчийката можеше да вижда какво става вътре в шатрата на вожда и тя остана още малко там с кожения мях в ръка. Нощния бродник също се беше спрял десетина крачки по-назад и гледаше към шатрата. Там гостът остави пушката си и, изглежда, веднага го поканиха да остане в шатрата. Той отведе пъстрия си жребец към стадото, като мина край Подигравчийката, а след това и край Нощния бродник. Младата жена запечата в съзнанието си всяка подробност от неговата външност. Той беше по-висок и по-мускулест от Нощния бродник. Носеше на врата си огърлица от мечи нокти и зъби, а по ръбовете на високите му гамаши бяха зашити кичури коса от победените от него врагове. Изглеждаше по-възрастен от двадесет и

две годишния Нощен бродник, макар че бе преживял по-малко лета от него.

За Подигравчийката беше време да внесе водата в шатрата и да се погрижи за малкото си синче. Тя хвърли последен поглед отсреща към Ситопанаки в шатрата на вожда. Девойката бе донесла водата на майка си и сега подреждаше завивките в шатрата с резки и несръчни движения, каквито никой досега не бе виждал у Ситопанаки. Тя приличаше на вцепенена от страх или от радост, която полага усилия, за да се движи.

Подигравчийката взе пеленачето си от люлката, за да му даде да пие, после започна да вари месо за мъжа си, което му се услади много. За себе си тя приготви една прерийна кокошка и яде също така с апетит. При това мислите й работеха през всичкото време.

В шатрата на вожда обаче радостта на сина Силен като елен от завръщането на кръвния му брат блестеше с не по малка сила и не по-малко топлота от утринното слънце. Тя сякаш оживяваше всичко и разпръскваше стеснението. Вождът Горящата вода се усмихваше. Жена му извади най-крехкото парче от рибиците на един женски бизон от месните запаси на шатрата, за да го набоде на шиша за закуска на гостенина. Когато Ситопанаки подреди паниците, движенията й отново бяха станали гъвкави и леки.

На завърналия се Харка закуската се услади много.

Когато свършиха яденето, гостът беше сит и с това бе изразена първата проява на гостоприемство, дойде ред на вожда и господар на шатрата Горящата вода да вземе пръв думата. Той заговори:

— Твърдокаменни Харка Убиец на вълци Ловец на бизони, сине на Матотаупа! Ти се върна в нашите шатри! През летата и зимите, когато беше далеч оттук, ти си победил много врагове и си убил голямата сива мечка. Победните трофеи, които носиш, ни говорят за това. Ти си се бил като боец. Стана ли вече боец?

Гостът отговори също така бавно и сериозно, както бе говорил вождът:

— Още не съм станал боец. Моят нож, стрелите и куршумите ми победиха много врагове и техните скалпове ми принадлежат. Голямата сива мечка бе убита от мой куршум и от моя нож. Но за да бъда приет за боец, не са достатъчни само победите ми в бой и по време на лов, а мъжът, който иска да му присъдят тази чест, трябва според обичаите и

нравите, в които съм възпитан аз, най-напред да опознае себе си сред самота. Духовете трябва да му говорят насън и да му назоват неговото бъдещо име и неговия дух-закрилник. Един бъдещ боец трябва да докаже, че може да понася глад и жажда и че умее да се владее. Възможно е Великото тайнство или Великото слънце да поискат да приемат от него и някоя по-особена жертва.

— Твърдокаменни Харка Убиец на вълци, готов ли си да се отделиш в самота, за да научиш своето име и ако Великото тайнство е съгласно да приеме това, да принесеш и особена жертва?

— Да, готов съм.

— Тогава аз ще говоря днес, когато слънцето залезе, с нашия заклинател и ще го попитам дали е съгласен да остави теб Твърдокаменния Харка заедно с моя син Силен като елен да минете през всички изпитания, докато станете бойци. Жив ли е баща ти още?

— Жив е.

— Готов ли е той също да се върне при нас?

В бузите на Харка нахлу кръвта, раздвижена от възбудата и учестеното туптене на сърцето му.

— Горяща вода — каза той, — боецът на име Мъдрата змия и твоят син Силен като елен сигурно вече са ти казали защо Матотаупа и аз като негов син напуснахме вашите гостоприемни шатри. Ти ме питаш сега дали моят баща би се върнал при вас. Не дойдоха ли белите мъже да искат от вас или от главните вождове на сиксикау да ни предадете на тях, защото моят баща уби в Минеаполис злия койот на име Елис?

— Белите мъже никога не са ни питали за баща ти или за тебе. Вече минаха шест зими и пет лета, откакто твоят баща си отиде оттук. След като белите мъже в продължение на толкова време, нито в мраз, нито в сняг, нито пък в жега или суша, нито през времето на буйните треви, нито през времето на увяхващите листа, не дойдоха да питат нито за твоя баща, нито за тебе, то те — така мисля аз — и занапред няма да ви търсят. Аз не мога да разреша този въпрос сам. Но веднага след като ти издържиш на изпитанията и те приемем за боец, аз ще отида с коня си при нашите главни вождове и ще се допитам до тях дали и те мислят като мен и са съгласни, ако нашият Съвет на старейшините реши, да приемем баща ти и теб в нашето племе.

— А Шарлеман? — попита Твърдокаменния Харка. Той успя да изрече само това име, толкова силно го бе разтърсило вълнението от онова, което току-що бе чул. — Шарлеман ми каза, че белите искали да ме приберат като „син на убиец“ в своите възпитателни затвори.

— Белият мъж на име Шарлеман е лъжец. Ние го проследихме, когато Мъдрата змия ми разказа, че ти си тръгнал сам на път. Много по-добре щеше да бъде, ако баща ти и ти не бяхте действували толкова бързо и без нашия съвет! Мъжете сиксикау не обичат да говорят големи приказки, но те обмислят всичко основно и човек може да им се довери. Ние успяхме с помощта на един много мъдър скаут на белите мъже, когото наричат Шеф дьо Лу, да уличим Шарлеман в лъжа.

Харка се замисли за миг.

— Аз никога досега не съм чувал името Шеф дьо Лу — каза със сигурност той.

— Възможно е в южните прерии другояче да назовават Шеф дьо Лу. Сред белите мъже той носи името Тобиас.

— Тобиас? Да. Моят баща беше отвел заедно с него неколцина бели мъже след пясъчната буря сред пустинната прерия до реката и блокхауса на Беззъбия Бен.

— Изглежда, че Шеф дьо Лу не си спомняше това, защото сметна, че не ви познава.

— Моят баща не беше назовал пред него истинското си име.

— Тогава всичко е ясно… Съгласен ли си да постъпим така, както ти предложих?

— Да. Ако заклинателят ми разреши да се подложа при вас на изпитанията, за да бъда приет за боец, и ако ти, вожде Горяща вода, получиш разрешението на главните вождове на сиксикау моят баща и аз да бъдем приети във вашето племе, то аз ще се върна обратно при баща си и ще му съобщя всичко това. Сега баща ми е съгледвач на служба при белите мъже сред прериите по горното течение на Плат.

Вождът Горящата вода отпусна леко ъглите на устните си надолу, може би несъзнателно, но не каза нито дума на учудване или неодобрение. Не попита също така дали Матотаупа беше успял да си отмъсти на Тасунка-витко. Вождът на сиксикау сигурно не можеше да не знае, че Тасунка е жив още и тъй като Харка не подхвана този

въпрос, вождът на черните ходила беше достатъчно тактичен и любезен, за да не попита нищо.

След като разговорът между вожда Горящата вода и неговия гост бе приключен по този начин, сега Силен като елен заговори, за да изложи своето предложение.

— Харка Убиец на вълци — извика той, — ти дойде тъкмо навреме! Проследих през последните няколко дни следата на един лос! Той е юначага й искам да го убия! Движи се из същите гори, към планинските склонове, където двамата с тебе бяхме убили рисовете като момчета! Ще дойдеш ли с мен?

Харка погледна въпросително вожда.

— Няма защо да не можеш да отидеш с моя син на лов за лоса — реши Горящата вода. — Заклинателят ще говори с духовете и ще ни съобщи решението си най-малко след три дни.

— Тогава ние вече ще сме убили звяра! — обади се Силен като елен. — Ще дойдеш ли с мене, Харка Убиец на вълци?

— Да, ще дойда!

— Искаш ли и ти копие?

— За лова на лоса, да!…

Харка си избра от оръжията на, вожда едно здраво копие. За стрелба щеше да вземе само лъка си. Пушката смяташе да остави в шатрата.

Ситопанаки вече беше приготвила заедно с майка си храната за из път на двамата ловци и я подаде на брат си и неговия приятел. При това тя се усмихна леко и съвсем открито. Ситопанаки не беше хубава, но стройна и хармонично развита, с някаква твърда нежност и сигурност в движенията и чувствата, които действуваха като ритъм и мелодия и заради които бе получила името „Чиито крака пеят, когато пристъпва“.

Когато двамата млади мъже излязоха от шатрата, Силен като елен се спря още веднъж.

— Я гледай! — каза той на Харка.

Една черна кучка с дълги косми, наподобяваща по големина и вид голям прериен вълк, донесе в муцуната си едно малко кученце и го остави пред входа на шатрата на вожда. После веднага изтича встрани и бързо се върна с второ кученце в уста. Заедно със своите малки тя легна пред шатрата на вожда и замига доверчиво към Силен като елен.

Синът на вожда се усмихна.

— Тя е нашето най-добро куче — обясни той на Харка, — готова е да влезе в бой с всеки голям вълк. Да се надяваме, че двамата синове, които ни донесе тук, ще приличат на майка си!… Хайде сега — заговори той на кучката, — остани тук и чакай, докато донесем лоса! Тогава ще има и за тебе ядене и ще можеш обилно да кърмиш малките си!

Харка пое едното от кученцата в ръка; кучката го наблюдаваше зорко.

— Не би било лошо — каза Харка, — да има човек едно такова куче като придружител, когато язди сам през прериятa.

— Нека тогава тя да отгледа за теб едното си кученце, Харка Убиец на вълци! Другото ще оставя да свикне с мен.

Двамата млади мъже се приближиха към конете. Силен като елен предложи на кръвния си брат да си избере за лова един добър мустанг от стадото на вожда. Харка направи това с удоволствие и двамата потеглиха с конете.

Много обитатели на бивака бяха излезли от шатрите и проследиха с поглед заминаващите. За лосове, тези силни, бързи и опасни за човека животни, се ходеше на лов главно през зимата, когато краката им затъваха в снега, а ловците можеха да използуват снежните си обувки. Или пък ловците ги подмамваха по време на любовния период, като имитираха тяхното брехтене. Харка и Силен като елен не можеха да се възползуват сега от тези предимства и за това тяхното намерение се струваше на всички обитатели на бивака много смело и с несигурен успех. Двамата млади мъже яздеха бързо.

Към обяд откриха следата, за която бе говорил Силен като елен. Лосът се бе изкачил в бърз бяг в планинската гора и двамата ловци подкараха по-бързо конете си. Стигнаха до един горски поток, чиито води бяха отнесли пръстта и си бяха издълбали корито чак до скалата. Прозрачните му вълни се спускаха с плисък по прагове надолу. Ездачите достигнаха мястото, където се бяха спрели като деца да почиват и да се изкъпят и където тогава ги бе изненадал лосът и през нощта бяха влезли в бой с рисовете. Не беше необходимо да останат за почивка тук, но беше много привлекателно. Двамата слязоха от конете, оставиха мустангите близо до потока и се наведоха, за да може водата, която се спускаше над излъсканите скали като бляскащи воали, да пада

по тила и гърба им. Като си спомниха за своите детски преживявания край този водопад, и двамата се разсмяха безшумно. Силен като елен направи няколко крачки край потока и хвана с ръце две пъстърви, които стояха под надвесилия се над водата бряг. Накладе малък огън и изпече рибите и двамата ги изядоха не защото бяха гладни, а защото им беше приятно да се порадват изцяло на този миг.

Те не си бяха разказали още нищо от онова, което бяха преживели поотделно през годините, откакто се бяха разделили. Харка едва сега заговори за тези си преживявания, но отново премълча онова, което го занимаваше най-дълбоко и най-сериозно.

— Видях един мустанг — разказваше той, — никога дотогава не бях виждал такова животно.

Силен като елен вдигна изненадано глава.

— За Омагьосания кон ли говориш?

— Вие знаете ли за него?

— Да. — Силен като елен наблюдаваше другаря си и видя колко силно бе обладан той от мисълта за този кон.

— Щом и вие го знаете, значи, той се движи на много големи разстояния, защото аз го видях на много дни път оттук на юг — отвърна Харка.

— Това е възможно. Той рядко се вестява и всякога идва и изчезва ненадейно.

— Кога го видяхте за пръв път?

— Миналото лято.

— И все сам?

— Все сам.

— Това е странно.

— Да, странно е.

Вече бяха изяли пъстървите. Двамата ловци тръгнаха да проследят по-нататък дирята на лоса. Изкачиха се към гората, където групата на сиксикау, предвождана от Горящата вода, се настаняваше да живее през зимата. Не спряха обаче там, а продължиха пътя си, все по следите на лоса. Привечер стигнаха до едно мочурище. Ако се съдеше по следите, те вече бяха настигнали лоса. Той сигурно беше някъде наблизо. Завързаха конете и се запромъкваха пешком подир следата под лъчите на захождащото слънце. Лосът беше прекосил края на мочура; пръстите на копитата на тежкото животно се бяха отпечатали

дълбоко в меката пръст. Следата минаваше в завой през мочура и навлизаше в гората. Животното се беше спирало, за да къса ниските листа тук и там от клоните.

Ловците се спряха и се ослушаха. Чуха как на известно разстояние от тях нещо късаше и чупеше листа и клони. Навярно беше търсеният дивеч.

Двамата индианци се промъкваха безшумно навътре в гората, от дърво на дърво.

Когато съзряха лоса, те се спряха неподвижни.

Беше възрастен мъжкар, едър, силен и опасен като бизон. Да убият лос, обикновено се заемаха група мъже, които заобикаляха от всички страни животното. Кожата на лоса беше толкова устойчива, че стрелите отскачаха от нея. Съзнаващ силата си, лосът, без да се замисля, нападаше хора.

Двамата ловци се разбраха в сумрака сред гората чрез знаци. Бяха се примъкнали умело, така че животното още не се беше обезпокоило. Късаше и дъвчеше с високо вдигната глава листата на едно дърво. Двамата индианци искаха да убият звяра с копията си, но не хвърляйки ги, а чрез удар, за да могат да употребят всичката си сила и да бъдат сигурни, че ще пробият кожата му. Животното трябваше да принадлежи и на двамата и затова те искаха да го нападнат едновременно. Докато сега Силен като елен остана на мястото си, за да излезе напред в дадения момент и да забие копието си в сърцето му, Твърдокаменния Харка се зае да заобиколи животното с толкова сръчност и умение, че лосът си остана все така безгрижен. Когато Харка достигна от другата му страна, беше достатъчен само един последен знак, за да се разбере с другаря си. Двамата ловци нападнаха по едно и също време с копията си и ги забиха с пълна сила.

С прободена шия и улучено в сърцето, огромното животно се сгромоляса.

Победният възглас на ловците разсече радостно гората.

Чак когато видяха плячката си да лежи върху горската земя, двамата млади ловци осъзнаха изцяло собствения си успех.

— Най-доброто беше това — каза все пак скромно Силен като елен, — че той ни забеляза твърде късно.

Двамата се усмихнаха леко смутени, защото можеха да се похвалят много повече.

— Само твоят удар щеше да бъде достатъчен — каза накрая Харка.

— И твоят удар щеше да го убие сам — призна Силен като елен.

— И все пак двойното нападение ни даде пълна сигурност!

— Добре. Да останем да отпочинем тук през нощта и да отнесем този юначага утре заран в шатрите, какво ще кажеш?

Харка беше съгласен. Доведе конете и се настаниха за нощувка на края на гората. Ловците нямаха нужда да ядат и пият отново. Харка запуши. Бе навикнал през последните години към пушенето повече, отколкото другарят му.

Междувременно съвсем се беше стъмнило. Над тресавището бе легнала слабата светлина от луната и звездите. В гората беше тъмно. Бухали и прилепи излязоха от скривалищата си и започнаха да писукат и да викат. Двамата почиващи си ловци бяха избрали мястото си така, че да не може да ги изненада нито вълк, нито рис. Още не се бяха изморили достатъчно, за да легнат да спят. Първият час на нощта беше приятно време за разговор.

— Новият ти червен мустанг е прекрасно животно — поде Харка.

— Изглежда, мой кръвни братко, мисълта за мустанга непрекъснато се върти в главата ти? Какво стана с твоя сив жребец?

— Застрелях го.

Силен като елен почувствува, че не бива да разпитва повече за това.

— И сега — продължи той в друга насока, — сега ти мислиш само за Омагьосания кон?

— Да.

— Така. Аз мисля, Харка, че мога да ти разкажа историята на този кон. Единствени мъжете на нашия бивак я знаят.

— Говори!

— Всичко започна оттам, че ние имахме нужда от нови мустанги през пролетта на миналата година. Нашите съгледвачи, към които се числях и аз, надушихме стадо мустанги, които се бяха приближили след топенето на снеговете към нас на север. Беше гордо стадо, сред него имаше много здрави и красиви животни. Нашите мъже се разделиха на две групи. Половината от нас отидоха под водачеството на Мъдрата змия в гората, за да построят на подходящо място един

корал — висока ограда от здрави дървесни стволове. Другата половина, към която се числях и аз, преследвахме стадото, но не като враждебни ловци, а като на игра. Когато мустангите се спираха да почиват, да пасат и да играят, ние също се впускахме в ездачески игри. Мустангите ни гледаха любопитно и свикнаха с това, че ние се придвижваме подир тях.

Така, внимателно и без да събудим недоверието на водачите на стадото, ние съпровождахме дни наред чардата. Най-после се приближихме заедно с тях до корала. Сега вече започнахме да насочваме стадото. Животните не се отнасяха към нас като към врагове, но и не искаха да ни допускат много близо до себе си. Избягваха ни и ние се възползувахме от това, за да ги изтикаме по посока на корала. Нали знаеш как ние правим коралите? Заграденото място има широк вход като разтворена паст. Входът се стеснява; през тесния отвор конете нахлуват в широкия кръг, заобиколен от високата ограда. Щом мустангите влязат вътре, ние затваряме изхода на тясното място и го подпираме със здрави подпори. Така и тогава ние успяхме да насочим стадото към корала. Наблюдавахме все по-внимателно всяко отделно животно и всеки от нас мислено подбираше конете, които искаше да вземе за себе си. Вечерта край огъня, който запалихме сред гората, разговаряхме за това. Говорехме и за водещия мустанг на стадото, като изказахме опасения дали той изобщо би се оставил да бъде опитомен. Беше прекрасно, несравняемо животно, кулест кон с тъмна грива и тъмна опашка. Никой друг жребец не можеше да се сравнява с него по сила, смелост и съобразителност. Признавам ти, че всяка нощ сънувах това животно. Най-после една вечер дойде моментът. Бяхме довели стадото близо до корала и ловът можеше да започне. Бойците ни подгониха стадото в полукръг със силни викове и то побягна по посока към корала, най-отпред водещият кон, кулестият жребец. Животните нахлуха във входа на корала. Аз самият бях сред онези, които трябваше да затворят корала, след като чардата влезеше вътре. Бях заобиколил с коня си предварително зад външната страна на оградата, бях завързал своя кон и се бях покатерил на тясното място върху оградата, за да мога веднага да скоча долу и да изтикам напред дебелите стволове. Това трябва да става много бързо. Наблюдавах от мястото си как чардата навлезе буйно в корала… — Силен като елен направи малка пауза. — Трябваше да видиш, Харка — продължи след

малко той, — какво се случи сега. На мястото, където оградата се стесняваше, водещият кулест кон разбра, че влиза в клопка. Изправи се на задните си крака и искаше да спре буйния бяг на стадото си. Удряше с крака и хапеше другите жребци. Те обаче не желаеха повече да се подчиняват на водача си сред дивия галоп, изплашени от нашите викове. Сред конете настана борба, каквато аз не бях виждал никога през живота си. Но цялата чарда се притискаше напред и кулестият кон не можа да й противостои. Той бе натикан от собственото си стадо в кръга на корала. Преди това беше умъртвил с хапане три жребеца… Аз скочих и затворих заедно с други младежи входа на корала. Овързахме стволовете най-старателно. После се радвахме на успеха си. Междувременно беше станало нощ. Напалихме огньове около корала, разговаряхме и се смеехме.

— Бяхте ли поставили дежурни? — прекъсна го Харка.

— Бяхме поставили дежурни. За какви ни мислиш ти! Но и мнозина други, които не бяха длъжни да идат на пост, не мислеха да лягат толкова рано. Ние, момчетата, непрекъснато се катерехме отвън по оградата на корала, гледахме надолу към мустангите и търсехме с очи онези, които след това щяхме да изловим с ласата си.

— А какво стана с кулестия кон?

— Той бе получил по време на борбата само няколко малки рани. Стоеше сред кръга на корала, почти без да се помръдва, докато останалите мустанги страхливо и отчаяно се бутаха ту на една, ту на друга страна. Беше вдигнал високо нагоре глава. Дебнеше и душеше. Движеше само главата си и очите, с някакъв странен поглед, толкова див, какъвто никога дотогава не бях виждал у кон. Забелязах това под светлината на луната. Останах през цялата нощ буден и наблюдавах този мустанг. Но той не се помръдваше от мястото си. На другия ден все още не предприехме нищо срещу стадото. Животните се поуспокоиха малко. На втория ден искахме да изловим онези мустанги, които ни трябваха, и щяхме да отворим корала за останалите. Бях между определените за през деня дежурни. Затова спах през нощта до полунощ, здрав сън, като след прекарана безсънна нощ. Когато се събудихме с изгрева на слънцето, веднага започнахме да се приготовляваме да изловим конете, които си бяхме избрали. Разгледах отново чардата.

— Кулестия кон ли искаше да хванеш?

— Да. Но него го нямаше вече.

— Избягал?

— Избягал. Не искам да ти описвам какво почувствувах. Можеш да си го представиш. Разпитах дежурните. Те не бяха забелязали нищо. Няма да ти повтарям онова, което наговорих на дежурните. И него можеш да си представиш. Но думите не можеха да променят нищо — водачът на стадото беше изчезнал.

— И после какво стана? Можахте ли да разберете как ви е избягал?

— Когато изловихме и завързахме конете, които искахме да задържим, и пуснахме другите да си вървят, проверихме целия корал. Невъзможно беше за един мустанг да прескочи оградата. Кулестият кон беше скачал и се катерил като хищник. Беше си извоювал отново свободата. Не ми остана нищо друго, освен да проследя на известно разстояние следата му. Никой ездач няма да може да догони повече този кон, никой няма да може да надхитри повече този жребец.

— Ти смяташ, че той е Омагьосания кон?

— Така е. Веднъж го видях отново. Какво животно! Но умът му се е забъркал. Той не се присъединява вече към никоя чарда. Привижда му се непрекъснато ужасният сън за онзи миг, в който той прозря нашата измама и разбра, че сам беше отвел стадото си в клопка, та то не искаше вече да му се подчинява и той не можеше да го върне обратно. Сега той непрекъснато повтаря ужасната борба със собственото си стадо и щом намери коне, се нахвърля върху тях. Стадата мустанги са се научили да се страхуват от него.

— Колко годишен може да е вече?

— Не по-възрастен от три години. Беше твърде млад за водач на стадото и трябва още като съвсем малко конче да е имал необикновена сила и непокорство.

Харка изпуши още една лула.

— Убиецо на вълци? — попита Силен като елен.

— Кажи?

— Ще сънуваш ли тази нощ мустанга?

— Възможно е.

Двамата другари си разпределиха дежурството. После Харка легна пръв да спи. Случи се така, както кръвният му брат бе предсказал. Той сънува кулестия кон.

Когато след полунощ той пое дежурството, Харка се запромъква през близката околност и дебнеше на всички посоки. Не ги грозеше отникъде опасност, но предпазливостта беше станала вече негова плът и кръв. Промъкна се нагоре към тресавището, докато стигна удобно за наблюдение място, и насочи поглед над горите и долините и нагоре към планините, очертаващи се под звездния светлик. Побягна през гората, като се ослушваше в гласовете и шумоленето на животните в нощта. Когато утрото се разпукна и Силен като елен също се събуди, Харка си позволи да изтича чак до горния край на тресавището, където един дълбок поток го подхранваше с вода. От своя нощен наблюдателен пункт той бе открил там следата, която го интересуваше, и искаше да я разгледа по-добре при дневна светлина. Тъй като Харка се забави, Силен като елен отиде да го потърси.

— Какво намери там, Убиецо на вълци?

— Ето! Това е бил той. Преди два дни!

В мочурливата почва до просмукалия се в земята поток следите от копитата на коня се бяха отпечатали дълбоко. Един-единствен кон бе идвал да пие тук. Беше се издигал на задните си крака и беше хвърлял кучове, без да се виждаха следите на някакъв неприятел. Харка взе от едно клонче коса от конска грива, която висеше там.

— Дай да видя, Убиецо на вълци? — Силен като елен разглежда дълго космите, после ги върна на Харка. — Ти си прав. Това е бил той.

Харка прибра внимателно космите и продължи да оглежда местността. Следата на мустанга водеше нагоре по баира.

— Е? — попита младият сиксикау.

— Сега нямам време за него. Да тръгваме и да отнесем лоса в бивака. Утре твоят баща ще ми съобщи какво е решил заклинателят за мене.

— Добре е, дето мислиш така.

Двамата ловци побягнаха с големи скокове по склона надолу, в еднакво темпо, и им беше приятно да си припомнят своето първо непредвидено състезание като момчета, когато едновременно бяха стигнали до целта. Не искаха да одерат и изкормят лоса на място, а предпочетоха да свършат всичко това в бивака с помощта на жените. Натовариха животното, което тежеше колкото двама силни мъже, най-напред върху мустанга на Харка и той поведе коня си, докато Силен като елен подкара своя напред. По средата на деня се смениха и

прехвърлиха товара върху другия кон. По този начин те се придвижваха много по-бавно, отколкото на идване и когато преследваха лоса, затова трябваше да пренощуват още един път. Към обяд на втория ден щастливите ловци пристигнаха в бивака.

Кучетата изтичаха насреща им и залаяха по убития звяр. Момчетата нададоха весели възгласи. Мъжете стояха пред шатрите доволни. Жените и девойките се струпаха на групички и се възхищаваха от голямата плячка и от ловците. Когато двамата млади ловци хвърлиха лоса на земята пред шатрата на вожда, те веднага се заеха да го одерат с широките, специални за това ножове. Това беше тежка мъжка работа. Ситопанаки и майка й разделиха плячката и черната кучка погълна лакомо вътрешностите. Двете й малки кученца, които вече бяха пораснали с няколко дни, доста се бяха оживили.

Горящата вода и Тъмния дим дойдоха и разгледаха местата, където копията бяха улучили лоса. Сега те изказаха гласно мнението си:

— Всеки от вас двамата го е убил. Той принадлежи на двама ви по равно.

Двамата приятели решиха, че Силен като елен ще вземе рогата, а Твърдокаменния Харка — кожата. Когато той я остави на жените от шатрата, за да я ощавят, майката на Ситопанаки се усмихна и каза, че седемте кожи от седемте бизона, убити преди шест години — шест от Матотаупа и един от момчето Харка, — бяха вече добре обработени и той можеше да си ги получи. Четири от тях бяха ощавени без козината, а три с козината. Из един път Харка вече не беше беден мъж. Неговата постеля се състоеше от неговата и бащината ловна плячка. Той можеше да заръка да му ушият прекрасна нова зимна дреха и кожени мокасини, а разполагаше и с лосова кожа, от която можеше да си направи хубава празнична лятна дреха.

Вечерта първенците на племето, сред които и Мъдрата змия и Тъмния дим, се събраха в шатрата на вожда. Дойде и заклинателят. По време на вечерята бе спазен целият тържествен церемониал. Накрая дългата свещена лула премина от уста на уста и чак след това всеки боец запали собствената си лула. Съвещанието започна. Двамата млади мъже Силен като елен и Твърдокаменния Харка Убиец на вълци не взеха участие в него, но слушаха думите на съвещаващите се. Те

седяха зад тях, както някога като момчета и като жените, но не заедно с тях, а отделени.

Заклинателят съобщи, че се е допитал до духовете. Техният отговор бил ясен и все същият и през трите дни. Твърдокаменния Харка Убиец на вълци Победител на мечки и Ловец на бизони, син на Матотаупа, биваше да стане боец. Според нравите и обичаите, в които беше възпитан, той щеше да се усамоти в продължение на три дни и три нощи, без да яде и да пие, и да разбере чрез сънищата си какъв щеше да бъде неговият закрилящ го знак и какво име щеше да носи занапред. Същото били казали духовете и за Силен като елен, сина на вожда Горящата вода. Двамата млади мъже щяха да издържат изпита си след четиринадесет дни и ако духовете бъдеха благосклонни към тях и им заговореха насън, те сами щяха да научат имената си.

Върху лицата на всички се изписа задоволство. Мъдрата змия обаче попита:

— Към кое племе ще се числи Твърдокаменния Харка като боец?

— И това ще ни съобщят духовете. — Заклинателят говореше с подчертано достойнство. — Може би дори още в съня на Твърдокаменния Харка.

Уважението, с което се ползуваше заклинателят, не допускаше никакво друго възражение. Сам той обаче отново заговори и съобщи по-нататък:

— Минаха много лета и зими, откакто мъж от нашия бивак бе приет за боец според обичаите на нашите отци чрез Танца на слънцето. Голямото слънце и Великото заклинание очакват отново жертвоприношение от нас. Когато Силен като елен и Твърдокаменния Харка Нощното око получат имената си като бойци, ще се допитам до духовете дали те бива да принесат жертвоприношението на слънцето.

Думите му направиха силно впечатление на насядалите около огнището мъже. Те мълчаха, за да обмислят най-напред чутото, преди да се изкажат по него.

— Още през това лято ли? — попита накрая вождът Горящата вода.

— Аз ще разбера това и ще го съобщя, когато няма да разговарям вече с две млади момчета, а с двама млади бойци.

Мъжете изчакваха дали заклинателят ще продължи да говори след паузата, която сам направи. Но той мълчеше.

Така разговорът се насочи към друга, по-малко строга тема, най-разпространената тема край всички огньове — ловните истории.

Двамата млади мъже оставяха тези разкази да минават покрай ушите им. Мислено те вече не бяха в шатрата.

След четиринадесет дни и двамата щяха да станат бойци! Още на другата заран целият бивак знаеше това.

Никой не се съмняваше, че двамата приятели, които в деня на раздялата си преди шест години бяха станали кръвни братя, ще могат да издържат изпитанията и ще получат имената си като бойци. Ала зад това сериозно и въпреки това естествено решение, прието от всички с радостно очакване, стоеше едно голямо тайнство. Нареждания на заклинателя се отличаваха от обичаите на тяхната племенна група. Да отидат в самота да гладуват и да търпят жажда, за да осъзнаят по този начин тайната на собствения си живот, не беше за хората на сиксикау обичайно приготовление за приемане на един бъдещ боец, както в други племена, а се числеше към ритуала за избиране на бъдещ заклинател, който трябваше да израсне годен за размисъл и чрез размисъл — за ръководене на другите. Изпитът за приемане за боец бе Танцът на слънцето. Двамата млади мъже Силен като елен и Твърдокаменния Харка щяха да бъдат подложени и на двата изпита и да изпълнят Танца на слънцето, след като вече бяха заслужили честта да бъдат приети за бойци. Така Танцът на слънцето щеше да бъде почетен по особен и необичаен начин. Мъжете в шатрите разговаряха тихо за това. Силен като елен и Твърдокаменния Харка обаче не споменаваха с нищо за това тайнство. Подготвяха се безмълвно за предстоящите изпитания, които те не само искаха да издържат, но и да ги издържат добре.

Минаха дни и нощи. Те сякаш минаваха все по-бързо, колкото определеният ден приближаваше. Най-после оставаше само още една нощ до започването на голямото изпитание. Вечерта двамата другари се нахраниха още веднъж и пиха умерено от прясната изворна вода. Когато сутринта се събудиха заедно със сивия здрач, те не хапнаха нищо повече, а отидоха на гладен стомах в заклинателската шатра, където заклинателят вече ги очакваше. Той даде на всеки от тях по една пунгия с тютюн и им заповяда да се отделят за три дни и три нощи в усамотение и нито да ядат, нито да пият. Така те трябваше да изчакат своите сънища и да се върнат на утрото на четвъртия ден в

шатрата. Заклинателят посочи на всеки поотделно района и мястото, където трябваше да остане през тези три дни.

Силен като елен и Твърдокаменния Харка излязоха от заклинателската шатра. Слънцето тъкмо се издигаше по източния хоризонт и сред неговата ярка и заливаща всичко наоколо живителна светлина двамата кръвни братя тръгнаха пешком всеки поотделно, защото трябваше да бъдат сами. Всички мъже, жени и деца от шатрите бяха излезли навън и изпратиха двамата млади хора с погледи. Никой не биваше да съпроводи бъдещите бойци, но затова пък мислите на всички вървяха заедно с тях, едни със силни, добри пожелания, други с по-слаби и по-разсеяни, но дори Нощния бродник, синът на Мъдрата змия, не посмя сам пред себе си да пожелае нещо лошо на Твърдокаменния Харка. Защото заклинателят беше казал своята дума, желанието на духовете бе съобщено на всички и Нощния бродник също трябваше да му се подчини.

Когато Харка изостави бивака зад себе си и пое сам сред полята, гората и реките към възвишението, което заклинателят му бе посочил, над него се спусна голямо спокойствие и той имаше чувството, сякаш някакви засъхнали кори бяха се олющили от него и той можеше да се движи по-леко, да остави мускулите на лицето си да се движат свободно. Лятното утро, през което той крачеше с широки бързи стъпки през пустошта, беше прекрасно. Въздухът беше прозрачен чак високо горе до наситената синева на безкрая. Вятърът галеше нежно тревите, оплодените стръкове, играеше си с листата и клоните по края на малката горичка, но високите борове почти не го усещаха и стояха неподвижни под слънчевите лъчи. Пеперуди прелитаха, птици се викаха, прерийни кучета се оглеждаха и ослушваха. Прерийните кокошки, които се приличаха на слънцето сред високата трева, останаха спокойно по местата си. Твърдокаменния Харка виждаше дивечови следи, но сега нямаше нужда да спира вниманието си на тях. Нищо не го обвързваше този ден. Нямаше нужда да търси следи, нямаше нужда да се ослушва, нямаше нужда да разговаря, нямаше нужда да слуша никакъв друг човек. Грижата за това да не го нападнат в този ден никакви хищници или врагове бе предоставена на други, които трябваше да бдят над бъдещия боец, далече и невидими за него и все пак бдящи над него.

Твърдокаменния Харка Нощното око беше сам със себе си и със своите мисли.

Когато стигна до обраслото с трева възвишение, което търсеше, той се изкачи на билото му и седна там горе. Оттук виждаше далеч над околността. В далечината се чуваше шумоленето на река, която провираше водите си през една урва. Харка беше седнал с лице на изток, към утринното слънце, и сянката му лежеше зад него. Той гледаше по тревистия склон надолу и надалеч над леките възвишения на почвата, над горите и над коритата на реките, далеч до безкрайния хоризонт. Небето блестеше под трептящите слънчеви лъчи. Харка беше обхванал с ръце коленете си. Задълбочи се в мислите си и остави собствения си живот да мине още веднъж пред него.

Най-ранният му спомен беше една студена зима и една минаваща край него река с дупка в леда. Харка беше роден през август и този лед, за който си спомняше, беше ледът на третата зима, която той живееше. Преди още да се развидели, осемгодишният тогава Четан бе влязъл в родната шатра на Харка, бе измъкнал детето от топлите завивки, бе изнесъл разярено ритащото дете навън и го бе потопил в ледената дупка на потока. Харка още си спомняше как за един миг сърцето му замря и щом можа отново да си поеме дъх, той се закле за първи път през живота си да си отмъсти. През следващата нощ той накара баща си да го събуди преди изгрев слънце, донесе с помощта на Матотаупа едно голямо парче лед от потока, промъкна се в шатрата на Четан и положи леда върху голите гърди на спящия, точно върху сърцето. Четан скочи с вик от съня си, сграби Харка и го напердаши така, че малкото момченце престана за миг да вижда и да чува. Но Харка не извика, а стискаше упорито устни.

Това беше странното начало на дружбата между Четан и Харка. После Четан стана учител на момчето във всички ловкости на бъдещия ловец и боец, така че бащата ставаше нужда да се намесва и съветва сина си само по най-важните въпроси. От Унчида, магьосницата, и от Хавандшита, заклинателя, растящото момче бе научило митовете и историята на племето дакота. Бе научил езика на знаците и разчитането на картинното писмо и през осмата му година, когато вече можеше да язди добре и стрелите му улучваха точно, баща му го взе за първи път със себе си на лов за дребен дивеч и го обучи чрез различни въпроси да наблюдава всичко в природата и да се замисля над всяко

наблюдение. За момчетата на Мечата орда имаше една-единствена професия, която те можеха да добият, и това беше професията на ловеца и боеца. Ловът беше тяхната работа. Племето им беше изтикано от белите мъже от плодородните и защитени горски райони сред суровата, прилична на степ прерия на високото плато с нейните прашни и снежни бури. Само издръжливи и закалени хора можеха да съществуват тук. Нямаше друг начин да си изкарват прехраната, освен чрез опасния лов на бизони. И всякога се повтаряха свадите им с други племена, които също трябваше да живеят сред бедната прерия. Да ходи на лов за бизони, това беше за един тетон-дакота редовна работа, както орането на земята за селянина. Харка растеше с твърдото желание да стане добър ловец и боец и по-късно боен вожд, какъвто бе и баща му. Той беше здрав, силен и имаше остри сетива. Бащата събуди у него гордостта му и когато Харка разбра колко лесно му беше да побеждава и да бъде по-добър от връстниците си в повечето упражнения и игри, започна да му се струва немислимо, че някога може да бъде победен от някого. Матотаупа обаче научи своя син със загриженост и строгост, че едно момче трябва да умее да бъде не само горд победител в състезанията, но и владеещ чувствата си победен. Веднъж Харка беше ударил своя кон, задето не можа да спечели едно състезание по езда, и след това трябваше да се откаже от коня си. Той никога не можа да забрави това.

Когато беше на девет години, Харка прояви веднъж толкова смелост и дързост, че отиде заедно с другарите си в гората тайно да играят заклинателния танц. Той самият играеше ролята на заклинателя така сполучливо и убедително, че момчетата паднаха на земята, обладани от ужаса, който сами искаха да си вдъхнат. Заклинателят Хавандшита изненада момчетата и те бяха наказани строго от бащите си, а Харка — от самия заклинател. Твърдокаменния Харка не се спря в спомените си на онези дванадесет дни и нощи, преживени в заклинателската шатра, за които заклинателят му бе забранил най-строго да говори и да си спомня.

Мислите му обаче останаха дълго на годината, в която Мечата орда тръгна на юг от Черните хълмове към Плат, защото не се явяваха бизони. Тогава се случи срещата с непознатия в пещерата, майката на Харка бе убита от един куршум, а Харка участвува за първи път в боя на Мечата орда с вражеските пани и макар че беше още момче, успя да

плячкоса пушката на вожда на пани. Същата тази пушка Харка трябваше да принесе в жертва на заклинателската шатра. Не бе принесъл жертвата по собствено желание, а защото изискваха това от него и защото искаше упорито да докаже, че може да надвие собствените си чувства. Това не беше разумно и най-дълбоко в душата си той бе започнал да мрази от този миг заклинателя, комуто се бе подчинил. Оттогава насетне Харка бе обладан от неутолимо желание да се снабди с ново тайнствено желязо. Тогава дойде Червения Джим и подари на Матотаупа и на Харка по една двуцевна карабина най-нов модел.

На тези събития мислите на Твърдокаменния Харка Нощното око, който искаше сега да стане боец, се задържаха по-дълго. Той си представи още веднъж с най-голяма точност как силно се бе възхищавал тогава от Червения Джим, човека, който му бе подарил карабина! Този подарък го беше заслепил. Това беше втората грешка в неговия живот. Най-напред бе принесъл една жертва, която не желаеше да принесе; после се бе доверил на един човек, комуто не биваше да се довери.

След това дойде нощта, когато Червения Джим даде на гостите на вожда Матотаупа миниваки, тайнствената вода, и синът на Стария гарван, както и Старата антилопа се напиха, та започнаха да се търкалят в шатрата като изумели добичета. Тогава Харка видя за първи път в живота си пияни мъже. Но онази нощ баща му не беше пил бренди, не, онази нощ още не. Вождът беше отпратил жените и децата от шатрата си, но Харка се беше примъкнал тайно и бе наблюдавал мъжете. Той и сега се чудеше сам на себе си, че бе направил такова нещо като момче, че бе проявил такава смелост! Но добре беше направил, защото по този начин сам се беше убедил, че баща му си беше останал напълно трезвен и с ясно съзнание.

Докато Харка го бе наблюдавал скришом, Матотаупа не бе произнесъл нито една погрешна дума. На другата заран обаче Хавандшита и великият заклинател Татанка-йотанка, който бе на гости в техния бивак, обвиниха Матотаупа, че се е оставил да го омагьосат белите мъже и е предал племето си. Отлъчиха вожда от родния бивак. Харка избяга и последва баща си в заточението. Това се беше случило преди седем години и оттогава двамата непрекъснато бродеха наоколо. Бяха живели като отшелници сред планината, бяха тръгнали заедно с

художника Морис, бяха постъпили на работа като артисти в цирка и най-после бяха намерили подслон при племето на сиксакау, докато клеветите на Червения Джим ги прогониха и оттам и те бяха принудени да постъпят на работа при белите мъже като скаути.

Матотаупа беше невинен.

Харка, който разсъждаваше още веднъж над всичко това сред пустошта, оставен сам със себе си, се връщаше мислено непрекъснато на един и същ въпрос: Матотаупа беше невинен. Никой не биваше да се съмнява в това, никой не биваше да мисли дори подобно нещо. Червения Джим не беше намерил злато, макар че го търсеше вече почти седем години. Това беше достатъчно доказателство, че Матотаупа не беше проговорил. Всичко обаче, което се бе случило след това, произтичаше от неправилната присъда на Съвета на старейшините над вожда. То произтичаше от клеветническото обвинение на заклинателя Хавандшита срещу Матотаупа. Така мислеше Твърдокаменния Харка. Това беше истината, тя не можеше да бъде друга.

Харка прекарваше през мислите си целия си живот все до този момент. Часовете минаваха. Стана пладне и спомените му не бяха отишли по-далеко. Обедната мараня се разстилаше над околността и далечните прерии се разляха пред погледа. Харка гледа цял час, почти без никакви мисли, към сиво-синята шир.

От обедната мараня изплува нещо… фигурата на едно животно, на един мустанг, на един жребец…

Като някакво привидение, като някакво очертание сред трептящия въздух то стоеше на гребена на възвишението неподвижно и непоклатимо…

Харка не беше сигурен вече дали е още буден, или сънува. Това беше кулестият кон! Младият индианец виждаше отново животното, което бе срещнал вече веднъж. И двамата стояха неподвижни, човекът и мустангът, и се гледаха. Всеки наблюдаваше другия и никой не се помръдна дълго време. Харка нямаше край себе си нито кон, нито ласо. Но и дори те да бяха край него, сега той не можеше да върви на лов. И сякаш жребецът пред него знаеше това. Той тръгна в лек тръс. Леко и гордо се носеше през поляната и се приближи към възвишението, където седеше Харка. Младият индианец видя главата, смелите, със странен необуздан блясък очи на животното, издутите

ноздри. Дългата опашка се развяваше при бързия бяг. Харка чуваше лекото приглушено удряне на неподкованите копита върху тревата. Силна възбуда премина през цялото му тяло.

Жребецът отново се беше спрял. Заудря с копита и зацвили. Каква сила се излъчваше от тялото на животното! Мускулите и жилите му играеха под червеникавата козина. Сега той се вдигна на задните си крака… ала без да буйствува. Отново стъпи на четири крака и после се понесе напред в недостижим галоп като някакъв дух сред степта, чийто син беше. Червеникавата козина и сухите жълтеещи се поля се сляха в едно. Ударите на копитата заглъхнаха.

Мустангът беше изчезнал.

Харка се върна обратно към мислите си. През този и през следващия ден искаше да си изясни собствения живот. На третия ден, той знаеше това, мъките от жаждата щяха така да почнат да го измъчват, че щеше да има сили само да сънува.

Матотаупа беше невинен.

Той беше невинен, но Джим беше подлец и непрекъснато се опитваше да превърне прокудения вожд в предател и да измъкне от него тайната на планината и на Великата мечка. Харка трябваше да успее да откъсне баща си от Джим. Той бе взел това решение още преди години. Само че изпълнението му не бе станало по-лесно, а още по-трудно. Може би дори вече беше невъзможно да го изведе на добър край. Харка се изплаши сам от себе си. Правилно ли беше постъпил, като изостави баща си?

Да. Харка трябваше да стане боец. После щеше да потърси отново баща си. Но след всичко, което се бе случило, той не можеше да си представи вече как щеше да разговаря с него.

Мислите на Харка започнаха да го терзаят и да кръжат. Наранява ха го и се губеха в съмнения. Към кого трябваше да се числи той като боец? Към племето на сиксикау? Ами ако един ден те научат, че бащата на Харка се валя пиян по пода за подигравка на белите мъже? Харка никому не беше говорил за това. Никому не бе признал този срам, дори и на кръвния си брат Силен като елен, нито на вожда Горящата вода, нито на заклинателя. Но ако един ден големият срам се разкрие?

Или може би той трябваше да се върне сред племето на дакота? Като син на вожд, когото и днес още те хулят като предател?

Тук, в този миг, когато беше съвсем сам, Харка призна пред себе си своята голяма мъка по родината, по племето, в което беше роден. Никога гостоприемството на бойците на сиксикау нямаше да може да изтръгне из корен това негово чувство. Той разбра, че същото чувство живееше и в баща му. Защо Матотаупа се бе върнал тайно в шатрата на Унчида? Нима само за да намери там Тасунка-витко? Сред своето плахо, дълбоко прикрито чувство, че принадлежат към синовете на Великата мечка и към техните шатри, нито бащата бе откровен към сина, нито синът към баща си! И именно в това отношение двамата се бяха обидили взаимно най-дълбоко и най-горчиво, Матотаупа своя син Харка в деня, когато го принуди да убие собствения си брат, Харка — баща си при последната им раздяла.

И сега? Нима трябваше Харка да стане боец сред червенокожите мъже, за да отиде да служи отново на белите като съгледвач? Не. Белите мъже бяха прави, като искаха да го линчуват, защото той се беше научил да ги мрази. Харка си спомни за поръчението, което обезобразената индианка от племето семиноли му бе предала чрез украсения с раковини кожен колан от шатрата на Оцеола. Тази жена беше умряла. Тя бе пожелала да умре, щом бе разбрала, че Харка трябва и е съгласен да си върви. Но последният смисъл на нейния обезобразен живот се бе изпълнил и поръчението на този унищожен живот щеше да живее и занапред заедно с вопъла и обвинението на предадения вожд и на смелото племе семиноли, което бе прогонено от родината си, но чиито най-храбри мъже все още продължаваха да водят борба, приютили се сред блатата.

Когато слънцето на първия ден залезе, младият дакота все още размишляваше. Не усещаше нито глад, нито жажда, защото беше обладан от желанието да стигне в мислите си до някакво решение. Настъпи вечерта. Сега слънцето грееше откъм запад и Харка не виждаше вече лъчите му. Усещаше ги само, а пред него лежеше собствената му сянка. Многоцветната отслабнала светлина премина в мрак. Блеснаха звездите и месецът тръгна по своя път.

Харка гледаше в нощта. Мислите му дълбаеха и работеха. Той непрекъснато подреждаше спомените си и после мислите му отново потичаха по същия ред.

Младият индианец не спа цялата нощ. Той отдавна бе навикнал да будува и да не яде и да не пие нищо в продължение на двадесет и

четири часа. Затова то не му се стори много трудно.

Вторият ден постави на по-големи изпитания тялото и нервите му. Лигавиците му изсъхнаха. Когато дойде пладне и стана много топло, очите го заболяха, мъжецът му засъхна и езикът му с мъка се отделяше от небцето, тъй като не се образуваше вече никаква слюнка. Имаше чувството, че кръвта му започва да се втвърдява. Сърцето му заби бързо и започващата треска ускори изсъхването на цялото му тяло. Наоколо нямаше никаква сянка, нито капчица роса. Вечерта Харка усети силни болки в главата, тялото му жадуваше за хладинка. Нощта прекара в полусънно състояние, унесен между размисъл и сънища. Все още не бе могъл да вземе никакво решение. Пред него сякаш имаше някаква стена; един корал, в който той беше хванат. Кога и как бе попаднал в тази клопка? Как можеше да се освободи от нея? Той, умният, смелият, съобразителният, беше невидимо хванат, обвързан без лико, със спънати крака, съсипан от заблуждения, от неправилни обвинения, от свадата с баща си. Колко безбурно и спокойно живееше Силен като елен! И колко объркан беше животът на Харка! Усети силна умора и започна да дъвче тютюн. Това отново подтикна сърцето и кръвообращението му. Пред очите му се олюляваха измамни привидения на извори, потоци и буйни реки. Вода, вода! Яснота, яснота!

Когато настъпи утрото и слънцето започна да топли, пред очите на Харка затанцуваха петна. Очите, вратът и главата го боляха силно и жаждата се превърна в мъчение. Той дочу от далечината шумоленето на реката. Вода! Но водата беше еднакво далече, както разрешението на неговите объркани мисли, и му беше забранено да отиде и да пие. Устните му се бяха напукали, очите се кръвясали и възпалени. Той упорито насочваше мислите си към един-единствен въпрос: как да постъпи правилно? Къде да живее? Къде да избяга, без да го преследва образът на пияния му баща, на усмихващия се подигравателно Джим, без да го преследва обидата, че е син на предател, без ръката му да издига камата, с която бе убил брат си? Къде да отиде? Той не знаеше.

Как да дойде при него неговият дух-пазител или да му изпрати сън, който щеше да му назове бъдещото му име, след като той сам не можеше да се справи с мислите си? Възможно беше да се върне, олюлявайки се от отмала, в бивака, без име, опозорен.

Не. Той нямаше да си отиде така! Нямаше да се върне без име!

Тялото му се разтърсваше от все по-силна треска. Прекалено възбудените му нерви играеха, пред очите му всичко се разливаше и го терзаеха болки. Той целият беше изсъхнал, отслабнал, обезсилен. Жаждата така го измъчваше, че въобще не усещаше глад. Помисли, че пие, после освежителното чувство отново го напусна. Мислите му се превърнаха в бълнуване. Картините се сменяваха бързо една след друга и в тях всичко минало се разкривяваше, настоящето се разливаше и нахлуваше заплашително и разбъркано бъдещето.

Беше горещ ден. Слънцето пареше, въздухът действуваше като гореща баня. Треската, предизвикана в тялото от липсата на вода, изсмука и последната влага. Лигавиците му съвсем изсъхнаха. Харка можеше да оформи вече само една-единствена мисъл с пълно съзнание: не искаше да отстъпи. Никога нямаше да се върне посрамен. Не искаше да умре и да загине като койот сред прериятa.

Той искаше, искаше… все още искаше. Единственото, което му оставаше, бе, че все още имаше воля. Трескавите картини кръжаха около него във все по-буен и по-пъстър танц. Вода! Вода! Яснота! Яснота!

Неочаквано той си спомни за една малка ръбеста непозната мида, която някога неговият връстник и приятел Къдрокосия Чернокож му беше подарил в родния бивак край Конския поток; тогава Харка беше на единадесет години. Когато тръгна по следите на баща си, той беше взел мидата със себе си, без сам да знае защо. Тя беше толкова странна, толкова твърда, толкова остра и когато я приближеше до ухото си, вътре в нея пееше тихичко нещо от огромните маси вода. Той носеше и сега мидата със себе си. Потърси я опипом като насън, намери я и я взе между пръстите си. Малките ръбове, оформени като шипчета, бодяха върховете на пръстите, с които той я опипваше.

Сред пълната самота и объркване трескавите му мисли започнаха да кръжат непрекъснато около мидата. Тя заподскача като някакво привидение в унеса му. Видя я огромна пред себе си; пеенето й наподобяваше шума в пещерата на Великата мечка. Мъничките остри рогчета се превърнаха в огромни рогове и мидата стана голяма като див козел.

Скалата имаше рога, рога като на бизон, който отива на бой. Тази картина преследваше Харка и той виждаше сам себе си твърд и голям като скала, украсен с бизонски рога като най-знатните вождове.

Така се видя.

Слънцето залезе за последната нощ, която Харка трябваше да прекара в усамотение. Очите му пламтяха дори сред мрака и нощния хлад, небцето му гореше, сърцето му биеше лудо и неравномерно и шумоленето на реката, чиято вода той не биваше да пие, сякаш искаше да го подлуди. Не можеше нито да будува, нито да заспи и докато отчаянието непрекъснато го обладаваше и искаше да го победи, защото не можеше да доведе докрай мислите си, той непрекъснато си повтаряше сам на себе си сред последния си кошмарен сън: Камък с рога, Камък с рога…

И тази нощ най-после мина.

Когато се раздени, Харка се изправи. Олюляваше се без сили, но се държеше на крака с ожесточено напрежение и тръгна през полята обратно към бивака с горящи очи, почти в безсъзнание от измъчващата го жажда.

Успя да различи малката горичка и кръглите шатри, макар че сам не знаеше вече как, и като напрегна до крайна степен последните си сили, различи заклинателската шатра сред останалите. Вмъкна се вътре, но като се наведе, му се зави свят и полетя към пода.

— Кой си ти? — извика нечий глас и Харка отвърна прегракнало, останал почти без сили да издаде човешки звук от засъхналото си гърло:

— Камък с рога.

— Дакота ли си?

Харка не отговори.

— От черните ходила ли си? Харка не отговори.

Той бе успял да разбере все пак въпроса, но не желаеше да отговори. Той беше червенокож. Знаеше това, но никой не го бе попитал за него. Стискаше здраво в ръка малката мида. Когато заклинателят го докосна, той разтвори пръсти и подаде мидата.

Не изпадна в пълно безсъзнание; все още усещаше и чуваше нещо. Можа да разбере, че заклинателят беше излязъл навън. Скоро след това надойдоха хора, които искаха да вдигнат Харка. Но той не ги допусна до себе си и отблъсна ръцете им с възпитания от ранни години инстинкт да не позволява никой да го докосва. Сякаш се намираше сред врагове, той се помъчи да се изправи. Застана на колене, после на крака, отблъсна всяка помощ и излезе, олюлявайки се, както беше

дошъл, от шатрата навън. Спря се за миг, после продължи към шатрата на вожда, която се издигаше до заклинателската. Вмъкна се през отвора на шатрата и се добра до постелята си.

Когато падна на завивките, капки вода навлажниха устните му и жаждата на тялото му да пие го изправи и отвори очите му. Изпи водата, която му подаваше жената на вожда. После отново се отпусна назад. Ръцете му пареха, пулсът му биеше лудо.

От мига, когато се добра до шатрата на вожда, той вече бе обграден с най-внимателни грижи. Когато отново можеше да се огледа в шатрата, разпозна своя кръвен брат Силен като елен, който също като него се бе проснал върху постелята си, и той без сили, отслабнал и изсъхнал, все още жаден, тъй като по старо правило жените му поднасяха изворната вода на дажби и с прекъсване.

Чак привечер двамата млади бойци започнаха да се оживяват.

— Какво е твоето име? — попита Харка кръвния си брат.

— Планински гръм. А твоето?

— Камък с рога.

В целия бивак цареше голяма радост, че двама млади мъже бяха удостоени да станат бойци. Планински гръм и Камък с рога нямаше нужда да изказват никакво желание през следващите дни. Всяко тяхно желание бе отгатвано, преди още да го изговорят, и получаваха всички деликатеси, които ловът сред горите и прериятa можеше да предложи. Щом треската им спадна, телата бързо се възстановиха. Кръвта отново започна да се движи нормално, лигавиците на очите и в устата им отново бяха придобили влагата си. Главоболието изчезна, изпосталелите тела отново заякнаха.

Онова, което двамата млади бойци бяха премислили и видели насън през трите дни на усамотение, остана тайна и погребано в мълчание. Заклинателят бе научил само имената им и оттам — техните духове-пазители, и ги бе приел. Докато двамата кръвни братя възстановяваха силите си в шатрата на вожда, заклинателят приготовляваше торбичките със символа на техния дух-пазител: за Силен като елен — човката и очите на една птица като символ на гърмящата птица, за Твърдокаменния Харка — малката мида, символ на камъка с рога. Така споменът за родния бивак и за собственото му племе бе навлязъл по странен начин в новото име на Харка. Младите бойци бяха готови да пазят занапред малката торбичка със символа на

своето име и на своя дух-пазител с още по-голяма жертвоготовност и настървеност, отколкото собствения си скалп. Двамата кръвни братя разбраха, че бяха прекарали тези три дни на еднакво разстояние от бивака сред пустошта и че се бяха върнали в шатрите по едно и също време, заедно с изгрева на слънцето на четвъртия ден. Твърдокаменния Харка бе вървял малко по-бързо и се беше върнал пръв в бивака, но телесното му състояние беше по-лошо от това на неговия кръвен брат.

През следващите дни над изгорялата прерия и над горите бушуваше буря. Стволовете на дърветата се огъваха, короните им шумоляха и шумяха, прах се вдигаше на облаци. Когато бурята отслабна, големият пек вече бе отминал. Червените мъже не можеха да измерват топлината като белите, но въздухът беше достигнал почти до половината от градуса на кипене на водата, той също бе „заврял“, те знаеха това. Дори само заради това дните, през които Планински гръм и Камък с рога бяха удостоени заедно като кръвни братя с посвещаването им в бойци, щяха да останат паметни. Тяхното изпитание беше особено трудно.

След като двамата млади бойци възстановиха напълно силите си и си отпочинаха добре, те веднага се присъединиха към обредните танци, към песните и игрите, с които цялото племе празнуваше приемането им за бойци. Вождът Горящата вода подари на сина си и на неговия кръвен брат по един прекрасен кон, който всеки можа сам да си избере. Камък с рога бързо се реши за една бяла кобила, която се отличаваше от другите коне по стойката, бързината и красотата си, но бойците и ловците не обичаха да я яздят заради биещия на очи цвят на косъма й. Винаги се предпочитаха мустангите с естествен предпазващ цвят, който се сливаше с околността, тоест преди всичко пъстрите коне. Бялата кобила бе заловена през миналата година по време на големия лов на мустанги и така още не беше добре обяздена. През пролетта тя беше ожребила едно жребче, сиво, с тъмна черта по гърба, с тъмна опашка и тъмна грива, силно и диво. Когато жребчето започваше да скача и да удря палаво със задните си крака, малките деца се разбягваха настрани.

Планински гръм — който сам трябваше да свикне най-напред с новото си име — дойде да види избора на своя кръвен брат и каза само:

— За това, което си решил, кобилата е най-подходящият кон, който ние бихме могли да ти дадем.

Но засега предстоеше големият есенен лов на бизони и затова Камък с рога все още не можеше да се заеме с изпълнението на собствените си желания и планове. За него беше съвсем естествено, че трябва да допринесе, според силите си, за запасяване с храна на шатрата, където се отнасяха към него като към собствен син. За зимните запаси есенният лов беше решителен. Във високите северни райони студът и снегът траеха чак до април, дори понякога и до май, и когато накрая запасите намалееха, обитателите трябваше да търпят големи лишения.

Кръвните братя бяха излезли заедно да проучат дали наблизо не са тръгнали бизонските стада и Планински гръм никак не се срамуваше да се поучи в това отношение от своя приятел. Когато седяха заедно през приятните вечери, младият сиксикау с удоволствие разказваше за приключенията при първия лов за бизони, който те двамата бяха преживели като момчета, и говореше също така за големия успех на Матотаупа, който бе успял смело и хитро да примами асинибоините на фалшива следа. Камък с рога слушаше от своя кръвен брат и от останалите обитатели на бивака толкова хубави неща за баща си, че в съзнанието му отново се съживи образът на Матотаупа от предишните години и той започна да изтласква на заден план по-късните спомени. Тук, сред бойците на сиксикау, той не беше син на предател; беше син на човека, който бе стрелял в слънцето. Всички сиксикау си спомняха как Матотаупа бе осъществил като техен гост прославения изстрел със стрела от разстояние триста крачки в средата на изрисувания със знака на слънцето шлем.

Няколко излизания на лов за бизони, които последваха сега, минаха благополучно и ловната плячка на Харка беше особено голяма. Сега вече той не само беше добре запасен, но и можеше да прави подаръци. Имаше достатъчно работа за жените в шатрата им.

Отношенията между Ситопанаки и приятеля на нейния брат сякаш бяха станали съвсем естествени и братски. Двамата никога не говореха нито повече, нито по-малко помежду си, отколкото Планински гръм и сестра му биха говорили в подобен случай. Ситопанаки не се изчервяваше и не се държеше нито неестествено, нито несигурно. На Камък с рога обаче никога не му идваше на ум да

посвири за нея вечер на флейта. Всъщност тези естествени и външно неусложнени отношения имаха съвсем различна основа за двамата млади хора. Докато Камък с рога не изпитваше нищо повече от това, което проявяваше, Ситопанаки играеше ролята на спокойна със силно напрежение на самообладанието си, което може да бъде плод единствено на голямото чувство.

Нощния бродник, синът на Мъдрата змия, се държеше вече настрана. Но когато понякога Подигравчийката пресрещаше погледа, с който той следеше отдалече Ситопанаки, тя се усмихваше вътрешно над тази така неизличима и безнадеждна влюбеност.

ЖРЕБЕЦЪТ В ТРЕСАВИЩЕТО

След като ловът на бизони бе приключен, вече сякаш нямаше никакви пречки Камък с рога да осъществи собствените си желания. Времето между последния голям лов и настъпването на зимата обикновено беше периодът, в който младите индиански бойци ставаха най-предприемчиви. Камък с рога обаче все още се двоумеше да предприеме онова, което така силно желаеше и което Планински гръм всеки ден очакваше. Неговото колебание привлече вниманието и на Горящата вода и една вечер, когато двамата млади бойци седяха край огъня в шатрата, вождът зададе въпроса:

— Какво смяташ да правиш до настъпването на зимата?

— Изчаквам решението на заклинателя дали ще определи един от нас двамата и кого точно да принесе жертвата на слънцето.

— Но ако заклинателят не заговори повече за това през настоящото лято?

— Аз ще трябва да отида и да намеря баща си Матотаупа и да му съобщя, че съм приет за боец, а също така и че белите мъже не са идвали да ни търсят при бойците на сиксикау.

— Друго нещо смяташ ли да правиш?

— След като свърша всичко, което се очаква от мен, ще се опитам да заловя кулестия кон.

— Първите ти две намерения са много важни. Ще говоря за тях със заклинателя.

На следващата вечер повикаха Камък с рога в шатрата на заклинателя. Той отиде там с известно смущение, тъй като решенията на заклинателите обикновено биваха категорични и той не знаеше дали решението щеше да съвпада с неговото желание, или не и какво щяха да му възложат.

Заклинателската шатра беше осветена от горящия по средата огън, когато младият боец влезе вътре. Заклинателят го покани да седне и го гледа дълго и пронизително, по-дълго и по-пронизително,

отколкото бе приятно на младия човек. После заклинателят отвори уста и заговори:

— Камък с рога, ти криеш много неща от нас. Аз не те питам за нищо. Трябва да ти кажа обаче, че Великото слънце очаква твоето жертвоприношение. Тази година лятото вече мина, но ще дойде следващото и ние ще можем тогава да отпразнуваме жертвоприношението на слънцето. Бойната секира стои заровена в земята. Не мисля, че ще се наложи да я изровим през следващото лято. По-скоро ще пратим хабер на заклинателите и главните вождове на племената асинибоини и дакота, че ще принесем жертва на слънцето, и аз предполагам, че те ще дойдат, за да присъствуват на нашето празненство и да празнуват заедно с нас.

Кръвта бе нахлула в бузите на младия човек. Вождовете и заклинателите на двете племена, към които той принадлежеше по някакъв необичаен начин — поради рождението и избора си, — щяха да се обединят по време на тържеството в чест на жертвоприношението, което той щеше да принесе на Великото слънце.

— Готов ли си? — попита заклинателят.

— Готов съм.

— Тогава ще останеш при нас до деня, в който ние ще се съберем да празнуваме Танца на слънцето. Няма да забраня на твоя кръвен брат Планински гръм да вземе също участие в танца. Но той може да го стори по собствено желание, нека сам реши. Ще му съобщя това. — Чух думите ти.

С това младият боец беше освободен и се върна в шатрата на вожда, където разказа накъсо на Горящата вода за важното решение. Вождът изглеждаше много доволен от него.

През нощта след тази вечер се случи нещо, което никой не бе могъл да предвиди.

Всички вече бяха легнали да спят. Трите жени в шатрата на вожда, бабата, майката и дъщерята, се бяха унесли в сън, сгушени една до друга. Малкото момченце също спеше при тях. Вождът и двамата бойци си бяха разположили постелите по собствено желание. Камък с рога още от момче винаги бе предпочитал да спи близо до изхода на шатрата и не се беше отказал от този си навик. Така и тук той лежеше на своите завивки най-близо до изхода на шатрата. Вече беше късно през нощта и всички спяха дълбоко, тъй като разговорите край

огнището се бяха проточили доста дълго. След Камък с рога бяха повикали и Планински гръм при заклинателя и когато се върна, той веднага разказа на своя кръвен брат, че иска да изпълни заедно с него Танца на слънцето. Решението на заклинателя бе за всички хора от племето голямо и сериозно решение и Ситопанаки така силно бе свила ръцете си тази вечер и бе забила ноктите си в месото, за да изглежда външно все така спокойна, внимателна и любезна както винаги, че дори майка й не можа да предугади нищо от силните чувства, които я вълнуваха.

Сега всички спяха дълбоко, дори и Камък с рога, който дълго бе мислил върху това, че сега не можеше да се върне преди настъпването на зимата или през следващото лято при своя баща и да му разкаже за всичко, което Матотаупа трябваше да знае. Младият боец можеше да се противопостави на желанието на заклинателя и да тръгне на път със своя кон, но всъщност не изпитваше никакво желание да го стори. В шатрата на сиксикау всичко изглеждаше спокойно и ясно и той се ужасяваше от мисълта да се върне отново при белите мъже и при своя баща, където го очакваха недоверие, омраза и кръвожадност и където трябваше да върши онова, което не желаеше да върши повече. Заклинателят, изглежда, държеше много Камък с рога да остане при сиксикау и да заживее сред тях, а мислите и чувствата на младия боец бяха съгласни — макар и отчасти — с това.

След всички тези разсъждения Камък с рога най-после заспа. Събуди се обаче едва три часа след полунощ, защото усети, че черната кучка с двете малки пред шатрата стана неспокойна. По навик първото му движение беше да грабне ножа си и той веднага скочи на крака, защото навън, отекна викът на единия от дежурните постови. Младият боец изтича към конете, където бе извикал лостовият. Чу зад себе си тичане и викове. Онова обаче, което видя, го накара веднага да се намеси.

Кулестият мустанг беше навлязъл сред стадото. Може би беше надушил животните, които черните ходила бяха изловили от стадото, което той бе водил, и ги бяха присъединили към своето стадо.

Когато Камък с рога забеляза мустанга, жребецът тъкмо искаше да нападне бялата кобила, която защищаваше със смелостта на отчаянието малкото си жребче и риташе силно със задните си крака; тя не беше завързана. Червеният жребец дойде на помощ, но едва успя да

се измъкне, за да не го захапе със страшна сила кулестият кон. Ако бойците не се намесеха, всяка следваща секунда можеше да коства живота на един или повече прекрасни коня от стадото. Камък с рога нямаше под ръка нито ласо, нито някакво оръжие. Пък и не искаше да убие кулестия жребец. Но той беше длъжен да запази стадото. Дежурните стояха като вцепенени от някакво привидение.

Младият боец скочи между конете, яхна се върху гърба на червения кон и заплаши оттам с ножа си нападащия кулест жребец. Жребецът навярно взе ножа за някакъв остър рог, който предизвикваше у всички животни инстинктивен страх. Той отстъпи за миг. Когато отново се хвърли да нападне с блуждаещи, извърнати като в лудост очи, Харка вече бе скочил върху гърба на бялата кобила. Използувайки артистичната си сръчност, той се прехвърли от гърба на бялата кобила върху гърба на кулестия кон. Кулестият жребец, който никога досега не бе усещал ездач на гърба си, навярно предположи, че го е яхнал някой хищен звяр. Бранеше се яростен, бърз, гъвкав, като разярен тигър. Камък с рога обаче все още се държеше на гърба му…

Планински гръм беше изтичал веднага след приятеля си при стадото и първата му грижа сигурно беше да не остави конете да избягат. Той се нахвърли заедно с всички притичали мъже да успокои наново мустангите. При това не изпускаше из очи и кулестия жребец и своя кръвен брат. Междувременно жребецът бе изтичал в бърз галоп към най-близкото възвишение. Ездачът му нямаше нито седло, нито юзди. Той: трябваше да внимава не само да не падне от гърба на издигащото се нагоре и хвърлящо се в бесен галоп тяло на коня, а да се пази и от опасната му муцуна.

Сега кулестият жребец изтича на известно разстояние към прерията. Харка все още… но не, жребецът започна да буйствува, ездачът полетя към земята; за миг той скочи отново на крака, побягна с всички сили, преследван от побеснелия кон… изтича в зигзаг, скочи още веднъж на гърба му… и отново падна на земята…

Планински гръм беше накарал да му донесат лъка и постави първата стрела. Камък с рога сигурно бе забелязал това, докато се бореше с жребеца. Извика:

— Не стреляйте! — и отново се метна върху гърба на животното, което го понесе нанякъде в див галоп.

Планински гръм подкара своя червен кон, за да настигне другаря си, но животното беше изплашено, не посмя да развие всичката си бързина и дори да напрегнеше всички сили, пак щеше да бъде по-бавно от кулестия кон. През това време Омагьосания кон вече бе изчезнал зад леките възвишения и плитките долини. Ударите на копитата му заглъхнаха.

Планински гръм и целият бивак останаха будни и чакаха. Тази нощ обаче Камък с рога не се завърна в шатрите. Никъде не се мярна и на сутринта. Никой не знаеше дали полуделият кон не го е разкъсал някъде.

Спусна се и втората нощ; мъжете и жените от племето продължаваха да се оглеждат на вси страни, но напразно. През нощта в шатрата на вожда не спа никой, освен малкото момченце. Планински гръм стоеше на най-близкото възвишение сред прерията и дебнеше околността. Най-после, когато и втората нощ наближаваше към своя край и се разпръснаха първите утринни зари, младият боец забеляза в далечината нещо, което се движеше и може би беше човек. Той яхна червения си кон, който стоеше край него, понесе се в тази посока и скоро разбра, че това беше човек, който идваше пеша към бивака, но не бягаше, а стъпваше крачка подир крачка. Това беше Камък с рога.

Щом се приближи до своя приятел, младият сиксикау започна да се досеща какво се бе случило. Окървавен, раздърпан стоеше пред него Камък с рога. Косите му бяха изпокъсани, раменете, гърбът и бедрата бяха посинели и подути, от една рана горе на бедрото му течеше кръв и засъхваше по кожата. Той куцаше.

Планински гръм предложи на ранения си другар своя червен жребец, но Камък с рога махна с ръка и продължи с всичките си болки пешком, докато стигна до шатрите, придружен от младия сиксикау. Отмина бивака и отиде най-напред до потока, за да се измие от праха. Планински гръм вървеше заедно с него. Когато Камък с рога се изми и се напи и разгледа ядосано раната си от ухапването, която отново започна да кърви, той каза:

— Така е невъзможно. Ще трябва да го хвана по-здраво в ръцете си и да спечеля същевременно приятелството му.

— С много голяма задача се нагърбваш. Да вървим най-напред в шатрата!

Повикаха заклинателя, за да намести изкълченото му бедро. Раните не бяха опасни, но заздравяването и зарастването на разтегнатите сухожилия и стави щеше да трае дълго и Камък с рога трябваше да се примири с мисълта, че до зимата не би могъл повече да предприеме нищо сериозно.

— Ти спаси нашето стадо — каза Планински гръм на другаря си, който така или иначе трябваше да се въоръжи с търпение, — но същото биха свършили нашите стрели и копия. Освен това обаче ти спаси и живота на кулестия кон. Ние щяхме да го убием.

— Всички бойци от племето и ти самият също смятате, че е по-добре този жребец да е мъртъв, отколкото жив!

— Възможно е ние всички да мислим така, Камък с рога, но ти мислиш другояче и ще се опиташ да спечелиш приятелството на един мустанг, когото преследват духове. Това е сериозна работа. Дано успееш!

Камък с рога беше гъвкав и издръжлив като дива котка. Когато дните застудяха и Горящата вода даде нареждане да вдигнат шатрите, за да се преместят в обичайния район за презимуване сред горите на предпланините, младият боец яздеше отпочинал и бодър, както останалите мъже, в колоната. Беше яхнал бялата кобила. Малкото й кулесто жребче тичаше край майка си и непрекъснато му хрумваха нови лудории. Черната кучка току се караше на малките си. Тръгнали на лов за прерийни кокошки, които те и тъй, и тъй никога нямаше да могат да хванат, малките кученца се бяха отдалечили твърде много. Едното от тях обичаше да обикаля около бялата кобила и нейния ездач, стига да нямаше повод в момента да лудее или гони някакъв дивеч.

Пътят към мястото за презимуване на племето беше добре познат на Камък с рога, защото той бе вървял по същата посока заедно със своя кръвен брат, когато бяха ходили на лов за лоса, а също и като момче по време на първото им съвместно излизане на лов. Той оглеждаше зорко околността, отклоняваше се на близки разстояния, за да провери местността, и забеляза също като Планински гръм и неколцина други бойци, че Омагьосания кон върви по следите на преселническия керван на сиксикау. Той се бе появил още веднъж, докато несполучливият му ездач лежеше в шатрата върху бизонските завивки, но без да напада стадото. Сега часовите край конете бяха винаги двойно повече и това излишно изразходване на сили, както и

съществуващата опасност не бяха никак приятни на Горящата вода. Кулестият кон беше безполезен; по-добре щеше да бъде да го бяха убили; това беше и си остана мнението на бойците от племето. Но жребецът не се приближаваше вече толкова, че да може да го стигне стрела или куршум.

Високата полянка сред гората, където щяха да презимуват, беше удобна от всяка гледна точка. Там имаше малко дървета, но не много нагъсто, за да пречат, нямаше и неудобни храсталаци. Издигнаха шатрите на предишните места. Вода също имаше достатъчно. Когато силните есенни бури се разразиха над степта, по небето се понесоха облаци и над полята забарабаниха топчета суграшица, шатрите се чувствуваха по-добре защитени тук горе.

Заваля рано сняг и дни наред гъстата снежна виелица не спираше. Когато слънцето отново се появи между облаците, бялата завивка беше дебела и блестеше на кристалчета по земята, скалите и клоните на дърветата. Вятърът поде пресния сняг и го раздухваше на всички страни. Планинските потоци още не бяха замръзнали. Увесът им беше доста висок; само на някои места по брега се образуваха ледени кори. Децата извадиха отново бизонските ребра и вързаха между тях кожа, за да се пързалят. Жените приготвиха снежни шини, бойците стъпваха с тях по снега, без да пропадат в него, и така можеха отново да ходят на лов. Всички следи от дивеч се откриваха много лесно в снега. Дивечът се придвижваше трудно и мъжете можеха лесно да го настигат. Така не се налагаше да прибягват вече до запасите си от бизонско месо. Трудно беше на мустангите. Те не можеха да намират трева и бяха принудени да белят като лосове кората на клоните.

Камък с рога ходеше всеки ден на лов заедно със своя кръвен брат и никому не се зловиди това, че той непрекъснато се оглеждаше да види не се ли задава отнякъде кулестият кон. Напротив! Младият боец не бе дал възможност на бойците да убият този див мустанг, нека тогава сега да го видят как ще се справи с него. Жребецът продължаваше да обикаля околността, където бе построен бивакът. Изглежда, стадото с най-добрите коне, които той някога бе предвождал, го привличаше неудържимо, след като вече го бе открил. Двамата млади бойци го виждаха често да се появява ту на скалите, където се катереше като същинска планинска овца, ту край някой поток, където търсеше вода. Но все още беше невъзможно да се опитат

да го заловят. Предпазлив като опитен боец, жребецът не се оставяше да го издебнат.

Един ден двамата кръвни братя забелязаха следи от копитата на мустанга край потока, който се стичаше на множество малки водопади по скалистите тераси надолу. Когато се върнаха вечерта в шатрата, Камък с рога помоли Ситопанаки да му приготви достатъчно храна за из път. Той отдели оръжието, което смяташе да вземе със себе си, а също така и снежните шини и заяви, че ще излезе и няма да се върне, докато жребецът не бъде убит или заловен. На Горящата вода му беше приятно да чуе това и Планински гръм реши да вземе участие в този лов по-скоро заради приятеля си, отколкото заради мустанга.

Сутринта, когато двамата кръвни братя излязоха от шатрата още преди да се бяха появили първите зари, отново валеше сняг. Снежинките танцуваха из въздуха леки и редки. Небето беше сиво. Снежната покривка в гората беше твърдо замръзнала, така че на първо време двамата ловци нямаше нужда да използуват шините си. Вървяха, облечени в дрехите от бизонска кожа, с космите навътре, и с кожени мокасини на краката; бяха гологлави въпреки снежния студ. Конете си не взеха. Никой кон с ездач не можеше да достигне бързия като вятъра кулест жребец. А да се приближат към този мустанг незабелязано на кон, беше невъзможно. Затова двамата другари искаха да тръгнат по следите му пешком; това беше нов и неизпитан досега начин, но единственият, който изглеждаше, че може да има успех.

Двамата индианци тичаха и се пързаляха с шините си през гората надолу към потока, където бяха открили предишния ден следите на Омагьосания кон. Намериха отново мястото. Беше същото, където те се бяха спрели да почиват като момчета и да се изкъпят и където ги бе изненадал лосът, който дори бе отнесъл лъка на Харка. В снега ясно личаха новите следи от копитата на коня. Той сигурно бе идвал същата тази заран, навярно при изгрев слънце, тук на водопой и след това отново се бе понесъл в своя див преследвачески бяг. Снегът край брега беше утъпкан, клоните бяха изпочупени. След много пресичания и извивки следата водеше най-накрая нагоре по оттатъшния бряг на потока. Двамата млади другари тръгнаха в тази посока.

Снеговалежът беше спрял. Облачната покривка на небето се разкъса, тук-таме се появи далечната небесна синева и между сенките, които бяха легнали над гората и снега, се плъзнаха ивици слънчеви

лъчи, от които снегът блестеше. Двамата ловци бяха много предпазливи и непрекъснато се оглеждаха напрегнато, защото жребецът бе идвал само половин час преди тях край потока и бе побягнал оттам нагоре и затова можеше всеки миг да се появи отново. Докато се промъкваха безшумно, младите бойци се ослушваха да доловят всеки шум. Но чуваха само плисъка на водата и шумоленето на дроздовете в храстите. Две птици излетяха шумно нагоре.

Потокът, край който двамата вървяха сега нагоре по планината, се подхранваше от високото тресавище, край което бяха убили през лятото лоса. Стичащите се в тресавището води се събираха под земята и извираха доста встрани в нов извор. Сигурно в скоро време двамата ловци щяха да достигнат този извор. Всеки от тях държеше ласото в ръка. Все още изоставаха зад жребеца. Той беше се изкачил бързо нагоре по планината. Вдясно, в диагонал над потока и между рядката висока гора, те можаха вече да видят тресавището. После в един и същи миг посегнаха един към друг, за да се предупредят взаимно да внимават.

Високо горе, над тресавището, бяха видели кулестия кон. Между стволовете на дърветата той не се показваше целият, но те виждаха рамото и гривата му, част от сивожълтата козина, макар че тя почти не се отличаваше от заобикалящата я околност. Животното стоеше на отсрещната страна на тресавището между нискостеблената гора, от която нестихващият вятър бе отвял голяма част от снега. Двамата другари се разбраха чрез знаци. Камък с рога щеше да заобиколи тресавището отляво, да мине по южната му страна, а Планински гръм — отдясно, по северната страна. Щяха да се срещнат над него и да се приближат към мустанга от две страни едновременно дотолкова, че да могат да го стигнат с ласата си. Така тресавището щеше да препречи пътя на животното за бягство.

Предпоставка за успеха на този техен план беше това, че кулестият жребец се задържа доста дълго на сегашното си място. Ловците не биваше да загубят нито един-единствен миг. Свалиха тежките си кожени зимни дрехи, за да не пречи нищо на бързите им движения, разделиха се и побягнаха — всеки в предвидената посока. Планински гръм трябваше да мине по-дълго разстояние, но въпреки това Камък с рога не тичаше по-бавно. Той искаше да изчака горе на уговореното място другаря си. Не биваше да допуснат мустангът да ги

види, нито да ги чуе, защото би избягал веднага. Вече имаха твърде ясна представа за остротата на неговите сетива и наблюдателни възможности. Водач на стадо като него едва ли щеше да се появи наново след много десетки години. Камък с рога се промъкваше безшумно през зимната гора. Пресече някаква дивечова следа и започна да става все по-предпазлив, колкото повече се приближаваше към лисата височина. Когато стигна до извора, отново намери добро прикритие зад изпочупените от вятъра иглолистни храсти и същевременно му се откри широк изглед. Спря се, за да наблюдава мустанга, който сега се виждаше в цял ръст.

Животното бе намерило над тресавището стари треви и стръкове, от които вятърът бе отвял снежната покривка, и пасеше. С острите си зъби, добре познати вече на младия боец, жребецът прерязваше стръковете и чупеше твърди клони, за да ги сдъвче след това. Мустангът беше гладен, но не изглеждаше да страда от постоянен глад. Под зимната козина все още имаше достатъчно мускулесто месо.

Камък с рога се запромъква по-нагоре. Направи един завой, за да може да бъде постоянно в прикритие. Сега слънцето грееше свободно над всички височини и склонове, облаците съвсем се бяха оттеглили. Младият боец достигна височината над тресавището, без да събуди съмнението на мустанга. Планински гръм не се виждаше още никъде; той също се справяше със задачата си много добре. Камък с рога навлезе в нискостеблената гора над мочурището и продължи да се промъква надолу, по диагонал към мустанга. Животното бе престанало да яде и гледаше над мочура.

Индианецът се приближи толкова, че да може да хвърли ласото си върху него. Изкушението да действува сам беше голямо, но младият боец се овладя и надви всяко желание да действува прибързано. Хвърлеше ли ласото си сам, можеше мустангът все пак да му избяга. Затова Камък с рога трябваше да действува с възможната най-голяма сигурност. С леко движение на едно клонче Планински гръм даде На другаря си да разбере, че бе стигнал на уговореното място. Сега той също стоеше на разстояние едно ласо от коня. Двамата другари се бяха уговорили предварително, че Камък с рога ще хвърли пръв. Само ако неговото хвърляне не сполучи, щеше да се намеси и Планински гръм.

Мустангът стоеше като изсечен от камък. Само кожата му потръпваше, а веднъж сякаш тръпка премина през цялото му тяло. Той

беше издигнал високо глава и наостри уши; и сега още гледаше в същата поза над заснеженото мочурище, сякаш изчакваше нещо, което навярно съществуваше само в представите на неговия объркан мозък. Този миг използува Камък с рога. Той се надигна, без да предизвика никакъв шум. Животното стоеше гърбом към него. Не можеше да го види. Моментът изглеждаше неповторимо благоприятен. Младият боец запъна крака, хвърли ласото и хвана с все сили краищата на кожената връв, защото трябваше да даде отпор на силното дърпане, което щеше да последва, щом примката на ласото се стегне около шията на животното и жребецът се напъне да се освободи. Не успееше ли индианецът да даде нужния отпор, животното щеше да избяга заедно с ласото или щеше да повлече и него.

Голямата примка на ласото полетя във въздуха и се спусна точно над главата на жребеца.

Мустангът реагира светкавично, само за част от секундата, макар че беше съвсем неподготвен. Захапа кожената примка с челюстта си и понечи да се понесе заедно с ласото по ръба на тресавището. Камък с рога беше прехвърлил края на връвта през раменете и гърба си, за да може да я задържи с все сила. Примката се придърпа, от което в първия миг връвта се удължи и даде възможност на коня да направи първия скок. Затворилата се примка се захвана зад ушите на животното, несигурно, недостатъчно, но все пак така, че конят да чувствува жуленето. Той се хвърли встрани и дръпна силно връвта, която стискаше здраво между зъбите си — също като куче, захапало каишката си, но с огромна сила. Планински гръм също стоеше вече готов с ласото си. Нямаше смисъл да го хвърли обаче, защото, докато мустангът стискаше в уста първото ласо, второто не можеше да се смъкне през врата му и затова младият сиксикау се въздържа да хвърли ласото. Траялото само миг двустранно теглене между разярения жребец и Камък с рога бе принудило и двамата да напрегнат до крайна степен всичките си сили. Жилите на телата на човека и животното се изпънаха, мускулите им изскочиха и ако Камък с рога все още успяваше да даде отпор, то бе само защото държеше връвта с ръце, с пръсти и с мускулите на раменете си, които бяха в непосредствена връзка с мускулната система на цялото тяло, така че напрежението на силите от тила до краката можеше да се използува напълно. Жребецът

обаче можеше да впрегне само част от силите си в главата и челюстите, макар че вратните му мускули бяха необикновено яки.

Планински гръм скочи, за да се приближи към животното и да прехвърли примката на ласото си около единия от задните му крака и да повали по този начин мустанга на земята. Но кулестият кон бе забелязал вече втория неприятел, когато той се раздвижи сред храстите. Животното изпусна примката, която стискаше между челюстите си, и скочи с четири крака във въздуха. Изглежда, отново бе изпаднало в пристъп на дивата си ярост. Не побягна, както би сторил всеки друг кон, а мина в нападение. С три-четири скока мустангът вече беше при Камък с рога, за да го смачка в краката си. Младият боец отскочи настрана и в този миг примката на ласото на Планински гръм се спусна над главата на жребеца. Но с един смел отскок, с изпънато напред тяло, като същински хищник, конят мина през примката. Когато Камък с рога успя да хвърли своето ласо, жребецът се прехвърли презглава и успя да измъкне и краката си от опасната примка. Сега разяреното животно започна да беснее, да рита и да хапе край себе си с толкова неочаквани и непредвидени бързи движения, че беше почти невъзможно да бъде хванато с ласо, тъй като, за да се развие ласото във въздуха, беше необходимо време. Ненадейно жребецът се понесе по посока на тресавището много по-бързо, отколкото едно ласо би се развило във въздуха.

Камък с рога побягна подир животното с ласо в ръка. Спускаха се надолу по склона и това даде възможност на индианеца да направи няколко скока като пантера, с които успя да настигне мустанга. Изравни се с животното, което, заслепено от ярост и страх, побягна по заснеженото мочурище. Индианецът хвърли ласото си през главата на мустанга. Същевременно той се опита да задържи тялото си за миг във въздуха, да се отхвърли назад и да запъне краката си в земята, ала не успя. Когато примката се затвори и последва страшно силното дръпване, предизвикано от бързия галоп на мустанга, от което примката се затегна около врата му, Камък с рога се просна по дължина на земята. Не изпусна ласото и връвта го изтегли на известно разстояние по заснежената повърхност на тресавището. Мустангът остана на крака. Камък с рога успя да се залови о стеблото на един жилав нискостеблен храст, който растеше над блатото, и да завърже за него края на ласото си. Захвана се с крайно напрежение на силите о

него и запъна крака. Жребецът бе спрян от ласото. Започна да се бори с нова ярост срещу задушаващата го примка. Удряйки силно със задните си копита обаче, той пропадна в още леко замръзналия мочур. Водата изпусна мехури и изскочи навън и за един миг мустангът започна да потъва със задницата си. Отчаяните му движения ускориха още повече потъването в гъргорещото мочурище.

— Стволове! — извика Камък с рога, без да се извръща към Планински гръм; дори това кратко движение би му отнело в този миг твърде много време.

Той издърпа снежните плазове от кожения си колан, постави ги на краката си и закрачи така без опасност по мочурливата почва към животното, което, хванато от тресавището, вече не можеше да мръдне оттам. Жребецът извърна очи в смъртен страх. Сега вече индианецът нямаше нужда да се страхува от животното, опасността идваше само от мочура. Когато успя да се приближи достатъчно, той поразхлаби примката, която стягаше шията на коня, и я завърза малко по-свободно, за да не удуши животното. В този миг мустангът не мислеше вече да хапе.

Откъм брега на тресавището Камък с рога дочу сега първите удари на брадвата на другаря си. Естествено Планински гръм не можеше веднага да намери и отсече подходящи стволове, но той заудря силно с брадвата по плъзналите по земята жилави нискостеблени храсти и притича върху снежните шини с цял наръч тънки стволове към приятеля си. Двамата избутаха от двете страни дебелите клони под предните крака на мустанга, които животното още можеше да движи. Отчаяно, то вече искаше да се откаже от борбата с мочура; но когато почувствува облекчението на силното си напрежение и разбра, че ще може отново да диша свободно, мустангът отново започна да се бори срещу затъването и намери малко опора за предните си копита. Двамата индианци успяха с крайно напрежение на силите да промушат ласото на Планински гръм под предните крака на животното. След като успяха да свършат това и вече можеха да държат коня от двете страни и да спрат на първо време по-нататъшното му загъване, те се спряха да починат малко. Сред мраза на зимното утро и остро веещия северен вятър целите им тела бяха мокри от пот. Козината на мустанга също бе залепнала по кожата. Но през това време конят отново започна да се мъчи да се освободи. Камък с рога кимна на другаря си.

Планински гръм хвърли и другия край на ласото, така че сега Камък с рога можеше да почне да тегли коня настрана. Младият боец не си спомняше да бе напрягал досега някога мускулите си с такава сила, макар че наистина не за първи път в живота си попадаше в тежко положение. От тегленето настрани животното отново доби възможност да движи леко задните си крака и вече не удряше с копитата си право надолу, от което непрекъснато потъваше все повече, а малко назад. Това още повече помогна за изтеглянето му.

Планински гръм можеше да си позволи да остави за известно време своя кръвен брат да се справя сам с мустанга. Той притича с шините бързо през тресавището надолу към гората и започна да сече млади, но здрави стволове. Върна се с тях. Младите индианци носеха достатъчно върви със себе си, тъй като бяха тръгнали от бивака с намерението да хванат и вържат жребеца. Планински гръм донесе заедно с трите ствола и двете кожени дрехи. Завивка ловците не бяха взели със себе си. Но сега и дрехите им послужиха добре. Планински гръм ги завърза за стволовете и направи по този начин подставка, която трябваше да вмъкнат под мустанга или да изтеглят животното върху нея. Отново ги очакваше тежка задача. Планински гръм постави удобно временния плаз. После двамата млади бойци задърпаха и затеглиха мустанга с ласото, което бе промушено под предните крака на животното. Това също им костваше ужасно напрежение, за да могат дори съвсем малко да осъществят намерението си. Най-после обаче успяха да дадат на тялото на животното опората на плаза. Нямаше да трае дълго, и жребецът щеше да успее да освободи и задните си крака, но в същия миг трябваше да бъде овързан, защото иначе щеше веднага да направи опит да побегне и щеше отново да им се изплъзне. Докато Планински гръм завързваше мустанга с ласото си за плаза, Камък с рога заобиколи от другата страна и се зае да завърже единия преден и единия заден крак на коня заедно. Той вече си беше приготвил малка примка, с която най-напред залови и завърза предния крак. Преди да успее да хване задния обаче, конят го ритна силно с копитото си и едва сега пролича, че младият човек бе живял няколко години сред белите мъже, защото промълви на английски:

— По дяволите!

Животното вече беше доста отмаляло от борбата с мочура; то сякаш се отпусна. За да овържат сигурно краката му обаче, двамата

ловци трябваше да обединят още веднъж усилията си и тогава Планински гръм също си получи своето. Понеже преди това той се беше изсмял, сега Камък с рога прихна.

Жребецът беше овързан, но сега и копитата му бяха освободени от мочура и той се опита да се извърне настрани, за щастие върху младите стволове и кожените дрехи, за които го задържаше преминаващото през гърдите му ласо. Въпреки всичко това не можеше да продължава повече така. Камък с рога хвана края на ласото, чиято примка бе прехвърлена през врата на животното, и въпреки угрозата от опасните челюсти, той завърза и този край на ласото за стволовете, така че и главата на коня беше озаптена.

След като привършиха всичко това и застанаха задъхани върху леката ледена кора на тресавището, двамата млади бойци завързаха останалите върви за краищата на стволовете. Камък с рога започна да дърпа коня заедно с плаза нагоре по леда, докато Планински гръм буташе стволовете от долния им край. Разстоянието не беше дълго, но минаха часове, докато двамата другари постигнат целта си.

Междувременно беше станало следобед.

Двамата ловци седнаха до овързаното животно, което също беше напълно изнурено като тях и само потръпваше от време на време със свободния си заден крак.

Камък с рога потърси дали лулата му и торбичката с тютюн са още у него и когато ги намери, доволен секна огън и запуши.

— Сега какво смяташ да правиш по-нататък? — попита Планински гръм.

— Ще остана тук. Изпрати ми завивки за мустанга и една кожена дреха за мене. За ядене имам достатъчно. Ще ми трябва обаче и някой, който да ме сменява от дежурството да поспя и който ще ми помага да галим мустанга и да му пеем неговата песен.

— Всичко ще ти бъде доставено още тази нощ!

Планински гръм се изправи веднага, прехвърли снежните си шини през рамо и заскача, весел и палав като момче, надолу по склоновете и през гората към бивака. Каква учудваща новина щеше да отнесе дома! Омагьосания кон беше хванат и вързан!

Камък с рога седеше горе над тресавището. Небето отново се беше заоблачило. Пак почна да вали сняг. При това обаче вятърът се успокои, така че младият боец, който беше без дреха, не усещаше вече

толкова остро студа. Когато изпуши лулата си докрай и я прибра, той се примъкна досами мустанга, прилепи се до топлото тяло на животното и започна да гали жълтеникавосивата козина, която бе залепнала от потта на напрежението и страха, изпоцапана и намокрена от тресавището.

Усети потръпването на кожата, потреперването на животното, което никога досега не бе надвивано от човешка ръка. Легна върху врата на мустанга и запя тихо на ухото му, съвсем тихичко, заклинателските песни на дакота, с които мъжете от неговото племе обикновено опитомяваха дивите коне, като ги привикваха към своите гласове и приятелство. Животното бе изнурено от тежката борба с мочура и хората. Сега дори потръпването на кожата му престана и то лежеше неподвижно, докато победителят му не преставаше да гали козината му и все така му пееше тихата омайваща песен.

Вече беше тъмно и само снегът блестеше, когато Камък с рога чу стъпки и удари на конски копита, изкачващи се по склона. Ослуша се и напрегна очи и когато пристигащият вече се приближи, го позна. Планински гръм се връщаше. Той водеше и бялата кобила, която влачеше след себе си плаз, натоварен с кожени чергила и завивки. Всичко донесено от него бе достатъчно, за да издигнат малка ловна шатра и да покрият мустанга с бизонски кожи. Планински гръм знаеше, че ще се наложи да прекара заедно със своя кръвен брат дни наред тук горе, сред студ, виелици и сняг, докато жребецът, който лежеше пред тях хванат и вързан, ще може да бъде отведен спокойно от своя ездач в бивака. Денем и нощем младите ловци трябваше да галят цялото тяло на животното и да му пеят тихичко песента, докато животното свикне с хората. При обикновени коне те оставяха децата да ги галят и да им пеят. Но ако изобщо се удадеше на човек да излекува отново обладания и преследван от духове и лудост жребец и дори да го опитоми, то този човек можеше да бъде единствено Камък с рога.

Планински гръм издигна малката шатра. Другарят му обаче остана и през тази нощ навън, легнал, облечен в зимната си дреха и загърнат в бизонска кожа, край вързания мустанг, защитен също така чрез кожени завивки от ледения нощен вятър. Бялата кобила приведе глава към хванатия някогашен водач на стадото им, даде израз на радостта си и също легна до него. Малкото жребче се притисна до майка си.

Минаха два дни, докато измъченият от жажда жребец се реши да пие водата, която му носеше Камък с рога, а на следващия ден пое от ръката на индианеца и подадените му от него треви и листа. Още шест цели дни седя индианецът край животното, галеше го и оставаше нощем да спи до него, без да използва нито веднъж шатрата. Непрекъснато му пееше тихите примамващи тайнствени мелодии в ухото. Най-после на десетия ден Камък с рога се осмели да остави силно отслабналия жребец да се вдигне на крака и освободи вървите му дотолкова, че да може да прави малки крачки. На петнадесетия ден той завърза жребеца заедно с кобилата и докато той яздеше кобилата, поведе кулестия мустанг към бивака. Планински гръм ги следваше върху своя червен жребец. Дълго след това те си спомняха още за тази езда, защото кулестият жребец неведнъж искаше да побегне встрани или да се хвърли в бесен галоп напред и те трябваше да използуват цялата си сръчност и сила, за да го спират, без да възбудят отново неестествената му дива ярост. Само човек, който бе отрасъл от дете заедно с конете и ги разбираше по-добре от всички свои ближни, можеше да спечели такава победа.

Когато Камък с рога доведе кулестия жребец в бивака, той най-напред го завърза заедно с бялата кобила за едно дърво и остана още три дни, и денем и нощем, край него. Сега вече животното го оставяше да го гали и потупва с ръка, както той си искаше. Щом се отдалечеше само една крачка, животното веднага го търсеше.

След като постигна това, Камък с рога отвърза коня от дървото и го яхна. Целият бивак беше излязъл, за да гледа. Мустангът се изненада, опита се да се разбунтува и да побегне, но веднага бе овладян. Опита се да захапе юздата, която бе захваната за долната му челюст, но напразно. Притисна се към дървото, но ездачът му го принуди да се отдели оттам. Животното се вдигаше на предните си крака, риташе със задните, но не можеше толкова лесно да отърси от гърба си такъв ездач. То се спря като замръзнало на мястото си и навярно разсъждаваше дали да се отърколи. После обаче се отказа, спусна се напред и изчезна в галоп през гората към потока. Планински гръм и неколцина други млади бойци го последваха с най-бързите коне. Кулестият жребец обаче беше много по-бърз и по-сръчен от останалите мустанги и тъй като ездачът му даде пълна свобода, той се

катереше и препускаше по склоновете надолу и нагоре в една и в друга посока. Скоро преследващите го ловци го изгубиха из очи.

Харка Нощното око Убиеца на вълци, наречен сега Камък с рога, имаше доверие в животното. Той знаеше, че то трябва да изразходва силите си, след като бе стояло толкова време със спънати крака и завързано. Жребецът тичаше с точната сигурност на диво животно, използувайки винаги местата, от които снегът бе отвят. Тича така през целия ден, скачаше и се спускаше в галоп, издигаше се на задните крака, после риташе, но повече от радост, че е свободен, отколкото от дива ярост. Имаше грамадна разлика между отношението му към ездача в сравнение с първата езда, която едва не бе коствала живота на Камък с рога. Вечерта мустангът стигна ония открити прерийни места, върху които вятърът бе навял високи преспи сняг. Спря се и задуши. После се обърна и отново се понесе нагоре по височината. Цяла нощ не спря да тича. Когато слънцето изгря, ездачът се върна в бивака заедно със своя кулест жребец.

Пред шатрата на вожда стоеше Ситопанаки, която бе станала рано, а може би изобщо не бе лягала да спи. Камък с рога насочи коня си натам и си спомни, че веднъж като малко момче той бе накарал своя сив жребец да скочи над това момиче. Докара кулестия кон досами шатрата. Ситопанаки се усмихна съвсем леко; Камък с рога също се засмя, открито, приятелски, леко подигравателно, и попита:

— Страх ли те беше? — защото видя колко бледо беше още лицето й.

Тя се засрами, но отговори смело и просто:

— Щом искаш да знаеш — да, страх ме беше за тебе.

След тези думи тя влезе, без да бърза, обратно в шатрата да подтъкне огъня. Той върна жребеца в стадото, погали го и го похвали и мустангът допря меките си ноздри до врата на своя господар.

Дойде Планински гръм, за да дежури отново край коня. Харка, който бе станал Камък с рога, беше заслужил да му поднесат в шатрата еленово месо и да се излегне след това върху завивките си.

След като слънцето залезе, най-таченитe мъже на племето дойдоха на гости на вожда Горящата вода и историята на Омагьосания кон и изобщо всевъзможни истории за коне бяха единствената и неизчерпаема тема на разговора им през цялата вечер. Младият боец, който не бе допуснал да застрелят мустанга, си бе спечелил всеобщото

уважение. Сега той притежаваше най-добрия кон в цялото племе на сиксикау и бе доказал, че е достатъчно жилав и решителен, за да може да доведе до добър край едно на пръв поглед невъзможно намерение.

През следващите седмици и месеци младият боец се стараеше всячески да обязди в истинския смисъл на думата кулестия жребец. Животното беше чувствително и много умно и Камък с рога успя бързо да се сработи с него. Когато зимата вече преваляше, той можеше да каже, че жребецът може да реагира правилно и на най-лекото притискане на бедрата му. Оставен свободен, кулестият кон тичаше подир своя господар, което много трудно и рядко се постигаше при опитомени диви коне. Той се научи да се вдига при даден знак на задните крака, а също така да се хвърля заедно с ездача си на земята и да се преструва на умрял.

През пролетта той трябваше да се научи да участвува в лов на бизони. Сред конското стадо на бивака той упражняваше неограничено господство; всички жребци и кобили се равняваха по него. В това отношение той все още можеше да стане зъл. Не търпеше никакво неподчинение. Не допускаше също така да го докосне който и да е друг човек, освен господарят му.

Сега вече Камък с рога притежаваше три коня — кулестия жребец, бялата кобила и пъстрия кон. Малкото жребче той подари на своя кръвен брат. Понякога, когато нямаше какво да прави и беше в добро настроение, той поставяше малкото братче на Планински гръм върху гърба на спокойния пъстър кон. Момчето никак не се държеше несръчно. Щом стана четиригодишно, то вече можеше свободно да се учи да язди самостоятелно.

Така мина зимата. Мъжете гонеха и убиваха навъртащите се наблизо вълци. Убиха три мечки, две кафяви и една барибал, а двамата другари убиха и два риса. За ловците непрекъснато имаше работа, но и достатъчно време за почивка. През дългите зимни вечери Планински гръм разказваше на своя кръвен брат какво бе преживял и премислил през годините на раздялата им като подрастващо момче. Камък с рога не разказваше нищо нито за себе си, нито за баща си, но най-различни неща за белите мъже и за строежа на железопътната линия. Вождът и заклинателят също слушаха внимателно тези му разкази.

Дойде пролетта. Настъпи май, когато снегът най-после се разтопи и ледените висулки се отделяха на капчици от боровете, а

потоците и реките потекоха буйно, подхранени от водата на разтопените снегове. Мустангите бяха измършавели и отместваха с крак остатъците сняг, за да търсят жадно треви. Мъже, жени и деца се радваха на предстоящия лов на бизони, защото запасите вече бяха на привършване и ловците трябваше непрекъснато да обикалят планините, за да намират нова плячка и да засищат гладните гърла в шатрите си.

Когато пъпките на дърветата се разтвориха и младата трева избуя, вдигнаха бивака и керванът тръгна, за да се смъкне от предпланините и се разположи отново сред прериятa. Както миналата година, така и за предстоящото лято вождът и старейшините се спряха отново на малкия горски остров сред прериятa с извора, за да построят там бивака си.

Момичетата тръгнаха да търсят дърва, кучетата душеха наоколо, момчетата играеха върху влажните поляни. Планински гръм и Камък с рога отведоха конете си — червения жребец и кулестия кон, край извора, където вече се бяха подали от земята най-сочните треви. Беше ранно утро, росата блестеше във всички цветове на дъгата, тъй като слънцето се отразяваше в капчиците й; потокът шумеше и се плискаше и бързаше с водите си не само в коритото, но и навън над плоските брегове, между мъхове, треви и корени. Чучулиги се стрелкаха право нагоре и пееха. Край конското стадо дроздове търсеха храна.

Планински гръм и Камък с рога излязоха с конете си, за да проверят не се ли задават отнякъде бизонските стада. Камък с рога водеше, защото кулестият жребец все още не можеше да се съгласи да върви някой пред него. Той винаги искаше да бъде сам или пръв. Двамата млади другари срещнаха малка група от шест бизона, своего рода авангард на големите стада, които отново бяха поели на север. Младите бойци се уговориха Камък с рога да се втурне подир едното от животните, за да приучи своя кулест жребец да преследва бизони. Двамата съгледвачи нямаха намерение да се сдобият сега с плячка, тъй като беше трудно да я приберат, без да се забавят много. Затова Камък с рога се спря на един прекрасен бизон и като го подгони със силния вик на ловците на бизони, тръгна да го преследва, но и шестте бизона се хвърлиха в бяг. Мустангът се държеше като опитен в лов на бизони кон и бързината му беше по-голяма, отколкото тази на бизона. Камък с

рога имаше десет пъти възможност да стреля, ала не отпусна лъка си, тъй като нямаше намерение да убива, а искаше само да обучи коня си.

Най-после той остави мустанга да се натича на воля и после се върна в бивака в лек галоп.

Самото яздене върху гърба на подобен кон беше истинска радост, която минаваше през всичките му стави и искреше от очите му.

— Спомняш ли си? — попита Планински гръм, когато двамата отново се събраха и продължиха съгледваческия си обход. — Това са същите поляни, където убихме като момчета нашия пръв бизон!

— И където аз яздих малкото бизонче! Когато майка му дотича, доста ме беше страх!

Двамата приятели се разсмяха, спомняйки си своите подвизи, и продължиха в галоп.

На другия ден те съгледаха бизонското стадо, което беше подходящо за лов. Планински гръм остана край стадото, за да го наблюдава. Камък с рога се отправи към шатрите, за да съобщи новината колкото се може по-скоро. Със силен възглас и леко докосване с петите той подкара още по-силно своя кулест жребец, който се понесе като бурен вятър през прерията, с развяваща се опашка, с развяваща се грива, с издадена далече напред глава. Ездачът се притисна до врата на животното, за да разпредели колкото се може по-добре тежестта и да не дава отпор на въздушното течение. Когато стигна бивака, беше достатъчно да нададе само силен вик, и ловците се втурнаха към своите обучени в лов на бизони коне, с лък и стрели в ръце. Подкараха конете и следваха в дълга редица водещия ги Камък с рога. Конските копита гръмоляха, тук и там все още се разпръскваха локви вода от разтопилия се сняг, другаде ситният пясък се вдигаше на вихрушка във въздуха. От време на време Камък с рога трябваше да спира лудия бяг на своя кулест жребец, за да могат и другите мустанги да го настигнат.

Бяха още доста далеч от бизоновото стадо, когато Планински гръм пресрещна отдалеч ловците, за да им съобщи с най-голяма точност посоката на стадото и броя на животните. Веднага уточниха плана за бъдещия лов. За да си осигурят възможния най-добър лов, никой ловец не биваше да действува на собствена глава; всички трябваше да съгласуват постъпките си.

Камък с рога бе участвувал предишните години много пъти в лов на бизони, но все със затворено лице и свито сърце. По време на есенния лов заедно с бойците на сиксикау той се беше оживил.

Сега обаче на душата му беше така леко и весело, сякаш му предстоеше неговият пръв наистина голям лов на бизони, лов, за който той бе мечтал още от дете, лов на гърба на един мустанг, който нямаше себеподобен!

Ловците запяха:

Очите ми бизони жълти виждат,
надушвам прах, раздухван от червени ноздри,
по пясъчния път на родната ни степ.
Мой лък, изпъвай тетивата!
Моя стрела, забий се право във сърцето!

Птиците, които летяха винаги край бизонските стада, защото лесно си намираха храна, излитаха на цели ята. Ловците нахлуха в стадото. Гръмките им ловни викове се смесиха с тропота от копитата на стотици бизони. Със страстта на добър ловец, с опиняващото и въпреки това ясно чувство на сигурност, опит и хладнокръвие, Камък с рога насочи своя кулест кон към блъскащите се един в друг кафяви гърбове, край заплашително насочените рога. Той яздеше най-бързия кон далеч пред всички и заедно с Планински гръм бе завоювал най-големия успех. Двамата с Планински гръм се бяха уговорили колко бизона искат да убият; и двамата успяха да изпълнят онова, което си бяха предначертали.

Когато стадото се отдалечи в бяг, ловците се събраха, преброиха убитите бизони и разбраха, според знаците на ловните стрели, чий лов беше най-богат, се оказа, че Камък с рога и Планински гръм бяха прибавили всеки по отделно по дванадесет бизона към общата плячка. Групата ловци поздравиха с радостни викове двамата си млади другари. Общата плячка беше толкова голяма, че Горящата вода изпрати един от бойците да съобщи в бивака да вдигнат шатрите и да се пренесат в ловния район, за да могат жените и девойките да обработят и приберат плячката на самото място. Докато пратеникът пое пътя към бивака, мъжете се заеха да одерат убитите животни.

Шатрите дойдоха, а заедно с тях и кучетата, като пред всички бягаха черната вълча кучка и нейните малки, които вече доста бяха пораснали. Всички надушваха добрата плячка. Отново имаше много работа за жените и девойките.

Една вечер, когато Горящата вода бе поканен на гости в шатрата на Тъмния дим, а двамата млади бойци не се бяха върнали още от съгледвaческия си обход, та жените бяха сами заедно с малкото момченце в шатрата на вожда, майката каза на Ситопанаки:

— Камък с рога уби дванадесет бизона, а Нощния бродник само три.

— Ти ми го казваш — отвърна дъщерята, като се усмихна вътрешно.

— Камък с рога ще трябва да играе Танца на слънцето.

— Така казват заклинателят и вождът, знам.

— Би било добре Камък с рога да остане завинаги в нашите шатри.

— Ти знаеш по-добре, майко.

— Не си ли разбрала дали той не смята да си построи сам шатра и да отведе някоя девойка в нея? Вече има достатъчно бизонски кожи за чергила.

— Момичета също, майко.

— Не си ли забелязала дали е почнал вече да избира?

— Не, майко. Може би Подигравчийката знае повече от мене.

— Подиграваш ли се с мене?

— Не, майко.

В това време Планински гръм и Камък с рога се върнаха. Това сложи край на разговора. Младите бойци и богати ловци трябваше да вечерят.

На другата заран хората в бивака научиха, че Мъдрата змия смята да върви заедно със своя син Нощния бродник в станцията на блокхауса на Стария Абрахам, за да получат срещу размяна една пушка за Нощния бродник. Вождът предложи Камък с рога да придружи бащата и сина, тъй като той най-добре разбираше от огнестрелни оръжия, но Мъдрата змия заобиколи този съвет с мълчание и пое сам със сина си с два ездитни и един товарен кон.

Когато мъдрият боец и синът му се върнаха след двадесет дни в бивака, те се бяха сдобили с пушка с предно пълнене. Планински гръм

помоли своя кръвен брат да погледне пушката, но Камък с рога беше хвърлил още отдалеч един поглед към нея и каза късо:

— Дори моят лък ще победи лесно в състезание тази пушка.

С това надеждата на Нощния бродник да си спечели уважение като собственик на пушка, пропадна, защото думите на Камък с рога се предадоха край огнищата, а що се касае до ловуването и до стрелянето с пушка, Камък с рога вече си бе завоювал неограничен авторитет, особено сред младите бойци.

Самият Камък с рога наблюдаваше Мъдрата змия и неговия син Нощния бродник със скрито внимание. Той имаше впечатлението, че откакто бяха ходили в блокхауса, двамата бойци се отнасяха по нов начин към него. Той бе имал винаги само официално-любезно отношение към Мъдрата змия, а и старият боец се отнасяше по същия начин към него. Сега обаче той чувствуваше, че понякога баща и син го стрелкат с някакъв скрито подигравателен поглед или с някакъв лек намек, чийто смисъл той надушваше, както дивечът надушва опасността. Забележките им обаче не бяха чак толкова остри, че той да може да се хване о нещо и да поиска сметка за обидата. Планински гръм, който добре познаваше своя кръвен брат, забелязваше, че понякога той става неспокоен.

ЖЕРТВОПРИНОШЕНИЕТО НА СЛЪНЦЕТО

Топли дни смениха пролетта и всички мисли вече се бяха насочили към голямото празненство и към Жертвоприношението на слънцето. Дойде пратеник на главните вождове на сиксикау и донесе вестта, че допитването до вождовете на дакота и на асинибоини бе минало добре и бе постигнато споразумение за установяване на празничен мир в продължение на осем дни и нощи. Срещата щеше да се състои в прериите между Мисури и Жълтокаменната река, район, в който вече се бяха водили доста боеве, тъй като различни племена претендираха за него. Пролетният лов бе донесъл голяма плячка, така че сега имаше време за празнуване и дните за тържеството бяха определени преди есенния лов, за който представителите от отделните племена щяха да се върнат в родните шатри.

Племенната група, предвождана от Горящата вода, трябваше да вземе решение дали целият бивак или само отделни избрани бойци щяха да вземат участие в празненството. Тъй като обаче двамата млади бойци, които щяха да принесат жертвата на слънцето, бяха от тяхната племенна група, Съветът на старейшините реши целият бивак да потегли към мястото на тържествата и да участвува в тях.

Изпълненото с очакване настроение на хората стана още по-напрегнато, когато вдигнаха шатрите и керванът пое към мястото, избрано за провеждане на празненството. Най-голямата трудност по пътя беше преминаването на буйната река Мисури. Камък с рога си припомни как бе преплувал като момче заедно със своя верен сив жребец широката река. Сега беше лято, водите на всички потоци и реки бяха намалели поради голямата жега, а и племето на сиксикау познаваше голямата река и удобните места за преминаване в горната част на течението й. Жените и девойките приготвиха кръгли лодки от бизонски кожи и дебели върбови клони, които можеха да се придвижват с къси весла и да бъдат направлявани от плуващи край тях бойци и младежи. При приготовленията мъжете имаха не по-малко работа от жените. Що се касае до прехвърлянето на мустангите на

отсрещния бряг обаче, работата им бе облекчена от кулестия жребец. Той събра стадото си на група, подгони го и го поведе по най-удобните места във водата и отведе всички животни благополучно на отсрещния бряг. Там обиколи гордо стадото си и явно беше доволен от своето постижение. Подир конете бяха преплували и кучетата; когато излязоха на брега, те отърсиха водата от козината си и затичаха весело на всички страни.

След като преодоля голямото препятствие с успех, керванът продължи в бърз ход. Племенната група, предвождана от Горящата вода, беше от първите, пристигнали на определеното за празненството място. Това беше една висока прерия между долините на Мисури и на Жълтокаменната река, в подножието на Скалистите планини. Срещата щеше да се състои край един поток, подхранван от планинските води и доста пълноводен по това време на годината. Жените издигнаха шатрите.

Осемте дни, определени за празненството, бързо се приближаваха. Пристигнаха и другите племенни групи на сиксикау, главните вождове, дакота и асинибоини. Край шатрите гъмжеше от хора, коне и кучета. Децата организираха игри на топка. Младите бойци се събраха за „Песента на стрелите“. Едновременното изстрелване на стрелите предизвикваше хармонично бръмчене на тетивите на лъковете. Вождовете и старейшините се посещаваха взаимно в своите шатри и обсъждаха край огъня с предпазливи думи интересите на своите племена.

Най-после заклинателите и вождовете съобщиха чрез вестителите си плана за провеждането на тържеството. Празнично облечените бойци и младежи, а на известно разстояние от тях — и жените, девойките и децата, слушаха с голямо внимание. Планински гръм и Камък с рога стояха един до друг в предната редица. И двамата бяха облечени във везани празнични дрехи, Камък с рога беше окачил огърлицата си от мечи зъби и нокти. Той носеше и украсения с раковини колан. От превръзката на челото му от змийска кожа на тила му висяха двете пера от опашката на бойния орел, които младият абсарока бе подарил на Камък с рога. От различни страни към двамата участници в тържеството, които щяха да проведат Танца на слънцето, се насочваха скрити погледи.

Вождовете и заклинателите бяха определили:

1-и ден: състезание по тичане и игра на топка на момчетата;

2-и ден: състезание по стрелба и по езда на младежите;

3-и ден: състезание по бързо бягане, езда, стрелба и игра на топка на младите бойци;

4-и ден: игра на девойките;

5-и ден: игра на действителните случки;

6-и ден: почивка;

7-и ден: Жертвоприношение на слънцето;

8-и ден: тръгване.

След като вестителят съобщи дневния ред на тържествата, Планински гръм и Камък с рога се върнаха в своята шатра. Беше сутрин и слънцето грееше ясно, така че времето съвсем не беше подходящо да се седи в шатрите. Затова двамата млади мъже намериха шатрата празна, дори бабата беше някъде навън. Черната кучка се бе разположила заедно с двете си подобни на вълчета малки пред шатрата на слънце и не би допуснала никакви чужденци вътре, също както и червеният и кулестият кон, които бяха завързани пред шатрата.

Двамата кръвни братя седнаха край огнището.

— Видя ли ги? — попита Планински гръм.

— Кого?

— Тасунка-витко и Татанка-йотанка.

— Да, видях ги.

— Бойците на сиксикау, асинибоини и дакота ще демонстрират играта на действителните случки.

— И аз го чух.

Играта на действителните случки беше представяне на важни, исторически паметни събития за отделните племенни групи, които се изпълняваха от онези членове, които в действителност бяха взели участие в тях.

— А знаеш ли вече кои боеве ще бъдат представени? — продължи да пита Планински гръм.

— Не.

— А аз вече научих. Ще бъдат представени боят на Тасунка-витко, хващането му в плен и неговото бягство. Значи, и ти, братко

мой, ще вземеш участие в играта, защото ще трябва да подадеш пушката на Тасунка, който ще стои край кола на смъртта.

— Тасунка-витко се бори с Матотаупа. Матотаупа го няма тук.

— Него го няма, значи, ще трябва ти, Камък с рога, да играеш и ролята на баща си. Хитрата постъпка на Матотаупа с преоблечените бизони, с които той подлъга асинибоините, също ще бъде показана и ти ще бъдеш Матотаупа.

— Вие сте решили да ми възложите много задачи наведнъж!

— Така изглежда.

— На мен обаче това не ми се харесва особено. Кой направи това предложение на вождовете и старейшините?

Планински гръм се подвоуми.

— Мъдрата змия — призна най-после той. — Бойците на асинибоините и Тасунка-витко са съгласни. Пък и ти само ще си спечелиш още по-голямо уважение, когато ще представиш смелите и разумни постъпки на баща си пред всички племена и главни вождове.

— А защо Мъдрата змия толкова иска аз да си спечеля толкова много уважение?

— Ти пак проявяваш недоверие!

— Да. Аз рано трябваше да се науча да бъда недоверчив. Ти не си.

— Аз съм недоверчив спрямо враговете си, но не и спрямо племенните си братя.

— Племенни братя! Аз съм твой кръвен брат и съм боец. Но нима съм сиксикау?

— Още не си. Но смятам, че след празненството ще станеш.

— Ти си добър и си мой брат. Но може би се мамиш.

След този отговор Планински гръм погледна своя кръвен брат замислено и много внимателно. Но не каза нищо повече.

Същата привечер, след като сутринта двамата приятели бяха водили този разговор, Камък с рога се отдалечи сам с коня си от празничния бивак и седна някъде сред полята. Гледаше към залязващото слънце. Дочуваше само отдалеч шумовете на бивака. Откъсна един сух стрък трева и започна да го дъвче, както обикновено правеше като момче, преди да се бе научил да пуши. При това той размисляше над разговора си със своя кръвен брат. И колкото по-дълго мислеше, толкова по-малко му се харесваше набелязаният план, но не

виждаше никакъв начин да се противопостави на общото решение, взето вече от вождовете. Всички езици щяха да заговорят, че Твърдокаменния Харка Нощното око Убиеца на вълци, наречен като боец Камък с рога, е синът на Матотаупа. Младият боец не можеше да си представи вече къде би могъл или би трябвало да намери място в своите мисли сега, след повече от една година, за своя баща. А може би Мъдрата змия бе научил нещо при Стария Абрахам и това, което бе научил, не бе добро?

Младият боец остана дълго на своето самотно място. Слънцето отдавна бе залязло, звездите изгряваха. Кулестият жребец вече се бе напасъл. Заситен, той застана до своя господар и гледаше спокойно в светлата лятна нощ, сякаш и той се бе унесъл в мечти и мисли. Нещо прибяга през полята. Камък с рога си помисли, че е вълк, и посегна към лъка си. Веднага обаче разбра, че това беше младото куче с черна козина, което все повече привикваше с него, докато останалите кучета живееха сред стадото като вълци. Кучето легна до коня и започна да ближе предните си лапи.

Лек ветрец повяваше над прериятa и охлаждаше топлата земя. Камък с рога премисли още веднъж запланувания ред на тържеството. През първите два дни щеше само да гледа. На третия ден навярно щеше да вземе участие в състезанието и сигурно щеше да спечели първото място в ездата на младите бойци със своя кулест кон. По състезателна стрелба също щеше да се представи добре, това беше сигурно. Играта на топка беше игра със сопи, отбор срещу отбор. Като момче младият боец бе участвувал в подобни игри с удоволствие и доста сръчно, макар и не с толкова голям успех като Младата антилопа. На четвъртия ден Ситопанаки щеше да вземе участие в танца на девойките. При тази игра младите момичета заставаха в кръг. Една след друга всяка от тях съобщаваше коя е. Тогава младите бойци можеха да казват добро или лошо за всяка девойка поотделно. Ако имаха основание, момичетата се защищаваха срещу упреците и всеки млад боец, изрекъл нещо невярно за някоя от девойките, трябваше да отстъпи посрамен. Ситопанаки нямаше нужда да се страхува, че някой може да я засегне.

За петия ден беше определена играта на действителните случки.

Когато тръгваше за празненството заедно с племенната група на сиксикау, Камък с рога беше мислил само за жертвоприношението на слънцето. Сега обаче други представи изтласкаха тази мисъл от съзнанието му.

Игра на действителните случки! Камък с рога трябваше да изиграе сцената на боя с Тасунка-витко, който бе дал съгласието си за това! Мислите на младия боец се върнаха към годините, когато служеше като съгледвач, и към последния голям бой, по време на който съзнателно не излезе на двубой с Тасунка-витко. Възможно е вождът на дакота да бе сметнал и да бе приел това като проява на страх. И въпреки това главният вожд се бе съгласил да участвува в играта на истинските случки заедно с Камък с рога.

Докато младият боец продължаваше и в напредващата нощ да не спи навън в самотната прерия, и в шатрите, разположени около голямата площадка за тържествата, имаше хора, които не спяха. Възбудените момчета, който щяха да премерят силите си на другия ден под погледите на бойците и вождовете в състезателната игра, вече си, бяха легнали наистина. Момичетата, разговаряли до капване, се бяха унесли в сън край майките и бабите си. Вождовете и старейшините бяха приключили своите съвещания, а заклинателите — удрянето на барабаните и разговорите си с духовете. Всеки се бе изтегнал върху спалното си ложе.

Дежурните дебнеха в мрака, където нищо не се помръдваше. Наоколо царяха тишина и спокойствие преди глъчката на празненството, която щеше да лумне на другата заран. В една шатра обаче две очи стояха отворени. Шатрата бе една от групата типи, които бойците на дакота бяха построили на южната страна на празничната поляна. Беше представителна, но в сравнение с шатрите на главните вождове все пак скромна, изрисувана с пъстри знаци и между другото и седна флейта. Върху трофейния прът пред входа й висяха представителни трофейни вещи. С тази шатра бе пристигнал Чотанка, възрастен и уважаван боец от Мечата орда. Той бе довел и жена си, сина си — млад боец на име „Копиен връх“, неговата жена и Уинона, дъщерята на Матотаупа. Той не бе действувал така по собствено желание. Татанка-йотанка бе наредил да му съобщят, че трябва да дойде на тържеството и кого да доведе.

Уинона лежеше будна върху завивката си. Тя се бе старала да остане колкото се може на по-заден план през целия ден. Застанала в задните редици на девойките и жените, бе изслушала вестителя и неочаквано бе разпознала между главите и раменете на отсрещната страна на празничната площадка, в първата редица, своя брат. За миг тя бе затворила очи. А може би просто й бе причерняло пред очите, но когато отново искаше или можеше да вижда, разбра, че не се беше излъгала. Истина беше, че там, сред мъжете на сиксикау, стоеше нейният брат, Твърдокаменния Харка Нощното око Убиеца на вълци Ловеца на мечки, синът на Матотаупа. Когато го бе видяла за последен път, той беше дванадесетгодишно момче. Тогава тя седеше край Конския поток заедно със своята приятелка Хиацинта и нейният брат се бе примъкнал към тях, изпратен от прокудения им баща, за да предупреди момичетата и по този начин и целия бивак за предстоящото нападение на бойците на пани. Щом бе изрекъл предупреждението, той бе изчезнал отново като стрела. Тогава тя го бе видяла за последен път. След това беше чула изстрелите, с които той бе взел участие заедно с баща си в боя срещу пани на страната на Мечата орда. Оттогава бяха минали осем лета и зими. Въпреки смелата му борба срещу пани, старейшините не бяха разрешили на Матотаупа да се върне в бивака и оттогава тяхната вражда бе станала смъртна вражда. През последните години на изгнанието Харка бе израснал. Сега той стоеше строен, едър и горд сред бойците. На гърдите си носеше огърлица от зъбите и ноктите на сива мечка. Уинона не знаеше какво име носи той като боец. Ала когато вестителят оповести, че на седмия ден двама млади бойци ще проведат Танца на слънцето, Уинона бе чула девойките край нея да шепнат и мълвят, че двама млади бойци, на име Планински гръм и Камък с рога, били избраниците и че те стояли ей там отсреща, там отсреща в първата редица. Камък с рога с огърлицата от мечи нокти, с украсения с раковини колан и с орловите пера в косата.

Харка, братът на Уинона, беше единият от двамата, момъкът със скъпоценната украса. Тя не знаеше дали той я бе видял. Не вярваше. Той не се интересуваше твърде от многобройните участници в тържеството. Отначало се бе върнал заедно с Планински гръм в тяхната шатра, след това бе излязъл и погледа малко игрите на момчетата и най-после се отдалечи с коня си навътре към прериятa.

Какъв прекрасен кон имаше! Мъжете и младежите говореха за този мустанг и всички казваха, че той бил омагьосан кон. Разбира се, Харка щеше да спечели състезанието на третия ден, защото никой не можеше да направи нищо срещу магиите.

Вечерта Уинона се поразходи заедно с жената на Копиен връх по ливадите около поляната на празненството и видя следите на кулестия жребец, които водеха навътре към прерията. От своята типи, където тя се върна при залез-слънце заедно с младата жена, Уинона можеше да наблюдава шатрата, в която живееше нейният брат. Тя дълго стоя там и гледа насреща. Той не се върна. Най-после тя си легна, защото в противен случай държането й би направило впечатление. Ослушваше се да чуе тропот на конски копита. Стана и отиде още, веднъж до изхода на шатрата, за да погледне навън. Кулестият кон не бе завързан пред отсрещната шатра.

Сега тя се мъчеше да вземе някакво решение. Изминалите години бяха тежки за нея. Тя видя още веднъж мислено баща си, когато се беше върнал тайно, видя го как разговаряше припряно и безуспешно с майка си, видя го след това овързан от Тасунка-витко. Чу още веднъж как Унчида разказваше, че Харпстена е мъртъв и как тя е погледнала Харка в очите и е сигурна, че той е убил брат си. Стори й се, че чува още веднъж как Къдрокосия Чернокож потвърди ужасното предположение. Когато сега, сред мрака, върху постелята, й се стори, че още веднъж вижда и чува всичко това и образът на Харка не се махаше от мисления й взор, такъв, какъвто го бе познавала някога и какъвто отново го бе видяла предишния ден, тя не можа повече да издържи. Изправи се тихо, облече се и излезе навън.

Лятната нощ беше хладна, макар че денят бе много горещ. Вятърът поклащаше плячкосаните вещи на трофейния прът пред шатрата.

Уинона знаеше, че прави нещо, което не биваше да стори. Но беше готова да поеме отговорността за всичко, което можеше да произтече от тази й постъпка, защото животът, който водеше, вече я бе изморил безкрайно. Шонка, старият неприятел на Харка, бе изказал желание да я вземе в своята шатра, за да я унижава като своя жена. Тя твърдо отказа да го последва. Четан, който бе получил като боец името Четансапа, Черния сокол, се бе опитал да я спечели. Ала тя не го обичаше и той си открадна жена от друго племе, от племето на понка.

Така Уинона продължи да живее заедно с Унчида в шатрата, останала без бойци, изхранваща се благодарение на милостите на другите шатри, и израсна като седемнадесетгодишна девойка, все още неомъжена. Мълчалива, горда, тъжна, така я знаеха всички. Само с Унчида тя можеше да разговаря открито.

Беше й се сторило много странно това, че Чотанка бе изявил желание да я вземе заедно със своята шатра през дългото пътешествие за голямото празненство. От шатрите на Мечата орда само две бяха тръгнали на далечния път, който щеше да трае няколко седмици: шатрата на Чотанка, комуто Татанка-йотанка бе изпратил съобщение, че трябва да отиде, и шатрата на Шонка. Шонка беше четири години по-възрастен от Камък с рога. Като боец той бе получил името „Шонкавакон“, но повечето хора от техния бивак продължаваха да го наричат просто Шонка, макар това да не му беше приятно. Шатрата на Шонка бе изпратена да вземе участие в голямото празненство от Хавандшита, заклинателя на Мечата орда, врага на Матотаупа. В тази шатра Шонка живееше заедно с майка си и със своята жена Хиацинта. Освен това заедно с неговата шатра бе пристигнал и най-големият син на Старата антилопа, онзи боец, когото Матотаупа бе убил със своята стрела.

Откакто Хиацинта беше станала жена на Шонка, Уинона нямаше вече никаква приятелка.

Уинона излезе от шатрата и тръгна, без да се крие, напряко през сборния бивак. Излезе в прерията. Намери следите на кулестия жребец, който бе видяла още вечерта, и се помъчи да тръгне по тях, доколкото можеше да ги различава. Не знаеше дали брат й беше отишъл много надалеч. Но познаваше навиците му като момче. Когато нещо занимаваше силно съзнанието му и той трябваше да размисли, Харка обичаше да излезе навън сред пустошта, сядаше върху някое, възвишение, откъдето можеше да наблюдава всичко наоколо, и започваше да дъвче стрък трева. Ако Твърдокаменния Харка Нощното око, когото тези хора тук наричаха сега Камък с рога, беше някъде наблизо, той сигурно щеше да открие своята сестра в нощната прерия по-рано, отколкото тя него. Тя очакваше, че той ще изникне из мрака неочаквано до нея, да, надяваше се, че ще стане така. От стъпка на стъпка надеждата й ставаше все по-несигурна, но същевременно и по-силна. После тя изгуби следата на кулестия кон в мрака и се спря.

Сърцето й биеше силно. Ръцете й бяха влажни и студени. На няколко пъти отвори уста и понечи да извика, но отново затваряше устни.

Най-после тя извика сигнала, с който брат и сестра се бяха викали помежду си като деца. Нададе вой като койот. Ако ушите на Харка имаха все същия остър слух както по-рано, той трябваше да разбере, че този койотски вой е човешки глас.

Но може би той изобщо не искаше да говори със сестра си?

Не, навярно той изобщо не искаше да говори с Уинона след всичко, което се бе случило.

Уинона не нададе своя сигнал втори път. Устните й потръпнаха. Но тя не се разплака. Когато брат й бе напуснал родната шатра, за да последва прокудения им баща, тя бе плакала тайно, ала след това повече не.

Уинона смяташе вече, че всичко е напразно, но въпреки това не можеше да надделее себе си и да се върне отново в шатрата. Остана на мястото си, макар всичките й мисли да пресекнаха. После все пак се случи онова, което тя не смееше да очаква вече. Край нея застана брат й, младият боец, който я надвишаваше с повече от една глава.

— Какво търсиш? — попита той с езика на дакота и макар че го бе чула за последен път да говори като момче, сега й се стори, че позна гласа му.

— Теб търся.

Отговорът не дойде веднага. Когато дойде, тонът му беше такъв, сякаш отхвърляше нещо:

— Кой те изпрати?

Лицето на Уинона помръкна и тя каза надменно и дръзко:

— Никой.

— Какво искаш от мене? Аз убих нашия брат Харпстена. Ти сигурно си разбрала това от Къдрокосия Чернокож.

Уинона мълчеше и се опита да се овладее. Времето течеше и може би брат й ей сега щеше да си отиде. Той стоеше край нея в поза, която сякаш искаше да покаже, че той не желае да проточва много срещата им.

— Ти искаш аз да си вървя — каза накрая тя и гърлото я заболя от думите, сякаш някой й беше заврял треска вътре. — Не забравяй, че ние с теб сме деца на един и същ баща… но също така и деца на една

майка. А сега аз си отивам. — Тя се извърна и побягна обратно, сякаш някой я гонеше.

Когато отново стигна до шатрата, пъхна се вътре и легна върху своите завивки, тя притисна лице о ръцете си и устните й останаха разтворени като от някакъв безгласен вик.

Когато започна да се развиделява, Камък с рога още не се беше върнал в своята шатра. Кръвният му брат Планински гръм вече се беше събудил, но още не бе станал, а наблюдаваше сестра си Ситопанаки. Момичето беше станало първо и по-рано от обикновено. То стъкна клоните в огнището и те се разгоряха. Под блясъка на жаравата Планински гръм наблюдаваше лицето на сестра си. За една нощ тя се беше променила. Той не можеше да разбере обаче какво изразяваха чертите на лицето й — кротост, униние, огорчение, гордост или нещо друго? Тъй като всички останали в шатрата спяха още дълбоко, Планински гръм се изправи безшумно и се приближи до огнището. Видя, че, кръвният му брат не е в шатрата. Погледна навън към изхода и разбра, че и кулестия жребец го няма. Когато се върна обратно, той срещна един поглед на сестра си, който не бе определен за него. Изведнъж му се стори, че проумя какво занимава мисълта й, и каза усмихнато:

— Камък с рога често върви по свои пътища.

— И се среща с момичета от племето на дакота — отвърна Ситопанаки също съвсем тихо, с тон, в който можеше да се доловят различни чувства.

Вождът Горящата вода се разбуди. Никой не можеше да знае дали бе чул последните думи на дъщеря си. Ситопанаки се извърна от брат си и изчезна навън, за да донесе вода. Планински гръм я проследи с поглед, когато тя изскочи от отвора между чергилата, и изчака, докато се върне. Разгледа още веднъж настойчиво нейното тясно, затворено в себе си лице, и му стана болно, като разбра, че сестра му страда. Защо? От какво? През изтеклата година той не можеше да си представи, че неговият кръвен брат, когото тя обичаше, няма да я отведе един ден в собствена шатра. Отвън се чу лек галоп; беше, кулестият жребец. Ездачът спря пред шатрата, завърза коня за кола и влезе вътре. По вида му не можеше да се съди за нищо. Той се приближи както винаги към огъня и участвува в закуската, която жените приготвиха.

През следващите, часове на утрото на празничната площадка сред новия общ бивак се възцари всеобща веселост. Усърдието на момчетата по време на състезанията по бягане и игра на топка зарази и младежите, та дори и младите мъже. Когато състезателните игри на момчетата приключиха към обед и бяха оповестени резултатите, дойде ред на младежите и на младите мъже. Издигнаха по две шатри. Участниците в играта държаха в ръка ясенови пръти, закривени накрая, и удряха с тях една малка, твърда, напълнена с конски косми кожена топка. Успееха ли да запратят топката в шатрата на противниковия отбор, те спечелваха по един рунд. Планински гръм водеше едната група. Камък с рога отказа да участвува в играта, тъй като години наред не бе държал вече ясеновия прът в ръка и не бе удрял с него топката. Планински гръм обаче не отстъпваше и искаше на всяка цена и приятелят му да участвува.

— Или може би ти предпочиташ да играеш на страната на някоя друга група? — попита съвсем неочаквано той.

Камък с рога наостри слух. Тонът, с който бе зададен въпросът, беше необичаен за неговия кръвен брат. Той се замисли за момент, после каза:

— Аз няма да ви бъда много полезен в тази игра, но щом като искаш да участвувам в твоята група, няма да ти откажа.

Думите му прозвучаха раздразнено. Но той се включи в играта и след три-четири рунда отново си възвърна старата опитност и беше достоен партньор, който добре подаваше топката. Колкото по-дълго тичаха младите бойци подир топката, толкова по-бърза и по-страстна ставаше играта. Броят на зрителите все повече се увеличаваше и те насърчаваха играчите със своите възгласи, когато Камък с рога забеляза неочаквано сред техните редици и Копиен връх и Шонка. Сега той изведнъж заигра по нов начин. Удряше по-остро, по-бързо и даваше да се разбере, че осъзнава всяка грешка, която допускаше неговият отбор, и я отбелязваше с укор, макар и негласно. Това не убягна от вниманието на Планински гръм, но той не можа да разбере причината и само се учуди. Веднаж приятелят му отне топката от неговия ясенов прът и я запрати с необикновена сила и сигурен удар във вратата на шатрата. Наоколо го отрупаха с овации и Планински гръм попита приятелски:

— Искаш ли ти да водиш групата в следващия рунд?

— Откъде накъде пък аз? — отвърна Камък с рога с известна хапливост в гласа.

Младият сиксикау поклати глава. Камък с рога си потърси с поглед заместник и излезе от полето на играта.

На следващия ден беше редът на състезанията на младежите. Камък с рога знаеше вече кого не би желал да срещне и заставаше така сред зрителите, че да не се доближи до своите някогашни приятели и врагове. Освен това той по-често се задържаше в шатрата, сякаш състезанията на този ден не го интересуваха много-много.

При влизането му в шатрата вождът Горящата вода го заговори и го помоли да използува на следния ден за състезанието по стрелба на младите бойци костения лък, с който Матотаупа беше стрелял в слънцето. Камък с рога не можеше да откаже на това предложение, но и не показа особена радост. Взе лъка, обясни, че ще трябва да се поупражни малко с него, за да може на другия ден да се прицели сигурно, прехвърли лъка през рамо и излезе сред прерията, яхнал бялата си кобила. Върна се след няколко часа.

Когато денят вече преваляше, дойдоха и поканиха Камък с рога да посети главния вожд на дакота Тасунка-витко. В шатрата на Горящата вода влезе един пратеник и съобщи гласно поканата. Тасунка-витко искал да уговори предварително със сина на Матотаупа играта на действителните случки. Горящата вода не можеше да се противопостави на тази молба и заяви, че Камък с рога трябва да отиде и да поговори с Тасунка-витко. Затова младият боец се изправи и тръгна заедно с пратеника към шатрите на дакота.

В голямата и богато украсена шатра на вожда той не намери само Тасунка-витко, а също така и Татанка-йотанка, най-влиятелния заклинател на дакота, когото не бе виждал, откакто бяха отлъчили Матотаупа от племето му. Освен тези двама вождове на племената на дакота в шатрата беше още един трети главен вожд на име Макпиалута, Червения облак. Пратеникът се оттегли, щом въведе вътре Камък с рога.

Знатните мъже седяха край огъня и пушеха. Младият боец застана нерешително, докато Татанка-йотанка го помоли с едно движение на ръката да седне. Щом се отпусна върху завивките, Камък с рога извади лулата си и Тасунка-витко му предложи тютюн. Отначало всички мълчаха; пушеха.

Татанка-йотанка беше вече на средна възраст, когато няколко години не променят много външния вид на човека. Сериозността, тежестта в държането и силната му воля се отразяваха върху чертите на лицето му и когато не говореше. Камък с рога обаче беше прикован много по-силно от вида на Тасунка-витко, отколкото на този властен заклинател. Вождът Тасунка-витко сигурно не беше по-възрастен повече от шест или седем години от Камък с рога. Сдържаният вид и изразяващите задълбочена мисловна дейност черти на лицето му обаче го правеха да изглежда много по-възрастен.

Изпушиха лулите.

— Как гласи твоето име като боец? — заговори Татанка-йотанка.

— Камък с рога.

— Така ще те наричат сиксикау.

— Хау.

— Ти знаеш какво ще представим ние по време на играта на действителните случки.

— Знам онова, което съобщи вестителят, и знам, че вождовете искат от мене да бъда по време на играта на действителните случки не само Харка, а и Матотаупа.

Главните вождове и заклинателят се спогледаха и Камък с рога остана с впечатление, че са изненадани или че не му вярват. Изчака.

— Ти няма да бъдеш Матотаупа — каза Татанка-йотанка. — Нима още не си чул това?

— Не — отвърна натъртено Камък с рога.

— Тогава ще чуеш от нас онова, което вождовете на сиксикау са премълчали пред теб. Баща ти е дошъл тук.

Твърдокаменния Харка, наречен Камък с рога, се изплаши и се опита да го прикрие.

— Твоят баща Матотаупа — заяви Тасунка-витко — е дошъл в шатрите на главните вождове на сиксикау и иска да вземе участие в играта на действителните случки. Сиксикау са го приели. Те обявяват за свои ловните райони, където сме се събрали за отпразнуване на тържеството. Ние обаче казваме, че тези земи са на дакота. Матотаупа не бива да прекрачва нашите ловни райони; сиксикау знаят това, защото аз сам им го бях казал; ти беше момче тогава и също чу моите думи. С тази си постъпка бойците на сиксикау нарушиха спрямо нас празничния мир. Ние не желаем да започнем кръвопролитие по време

на дните на празненството. Но щом се върнем обратно и сиксикау не се постараят Матотаупа веднага да напусне нашите ловни райони, ние ще изровим от земята секирата на войната. Разбра ли думите ми?

— От твоята уста, Тасунка-витко.

— Изглежда, че мъжете на сиксикау все още се отнасят към тебе като към момче, макар че ти си вече боец. Аз те видях на юг край пътя на огнения кон по време на боя. Извиках по тебе. Защо не излезе да се бием?

— Не исках!

— Знаеш ли сега какво искаш?

— Аз не се страхувам от теб, Тасунка-витко! — Силен гняв бе овладял Камък с рога. — Щом тържеството свърши, аз съм готов да изляза насреща ти на борба!

— Позамисляй се по-добре, преди да отговаряш. Когато тържеството свърши, ти ще си играл Танца на слънцето и ще лежиш върху завивките, за да се оставиш да те лекуват. Аз нямам време да те чакам тук, докато отново се изправиш на крака.

Младият боец не можеше да отвърне нищо на тази забележка, но поражението, което бе претърпял, накара всичката кръв да се изтегли от страните му.

— Има още много неща, които не си обмислил достатъчно — продължи Тасунка-витко. — Когато най-после стигнеш до дъното на мислите си и осъзнаеш, че баща ти е виновен, можеш да дойдеш при нас.

— Ти ми даваш основание да напусна шатрата ти! — отвърна ледено Камък с рога. — Мирът, сключен по случай тържеството, може да бъде нарушен и с думи, не само с дела.

Той се изправи и напусна вождовата типи, без да поздрави. Върна се с бързи крачки обратно в шатрата на Горящата вода. Когато влезе вътре, видя край лекия огън в огнището гост, който навярно бе дошъл междувременно — един висок индианец, чиито черни коси бяха прошарени от сиви кичури.

Младият боец се спря. Баща и син се бяха познали. Матотаупа извърна бавно глава и погледна сина си. През лицето на Матотаупа се бяха прорязали дълбоки бръчки. Ъглите на устните му бяха увиснали, очите му бяха хлътнали. Ала в широките рамене сякаш все още се

криеше необикновена сила. До Матотаупа около огнището седяха Горящата вода и Планински гръм.

— Е? — каза Матотаупа и синът позна отново гласа му и все пак не го позна, защото през последните години той бе предрезгавял още повече. — Сине, ти идваш от Тасунка-витко. Чу ли там, че аз нарушавам мира, сключен в чест на празненството?

— Да.

— Много бързо се върна. Нима Тасунка-витко не пожела да те задържи по-дълго в своята шатра?

— Не.

— В други ден той ще ме види, тоя зъл койот. Отсега се радвам. — Матотаупа втренчи поглед в пламъците, сякаш виждаше там нещо, което другите не можеха да забележат. После отново се извърна към Камък с рога: — Ти си добър син. Знаеш ли това?

Младият боец мълчеше.

— О, да, добър син. Ти си знаел, че предпочитам да се бия, вместо да остана на спокойствие в шатрата на бойците на сиксикау. Затова не си ми изпратил хабер, че спокойно мога да се върна. Така ли е?

Камък с рога мълчеше.

— Че аз го бях научил. Нищо не остава скрито от мен. Ти знаеш това.

Камък с рога мълчеше.

— Ще видим — приключи Матотаупа разговора и си напълни още веднъж лулата с истинския тютюн, който бе донесъл.

Горящата вода покани младия боец да седне край огнището. Синът на Матотаупа премина няколко крачки с вдървени колена и седна.

Тогава Матотаупа се изправи.

— Главният вожд на сиксикау ме очаква — каза той на Горящата вода — и аз ще спя в неговата шатра. — Той се сбогува и излезе.

Горящата вода погледна изпитателно Камък с рога. Преглътна всякакъв въпрос или забележка и остави огъня в огнището да загасне, в знак, че е време за сън. Всеки отиде към постелята си.

На сутринта Планински гръм непрекъснато не се отделяше от своя кръвен брат, без обаче да спомене нито с една дума нещо за случилото се предишната вечер. Двамата се изкъпаха заедно, върнаха

се заедно и се подготвиха за състезанията на младите бойци, в които и те щяха да участвуват.

Индивидуалните състезания по бягане, езда и стрелба бяха насрочени за сутринта. Игрите на топка щяха да се състоят след обяда.

За състезанието по бягане бяха организирани предварителни подборни състезания в отделните племена. Планински гръм и Камък с рога попаднаха в групата, която щеше да представлява бойците на сиксикау в състезанието между отделните племена. Сред младите дакота, които щяха да вземат участие в последното и решително състезание по бягане, беше и синът на Старата антилопа. Камък с рога го бе наблюдавал в предварителното бягане и знаеше, че борбата за първото място ще бъде оспорвана. Ако искаше да бъде съвсем искрен за себе, си, той трябваше да признае, че по отношение на бързината на краката синът на Старата антилопа беше по-добрият. Двамата с него вече се бяха състезавали още като момчета в Мечата орда. Семейството на Антилопите беше известно със своето бързоходство и бягане от поколения.

— Не бива да оставяме Сина на Антилопата да ни надмине — каза затова Камък с рога на своя кръвен брат. — Спечели ли преднина, никога не можем да го настигнем.

— Аз не съм толкова светкавично бърз като този дакота — отвърна спокойно Планински гръм.

— Аз също не съм. Но най-напред трябва да видим дали днес ще бъда по-бавен от него в състезанията.

Дванадесет млади бойци, по четирима от трите големи племена, застанаха на старта. Съдиите на финиша бяха определени от трите племена. Щом дадоха знак за стартиране, Камък с рога веднага се хвърли по петите на своя опасен съперник. Наистина той също трябваше да напрегне до крайна степен всичките си сили. Сина на Антилопата прозря тактиката на своя съперник веднага и още от първия момент разви пълната си бързина. Искаше колкото може по-скоро да се освободи от него. Състезанието между двамата доведе дотам, че те веднага спечелиха голямо предимство пред останалите десетима участници и започнаха да се състезават сами помежду си. Заедно със старото съперничество в състезателното бягане у тях се надигнаха и други чувства. Старата антилопа, бащата на Сина на Антилопата, беше подиграл навремето с омраза Матотаупа и по този

начин му бе отнел възможността да се върне в племето си, поради което Матотаупа беше убил Старата антилопа със стрелата си. Сега техните синове бяха излезли на мирно съревнование и макар външно да спазваха всички мирни правила, чувствата им все пак бяха враждебни.

Беше още рано сутринта и макар че дните на късното лято бяха горещи още отрано, слънцето все още не пареше и не гореше. Не липсваше подходящо място за дългото бягане, защото наоколо се простираше обрасла с трева равнина. Разстоянието, което състезаващите се трябваше да пробягат, беше една права от пет километра; трябваше да я пробягат два пъти, на отиване и на връщане. На финиша, който същевременно беше и старт, стояха съдиите. Вляво и вдясно от естествената писта се бяха насъбрали всички надошли за празненството — вождове, заклинатели, стари и млади бойци, младежи, момчета, жени и девойки. Десет хиляди метра представляваха за младите бойци късо разстояние, върху което те можеха да развият своята бързина. Зрителите насърчаваха бягащите с викове и когато започна да се, оформя състезанието между сина на Старата антилопа и Камък с рога, наблюдаващите състезанието бойци и момчета изпаднаха в силна весела възбуда и въодушевление. Бегачите можеха да се надбягват на късо разстояние дори с мустанг. Те хвърчаха над тревната степ, боси, облечени само с колан и набедреник. Дългите им стройни крака летяха вихрено. Тичаха, сякаш не бяха на състезание, а в бой, и изразходваха всичките си сили. Сина на Антилопата стана нервен, защото непрекъснато чуваше скоковете на съперника зад гърба си. Всеки миг се страхуваше, че другият ще го изпревари, и непрекъснато увеличаваше темпото си. Не можеше да знае, че сърцето на преследвача му бие още по-силно от неговото. Не го чуваше дори как задъхано диша, защото и той самият се задъхваше. Чуваше само непрекъснато скоковете му и виковете на зрителите отекваха в ушите му. Скоро стигнаха крайната черта, а Камък с рога още не бе изостанал зад него! Сина на Антилопата се опита с нарастваща ярост да увеличи още повече бързината си. Когато се извръщаше обаче, той стъпи накриво върху неравната тревна площ. Не падна, не нарани крака си, но следващият му скок беше несигурен и по-къс. Това беше мигът, в който Камък с рога, посрещнат от възгласите на сиксикау, надмина Сина на Антилопата.

Камък с рога още не беше спечелил състезанието, но когато Сина на Антилопата го видя пред себе си, неочаквано енергията на бързия млад дакота изведнъж се изчерпа.

Сина на Антилопата почувствува бодежи в страните, усети липса на въздух. Не можа повече да издържи на досегашното темпо.

Камък с рога достигна целта пръв. Две крачки след него пристигна Сина на Антилопата. Когато двамата преминаха целта, те се хвърлиха по гръб в тревата. Бяха целите мокри от пот, белите им дробове бяха останали съвсем без въздух, сърцата им — изнурени. Дишането им се нормализира бавно. Останалите участници в състезанието вече стояха край тях, когато те отново можаха да се изправят на крака.

Камък с рога бе засипан от радостните възгласи за победителя.

Чертите на лицето му още бяха изострени от силното напрежение, ала постепенно напрежението премина в усмивка. Той се върна заедно с Планински гръм в шатрата. Планински гръм бе излязъл трети и се радваше без никакво чувство на завист на по-големия успех на своя приятел.

— Онова, което направих, можеше да направиш и ти — каза му Камък с рога. — Просто не си искал.

— Не, не исках — призна Планински гръм. — Ако бяхме в бой, щях да тичам като тебе. Но защо да не оставя победата в състезанието на по-бързоногия от мене?

На това Камък с рога не отговори. Той беше беглец, много по-неспокоен, много по-славолюбив, много по-чувствителен, отколкото Планински гръм, който беше член на определена единна общност. Затова именно бе вложил всичките си сили в това мирно състезание. Думите на младия сиксикау обаче го засрамиха. Настроението му изведнъж се промени и му стана неприятно, че се бе превърнал в център на всеобщото внимание.

Сега участниците в тържеството забързаха към мястото, където щеше да се състои надбягването с коне.

Камък с рога смяташе да се откаже от кулестия жребец и да вземе участие в състезанието с бялата си кобила, дори и с риск да излезе трети или четвърти. Но нито Горящата вода, нито останалите вождове на сиксикау бяха съгласни.

— Славата на кулестия кон ще стане слава на нашето племе — обясни Планински гръм на своя кръвен брат, след като вождовете си казаха думата. — Трябва да разбереш това.

— Защо тогава не оставите някой боец от вашето племе да го язди? — отвърна Камък с рога и младият сиксикау почувствува остротата, която бе скрита в неговите думи.

Нямаше никой друг боец, освен Камък с рога, когото кулестият жребец би търпял на гърба си. Камък с рога обаче не беше сиксикау.

Кулестият кон тичаше, както той си искаше. Радостта му, че ще може да изостави всички мустанги след себе си, се усещаше в пръхтенето и удрянето на копитата му на старта в пружиниращия галоп, в играта на всичките му мускули и жили. Ездачът нямаше нужда дори да отпусне всичките му сили. Той яздеше почти подчертано нехайно и се усмихна иронично, когато му присъдиха първата награда. Планински гръм пристигна втори. Трети и четвърти бяха двама асинибоини, а Копиен връх беше пети; Шонка пристигна на целта заедно с последната група ездачи.

— Когато твоето жребче порасне, ти ще бъдеш първи! — каза Камък с рога на Планински гръм, когато двамата отведоха конете си да ги завържат пред шатрата.

Състезанието по стрелба обещаваше да стане връхна точка на индивидуалното първенство. Да умее да се цели и да стреля, беше за един прериен индианец не само въпрос на умение, да води бой. Това беше също така и доказателство дали той може да ловува добре, тоест — да работи добре, дали ще може да снабдява с храна себе си, децата, жените и старците в своята шатра. Както и сутринта при състезанието по бягане и езда, и сега само младите бойци и мъжете от петнадесет до двадесет и пет годишна възраст щяха да измерят сръчността си. Състезанието щеше да се проведе със стрела и лък, а не с огнестрелно оръжие. Вождовете се бяха съгласили да възложат по три задачи на всеки:

да улучи кръгъл щит от бизонски кожи на разстояние от сто крачки точно в средата, и то така силно, че стрелата да се забоде в кожата;

да улучи същата цел от същото разстояние от гърба на галопиращ кон;

да улучи в средата щит, с който щеше да се пази галопиращ ездач.

На най-добрите стрелци се даваше правото да демонстрират сръчността си с още един, избран от тях самите изстрел.

По първите две задачи състезанието беше организирано така, че победителите можеха да се определят веднага. Бяха приготвени дванадесет щита от изпъната бизонска кожа и младите бойци се сменяха кой ще държи щита и кой ще стреля. Съдии на състезанието бяха група вождове. Камък с рога и Планински гръм веднага образуваха двойка; най-напред единият, а след това другият държа щита. И двамата улучиха целта в центъра на щита безупречно. Всичко това стана много бързо. Двамата се приготвиха да гледат, докато стрелят някои други стрелци, и дори да помогнат при държането на щитовете. Един млад боец от племето асинибоини подаде щита на Планински гръм, прицели се, стреля веднага и улучи добре. Някой заговори Камък с рога. Когато се огледа, той видя застанал пред него Шонка, който му пъхна един щит в ръцете. Камък с рога не можеше да му откаже, защото в този миг това би било смешно. Затова той се нареди с щита в ръце в редицата на щитоносачите и изправи щита както всички останали пред гърдите и раменете си. Над щита той следеше своя стрелец, както правеха всички останали. Шонка се целеше прав, според задължителното условие. Цели се твърде дълго, ту насам, ту натам, сякаш беше несигурен. Повечето стрелци вече бяха отпуснали лъковете си и в редицата се образуваха доста големи празнини. Затова пък броят на зрителите се увеличи, мнозина бяха дошли да видят стрелците, които едва сега изпъваха лъковете си. Групата на вождовете се беше разделила. Край Шонка стояха Горящата вода и Тасунка-витко. Шонка изглеждаше объркан. Сведе лъка, веднага след това го изправи бързо и стреля ненадейно. Със сигурния си поглед и с бързата си мисъл Камък с рога веднага бе разбрал, че стрелата трябваше да мине над ръба на щита и да го улучи право в окото. Щом стрелата полетя във въздуха, той наведе главата си настрана и стрелата прелетя над щита надалеч в тревата. Наоколо избухна подигравателен смях. Макар че малцина от участниците не бяха улучили средата на щитовете или не бяха стреляли достатъчно

силно, та стрелите им отскочиха назад, все пак ничия друга стрела не бе прелетяла край щита.

— Той размести щита, за да не ми даде възможност да улуча! — каза Шонка, извърнат към вождовете.

Камък с рога се приближи и хвърли шита в краката на Шонка.

— Дръж — каза той, — накарай някой друг да ти го държи! Моля вождовете да ти разрешат втори изстрел, защото ти не успя да улучиш онова, което искаше. За да убиеш Камък с рога, ти с удоволствие беше готов да минеш за лош стрелец!

Камък с рога се отдалечи, но успя да чуе думите на Тасунка-витко:

— Това, което направи и което искаше да направиш, Шонкавакон, няма да прослави племето на дакота. Прибери си стрелата и се скрий в своята шатра. Моите очи не желаят да те виждат!

Младите бойци, които бяха изпълнили първата задача, доведоха конете си и се отправиха към второто изпитание на тяхната сигурна стрелба.

Камък с рога си избра бялата кобила. От гърба на животното, с което се понесе в галоп на сто крачки разстояние от поставения щит, той веднага улучи средата. Планински гръм улучи не по-зле от него. Сина на Старата антилопа и Копиен връх бяха заедно с неколцина други млади дакота, асинибоини и черни ходила сред онези, които издържаха и на второто условие. Общо взето обаче броят на стрелците, които можеха да вземат участие в третия тур, не беше вече много голям.

Сега трябваше да се образуват двойките — по един стрелец и по един ездач, който щеше да язди с щита в ръка и да се опитва по всякакъв начин да не допусне стрелеца да улучи щита. Поради голямата бързина това състезание не беше безопасно нито за ездача, нито за коня. Вождовете определиха срок от около двадесет минути, в който задачата трябваше да бъде изпълнена, инак щеше да се приеме за изгубена. Тъй като Камък с рога и Планински гръм бяха допуснати и двамата да участвуват като стрелци, те не можеха да образуват една двойка.

Приближи се Матотаупа и предложи да язди за Планински гръм. Младият сиксикау просия, защото знаеше, че сега щеше да последва луда игра. Камък с рога хвърли око на един млад асинибоини, когото

искаше да помоли да му стане партньор. Преди обаче още той да се приближи към него, Тасунка-витко тръгна към Камък с рога.

— Да си опитаме ли силите?

— Хау.

Матотаупа бе проследил кратката сцена. Очите му просветнаха, но той не се намеси.

Новината за новообразуваните две двойки премина със светкавична бързина от уста на уста. Решено бе двете двойки да проведат своето състезание едновременно върху двойно по-голяма площ, и то последни, тъй като всички зрители очакваха то да стане връх на състезанията. Участниците в празненството бяха силно възбудени при мисълта за подобно бойно зрелище, чийто изход съвсем не можеше да се предвиди и което обещаваше да демонстрира най-смело ездаческо майсторство. Всички, които навярно си бяха поотпочинали малко или се бяха отдалечили да си посвършат някаква работа, се стекоха за състезанието. Образуваха се отделни групи и момчетата и момичетата разискваха не по-малко въодушевено от бойците и старейшините всички възможности и шансове.

От младите бойци, които най-напред пристъпиха за изпълнение на третата задача, четирима съумяха в разстояние на петнадесет минути да улучат целта и при тези трудни условия. При останалите носачите на щитовете успяха да осуетят улучването, бягайки с конете си. Стрелците имаха право само на една стрела. Сред четиримата, които бяха сред щастливите победители в състезанието по стрелба с лък, беше и Копиен връх, синът на Чотанка от Мечата орда. Сина на Антилопата насмалко не бе улучил; стрелата му бе попаднала в щита, ала не в центъра. Той твърдо понесе несполуката си.

Когато дойде време, Камък с рога доведе своя кулест жребец, а Планински гръм — алестия си кон. Матотаупа имаше прекрасен бял кон. Той сигурно си го беше купил през последната година, а може и да го бе откраднал или заловил от диво стадо; Камък с рога не знаеше това, защото още не бе поговорил спокойно с баща си.

Тасунка-витко също яздеше бял кон, един огън-жребец.

Двете двойки застанаха на края на широкия, ограден за състезателната борба район, и то стрелец и щитоносец на отсрещни страни. По даден от вождовете знак четиримата ездачи навлязоха в района. Камък с рога носеше костения си лък и една стрела. Кулестият

му жребец сякаш усещаше колко много зависи сега от неговата повратливост и бързина. Той стъпваше нервно и отхвърляше нагоре глава. Юздата му висеше свободно. Камък с рога бе поставил вече на шега стрелата си. Той трябваше да улучи щита на Тасунка-витко в средата, но Тасунка имаше право да движи коня, себе, си и щита както той си иска. Задачата на младия боец съвсем не беше, лесна.

Камък с рога видя как Планински гръм и Матотаупа се спуснаха в галоп един срещу друг. Тогава и той подкара своя кулест жребец по-бързо. Облак прах се разлетя на всички страни. Четиримата ездачи яздеха животните си голи, без покривала, и можеха бързо да се плъзгат на една или на друга страна върху гладката козина по време на бързата и умела езда. Камък с рога и Тасунка-витко се разминаха най-напред, като че минаваха на показ, прилепили почти телата на конете едно до друго. После и двамата обърнаха. Тасунка-витко подкара бързо право срещу младия стрелец, сякаш искаше да го заобиколи. Камък с рога осуети намерението му, като тръгна насреща му в същото темпо; непосредствено един пред друг двата коня се изправиха на задните си крака. Така двамата ездачи вече се бяха представили един на друг и сега започна борбата за успеха на трудния изстрел.

Тасунка-витко се остави да го преследват. Кулестият кон настигна белия жребец и му пресече пътя. В този миг Тасунка прехвърли щита от другата страна, така че Камък с рога не успя да отпусне стрелата. Когато младият боец заобиколи своя противник, Тасунка се плъзна под тялото на белия си кон, като отхвърли преди това щита върху гърба си. Не беше лесно да го извади човек отново от това сигурно за него положение. Камък с рога се хвърли заедно с коня си на земята пред белия жребец, така че Тасунка трябваше да го прескочи със своя мустанг. Ако вождът на дакота искаше да осуети възможността на Камък с рога да стреля в този миг отдолу и да го улучи, той трябваше отново да се прехвърли върху гърба на коня си. В същия миг кулестият жребец вече бе стъпил на крака и дивото преследване продължи. Сега Камък с рога си постави за задача да измори противника си и неговия кон с все нови и нови, следващи един след друг опити за нападение. Кулестият жребец отдавна вече беше разбрал, че неговият ездач трябваше да победи заедно с него белия кон и ездача му. Той се чувствуваше в стихията си, разгърна всичките си сили и изпълняваше всички най-изкусни и повратливи движения,

сякаш защищаваше собствения си живот. Камък с рога трябваше да внимава само неговият жребец да не удари или захапе белия кон на Тасунка. Кулестият мустанг сигурно смяташе, че трябва да прогони другия кон, и полагаше всички усилия да се справи със задачата.

Над бойното поле вече се бяха вдигнали гъсти облаци прах. Борбата между Матотаупа и Планински гръм беше в разгара си. Двете двойки прекосяваха от време на време пътя си и трябваше отново да се разделят. Конските копита удряха глухо върху обраслата с трева почва. От време на време някои от стрелците или от щитоносците надаваха остър вик и наоколо избухваха виковете на зрителите, чиито слепоочия и очи пламтяха от възбуда. В този миг Камък с рога накара своя кулест кон да се хвърли в прекрасен скок над Тасунка-витко, за да го обърка, ала Тасунка само се приведе и отново успя навреме да скрие щита от стрелата. Камък с рога проследи внимателно държането на Тасунка при такъв скок.

Вече бяха изминали десет минути и двамата стрелци все още не бяха изпълнили задачата си. И четирите коня, и ездачите им бяха мокри от пот, покрити целите с гъст слой прах. Издигналият се над бойното поле прах вече започваше да затруднява видимостта. А кулестият жребец все още не беше ни най-малко уморен. Той продължаваше с истинска радост да изразходва буйните си сили. Сега Камък с рога играеше със своя мустанг така бързо и дотолкова се приближаваше от всички страни до Тасунка-витко, че неговият бял жребец почти не можеше да се отдели от мястото си. Междувременно във външния кръг двамата други ездачи се преследваха в див бяг. Планински гръм следваше по петите Матотаупа, който увисваше ту отдясно, ту отляво на своя кон.

Определеното време постепенно изтичаше. Зрителите бяха извън себе си от възбуда. Те крещяха и размахваха ръце, сякаш сами участвуваха в състезанието.

Камък с рога също подкара своя щитоносец пред себе си. Той дори не знаеше, че сам крещеше и кулестият му жребец полетя като вихър. Камък с рога реши да направи един последен опасен риск, за да надхитри своя необикновено сръчен щитоносец. Насочи се косо към галопиращия бял жребец на Тасунка-витко, прескочи още веднъж над бясно препускащото животно, като се спусна при това обаче почти под корема на своя кон и увисна с левия си крак за ремъка от конски косми

на врата на кулестия жребец. Разчиташе, че и при този скок Тасунка-витко ще отмести щита по същия начин, както при първия случай, и не се бе излъгал. Убедил се, че е предвидил правилно, той отпусна отгоре надолу единствената си стрела! Това почти не беше изстрел, а удар, с който той забоде острието на стрелата си в центъра на щита. И двамата извикаха едновременно, Тасунка-витко и Камък с рога. Виковете и на двамата бяха победни възгласи. Камък с рога възвести собственото си постижение, Тасунка-витко — великолепното постижение на възмъжаващия млад боец.

Веднага след това прокънтяха и победният вик на Планински гръм и потвърдителният възглас на Матотаупа. Планински гръм бе успял да улучи средата на щита на Матотаупа през цялата ширина на бойното поле, когато Матотаупа, започнал вече да се изморява, не бе успял достатъчно бързо да премести в един миг щита си на обратната страна.

Двамата млади победители и двамата щитоносци подкараха конете си заедно в една редица по средата на бойното поле. Прахът се спусна и се разреди. Матотаупа и Тасунка-витко държаха високо изправени щитовете, в средата на които стърчаха стрелите. Радостните възгласи на зрителите дълго не стихнаха.

Четиримата участници в играта препуснаха към потока, за да се измият от праха. Мустангите също навлязоха веднага във водата, която бе приятно затоплена от слънцето. Тасунка-витко и Матотаупа се стараеха да не срещнат погледите си дори за миг. Камък с рога и Планински гръм се смееха заедно, толкова голяма беше радостта им от победата, която и двамата бяха успели да си осигурят в последната минута.

— Ти добре се справи — каза Тасунка-витко на своя стрелец.

— Моят мустанг добре се справи — отвърна Камък с рога късо и погали кулестия кон по меката муцуна.

На шестимата млади бойци, които бяха издържали и последното изпитание, бе предоставено сами да определят начина, по който ще покажат изкуството си в стрелба със стрела. И шестимата се колебаеха, защото какво ли можеше да бъде по-трудно от това, което бяха показали накрая?

Матотаупа обаче пристъпи към Камък с рога.

— Докажи, че си мой син, синът на Матотаупа, и стреляй в слънцето!

В гласа му прозвуча лека нотка на ревност. На Матотаупа не бе много приятно това, че Тасунка-витко бе провел състезанието заедно с Камък с рога.

— Настояваш ли да изпълня този удар? — попита Камък с рога.

Матотаупа погледна изненадано сина си.

— Щом искаш, така да бъде — добре, настоявам да стреляш в слънцето!

— Той ще стреля в слънцето! — обърна се след това Матотаупа към вожда Горящата вода.

Думите му веднага тръгнаха от уста на уста.

— Ще стреля в слънцето! Ще стреля в слънцето!

Матотаупа почака да му донесат слънчевия щит от шатрата на Горящата вода. Той показа на сина си и на всички стоящи наоколо вождове белега в центъра на щита, точно по средата на слънчевия кръг. Белегът бе останал от попадението на стрелата, с която Матотаупа бе улучил преди няколко години същия този щит.

— Ето тук — каза той на Камък с рога, — това е целта ти.

Матотаупа се отдалечи на триста дълги крачки в североизточна посока, така че слънцето да остане в гърба на стрелеца, за да не го заслепява. Той застана на място и вдигна пред гърдите си кръглия щит, направен от няколко пласта кожа от горната част на бизонов врат.

Участниците в празненството стояха отдясно и отляво на пистата за стреляне. Никой от тях не би се осмелил да се заеме с изстрела, който трябваше да бъде даден сега. Беше необходима голяма сила, за да се изстреля стрела с обикновен лък на такова разстояние, да се отпусне тя така силно, че стрелата й да се забие на триста големи крачки разстояние в щита, и освен това беше необходима съвсем овладяна точност на стрелбата, за да може стрелата да попадне в целта. Само онези от зрителите, които бяха присъствували преди години на стрелбата на Матотаупа, смятаха изобщо за възможно подобно постижение.

Камък с рога стоеше срещу баща си на необходимото разстояние; той държеше все още свален костения лък, и изглежда, че искаше още веднъж да навикне с разстоянието, целта и лъка си. Наоколо се беше

възцарила пълна тишина; сред всеобщото мълчание потръпваха очакване, но също така и недоверие.

Камък с рога вдигна лъка, сложи стрелата, изпъна лъка с необикновената еластичност с всичката си сила, прицели се и стреля незабавно. Отпусната, тетивата звънна, украсената с пера стрела полетя с такава скорост, че дори погледът не можеше да я следва.

Всички бяха вперили поглед в щита, който Матотаупа държеше пред гърдите си.

Някои от зрителите, които стояха близо до Матотаупа, нададоха след известна страхопочтителна изненада първите тържествуващи възгласи.

— Улучи! Улучи! Улучи слънцето!

— Улучи слънцето! Улучи слънцето! — подеха и останалите.

Младият боец, на чийто врат висеше огърлицата от мечи нокти и зъби, бе станал център на празненството. Вестителят съобщи повторно:

— Камък с рога, синът на Матотаупа, улучи щита на сто крачки разстояние от права стойка! Камък с рога улучи щита от сто крачки разстояние от гърба на препускащия си кон. Камък с рога улучи щита на един щитоносец на гърба на препускащ кон! Камък с рога, синът на Матотаупа, улучи слънчевия щит на триста крачки разстояние! Камък с рога от шатрите, на сиксикау е най-добрият стрелец сред младите бойци!

Когато възгласът на вестителя заглъхна, Матотаупа вече се беше приближил.

— Добре се справи — каза той и посочи на младия стрелец щита, на който стрелата се бе, забола здраво точно в средата, в старата дупчица от куката на Матотаупа.

— Не по-добре, отколкото на времето ти — отвърна Камък с рога на баща си.

След големите успехи в състезателния бой игрите на топка донесоха за зрителите приятна отмора. Навярно младите бойци, които вече бяха провели състезанието по бягане и по езда, не мислеха така, защото вече много бяха уморени, но никой от тях не се издаде с нищо. Беше направено предложение поради напредналото време да не се провеждат четири игри между трите племена, а само една-единствена игра. Щяха да изберат двама водачи: всеки водач имаше право да

образува своята група чрез последователно извикване на играчите, които той искаше да вземат участие в неговия тим. Никой не беше сигурен откъде бе дошло това предложение. Всъщност Камък с рога беше намекнал за подобна възможност на вожда Горящата вода и оттам предложението бе преминало през кръга на главните вождове и те го бяха одобрили. Бойците на сиксикау предложиха Планински гръм за водач на единия тим, дакота — Сина на Антилопата; асинибоини също предложиха един млад боец. Планински гръм отстъпи, за да подкрепи избора на бойците на асинибоини. Това бе посрещнато от всички страни с одобрение. Сина на Антилопата и младият асинибоини излязоха напред. Жребият реши представителят на асинибоини да избира пръв и той веднага посочи Планински гръм. Сина на Антилопата беше изправен пред трудно решение, когато се наложи да направи своя избор втори поред. Ала междувременно страстното желание за победа на участниците в състезанието така бе овладяло всички сърца и мозъци, че за младите бойци единствено важно беше изгледът за победа на игралното поле и всичко останало избледня. Така Сина на Антилопата повика Камък с рога към себе си. Копиен връх също мина на тази страна.

Игралното поле вече бе отмерено и пазителите на реда накараха зрителите да отстъпят от границите му. Досега пазителите на реда не бяха имали много работа, но по време на играта на топка страстите така се разгорещяваха, че всички пазители се събраха на едно място, за да осигурят възможност за спокойна игра и да задържат зрителите вън от границите на полето. Самите пазители на реда представляваха цветна картина. Всички бяха снажни мъже. Телата им бяха изрисувани с пъстри важни обредни символи; това даваше, възможност на всеки да ги различава отдалеч.

Хвърлиха нагоре твърдата малка, напълнена с конски косми топка по средата на игралното поле. Най-добрите играчи от двата тима се спуснаха към нея, докато тя беше още във въздуха. Сина на Антилопата успя да я удари пръв и осигури по този начин първия удар за своя тим. Планински гръм обаче улови топката и я върна обратно в полето на противниковата партия. Веднага започна борбата за топката. Със силни възгласи, скоро дори и с бойните възгласи на своите племена избраните най-бързи и най-умели бегачи на отделните племена тичаха след топката. За Камък с рога и Планински гръм беше

удоволствие, че могат отново да изпитат своята сръчност и сила. Не усещаха вече умората си и зрителите преминаваха от насърчителни възгласи към весел смях, когато двамата млади бойци си премерваха силите, мъчеха се да се измамят един друг и с умели удари лъжеха, че искат да ударят топката. Пазителите на реда непрекъснато трябваше да се намесват, за да задържат запалянковците вън от игралното поле и да пазят границите му. Сина на Антилопата и младият асинибоини бяха достойни съперници като водачи на двата тима. Камък с рога се беше оттеглил към вратата между двете шатри, когато веднъж неговият тим изпадна в трудно положение, и в последния миг пред сами вратата удари топката и я отправи далеко отвъд средата на полето. Сина на Антилопата пое удалия се случай и запокити топката във вражеската врата. Когато бе отбелязан този първи гол, отвред избухнаха похвални възгласи. Последва гол на противниковия тим. Младият асинибоини издебна топката и с първия удар я запрати в противниковата врата! От този миг нататък борбата стана остра, защото третият гол трябваше да реши коя от двете партии щеше да бъде победител. Играчите започнаха все по-често да се събират на групи. Скупчваха се, играчи политаха към земята и се налагаше да се намесват пазителите на реда. Темпото ставаше все по-бързо. Прахът се вдигаше на облаци и зрителите едва успяваха да следват с поглед пътя на топката. Виковете на играчите се сблъскваха непрекъснато.

Когато вече се здрачаваше, все още не бе вкаран третият гол и вождовете прекъснаха играта като нерешена. Този изход бе посрещнат от всички страни със задоволство и всеобщите радостни възгласи се носеха още дълго над празничния бивак.

Докато играта на топка направи най-силното впечатление за момента, впоследствие мозъците на всички не можеха да се освободят от впечатленията от състезанието по езда и от стрелбата по слънцето. Отнякъде бе разпространена мисълта, че Камък с рога си бил послужил с тайнства и магии. Той сам забеляза как мнозина започнаха да го гледат плахо. Защото кой можеше да знае — така гласеше мълвата — дали магията е, била добра или лоша? И все пак, общо взето, тези гласове не се надигнаха високо, докато всеобщото одобрение се произнасяше без завист, радостно и шумно. Камък с рога бе станал прицелна точка за разговорите на участниците в празненството, именно това, което бе искал да избегне.

На следващия ден се състоя играта на девиците. Беше вече късно утро. Слънцето блестеше от небето, на запад Скалистите планини стърчаха тъмносини във висините. Тревата по поляните вече съхнеше. На широкия плац за празненството цареше оживление. Майки и баби, сестри и братя, млади бойци и уважавани бащи се насъбраха, за да видят младите и хубави девойки на отделните племена и да чуят за техния безупречен и работлив живот.

Девойката Уинона от шатрите на Тасунка-витко не взе участие в това празненство, защото тя отдавна вече се беше омъжила за младия боец, когото обичаше, и бе вече майка на петгодишно момченце, което умееше да язди и искаше да стане някога вожд. Така сестрината дъщеря на вожда Макпиалута водеше заедно със Ситопанаки редицата на девойките, които сега се появиха на празничната площадка. Девойките бяха облекли най-скъпите си дрехи, от най-фина кожа, с богата везба. Те носеха огърлици от миди. Според обичая на своето племе девойките от племето на дакота бяха боядисали в червено пътя между косите си. Всички стояха със сведени погледи, защото знаеха, че ги наблюдават от всички страни. Дългата редица се водеше от двете първи девойки. По средата на празничната площадка бе поставен боядисан в червено камък и край него бяха забодени в земята две копия. Всяка девойка трябваше да докосне този камък и копията, преди да заеме мястото си в кръга.

Камък с рога и Планински гръм, изобщо бойците, стояха не в предните редици на зрителите и слушателите, а по-назад. Гледаха над раменете и главите на майките и бабите към кръга на девойките.

Камък с рога беше познал сестра си. Тя бе вървяла последна от всички и стоеше сега, когато кръгът на девиците се затвори, до племенницата на Макпиалута и до Ситопанаки. Сред мъжете зрители изникна отнякъде и Шонка. Матотаупа не се виждаше никъде, отначало имаше само малцина и от главните вождове на трите племена. Може би те се съвещаваха нещо.

Сестрината дъщеря на Макпиалута говореше ясно и простичко. Назова името на баща си и своето. Разказа как работела в шатрата на родителите си, как щави кожи, шие дрехи и ги бродира и как веднъж, когато през нощта баща й бил някъде навън, тя трябвало да защити с нож в ръка родната шатра през зимата от една изгладняла пума. Тя показа белега от ноктите на звяра върху мишцата си. Нейният разказ се

хареса на всички. Двама млади бойци и две по-възрастни жени пристъпиха напред, за да похвалят девойката, която беше горда и трудолюбива, както подхожда за дъщеря на вожд.

После заговори Ситопанаки. Говореше съвсем накратко, както обикновено, но също така ясно, тъй че всички можеха да я разберат, и също съпровождаше думите си с жестове, които бяха ясни за всички присъствуващи — дакота и асинибоини. Като особена своя постъпка тя разказа следното: Преди две зими малкото й братче избягало надалеч сред топящия се сняг и се осмелило да стигне до опасни места. Горе на планината имало пропаднали снегове и малкото момченце било затрупано. Никой не знаел къде е то, но Ситопанаки го търсила толкова дълго заедно с голямата черна кучка, докато най-после успяла, самата тя застрашена от смъкващите се снегове, да изрови малкото си братче. Заклинателят го върнал отново към живот. Горящата вода потвърди разказа на своята дъщеря. После напред пристъпи Нощния бродник, синът на Мъдрата змия. Той похвали гръмко Ситопанаки, която била смела и работлива, чиито крака стъпвали леко и чиито ръце се движели бързо. За нея никой млад боец не можел да каже, че го е погледнала по-дълго, отколкото се полагало, и онзи, който я отведе някога в своята шатра, ще бъде похвален от всички, тъй като ще е направил добър избор. Изскочи напред младата жена Подигравчийката и потвърди от цяло сърце изказаното мнение. С това разговорът за Ситопанаки бе приключен. Камък с рога не се бе помръднал от мястото си и Планински гръм видя по лицето на майка си, че това я огорчи. Каква похвала би било за нейната дъщеря, ако и Камък с рога, победителят във всички състезания, я бе похвалил!

Девойките продължаваха своите, разкази по реда си.

Часовете минаваха. Стана пладне, а после и след обяд. Но не само девойките продължаваха да стоят в кръга, а и от слушателите никой не си отиде и децата стояха съвсем спокойно, както се бяха научили още през първата годинка от живота си, притиснати здраво в носилката. Към обяд придойдоха още неколцина слушатели, сред които бяха главните вождове на сиксикау, а също и Матотаупа. Той застана встрани, доста отдалечен от своя син и Планински гръм.

Уинона щеше да говори последна. Тъй като Шонка остана на мястото си, близо до нея, Камък с рога усети, че се готви нещо лошо, и

помоли с поглед Планински гръм да пристъпят заедно малко по-близо до кръга на девойките.

Уинона беше облечена в особено скъпа рокля, най-скъпата от всички, макар че не бе бродирана нито с един бод. Тя беше ушита от кожата на бял бизон, каквито се срещат извънредно рядко. Матотаупа бе убил този бизон още като млад боец с копието си и бе подарил кожата му на своята майка, бабата на Харка, която я носеше ушита на рокля само при празнични случаи. Когато Матотаупа доведе жена в шатрата си, Унчида подари ценната празнична рокля на нея. Куршумът на един пани бе убил жената на Матотаупа и Унчида запази роклята за внучката си. Сега, на този ден, по случай големия празник, Уинона обличаше за пръв път роклята от бяла бизонска кожа. Камък с рога имаше чувството, че вижда отново покойната си майка, когато съзря сестра си в тази рокля.

Тъжната красота на Уинона, гордото мълчание, с което носеше своята мъка, създаваха своего рода безвъздушно пространство около нея. Когато дойде нейният ред, тя каза:

— Името ми е Уинона. Моят баща е Матотаупа. Живея в шатрите на Мечата орда от голямото племе на оглала, които принадлежат към голямата група на тетон-дакота. Майка ми умря. Унчида се грижи за мене и ме научи на всичко, което една девойка трябва да знае.

Настана тишина. Навярно слушателите бяха очаквали, че Уинона ще говори още и ще разкаже нещо по-особено от своя живот. Но тя бе приключила онова, което имаше да каже.

Въпреки това обаче сега напред пристъпи Чотанка, заедно с чиято шатра Уинона бе дошла за празника, и заговори:

— Унчида не само научи Уинона да тави кожи, да приготовлява месо, да шие дрехи и да ги бродира и да построява шатра. Уинона познава всички целящи билки и знае къде да ги намира. Знае да лекува леки и тежки рани с умение и под нейните ръце всичко, което не може да бъде излекувано, се изцелява. Така тя спаси от смъртта двама наши бойци — мен самия и Стария гарван, когато белите мъже ни бяха наранили смъртоносно със своите изстрели. Заклинателят Хавандшита не успя да затвори нашите рани и да спре кръвта, но Уинона се справи така, както Унчида я е учила. Унчида е голяма магьосница и Уинона е нейна наследница. Аз казах, хау.

Речта му бе посрещната от присъствуващите с бурни овации, защото да се лекуват рани, беше голямо изкуство сред този народ от ловци и бойци и Чотанка не бе говорил казано и чуто, а от собствен опит. Погледите, които се насочиха към хубавото и мълчаливо момиче, облечено в роклята от бяла бизонска кожа, бяха доброжелателни и изпълнени с възхищение.

Матотаупа, бащата, и Камък с рога, братът, също не правеха изключение от общите чувства. След дълго време сега за пръв път баща и син от само себе си мислеха и чувствуваха еднакво. Из един път и двамата разбраха, че Уинона, макар да бе само девойка и дъщеря на прокуден, бе успяла да си извоюва сред родното племе ненакърнимо положение. Уважавани от всички бойци я ценяха високо.

Сега думата поиска Шонка. Преди това той бе разговарял накъсо с един боец дакота на средна възраст. Камък с рога бе проследил това съвсем точно, но Уинона не можеше да го е видяла, защото в този миг стоеше гърбом към двамата мъже.

— Чотанка! — започна Шонка, чиято жена Хиацинта бе извезала празничната дреха на мъжа си прекалено много богато, без да се съобразява с това, че той беше още съвсем млад боец. — Чотанка, ти говориш като добър баща за девойката Уинона и въпреки това не каза две неща. Аз искам да кажа най-напред доброто. Двете дъщери на вождове, които говориха първи от редицата, разказаха за себе си свои смели постъпки. Уинона също е смела. Тя не бе видяла още десет лета, когато се осмели тайно да освободи баща си от ласото, с което Тасунка-витко го бе овързал.

Всички погледи се насочиха към Тасунка-витко и Матотаупа. Само Камък с рога избягна да погледне към баща си. Преди обаче някой да заговори или да се случи нещо, самата Уинона каза високо и ясно:

— Това, което казваш, Шонка, е известно на нашите старейшини. Но те не ме наказаха за това. Защото Матотаупа е мой баща и аз бях дете тогава. Ти никого не би могъл да обругаеш с тази постъпка.

— Че аз не исках да те обругая, аз само те похвалих!

— Лъжеш. В извезаната кожа на твоята красива реч бе загърнат меч.

Изглежда, зрителите бяха съгласни с Уинона.

— Девойко, пази си езика! — извика Шонка още по-раздразнен от това. — Аз имам да кажа още и всички ще разберат кой лъже тук! Чотанка е добър като баща към тебе и Унчида се старае да те възпитава. В теб обаче се е поселил лъжовен дух! — Шонка се извърна от Уинона към Чотанка. — Чотанка! Къде беше Уинона през нощта преди започването на нашето празненство?

След този въпрос наоколо настана възбуждение и мнозина предварително се възмутиха от изказаното подозрение. У други обаче се събуди любопитство дали тази девойка в рокля от бяла бизонска кожа все пак не бе сторила нещо непозволено.

— Момичето спеше в моята шатра! Отровен език! — извика възмутено Чотанка.

Камък с рога погледна към сестра си. Тя изглеждаше готова на всичко, напълно спокойна, съвсем различна от нощната среща с брат си.

Шонка доведе още един боец и назова името му.

— Това е „Кървавата томахавка“! Нека той каже какво е видял.

— Чотанка! — заговори замислено този боец. Носът му беше много силно изрязан, челото — ниско. Той не беше от Мечата орда, а принадлежеше към друга група от дакота. — Чотанка, моите очи видяха как през нощта преди започването на нашето празненство Уинона изскочи от твоята шатра, изтича навън към прерията и дълго се забави там. Най-после се върна и се вмъкна отново тихо в шатрата ти.

— Това не е вярно! — отвърна веднага Чотанка. — Уинона?!

Девойката не се поколеба нито миг.

— Вярно е.

Чотанка избухна:

— Къде си била?

Девойката мълчеше. Слушателите се спогледаха безмълвни. На повечето момичета им дожаля за Уинона. Те й съчувствуваха. С кого можеше да се е срещнала тайно тя? Кого обичаше? Мислите, на майките и бабите бяха по-остри. Чертите на лицето им изразиха презрение и очакваха отговор.

Върху лицето на Чотанка се появи червенина от яд и разочарование. Кървавата томахавка изглеждаше доволен от въздействието на своите думи. Шонка се хилеше злорадо. Дъщерята на прокудения беше опозорена в присъствието на вождовете, на бойците

и на жените на три племена. Хубавата й празнична дреха не можеше да й бъде вече от полза, не можеше да й помогне и способността й да лекува. Още един миг и сам Чотанка щеше да се види принуден да й заповяда да напусне опозорена кръга на девойките.

Уинона мълчеше.

В този миг обаче Камък с рога излезе напред, посред кръга, където всеки можеше да го видя.

— Моята сестра Уинона и аз се видяхме през нощта преди започване на тържеството.

През редиците на слушателите премина движение като напор на вятър. После настъпи пълна тишина. Уинона само леко бе раздвижила ръка.

— О! — успя да се овладее отново Шонка. — Ти си Харка, наречен днес Камък с рога? Разбирам, че би желал да защитиш сестра си. Можеш ли да докажеш обаче, че си бил през онази нощ навън сред преприята?

Камък с рога стоеше твърде отдалечен от говорещия. Сега той бавно пристъпи към него и се спря на около пет крачки пред лицето му.

— Не искам да се приближавам повече, защото смърдиш — каза той не високо, но достатъчно ясно, за да могат всички да го разберат, и той също придружи думите си със знаците на езика на жестовете. — Заръчал си да ти избродират богата дреха на вожд. Навярно имаш вече зад гърба си големи прояви! Щом като вече си станал боец, Шонкавакон, с когото може да се разговаря, аз ще ти докажа къде съм бил през нощта преди започване на нашето тържество. Кажи ми обаче ти преди това, къде са скалповете на враговете, които лично си убил?

— Ние присъствуваме на танц на девиците, а не сме дошли на състезание на бойци!

— Сега започна танцът между нас, Шонка, куче с олигавена муцуна, Вакон, тайна на лъжата! Покажи ми скалповете и ноктите на мечките, които си плячкосал! Не може да не си ги донесъл със себе си за празника?

Девойките в кръга и слушателите наоколо следяха заинтригувани спора между двамата. Истинският боец трябваше да умее да си служи с речта еднакво добре, както и с оръжието.

— Аз съм видял вече двадесет и четири лета… — Шонка каза това и се запъна; той знаеше, че никога не се бе отличавал със сръчност или с бърз ум, и оттам именно произлизаше неговата омраза към винаги по-бързия Харка.

— Двадесет и четири лета си видял вече, ала никога досега убит от тебе враг! Аз ще ти изпратя моите легини, за да преброиш скалповите коси по шевовете им! Може би и Кървавата томахавка ще дойде да ти помага при броенето. Що се отнася до теб обаче, аз виждам, че ти си мирно настроен и не обичаш да убиваш бойци със своя нож. Предпочиташ да се биеш с лъжи срещу девойки. Пази се, това също крие опасности за тебе! Девойките имат братя и бащи, ти твърде късно разбра това.

— Какво означават тези заплахи?! Кажи истината, ти…

— Замълчи! Аз чета мислите ти, Шонка. Не произнасяй на празничната поляна никаква дума, отговор на която трябва да бъде моят нож! Ние не бива да проливаме кръв тук. По-добре ще бъде да излезем на състезателна борба. Но какво мога аз да ти предложа? Ти ме караш да те съжалявам. На времето, когато бяхме още момчета, ти имаше свестен мустанг и макар че удари моя кон, за да ме накараш да падна от него, все пак яздеше бързо. Сега обаче си заловил за себе си мустанг, който прилича на скакалец. Направи един скок, после се спре да почива, за да размисли кога да направи втория. Аз не мога да се състезавам с теб дори на гърба на своята бяла кобила, защото бих те изгубил от погледа си. Или може би искаш да се състезаваме по стрелба с лъковете си? Съветвам те да внимаваш! Не се цели никога в целта, която си си определил; ще сбъркаш. По-добре стреляй настрани, може тогава да улучиш случайно. А какво ще кажеш за игра на топка? И там нищо не можем да направим двамата. Току-виж, обхванало ме желание да те сбъркам с топката и да те запратя със сопата си в шатрата! Може би това би било най-полезната ми постъпка. Аз казах, хау!

Наоколо избухна всеобщ смях; и след като се уталожи, той отново припламваше тук и там като весел огън. Шонка целият се беше изчервил.

— Докажи къде си бил през нощта, хвалипръцко!

Камък с рога обърна гръб на Шонка и погледна в онази посока на кръга от слушатели, където стояха главните вождове.

— Нека вождовете и старейшините разрешат на боеца Планински гръм да говори!

Планински гръм пристъпи напред.

— Моят кръвен брат Камък с рога излезе през нощта преди започване на празненството със своя кулест кон навън в прериятa и се върна в шатрата на сутринта. Това е истината!

Множеството зрители бяха доволни. Уинона, лечителката в бялата рокля от бизонска кожа, и Камък с рога, който носеше на гърдите си огърлицата от мечи нокти и зъби и бе излязъл победител във всички състезания, се харесваха на всеки непредубеден. Одобрителни възгласи подкрепиха онова, което бе казал Планински гръм.

Бълващ змии и гущери, Шонка се оттегли настрани. Шестима снажни, пъстро и сръчно изрисувани пазители на реда го поеха там и му нанесоха плесниците и ударите с юмрук, които заслужаваше всеки клеветник.

Вестителят обяви от името на главните вождове и на заклинателите, че всички девойки са били достойни да вземат участие в Танца на девиците.

След като девойките напуснаха кръга около боядисания в червено обреден камък, беше ред да излязат онези млади мъже, които вече бяха приети за бойци, но не се бяха отличили още чрез славни дела по време на бой или на лов. Такива младоци не бяха узрели още и да се заглеждат по момичетата и сега по всеки от тях, който бе ходил тайно подир някоя девойка или бе свирил на флейта в нейна чест, заваля дъжд от подигравателни думи. Камък с рога и Планински гръм не бяха сред тази група; те бяха пълноценни мъже, доказали достойнствата си по време на лов и на бой. Нощния бродник обаче, синът на Мъдрата змия, трябваше да пристъпи заедно с младоците и женената Подигравчийка се надсмя жестоко над младия човек заради любовта му към дъщерята на вожда. Той се изчерви целият от срам и не отвърна нищо.

А Подигравчийката се разсмя доволна и участниците в тържеството, особено младите момичета, се разсмяха заедно с нея. Никоя от тях не си мислеше нещо лошо при това, защото един млад мъж трябваше да умее да понася такива подигравки, макар и да не му бе позволено да отвърне на девойките с еднакво остро оръжие.

Един-единствен човек се почувствува силно възбуден и това бе Камък с рога. Само той наблюдаваше лицето на бащата на Нощния бродник — Мъдрата змия, и тихо се отстрани, за да не събуди у него впечатлението, че изпитва някакво чувство на задоволство, каквото и в действителност не изпитваше.

Най-после дойде вечерта.

Участниците в празненството бавно се разпръсваха. След дневната жега сега въздухът беше още топъл, но откъм планините повя лек ветрец. Небето бе изпълнено с багрите на слънчевия пожар, които бяха най-красиви, преди да ги погълне мракът.

Планински гръм поведе сестра си Ситопанаки към бащината шатра, Той се усмихваше, ала девойката беше съвсем сериозна. Когато сред блъсканицата от многото хора случайно се образува празно пространство около брата и сестрата, така че се почувствуваха сами, въпреки множеството наоколо, и можеха да бъдат сигурни, че никой не може да чуе онова, което ще си кажат, Ситопанаки рече:

— Твоят кръвен брат си е роден дакота и ще си остане дакота.

— Нощния бродник е още млад, но нима той не говори добре за теб, сестро моя?

— Нека си говори. Той ще си намери достатъчно жени за своята шатра. Аз не го обичам.

Братът и сестрата влязоха в шатрата. Ситопанаки веднага се зае да помага на баба си, която приготовляваше богат обяд за вожда Горящата вода, за семейството му и за очакваните гости.

Скоро след това и самият вожд се върна заедно с жена си и Камък с рога.

Двамата млади бойци взеха участие в тържествения обед на вождовете. Не говориха за онова, което се бе случило, но доста разсъждаваха върху идващия ден, върху играта на действителните случки. Горящата вода разказа, че сутринта ще представят лова на бизони с преоблечените бизони, с помощта на които по съвета на Матотаупа черните ходила бяха подвели бойците на асинибоини, както и успеха на вожда на асинибоини, който бе успял да излъже сам повече от осемдесет бойци от черните ходила. Представянето на боя с Тасунка-витко, хващането му в плен и бягството му бяха определени за следобеда. Тъй като всички предишни неприятели бяха тук, всеки щеше да играе собствената си роля. По този начин бе осигурена

възможността събитията да бъдат представени точно така, както се бяха случили, и младежта щеше да научи всичко, както бе в действителност. Когато знатните мъже уговориха всичко необходимо, взе думата Планински гръм и рече шеговито:

— Момчетата дойдоха при мен и ме помолиха да им представим заедно с моя кръвен брат нашата шега с малкото бизонче!

Вождът Горящата вода се усмихна и разказа на гостите каква беше случката с бизончето. Всички погледнаха развеселени двамата млади бойци.

— Въпросът е само кой ще играе ролята на бизончето — допълни Камък с рога.

— Жребчето, което ти ми подари — предложи Планински гръм. — То е вече едногодишно. Израсна като млад мустанг, много по-упорит от млад бизон.

— Него ще вземем!

— А кой ще играе бизонката? Вождът Горящата вода се усмихна.

— Аз! И ще ви накарам и двамата истински да побегнете!

Всички се зарадваха. И възрастните мъже вече се смееха високо в очакване на предстоящото представление, което щеше да представи една младежка лудория на двамата млади бойци, които бяха станали вече известни през последните няколко дни.

Когато гостите се надигнаха и тръгнаха към собствените си шатри, те разказаха там колко весели неща ги очакваха след изгрев слънце и така още при първи зари всички момчета и момичета от племето на сиксикау, на асинибоини и на дакота, както и много младежи и девойки, пък и бойци, също и неколцина вождове се събраха, за да видят Горящата вода като бизонка и двамата млади най-добри бойци, представящи своята младежка лудория. Камък с рога бе довел своя кулест кон, който бе достатъчно привлекателен, за да се насъбере всичката младеж край тях. Маскираха мустанга като бизон с кожа и рога, което му придаде странен, смешен и същевременно всяващ ужас вид. Камък с рога заповяда на животното да легне и да се представи за умряло, защото конят трябваше да играе ролята на убития от момчето Харка бизон. Малкият брат на Планински гръм доведе бялата кобила, на която привързаха предните крака; тя щеше да играе яздитния кон на Харка. Камък с рога седна върху убития бизон-

мустанг, както бе седнал седем години по-рано върху своя пръв собственоръчно убит бизон, и чакаше своя кръвен брат.

Той пристигна в бърз галоп на своя алест кон. Водеше израсналото вече, но още необяздено сиво жребче, хванато с ласото. На жребчето също бе завързана бизонска кожа, с която то в никакъв случай не искаше да се примири, както и с примката на ласото, която бе прехвърлена през врата му и можеше да се пристегне. То ту скачаше, ту се вдигаше на задните си крака, ту риташе с тях най-неочаквано, изобщо проявяваше пълната си сила и младежка ярост, също както малкото бизонче, което на времето младият сиксикау бе хванал на смях, и стоящите наоколо деца се радваха от все сърце.

— Опитай се да го яхнеш! — извика Планински гръм както някога на своя кръвен брат.

— Защо пък аз? Ти имаш право на това, ловецо на бизончета! — отвърна Камък с рога на езика на черните ходила.

— Убиец на бизони, убиец на бизони съм аз! Искаш ли да видиш старата жилава бизонка, тая опитна и наистина хитра крава, която убих с пет стрели?

— Да!

Планински гръм извърна своя алест кон, но малкото жребче искаше да тръгне с тях, точно както бе предвидено в програмата и както би постъпило бизончето, и затова теглеше яростно ласото, което го държеше за врата.

— Остави го! — извика Камък с рога. — Аз ще го яхна!

— Ела тогава!

Планински гръм скочи от алестия си кон, запъна крака в тревата и хвана здраво с ласото буйния млад мустанг. Двамата млади бойци хванаха ритащото яростно на вси страни животно, което дори вече се опитваше и да хапе, макар че в ролята на бизончето съвсем нямаше такава задача. Те го повалиха с обединени усилия на земята и трябваше да употребят доста сили, за да го успокоят дотолкова, че да могат да му махнат примката от шията. Когато пуснаха сивото жребче свободно и то скочи на крака, Камък с рога вече се бе метнал на гърба му. Младият мустанг побягна с всички сили. Не можеше обаче да се освободи от ездача си, до момента, в който той сам реши да скочи от гърба му. Скочи така, както на времето като момче бе скочил от гърба на бизончето, смъкна се назад, прехвърли се на земята с едно салто над

края на опашката му и успя да се залови за нея и да изтича, въпреки опасните задни ритници, три-четири скока подир младия мустанг. После Камък с рога се върна обратно при своя кръвен брат, посрещнат от шумните възгласи на зрителите. Двамата млади бойци се разсмяха заедно със зрителите, но изведнъж млъкнаха, когато видяха приближаващата се в галоп бизонка. Вождът Горящата вода се бе скрил под една прекрасна кожа с глава и рога и ревеше като истински сърдит бизон. Двамата млади мъже освободиха със светкавична бързина своите мустанги — алестия жребец и бялата кобила, — за да не станат жертва на рогата на разярената бизонка, и двата коня избягаха на известно разстояние, но скоро застанаха спокойно на местата си, за да наблюдават любопитно по-нататъшното държане на своите господари. Двете „момчета“ се скриха зад „убития бизон“ — маскираният кулест жребец бе останал послушно да лежи като мъртъв — и насочиха стрелите си към тичащата, заплашително задъхала се „бизонка“. В този миг се оказа все пак, че жребчето съвсем не играеше ролята си на бизонче според предписанията, а направо бе избягало. Голямата група участници в празненството напразно се бе опитвала да го залови отново и да го върне обратно при неговата „майка-бизонка“. Крясъците на младежите в южната част на бивака показваха, че те напразно се опитваха със своите мустанги да заловят избягалото жребче с ласата си. Едногодишният свободен жребец бе по-бърз от всички останали мустанги с ездачи.

Не оставаше нищо друго, освен да прекъснат представлението и всички да се втурнат да ловят кончето. Камък с рога освободи своя кулест жребец от бизоновата кожа и се спусна в бърз бяг. Планински гръм го последва върху своя алест кон. Миг след това всички мъже от временния бивак се втурнаха подир тях с конете си, за да не пропуснат това удоволствие. Никой от тях не вярваше, че ще успеят да заловят отново младия мустанг.

Мнозина обаче бяха подценили бързината и ума на кулестия жребец-водач и сега пред очите им се разигра картина, която никой от тях не си бе представял за възможна. Когато Камък с рога и Планински гръм съзряха бягащия млад жребец навън сред прерията, Камък с рога кимна с глава на своя кръвен брат да изостане. Сам той скочи от своя кон, който се понесе с бързината на вятъра в широк галоп през полята, а Камък с рога изтича до едно близко възвишение на почвата, за да

наблюдава какво ще стане по-нататък. Останалите ездачи го последваха и също се спряха. Освободен от тежестта на своя ездач, кулестият кон-водач се носеше в своя неподражаем галоп през степта. Настигна още пред погледа на насъбралите се зрители бягащия млад жребец. Пресече му пътя, заобиколи го и бързо го подкара обратно към стадото и в бивака под заплахата от страшните му зъби и показвайки му опасните си копита.

Там отново се събраха всички участници в празненството.

Камък с рога похвали своя кулест жребец, а младият кон стоеше с пулсиращи страни, съвсем послушен, край останалите мустанги.

— Ти още си ми много млад, за да вървиш по собствен път! — каза му Камък с рога, а Планински гръм го галеше успокоително по козината, защото и това младо животно вече бе развило необикновена бързина.

Така сцената с бизончето премина от всеобща възбуда и интерес във всеобщо задоволство. Бойците уверяваха вожда Горящата вода, че никога досега не са виждали такава прекрасна бизонка като него! Младите юноши разговаряха страстно за залавянето на младото жребче и за новото голямо постижение на Омагьосания кон.

Вече бяха закъснели малко и всички забързаха към разположения на запад, обграден от потока район, който представляваше най-добра площадка за представяне на измамата, организирана от преоблечените като бизони бойци.

Представянето на сцената трябваше да започне с онзи разговор между Матотаупа и Харка, в който бащата обясняваше на сина си предвидената хитрост. Камък с рога се огледа да потърси баща си, когото бе забелязал вече в групата на главните вождове на черните ходила и който сега се бе запътил към определеното място.

Камък с рога също изтича натам и се срещна с баща си. На мястото бе накладен малък огън. Матотаупа и синът му се владееха напълно. Никой не можеше да каже, че за тях бе съвсем необичайно това седене край огъня и разговорът, който те трябваше да проведат в пълно съгласие помежду си. Само в един-единствен израз припламнаха искри от пепелта.

— Това са петдесет бойци асинибоини, татко!

— Аз обаче съм Матотаупа!

Той обаче беше Матотаупа. В очите му проблесна нещо, чертите на лицето му се изопнаха, той изпъна врат и се огледа гордо наоколо. Когато потърси да срещне очите на сина си, Харка се отдръпна в първия миг, но после срещна предизвикателния поглед на баща си и му отвърна.

— Ти обаче бъди Матотаупа — каза тихо той. — Това е единственото, което очаквам от теб.

Голямата игра започна. Тя достигна връхната си точка, когато групата на бойците асинибоини се хвърли в галоп, за да гони предполагаемите бизони. Матотаупа изтича с учудваща бързина, не по-бавно от някога, сред самите врагове и се скри. Когато откраднa короната от орлови пера на изостаналия асинибоини, онзи бавен — станал през последните седем години още по-бавен — боец, наложи неговата корона на главата си и се понесе напред, обърка неприятелите и най-после незабелязано наложи отново на главата короната от орлови пера на стъписания и каращ се боец, одобрението на зрителите нямаше край. Присъствуващите дакота за последен път се увериха какъв боец бяха изгубили от своите редове.

Потънал в пот, задъхан, както някога преди години, Матотаупа привърши своята езда и своя бяг. Отстъпи отново в редиците на зрителите, като мина в групата на главните вождове. Камък с рога се оттегли заедно с Планински гръм, който също бе участвувал в играта-представление, в групата на по-младите сиксикау.

Сега дойде редът на бойците асинибоини и техния вожд, който бе надхитрил черните ходила.

Мина вече пладне. През почивката преди следващата и последна игра, голямата игра на боя между Тасунка-витко и Матотаупа, децата и жените се оттеглиха да си починат; мъжете се събраха на групи и разговаряха за представените случки и за други преживелици, които си бяха припомнили сега. Малко преди да започне играта, дойде един момък от дакота и предложи на Камък с рога да дойде, с него при Тасунка-витко, който искал да му предаде карабината, изиграла роля в събитията, които щяха да представят сега. Камък с рога помоли своя кръвен брат да го съпроводи и младият сиксикау тръгна с него. Отведоха двамата млади бойци при групата на главните вождове на дакота. Прие ги Тасунка-витко. Той държеше в ръка двуцевната пушка, която бе плячкосал преди седем години и която все още можеше да

мине за модерно и добро оръжие. Камък с рога веднага позна своето „мацаваки“. Беше странно чувство за него да хване в ръка отново оръжието, което някога му бе подарил Червения Джим. Момчето Харка бе така покорено от този подарък, че тогава никой за него не бе по-достоен за уважение от Джим.

Днес той мислеше другояче.

Беше поел пушката в лявата си ръка и тъкмо се канеше да се отстрани заедно със своя кръвен брат, когато Чотанка излезе до Тасунка-витко и даде знак, че иска да говори. Камък с рога се спря.

— Токай-ихто! — Боецът говореше почти тихо, но бавно и ясно, така, както обикновено говореше и в Съвета на старейшините, на Мечата орда. — Ти си се видял тайно през нощта с твоята сестра Уинона. За какво разговаряхте?

Камък с рога стисна несъзнателно по-здраво пушката.

— За нищо.

— Ако си решил да мълчиш, аз не мога да те принудя да говориш.

Чотанка изглеждаше засегнат и огорчен навярно не само от държането на младия боец. Както Харка познаваше сестра си, сигурно и тя не бе казала нищо.

— Не мълча, а ти казах самата истина — отвърна Камък с рога.

— Уинона ми каза, че тя те била потърсила, а не ти нея. Почти не мога да повярвам това.

— А кой те принуждава да го повярваш? Аз на твое място също бих се усъмнил в тези думи.

Чотанка разглеждаше върховете на мокасините си и като че нещо разсъждаваше.

— Ти щеше да сториш по-добре да оставиш сестра си на мира и да не я излагаш на подозрение. Тя е девойка, ти обаче си боец. Вината е твоя.

— Хау, така е. Какво искаш още?

— Нищо. Ние свършихме. — Чотанка се извърна.

Двамата млади бойци бързо се отправиха към своите. В това време вестителят вече съобщаваше започването на новата игра.

При играта на действителните случки често досега се бе случвало стари врагове да решат да доведат докрай проточилата се вражда и играта неочаквано се превръщаше в кървава действителност.

Затова и двете страни бяха предупредили както Тасунка-витко, така и Матотаупа да не се оставят да ги подведе омразата им, а да запазят непокътнат сключения по случай тържествата мир. Оръжието не можеха да им отнемат. Боевете, които трябваше да представят, се бяха водили с оръжие в ръка. Сцената започна от мига, в който Тасунка-витко се промъкна през нощта в шатрата в бивака на сиксикау, където се намираше една пленница от неговото племе, и сграби за врата Харка, който се бе подал под чергилото на своята шатра, надви го, овърза го в ласото си, запуши му устата и искаше да го отвлече. Тасунка-витко играеше съвсем правдоподобно и натиканата в устата му кърпа съвсем не бе приятна на Камък с рога, но все пак беше много по-различно да възпроизведеш като мъж едно трудно положение, отколкото в действителност да попаднеш в него още като момче. Когато Тасунка-витко прехвърли на рамо, за да го отвлече, порасналия през изминалите седем години и малко повече натежал Харка, заслепеният и онемял от загърналата го завивка и натиканата в устата му кърпа момък разсъждаваше как ли би протекъл животът му, ако през онази нощ не Матотаупа бе победил заедно с бойците на сиксикау, а Тасунка-витко и неговите дакота. Тогава днес Камък с рога би бил по-младият брат на Тасунка и щеше да бъде чествуван като победител в състезанията, като един от бъдещите главни вождове на дакота. Защото тогава още нямаше кръвно отмъщение между момчето Харка и неговото племе.

Хвърлиха Камък с рога на земята, разгърнаха завивката, извадиха натиканата в устата му кърпа и той извика така, както бе извикал на времето.

Притича Матотаупа с големи скокове като планински лъв. В момента, в който се готвеше да скочи върху Тасунка-витко, скочи и Тасунка. Двамата мъже се сблъскаха във въздуха.

Наоколо зрителите посрещнаха с възхитени възгласи двубоя между двамата вождове, който те представяха с пълна самодисциплинираност, точно тъй, както се бе случило преди години. Матотаупа дишаше тежко. Сега, по време на играта, борбата изискваше от него много повече усилие, отколкото преди години, и ако днес Тасунка-витко можеше да проведе боя сериозно, навярно много лесно би излязъл победител, преди петимата сиксикау да се намесят.

След представения бой чертите на лицето на Матотаупа изглеждаха, отпуснати и хлътнали.

Продължиха представлението. Развитието на вълнуващите и менящи се една след друга случки така бе приковало вниманието на зрителите, че те имаха чувството, че преживяват непосредствена действителност. Не само бузите на момчетата горяха. Някои от участниците в представлението обаче, които пресъздаваха своите лични преживелици, отново преживяваха някои мигове много болезнено, нещо, което по-голямата част от зрителите не можеха да осъзнаят с пълната му тежест.

Тасунка-витко лежеше овързан. Камък с рога седна край него и започна да чисти пушката си, макар че тя лъщеше като огледало. Овързаният поглеждаше към оръжието, поглеждаше към младия индианец, тъй както бе правил това преди години, ала с такава сериозност и проникновение, сякаш всичко беше действителност, и произнесе със същия тон и думите си:

— Твърдокаменни Харка Нощното око Убиец на ВЪЛЦИ! Стрелец по бизони Ловец на мечки! Ти си смел. Нима не се срамуваш да се биеш като предател заедно с мръснокраките койоти срещу бойците на собственото си племе?

Харка не бе отговорил нищо на тези думи. Само се бе отдалечил малко от пленника. Същото стори сега и Камък с рога и той сподири със същия отблъскващ поглед овързания мъж, да, той изпита същия срам, както на времето пред чуващите тези думи бойци на сиксикау.

Представлението продължаваше. Повториха сърдитите думи на кола на мъченията. Тасунка-витко пое от кола, около който горяха огньове, нагорещената двуцевна пушка; сграби я, изгори си още веднъж ръцете и се измъкна с бяг.

Краят на играта бяха преговорите на вождовете за сключването на мира.

— За да уговорим обаче помежду нас всичко ясно и точно — повтори Тасунка-витко тогавашните си думи, — искам да знаеш, че ние сключваме мир с бойците на черните ходила, но не с предатели, прокудени от шатрите на дакота!

Вождът Горящата вода също повтори своя отговор:

— Ти говориш за един гост на нашите шатри! Не забравяй това! Докато Матотаупа и неговият син живеят при нас, ние ще приемем

всяка обидна дума, изречена срещу тях, като обида срещу нас!

— Нека бъде както казваш — съгласи се Тасунка-витко.

С това представлението приключи.

Матотаупа бързо се отдалечи.

Камък с рога погледна баща си в лицето, когато той минаваше край него и смяташе, че никой не го наблюдава, ала синът не можа да разбере какво става в душата на баща му. Заедно с омразата се бе смесило и нещо друго, неразбираемо и отблъскващо за сина. Матотаупа навярно мислеше за втория бой, в който той бе срамно победен от Тасунка-витко. Този бой не бе повторен пред зрителите.

Вече се бе свечерило. Надигна се вятър и разхлади запотените лица. В съзнанието обаче спокойствие не настъпи така бързо. Дори и когато на небето се появиха звездите, мъжете стояха на групи на плаца за тържеството и по поляните.

Планински гръм придружи своя кръвен брат до шатрата. Камък с рога нямаше желание да продължава да бъде прицелна точка на любопитните погледи. Той се страхуваше да не би и Тасунка-витко да го заговори. Двамата кръвни братя свариха в шатрата само майката и Ситопанаки. Двете жени приготвиха вечерята за двамата бойци. Преди още те да се нахранят, се върна и вождът Горящата вода и седна да вечеря заедно със сина си и неговия приятел. Тази вечер вождът беше необикновено сериозен и мълчалив.

През следващия ден, според начертания от вождовете план, щеше да има почивка, преди да се проведе тържеството с принасянето на обредната жертва на слънцето.

Цялото съзнание и всички чувства на Планински гръм бяха проникнати от голямата тържественост, с която от поколения насам бойците на сиксикау бяха посрещали празненството на Танца на слънцето. От детските му години още, откакто той въобще можеше да мисли, това празненство, с което обикновено провеждаха посвещаването в боец на младите мъже от неговото племе, бе най-голямото, най-сериозното и същевременно най-радостното от всички други празненства, прибулено от тайнства и стари обреди. Често бе присъствувал и бе наблюдавал как млади мъже издържаха храбро на мъченията на жертвоприношението на слънцето и всеки път го бе обземало същото плахо настроение преди започването на празненството, което караше мъжете несъзнателно да заговарят с по-

дълбок и по-тих глас, изпълваше децата със страхопочитание и правеше жените внимателни, тихи и радостни. Очакването на празненството оживя и трептеше във всички шатри като някакъв странен въздух.

Така познаваше младият боец празненството в чест на Танца на слънцето. И ето сега бе дошъл денят, онзи единствен ден в неговия живот, в който той сам щеше да бъде центърът на празненството заедно със своя кръвен брат. Сега тържествеността щеше да бъде още по-голяма от когато и да било, тъй като за този ден се бяха събрали представители от няколко племена и Танцът на слънцето щеше да се проведе по един особено труден начин, пра какъвто бе провеждан много рядко. Планински гръм не се страхуваше за собствената си сила. Той беше сигурен, че ще успее да изпълни необикновеното.

Ала в неговото здраво, закалено тяло живееше, съединена с храбростта и издръжливостта, и една голяма нежност на дълбоко прикрита чувственост. Той се радваше и се стремеше да остане сам според обичая на своето племе през последните дни и нощи преди провеждането на Танца на слънцето заедно със своя кръвен брат, да оставят двамата мислите си да тръгнат мълчаливо в една и съща насока, да усещат мълчаливо същото, да тръгнат с това еднакво чувство под голямото слънце и под жълтия месец през степта и да знаят, че всеки от тях е готов да даде живота си за другия.

През последните дни на състезанията от време на време се бяха появявали мигове, в които Планински гръм не можеше да разбере своя кръвен брат Камък с рога. Той искаше между тях отново да се възстанови пълното разбирателство на едно сурово и открито приятелство. Навън вече бе паднала нощта.

Камък с рога се бе хвърлил върху своята постеля в шатрата и даде вид, че веднага заспа. Планински гръм изтика от мисълта си своето желание. Щом слънцето изгрееше, той искаше да излязат с конете си двамата с Камък с рога навън и когато слънцето отново се скриваше, да останат сами сред нощната самота и да се подготвят за голямото жертвоприношение, което неведнъж досега бе коствало живота на доста млади бойци.

Планински гръм заспа късно, по-късно от обикновено, и не се събуди рано, както обикновено бе навикнал. Когато се огледа, видя, че

Камък с рога бе излязъл от шатрата. Никой не знаеше къде можеше да е отишъл.

Планински гръм потисна своето разочарование и тръгна да търси кръвния си брат. Обиколи цялата площадка за тържествата, мина край всички шатри. Чергилата на повечето типи бяха отгърнати, за да оставят свежия утринен въздух да влиза вътре. Ала в никоя от шатрите не седеше Камък с рога, а и не се виждаше никъде по голямата празнична площадка, нямаше го и край конете.

Между другото Планински гръм забеляза, че всички момчета от временния бивак бяха изчезнали. Не обърна особено внимание, на това, но все пак спря едно от момчетата, което тъкмо тичаше напряко през площада за тържествата, и го попита:

— Къде сте се скрили всички? И не си ли виждал някъде Камък с рога?

— Че той е с нас ей там! — извика момчето и не се остави повече да го задържат, а отърча на запад, по течението на потока.

Планински гръм го последва с едрите си крачки и намери всички момчета — сиксикау, дакота и асинибоини, — събрани далече нагоре по течението на потока. Там имаше малко храсти. Почвата беше по-вълниста, коритото на потока — по-дълбоко. Момчетата бяха насядали в кръг като бойци, искаха от време на време думата и обсъждаха, както Планински гръм веднага схвана, някакъв много сложен боен план срещу белите мъже. Камък с рога седеше заедно с момчетата и ръководеше техния съвет.

Планински гръм седна до другаря си и веднага се включи в играта, сякаш тъкмо за това бе дошъл тук. Стана му топло на сърцето от усърдието на момчетата и от внимателната сериозност, с която Камък с рога се бе посветил на детската игра. Когато съвещанието свърши, започна и самата игра на война. Момчетата се събраха на групи, промъкваха се скришом, стреляха с притъпени стрели, а Камък с рога ги наблюдаваше и критикуваше остро. Беше много трудно да спечели някой похвалата му и за сметка на това всяко одобрение, изказано от негова страна, тежеше толкова повече. Разговаряха помежду си както на езика на сиксикау, така и на наречието на дакота, а момчетата от племето на асинибоини разбираха без затруднение знаците. Камък с рога взе така присърце играта, че не намери през целия ден никакво време за нищо друго и дори и вечерта момчетата

останаха залепени като репеи за него и го отрупваха с въпросите си, защото пред тях стоеше боец, който можеше да им разкаже за белите мъже много повече истина, отколкото те бяха чули някога. Те можеха да разговарят като с по-възрастен брат с победителя във всички състезания, който бе улучил слънчевия щит, който носеше огърлица от мечи нокти и зъби и който щеше да изпълни на следващия ден Танца на слънцето.

Когато най-после започна да се свечерява и Камък с рога се сбогува с момчетата, той проследи с поглед забързаните, сияещи от щастие деца и когато забеляза, че Планински гръм стои край него, каза тихо на своя кръвен брат:

— Няма ли да бъде по-добре, ако тези момчета и като мъже занапред не стрелят едни срещу други, а се заемат да се бранят с общи сили срещу белите крадци на земята им?

Планински гръм позабави колебливо отговора си.

— Нима толкова напред мислиш! — каза след това само той.

Двамата кръвни братя заобиколиха заедно площадката за тържествата. От много шатри вече се чуваха заклинателските песни, които мъжете и вождовете щяха да пеят през цялата нощ, за да започнат както подобава обредното тържество на идния ден. Песента беше тиха, приглушена като багрите на вечерта, която обгърна околността. И момчетата, които целия ден бяха играли на война, вече бяха притихнали не от умора, а от страхопочитание пред тайнството, което се подготвяше. Те изчезнаха в шатрите, за да чуят песните на своите бащи. Кучешките глутници се излежаваха в тревата нахранени. Конете пасяха около бивака; само малцина ездачи се възползуваха по това време от конете си.

Пред заклинателската шатра на групата на сиксикау, предвождана от Горящата вода, лежеше дълъг смърчов ствол. Камък с рога и Планински гръм знаеха, че това бе определеният за жертвоприношението на слънцето обреден кол.

Разнесе се шум от удари на копита и малка група млади ездачи се приближиха в галоп. Бяха донесли отдалеч смърчови и борови клонки, за да оградят с тях на следващия ден площадката за жертвоприношението. Когато оставиха клонките край смърчовия ствол, няколко по-възрастни и високоуважавани жени се заеха да

издигнат около площадката за жертвоприношението ниско скеле. Те скоро свършиха работата си и се оттеглиха заедно с младежите.

От заклинателската шатра излезе заклинателят. Той тъкмо се сбогува с двама други заклинатели, които навярно бяха дошли при него на гости и да се съвещават. Двамата заклинатели се оттеглиха бавно един от друг. Единият беше от племето на асинибоини, другият — дакота. Камък с рога позна в негово лице Татанка-йотанка и се опита да се отдръпне незабелязано, ала не можа да избегне един кратък поглед на уважавания дакота и от този поглед лъхаше мрачна и неприкрита тъга.

Докато двамата кръвни братя тръгнаха към своята шатра, не само от шатрите, но и отвред в нощта и прериятa се носеха трептящите звуци на песента на Танца на слънцето на сиксикау:

— Хе, хе, хай, хо… хай… х… х! — и се смесваха с напевите на бойците на асинибоини и на дакота.

След като Камък с рога и Планински гръм вечеряха в шатрата на вожда заедно с Горящата вода, той също поде своята заклинателска песен. Жените, малкото братче на Ситопанаки и двамата кръвни братя слушаха напрегнато. Когато първият напев на песента свърши, Горящата вода гледа дълго и изпитателно двамата млади бойци и им съобщи, че те ще прекарат тази нощ при заклинателя. Това също бе необичайно и още повече засили очакванията за някакво особено тайнство. Потръпващи като барабан под леките удари на палките, всички обитатели на вождовата шатра преживяваха очакването на един голям и славен ден, който щеше да настъпи заедно с изгряващото слънце.

Докато Камък с рога и Планински гръм се отправиха към заклинателската шатра, прозвуча гласът на вестителя. Глашатаят възвести, че празненството няма да започне по средата на деня, когато слънцето се издигнеше в зенита си, а още при изгрев слънце. Още с появата на първите лъчи, които великата дарителка на живота изпращаше сутринта, двамата жертвоприносители трябваше да погледнат в тях, както изискваше правилото на „гледането в слънцето“.

Когато двамата млади мъже престъпиха прага на шатрата на заклинателя, върху тях започнаха да въздействуват царящият там сумрак, тишината и някакъв странен мирис. Това бе светът на духовете на заклинателя. Способността на този човек да внушава мислите си

докосваше всеки, възпитан да вярва в силата на тайнството. Заклинателят кимна на двамата млади бойци да седнат край него пред огнището. Даде им да напълнят лулите си с особен тютюн. „Пиенето“ на тютюна, всмукването с дробовете означаваше, доколкото то представляваше обреден акт, жертвоприношение на слънцето. Заклинателят също пушеше и седя дълго тихо край огъня. От време на време той тикваше някой клон по-надълбоко в малките пламъци, за да не изгаснат съвсем.

Той бе отпратил младия си помощник. Всичко беше многозначително преди очакваното жертвоприношение на слънцето, дори и най-дребното движение, затова той искаше всичко да изпълни сам. Когато мина доста време, той изгаси лулата си и приготви всичко, което щеше да използува на другия ден за жертвоприношението на слънцето: два дълги и два къси кожени ремъка и старинния каменен обреден нож. Постави вещите върху кожена завивка, изрисувана със заклинателски знаци, така, че младите бойци да могат да ги виждат. После заговори бавно:

— Аз питам теб, Планински гръм, и теб, Камък с рога: кой е по-добрият от вас двамата? Не ми отговаряйте прибързано и кажете истината!

Въпреки предупреждението двамата млади бойци не се замислиха дълго. Планински гръм, към когото заклинателят се бе обърнал пръв, отговори пръв:

— По-добрият от нас двамата е моят кръвен брат Камък с рога. Той е участвувал в повече боеве, убил е повече врагове, убил е сивата мечка. Неговите мисли са по-бързи, краката му по-пъргави, ръцете му — по-сръчни.

Заклинателят погледна към младия мъж, който бе похвален по този начин.

— Това не е така — отговори Камък с рога. — По-добрият от нас двамата е моят кръвен брат Планински гръм. Неговите мисли са чисти и ясни. Той всякога е откровен. Досега той е използувал много малко от своите сили. Те още се крият неразгърнати в него и един ден ще излязат с всичката си сила на повърхността.

— И двамата говорихте добре — реши заклинателят. — Към теб, Планински гръм, нямам други въпроси. Познавам те, откакто майка ти те носеше с люлката на гърба си. Виждал съм те като момче, като

юноша и сега като мъж. Духовете са добре разположени към теб. Ти си истински боец на сиксикау и ще успееш да изиграеш Танца на слънцето.

Заклинателят замълча известно време, след това се обърна към Камък с рога.

— Към теб имам още въпроси!

— Слушам те.

Заклинателят го погледна настойчиво.

— За какво разговаря със сестра си Уинона?

— За нищо.

За младия боец не беше така лесно да отговори на заклинателя, както бе отговорил на Чотанка. Въпреки това той даде отговора си все така бързо, все така нетърпящ възражения. Би му се сторило недостойно изведнъж да даде друг отговор. Би му се сторило недостойно да говори тогава, когато сестра му бе мълчала, и той ненавиждаше това, че трябваше да се остави да го подлагат на разпит и да се излага.

Заклинателят раздвижи леко устни. После продължи да пита:

— Ти дакота ли си?

Камък с рога си спомни как се бе наложило да вземе това решение, когато се бе върнал в заклинателската шатра след три дни глад и жажда и измъчван от недоведените си докрай мисли. Тогава той бе мълчал. Мълчеше и сега.

— Ти сиксикау ли си?

Младият боец държеше устните си затворени.

— Кой си ти?

Досега Камък с рога се бе виждал принуден да отговори вече два пъти на този въпрос. За трети път не смяташе да даде отговор. Остана безмълвен, от срам, а също и от упоритост, гордост и желание за отбрана.

— Ти не си такъв, какъвто похвали, че е твоят кръвен брат Планински гръм, нито си ясен, нито чист, нито откровен — отсъди заклинателят. — Ти криеш своите мисли от слънцето и от нас. Духовете не желаят да ти се доверят. По-добре ще бъде ти да не участвуваш в Танца на слънцето. Лъжата е равна на смърт; така с право казват нашите стари и мъдри бойци от Съюза на мъжете, които говорят само истината. Чуваш ли ме?

— Чувам те.

Камък с рога гледаше в огъня и към обредния нож. Заклинателят го бе обвинил в лъжа. За хората от племето на сиксикау това се равняваше на срамно и заслужаващо смъртно наказание, престъпление. Неочаквано Планински гръм потрепери, кратко, силно, защото предугаждаше какво щеше да се случи.

— Ти имаш цяла нощ време, Камък с рога — заговори отново заклинателят. — Помисли още веднъж по това, което никога не си се осмелил да обмислиш докрай, и се обърни към истината. Когато празненството свърши, мъжете на сиксикау и мъжете на дакота отново ще изровят секирата на войната. Духовете ми казаха това. Това ще бъде голям празник с лош край. На чия страна ще се биеш ти с цялото си сърце? Говори! Мен не можеш излъга!

Младият боец се бореше със себе си. Недоверието беше като нож, който го улучваше веднага щом го изтеглеха от канията му. Би предпочел да отговори гордо на последните думи на заклинателя, които го бяха обидили, но успя да се овладее и реши да каже цялата истина. По време на играта на истинските случки, която за него бе не само игра, а възобновяване наново на един стар въпрос, той отново се бе върнал към мислите, които го бяха обладали за първи път като момче, още несигурни и забулени в мъгла, и които се бяха сгъстили през дългите години на изгнаничеството и по време на службата му като съгледвач, която той бе приемал като обидна за него. Още през миналия ден се бе опитал да събуди същите чувства у подрастващите момчета и ги бе назовал и пред своя кръвен брат. Тъй като сега заклинателят го предизвика по решителен начин, той за първи път облече в думи своите мисли пред един старейшина на племе:

— Никога вече няма да се бия с цялото си сърце срещу бойците на прериятa, от което и племе да са те. Така както Понтиак и Текумсе са обичали всички червени мъже и са ги предвождали в борбата им срещу белите мъже, така разсъждавам и аз, така бие и сърцето ми.

— Ти избягваш да отговориш на въпроса ми — каза заклинателят. Гласът му стана беззвучен и студен. — Бойната секира ще бъде изровена. На това не можеш да помогнеш нито с приказки, нито със спомени. Къде ще застанеш ти с цялото си сърце и без никакви съмнения, когато сиксикау и дакота започнат да се избиват взаимно?

Камък с рога мълчеше.

— Тогава по-добре се откажи от жертвоприношението на слънцето, защото слънцето е чисто и иска истината.

Камък с рога продължаваше да гледа в огъня и към ножа.

— Отстраняваш ли ме? — попита накрая той.

— Не настоявай да излезеш пред великото слънце. Хванати в лъчите му, всички лъжци измират.

Камък с рога хвана украсения с раковини колан от шатрата на Оцеола.

— Аз ще принеса жертвата.

Заклинателят въздъхна веднъж гласно и очите му добиха някакъв странен, непроницаем израз, който изглеждаше съвсем чужд, защото в него не се усещаше повече нищо човечно.

— Нека бъде така — заговори бавно той, сякаш пряко волята си се чувствуваше принуден да изрече неотвратимо решение. — Аз също разчитам съобщението върху твоя колан. Там са написани същите мисли, които ти изговори, ала те не са добри за нас. Те само биха объркали нашите бойци и биха отслабили десниците им по време на боя.

Повече заклинателят не каза нито дума. Мина още известно време в мълчание. Най-сетне заклинателят даде знак на двамата млади бойци да легнат да спят. Те се приближиха до приготвените постели и се излегнаха върху тях.

Заклинателят извика помощника си да влезе в шатрата и му нареди да стъкне наново огъня. През нощта преди празненството на жертвоприношението всички огньове трябваше да горят със светъл пламък.

Планински гръм затвори веднага очи и задиша равномерно, сякаш спи. Успя да заблуди дори заклинателя. Всъщност той не спеше; ослушваше се в пукането на дървата в огъня и в заклинателската песен, която заклинателят поде сега. Младият сиксикау бе обзет от особено празнично настроение, но същевременно той бе и неспокоен както през онази нощ, когато неговият кръвен брат на име Харка, още момче, се бе отдалечил със своя кон, за да се върне обратно отново след дълги години. Той съзна как между тях отново бе зинала някаква пропаст и как тази пропаст ставаше все по-голяма и по-непреодолима. Мислите на младия сиксикау всякога са били ясни и чисти, защото

всичко край нега изглеждаше ясно и чисто. Сега обаче у него нахлуха и се разпукнаха като рани въпросите, които през онази нощ преди шест години само бяха докоснали съзнанието му. Кое беше право и кое погрешно? Можеше ли да живее в шатрите на сиксикау един мъж, който искаше да бъде брат и на дакота? Смелост ли бе това, или измяна? Най-добрият боец трябваше да се съмнява най-малко. Неговото колебание означаваше опасност за всички. Какво щеше да постигне на утрешния ден неговият кръвен брат Камък с рога? Чужденецът се бе опълчил срещу заклинателя; животът му изглеждаше загубен.

През тази нощ Камък с рога спа по-спокойно от Планински гръм. Той бе взел решение. Решението му бе на живот и смърт. Но той не се опита да го избегне.

Когато мракът бе царил четири часа след полунощ над околността, кръвните братя вече бяха готови и излязоха заедно със заклинателя от шатрата му. Те бяха голи, без никаква украса, само с колан и набедреник. Камък с рога бе закопчал украсения с раковини колан около слабините си.

В шатрите огньовете все още горяха силно, така че блясъкът им от всички страни разкъсваше разпукващия се от утринното развиделяване мрак. Заклинателските песни и приглушеният барабанен звън заглъхнаха. Мъже, жени и деца се запътиха от всички страни шумни и радостни към голямата кръгла площадка посред бивака. За тях Танцът на слънцето бе едно от най-големите им празненства. Младежите, които бяха донесли предишната вечер клонките, ги забодоха сега в ниското скеле, което ограждаше жертвената площадка. Вестителят обикаляше около нея и съобщаваше с висок глас определения от заклинателите на трите племенни групи ред на обредния танц. Двамата жертвоприносители щяха още отрано „да погледнат в слънцето“ и да приключат жертвоприношението с Танца на слънцето вечерта. Това бе много повече, отколкото обикновено се изискваше за обичайните изпитания, за да бъде приет един млад сиксикау за боец, и бе достойно за млади, отличили се вече бойци. Камък с рога отдавна вече знаеше за изпитанието на „гледането в слънцето“ от митовете и разказите, които бе чувал като момче в бащината родна шатра от Унчида. Само рядко някой мъж се заемаше с това най-тежко изпитание и още по-рядко някой успяваше да го

изпълни докрай. Бащата на Матотаупа, мъжът на Унчида, бе принесъл като млад мъж тази жертва и я бе провел добре до край.

В отговор на възгласа на вестителя от една отдалечена типи на групата на асинибоини се приближи една едра стара жена, белокоса, облечена в хубави дрехи. Камък с рога и Планински гръм гледаха към нея. Заклинателят седна зад оградата от борови клонки, която отделяше обредната площадка от зрителите, и заклинателката, която бе постила през изминалите дни, седна до него. Двамата млади бойци пристъпиха напред и се наведоха надолу, за да може заклинателката да изрисува лицата и китките на ръцете им с черна боя. През това време заклинателят боядиса в черно и смърчовия дирек.

Изправиха кола по средата на обредната площадка и го набиха дълбоко в земята. На върха му беше забодено снопче орлови пера. Камък с рога усети издигането на кола по шумовете, без да поглежда натам. Той гледа по-дълго от своя кръвен брат заклинателката, тази възрастна жена от племето на асинибоини, която носеше по същия начин косите си и бе с подобно облекло като жените от племето на дакота и в чийто спокоен и проницателен поглед се криеше част от същото достойнство и знание, от които Камък с рога като дете се бе възхищавал и ги бе обичал у майката на баща си, неговата Унчида.

Бойци и вождове застанаха в кръг около жертвената площадка. Лицата им бяха радостни, те си припомняха собствената младост и успешно издържаните проби за доказване на мъжествеността им. Горящата вода и Матотаупа се усмихваха. Като бащи на отличените синове, по всеобща преценка и по техните собствени усещания те имаха най-голямо основание да се радват на празненството. Никой не се съмняваше, че Камък с рога и Планински гръм, чиято воля бе силна и чиито мускули бяха здрави, ще успеят да издържат с чест и слава на изпитанието на Танца на слънцето.

По-далеч от мъжете стояха жените и децата. Днес сред девойките се бе наредила и Уинона. Беше облечена в роклята от бяла бизонска кожа. Чертите на лицето й бяха все така сериозни и тя не виждаше нищо друго, освен брат си. Знаеше обаче, че сега той не бива да поглежда никого.

Преди започване на жертвоприношението заклинателят запя със своя дълбок глас благодарствената песен на сиксикау и всички бойци му пригласяха:

Дух велики, татко наш, помогни ни,
посочи пътеката на истината!
Поведи и мен, и моите хора, цялото ни племе
по пътеката на истинския ни баща!
Нека силни, нека здрави да останем всички
както духом, тъй и тялом!
Мир на всички по земята сътвори!
Пребъди благословен за слънцето,
за доброто лято,
със които пак ни сподоби!
Ние вярваме, че слънцето и лятото
ще дарят животните със хубава трева,
всички хора с хубава храна.

Молебствената песен приключи. На жертвената площадка вътре в оградата от борови клонки се разгоря малък огън. Там лежаха вече готови уредите на заклинателя — ножът и кожените ремъци.

Планински гръм коленичи пръв пред заклинателя. Заклинателят направи два разреза с жертвения нож върху гърдите на младия боец, най-напред отдясно, после отляво, разтвори кожата отдясно и отляво на разрезите и прекара от всяка страна края на един къс ремък. Завърза здраво краищата, без жертвоприносителят да потръпне. На увисналия среден край на късия ремък заклинателят завърза края на един дълъг няколко метра друг ремък, който захвана с другия му край на боядисания жертвен кол.

След това заклинателят се обърна към Камък с рога, и когато младият мъж коленичи, той направи същото и с него, ала само привидно. Всъщност този път заклинателят бе прокарал ножа много по-дълбоко. Камък с рога знаеше вече какво го очаква.

Двамата млади бойци се облегнаха назад, така че тежестта на телата им изопна ремъците. Застанали един до друг, те отправиха погледи към лъчите на изгряващото слънце. От раните им изтече кръв и покапа надолу по телата им.

Множеството от участниците в празненството отпразнуваха началото на жертвоприношението с буен шум. Изплющяха гърмежи, малките пушечни облачета от изстрелите се възнесоха към небето.

Барабанни удари вдигнаха приглушен, бурен шум. Мъже и момчета викаха силно. Пищяха свирки. Вълните на шума се носеха около двамата жертвоприносители и им припомняха в началото на техните физически мъки, че макар и да бяха оградени и отделени от оградата от борови клонки, те все пак не бяха сами, а бяха център на една общност от мъже, жени и деца.

От този миг нататък през целия ден чак до залез-слънце двамата участници в Танца на слънцето щяха да стоят изправени и да менят само от време на време положението си в кръг около жертвения кол така, че да стоят постоянно с лице към движещото се слънце и всякога да гледат в лъчите му.

Шумът заглъхна като по даден знак. Сега всички стояха наоколо мълчаливи и чакаха. Никой не произнесе повече нито дума. За жертвите на слънчевия обред първите часове бяха най-леките. Силите им бяха още свежи, а и още беше хладно от нощта. Повяваше утринен ветрец и слънчевите лъчи падаха косо. Но слънцето се изкачи и засили блясъка си. От час на час въздухът и земята се затопляха все повече. Кръвта от раните засъхна. Болките се усилиха. Очите горяха, тъй като бяха насочени непрекъснато към силните лъчи, които ставаха все по-заслепителни. Челата горяха, главите започнаха да ги болят под приглушения натиск на силната жега. Слънчевата топлина влияеше не само върху очите и мозъците, а и върху целите беззащитни тела на двамата млади бойци, върху горящите, им рани. Болките, предизвикани от тегленето на ремъците, се разпростряха и върху раменете и ръцете и плъзнаха по цялата им нервна система.

Когато слънцето прекрачи своя зенит, въздухът беше горещ като варяща се супа. Устните им засъхнаха, езиците залепнаха за небцето и от загубата на кръв жаждата започна да ги измъчва още по-силно. Само малко мъже успяваха да издържат на такъв мъчителен ден, без да изпаднат в безсъзнание.

Бавно, бавно започна да слиза слънцето. Двамата млади бойци се бяха придвижили вече в полукръг около обредния стълб и гледаха сега на запад, към Скалистите планини, където огненият летен слънчев диск вече слизаше над върховете. Стана малко по-хладно. Въздухът беше сух и носеше прах. Двамата жертвоприносители бяха останали съвсем без сили. Вече личеше силното напрежение на волята им да се

задържат все още на крака и да не изгубят съзнание. Чертите на лицето им се свиха, дъхът им беше станал по-кратък.

Вождовете и заклинателите, както и мнозина бойци и някои жени вече бяха разбрали, че Камък с рога бе завързан така за ремъка и за кола, че да се откъсне много по-трудно от своя другар. Едва ли някой се съмняваше, че такова бе желанието на Великия дух и на Великото слънце; в очите на бойците и жените заклинателят беше само ръката и слуга на големите тайнства; ставаше онова, което бе определено от духовете. Самото Велико слънце бе поставило различни изисквания към Планински гръм и към Камък с рога, макар че те бяха кръвни братя. Затова и никой не се възпротиви.

Уинона стоеше в задните редици на множеството, върху едно възвишение на почвата, което й даваше възможност да гледа над бойците към обредната площадка. Бузите й бяха сиви като мъгла през есента и часове наред тя не виждаше нищо друго, освен черно боядисания жертвен кол и главите и раменете на двамата жертвоприносители. Вече наближаваше осмият час след пладне. Слънчевият диск докосна върховете на запад. Небето блестеше аленочервено. В този час Уинона за първи път видя кой стоеше до нея. Беше Ситопанаки.

Преди слънцето да се скрие, заклинателят даде знак за пристъпване към последното изпитание. Всички наоколо очакваха с мълчалива възбуда как ще се справят двамата млади мъже с трудното жертвоприношение.

Сега двамата млади бойци се изправиха от своето облегнато назад положение и затанцуваха в чест на слънцето. Въртяха се около жертвения кол, като непрекъснато се отхвърляха с все сили назад на ремъците, за да разкъсат кожата и месото си и да се освободят от ремъците.

Не беше лесно да се освободят. Двамата непрекъснато отново и отново Се хвърляха със силен замах назад. Напрежението на тялото да сложи след петнадесет часа край на мъчението, беше еднакво силно, както и напрежението на волята да не постави под съмнение успешното приключване на цялото жертвоприношение в последната му фаза. Според ритуала възлите на ремъците не биваше да се развържат, нито пък кожата биваше да се изреже. Тя сама трябваше да се разкъса.

Последните лъчи на слънчевия диск изгаснаха зад върховете. На небето остана само още едно сияние, когато Планински гръм полетя в тревата с разкъсана на гърдите кожа. Очите му бяха затворени, бузите му бяха хлътнали, той не се помръдваше. Заклинателят свали ремъка от кола и бойците отнесоха прославилия се танцьор в чест на слънцето в бащината му шатра.

Там майката вече чакаше, за да се погрижи за сина си. Ситопанаки остана до Уинона.

Камък с рога все още не бе успял да се освободи от ремъка. Продължи да танцува сам. Последният светлик на сумрака се сля със светлия мрак на лятната нощ. Слънцето бе изоставило жертвоприносителя. Той продължи да танцува и когато блеснаха първите звезди. Въртеше се около кола и се отхвърляше назад на ремъка с всичката си голяма сила. Но двата края на ремъка бяха прокарани много надълбоко в кожата. Месото не се разкъсваше, макар че ремъкът го бе дърпал през целия ден.

Цял час Камък с рога продължи да танцува сам жертвения танц около кола. Множеството чакаше мълчаливо. Някой бе промълвил:

— Слънцето го наказва. Той е лъжец. Животът му е пропаднал.

Тези думи се понесоха от уста на уста.

Уинона постави ръка пред устата си и задвижи устни. Молеше се безшумно. Тя много добре знаеше, пък и всички, които стояха около жертвената площадка, знаеха, че имаше един човек, комуто бе позволено да помогне: заклинателят. Според един обреден обичай на него му беше разрешено да освободи края на дългия ремък от кола, ако жертвоприносителят издържи на продължителния танц, без да изпадне в безсъзнание. Заклинателят имаше право да даде освободения край на ремъка на някой ездач, който да започне да дърпа жертвоприносителя за ремъка като с ласо около жертвената площадка, докато кожата се разкъса. Готови да се притекат на помощ, момчетата обикновено скачаха на гърба на влачения жертвоприносител, за да увеличат тежестта му и да го освободят. Уинона знаеше това, но знаеше също така с мъка, че заклинателят не бе склонен да помогне на жертвоприносителя Камък с рога. Девойката погледна към баща си. Срамуваше ли се сега Матотаупа от своя син, който изглеждаше, че не е успял да издържи на изпитанието така добре, както Планински гръм, или когото слънцето наказваше, задето беше лъжец? Бащата не бе

присъствувал на изпитанието, на което бе приет синът му за боец. Той изживяваше само неговия неуспех пред великото тайнство, пред Великото слънце, пред представителите на три племена и пред техните вождове, пред Татанка-йотанка, пред Тасунка-витко, пред Шонка. Вождът Горящата вода беше щастлив баща. Матотаупа обаче не се усмихваше вече.

Най-после младият боец край кола се олюля и падна на колене. Никой не вярваше вече, че този танцьор в чест на слънцето щеше да успее да се освободи със собствени сили. Той бе завързан за кола и ако заклинателят не се намесеше, щеше да остане да виси на ремъка, докато кожата сама излезеше заедно с гнойта от раната или докато умреше.

Камък с рога усети как му причерня пред очите. Ала така както болките терзаеха тялото му, така и мислите му надигнаха последните сили на волята му. Преди да изпадне в безсъзнание и да се унизи пред всички участници в празненството, той сграби с ръка омразния на заклинателя украсен с раковини колан, съобщението върху който той не бе искал да оповести не от слабост. Може би заклинателят, който стоеше сам в кръга на жертвената площадка и единствен можеше да види и да разбере това движение на жертвата си, се надяваше, че Камък с рога иска да се освободи от колана и да му се подчини. Жертвоприносителят обаче нагласи колана по-удобно и се изправи още веднъж; крайниците отново се подчиниха на волята му. Коленете му бяха набрали нови сили. От устата му излезе някакъв вик. Никой не можа да го разбере, но това беше име на човек от племето на семиноли.

Планински гръм, кръвният брат на отлъчения от заклинателя, бе успял, олюлявайки се още, да излезе от шатрата. Сега той поде високо молебствена песен. Заклинателката от племето на асинибоини, Матотаупа, Уинона и Ситопанаки подеха песента със сдържани гласове.

Жертвоприносителят дочу песента. Скочи още веднъж на крака и с последна и най-напрегната ярост се хвърли отново назад в ремъка.

Месото се разкъса с шум, който накара дори долавящото го ухо да усети болка. Камък с рога полетя към тревата, тялото му се удари глухо и той остана проснат на земята като мъртъв.

Не знаеше, че баща му Матотаупа дойде пръв и коленичи край него. Никой не се осмели да спре Уинона, когато и тя се отправи към брат си. Заклинателят обаче не дойде, не дойде никой от останалите заклинатели, макар че жертвоприношението бе излязло сполучливо.

Стоящите наоколо останаха дълго мълчаливи на местата си. Най-после започнаха да напускат един след друг жертвената площадка. Понесе се шепот, неясен, като повяваш ветрец. Може би учудващата сила, с която жертвоприносителят на слънцето бе успял да се откъсне от ремъците, не произлизаше нито от великото тайнство, нито от Великото слънце, а от някаква лоша магия, от която всичките трябваше да се крият! Вождът Горящата вода сплаши сина си Планински гръм и дъщеря си Ситопанаки да се върнат в шатрата, за да не попаднат под въздействието на подобна магия.

Матотаупа гледаше наоколо си като бик, когото са оградили вълци и искат да го разкъсат. Тогава той видя Тасунка-витко, когото мразеше и когото не можеше да победи вече, видя черните ходила, чийто заклинател искаше да остави сина му да умре на жертвения кол. Те всички стояха край него. И ето сега започнаха да се разотиват. Врагове, те всички бяха негови врагове!

Отнесе сам сина си в потъващата в мрак прерия.

Чак когато се спря, забеляза, че Уинона го бе последвала.

— Донеси завивки и билки и превръзки и докарай конете! — каза прегракнало той.

Той почти сам не можеше да чува думите си, ала дъщеря му го разбра. Не бе помислил и за това, че кулестият жребец не се подчиняваше никому другиму, освен на собствения си господар, пък и не можеше да знае, че Уинона умееше да гали коня и да му говори.

Тя се върна с кулестия жребец и с белия кон на Матотаупа, като водеше и бялата кобила, за да носи товара. Донесе завивки, дрехи, превръзки от лико и билки. Донесе вода, за да навлажни превръзките така, че като изсъхнат, да стегнат здраво превързаното място. Когато брат й за първи път се раздвижи отново, тя му даде да пие. Беше донесла един нож, остър меч с две остриета, много остро наточени; дръжката му бе оформена майсторски като птича глава. Тъй като Камък с рога още не можеше нито да вижда, нито да чува, тя подаде на първо време оръжието на Матотаупа.

— Той е за него — каза тя, — свещен нож. Планински гръм го подарява на своя кръвен брат.

После си отиде. Тя беше девойка и не можеше да споделя живота, който баща й и брат й отново трябваше да заживеят. Голямото черно куче вълча порода, което бе дошло с конете, се подвоуми дали трябва да последва девойката обратно към шатрата. Заскимтя и започна да души. Най-после седна край кулестия жребец.

Матотаупа остана сам при сина си. Ослушваше се във всяко негово леко дихание, а същевременно и в шумовете, идващи откъм шатрите на участниците в празненството. Там беше неспокойно, защото една част от надошлите вече вдигаха шатрите си и поеха още при утринния здрач обратния път към родните прерии. Освободени чергила от шатри заплющяха под напора на нощния вятър, конски копита удряха земята, кучета виеха, носеха се викове. Скоро се разнесе и тропотът на тътрещи се по земята прътове, върху които връзваха чергила, и се очертаха силуетите на ездачи и ездачки. Осеяният със звезди небосвод светеше над прериятa.

Матотаупа бе оставил всичкото си оръжие край себе си. Очакваше, че веднага след свършване на празненството и на празничния мир дакота щяха веднага да го нападнат и да се опитат да убият и него, и сина му. Би било позор да се убие безпомощен един мъж, който бе успял да принесе жертвата на слънцето, ала Матотаупа бе живял твърде дълго време на границата между бели и червени, за да може още да има вяра във великодушието на враговете. Дебнеше наоколо дали не се приближава някой. Почти искаше Тасунка-витко да се натовари с позора и да ги нападне. В този миг Матотаупа изпитваше достатъчно огорчение, за да желае за трети път да излезе на двубой с този свой враг. Тасунка-витко обаче не дойде, макар че шатрата му още се издигаше на празничната площадка. Не се опита също така да убие Матотаупа и да отвлече изпадналия в безсъзнание млад боец.

Матотаупа беше все така сам със сина си.

На другата заран и последните шатри тръгнаха на път и всички изчезнаха от погледа още към пладне. Степта отново лежеше самотна под пламтящото слънце.

Матотаупа бе издърпал сина си под сянката на едно възвишение на почвата и му даде да пие, щом той отново се раздвижи.

Когато през следващата нощ вълците завиха, Матотаупа приготви пушката си. Той обединяваше въоръжения баща и грижовната майка в едно. На втория ден след празненството Камък с рога най-после отново дойде в съзнание. Не говореше още, не молеше за нищо, но баща му отгатваше всичко, което му бе необходимо.

ПРОКУДЕНИ

Следващите летни дни отминаваха все едни и същи. Нощем Матотаупа убиваше вълци, денем ходеше на лов за прерийни кокошки и антилопи. Не чувствуваха липса на храна. Когато Камък с рога възстанови силите си дотолкова, че отново можеше да си служи с оръжието, Матотаупа почна да се отдалечава на по-дълги разстояния. Разузнавайки околността, той научи, че по време на големия лов на бизони се бе стигнало до кървави стълкновения между дакота и черните ходила.

С пълното оздравяване на младия боец изникна неизбежният въпрос за какво му бе нужен възвърнатият живот. Въпросът стоеше като голяма заплаха.

Беше вечер, една от онези хладни вечери на края на лятото. Яростта на жегата вече се бе пречупила. Студът дебнеше засега, изчаквайки да дойде неговото време. Всичко сякаш се бе превърнало в някакво трептене, в някаква измамна, забулена от чудесата на приятното слънце хармония, преди да се разразят зимните бури.

Матотаупа накладе малък огън. Двамата индианци седнаха край него и запушиха. При това всеки имаше достатъчно време да наблюдава замислено другия. Сега баща и син бяха почти еднакво високи, Камък с рога все още малко по-строен, отколкото заслабналият Матотаупа. Младият боец беше двадесетгодишен, баща му — на четиридесет и две. И двамата изглеждаха по-възрастни, отколкото бяха, но по различен начин. Синът изглеждаше по-сериозен и по-затворен в себе си, отколкото това подхождаше на възрастта му, закален, устойчив и жилав като дивеч. Бащата беше някак си отпуснат. Не само чувствата, а и чертите на лицето му бяха станали по-отпуснати, по-несигурни. Силата му бе отслабнала и макар все още да бе необикновена на моменти, не можеше да се разчита на нея както по-рано. Със сивите кичури в косите си Матотаупа приличаше на петдесетгодишен. Както седеше сега край огъня, с наведена глава и с отпуснати рамене, той изглеждаше уморен и тъжен. Камък с рога

изпитваше срам, задето баща му бе останал край него и му бе спасил живота. Освен това носеше в себе си цял куп неразрешени въпроси, обаче правото бе на бащата, като по-възрастен, да отвори разговор, който да се разшири извън кръга на разменяните най-необходими думи във връзка с ежедневието.

Изглежда, Матотаупа отново си бе възвърнал възможността да чете мислите на сина си.

— Имаш ли някакви въпроси? — попита той.

Трудно бе на Камък с рога да изрече въпроса, който искаше да зададе пръв, защото не можеше да забрави упрека, който неговият баща му бе отправил пред други хора, но все пак се реши да запита:

— Кой ти каза, че белите мъже не те търсят вече и че не са идвали да питат за теб и при хората на сиксикау?

Матотаупа вдигна глава. Той оцени високо това, че синът му бе готов да признае опущението си.

— Главните вождове на сиксикау ми го казаха. Бях отишъл при тях. Бяха ме освободили като съгледвач. Обикалях наоколо без цел и един ден научих за голямото празненство. Тогава реших да проверя дали ще ме приемат, защото исках да видя още веднъж Тасунка-витко и да се бия с него — също както някога. Сиксикау ме приеха.

Матотаупа направи малка пауза.

— А исках да се срещна и с теб, Камък с рога — прибави той след това открито. — Не съм присъствувал, когато са те приели за боец.

— А сега отново ли ще се върнеш при сиксикау?

Матотаупа си играеше с клоните, които бе приготвил, но не ги хвърли в огъня, така че жаравата, която не се подкладе наново, проблясваше само червеникаво между пепелта. Матотаупа знаеше вече какво трябваше да отговори на въпроса на сина си. „Не!“ — трябваше да отвърне той и трябваше също така да добави: „Няма да се върна при сиксикау, макар че те биха приели човека, който пръв стреля в слънцето. Те много добре знаят, че този човек мрази истински бойците на дакота, много по-силно от сина си, и че той не би могъл да премине на другата страна, защото дакота го смятат за предател. Но аз няма да отида при сиксикау. Техният заклинател искаше да убие моя син. Днес за мен няма да бъде вече трудно да се откажа от възможността да живея при черните ходила. Те нямат ракия. А аз отново изпитвам

нужда от нея и дори само за миризмата на една-единствена капка бих яздил цял ден.“ Всичко това премисли Матотаупа, преди да отговори това: „Не!“

Камък с рога чакаше. От мислите, които преминаха през главата на Матотаупа, върху лицето му отново се появи изразът на презрение към хората и на подигравка над себе си, който израз стряскаше сина.

— Не, няма да се върна при сиксикау — каза най-после Матотаупа натъртено. — Сега те се бият срещу дакота, но не заради Матотаупа, както бяха казали, а заради бизоните.

— Шарлеман ме излъга. — Камък с рога каза това, сякаш искаше да доизкаже нещо пропуснато.

— И аз разбрах това.

— Теб обаче, Матотаупа, те излъга Червения Джим.

— Защото той самият е бил излъган. Шарлеман успял да измами и него.

Тонът на Матотаупа, след като бе произнесено името на Джим, отново звучеше раздразнено. Настроението му се менеше много бързо. Той хвърли наръч клони в огъня и попита сина си:

— Ти какво ще правиш занапред?

Камък с рога бе имал достатъчно време, за да изясни пред себе си какво в неговия живот бе още действителност за него и кои надежди не бяха вече възможни.

— Ще отида в Черните хълмове — отвърна той без колебание. — Ще живея там като рис сред гората и ще убивам всеки, който дойде да търси злато! Всеки! Разбра ли ме?

Матотаупа сбърчи чело.

— Хау, разбрах те. Ти ми се закле още когато беше момче, че няма да убиваш моя бял брат, освен ако аз сам не пожелая това. Е, добре. Ако го срещнеш като търсач на злато при моята тайна, убий го. Няма да го срещнеш обаче, защото той изобщо не търси злато.

След дълга пауза Камък с рога от своя страна запита:

— Какво ще правиш ти занапред, Матотаупа?

— Искам да знаеш какво ще правя. Ще руша пътя на огнения кон, чийто строеж ние с теб охранявахме. Те казват, че нямали нужда повече от съгледвачи. Е, добре, нека видят какво ще им се случи без съгледвачи!

— Значи, и ти ще се биеш срещу белите мъже?

Скрита, неиздадена дори в тона на гласа му надежда изникна у младия боец, че отново може да намери общ език с баща си, след като и двамата имаха един и същ враг.

— Белите мъже също така не са единни помежду си, както и дакота и сиксикау — продължи намръщено Матотаупа. — Аз ще се бия с онези, които са мои братя, срещу други.

У Камък с рога се надигна подозрение, което разби всичките му надежди.

— Ще пиеш ли пак с тези твои бели братя, татко?

Матотаупа скочи. Разтърси го гняв, защото го бяха улучили на болното място.

— Да, ще пия! Казвам ти го, хау!

Той започна да се смее с подигравка над себе си, огорчен от сина си, който му бе задал въпроса по този начин. Смя се гръмко, продължително, отчаяно и като умопобъркан и в чертите на лицето му отново се върна онзи израз, който бе неразбираем и така отблъскваше сина му.

— Ще се разделиш ли сега завинаги с баща си?

— Можем от време на време да се виждаме — каза Камък с рога. — Когато си трезвен и когато си сам — без Червената лисица!

На другата заран след този разговор, без да разменят повече нито дума, баща и син приготвиха мустангите и сухата си храна и поеха дългия път на юг. Целта и на двамата беше в същата посока. Матотаупа яздеше на своя бял кон напред, Камък с рога го следваше, като водеше за юздата бялата кобила, натоварена с багажа. Черното куче тичаше след тях.

Язденето на двамата индианци не минаваше без трудности. Кулестият жребец се разтърсваше от ярост, задето трябваше да върви втори след белия кон. Жребецът непрекъснато бе неспокоен и непокорен и ездачът му трябваше по цял ден да се занимава с него. Камък с рога не искаше обаче да помоли баща си да го остави да мине той напред, пък и смяташе, че кулестият трябва да се научи най-после да върви в редица като всеки друг индиански кон. Но това никак не можеше да се постигне лесно. Борбата с жребеца продължаваше от ден на ден. Дори когато мустангът изглеждаше примирен, това все пак беше само почивка в неговото негодувание, което той отново проявяваше след това по някакъв изненадващ начин.

Целта на двамата индианци — Черните хълмове и западният преориен участък на Юниън Пасифик — се намираше в земите на дакота, където за двамата ездачи непрекъснато имаше опасност, че може да ги открият, заловят и убият. Затова в продължение на няколкоседмичната си езда те трябваше да проявяват непрекъсната предпазливост. Нямаше вече за какво да разговарят, освен да си разменят няколкото неизбежни за съвместните им действия думи.

Дните и нощите застудяха и зимата обяви с бури и първите снеговалежи започването на своето царство. Вече бе дошъл денят, когато баща и син трябваше да се разделят, ако всеки от тях все още смяташе да осъществи намерението си.

След една нощ, през която двамата мъже бяха затрупани от сняг заедно с трите коня и кучето и с доста труд си проправиха път от преспата, Матотаупа попита сина си:

— Отиваш ли в Черните хълмове?

Обраслият с гори планински масив вече се очертаваше в далечината.

— Отивам там и вече ти казах защо.

Около ъглите на устата на Матотаупа нещо потрепна.

— Аз пък отивам в блокхауса на Беззъбия Бен и ще прекарам там зимата. Когато снегът отново се разтопи, ще отида в преприята, където минава огненият кон. Ще се срещнем ли отново?

— Щом мине зимата, през месеца на болните очи[1], на мястото, където по-рано бе разположен лагерът на станцията — предложи Камък с рога и скри какво мислеше за намерението на баща си за през зимата.

Матотаупа беше съгласен с предложението.

— Добре. Мога ли да взема товарния кон със себе си в блокхауса?

— Бялата кобила ли? За какво?

— Ще я разменя там. Ти и без това не можеш да я използуваш в планината.

— Да я размениш? Не. Вземи каквото искаш, плащай с каквото искаш, но не и с мустанга, който Горящата вода ми подари в деня, когато ме приеха за боец. Щом като искаш да размениш кобилата за бренди, по-добре да я оставя свободна сред гората.

Матотаупа се извърна, сложи снежните плазове на краката си и изведе своя бял жребец от навеяната и покрита с нов сняг местност. После яхна коня и се понесе на юг.

Камък с рога проследи баща си с поглед, докато той изчезна на хоризонта.

Момъкът остана на мястото си и смяташе да тръгне едва под закрилата на нощта. Наистина прериите, незащитени от бурите, бяха безлюдни, пък и никакъв дакота не оставаше тук през зимата. Но Камък с рога имаше намерение да се приближи към Черните хълмове, където се разполагаха много биваци за презимуване. Трябваше да се пази там от техните съгледвачи. Да живее като враг на дакота и същевременно като враг на белите мъже в продължение на години сред планинските гори, изглеждаше почти невъзможно. Преди няколко години Матотаупа и Джим бяха намерили подслон за една зима в пещерата, която смятаха за убежище на Великата мечка, и бяха надхитрили бойците на дакота с ужаса от пребиваващия там дух. Би ли успяла подобна хитрост втори път обаче, беше твърде несигурно. Затова Камък с рога потърси други средства, за да изпълни намерението си. Беше дръзко смел, но все пак нямаше намерение да се самоубива.

Когато се спусна нощта, той вече бе начертал своя план. За онова, което смяташе да стори, той освободи от всякакъв товар и юзда и двата коня — кулестия жребец и бялата кобила — и събра всичко, което имаше и което щеше да му бъде неизбежно необходимо, и го натовари на раменете си. Така се запромъква от едно възвишение към друго по потайни пътеки към обраслия с гори планински масив. Двата коня и кучето го следваха. Кулестият жребец приемаше своя господар като някакво яко стадно животно, като някакъв жребец-водач, единствения, когото той признаваше, и по инстинкт се държеше за него. Бялата кобила следваше непрекъснато кулестия жребец, а кучето ги следваше, подчинявайки се на природата и интереса си. И трите животни обаче не държаха определена посока, а се отклоняваха насам и натам, пасяха и ходеха на водопой. При това те се стараеха да не изпускат господаря от погледа и обонянието си. Кулестият жребец бе доволен, че никой вече не го принуждава да върви в редица. Играеше весело с бялата кобила, препускаше през височини и долини и се връщаше обратно с горда походка.

Съпровождан така от конете, Камък с рога напредваше през цялата нощ. Денем почиваше скрит някъде и принуждаваше и животните да лягат край него. Щом паднеше нощният мрак, отново тръгваше на път и пускаше на свобода конете и кучето. Така се придвижва първата, втората, а след това и третата нощ, незабелязан от никого. Вече се бе приближил до гористия планински масив.

Когато наближи полунощ, някакъв шум привлече вниманието му. Той долепи ухо до земята и скоро се убеди, че откъм Черните хълмове насам галопираше с дълги скокове група от четирима до шестима ездачи. Кулестият жребец стоеше под лунната светлина върху едно възвишение и се излагаше открито за погледите на приближаващите се, които, както индианецът предполагаше, не можеше да не са забелязали вече животното, изправено в цял ръст, с изпълнената в очаквателно напрежение стойка, от която то самото веднага можеше да премине в галоп и да изпревари всеки преследвач. Бялата кобила бе изтичала върху същото възвишение и се бе спряла малко по-назад.

Камък с рога предположи, че приближаващите се са индианци. По шума от ударите на копитата можеше да се заключи, че те яздят в редица един подир друг коне с неподковани копита. Сигурно бяха петима ездачи. Ако кулестият жребец не бе привлякъл вниманието им, то те не бяха никакви мъже! Камък с рога не можеше да види още групата им, защото ездачите се прикриваха зад вълнистите възвишения.

Прерийният терен беше песъчлив, донякъде вече каменист. Камък с рога подбра пет-шест удобни камъка, скри ги в кесията на колана си и остави на земята всичкия багаж, който носеше, дори и лъка. Пушката си прехвърли с ремъка на калъфа през рамо. Притича, ниско приведен, с големи скокове насреща на приближаващите се в галоп ездачи. Така, както се приближаваха сега, той предположи, че имат намерение да заобиколят кулестия жребец и кобилата в ниската долина, да обгърнат от всички страни в кръг гребена на възвишението и да изловят прекрасните животни с ласата си. Застаналите спокойно на място коне представляваха благоприятна за тях възможност. Навярно това бяха съгледвачи на дакота, които бяха наблюдавали свободните мустанги още през миналата нощ и не бяха забелязали никакъв пазач наблизо.

Сега шумът на приближаващите се конски копита увери ослушващия се индианец как щяха да се приближат ездачите. Той се скри по техния път зад един затрупан със сняг храст, който предлагаше добро прикритие, и зачака. Събраните камъни му бяха под ръка.

Петимата ездачи се приближиха с тропот и ту сняг, ту прах излиташе във въздуха. Камък с рога ги видя, докато те не можеха да го забележат. Бяха петима дакота, полуголи, млади, но явно отличили се вече бойци, за което говореха перата, стърчащи от тила им, и прекрасните им мустанги. Всички държаха ласо в ръка и яздеха на късо разстояние един зад друг. Скоро обаче те щяха да разтеглят редицата си, за да заобиколят кулестия жребец и кобилата. Преди това Камък с рога трябваше да изпълни своя план.

Неподозиращи нищо, хипнотизирани от вида на жребеца на височината, петимата прелетяха край заснежения храст и скрития зад него човек. Едва последният ездач премина край него, Камък с рога скочи и започна да запраща един подир друг камъните с ръка, много бързо, с голяма сила и сигурно като нож или томахавка. Улучи четирима ездачи по тила с такава сила, че те се повалиха, най-напред последният, после следващият, докато остана само първият. Когато и четиримата паднаха от конете, Камък с рога изтича с големи скокове напред. Първият ездач забеляза, че нещо не беше в ред зад него, и се обърна от гърба на коня си назад. В това време примката на ласото се затегна около тялото и ръцете му и той бе откъснат със завързани ръце от галопиращия кон. Преди още да осъзнае напълно какво се беше случило, ръцете и краката му бяха овързани и ласото отново изтеглено.

Камък с рога се огледа за четиримата повалени ездачи. Те лежаха още в тревата и снега, двама от тях като мъртви. Единият се бе обърнал от гърба върху корема си, четвъртият тъкмо се изправяше на колене. Камък с рога го сграби най-напред изотзад и дръпна ръцете му на гърба. Настана съвсем кратка борба, при която мъжът с вързаните ръце се мъчеше да се освободи. За всеки случай Камък с рога върза ръцете и краката на всички останали.

За конете, които бяха избягали малко напред и сега се спряха в колебание, той не се погрижи на първо време.

Събра оръжията на пленниците си и пристъпи с тях към младия боец, който бе водил групата и сега лежеше с отворени очи, с престорено равнодушие, овързан върху замръзналата, леко заснежена

песъчлива почва. Това беше единственият боец, който бе останал в съзнание. За да го запази в това състояние, Камък с рога го бе заловил с ласото си. Сега победителят остави на земята оръжията на купчинка до този пленник, донесе собствените си вещи, седна край тях и напълни лулата си.

Вързаният млад боец се преструваше, че не обръща никакво внимание на всичко това. Победителят му, който искаше да му остави време да свикне с изненадващото и не много приятно за него положение, продължи да пуши спокойно. В светлата нощ той разгледа внимателно пленника си. Младият човек имаше енергично и открито лице; не беше по-възрастен от двадесет и пет години. Кожените мокасини, високите легини и коланът му бяха грижливо изработени. На врата си той носеше огърлица от мечи нокти, макар и не на сива мечка. В превръзката на челото му от змийска кожа стърчаха забодени соколови пера. Камък с рога го позна. Този млад боец бе участвувал в голямото тържество и се бе числил към тима на Сина на Антилопата. Той беше роднина на Макпиалута, главния вожд, който се ползуваше с голямо уважение. Без съмнение и пленникът бе познал Камък с рога; но с нищо не се издаде.

— Ние се познаваме — заговори го Камък с рога. — Ти си Орлово око, братовият син на Макпиалута. Аз съм синът на Матотаупа. Привлякох твоите бойци и тебе с моя кулест жребец и ви плених, защото искам да ви кажа нещо. Трябва да бъдете спокойни, за да го чуете.

Вързаният млад боец се изправи с един тласък на тялото.

— Можеш да говориш каквото си искаш — отвърна той мрачно и високомерно, сякаш не той лежеше вързан, а победителят му. — Твоят език всякога ще си остане разцепен и аз никога няма да вярвам на лъжите на един човек, чийто баща е предател.

— Дали ще ми вярваш, или не, това за мен няма значение — отвърна Камък с рога, видимо незасегнат от обвинението. — Наистина съвсем ми е безразлично. Но ще пусна и теб, и твоите бойци, макар че много лесно бих могъл да ви убия и да ви прибера скалповете. Можех да го направя още по-просто, като ви поваля направо със стрелите си. Но не исках да го сторя. Ти ще трябва да чуеш спокойно онова, което ще ти кажа, и тъй като ще трябва да съобщиш всичко, което се случи тук, на твоите вождове, ще трябва да им повториш и моите думи. Това

ми е достатъчно, повече не искам. Именно с тази цел ви излових. Вие бяхте малко неблагоразумия. Трябваше да си помислите, че един мустанг не се разхожда само по своя воля нощем и че там, където е кулестият жребец, съм и аз. Тъй като той се движи свободен, вие сте се надявали да намерите само трупа ми, а може би сте се надявали, че вече съм нахранил с месата си там горе в прериите на Жълтокаменната река койотите и лешоядите. Само че малко сте се поизлъгали, сега сами се убедихте в това. И така, слушай! Аз отивам в Черните хълмове. Занапред ще се настаня в пещерата над поляната на южния склон и ще убивам всеки бял човек, когото намеря в горите на Черните хълмове. Дакота няма да убивам. Аз казах, хау! Кажи това на твоите вождове Татанка-йотанка и Макпиалута и преди всичко на Тасунка-витко. Ако Тасунка-витко все още желае да се бие с мен, аз съм готов. Нека изпрати някой да ми нарисува неговия знак с червена боя на скалата под пещерата и още на другия ден аз ще бъда при него. Вие можете и да се опитате да ме убиете, както се убива дивеч при хайка. Това може да ви се удаде някой ден, но ще трябва да пожертвувате за целта много бойци. Можете да ме оставите да живея, тогава ще измрат много бели мъже, тръгнали да търсят злото. Така че — избирайте. Във вашите шатри няма да се върна, освен ако признаете, че Матотаупа е невинен и сте го осъдили несправедливо. Не съм син на предател. Аз казах. Така. А сега, вървете си!

Камък с рога освободи пленниците и отново им излови конете. Младите дакота подкараха мустангите ходом към Черните хълмове.

Камък с рога не ги последва веднага. Остана край своите мустанги през цялата нощ, на следващия ден и още една нощ сред зимната прерия. Едва на втория ден пое, без никакви предохранителни мерки, пътя към гористите планини. Прекоси първите гористи ивици и стигна до реката, която извиваше около планинския масив.

Остави двата си мустанга да се покатерят по обраслия склон, без да слиза засега от коня си. Чак когато достигнаха най-стръмните и най-трудно проходими места, той тръгна пеша, като водеше кулестия жребец за юздата. Заобиколи една отвесна скала, по средата на която зееше тъмна дупка, и стигна височината над нея. Тук той остави конете да го чакат и тръгна да обикаля наоколо да търси следи. Не откри обаче нищо, а пък старите следи бяха оставени от индианци. Така продължи пътя си по-нататък. Изкачва се още дълго и най-после

достигна една сурова ветровита височина, където високи и нискостеблени дървета упорито устояваха на напорите на бурите и на снеговете. Тук той се спря и пусна конете на свобода.

Беше нощ.

Мустангите бяха гладни и заскубаха мъховете. Кучето веднага тръгна да обикаля наоколо и навярно намери мърша в храстите. То също ядеше вече. Камък с рога похапна малко пемикан[2].

След като засити засега по този начин глада си, той заразглежда един голям, обрасъл с мъхове камък. Камъкът беше замръзнал здраво. Доста сили трябваше, да употреби Камък с рога, за да го поразклати и изправи нагоре. Когато отворът, който се показа под камъка, стана достатъчно широк, за да може слаб човек да се промъкне през него, Камък с рога се пъхна вътре и пренесе вещите си в подземния коридор. Тук щеше да бъде занапред неговото временно убежище. Покатери се отново навън и затвори здраво с големия камък скрития вход към пещерата, който неговият баща му бе показал някога. Постара се най-внимателно да не остави никакви следи и да не може да наведе никого на мисълта, че каменният блок крие някаква тайна. Изтри всички следи, без да бърза. След като свърши всичко така, че сам остана доволен от работата си и не можеше да открие никаква следа, облече кожената си дреха и се облегна на едно дърво. Вятърът шумолеше през върхарите на дърветата, совите излязоха на лов. Той беше съвсем сам и започна да разсъждава.

Имаше много време занапред. Зимата, която бе достатъчно неприветлива, за да плаши повечето бели ловци и търсачи на злато, едва-що започваше и индианецът не можеше да разчита, че ще има да се сблъска през следващите месеци с много врагове. Приятели, с които да прекарва времето си, нямаше. В шатрите на дакота, където смятаха Камък с рога за син на предател, нямаше намерение да се мярка, макар и да бе видно, че водените от Тасунка-витко, Татанка-йотанка и Макпиалута племенни групи в Черните хълмове не се отнасяха към него като към враг, нито имаха намерение да го заловят или да го убият. Бяха го оставили да навлезе спокойно в планинските гори. Камък с рога можеше и трябваше да ходи на лов, за да си осигури прехраната и да пази от хищници двата си мустанга. Можеше и смяташе да обикаля наоколо, за да унищожава всеки бял, когото срещнеше по тези места. Това беше задачата, която си постави.

Единствената задача, която му бе останала. Той беше вече само боец, само една силна воля и остър ум, само една система от много добре закалени жили и мускули, система от бързо реагиращи сетива и нерви, които направляваха оръжието, за да убива. Освен това не беше повече нищо друго. В действителност той не беше вече никакъв син, макар че смяташе да вижда баща си всяка година по веднъж. Не беше вече никакъв брат. Нямаше да има шатра, нямаше да се бори да спечели някоя жена. Какво значение щеше да има всъщност занапред това дали ще живее, или ще умре? Омразата беше безполезна страст, пък и Камък с рога знаеше твърде много. Знаеше, че може да убива бели мъже, но знаеше също така, че непрекъснато щяха да идват все повече бели мъже. Онова, което той вършеше от омраза, в последна сметка се оказваше безполезно. Приятелство и любов обаче бяха зачеркнати от неговия живот, защото той бе изключен от всяка общност. Каква полза имаше от това, че бе станал боец, че бе спечелил съревнованието във всички игри, че бе устоял на Танца на слънцето и че се издигаше над останалите мъже?

Той беше сам, син на предател и отвред подозиран като предател.

Обзе го огорчение, каквото никого досега не бе изпитвал. Ако беше по-волен характер, можеше още веднъж през живота си да се наплаче, както бе сторил това като дванадесетгодишно момче при сбогуването си с планинската долина, където бе живял заедно с баща си едно цяло лято, изпълнен с голяма надежда. Обаче той не бе приел държането на боец само външно. Тежкият живот бе оставил върху него такъв отпечатък, че той би изпитал срам пред себе си да се поддаде, на чувствата си и да заплаче дори тук сред пълната самота. Очите му останаха сухи. Толкова сухи, че почти го болеше да раздвижи клепачите си. Мислите му взеха друга насока и от тях израсна твърдо решение да оказва занапред отпор на всички и на всичко.

Когато слънцето изгря, той не го погледна. Отведе животните до близкия извор, пи след тях и нареди на животните да останат там. Върна се до каменния блок, съблече отново коженатa си дреха и се вмъкна в пещерата, която искаше да претърси и проучи по-навътре като свое бъдещо убежище.

Придвижваше се лесно в пълния мрак, макар че бе минал по този дълъг и труден път само един-единствен път преди години заедно с баща си. Коридорът слизаше дълбоко навътре, чак до разклоненията.

Камък с рога избра да продължи по тесния и ронлив коридор, за който знаеше, че води към едно по-голямо помещение. Оттук можеше да прониква само бавно напред. На места трябваше да разчиства откъртен камънак, за да може изобщо да се придвижва по-нататък, и въздухът стана задушен.

Най-после опипващите му ръце и крака усетиха, че пещерният коридор се разшири. Беше стигнал до онази пещера, където преди години бе намерил заедно с баща си животински и човешки кости и събрани златни зърна. Едно ужасно мечо ръмжене бе изплашило и прогонило оттук на времето него и баща му.

Камък с рога не светна.

Продължи само да опипва всичко наоколо. В по-голямото разширено помещение въздухът отново беше по-добър. На земята лежаха разхвърляни кости. Дори имаше повече, отколкото преди години. Някои от тях навярно бяха още пресни, защото миришеха. На Камък с рога се стори дори, сякаш дочу нечие дишане, но когато наостри слух, предположи, че отново се бе излъгал. Най-после седна да си почине, опрял гръб на стената на скалистата пещера. Помещението беше влажно. От стените се стичаше вода. Тя се събираше на отделни места в малки вдлъбнатинки на скалата. Тук нямаше да умре от жажда. Камък с рога щеше да чака, за да разгадае загадката на тази пещера.

Чака доста дълго, без да се случи абсолютно нищо.

Най-после трябваше да реши дали да излезе от пещерата, или да си позволи да преспи за малко тук. Реши да стори последното. Преди да се отпусне в състоянието на беззащитност, все пак тръгна да провери още веднъж изхода на помещението на противоположната страна на входа. Промъкна се опипом дотам, увери се, че на това място ходът и стаените бяха сухи, и седна. Изпуши една лула, облегна се на стената и затвори очи, тъй като и без това не можеше да различава нищо в пълния мрак. След като се ослуша още известно време, без да долови нищо, той се отпусна в дълбок сън. Засънува, че лежи в родната бащина типи на мека постеля. Сънят му беше много настойчив. Видя насъне завивките върху пода на шатрата, трофеите, които висяха по коловете в бащината му типи, кожата на огромната гризли, която Матотаупа бе убил. Всичко му се струваше съвсем

действително. Уинона и Унчида дишаха като заспали под своите завивки.

Когато се събуди, най-напред бавно достигна до съзнанието му, че се намира в скалиста пещера, а не в шатра. Беше се свил в съня си и бе потънал малко встрани и бе променил по този начин стойката на горната част на тялото си. Стори му се, че все още е в полусън, защото това, върху което лежаха тилът и раменете му, не беше скала, а беше меко и топло. Като родните завивки.

Беше меко и топло. И космато! Беше действителност.

Камък с рога не се помръдна, но съсредоточи всичките си мисли. Не спеше вече, не сънуваше вече, не лежеше в бащината шатра, а в една мрачна скалиста пещера. Тилът му обаче бе намерил някаква топла, мека, космата опора, която също не се помръдваше като него. Започна да преценява мислено какво можеше да представлява тази изненадваща и тайнствена опора. Без съмнение беше живо тяло. Добре закръглено тяло, с меки, твърде дълги косми. Камък с рога не беше облечен в дрехата си; възприемаше ясно и най-лекия допир. Дори топлината му бе много приятна. Ако се предположеше обаче, че космата опора няма да се раздвижи неочаквано. Съвсем внимателно, без да помръдва дори ни най-малко тила и раменете си, индианецът измъкна ножа си от канията. Зачака така и разсъждаваше какво ли можеше да се е случило по време на съня му, без да го разсъни. Горната част на тялото му се бе смъкнала малко встрани, а може би и обраслата маса също се бе раздвижила. По този начин те се бяха доближили, той и непознатото чуждо тяло.

Трябваше, преди да заспи, да претърси още по-основно изхода на коридора, който водеше навътре към планината. И ето че сега лежеше гръб о гръб с една огромна мечка, която сигурно бе заспала тук зимния си сън.

Всеки бял човек в това положение би изпаднал в ужас, като си помислеше за костите и черепа, които лежаха разхвърляни по пода на пещерата. Камък с рога обаче изведнъж се почувствува приютен. Козината, която усещаше на тила си, беше съвсем различна от всички мечи козини, през които бе прекарвал ръка при убитите животни. Беше по-мека, с по-дълги косми. Мечката, на която индианецът беше подпрял гръб, сигурно беше необикновено едра.

Камък с рога разбра, че се намира до Великата мечка.

Не се помръдваше и вътрешно вече не бе никак неспокоен.

Прекара като в полуунес или сън още доста часове. Ножа си все пак стискаше в ръка.

Изведнъж тялото зад него се раздвижи.

Индианецът скочи със светкавична бързина от мечката, побягна през пещерния коридор и се скри навътре в тесния и ронлив проход. Там огромното животно не можеше да го последва, това беше сигурно.

Но мечката сякаш и нямаше такова намерение.

Тя оповести с ужасяващо кънтящо ръмжене събуждането си и закрачи тежко към вътрешността на планината. Камък с рога чуваше влаченето на мечешките лапи. Чу и един отекващ вик, вик на ужас на силен мъжки глас. Още веднъж прокънтя потресаващото ръмжене, после в пълния мрак на планината отново настана пълна тишина.

Камък с рога се оттегли с възможната най-голяма бързина обратно през ронливия проход, за да стигне изхода към поляната. Сред задушливия въздух пот обля тялото му и той стигна най-после задъхан до канарата, която затваряше тайния вход на пещерата на върха на планината. Отмести камъка, покатери се навън и пое дълбоко студения свеж зимен въздух. Не си даде време да отпочине. В пещерата бе имало човек, който бе избягал от мечката. Ако звярът не го беше убил, то бягащият сигурно щеше да излезе от пещерата през отвора на отвесната стена на южния склон. Това беше първата най-близка възможност за бягство и затова индианецът искаше да изчака и залови там неканения посетител. Забърза по гористия склон надолу.

Настана утро. Това сигурно вече беше второто утро, след като Камък с рога бе влязъл в пещерата. Мъглите, които трептяха между дърветата, просветляха, снегът заблестя.

Индианецът достигна отвесната скала, по средата на която зееше като черна дупка един от входовете към пещерата. Легна и загледа внимателно надолу. Веднага разбра, че бе дошъл късно; пълзенето през тесния пещерен проход му бе отнело твърде много време. Под отвесната скала се бяха отпечатали пресни, дълбоки следи от стъпки. Беглецът сигурно бе скочил от отвесната скала върху горската почва. Отпечатъците бяха от здрави подметки и токове, от ботушите на бял човек с извънредно голям крак. Те водеха надолу през гората. Камък с рога скочи на крака; искаше веднага да тръгне по следата. Не беше трудно да я последва, пък и сигурно нямаше да се затрудни много да

настигне беглеца. Когато се изправи, той хвърли бърз поглед наоколо, не с някаква определена цел, а поради навика да бъде предпазлив.

В този миг забеляза дулото на пушка, която се подаде недалеч от него иззад ствола на едно дърво. Индианецът се хвърли на земята, в това време изстрелът прокънтя. Камък с рога усети удар в главата, преметна се презглава, полетя по отвесната скала и после по склона надолу, докато се спря между храстите. Беше се свил на четири при падането, така че главата и крайниците му останаха невредими.

Падането бе щастие за него, защото по този начин стрелецът не даде втори изстрел. Кръв течеше от главата на Камък с рога, беше получил и много отоци. Но той веднага разбра какво се бе случило и какво му предстоеше сега. Трябваше без дългострелно оръжие да поеме борбата с опасен враг. Докато багрите и формите все още се сливаха пред очите му, той отново събра силите си. Превърза набедрената си кърпа около главата, за да не оставя кървави следи, и докато погледът му бавно започна да се избистря, той се запромъква през гората надолу към реката.

Другият трябва да бе видял, че Камък с рога не носеше пушка. Индианецът се ослушваше, защото очакваше, че неприятелят му ще го преследва, но за негова изненада другият не тръгна надолу по склона, а се заизкачва нагоре. Вървеше така бързо и без да обръща внимание на нищо, че Камък с рога дълго още го чуваше. Индианецът с удоволствие би тръгнал отново по следите на този измъкнал му се човек, но си каза сам на себе си, че с ранената глава сега в никакъв случай не би бил достатъчно бърз и сигурен, за да успее да настигне другия и да го надвие. Трябваше да се задоволи само с това, да се отскубне от неприятеля. Затова продължи да се смъква надолу към реката, съвсем близо покрай бивака на дакота, който бе разположен на горската поляна под отвесната скала.

Когато стигна реката, пи жадно, за да навакса загубата на кръв, и се, скри зад една канара, която познаваше още от момчешките си игри.

В тишината на зимното утро горе по планината все още се чуваха шумни стъпки. Неочаквано там някъде се поде вой. Звуковите вълни на запратени с ярост псувни се смесиха с шума от чупещи се клони и от ядни удари на конски копита. Отекна нов вик, нададен от същия глас, както в пещерата, после човекът зафуча надолу, по склона, но не натам, където лежеше сгушен Камък с рога, а по на изток.

Бягство и преследване, скокове на тежки крака, удари с копита кънтяха надолу през гората. Не се разнесе обаче никакъв гръм.

Все пак първият беше достатъчен, за да хвърли в тревога бойците на дакота, които бяха издигнали своите шатри на горската поляна под отвесната скала и входа към пещерата. Камък с рога дочу викове в гората и се надяваше, че бойците на дакота ще успеят да настигнат бягащия неприятел.

Тази му надежда обаче не се осъществи. След известно време се, чу ниският тон на бойната свирка, която викаше мъжете да се върнат обратно. Трима от тях минаха покрай реката. Камък с рога ги чу да говорят и разбра от ядните им думи и отговори какво се бе случило. Беглецът бе настигнал собствения си кон и бе се отдалечил с него в прериятa, където те не можеха да го настигнат пеша. Докато бойците се върнаха да вземат своите мустанги, той щеше да набере голяма преднина. Затова вождът им бе заповядал да преустановят преследването.

Тримата бойци се отделиха от брега на реката, без да открият Камък с рога зад канарата. Възможно е и да го бяха видели, но не се издадоха. Между поселилите се в Черните, планини дакота и Камък с рога сякаш се бе установил някакъв своего рода местен мир.

Когато остана отново сам, той хвана една риба, изяде я и после тръгна бавно нагоре през гората. Искаше да се върне при своите коне, при кожената си дреха и при завивките, които щяха да му бъдат необходими през следващата нощ, защото бе ранен.

Придвижвайки се през гората, той свирна на кулестия жребец, който веднага дойде. Животното не беше ранено, Камък с рога го яхна, за да пести силите си, и проследи донякъде, следите от борбата, която се бе разиграла между мустанга и бягащия бял човек. Жребецът навярно бе подредил добре този мъж, който сигурно бе искал да го хване и да го яхне. Камък с рога откри край следите от борбата в един храст и пушката на избягалия и така можа да си изясни защо той не бе стрелял повторно. Беше добра двуцевна пушка, но тъй като липсваха куршуми, Камък с рога не можеше да я използува. Все пак той взе оръжието за всеки случай и се учуди как бойците на дакота не го бяха забелязали.

Щом стигна своето убежище, Камък с рога превърза раната на главата си. В положението, в което се намираше, не можеше да си

позволи да боледува дълго. Отпочина си, после тръгна със стрела и лък на лов, за да си набави необходимата храна. Чувствуваше се несигурен върху краката си, но все пак вярваше, че ще успее да се прицели точно.

Когато слънцето изгря на следващото утро, Камък с рога тъкмо бе зает да корми и одере кожата на една сърна. Вълчото куче трепереше с цялото си тяло в радостно очакване на богатата гощавка. Сам Камък с рога изяде малко парче месо. Бе се научил, че раните зарастват по-бързо при оскъдно хранене. Кучето получи вътрешностите и кокалите. Останалия голям припас от месо индианецът прибра в своето убежище. През зимата месото дълго можеше да се запази прясно. Сега вече индианецът можеше да остане да почива, докато раната на главата му зарасне. Да тръгне в това състояние да преследва опасен враг, би било съвсем неразумно. Така Камък с рога се отказа с болка на сърцето да препусне със своя кулест жребец по следите на беглеца.

Утринното слънце, което стопляше в гората закусващия Камък с рога, огряваше и заснежения блокхаус на Беззъбия Бен. Стопанинът седеше в тъмната къща, където нищо не се бе променило. Седеше на масата в задния ляв ъгъл. До него седеше жена му Мери, прекъснала метенето по средата, което инак тя никога не допускаше. До него седеше и дъщеря му Джени, която тъкмо бе сложила чаши с бренди за всички на масата. Вниманието на семейството бе насочено към един стар гост и клиент, който отново неочаквано бе изникнал преди пукването на зората отнякъде. Потъналият му в пот, останал съвсем без сили кон, стоеше с увиснала глава и окървавени страни в заграденото за коне място откъм тясната стена на дома. Ездачът му се бе възползувал от шпорите си най-безогледно.

Гостът на масата на Беззъбия Бен дъвчеше, мляскайки, грамадно парче бизонско месо, след това гаврътна чаша бренди. Той също изглеждаше уморен, макар че чертите на лицето му издаваха готовност да се бори. Той бе около тридесетгодишен. Червеникавата му коса беше гъста. Покаралата ниска брада се бе проточила около дългата издадена напред брадичка и около бузите. Устата беше широка, резците му бяха започнали да се издават леко над долната устна, От спуснатите надолу ъгли на устата му, яростният израз на очите

показваха, че той бе в настроение, което дори и печеното бизонско месо не бе успяло да оправи.

— Аз шут ли съм? — нахвърли се гостът върху кръчмаря и остави Джени да му напълни отново чашата.

— Може да те вземе човек и за такъв — отвърна Бен дръзко и същевременно внимателно. — Казвам само „може“! Всъщност ти си един прославен пограничен жител, макар и останал без пушка…

— Затваряй си беззъбата уста и си пести намеците! Такова нещо, каквото аз преживях, ти, блокхаусова въшко, никога досега не си преживявал! Най-напред мечката отново ми изръмжа в ушите и тъкмо побягнах колкото ми сили държат…

— А кой те кара да вървиш все самичък в тая проклета пещера?…

— Дръж си устата, ти казах! Тъкмо излязох от пещерата и хоп, отсреща ме дебне Хари! Имах късмет все пак. Бях се скрил, за да проследя мечката, когато това дяволски хитро добиче се подадеше на изхода от пещерата. Нямах намерение да стрелям, защото дакота са разположили бивака си наблизо. Но ето че Хари ми се изпречи точно срещу дулото…

— И? — попита Бен, като от напрежение не затвори дори устата си.

— Тогава ти стреля? — подтикна го да говори Джени.

— Стрелях. Дали съм го убил, не съм сигурен. Нямах време да ида да го погледна, след като се отърколи по отвесната скала. Исках да настигна коня си, защото бойците на дакота сигурно бяха чули изстрела ми. В този миг обаче по пътя ми дотърча някакво добиче… истинско дяволско добиче.

— Някой огромен елен?

— Ти си огромен елен! Един мустанг, не си виждал досега такъв звяр! Аз подтичвах, за да го яхна, че като се нахвърли отгоре ми оня ми ти мустанг, сякаш искаше на място да ме смаже и стъпче с краката си!

— Гръм и мълния! Че има ли такива мустанги?

— Не си виждал ти такива! Оставих веднага гадния звяр на мира, но той вече ме бе взел на мушка и тръгна подире ми!

— И ти търти да бягаш! — Бен избухна в гръмък смях.

— Точно така. Отново побягнах! Спестете си глупашкия смях! Червения Джим, Лисицата, бяга пред един мустанг! За пръв път се

случва такова нещо!

— Не, просто невероятно! — Бен заклати глава.

— Добре ме подреди тоя звяр!

— Вижда се. Ще ти трябва нов жакет, нова пушка! Откри ли поне златото в пещерата?

— Трици съм открил! Мечки, умопобъркани мустанги и на всичко отгоре и Хари, само той ми липсваше! Откъде ли цъфна изведнъж!

— Може би вече е мъртъв? — опита се да успокои възбудения си гост кръчмарят.

— Ти ще трябва да се пооослушваш през следващите дни. Такива неща се говорят от уста на уста — дали някой е умрял, или не е.

— Баща му веднага ще го научи — обади се Бен. Червения Джим остави чашата, която тъкмо бе поднесъл отново към устата си.

— Баща му ли? Топ? Че той жив ли е още?

— Преди два дни идва при мене.

— Ай, ай, ай, ай, ай! Идвал при тебе? Заедно с Хари?

— Не. Изглежда, те отново не могат да се понасят. Всеки върви по собствените си пътища.

— Все още ли? Тъй, тъй, тъй, тъй, тъй. Това е нова възможност. Ще се върне ли Топ отново тука?

— След три дни, така каза, и тогава смята да се установи при мене за постоянно.

— Хм. Хм. Плаща ли?

— Топ плаща винаги — намеси се остро госпожа Мери.

— Слушай, Бен, ти наистина имаш право, като ме питаш защо отивам все сам в тая дяволска пещера. Аз наистина смятах сам да се справя, ти много добре го знаеш…

— Не съм забравил как ме изхвърли оттам!

— То беше само за твое, добро; сега ти си се подредил по-добре от мене. Моя грешка беше обаче, дето исках да се справя сам.

— Виж ти, великата Червена лисица станала най-после благоразумна след осем години!

— Трудно е да бъдеш благоразумен, когато живееш само сред глупци. Като си спомня само за оня Шарлеман, какво ми натресе на главата, когато бях решил да го използувам веднъж!

— Има и други, освен него!

— Ще тръгнеш ли с мен, Бен?

— Не — отвърна кръчмарят, преди още госпожа Мери да успее да отвори уста. — Тогава бях готов да работя с теб. Сега обаче ще трябва да си намериш други помощници.

Джим продължи да пие и да разсъждава.

— Виж какво ще ти кажа, Бен. Най-важното ще бъде да кажеш на Топ, когато той отново дойде при теб…

— Нима няма да останеш дотогава тук?

— Не искам. Той ще почне да ме разпитва много настойчиво. По-добре ще бъде ти да свършиш тая работа. Не си длъжен да знаеш всичко с подробности. И така, ще разкажеш на Топ, че съм бил там горе на лов… на лов, разбра ли… и изведнъж Хари ме е открил и ме е нападнал, макар че не е имал никакво основание. За да спася живота си, аз съм се скрил зад едно дърво и съм стрелял по него. След това съм избягал при тебе. Разбра ли?

— Аха, тъй, тъй, разбрах.

— Женските разбраха ли също?

— Ако си платиш сметката, разбрала съм — отвърна Мери. — С удоволствие бих ти помогнала срещу тия червени свине, но искам да си прибера парите.

— По изключение ще ти доставя това удоволствие, Мери.

— И после какво? — попита Бен. — Искам да кажа, когато Топ ме попита къде може да те намери, какво да му кажа?

— Не знаеш нищо и той не бива да тръгне, да ме търси, докато аз не го намеря сам. Ще трябва да събера неколцина надеждни момчета, с които ще мога да си свърша работата. За уговорката ми с тях Топ няма нужда да знае нищо. Надеждни момчета се намират също така трудно, както и злато. Но аз вече си мисля за някои…

— Бил Петльобореца?

— Той пък къде се е заврял?

— В Омаха, в една кръчма. Мога да ти я опиша.

— А Том къде го отвея вятърът?

— Том без шапка и без обувки ли? Той е станал солиден човек. Отворил си е магазин в града.

— Солидните мъже са най-добрите, само да успее човек да ги кандардиса!

— Ами че тогава… Томас и Тео?

— Там горе при Адамсън ли? Малко ми е далече, пък и те двамата са големи дърдорковци! Адамсън обаче има син, един хлапак… ще видим тая работа.

— Нашият малък мърльо?

— Мърлявия Джоузеф! Не е за пренебрегване. — Червения Джим изпи още една чаша. — Значи, нощес тръгвам — заключи той. — Възможно е Хари да е останал жив. Той е жилав като котка. Затова аз по-добре да се изпаря междувременно. След година-две ще се върна отново с група добре подбрани момчета. Ще се върна пак. Аз не съм някакъв шут! — Той се изправи. — Дай ми една пушка, Бен, която наистина да може да стреля!

— Плащай! — каза Мери.

— Топ ще плати! — подвикна Джим, Червената лисица. — Довиждане!

Той блъсна с юмрук Мери, която искаше да го задържи, отскочи край Бен, който само направи опит да го хване, и сграби пушката на кръчмаря, която стоеше облегната на стената. Щом хвана оръжието в ръка, той излезе спокойно от къщата.

На вратата се обърна още веднъж назад, изпрати на Джени въздушна целувка, удари се с плясък по бедрото и опипа като на игра дръжката на револвера си.

Когато Бен се реши да се усмихне кисело, Червения Джим тръгна успокоен към заграденото място, където стояха конете, остави там собствения си преуморен до краен предел мустанг, избра си един млад кафяв жребец от конете на Бен и се понесе с револвера в ръка край отворената врата на къщата в бърз галоп на изток.

Бен, Мери и Джени стояха в помещението на кръчмата. Чуха през отворената врата тропота на галопиращия кон, който се отдалечи надолу по течението на реката.

— Тоя проклет измамник! — избухна Мери. — За нищо не го бива! Само се преструва с това негово злато! А нас ни скубе, както селяните си скубят кокошките!

— Лесно ти е да крещиш сега! — отвърна грубо Бен.

— Парцал си ти, а не мъж! Оставяш се непрекъснато да те мами като последния глупак!

— Топ ще плати. А ти млъкни и измети стаята.

— Ще кажа на Топ всичко както си е било. Всичко ще му кажа!

— Ще си държиш устата, разбра ли!

— Ще му кажа!

Бен удари Мери в лицето. Бузата й посиня, от носа й шурна кръв. Той замахна да я удари повторно, ала Джени скочи между тях.

— Остави мама на мира! Пияница такъв, бандит с бандит! Ние ще си вървим, и двете! Досега аз все държах за тебе, но сега и на мен вече ми преля! Другаде ще изкараме много повече, отколкото при теб, кожодер такъв!

— Че вървете си де! — изрева Бен. — Не стига, че ви хрантутя толкова време, ами и ще ми противоречите! Не ми трябвате! Хайде, махайте се!

Мери обърса с ръка кръвта от носа си и изгледа за миг мъжа си мълчаливо. После решително се обърна. Събраха двете с дъщеря си своите вещи. Свързаха вързопите, взеха оръжието си и изведоха своите коне. Бен излезе пред къщата.

— Я не правете глупости, щурави женски! — извика той.

Мери обаче, изглежда, не желаеше повече да погледне Бен. Джени вече яхаше коня си.

— Деца, полудяхте ли! — завика Беззъбия. — Сериозна жена бяга ли заради такава една лека плесница!

Мери все пак се извърна още веднъж към мъжа си.

— Не е само заради това — каза тя със спокойствие, което изплаши Бен и унищожи всяка надежда. — Заради всичко. Както и Джени ти го каза! Ние двете можем да вървим отново да работим някъде другаде. Където Джени ще може поне да си намери по-добър съпруг, отколкото тук при теб. Бен… дърво се отсича със сто удара на брадва, но пада на земята при последния. Това е. Бъди здрав! Страхувам се обаче, че ще свършиш зле.

Жените подкараха конете си.

Тропотът от копитата и на тези два коня скоро изчезна от слуха на Бен в далечината.

— Проклета женска паплач! — продължаваше да ругае под носа си Беззъбия. — Да ме оставят сам посред зима с всичката работа!

Той се върна бавно в блокхауса, пое метлата, която Мери бе оставила, и доизмете помещението на кръчмата. Прибра чашите, изми ги, после влезе в пристройката, за да избере от своя малък запас там една добра пушка за себе си.

— Тази ще я бива — каза си на глас, след като я избра, и добави за собствено успокоение: — Топ ще плати всичко. Такава история ще му разкажа, че ще го накарам да се трогне до сълзи. Ще му дам квартира за през цялата зима, за да няма нужда да живея сам сред тоя омагьосан край. Той може да стреля наистина, пък и да пие може. Той плаща. Той е точно човекът, който ми трябва. Така си е!

Откакто Матотаупа и Камък с рога се намираха отново в прериите на дакота, бяха минали зимата и лятото след нея.

Отново бе настъпила зима. Беше люта и дълго не искаше да свърши. По времето, по което вече трябваше да настъпи пролетта, Скалистите планини бяха още целите покрити със сняг, далече надолу до предхълмията. Наистина денем белите възглавнички по боровите клони започнаха да се топят, но през нощта водните капки отново замръзваха на ледени висулки, които блестяха заран на слънцето.

Един влак, който пътуваше по дългата линия от Сан Франциско до Чикаго на изток, тъкмо бе минал последния главозамайващ виадукт в Скалистите планини и се спускаше, пухтейки, от планините през гористата местност към голата висока равнина. Свечери се. Влакът вече бе задминал железопътната станция до последния временен форт в планината. Сега той поемаше през една безкрайна и на вид гола степ. Строителният лагер, който бе разположен по-рано тук, отдавна вече беше вдигнат. Друга станция не можеха да очакват още дълго време.

В пътническия влак край едно място до прозореца с поглед на север седеше възрастна дама, която, изглежда, доста старателно поддържаше външността си и бе напудрила силно лицето си. Тя дъвчеше бисквита и гледаше отегчено навън пейзажа, който не предлагаше, на окото никаква промяна. Голата прерия, по която не растяха никакви дървета, се беше проточила вълниста чак до хоризонта, където бледнееха последните зари на вечерния заник. Над земята вече падаше мрак и на небето светнаха първите звезди.

— Ужасна местност и абсолютно безполезна! — рече старата дама. — Дори и за отглеждане на добитък не става. Кейт, подай ми, моля ти се, пак книгата!

Бледата девойка, която седеше до възрастната дама, отвори една чанта и подаде искания роман. Възрастната дама се задълбочи във въображаемата история и сякаш забрави своето обкръжение. Двама господа, които седяха доста отпуснато на местата си и привидно бяха

заспали, отвориха веднага очи. Девойката прецени, че единият е около тридесетгодишен. Той не беше облечен елегантно, но добре и с преднамерена небрежност в отделните подробности. Кафявата коса, към която собственикът й, изглежда, единствено проявяваше най-голяма грижа, вече бе започнала да оредява и затова изискваше повече внимание от страна на този тридесетгодишен мъж, който в никакъв случай не желаеше да му оголее темето. Лицето му изглеждаше интелигентно. Върху чертите около устата и очите му напрежението, алкохолът и някаква повърхностна жажда за живот, както и известно пренебрежение към хората бяха оставили своите следи; с течение на времето тези следи се бяха врязали още по-дълбоко, така че можеха да бъдат забелязани и от непосветен.

— Гола местност — обърна се господинът към девойката, като се усмихна пренебрежително по отношение на местността и любезно към спътничката си, с която искаше да поведе разговор.

Девойката беше навярно около седемнадесетгодишна. Беше облечена в тъмна рокля, със стегнат корсаж и затворена високо догоре блуза. Дрехите й бяха от скъпи и хубави платове, твърде тежки и твърде неудобни за тази младежка фигура, за която можеше да се предугади, че е нежна и подвижна и ако не беше така притегната, би изглеждала дори гъвкава.

Преди още девойката да може да отговори, се намеси и вторият господин. Той изглеждаше още съвсем млад, не повече от двадесетгодишен. Кожата на лицето му беше гладка и изпъната. Беше много строен, елегантен и се движеше с подчертана сигурност, която проличаваше дори когато погледнеше джобния си часовник.

— Наистина, гола местност — потвърди той, тъй като сигурно нищо друго не му хрумна.

— Съвсем подходяща да пътува човек през нея нощем — продължи тридесетгодишният.

— От гледна точка на липсващите й природни красоти, действително — потвърди повторно елегантният двадесетгодишен мъж.

Върху лицето на девойката се появи усмивка, малко отегчена, малко развеселена, малко злорада.

— Наистина — каза тя, — пък и само гледната точка на природната красота може да има някакво значение.

И двамата господа вдигнаха брадички с рязко движение, и двамата загледаха девойката вече не само с усмивка, но и с лека изненада. Не бяха съвсем сигурни дали младата дама искаше да се надсмее над някой от тях или и над двамата едновременно, или пък думите й бяха казани сериозно. През време на досегашното пътуване трябва да бяха забелязали вече, че седемнадесетгодишната девойка не представляваше някакво превзето същество, а проявяваше неочаквано здраво отношение по различни въпроси. Тя изглеждаше безпомощна и неопитна, като грижливо пазено четиринадесетгодишно момиченце, после изведнъж добиваше вид на по-възрастна, отколкото беше, и съвсем опитна в преценката на всички егоистични хитрини. С една дума, имаше нееднородния характер на млад, потискан, но все пак мислещ човек.

Двамата млади мъже се бяха запознали едва във влака.

Въпреки разликата във възрастта единодушието в мисловните и чувствените им реакции ги представяше, независимо от различните им преживявания, като енергични и целеустремени хора, които без да са гениални, бързо се надяваха да си пробият път. И двамата не можаха бързо да оформят в съзнанието си отговора на забележката на девойката. Старата дама вдигна глава от книгата. Свали очилата си, хвана лорнета в ръка и изгледа укоризнено девойката.

— Кейт, какви безсмислени забележки правиш понякога! Никой не може да живее само от природни красоти! Но ти толкова приличаш на баща си, който също не умее да борави с пари!

Младите мъже сведоха скромно погледи, за да покажат, че не са чули укора, който можеше да засрами девойката. Кейт се бе изчервила не заради себе си, а заради баща си, когото тя обичаше и му се възхищаваше.

След изненадващото нападение на дамата двамата господа веднага разбраха, че не биха могли да постигнат целта си по прекия път, а само чрез заобикалки, и веднага поеха по този заобиколен път, защото не искаха да губят време и в уреждане на частните си отношения.

— Колко невъобразимо много сте права! — рече угоднически тридесетгодишният с оредялата коса. — Тая земя тук никак не се рентира. Тя не представлява нищо друго, освен необходима, но грозна основа за тази железопътна линия.

— В този смисъл обаче играе важна роля — добави по-младият и по-елегантен младеж.

— Това би могло да се каже — потвърди първият още веднъж собственото си мнение.

— Кейт — рече заповедно старата дама, — вземи, прибери отново книгата.

Девойката се подчини.

— Извади ми, моля ти се, пак вестника! Можеше сама да се сетиш за това!

Девойката се подчини, без дори да направи опит да се защити.

— За жалост, вестникът е твърде стар — рече напудрената дама, но все пак се зае да разучи основно курса на акциите и статиите за тенденциите за спадането и покачването им. Изглежда, остана доволна от това и след като накара девойката да й подаде още една бисквита, започна да чете съобщенията за убийства и нападения за кражби.

— Броят на престъпленията е нечувано голям!

— Нечувано голям! — повториха двамата господа като из едно гърло.

— И вие смятате така, нали? Просто не е за вярване какви неща могат да си позволят тия бандити. Ето, вижте тук например! В Черните хълмове се движи някакъв звяр или убиец — или някакъв зверски убиец, или убиващ звяр! Никой не може да види този призрак, освен онези, които той убива и които след това не могат да кажат нищо. Така или иначе, това е ужасно и златотърсачите намират смъртта си един подир друг. Вече втора година! Бил нападнат и някакъв влак! Най-напред разхлабили релсите… — Възрастната дама млъкна, намести по-добре очилата си и прочете още веднъж. Обаче и това, изглежда, не й се стори достатъчно сигурно. — Кейт! Я прочети тук! Та това е невъзможно…

Девойката пое вестника. Тридесетгодишният, който седеше най-близо до нея, се опита да чете статията заедно с нея.

— Действително! — извика той след това. — То отново се е случило на същия участък, по който пътуваме ние!

— Но, всемогъщи боже! Защо казвате „отново“, господине?

— Може би защото това тук е нещо обикновено — допълни брутално елегантният двадесетгодишен господин. Явно бе решил да се опита да се наложи по този начин. — Или може би зад вашето

„отново“ се крие някакво лично преживяване? — попита той другия господин.

— Точно така. — Тридесетгодишният беше много доволен от обрата, който взе разговорът. — Тук, в тази проклета местност, един небезизвестен индианец едва не ме отрови.

— Ааа! — Възрастната дама се настрои неприязнено. — Господа, моля ви, никакъв цинизъм! Моите нерви не издържат на такива неща! Аз не пътувам по тази линия за удоволствие. Ние трябва непременно да се върнем в Омаха!

— Където и ще пристигнем, сигурно ще пристигнем! Можете да бъдете напълно спокойни! Аз познавам тази линия като собствения си джоб! — Тридесетгодишният се изпъчи надменно.

— Значи, и вие знаете — продължи да го предизвиква по-младият, — че от две години насам някаква загадъчна банда е направила несигурна тази линия?

Страните на девойката отново се изчервиха. То не й стоеше зле.

— Наистина ли? Какво знаете вие за това?

— Кейт — намеси се старата дама, — никакви истории за страхотии вечер! Не обичам такива неща, пък и не е здравословно. А и твоите нерви не издържат на такива неща, откакто преживя като дете оня шок в Минесота… Но, значи, вие познавате тази линия, господине?

— Участвувал съм в строежа й — похвали се мъжът с оредялата коса под маската на скромен равнодушен тон и се възползува от възможността да се представи: — Хенри Хенри.

— Добре звучи. Име на фирма ли е това?

— Инженер.

— О, това е много успокояващо по тази линия.

— Роуч! — представи се и по-младият. — Лейтенант. Възрастната дама плесна с дебеличките си дребни ръце.

— Какво приятно съчетание! Каква сигурна защита за нас! Хайде, разказвайте, разказвайте! Значи, тук действувала, някаква загадъчна банда?

— Лельо Бети — предупреди Кейт, — моля те, пази си нервите!

— Ах, дете, мълчи! И така? — Очите зад лорнета жадуваха за страхотни истории.

Двамата господа се спогледаха и решиха на първо време да не се конкурират повече, а да си подхвърлят взаимно топката. Това, че пътуваха в полупразния вагон заедно с една богата леля и с нейната нещастна племенница, приета за отглеждане като храненица, им бе съобщено вече малко след Сан Франциско. Тази племенница сигурно не бе лоша партия за един млад човек, който смята да направи кариера.

— Загадъчното в цялата тази история е — започна Хенри, — че бандитите, изглежда, не са банда. Не могат да се намерят никакви следи, които да говорят за някаква по-голяма група. Всъщност изобщо не се намират никакви следи, дори и такива, които да ни отведат до проклетите дакота, които ние най-напред подозирахме. Неочаквано обаче бе разхлабена по майсторски начин една релса, явно с добър и естествено — откраднат инструмент. После един машинист бе застрелян насред път!

— Но това е ужасно! И какво предприеха срещу това?

— Напълно успешни мерки. Бяха заловени и обезвредени три банди безделници.

— Засега полицейските части в тази област се подсилват много — побърза да добави лейтенантът. — Ще изтребим тия дакота, преди още да могат да помислят за някакво въстание или за по-нататъшни безчинства!

— Но защо пък изведнъж въстание! — извика старата дама.

— Просто така го казах, разбира се, че няма да се стигне до това след взетите от нас мерки! Страната ще се цивилизова.

— И моят баща все така казва — намеси се Кейт. — Той е офицер и скоро ще замине в една погранична станция много напред в северните прерии.

Възрастната дама успя да отклони младите господа от тази забележка.

— Щом индианците бъдат усмирени, ще престанат и всички престъпления и организиране на банди! — рече натъртено тя.

— Но не казахте ли вие, че престъпленията не са дело нито на индианците, нито на някаква банда? — попита девойката инженера.

— Кейт, моля те, не говори винаги така прибързано в несведущо! Господата естествено знаят това по-добре, тъй като познават тази линия и работят във войската.

— Лельо Бети — попита меко Кейт, — да ти подам ли освежителната ти вода?

— Можеше по-рано да се сетиш за това!

Девойката подаде желаното шише, без да възрази. Възрастната дама понабърчи доста позастарялата вече кожа на нежното си носле и вдъхна сладникавия мирис на освежителния одеколон.

Спирачките изскърцаха, колелата прекъснаха приятния си успокоителен ритъм и застъргаха. Влакът спря из един път.

— Какво става пак? — извика нервно Хенри Хенри. — И все по тези места.

— На строения от вас участък!

Лейтенантът се облегна назад и тъй като леля Бети бе неспокойна и не следеше в момента Кейт, той се опита да размени един поглед с девойката. Непрекъснато укоряваната Кейт възприе това внимание, насочено само към нея, като човешко и успокояващо, така че Роуч има късмет. Сините очи посрещнаха с одобрение неговата подигравателна забележка срещу Хенри.

— Във всеки случай така, както ние с Джо Браун двамата построихме линията тук, влакът няма защо да спира. Един момент!

Хенри не се задоволи само с това да погледне през прозореца. Тъй като лейтенантът бе нарушил примирието в конкурентската борба за спечелване благоволението на племенницата-наследница, сега той сметна, че е дошъл моментът да подчертае по-силно своето значение. Избърза към вратата и скочи насред пътя от влака. Когато влаковият персонал понечи да му забрани, той им отвърна нещо рязко и изтича край въглищния тендер към локомотива. Там веднага разбра какво спира по-нататъшното пътуване.

Пред локомотива, който още бе под пара, лежеше мъртъв бизон. Влаковият персонал тъкмо се бе заел да отстрани трупа.

— Смачкахте ли го? — попита инженерът.

— Не — обясни началникът на влака, след като Хенри се представи като отговорен инженер в железопътната компания. — Лежеше мъртъв напреко на линията.

Хенри разгледа по-внимателно бизона. Животното бе застреляно, но ловецът дори не му бе прибрал езика.

— Странно. Смятате ли да продължите?

— Да. Бавно. Не знаем какво друго може да е нахвърляно още по линията.

Хенри се върна към първия вагон, където му беше мястото.

— Нищо, един бизон, който все още не е знаел какво представлява железопътна линия! — съобщи той.

Влакът потегли отново.

— А защо пътуваме толкова бавно? — поиска да знае Роуч.

— Където има един бизон, може да има и повече. Виждали ли сте досега през живота си бизонско стадо?

— Не ми се е случвало. Но мисля, че линията тук се контролира.

— Познавах хора, които надхитряваха и най-добрите лостови, та камо ли пазачи на железопътни линии!

С това Хенри успя да привлече към себе си вниманието на Кейт.

— От вашите думи преди малко разбрах, че вие сте познавали Джо Браун? — попита плахо девойката. — Известния инженер-пионер?

— Мой най-добър приятел. — Хенри се омайваше от успеха си.

— О! Казват, че сега той защищавал големия проект за Нордърн-Пасифик, която отново щяла да минава през ужасната пуста степ?

— Кейт! — извика леля Бети. — Колко си любопитна винаги! Остави най-после господина на мира! Нима не виждаш колко е уморен?… Но действително — обърна се тя самата към Хенри, — Джо Браун е ваш приятел? Все още ли работите заедно с него?

— Сега вече по-рядко. Вашата племенница е добре запозната, както забелязах. Браун работи над огромния проект на Нордърн-Пасифик. Аз нямам голям интерес към тази линия. Преди всичко напълно съм се наситил вече на живота сред пустошта. Може да се живее само в нашите големи градове.

Спирачките отново се затормозиха, колелетата изскърцаха и влакът спря повторно. Хенри Хенри погледна през прозореца и този път началникът на влака се приближи към него.

— Линията е повредена!

— По дяволите! Голяма ли е повредата?

— Не, не е!

— Следи има ли?

Началникът на влака вдигна рамене и отново се върна напред. Лейтенант Роуч, облечен в цивилни дрехи, и Хенри Хенри извадиха за

всеки случай револверите си. Девойката потрепери. Капки пот се появиха в основите на косата на леля Бети и потекоха на вадички по челото и слепоочията, оставяйки малки браздулици по напластената пудра на лицето й.

Докато влакът бе спрян насред път, поправката на линията започна и неколцина пътници разискваха възбудено, на няколко мили по на изток един самотен ездач стоеше на коня си край релсата, която също бе извадена. Беше още тъмно. Зимната нощ беше дълга.

Ездачът беше едър, широкоплещест, облечен целият в кожа, носеше обичайната широкопола шапка и шпори на високите ботуши. Конят му беше млад и силен. Той стоеше вече известно време на едно и също място и разглеждаше под лунната светлина местността наоколо.

Следата му сочеше всекиму, който можеше да разчита следи, че ездачът идва от североизток и още не бе слизал от коня.

Не той беше извадил релсата. В случая наистина не беше той. Но ако го заловяха и проверяха биографията му, всеки шериф би заключил:

— Аха! Пипнахме го!

Секач на трупи, крадец, убиец, разбойник, златотърсач, спекулант и лъжец, съгледвач по време на гражданската война, съгледвач при железопътната компания, да, Червения Джим, наречен още Червената лисица, бе представлявал вече всичко това и все още не бе постигнал нищо. Откраднатото непрекъснато изтичаше между пръстите му, а и големият късмет още не го бе сполетял.

Година и половина той бе обикалял надалеко от Плат и искаше да се ориентира сега какво ставаше по това време в неговия някогашен район.

Дяволска глупост! Кой повреждa релсите тук? Червения Джим не можеше да допусне някой да убягва на неговия контрол в един район, който той отново смяташе да си присвои. Искаше да разбере, кой нанася тези удари на Юниън Пасифик, без никой да може да го открие. Затова бе излязъл от блокхауса на Беззъбия за една седмица да проучи околността.

Отдалечи се от железопътната линия, тъй като с оглед на миналото му бе доста опасно, ако го заловят тук, а не смяташе, че би бил способен да ограби сам един цял влак. Когато събереше след някой и друг ден другарите си, положението щеше да бъде друго. Пък и без това бяха пристигнали само половината от онези, на които бе заръчал да дойдат в блокхауса на Беззъбия Бен, така че пак не би могъл да си позволи да ограбва влака, а щеше да се заеме най-после да нанесе големия удар, главната цел на живота му. Десет години наред вече той търсеше злато. Трябваше да направи всичко, за да постигне целта си, или да се обеси. Беше му омръзнал животът на беден голтак. Съвсем му беше омръзнал и той не мислеше да се спре повече пред никакъв риск, за да стигне до целта си.

Въпреки всичко искаше да разбере най-напред кой повреждаше линията на този участък.

Джим препусна на северозапад в прериятa и си избра подходящо наблюдателно място, откъдето можеше да наблюдава влака през нощта. Слезе от коня, легна върху замръзналия сняг на гребена на възвишението и пъхна студената си лула в ъгъла на устата. Беше му интересно и същевременно истинска загадка какво става край влака. В това време влаковият персонал тъкмо поправяше линията на мястото, където влакът беше спрял. Повредата, изглежда, не беше голяма. Междувременно неколцина души бяха отишли напред, намериха второто и на една миля на изток — и третото място, където линията беше разрушена; там именно беше мястото, на което Червения Джим се бе натъкнал най-напред. Той чуваше чуковете на поправящите линията мъже. Всичко се вършеше при пълно спокойствие. Никой не започна да обстрелва влака; не се появиха никакви изнудвачи. Само разписанието на влака и спокойствието на пътниците бяха грубо нарушени.

„Дяволска работа! — помисли си Джим. — Да имах само неколцина души под ръка, добра работа можехме да свършим тук!“

Изведнъж цял потрепери, сякаш го беше улучил гръм, защото някой положи ръка върху рамото му. Джим посегна веднага към револвера си, не го намери, скочи и се изправи срещу силуета на огромен индианец.

Индианецът подаде любезно револвера на Джим.

— Нека моят бял брат Джим си прибере отново оръжието — каза той тихо. — Опитах се да повторя една шега на моя син, който веднъж ми бе измъкнал револвера от колана. Убедих се, че и аз все още мога да направя същото с теб, братко. Добре е.

Джим бе сащисан и поклати глава:

— Човече… Топ… Ти ли си бил! — Той отново се отпусна на земята.

Индианецът легна до него.

— Топ! Откъде изникна изведнъж — за това ще говорим по-късно. Сега ми кажи най-напред: знаеш ли кой руши линията тук?

— Хау, знам.

— Не искаш ли да ми го кажеш?

— Защо не? Ти единствен от всички бели мъже може да го узнаеш. А как сам изведнъж се появи тук, и ти ще ми разкажеш след това.

— Шегата настрана. Чия е тази работа?

— Моя.

— Твоя?

— Хау.

— И за какво го правиш?

— Доставя ми удоволствие.

— Ах, твоите удоволствия! Само ти можеш да разсъждаваш така. А от какво живееш?

— От лов. Както винаги, откакто съм се научил да изпъвам лъка. И от ракия. Както винаги, откакто се сближихме с теб.

— Ти си станал шегаджия, Топ. Къде живееш?

— През лятото в прериятa, през зимата — в гората. Понякога, когато ми се допие бренди, в някой блокхаус.

— Полудял ли си?

— Възможно е. А ти какво правиш, мой бели братко?

— Пропилявам си живота също като тебе. Нищо друго, наистина нищо друго. Можеш спокойно да провериш следата ми. Бях дълго на изток. Но и там няма свястно препитание за нашего брата… Жив ли е още Хари?

— Да.

— А къде е?

— Някъде из Черните хълмове.

— Какво прави там?

— Преследва златотърсачите и ги убива.

— Това се вика занимание за млад човек! Той ще стане вече на двадесет и две, така ли? На същата възраст, колкото бях и аз, когато се залових преди десет години тук с вас. Дяволски умна работа, няма що! — Червения Джим плю.

В далечината влакът мина бавно известно разстояние.

— Бас държа — рече Джим, — че ние двамата, ти и аз, можехме прекрасно да съберем всичките пари на пътниците!

— Възможно е. Но защо?

— Защо! Топ, ти направо ще ме подлудиш с твоите възгледи! Защо!… Нима не се срещаш изобщо вече с Хари?

— От време на време.

— Кога и къде се уговорихте последния път да се видите?

— Щом месецът се смени още два пъти, при блокхауса на Беззъбия Бен.

— Чак след два месеца… хм… да… добре. А какво ще правим ние двамата с теб дотогава?

— Ние двамата? Нима ти ще останеш при мен, Джим?

— Или може би ти ще останеш при мен?

— Къде живееш ти, Джим?

— Навсякъде и никъде. Но все пак от време на време ми става неприятно на открито без покрив над главата. Теб още ли не те е хванал ревматизъм?

— Не.

— Мене обаче вече почва да ме мори. — Червения Джим отпи голяма глътка от една манерка. Замириса на бренди. Подаде манерката на индианеца. — Вземи, пийни и ти! От отровните запаси на Бен е.

Матотаупа надигна манерката и отпи повече от една глътка.

— Стой де, стой! Остави и за мене една глътка по случай срещата ни! След това ще продължим в блокхауса на Беззъбия Бен…

— Мери си отиде — каза Матотаупа.

— Да, отишла си е, знам. Джени също. Бен пак трябва сам да се оправя. Но ние ще можем да намерим при него неколцина стари познати. Пък ти и без това си имал намерение след два месеца да вървиш там!

— Не в блокхауса на Бен. Наблизо смятам да се срещна със сина си.

— Това няма никакво значение. Във всеки случай в блокхауса е топло.

Влакът отмина още една малка отсечка. Свирката на локомотива се разнасяше на разстояние цели мили.

— Колко шум вдигат! — рече сърдито Червения Джим. — Сякаш прерията е тяхна! Но все още не се е стигнало дотам. Макар че те смятат да докарат повече полиция.

— Срещу кого?

— Срещу твоите племенни братя. Искат да ги натикат скоро в резервата.

Когато се развидели, двамата мъже се разгледаха на дневна светлина. Не се бяха виждали повече от година.

— Колко си остарял! — каза Джим на индианеца, като си мислеше: „Трябва да е пил здравата през това време!“ — Хари все още ли е против твоята ракия, а? — осведоми се той.

— Все още.

— Ела, да вървим при Бен, докато Хари още не е дошъл!

---

[1] Март. Б.а. ↑

[2] Стрито на прах сушено бизонско месо. Б.пр. ↑

БЛОКХАУСЪТ

Два месеца бяха минали от тази среща. Зимата все още не отстъпваше мястото си на пролетта.

Беше рано пред обяд. Духаше леден вятър.

В една от долинките между леките възвишения на прериятa на североизток от Ниобрара стоеше един кулест жребец с тъмна грива и тъмна опашка. Черно, слабо, вълча порода куче седеше край него. Жребецът не беше завързан, но въпреки това се движеше само в малък кръг, в който бе изпасал всичката трева. И при най-малък шум той и кучето наостряха уши и сега, когато се разнесе тропот от конски копита, и двете животни надигнаха внимателно глави и задушиха. Миг след това се появи и господарят им върху своята бяла кобила. Между снежните петна и кафявата трева белият кон и кафявият индианец в коженото облекло бяха добре прикрити.

Кулестият жребец и кучето поздравиха радостно младия ездач.

Камък с рога скочи на земята. Беше облечен със старите си, обшити по ръбовете с коси от скалпове легини, кожените мокасини и дрехата от бизонска кожа. Той погали кулестия жребец по козината, може би за да отвърне на поздрава, а може би и само за да спечели време да поразмисли.

Беше денят, в който Камък с рога щеше да се срещне с баща си. Той бе пристигнал още рано сутринта на уговореното място и тъй като не намери баща си, остави тук кулестия жребец и кучето като знак за него и тръгна да обикаля с бялата кобила, за да разузнае обстановката. На запад, на едно малко гористо островче сред Ниобрара, той бе открил съгледваческо гнездо на дакота и бе познал в единия от съгледвачите сина на Старата антилопа от Мечата орда. В заграденото за конете място до блокхауса стоеше мустангът на Матотаупа; Камък с рога бе забелязал вече животното. Следователно можеше да се предполага, че баща му е в блокхауса.

Независимо от това уговорката беше баща и син да се срещнат в прериятa и Камък с рога бе изчакал. Сега трябваше да реши дали да си

отиде, или да потърси баща си в блокхауса.

Младият боец реши.

Освободи бялата кобила, яхна кулестия жребец, върху чийто гръб бе прехвърлил старата завивка от бизонска кожа, и поведе мустанга през прерийните долини към реката, чиито придошли води течаха жълти в коритото си. За да не го забележат съгледвачите на дакота, той ще прекоси Ниобрара през брода, а доста по-надолу. Мустангите и вълчото куче не се страхуваха от буйната вода, а и младият индианец не се плашеше нито от студа, нито от това, че ще се намокри. Година и половина той живееше вече без покрив над главата като звяр в пустошта. Почти беше се отучил да говори с хора. Онези, пред които се показваше, бяха същите, които и убиваше. Освен тях никой друг не го виждаше. Над стотина златотърсача бе умъртвил досега безшумно младият индианец с ножа, томахавката или стрелата си. Червения Джим не беше между тях. От последната смяна на месеца обаче Камък с рога наблюдаваше Джим и Матотаупа. Знаеше, че отново бяха заедно и че в блокхауса се събираха цяла банда мъже, сред които неколцина отдавна вече известни нему бандити. Днес той трябваше отново да разговаря с хора. Искаше да постави на баща си един въпрос.

Така той насочи коня си към блокхауса, прикривайки се постоянно от съгледваческия пост на запад. Бяха изтекли много години от деня, когато той бе предупредил край този блокхаус Матотаупа да се пази от Червения Джим, откакто бе приел заедно с баща си да постъпи на служба като съгледвач при Джо Браун и откакто баща му бе пил за първи път, а след това и за втори път в кръчмата на Беззъбия Бен. Камък с рога мислеше за всичко това, докато отвеждаше кулестия си жребец и кучето в заграденото място и настани своя кон край белия жребец на Матотаупа. Бялата кобила остана да тича свободно извън палисадата.

От блокхауса още не се чуваше шумът, който обикновено вдигаха там вечер пияните. Гласовете се носеха отвътре съвсем тихо. Домът нямаше прозорци, а само бойници. През пролуките излизаше светлина. Камък с рога отвори тежката дъбова врата и обгърна помещението с един поглед. В левия краен ъгъл седеше Матотаупа, сам. По другите маси се бяха разположили неколцина гости; те пиеха и разговаряха. Всички бяха облечени като ловци, трапери и ловуващи с капани и Камък с рога разпозна между тях Бил Петльобореца, Том без

шапка и обуща и един дребен мърльо, когото наричаха Джоузеф. Тримата погледнаха към новодошлия и сякаш не можеха да решат дали да го поздравят, или не. Той обаче им извърна гръб така подчертано, че те отново насочиха вниманието си към чашите с бренди. Докато Камък с рога прекоси бавно помещението, запътил се към масата в ъгъла, той се ослушваше да чуе какво разговарят по другите маси, но онова, което долови, бяха само дреболии, които насядалите си разменяха, придавайки си важност. При влизането на младия индианец всички останали разговори веднага бяха прекъснати, но не така бързо и така умело, че той да не успее да забележи това.

Камък с рога седна мълчаливо срещу баща си. Пред Матотаупа стоеше празна чаша. Бен се приближи, за да вдигне празната чаша и да постави друга пълна. При това се опита да поздрави Камък с рога, но това не му се удаде. Младият индианец нито му отговори, нито изобщо го погледна. Бен обаче си гледаше търговията и донесе бренди и за Камък с рога. Младият индианец не го отпрати. Изля ракията върху пода и постави празната чаша отново върху масата, със спокойно и естествено движение, сякаш точно така беше редно да постъпи.

Матотаупа не каза нищо. Наблюдаваше сина си, когото виждаше седнал пред себе си под светлината на една насмолена факла. От зима до лято и от лято до зима чертите на лицето на Камък с рога бяха станали по-остри и по-затворени. Вече сякаш беше невъзможно да се разговаря с него като с който и да било друг човек. Матотаупа не знаеше какво да каже и откъде да започне. Най-после рече само:

— Значи, ти дойде.

— Ти обаче не дойде на мястото, където се бяхме уговорили — отвърна Камък с рога след дълго мълчание. Той бавно произнасяше думите една след друга, за да придобие всяка собственото си значение.

— Тук е по-добре и знаех, че ти ще ме намериш. Камък с рога отново помълча, преди да отговори, а може би очакваше, че баща му ще продължи да приказва, Вече година баща и син не се бяха виждали. Малко имаха да си кажат, ако смятаха да се ограничат само с това да се уведомят взаимно, че са още живи. Много повече имаха да си кажат, ако им останеше време да разчупят втвърдилите се черупки на мълчанието. В кръчмарското помещение обаче нямаше много време, тъй като вечерта настъпваше и трябваше да предвидят, че скоро ще надойдат посетители, които ще привлекат Матотаупа в своята

компания. Камък с рога вдишваше с отвращение миризмата на бренди в помещението. Заобикалящата го среда го потискаше. Той се съпротивяваше вътрешно срещу нея и реши да говори без заобикалки.

— Тук — отвърна той на баща си, — където на теб ти харесва повече, ти отново се срещаш с Червения Джим, знам това: Наблюдавах, че тук се събират много бели мъже. Кой ще ги води?

— Джим и аз ще бъдем техните двама вождове. Тези мъже ще бъдат като едно племе, което аз ще предвождам.

Камък с рога хвана блуждаещия поглед на баща си.

— Какво смятате да правите?

— Ще се бием срещу огнения кон и срещу всички червени и бели мъже, които не са с нас.

— Значи, ще направите скитническа банда — каза Камък с рога трезво и без заобикалки. — Е, добре. Но вие ще търсите и злато. Тогава аз ще стрелям по вас. Обмислил ли си това?

— Ние няма да търсим злато.

— Ти лъжеш сам себе си, Матотаупа. За какво говориха тези мъже тук, преди аз да вляза? Те замлъкнаха, когато ме видяха. Вие ще търсите злато и аз ще стрелям по вас.

— По баща си?

— Матотаупа, ти не си предател. Затова аз напуснах родното си племе като момче и те последвах. Но аз изисквам от теб и занапред да не станеш предател. Ти знаеш, че Червения Джим беше в пещерата, в царството на Великата мечка, съвсем близо до твоята тайна! Той стреля срещу мен. Аз ти го казах. Сега той събира банда. Аз те питам, Матотаупа, готов ли си да се разделиш с Червения Джим и сам да му смъкнеш скалпа от главата?

— Не.

— Всички мъже знаят и всички езици говорят вече от много лета и зими насам, че Червения Джим търси златото на дакота. Татко, аз ще почакам и тази нощ. Когато слънцето изгрее отново и ти все още продължаваш да бъдеш брат на този бял човек, аз няма да съм повече твой син и ще стрелям по вас. Аз казах, хау!

Матотаупа не отговори. Не се мъчеше вече и да намери думи. Направи механично обичайното движение, пое чашата, гаврътна ракията наведнъж и остави обратно чашата, тихо, без да вдигне

никакъв шум. В тишината на това движение лежеше всичко, което той премълча.

Камък с рога се изправи. Без да погледне някого, той напусна помещението.

Не отиде при кулестия си жребец, а тръгна южно през местността към близкото пясъчно възвишение. Там си потърси подходящо за наблюдение място и гледа часове наред към къщата и реката. Свечери се. Огненочервената топка потъна бавно към далечните сиви мъгливи воали над Скалистите планини. От север все още духаше силен вятър. Той повяваше над ниската трева, къдреше локвите на разтопилия се сняг и изстудяваше тук-таме посивялата снежна покривка, която отново се втвърдяваше. По гребените на пясъчните възвишения все още лежеше вечерният светлик, в долчинките сенките тъмнееха.

Камък с рога долови с острото си ухо шума от приближаващ се самотен ездач. Шумът от ударите на копитата идваше откъм североизток. Ездачът още бе прикрит за окото на индианеца от възвишенията, но наблюдателят вече беше сигурен, че непознатият се приближава към блокхауса по обичайния път от североизток през плитчината в реката. Не след дълго той го забеляза от върха на възвишението я можеше да го наблюдава несмущаван от нищо.

Ездачът изглеждаше още съвсем млад. Беше облечен целият в кожа и носеше обичайните за пограничните жители високи ботуши и високата широкопола шапка, която белите мъже използуваха да ги пази от жегата, студа и бурите на суровата страна. Пушката без калъф той държеше както обикновено в ръка, в колана му бяха затъкнати ножът и револверът. Яздеше кафяв кон. Конят сякаш надуши водата и от само себе си ускори ход. Той намери голямото заградено място на южната тясна стена на дълго проточилата се къща и отведе кафявия си кон при останалите коне.

После мина бавно покрай широката страна на къщата до тежката дървена врата и я отвори. От вътрешността на дома падна сноп светлина върху поляната, която вече лежеше в полумрак. Чуха се високи гласове. Те бяха прегракнали и се смесиха с крясъците на пияните. След като младият човек влезе вътре и затвори вратата, светлината и шумът изчезнаха и край къщата отново стана тихо и тъмно, както и в пустошта наоколо.

Камък с рога остана на закръгления връх на пясъчното възвишение, докато първите звезди се появиха на небето. Той бе доловил сред гласовете на пияните и гласа на баща си. Джим още не бе дошъл в блокхауса. Камък с рога искаше да изчака, за да се убеди дали омразният за него Джим ще дойде тази нощ. Развръзката на събитията наближаваше; синът на Матотаупа знаеше това, защото искаше да стане така.

В кръчмарското помещение на блокхауса младият рус човек, който тъкмо бе влязъл, остана най-напред край вратата, която бе затворил зад себе си. Свали шапката от главата, прекара ръка през чорлавата си коса и плю. Миризмата на ракия и гъстият пушек от лулите му бяха неприятни. Не му се искаше да седне на масите, където играеха на карти. Без някой да му обърне внимание, той мина назад към най-отдалечения ляв ъгъл и седна на края на пейката край стената под една запалена факла. Погледна недоверчиво към кръчмаря, който се насочи към него. Бен донесе чаша бренди и младият човек гаврътна без особено удоволствие лошата ракия на един дъх.

— Ти също ли чакаш Червената лисица? — осведоми се кръчмарят.

Момъкът, който едва ли бе по-възрастен от осемнадесет години, беше от хората, които не обичаха много да ги разпитват.

— Мхм — отвърна само той.

Кръчмарят обаче не се стресна от неразговорчивостта му.

— Неговият другар, старият индианец, е вече тук — продължи той, — оня големият там на масата… Топ… познаваш ли го?

— Мхм.

Макар че външно новият гост се обви изцяло в своето отблъскващо мълчание, интересът му започна да се събужда. Топ, за когото ставаше дума, седеше на най-близката маса. Пред него стоеше празна ракиена чаша и той тъкмо поемаше картите, които му подаваха. Дори и приведен, индианецът изглеждаше необикновено висок. Беше свалил дрехата си, така че сега се виждаше кафявокожата му фигура, Беше пиян. Крещеше високо и пръхтеше и се караше с останалите играчи, ругаейки шумно.

Докато младият човек наблюдаваше индианеца, Бен му донесе парче печени бизонски ребра. Момчето веднага започна да се храни; беше гладно. Ребрата бяха млади и много вкусни. Като се нахрани, русокосият подхвърли кокалите на кръчмарското куче и стана по-достъпен за любопитството на Бен.

— Та оня там насреща бил Топ? — заговори той и присви пренебрежително ъглите на устните си.

— Ти сигурно си изискан господин? Малко пиене… и малко игра на карти? — Бен седна до русокосия и примигна с очи. — След като намерите всички заедно златото и ти ще можеш да рискуваш малко повечко!

— Какво злато?

Бен се усмихна под мустак.

— Ти да не си мислиш, че тук може да има някакви тайни? Златото на Топ.

— Оня пропаднал червенокож дъртак никак няма вид да има злато.

— Червените не знаят какво да правят със златото. Това е работа за нашего брата. Но аз едно мога да ти кажа, оня старият там знае нещо!

— Малко ме интересува! Каква работа имам аз с него!

— Ако чакаш Червената лисица, ще имаш.

Сега младият човек все пак изпи още една чаша.

— Защо пък мислиш, че чакам Червената лисица?

— А не ли? Не чакаш ли Червената лисица? Аз пък мисля, че го чакаш. Ти си оня плъх от Мисури, когото чакаха да дойде вчера. Нали оттам идваш, от зелените поля, от горното течение на Мисури, дявол те знае откъде пристигаш тук, в нашата проклета степ, а пътьом си минал досами златото, мога да ти го кажа съвсем поверително. Защото злато наистина има в Черните хълмове.

— Черните хълмове са обширни. Бен вдигна вежди.

— Там е работата я, така си е, ти каза точно истината, млади човече. Черните хълмове са обширни и ако човек иска да намери нещо, трябва първо да намери някой, който да му покаже мястото. А старият Топ знае къде е то.

— Възможно е. Но нима той ти го е казал на тебе?

— На мене? Че за какво? Аз не търся злато.

— Не, ти не търсиш злато в планините. Ти предпочиташ да го измъкваш от джобовете на хората.

Бен се разсмя и съвсем не се разсърди от тази забележка.

— Стига в тях да има нещо — рече само той. — И на мен ще ми бъде добре, ако вие най-после намерите нещо. Вече десет години чакам да ви се напълнят джобовете, както Джим Лисицата очаква да открие тайната на пещерата.

— Можеш ли да ни помогнеш? Бен вдигна рамене.

— Червената лисица не е човек, който да търси моята помощ. Но аз го познавам вече отдавна и мога да ти кажа едно нещо със сигурност: той играе дяволски опасна игра.

— Опасна? Аз познавам много дакота. С тях човек може да се разбере.

— Възможно е ти да можеш да се разбираш с тях. Приличаш ми на фермерски син…

— И какво ако съм фермерски син… Какво от това?

— Защо пък червените да не оставят един фермер да си поживее? Заплатили ли сте им земята?

— Да, имаме и писмо за покупката. Дакота винаги са го уважавали. Но сега тия трижди проклети поземлени компании… те са по-лоши и от сиуксите. — Момъкът усети, че се изчерви от яд, щом подхвана този разговор.

— Ах, такава ли била работата? Мога да си представя — все старата песен от великия Даниъл Бун до наши дни. Но защо не им хвърлите всичко в краката и не поискате да ви отпуснат друга ферма, според „закона за запазване на домашното огнище“… не струва много, ще успееш да ги спестиш.

— Иди разправяй това на моя старец! От родината са го пропъдили лихварите; изселил се оттам в голямата Америка, направил земята обработваема и я платил на дакота и ето сега пак трябва да се маха и пак да плаща? Той по-скоро е готов да изпозастреля всички бандити…

— Какви бандити?

— Земемерите.

— А нима с това ще избие поземлените компании?

— Не. — Това „не“ прозвуча мрачно. — Те ще живеят както вчера и днес, и утре, пък и правителството им помага.

— Виждаш ли, затова трябва да се погаждаме с тях. Аз вече търгувам само с големите кожарски компании и пак живея.

— Гадостта си е гадост — рече младият човек. Той отхвърли кичур коса от челото си и от тона му Бен трябваше да разбере, че разговорът е приключен.

— Е, щом намерите заедно с Червената лисица злато, всичко ще се оправи — поде обаче кръчмарят отново разговора. — Тогава ще можете да платите на поземлената компания и ще си останете в своята ферма. Желая ти щастие. Трябва само да бъдеш внимателен с Топ и още повече с неговия син Хари!

— Какво имам да се страхувам от тях? Баща ми ги е познавал и двамата, пък и нашите каубои — Томас и Тео — са ми разказвали за Топ и Хари. Не мога да си представя, че тоя пиян тип там на масата е знаменитият Топ.

— И сина ще можеш да видиш скоро. Той надникна тук преди малко, само че в неподходящо време, та веднага си отиде. Оставил си е тука коня и кучето. Значи, сигурно ще се върне за през нощта.

— Ако и той е станал такъв жалък пияч, мъчно може да се върши работа с тях!

— Драги мой, ако не беше ракията, вие никога не бихте могли да се домогнете до вашето злато! Нима мислиш, че един червенокож би издал трезвен своите тайни?

Бен се изправи — трябваше да обслужва многобройните си посетители.

Момъкът беше доволен от това, че приказливият кръчмар го остави на мира. Сега той започна да наблюдава от спокойния си ъгъл отново несмущаван ловците и златотърсачите, които бяха отседнали при Бен. Старият индианец все по-упорито привличаше вниманието му. Него, значи, те бяха напили — и сигурно не за първи път днес, — за да им издаде тайната на златната планина в земите на дакота. Топ също е бил някога много уважаван мъж. Така бяха говорили Томас и Тео и бащата на Адамс за него. Заради златото обаче тези хора тук е трябвало да го превърнат в нищожество, в един крещящ и ругаещ пияница и картоиграч. Не беше ли и това гадост?

При вида на някогашния вожд и при спомена за индианските им приятели горе на север край Мисури пред вътрешния поглед на фермерския син изплуваха нови картини. Стори му се, че отново язди

както през онази декемврийска утрин заедно с баща си по прерийното възвишение, което беше обичайният наблюдателен пункт на стария Адамс, за да наблюдават времето и стадата добитък и да обгледат няма ли наблизо вълчи глутници или бандити. През онова ясно утро Адамсън и неговият син Адам Адамсън ненадейно бяха видели в далечината бараки. Една вече беше готова, сякаш изникнала от земята през изтеклата нощ, и сега издигаха нови.

— Господ да ги убие! — беше казал старият и бе стиснал юмруци. — Това са поземлените акули!

После дойдоха преговорите, горчивата разпра, подигравката от страна на неканените гости над неразбиращия нищо селянин, който действително вярваше, че земята му принадлежи, защото я беше откупил от дакота с честен договор, заплащайки със спечелени с труд пари, и защото със собствените си ръце я бе направил обработваема. В бараките седяха правителствените комисари, които говореха за изграждането на нов щат в „безстопанствената“ досега земя. Правото на дакота над тяхната родина не съществуваше за тези комисари, също както не съществуваше за тях и правото на стария фермер. Представителите на правителството си размениха съзаклятнически погледи с представителите на поземлените компании, които седяха срещу тях на тясната маса, и татко Адамс не можеше да реши кой от тях беше по-голям лихвар — поземлените спекуланти или комисарите; и едните, и другите изглеждаха майстори в това отношение. Правителството бе дало на разполагащата с големи капитали компания много земи на евтина цена. Фермерът обаче трябваше да заплати скъпо и прескъпо, ако искаше да остане на собствената си земя. Те говореха за построяването на нова железопътна линия, която щяла да повдигне неимоверно много цената на местата наоколо. Дойдоха земемери и без да питат някого, започнаха да очертават линиите на нови места върху полята, където в продължение на четиринадесет години вече пасеше добитъкът на семейство Адамс. Старият Адамс прогони земемерите със старата си кримка. Наесен обаче те щяха да се върнат отново, ако фермерът не им плати. Затова младият Адамс бе оседлал своя кафяв кон и бе поел на път. Искаше да търси злато, за да има с какво баща му да плати земята.

Потънал в мислите си, момъкът не забеляза кога до него се бе приближил тихо някой и бе седнал на пейката край стената. Погледът

му падна случайно върху новия му съсед — млад индиански боец. Гол от кръста нагоре, той носеше всичките си оръжия, сякаш очакваше да влезе в бой. На гърдите му висеше огърлица от мечи нокти. Бен, кръчмарят, бе забелязал веднага и този нов гост и се приближи с чаша бренди. Индианецът плати, изля ракията на земята и постави чашата празна до себе си върху пейката. Кръчмарят се отдалечи.

„Гръм и мълнии!“ — помисли си Адамс и заразглежда внимателно съседа си.

Веднага му направи впечатление дръжката на ножа, който се подаваше от украсената кания на колана му. Дръжката бе украсена старателно и майсторски с резба във форма на птича глава. Индианецът бе стиснал пушката между коленете си. Напълни лулата си и въобще не поглеждаше към Адамс. Макар че черните му очи бяха отворени, никой не можеше да каже накъде всъщност гледа той.

„Като таралеж! — помисли си Адамс. — Свие ли се, не се вижда вече животното, а само бодлите му.“

Така беше прибрал и индианецът сетивата си. Адамс се засрами, че го наблюдава толкова време любопитно, и сега хвърляше само от време на време скрит поглед към него.

Часовете минаваха и вече наближаваше полунощ. Адамс изпи още две чаши ракия, а съседът му плати още две и ги изля. Тогава вратата отново се отвори със скърцане и най-после в помещението влезе човекът, когото фермерският син очакваше. Беше едър, широкоплещест мъж с червеникави коси. Той забеляза веднага Адамс, отправи се към него и двамата се поздравиха с едно „Ехей, дойде ли вече?“ После Червения Джим застана пред младия индианец.

— Хари — каза той с принудена любезност, — ние с тебе отдавна не сме се виждали. Поздрав на моя червен брат!

Хари и Червения Джим се изгледаха за миг и Адамс, който наблюдаваше зорко късата сцена, видя омразата в погледа, с който двамата се измериха. Но това трая само миг, така че Адамс не беше сигурен дали впечатлението му не беше погрешно. Индианецът отвърна на поздрава на белия мъж е отмерена любезност, като избягна думата „братко“. Червения Джим се отдалечи, видимо облекчен, и седна при другите си познати на първата маса с картоиграчите. Там го посрещнаха с високи викове. Той потупа стария индианец по рамото и му извика:

— Топ! Хей! Топ!

Пияният обаче не обърна внимание на възгласа му. Гледаше втренчено картите — те непрекъснато решаваха играта в полза на дребния мърльо, който лъжеше индианеца вече цяла вечер.

Адамс погледна още веднъж към Хари, който бе излял ракията като мръсна вода, и към пияния, който бе баща на този млад боец. Как се отнасяха един към друг тези двама души? Възможно ли беше да се разбират?

Тъкмо когато младият фермерски син си мислеше това, шумът край картоиграчите се усили и Адамс разбра, че Топ нямаше повече долари, за да плати дълга си в играта. Мърлявият Джоузеф, който бе спечелил, крещеше и си искаше парите или коня и пушката на стария индианец. Топ не беше съгласен обаче да уредят сметката по този начин и дребният мърльо му изля разярен ракията в лицето. Сивокосият индианец седеше безмълвен. Явно приемаше картоиграческия си дълг като дълг на честта. Най-после се съвзе и кимна на сина си, който седеше на пейката край стената до Адамс. Хари се изправи, без да бърза, но и без да се подвоуми, тръгна към баща си и остави монети на масата. Без да каже нито дума, той се извърна и излезе от блокхауса. Придърпа тихо тежката врата след себе си. Край масата отново избухна силен шум. Мърлявият Джоузеф бързо натика доларите в джоба си. Сега той измъкна вместо картите зарове. Топ крещеше, пи наново, извади една кесия от колана си и я сложи на масата като залог, че може да продължи да играе.

Адамс стана неспокоен. Погледът му се прикова върху кесията. Нима останалите играчи приемаха залога на доверие, без да го проверят? Не, мърлявият Джоузеф отвори кесията, бръкна вътре и Адамс съвсем ясно видя как той откраднa отвътре някакво зрънце и веднага го скри. Златно зърно! Топ беше дал в залог кесия със златни зърна! Значи, той знаеше къде е златното находище!… Адамс трепереше трескаво.

Когато в този миг кръчмарят седна отново до фермерския син, момъкът беше вече много по-разговорлив.

— Значи, ти казваш, че Топ ще ни води? Бея се ухили.

— Така мисля. Но едно ще ви кажа! Пазете се от Хари. Пазете се добре! Той ще стреля по вас и не бих искал аз да съм на мястото на оня, който ще го срещне сред горите на Черните хълмове. Там вече

висят неколцина мъже по дърветата, хора, които съм гостил веднъж с бренди и никога повече не ги видях.

— Но нас ще ни води бащата на Хари Топ!

— Зелен си ти още; зелените хлапаци не приемат съвети. Правете каквото искате. Всеки трябва да знае сам какво върши и всеки има право да залага собствената си кожа. Аз казах, хау! — След този израз, с който искаше да подражава на индианците, Бея се изправи и отиде отново при играчите.

Адамс остана на масата неспокоен и замислен. Не го свърташе повече сред тютюневия дим и миризмата на ракия. Излезе навън сред свежия нощен въздух, надникна да види коня си, който пасеше спокойно в заграденото място, после тръгна край реката. На връщане изведнъж забеляза Хари. Сянката на високия строен индианец се очертаваше черна и неподвижна на фона на блещукащия звезден небосвод. Адамс мина близо край него и усети как индианецът се отдели от мястото си и тръгна подире му. Хари пристъпваше с мека широка крачка, която почти не вдигаше никакъв шум и на която никой бял не можеше да подражава със своите тежки обувки. Индианецът настигна Адамс и когато момъкът отвори вратата на блокхауса, високият дакота застана непосредствено зад него и можа навреме да обгледа помещението. Адамс целият потрепери.

В осветения от факлите блокхаус цареше мъртвешка тишина. Всички играчи стояха около една маса, а зад тях се натискаха останалите клиенти. Център на мълчаливата възбуда беше Матотаупа. Той също стоеше на крака. Огромната му фигура бе леко приведена напред, той пъхна дясната си ръка в кесията и измъкна под жадните погледи на пияните си партньори две златни зрънца и ги постави върху масата.

— Ето — каза прегракнало той, — с това новият дълг на Топ е уреден!

Мърлявият Джоузеф, който вече бе откраднал едно зърно, посегна като хищен звяр към златото и го скри старателно във вътрешния си джоб.

— Продължаваме играта! — каза след това той и избута заровете към Топ.

— Стига вече! — извика неочаквано някой. — Момчета, братя, аз, Бил Петльобореца, ви казвам, че сега най-напред ще пием!

Червеният има злато, злато… Момчета, нима още не сте разбрали? Той има злато, знае къде е! — Човекът започна да крещи като умопобъркан. Крещеше и понеже останалите мълчаха, думите му достигаха още по-ясно до Адамс. — Червена лисицо, братко мой, ела насам, ти си златно момче! Значи, е истина, че той ти е казал къде е златото. Ти не си ни излъгал…

Повече той не можа да каже нищо. Червената лисица повали с един удар в брадата крещящия мъж на пода. Отново се възцари тишина. За миг на Адамс се стори, че дочува дишането на младия индианец зад гърба си, после той изчезна.

Адамс гледаше към Топ. Индианецът се изправи като мечка, която се вдига на задните си крака и застава над врага си. Червенината от пиянството избяга от лицето му; той изглеждаше блед, очите му придобиха втренчен, насочен точно напред поглед.

— Червен Джим — каза задъхано той. — Червена лисицо, ти си издал моята тайна… моята… — Той отново замлъкна, сякаш все още не можеше да го проумее.

Никой не каза нито дума, но сега всички погледи бяха насочени към Червената лисица. Той изглеждаше ледено спокоен.

— Да — отвърна той, — нима за теб това наистина е нещо ново или не вярваш, че съм способен да го сторя?

След като той произнесе тези думи, силите сякаш напуснаха тялото на стария вожд. Той приведе врат, погледът му затрептя като на умопобъркан.

— Да — повтори той съвсем безгласно, — да… отровна змия! — изкрещя той след това и се изправи. — Ти си ме издал и си ме направил предател! Отрови ме с твоята тайнствена вода! Аз ти издадох тайната на моите бащи… Ти трябва да умреш! Очите ти ще помръкнат, преди да видят златото…

Матотаупа издигна еластичната си тояга, за да се нахвърли върху Червената лисица. Много ръце обаче сграбиха индианеца откъм гърба и го дръпнаха назад. Ножът на Червената лисица проблесна над голите гърди на стареца.

— Харка! — извика старият дакота и изкрещя още някаква дума, която Адамс не разбра.

В този миг ножът на Червената лисица улучи червенокожия право в сърцето. Матотаупа се олюля; едрото му тяло се отпусна и

когато мъжете го оставиха, той падна с тъп удар на пода. Беше мъртъв.

Червената лисица се наведе над убития и се скри по този начин от погледите на Адамс и Хари. Останалите мъже стояха наоколо. Най-после Бен реши, че е длъжен да стане. Отмъкна мъртвеца в ъгъла, където преди това бе седял Адамс, и го остави там на пода. Явно не смееше да го изнесе вън от къщата от страх пред сина му.

Адамс потърси с поглед Хари. Той бе изчезнал, сякаш нощта го бе погълнала.

Младият фермерски син влезе в блокхауса, затвори вратата зад себе си и мина с тежки крачки през шушукащите групи направо към Червената лисица.

— Какво става? — попита той грубо червенокосия. — Знаеш ли къде е златото, или не знаеш? И след като си го знаел от преди десет години, защо искаше да вземеш този индианец с нас?

— Глупак такъв! — отвърна Червената лисица още полусмутен. — Топ ми го беше описал, но в пияно състояние и затова неточно, затуй мислех, че ще го взема с нас, за да ни го каже по-точно. Така или иначе — гласът на Червената лисица отново придоби сигурността си, — така или иначе, колкото знам, е достатъчно. Можем спокойно да вървим да го търсим!

— А синът му? — извика мърлявият Джоузеф. — Ами Хари?! Блазе ви, ако той ви тръгне по петите! Аз се отказвам.

— Можеш да се скапеш на мястото си — изкрещя ядно Червената лисица, — ние и без това нямаме нужда от такива недорасли, пършиви, страхливи кутрета като тебе!

Бен залости вратата. Неколцина прерийни ловци се приближиха към бойниците и загледаха към нощта. Останалите насядаха отново бавно по масите. Червената лисица пристъпи към убития в ъгъла и му смъкна скалпа.

— Добра плячка — рече той цинично, когато един от мъжете му махна да се отдалечи. — Вие всичките сте жалки кутрета, които бързат да свият опашка. И тебе ли те е страх от Хари, Том без шапка и обуща? — Червения Джим се изсмя злобно. — И скалпа на Хари ще прибавя към него. За спомен от старото ни приятелство. — Той мина отново напред и седна на мястото, където бе седял Матотаупа. — Бен, приятелю, защо не наливаш?

Адамс отново се отправи към старото си място. Насмолената факла над главата му бавно прегаряше, без кръчмарят да й обърне внимание. Фермерският син погледна към вожда, който лежеше окървавен в краката му. Въпреки ужасното обезобразяване от изрязания скалп главата на стария индианец бе придобила благородно изражение в смъртта. Всяко разкривяване от пиянството и възбудата бе изчезнало от чертите му. Очите му бяха още отворени; никой не ги беше склопил. Сега за първи път Адамс позна Матотаупа. Червения Джим Лисицата не бе убил само тялото на вожда. Дълго преди това той бе умъртвил един характер и един дух чрез ракията. Сега обаче в смъртта отново се бе върнал образът на този човек такъв, какъвто е бил. Този едър мъж с откритите, горди, белязани от мъката черти на лицето, това беше някогашният вожд на Мечата орда.

Какво общо имаше Адамс с убиеца? Нима той щеше да отиде заедно с този мерзавец в планините да търси злато? Можеше ли да очаква от него нещо друго, освен да го излъже и може би да го пробие някой ден с камата си, защото Червената лисица щеше да иска златото да остане само за него? Не, свършено беше с това общо дело! Въпреки всичко обаче Адамс бе застрашен от същата опасност като Червената лисица и не можеше да се отдели от тая непочтена компания, вече не можеше. Бе попаднал в течението и сега то го влачеше. Отмъщението на Хари заплашваше всички, които минаваха за другари на Червената лисица, и Адамс се числеше към тях.

Младежът отвърна поглед от мъртвеца и се отърси от мислите си, които не му сочеха никакъв изход. Видя как Бен и Червената лисица се съветваха нещо. Те заявиха, че за останалата част на нощта мнозина ще трябва да останат на пост край бойниците. Останалите посетители можеха да се загърнат със завивките и да спят, ако искат. Никой не пожела да излезе на пост край конете. Никой не смееше да излезе навън в нощта.

След като разпределиха лостовите, Бен се приближи към Адамс.

— Дяволско положение! — рече той. — Тоя идиот Червената лисица ми унищожи целия бизнес! Сега, през пролетта, когато се прави най-добра търговия и когато кръчмата ми е винаги пълна! Сега, през пролетта, когато ловците идват със зимните кожи и ми ги предават… и се явяват новаците, за да наемат капани за бобри или да търсят злато… точно преди избухването на индианската война! Тъкмо

можех да продам още някоя и друга кремъклийка на добра цена на червенокожите, преди да е излязъл законът за забрана на търговията с оръжие!… Трябва да знаеш, млади човече, че от доста години насам аз правех добра търговия тук и че бях в добри отношения с дакота…

— Вярвам ти, щом могат да си купуват при тебе пушки и барут! — изръмжа Адамс.

— Ами че какво, и червените трябва да живеят. Човек като мене, който е едновременно и кръчмар, и търговец, иска всички живинки да си живеят — били те бели, били червени…

— Важното е да плащат! — озъби се Адамс.

— Да, важното е да плащат. Но сега, какво ще кажеш сега? Да не мислиш, че мога да съм сигурен вече тук, в тая кучешка бърлога? Ти не познаваш Хари, но аз го знам. Какво ще направи той сега? Аз ще ти кажа какво ще направи. Ще се върне при своето племе, при своята Меча орда, и заедно със своите хора ще унищожи и мене, и колибата ми. Търговията ми отиде по дяволите, ще трябва другаде да си вложа париците. И без това утре тук ще пристигне малко милиция. Ще им предам на тях всичко така, както си е, и ще си обера чуковете.

— Не искаш ли да си вложиш парите в моята ферма? — попита го Адамс направо. — Щом ще трябва да се заловиш с нещо ново?…

Бен се закашля подигравателно.

— Не, драги мой, земеделието не е за мене работа. За обработване на земята трябват много повече пари, отколкото аз имам, пък и аз изобщо нищо не разбирам от това. От земеделие не се забогатява, там човек не може да прояви размах. Но аз виждам, ти си си селянин, безнадежден селянин, и няма да прокопсаш много. Откъде си впрочем?

— Какво ти влиза на тебе в работата това? От другата страна на голямото блато, от една бедна местност, с много планини и камениста почва, с тежък труд и слаба храна. Скъперничество и бой. Баща ми беше и си остава селянин; и аз ще стана селянин, ти имаш право. Вие, търговците, сте издялани от друго дърво.

— Такива сме ние, селски скъпернико! Но ти въпреки това си добро момче и аз искам да ти направя удоволствие. Не ми дължиш нищо. Ракиите, които изпи, няма нужда да ми ги плащаш, пък и ще те почерпя още няколко. Имам обаче една молба към тебе за трите часа,

които остават още от нощта — поеми дежурството край вратата! Ти си най-трезвият от всички тук.

Адамс легна на пода до вратата като вярно куче. Часовете минаваха сред заплашителна тишина. Дежурещите край бойниците опряха уморени чела о стената — останалите мъже хъркаха. Адамс попипваше от време на време ключа на вратата, който Бен му бе поверил: Опитваше се да наблюдава и в тъмното Червения Джим Лисицата. Убиецът отиде още веднъж до мъртвеца, после се разходи, сякаш несигурен, два пъти нагоре-надолу из дългото кръчмарско помещение. Най-после разбута е няколко груби думи трима ловци, които бяха легнали да спят на земята, но Червената лисица по непонятни причини искаше непременно той да легне там заедно е Бен. Тримата мъже се изправиха, ругаейки и мърморейки, и си подредиха на друго място постели. Червената лисица властвуваше тук като силно куче сред глутница. Адамс видя още как Червената лисица легна на пода и направи знак на Бен да се приближи. Двамата се покриха с една завивка и Адамс си помисли, че те и в преносен смисъл лежат под една завивка в много сделки, които не бива да излизат на бял свят.

Той престана да се занимава повече с двамата другари и насочи вниманието си да долови шумовете отвън. Пълната тишина му действуваше уморително и приспивателно. Трябваше да се напряга, за да може да се ослушва.

Не беше съвсем сигурен дали не бе завлякъл очи, когато неочаквано го разтревожи някакъв шум. Стори му се, сякаш в кръчмата се бе случило нещо. Изправи се и несъзнателно погледна най-напред към мястото, където бяха лежали водачите им — Червената лисица и Бен. Мястото беше празно. Само една завивка лежеше още там, отхвърлена, сякаш някой бе лежал под нея и бързо се бе отвил. Шумът бе дошъл оттам и бе прозвучал, като да се бяха ударили дъска о дъска. Адамс затърси с очи, но не можа да открие никъде двамата изчезнали в мрака. Въпреки това те трябваше да са някъде в помещението, защото вратата, където пазеше Адамс, беше единственият изход. Момъкът се изправи и започна да търси по-основно. Червената лисица и Бен бяха изчезнали. Да бие ли тревога? Той се посъветва с мърлявия Джоузеф.

— Остави ги тия проклетници да се чупят! — отвърна му само Мърльото. — Както сме я наредили сега, по-добре ще бъде да ги няма тях.

— Няма да бъде зле да знаем обаче как може да се измъкне човек тайно оттук.

— Че защо пък?

Мърльото стана недружелюбен. Адамс остана с впечатление, че той знае повече, отколкото искаше да каже. Може би знаеше тайния изход и не искаше да го издаде, може би дори беше помогнал на двамата да избягат? Засега обаче младият Адам Адамсън се отказа да се занимава повече с това.

Когато навън започна да се развиделява, той отключи вратата, за да надникне при конете. Утринният въздух беше студен и вятърът духаше остро преди изгрев слънце. Конете пасяха, несмущавани от нищо, в заграденото за тях място и кафявият жребец поздрави Адамс. Момчето още от пръв поглед видя, че четири коня липсват: полудивите мустанги на индианците и двата коня на Червената лисица и на кръчмаря. Значи, Червената Лисица и Бен наистина се бяха изпарили.

Адамс обиколи стария, почернял от времето блокхаус, който той бе видял за първи път предишната вечер и където оттогава насам и за него се бяха случили решителни събития. Недодяланият мъжага, когото останалите наричаха Бил Петльобореца, го удари изненадващо по рамото.

— Не му мисли толкова много, млади човече! Наистина златните кожи ни се измъкнаха по най-срамен начин. Но ние все ще намерим да се заловим с нещо друго. И без това днес тук ще пристигне милиция. Може би ще успеем да се настаним на работа при тях, да ни наемат като скаути или конна милиция. Времената са опасни и нашите сини куртки търсят подкрепление. Имат нужда от хора, които да познават далечния Север.

Адамс разтегли презрително устни.

— Драги мой, по-добре въшки да те хапят, отколкото да те гризат червеи. Съвсем не ми е по сърце да постъпя в милицията, а пък и твоите сини куртки са само проклети многознайковци. Но аз и без това изпих и проиграх вече париците си, с които щях да си отворя кръчма в Омаха. Не ми остава повече избор. И така, да не мислим за нищо и да посрещнем бодри утрото!

Адамс погледна несъзнателно към небето, което се извисяваше сиво над пясъчната степ. Вълнистата почва беше съвсем неплодородна,

само жилава ниска трева се задържаше по нея. Ниобрара течеше широка и жълта.

Безделниците и златотърсачите се събраха на малко съвещание и избраха за свои водачи двама мъже, на име Джордж и Майк, които Адамс не познаваше, както не познаваше и останалите. Първата предприета от тях мярка бе да разпратят постови по околните възвишения. Припаси в търговската станция имаше още достатъчно и мъжете се нахвърлиха с радост върху месото и ракията. Въргаляха се по земята и от време на време някой пущаше по някоя излишна приказка. Никой повече не мислеше за изчезването на Червената лисица и Бен. Изглежда, всички бяха доволни, че главните виновници не са повече сред тях. Бил и мърлявият Джоузеф извлякоха трупа на Матотаупа от кръчмата и го хвърлиха в реката.

Към пладне лостовите съобщиха, че са забелязали приближаващата се милиция. Адамс не обърна внимание на това, докато малката група се приближи към блокхауса. Водеше я един майор на име Смит. Той заповяда на своите тридесетима драгуни и на десетимата облечени в кожа конни полицаи да слязат от конете и накара Бил Петльобореца и Том без шапка и обуща да му опишат накратко положението. Огледаха и заеха блокхауса, като настаниха конете на милицията в заграденото място. След това безделниците и златотърсачите седнаха заедно с новодошлите десетима конни полицаи да изпушат по една лула.

Адамс също седна с тях. Те носеха какви ли не новини. Очакваха се големи въстания на дакота, които трябваше да бъдат прибрани в резерватите, и всеки смяташе, че предстоят жестоки многогодишни боеве, докато подчинят цялото племе. Да бъдеш конна полиция, означаваше да си изкарваш хляба трудно, с много опасности, но сигурно, пък и по този начин те щяха да останат близо до „обетованата земя“ на новите златни находища, близо до Черните хълмове. Адамс погледна към майора, който щеше да бъде занапред негов началник. Селското момче не бе навикнало да се подчинява на непознат човек и мисълта за това му беше неприятна. Но какво друго му оставаше? Той щеше да се наеме да убива индианци, които му бяха оставили земята, верни на сключения договор, и щеше да върши това, платен от хора,

които бяха дошли да му заграбят земята. Адамс се стараеше да не мисли за Хари. Срамуваше се от пътя, по който бе тръгнал сега, но се чувствуваше като някакво добиче, което тласкат и тикат да върви напред.

Привечер го наеха. Майорът, преждевременно побелял мъж, стоеше с изправен гръб и гледаше със сините си очи надолу към Адамс. Осемнадесетгодишният младеж изпита към офицера някаква странна смесица от симпатия и неприязън. Сам Смит, изглежда, бързо хареса Адамс и веднага му възложи сериозна задача. Момъкът трябваше да се върне обратно заедно с индианския разузнавач на драгуните до най-близкия форт на Мисури и да съобщи там, че станцията край Ниобрара има нужда от защита и подкрепа.

Щяха да тръгнат на следващата сутрин. Адамс приготви малко суха храна и точно преди изгрев слънце излезе край заграденото за конете място. Индианският разузнавач вече го чакаше там. Беше дребен, строен, кафявокож младеж, косите му бяха сплетени по индиански обичай на две плитки. Беше облечен в нови кафяви кадифени панталони и индиански мокасини, над сивата му риза имаше пъстра тъкана жилетка. По лицето му беше изписано мрачно безизразно равнодушие. Индианецът не отвърна на късия поздрав на Адамс. Яхна своя бял кон — дребен индиански жребец — и тръгна напред като водач. Адамс го следваше върху кафявия си жребец.

Тобиас, така се казваше индианският разузнавач, остана през целия ден мълчалив и не намали бързото темпо. Вървяха отново часове наред обратно към брода през реката, където Адамс бе минал предишния ден, и през голата прерия на североизток.

Ако Адамс, който сам не беше много разговорлив, можеше да се почувствува обиден от направо непочтителната мълчаливост на индианеца, от друга страна, той беше доволен, че кафявокожия му водач с библейското име притежаваше напълно всички необходими за живота сред пустошта способности и качества. Адамс също можеше да язди и да стреля много добре, но много повече умееше да води ралото и да сее. Той се възхищаваше непрекъснато от острия слух и зрение, които притежаваше Тобиас. Макар че беше съвсем недостъпен, Тобиас бе най-добрият побратим, който Адамс можеше да си представи. Когато с течение на времето индианецът видя, че младият фермерски син не направи никакви опити да интимничи с него, той премина от

подчертаното си отбранително поведение към делови взаимоотношения, които много допаднаха на Адамс. В края на краищата и Тобиас беше само един безотечественик като него самия.

След като получиха доста прибързано и самонадеяно дадено обещание, че издадената най-напред станция ще получи снабдяване и допълнително подкрепление, след няколко дни Адамс и Тобиас тръгнаха по обратния път към блокхауса на Ниобрара. Никъде по пътя нямаха неприятности с дакота.

За убийството на Матотаупа Адамс разказа подробно на Тобиас една вечер край запалените огън и индианецът го изслуша мрачно.

— Червената лисица напразно се мъчи да избяга — отсече той. — Отмъщението рано или късно ще го стигне.

— И аз бях там — каза Адамс.

На това индианецът не отговори. Погледът му обаче беше достатъчно красноречив.

ЕДИН СИН НА ВЕЛИКАТА МЕЧКА

Камък с рога беше чул каква вина носеше баща му. Беше видял каква нова вина легна върху Матотаупа, когато показа златото от своята кесия на белите мъже.

Твърдокаменния Харка Нощното око Убиеца на вълци, наречен като боец Камък с рога, беше син на предател. Той беше последвал един предател. Беше го защищавал, беше проливал кръв. Десет години бе живял в изгнание заради една мнима правда.

Когато разбра това, способността му да мисли и да се движи сякаш бе парализирана от удар с брадва. Той не стреля върху убиеца. В единствения миг, в който това беше възможно, той не направи нищо, съвсем нищо.

Когато нервите отново започнаха да му се подчиняват дотолкова, че да може да върши онова, което условията му налагаха, той се извърна. Чу още как Адам, синът на стария Адамсън, заключи тежката врата на блокхауса. В полусъзнание, като някакъв движещ се механизъм, Камък с рога отиде при конете. Намери костения лък при белия жребец на Матотаупа. Останалото оръжие убитият беше носил със себе си и затова сега то бе останало в блокхауса.

Камък с рога изведе своя жребец и мустанга на баща си от заграденото за коне място. Облече коженaта си дреха, яхна кулестия жребец, хвана белия кон за юздата и тръгна в западна посока през лунната нощ. Кучето тичаше подир тях. Бялата кобила ги следваше отдалеч. Младият индианец нямаше нужда да проявява вече голяма предпазливост, за да се пази от евентуален изстрел от бойниците на блокхауса. Доколкото познаваше името, с което се ползуваше, пък и белите мъже, сега те сигурно се страхуваха от него и неговото отмъщение и нямаше да посмеят да излязат от блокхауса.

Съгледваческото гнездо на дакота, отдето дебнеше Сина на Антилопата, беше скрито недалеч от мястото, където преди много години момчето Харка си бе построило през зимата снежна колиба, докато Матотаупа и Джим Лисицата живееха в блокхауса при Бен и

Мери. В тази снежна колиба Четан, наричан като боец Четансапа, бе дошъл тайно при момчето Харка, за да го отведе отново в шатрите на Мечата орда. Сега Харка Камък с рога щеше да се върне при своите, но това нямаше никак да бъде леко.

Защото Камък с рога беше син на предател.

Разстоянието до съгледваческото гнездо, където някога бе стояла снежната колиба, Камък с рога можеше да премине с коня си през тревната степ бързо, много по-бързо, отколкото преди години пешком в снега. Когато предположи, че оттам вече го забелязват, той се спря. Скочи на земята и завърза краката на белия кон. Пусна кулестия жребец на свобода; свали и завивката от гърба му и я превърза на гърба на белия кон; махна и юздата от долната челюст на кулестия жребец, така че животното можеше да тръгне като див мустанг през степта. Индианецът искаше да пожертвува само собствения си живот, не и живота на мустанга. След като уреди това, той свали отново дрехата си, взе всичките си оръжия, и костения лък също, и се приближи към горичката, където знаеше, че е разположено съгледваческото гнездо.

При това нарочно се стараеше да покаже, че не се крие. Мина по осветените от месеца места и най-сетне се спря на двадесет и пет крачки разстояние пред горичката. Там остави всичките си оръжия в тревата, също и ножа, и се отдалечи. Отстъпи тридесет крачки от тях.

В горичката все още нищо не се бе раздвижило.

Камък с рога вдигна невъоръжената си десница и извика:

— Тук стои Твърдокаменния Харка Нощното око Убиеца на вълци Ловеца на мечки Убиеца на бизони, наречен като боец Камък с рога. Червения Джим уби през тази нощ моя баща Матотаупа. Червения Джим Лисицата е в блокхауса. Аз, синът на Матотаупа, се явявам пред съда на старейшините. Нека той отсъди. Аз казах, хау.

Младият индианец стоеше високо изправен, огрян от лунната светлина. На врата му висеше огърлицата от мечи нокти, която не скриваше напълно дълбоките белези от жертвоприношението на слънцето.

Откъм горичката не се обади никакъв човешки глас. Две стрели изсвистяха и улучиха Камък с рога в лявото и в дясното рамо. Той остана на мястото си, изправен, без да се помръдне. Стрелите се бяха заболи с куките между мускулите и ставите му. Остриетата на бойните

стрели бяха силно извити. Те го бяха улучили така, че Камък с рога не можеше да използува повече ръцете си. От раните покапа кръв.

Той все още не се помръдваше, не каза нищо повече, само изчакваше дали невидимите стрелци ще продължат да стрелят.

Не стреляха повече. Изскочиха иззад храстите и Камък с рога позна веднага и двамата. Единият беше Сина на Антилопата, когото той бе наблюдавал вече през деня, другият беше Шонка.

Двамата се нахвърлиха върху него, както той трябваше и да очаква, след като вече бяха стреляли. Те откъснаха стрелите от раменете му, като му нанесоха жестоки рани. Хвърлиха го на земята, завързаха ръцете му на гърба, омотаха краката му и го стъпкаха. Сина на Антилопата овърза пленника и с ласото си.

Шонка откъсна снопче трева заедно с пръстта и корените, разтвори устата на пленника, като натисна силно долната му челюст, и напъха тревата и пръстта чак до гърлото му.

— Ха сега пак ми се подигравай, хвалипръцко — крещеше той и непрекъснато го повтаряше: — Подигравай ме, ако можеш! Подигравай ме още веднъж, ако можеш! Подигравай ме де!… — Шонка беше обладан от някаква безгранична ярост, в която се изля насъбраната в душата му обида още от момчешките години, когато той винаги се чувствуваше по-слабият и подиграният. — Подиграй ме де, койот с койот, син на предател! Подиграй ме, ако можеш!

Под ударите на Шонка Камък с рога вече се бе отказал от мисълта, че ще продължи да живее. Дори и да искаше, не можеше да се отбранява повече. Сина на Антилопата напразно се мъчеше да обуздае избухналия си другар. Викът: „Не го убивай, той трябва да бъде изправен на кола на мъченията!“ — сякаш изобщо не стигна до съзнанието на разярения младеж.

Неочаквано обаче Шонка извика. Нечий остри зъби се впиха в тила му. Другарят му също видя това, извика и удари С гол юмрук по звяра, тъй като нямаше оръжие под ръка, пък и всичко стана за част от секундата. Шонка, който бе коленичил върху гърдите на пленника, понечи да се заварди. Опита се да се изправи, но падна по гръб и видя една разтворена вълча муцуна. Извади бързо ножа от ножницата си, ала вълкът захапа китката на ръката му. Сега и Сина на Антилопата измъкна ножа си, за да го забие в тила на звяра, но животното навреме видя опасността и я избягна с голям скок през Сина на Антилопата.

Когато индианецът се извърна, черният дългокрак вълк вече бе изчезнал в горичката.

Шонка се изправи. Ножът бе паднал от ръката му. Вената му беше разкъсана, кръвта шуртеше на силна струя. Ръката му висеше с разкъсана китка безсилно надолу.

Другарят му откъсна кърпата от набедреника си и стисна силно вената. Докато той свърши това, Шонка вече съвсем бе останал без сили от загубата на кръв и падна на земята.

— Какво беше това? — промълви той, мъчейки се да си поеме въздух, тъй като сърцето му вече замираше.

— Черен вълк — промълви Сина на Антилопата.

Той стоеше край Шонка и наблюдаваше същевременно пленника. Ето сега той трябваше да отговаря за един изнурен, ранен с опасност за живота другар и за един умиращ, задушаващ се пленник, чиито вени набъбнаха и гърдите му се разтваряха в отчаяна борба за въздух.

— Той трябва да застане пред Съвета на старейшините и да умре на кола на мъчението — говореше Сина на Антилопата сам на себе си. — За какво го хванахме? Кой е мислил някога, че синът на предателя ще падне жив в ръцете ни!

Натисна долната челюст на пленника силно надолу и започна да вади тревата и пръстта от устата му. Не изчисти всичко, затова дъхът на задушаващия се можа да си пробие път с шумно хъркане.

Яростта на Шонка се бе пречупила от загубата на кръв и отстъпи място на някакво твърдоглаво настървение. Той взе огърлицата от мечи нокти, без да попита Сина на Антилопата, и рече заповедно:

— Вземи и кулестия кон, искам да го имам!

При тези думи Сина на Антилопата се огледа за мустанга. Беше разумно да имат кон, върху който да натоварят пленника. Затова Сина на Антилопата тръгна да доведе двата мустанга. Кулестият жребец гледаше напрегнато непознатия. Когато Сина на Антилопата приготви ласото си за хвърляне, мустангът бързо побягна към прерията. Индианецът видя как препуска жребецът и веднага разбра, че няма да може да го залови. Затова омота ласото отново и хвана за юздата белия жребец, който се остави след кратко противене да го поведат.

Когато Сина на Антилопата се върна заедно с коня, Шонка изсвири презрително с уста:

— Защо пропъди кулестия жребец?

— Дръж си езика и си пести дъха! — отвърна ядосано Сина на Антилопата. — Кулестият жребец беше с отвързани крака. Много по-важно и по-неприятно е това, че ще трябва да напуснем съгледвaческия си пост.

— Нима ще вървим? — попита тихо Шонка.

— А ти нима искаш да останеш тук сред тези кървави следи, които всяко сляпо куче ще намери още с изгряването на луната? Джим Лисицата е в блокхауса. Не чу ли това?

— Не.

— Омразата ти е заслепила очите и ти е запушила ушите. Това не е добре и аз не биваше да последвам лошия ти съвет. Сега трябва да се махаме оттук.

— Ще се връщаме ли?

— А какво друго да правим? Качвай се върху коня си, хайде!

Волю или неволю Шонка трябваше да се подчини. Сина на Антилопата бе преценил правилно положението, той не можеше да го отрече. Затова се покатери на мустанга си. Виеше му се свят, но след като възседна коня, не падна. Сина на Антилопата вдигна пленника, постави го напряко върху гърба на белия жребец на Матотаупа и го завърза като убит звяр. После сам яхна собствения си кон. Остави Шонка да язди напред, така че раненият и изнурен от загубата на кръв другар да определя темпото. Сина на Антилопата яздеше зад него и водеше коня с пленения. Малката група не можеше да се придвижва бързо. Сина на Антилопата прецени мислено, че ще им трябват пет-шест дни, за да стигнат до бивака. Мечата орда бе напуснала по същото време зимния си бивак и бе поела към горите на предпланините и сигурно вече бе стигнала със своите шатри край Конския поток.

Развидели се. Сина на Антилопата гледаше внимателно към блокхауса, ала там не се движеше нищо и, изглежда, не ги грозеше никаква опасност. Слънцето грееше слабо, тъй като от север духаше остър вятър. По небето минаваха бързо сиви разпокъсани облаци. Местността с пясъчните възвишения, която сега малката ездаческа група прекосяваше, беше съвсем безлюдна, дивеч също се мяркаше съвсем нарядко, тъй като можеше да си намира много по-лесно храна по други места. Беше местността, през която Матотаупа, Тобиас и Харка бяха превели преди единадесет години неколцината мъже, които

работеха в първата проучвателна група за бъдещата железопътна линия и едва бяха успели да спасят живота си, изненадани от една от ужасните местни пясъчни бури. Камък с рога не позна сега мястото, не мислеше нищо, нито за вчера, нито за днес, нито за утре. Измъчваха го болките от раните, жажда и липса на въздух. Кръвта се насъбра в увисналата му глава, спираше се в крайниците, защото бяха силно стегнати, и той непрекъснато се люшкаше на границата между тези разяждащи силите му усещания и облекчаващото болките му състояние на несвяст. За първи път, откакто беше вече мъж, той се намираше във властта на някого. Шонка яздеше главно ходом, само рядко преминаваше в лек галоп. Не само китката на ръката му беше разкъсана и ухапана, но сега той започна да чувствува и последиците от ухапването по тила. От време на време караше Сина на Антилопата да отслабва малко превръзката, защото иначе ръката му застиваше. При това всеки път отново губеше кръв. Надеждата му се насочи само към мисълта, че той и Сина на Антилопата трябваше да бъдат сменени от съгледвaческото си дежурство през тези дни. Можеше да срещнат и бойци, запътили се към блокхауса, а можеше да получат и подкрепа. Когато се свечери, завиха вълци. Сина на Антилопата остана на пост и накрая също силно се умори.

За пленника той се грижеше само дотолкова, доколкото смяташе, че трябва на всяка цена да го запази жив. Отвърза го за през нощта от коня и когато застудя силно, го загърна в една завивка. Трябваше да му дава от време на време да пие вода. Храна пленникът не желаеше. Раните му бяха кървяли и после бяха засъхнали от само себе си.

Веднъж Шонка и Сина на Антилопата чуха галоп. Бяха навярно двама или трима ездачи; може би идваше смяната им. Местните индианци трябваше непрекъснато да държат под наблюдение блокхауса на Бен — тази издадена най-напред станция на белите мъже извън района на железопътната линия, — тъй като вече се бе разпръснала новината, че там очакват милиция.

Сина на Антилопа избърза с коня си по възвишението.

Когато излезе отгоре, за да го видят, ездачите вече бяха изчезнали. Не му остана нищо друго, освен да продължи трудната езда.

Шонка обмисляше план за отмъщение, за да надвие чувството си на слабост и гадене. Колкото по-зле се чувствуваше от дългия път, в толкова по-ярки тонове си представяше всичко, което щеше да

причини на своя враг Камък с рога, когато го изправят на кола на мъчението. На третия ден постоянните и невъздържани хвалби на Шонка омръзнаха на Сина на Антилопата. Когато отново спряха да починат и Шонка отпусна фантазията си пак в тази единствена посока, Сина на Антилопата го прекъсна раздразнено:

— Матотаупа уби не твоя, а моя баща и ако Камък с рога бъде изправен на кола на мъчението, то затова ще трябва да благодариш само на мене!

— Не на теб ще благодаря, а на черния вълк! — отвърна Шонка. — Впрочем тоя звяр все още се мъкне подире ни. Няма ли да го застреляш най-после?

— Не, ще го взема с нас за следващата игра на истинските случки. — Сина на Антилопата беше твърде преуморен и в лошо настроение и затова беше станал хаплив.

— Тази игра е измислена от лошите духове на сиксикау и ние, дакота, няма да я повторим. — Шонка накара другаря си да отвори кожения мях за вода и пи отново продължително и жадно.

Наближи вечерта на шестия ден, откакто Сина на Антилопата и Шонка се придвижваха с пленника. В бивака край Конския поток никой още не знаеше за случилото се.

Южнякът, който топеше снеговете, продължаваше да духа. Цялото небе беше покрито със сиви облаци и слънцето не се показваше вече нито сутрин, нито на пладне, нито вечер. Само една неопределена безцветна светлина виснеше над степта, покрита с изсъхнали жълти и кафяви треви. Веригата на Скалистите планини на запад бе забулена в мъгли. Ситни водни капчици се носеха из въздуха и се превръщаха привечер в ледени кристали.

Мустангите на Шонка и Сина на Антилопата познаваха местността от много лета и щом достигнаха Конския поток, минаха в галоп. Бяха надушили стадото си.

Край шатрите, към които се стремяха завръщащите се съгледвачи, тази вечер беше съвсем спокойно. Освен лостовите между шатрите почти не се движеха хора. Мустангите се притискаха един до друг, за да се стоплят. Кучетата лежаха както обикновено скупчени. Жените и девойките вече бяха донесли вода и приготовляваха вечерята в своите типи. Тънки стълбове дим се извисяваха от отворите по върховете на шатрите.

За първите часове на нощта Къдрокосия Чернокож беше дежурен край конското стадо. Той беше приет вече за боец, беше израсъл строен и едър като дакота, но се различаваше от тях не само по къдравата си коса, но и по по-тъмния цвят на кожата, пък и по различните черти на лицето и мощните атлетически рамене. Името му като боец беше Чапа, Бобъра. Животът му не беше лек. Когато баща му Непознатата мида бе приет от Мечата орда като избягал роб две години преди свършването на гражданската война, бяха му дали да се грижи за една типи, в която имаше много жени за изхранване, а най-старата от тях бе обладана от лош дух. Няколко години по-късно Непознатата мида бе убит и обезобразен от белите мъже, жена му умря. Сега Къдрокосия Чапа трябваше да се грижи сам за бабата, за три овдовели лели и за дъщерите им. Това беше почти непосилна задача за един ловец. Месото в неговата типи често не достигаше, а и помраченият разсъдък на бабата създаваше много неприятности на всички. Къдрокосия Чапа понасяше всичко търпеливо, без да се оплаква. Той бе запазил дори усмивката си и умението да се шегува и мъжете и жените на Мечата орда го обичаха. Що се отнася до неговата типи — никой не му се сърдеше, че той гледаше да се задържа там колкото е възможно по-малко. Ето и сега той бе излязъл цял час по-рано, за да постъпи на дежурство край конете. Предишният постови се зарадва, разбира се, че ще го сменят по-рано. Чапа остана на мястото, където обикновено стояха дежурещите край конското стадо. Тъй като не предвиждаха никаква опасност, бяха оставили край конете само един дежурен. По възвишенията на изток и на запад от бивака бяха залегнали съгледвачите, които можеха оттам да наблюдават околността. Изглеждаше, че след залез-слънце ще стане много студено. Къдрокосия Чапа беше извадил вече зимната си горна дреха от бизонска кожа и кожените мокасини и ги бе облякъл. Той не беше роден сред степта, а в гореща Африка, и затова все още зъзнеше, по-лесно, отколкото закалените си още от най-ранна възраст другари.

Стана нощ. Месецът и звездите не можаха да пробият с лъчите си през облаците. Затова стана съвсем тъмно; земята лежеше като черна заплашителна маса под напора на вятъра и под ледените топчета на суграшицата. Къдрокосия дебнеше и се ослушваше. Не искаше да се осланя на другите съгледвачи. В далечината завиха вълци. Те бяха гладни и миризмата на коне ги привличаше. Кучетата се размърдаха.

Кудрокосия Чапа държеше оръжията си готови. В подобна нощ хищниците можеха лесно да се примъкнат към бивака.

Откъм възвишението на съгледвачите се разнесе предупредителен вик. Чапа взе лъка и стрелата си. От шатрите веднага изтича Копиен връх, за да помогне на Бобъра в дежурението. Двамата се ослушаха и чуха отдалече конски галоп, който се приближаваше към бивака. Разнесоха се и високи викове, викове на дакотски бойци, остри викове за помощ в тишината на нощта. Кудрокосия Чапа не биваше да напуска поста си, но другарят му яхна своя кон и се спусна към посоката, откъдето бяха прокънтели виковете за помощ. Чапа, както и съгледвачите на хълма призоваха мъжете от шатрите на оръжие.

Бивакът веднага се оживи. Бойците изскочиха от типитата и побягнаха към конете. В дълга редица, предвождана от Стария гарван, те се спуснаха към прерията. Виковете за помощ заглъхнаха, но сега Чапа чу виковете, с които бойците, изглежда, се нахвърлиха върху глутница вълци.

И тези викове заглъхнаха скоро; накрая се разнесоха няколко победни възгласа. След малко първите бойци се върнаха в галоп; по-голямата част от тях есе пак се връщаха в по-бавна езда.

Единият от синовете на Стария гарван пръв пристигна със своя мустанг в стадото. Скочи от коня си досами Кудрокосия Чапа.

— Те водят Харка като пленник! — извика той. — Шонка е тежко ранен. Сина на Антилопата е викал за помощ. Вълците се нахвърлили върху конете и ездачите и той затова извикал.

Щом чу името Харка, Кудрокосия загуби ума и дума. Стресна се. Не можеше да се зарадва. Помоли предвидливо най-младия боец на племето ихасапа да го смени. Искаше да бъде свободен.

Голямата група бойци беше оградила завръщащите се — Сина на Антилопата, Шонка и пленника. Накрая и те минаха в галоп. Както обикновено ездачите се приближиха най-напред към конското стадо, за да оставят мустангите си. Кудрокосия Чапа се промъкна веднага между тях и той именно грабна от коня овързания си някогашен другар в игрите. Както беше омотан, Камък с рога можеше да движи само гръбнака и тилните си прешлени. Но той и тях не движеше, а лежеше тежък и отпуснат върху раменете на Кудрокосия.

— В шатрата на Хавандшита го отнеси! — рече някой, но тъй като Чапа позна гласа на Шонка, не му се подчини, а бързо отнесе

пленника в шатрата на сегашния боен вожд на Мечата орда — Стария гарван.

Всички жени вече бяха на крака. И те се бяха облекли веднага, след като бяха чули предупредителните викове на съгледвачите. Когато Чапа влезе заедно с пленника в сегашната вождова шатра, жената на Гарвана вече подклаждаше огъня, така че пламъците се съживиха.

Къдрокосия Чапа постави безчувствения пленник край огнището. Развърза възела на кожените ласа, които притискаха тялото. Разряза връзките от лико, с които бяха превързани ръцете и краката му. Смъкна от тялото на безжизнения си другар нагизналите в кръвта и потта на изнуреното тяло легини и мокасини, скри украсения с раковини колан и започна да разтрива подулите се от нахлулата кръв и вода крака, за да раздвижи отново кръвта в тях. Камък с рога беше съвсем отслабнал и приличаше на умрял от глад. Къдрокосия опипа и послуша дали сърцето му бие още. Тогава в шатрата влезе Стария гарван и заедно с него дойдоха и Шонка и Сина на Антилопата. Те донесоха оръжието на пленника и огърлицата му от мечи нокти. Вождът се приближи към огнището и загледа безчувствения пленник, без да пречи на Чапа. Шонка измърмори нещо. Но Стария гарван не обърна внимание на думите му. Престори се, че не ги е чул. Най-сетне седна край огнището.

— Доведи Хавандшита и Чотанка! — нареди вождът на Къдрокосия Чапа.

Младият боец излезе веднага. Изтича най-напред при Чотанка, комуто предаде веднага молбата на вожда, и той тръгна незабавно към шатрата на Гарвана.

След това Къдрокосия се запъти към шатрата на заклинателя. Старият заклинател също седеше вече облечен в своята типи. Огънят осветяваше бялата коса с жълтеникавочервеникав блясък. Лицето му беше изпито и неподвижно като дървена маска. Всяка бръчка по него изглеждаше врязана дълбоко и завинаги — израз на дълъг и невъзвратим живот. Живи бяха само очите, ала животът в тях се стори на Къдрокосия загадъчен и застрашителен.

Разрешиха на младия боец да заговори чак след няколко минути мълчание. С предварителното мълчание Хавандшита обичаше да подчертава важността на мислите или тайнствените разговори, с които бе зает умът му, и да показва колко маловажни и несъществени са

молбите, които отправяха към него. Къдрокосия Чапа покани заклинателя с почтителни думи да дойде в шатрата на Стария гарван, за да види пленника.

Хавандшита изслуша думите му с внимание, потъна отново за няколко минути в мълчание и чак тогава отговори тихо, но ясно:

— Защо е необходимо да ме отведат краката ми в шатрата на вожда Стария гарван и защо трябва очите ми да видят сина на предателя, преди да сме го изправили на кола на мъчението? Ще минат петнадесет дни и петнадесет нощи. Тогава младите мъже ще изнесат кола, ще го забият в земята и синът на предателя ще застане пред него със своя позор и ще стои там един ден и една нощ. Той не бива да умре като боец. Нашите мъже ще плюят върху него, а жените ни ще го обсипят с подигравките си. Слънцето на следващото утро ще види смъртта му. Жените и дъщерите на мъжете, които той е убил, ще го умъртвят. Случаят няма нужда да се обсъжда повече. Аз казах, хау.

Къдрокосия Чапа трябваше да повтори думите на заклинателя, за да докаже, че ги е разбрал и че може да ги предаде на вожда. Той ги повтори без никакво колебание; гласът му дори не беше прегракнал. Говореше съвсем ясно. Хавандшита остана доволен. Заклинателят беше спасил преди единадесет години бащата на Къдрокосия от плен и от робство и той знаеше, че Къдрокосия му е благодарен. Хавандшита можеше да се осланя на този млад боец, който не приличаше на своите другари, но изглежда, че бе приел напълно и изцяло нравите, обичаите и представите на дакота.

След няколко минути мълчание за приключване на разговора, през време на които Хавандшита сякаш изключваше участието си във външния свят и отново потъваше в собствените си мисли, Къдрокосия Чапа можеше да си върви.

Щом младият боец излезе от заклинателската шатра, движенията му отново се съживиха и ускориха. Той изтича към шатрата на Стария гарван. Шонка и Сина на Антилопата бяха още там. Само с един поглед Чапа разбра, че пленникът още не бе дошъл в съзнание. Това го зарадва, защото той трябваше да съобщи на Стария гарван решението на Хавандшита. Чапа не прибави нито една дума, нито пък премълча някоя. Беше му трудно да съобщи нареждането обаче, защото и Шонка слушаше. Още докато Чапа говореше, по лицето на Шонка се изписа ненавистно задоволство. Сина на Антилопата изглеждаше несигурен.

Бе очаквал кърваво, но славно отмъщение за смъртта на своя баща Старата антилопа. Вождът и Чотанка останаха сериозни и не издадоха с нищо чувствата си.

— Ще бъде тъй, както е казал Хавандшита! — каза най-после натъртено Стария гарван.

Властта на заклинателя държеше в подчинение всички обитатели на бивака. Всички бяха свикнали да изпълняват неговите решения.

Изглежда, в шатрата не бяха предприели нищо преди Къдрокосия Чапа да донесе нареждането на стария заклинател. Чак сега вождът подкани Сина на Антилопата и Шонкавакон да му разкажат какво се бе случило при съгледваческото гнездо край Ниобрара. Когато двамата съгледвачи разказаха всичко, Стария гарван и Чотанка се погледаха известно време мълчаливо, после вождът отсъди:

— Вие сте постъпили неразумно. Когато един мъж не напада и не се защищава, вие сте длъжни да му отнемете оръжието и да го вземете в плен без бой. Вместо двама тежко ранени беше по-добре да ни донесете скалпа на Червения Джим. Черният вълк ви се е присънил и на двамата. Не съществуват черни вълци.

Стария гарван и Чотанка запушиха. Двамата млади бойци бяха свободни.

Междувременно дежурството на Къдрокосия Чапа вече беше свършило. Той можеше да се върне в шатрата си и да легне да спи. Не го стори обаче. Огледа се предпазливо и после се пъхна бързо в шатрата, която бе принадлежала някога на Матотаупа и където все още живееха Унчида и Уинона. Огънят в средата на шатрата беше заринат, но и двете жени бяха будни, както и очакваше Къдрокосия. Те седяха в мрака край огнището. Когато младият боец влезе вътре, Унчида разрови леко жаравата, за да могат да се виждат.

Къдрокосия Чапа седна.

— Знаете ли вече всичко?

— Моят син Матотаупа е убит от белите мъже. Камък с рога е хванат в плен. — Унчида говореше, сякаш не бе на себе си, и после млъкна.

— Да. Така е. След петнадесет дни Камък с рога трябва да умре. Така иска Хавандшита. — Къдрокосия Чапа бе навел глава, като че ли тежък камък натискаше тила му. — Стария гарван и Чотанка се

съгласиха с решението на заклинателя. Какво можем да сторим ние? Вас, Уинона и Унчида, никой няма да ви пусне да се грижите за пленника. Невъзможно ще бъде да го освободим.

— Че за какво ли? — попита Унчида със същия далечен и чужд глас както първия път. — За какво ли? Къде да върви, ако трябва отново да бяга от нашите шатри?

— Къде да върви ли? — Кудрокосия Чернокож зарови лице в ръцете си. — Къде да върви! Та той е нашият най-добър мъж! Най-после се върна, а ние ще го убием позорно, защото Хавандшита заповядва така! Жените не отговориха нищо.

Блещукащите искрици в огнището отново изгаснаха. „Няма вече изход“ — мина през ума на Чапа.

— Има все още един изход — каза Уинона, сякаш бе прочела мислите му. — Но той ще бъде труден за вас.

— А за теб няма ли да бъде труден?! — попита Кудрокосия Чапа дълбоко засегнат.

— Аз не съм боец, а Четансапа е далеч оттук на съгледвачески пост.

— Уинона… какво да сторя?

— Вземи най-добрия кон и препусни към Черните хълмове, за да предупредиш Татанка-йотанка и Тасунка-витко.

— Не е трудно да препусна с коня си. Но как да намеря вождовете! Времето е много късо, а пътят е дълъг.

— Знам — каза Уинона измъчена и огорчена. — Знам това.

Тогава Кудрокосия Чала разбра, че трябва да тръгне на път. Не каза обаче, че е решен да го стори. Изтича от шатрата, без да се сбогува. Спря се навън сред студената нощ да събере мислите си.

Край него в бивака наново настана безпокойство. Поставите бяха извикали нещо откъм хълмовете. От шатрите пак наизскачаха бойци и Кудрокосия скоро разбра причината. Навън сред прерията се бяха появили един кулест жребец и една бяла кобила. Месецът си бе направил харман сред облаците и гледаше оттам към земята; мустангите стояха сред полята под безцветната недействителна светлина.

— Омагьосания кон! — извика някой.

Кудрокосия Чапа позна гласа на Копиен връх.

Миг след това мустангът, а заедно с него и кобилата изчезнаха отново сред мрака между леките възвишения на тревната степ.

Мъжете останаха навън и чакаха дали животните няма да се появят още веднъж. Стария гарван беше излязъл далеко напред сред полята, тук и там се чуваше шепот.

В този миг Къдрокосия взе бързо решение и се върна още веднъж във вождовата шатра, където сега навярно бяха само жените и пленникът. Къдрокосия Чапа сам не знаеше какво точно иска. Може би искаше да види още веднъж своя някогашен другар, който му бе подарил един бизон при неговия пръв голям лов. Възможно е междувременно Харка Камък с рога да бе дошъл в съзнание. Когато Чапа влезе във вождовата типи, той намери жената на вожда наведена край пленника, чиито рани бяха превързани, а ръцете и краката му отново завързани, но така, че кръвта да може да се движи свободно.

Камък с рога стоеше с отворени очи. Изглеждаше съвсем унесен, сякаш не разбираше къде се намира или искаше да изглежда безразличен.

Къдрокосия каза на жената да се отдръпне и коленичи над пленника.

— Камък с рога! — каза той. — Камък с рога! Ти си обикалял много. Къде са Татанка-йотанка и Тасунка-витко?

Не беше сигурен дали пленението разбира думите му.

— Камък с рога! Отговори ми! Само ти си обикалял навред. Къде са Татанка-йотанка и Тасунка-витко?

Изглеждаше, сякаш раненият иска да каже нещо, но се закашля и се напъна да повърне, търсеше нещо и когато Къдрокосия му подаде една паница, той плю пръст. Все още от гърлото му не можеше да излезе звук.

— Вода! — заповяда Къдрокосия на жената. Той сам даде на пленника да пие и се нажабури.

Пленението се мъчеше да си възвърне гласа. Сигурно гърлото му беше наранено. Най-после можа да изрече нещо.

— Където бяхме… преди… да дойдем тук.

— Шатрите на главните вождове се издигат на полянката под пещерата?

Камък с рога направи потвърдителен знак.

Жената отново се приближи и даде знак на младия боец, че иска да каже нещо. Чапа се обърна към нея.

— Този… тук… се събуди веднага щом ти си отиде — съобщи тя на младия боец. — Той знае вече, че ще застане след петнадесет дни на кола и ще умре в позор.

— Замълчи, квакаща жабо! — нахвърли се ядно Къдрокосия върху нея и излезе бързо от шатрата.

Той изтича в своята типи, поиска припряно от петте жени там да му приготвят пемикан и тютюн, взе оръжията си и изтича при конете. Яхна най-добрия мустанг от своите собствени коне, взе още един кон за резерва и препусна в нощта към прериятa.

Не бе казал нито на Стария гарван, нито комуто и да било другиму за своето намерение. Нека те мислят, че Чапа е отишъл да прогони вълците или да търси миещи мечки!

Къдрокосия Чапа обичаше Уинона. Никога нямаше да може да й каже това, защото неговата шатра беше пълна с жени, които се числяха към неговото семейство и за които неговата ловна плячка почти никога не стигаше. Но той искаше да направи нещо за Уинона и искаше да спаси своя другар от детинство — ако не от смърт, то поне от позора.

Къдрокосия Чапа яздеше в права посока на север-североизток към южните склонове на Черните хълмове. Вървеше по пътя, по който бе минал керванът с шатрите на Мечата орда преди единадесет години под водачеството на Матотаупа в обратна посока. Яздейки, Къдрокосия си припомни това. Тогава той се бе отскубнал заедно със своя баща Непознатата мида от белите мъже и бе попаднал в ръцете на пани. Те отново го предадоха на белите мъже, които искаха да строят железопътна линия. Той повторно бе избягал и бе намерил край Северен Плат шатрите на Мечата орда. Първият човек, когото срещна тогава, беше Харка. Матотаупа прибра малкия изгладнял къдрокос беглец в своята типи и му даде да се нахрани. Шонка изгледа подигравателно негърското момче, облечено в дрипи, но Харка веднага подари на Къдрокосия Чернокож собствените си празнични дрехи. Хавандшита освободи бащата на Къдрокосия от ръцете на пани благодарение на едно златно зърно, което Харка бе намерил веднъж край брега на реката. Така може би Хавандшита беше първият, който бе дал на пани и на белите да разберат, че в ловните райони на

Синовете на Великата мечка има златна тайна, и той самият бе станал причина за всички последвали нещастия.

Къдрокосия Чапа препусна с коня си в северна посока. Макар че бързаше, той беше много предпазлив. От време на време спираше и се ослушваше или спъваше предните крака на конете си, за да изтича до някое възвишение на почвата и да обгледа оттам околността. Когато стигна до Северен Плат и брода, откъдето Мечата орда бе минала преди единадесет години, той остана да си почине за по-дълго. Конете пиха. Вече се беше развиделило и денят отново се възцари сив и студен. Реката течеше пълноводна и пенлива. Беше излязла далече извън бреговете си. Къдрокосия Чапа хвана няколко риби. Така бяха сторили на времето и момчетата на същото това място и тук Къдрокосия бе показал на индианските момчета умението си да плува и се бе научил от Харка да се придвижва с големи загребвания. По това време Харка бе неоспорваният водач на момчешката орда и под негова закрила Къдрокосия беше сигурен и щастлив. Четан, който бе пет години по-голям от тях, предвождаше тогава Младежкия съюз на Червените пера, а сега той предвождаше — вече като Четансапа — младите бойци на Мечата орда в Съюза на Червените елени, към който се числеше и Къдрокосия Чапа. Младият боец носеше с гордост снопчето червено боядисани еленови косми.

Докато ядеше последната риба, Къдрокосия премисли всичко това. Щом се нахрани, той изтича на едно по-високо място на брега, за да огледа още веднъж околността, преди да продължи пътя си. Залепи по навик ухо на земята, за да поеме шумовете от нея.

Чу нещо, което привлече вниманието му. Някъде препускаше нещо — кон, бизон или лос. Той се заслуша напрегнато. Шумът се приближаваше, и то от североизток. Колкото по-ясно го чуваше, толкова повече се убеждаваше Къдрокосия, че това е кон, кон, който се придвижва в права посока, с ездач, приближаващ се бързо към брода. Най-после той видя между вълнистите възвишения черния перчем на някакъв ездач. Кичурът коса бе украсен със снопче червено боядисани еленови косми.

Къдрокосия се изправи.

— Хи-йе!

От другата страна отвърнаха на възгласа му:

— Хи-йе!

Миг след това ездачът се появи на северния бряг на брода. Къдрокосия позна Четансапа, който подкара коня си през водата на брода. Къдрокосия Чапа го изчака на южния бряг. Четан скочи на земята.

— Какво се е случило? — попита веднага Къдрокосия Чапа.

Конят на Четан беше изнурен, от муцуната му капеше пяна, слабините му туптяха силно, а чертите на лицето на Четан издаваха силна възбуда.

— Сина на Антилопата и Шонка върнаха ли се? — запита той припряно Къдрокосия.

— В шатрите са. Шонка е тежко ранен.

— А! Ние намерихме кървави следи край съгледвaческото гнездо. С кого се е бил той?

— С един черен вълк.

— С какво?

— С един черен вълк.

— Сигурно му се е привидяло нещо!… В блокхауса на Бен са пристигнали дълги ножове. Беззъбия Бен и Джим Лисицата са избягали. Матотаупа е мъртъв и скалпиран. Рибите ядат трупа му. Дългите ножове издигат палисада около блокхауса. Ще има тежки боеве. Трябва да докладвам на Стария гарван и ще трябва да изпроводим веднага пратеници при Тасунка-витко и Татанка-йотанка. Те нямаха съгледвачи край блокхауса. Надяват се на нас.

Двамата млади бойци минаха заедно с мустанга на Четан към конете на Къдрокосия Чапа.

— О, ти имаш втори кон с пресни сили! — извика Четан. — За какво ти е той? Не мога ли аз да го взема? Ще ти дам моя изморен мустанг за впрегатен кон.

— Това не е впрегатен кон. Той ми е запасен. Аз отивам при Татанка-йотанка и Тасунка-витко. Те са се разположили със своите шатри на южния склон на гористите планини на полянката под пещерата.

— Толкова наблизо? Със сигурност ли знаеш това? Добре. Какво отиваш да им съобщиш?

— Че Камък с рога е наш пленник.

— Камък с рога? Ами… — Четан преглътна, преди да може да каже нещо. — Как ви попадна в ръцете?

— Предал се е доброволно на Сина на Антилопата и на Шонка.

— Значи, знае, че баща му е убит?

— Да.

Четан, който искаше да продължи своята припряна езда, изведнъж намери време да седне край мустангите. Извади лулата си, напълни я, не успя да се справи с огнивото и го подаде на Кудрокосия Чапа да избие огън.

— Кога дойде Камък с рога при вас? Кудрокосия разказа какво бе научил от Сина на Антилопата и от Шонка и какво сам бе видял.

Четансапа избухна в ярост:

— Какви жалки койоти сте всичките! Достатъчно е Хавандшита само да ви свирне, за да заиграете! В женски дрехи трябва да ви натикат и да ви оставят край казаните, а най-добре ще бъде да ви хвърлят направо вътре! Нима Мечата орда няма вече Съвет на старейшините? Кой те изпраща при Тасунка и Татанка?

— Уинона! — призна Кудрокосия Чапа.

— Уинона, добре.

Четан също бе обичал някога Уинона и бе свирил вечер за нея на флейта, но тъй като тя не отговори на чувствата му, Четан си открадна една девойка от племето на понка, която беше хубава, плаха и почтителна.

Четан продължи да пуши.

— Как разсъждава Камък с рога сега? — поиска да знае той. — Знае ли, че баща му е не само мъртъв, но че Матотаупа е станал предател, омотан в лъжите на Червената лисица? Би ли тръгнал той на бой заедно с нас срещу дългите ножове, за да отмъсти за баща си?

— Не мога да ти кажа това, Четан.

— Не ви ли отговаря вашият пленник?

— Никой не го е питал. Стария гарван само е накарал да му кажат какво е решението на Хавандшита и жените непрекъснато му повтарят, че ще трябва да умре сред срам и позор като син на предател.

— Срам и позор за вас самите! Той е нашият най-добър мъж! Задръж си отпочиналия кон и полети като вятър към гористите планини при Тасунка и Татанка. Аз те изпращам, разбра ли? През това време аз ще се върна в бивака. Аз казах, хау!

Четан изтърси лулата, преди още да я бе изпушил наполовина, яхна коня си и го подкара към Конския поток. Кудрокосия прекоси

брода и пое на север към Черните хълмове.

Когато Четансапа стигна в бивака, беше вечер. Съгледвачите бяха съобщили за пристигането му. Дежурните край конете поеха обления му в пот мустанг. Четан изтича към шатрата на Стария гарван. Младежите, бойците и жените, които го видяха, веднага разбраха, че той носи някаква важна и сигурно недобра вест.

Стария гарван беше в шатрата си заедно със своите двама по-малки сина. Най-големият бе умрял от наказателната експедиция срещу техния бивак. Вождът прие Четан много любезно и го покани да седне край огнището. Жената набучи парче месо на шиша, защото разбра по вида на госта, че той е не само възбуден, но и уморен и прегладнял.

Четан се отпусна на земята. Погледна към ранения, който лежеше недалеч от огнището, но той не отвърна на погледа му. Четансапа повтори пред бойния вожд съобщението, което бе направил вече пред Къдрокосия Чапа, и добави:

— Край брода на реката срещнах Чапа. Изпратих го да върви при гористите планини и да предизвести Тасунка-витко и Татанка-йотанка.

Като предводител на Съюза на Червените елени, Четансапа беше заместник на вожда. Стария гарван бе навикнал да се вслушва във всички негови съвети. Така той и сега одобри това, че главните вождове трябва да бъдат известени веднага за създалото се ново опасно положение край блокхауса.

Четан започна да се храни, яде бързо и когато привърши, Стария гарван и той запушиха. Двамата синове на Гарвана седяха отделно в дъното на шатрата; единият от тях, който вече беше станал боец и се числеше към Съюза на Червените елени, сега също се приближи към огнището.

— Кога ще заседава Съветът на старейшините, за да изслуша Камък с рога и да отсъди какво да прави с него? — попита Четан.

Въпросът му явно беше неприятен на Стария гарван. Той сведе клепачи, погледна към огъня, сякаш очакваше оттам добър съвет, и най-после отговори:

— Хавандшита вече реши и Чотанка и аз се съгласихме с решението му. Ще минат четиринадесет дни и тогава синът на предателя ще застане на кола. Но той няма да умре като боец. Мъжете

ще го заплюват, а жените ще го обсипят с подигравките си и най-после ще го убият. След един ден и една нощ той ще умре.

Четансапа си пое два пъти въздух, преди да отговори; искаше да намери сили да говори спокойно.

— Значи, вождът Стария гарван смята — каза той, — че заклинателят и той могат сами да вземат решение за този пленник, без да свикат Съвета на старейшините?

Стария гарван смръщи бръчките на лицето си.

— Съдбата на военните пленници се решава от бойния вожд и от заклинателя.

— Хау. Но Камък с рога не е военен пленник. Той е човек от нашето племе, дакота, син на Великата мечка. Той се е предал доброволно в наши ръце. Само Съветът на старейшините може да решава съдбата му, след като го изслуша. Аз казах.

Стария гарван стана неспокоен.

— Нима ти би се заел, Четансапа, син на Летния дъжд, да промениш решението на Хавандшита?

— Думите на Хавандшита не са били решение, а само съвет. Той е съобщил мнението си на Къдрокосия Чапа и щом свикаме Съвета на старейшините, той ще обсъди неговия съвет. Старейшините ще отсъдят.

Стария гарван се печеше между два огъня и потърси начин да се измъкне.

— Имаме още четиринадесет дни. Ще видим. — Той направи движение с ръка, което означаваше, че приключва разговора по този въпрос.

Четансапа, който знаеше, че Гарвана не се оставя да го насилват, се съгласи с отлагането и поде друга тема.

— Понеже аз се върнах, край блокхауса остана само един съгледвач. Трябва да пратим веднага втори. Съгласен ли си?

— Да. Ти знаеш, че винаги и във всичко се съгласявам с тебе.

Четансапа се сбогува и излезе. Стария гарван знаеше, че Четансапа е твърда глава и че със съвсем малки изключения всички млади бойци се възхищават от все сърце от него и му се подчиняват във всичко. Ако Четансапа, който участвуваше като водач на Съюза на Червените елени в Съвета на старейшините, се противопоставеше на Хавандшита, щеше да се получи ожесточена разпра.

Ако не свикаха Съвета на старейшините обаче, можеше да стане много по-лошо. Стария гарван виждаше вече мислено пленника на кола сред култовата площадка и пред него Четансапа, Шонка и Хавандшита! Достраша го. Той не се страхуваше нито от вълци, нито от мечки, още по-малко от неприятеля, но от разцепление сред племето се страхуваше. Колко много мъже им бе коствала вече враждата с Матотаупа! Най-добре щеше да бъде, ако Сина на Антилопата бе довел не жив, а мъртъв сина на предателя. Когато чу думите им, най-напред и самият Стар гарван бе нарекъл на ум Шонкавакон койот и необуздан глупак. Сега той постепенно стигна до мисълта, че Шонка не е напъхал достатъчно бързо и надълбоко пръстта в гърлото на пленника. Един мъртвец не можеше да предизвика нова вражда.

Стария гарван разсъждаваше загрижено.

Какъв можеше да е този черен вълк, с когото Шонка разказваше, че се е борил? Може би и това беше някакво такова омагьосано животно като кулестия жребец? Унчида беше магьосница, Уинона бе наследила от нея тайнственото умение да лекува, а синът на предателя имаше омагьосани животни. Хавандшита обаче беше стар и опитен заклинател. Гарвана започна да се страхува, че може да попадне сред враждебни магии. Това му се струваше много по-опасно, отколкото ако се намира сред враждебни хора. Всичко беше оборкано. В блокхауса край Ниобрара обаче бяха надошли дълги ножове и издигаха палисада. С това те подготвяха след прокарването на железопътната линия, което дакота не бяха успели да осуетят, нов удар срещу тях.

Предателят Матотаупа беше мъртъв. Най-после беше мъртъв. Преди единадесет години Гарвана се бе застъпил за Матотаупа пред Съвета на старейшините, защото смяташе, че го бяха наказали много жестоко и че той е готов и ще успее чрез смели дела да поправи своето провинение, извършено под магията на миниваки[1]. Сега обаче Стария гарван се отчая, защото този нещастен случай все още бъкаше под краката му като блатна вода и отново заплашваше да разедини бойците.

Той не мразеше Харка Камък с рога. Но се страхуваше от свадата, която можеше да избухне заради него. Откъм шатрата на Хавандшита забарабани заклинателският барабан и в същия миг Четансапа изсвири откъм брега на реката, за да събере Червените елени.

Синът на Стария гарван, който се числеше към този съюз, веднага се изправи и изтича навън към Четан.

Тежко и горко, ако избухне размирица и Хавандшита започне да преследва Червените елени със своите духове! Много по-добре щеше да бъде, ако Сина на Антилопата и Шонка… пък и сигурно синът на предателя сам желаеше смъртта си, вместо да го изправят пред кола на позора, за да го убият там жените. Уинона, сестра му, бе спасила веднъж живота на Стария гарван със своето лечителско умение. Не беше ли длъжен да запази той тази девойка да не гледа как ще се подиграват и ще заплюват в продължение на цял един ден и една нощ нейния брат и ще го накарат след това да умре с най-позорната смърт?

Стария гарван отпрати по-малкия си син и дъщеря ся под някакъв предлог вън от шатрата. Синът трябваше да отнесе част от ловната плячка на вожда за многобройните жени в шатрата на Къдрокосия Чапа, а дъщеря му да предаде останалата част на Уинона и Унчида.

Когато Стария гарван остана сам в шатрата заедно с жена си и пленника, попита:

— Жено, какво мислиш? Ти превърза раните на сина на предателя и го подсили с вода и пемикан. Но той е много отслабнал. Ще бъде ли жив все още след четиринадесет дни и нощи?

Жената разбра погледа на мъжа си при последните думи. Около ъглите на устните й се появи особено хладнокръвна и жестока усмивка.

— Той е слаб — каза тя. — Но щом като вождът иска този койот да остане жив още четиринадесет дни, аз ще му дам лулата му. Той е навикнал да пуши; тютюнът ще го освежи.

Жената напълни лулата.

За първи път, откакто лежеше овързан в шатрата, Камък с рога проследи с поглед действията на жената на вожда. Макар че никой не би очаквал от него подобно нещо при състоянието, в което се намираше, той седна из един път, без да се опре на завързаните си назад ръце. Мъжът и жената помислиха, че жаждата да запуши му бе дала сили. Той изчака обаче само докато жената поднесе лулата към устните му и из един път извърна тялото си и изби отдолу нагоре с рамото си лулата от ръката на жената, така че тя падна на земята.

Жената бе готова на всичко, само не на това. Без да иска, извика високо.

Навън сигурно чуха вика й. Хората се раздвижиха, но най-бърз беше Четан. Той отгърна чергилото на входа и изтича до огнището, където огънят още просветваше.

— Какво има?

— Той ме удари, когато исках да му дам лулата! — каза жената.

Четан видя лулата на пода, застиналото като маска лице на Стария гарван и видя също как пленникът отпусна само леко ъглите на устните си, от което върху лицето му се изписа унищожително презрение и костите на черепа му се очертаха под изпънатата кожа.

— Жени не са годни да пазят боец. — Четансапа също отпусна ъглите на устните си. — Отсега нататък Съюзът на Червените елени ще поеме задължението да дежури край пленника и ще се грижи за него, докато той се изправи пред Съвета на старейшините. Аз казах, хау!

Четансапа се наведе и вдигна лулата. Жената сякаш понечи да му помогне, ала той беше по-бърз и не й върна лулата.

— По-добре да я взема с мене! — каза подигравателно той.

Край входа на шатрата Четансапа се спря и изсвири с уста. Младите бойци, които вече бяха привлечени от вика, веднага заобиколиха своя вожд. Четансапа разпредели кой кога ще трябва да се грижи за пленника и че не бива да допускат никого до него. Храната и водата за пленника щеше да носи жената на Четан Монгшонгша. Първият определен да дежури боец беше синът на Стария гарван, който веднага зае мястото си.

Камък с рога отново беше легнал. Погледът му помръкна, макар че той държеше очите си отворени.

Четансапа отиде с лулата в ръка в отсрещната шатра на Унчида и Уинона. Жените бяха научили вече, че той се бе застъпил за пленника, и го поздравиха със сдържана благодарност и лека надежда.

— Вземи! — Четан подаде на Унчида лулата. — Може би ще успееш да разбереш дали тютюнът вътре е отровен.

— Той пуши ли от нея?

— Не, блъснал лулата. Сега Червените елени поеха дежурството край него. — Четан веднага излезе от шатрата.

На другата заран при изгрев слънце той научи от Унчида, че тютюнът е бил отровен. Четансапа веднага отиде при вожда и му заяви:

— Стари гарване! Понякога и у един голям вожд може да се всели лош дух, който отново може да бъде изпъден от друг, добър. Миналата нощ ти беше лошо омагьосан. Все пак отровата те напусна и се засели в една лула, която аз добре ще запазя, за да не причини тя друго зло. Ти отново си се освободил от лошия дух и ще застанеш на страната на Камък с рога пред Съвета на старейшините. Защото дългите ножове напредват и ние се нуждаем от всеки смел мъж. Разбра ли ме добре?

— Хау!

Стария гарван каза само тази единствена дума. Беше се слисал съвсем. Жена му седеше навътре в шатрата и гледаше страхливо и колебливо наоколо си. Четансапа хвърли заплашителен поглед към нея и излезе навън.

Минаваха дни и нощи.

Съгледвачите дебнеха не се ли задава Къдрокосия Чапа със съобщението от главните вождове. В заклинателската шатра барабанът биеше приглушено и заплашително нощ след нощ. Червените елени се събраха навън в прериятa да поговорят за онова, което трябваше и щеше да дойде.

Два дни преди определения срок вождът Стария гарван съобщи рано сутринта на Четансапа, че няма да свика Съвета на старейшините. Хавандшита настоявал да се изпълни неговата присъда и заплашил, че ще преследва с духовете си всички, които се противопоставят на решението му. Вечерта на същия ден Къдрокосия Чапа долетя на коня си в бивака и донесе новината, че Татанка-йотанка пристига. Той пътувал заедно със заклинателската си шатра и можели да го очакват, щом слънцето залезе за четвърти път.

— Късно ще бъде — каза Четансапа. — Ние трябва да бъдем готови да действуваме сами.

Когато настъпи денят, определен от Хавандшита за позорното мъчение, дълго преди изгрев слънце Четансапа влезе в шатрата на Стария гарван. За този ден той бе определил себе си за дежурен край пленника. Влезе в шатрата в празничното си облекло с всичките си почетни отличия, с огърлицата от мечи нокти, със затъкнати в косите

орлови пера и снопче червени еленови косми. Развърза пленника и Камък с рога се изправи. Под старателните грижи той отново си бе възвърнал силите, можеше вече да движи свободно ръцете си, макар че раните му не се бяха затворили още напълно. Той отново имаше горда осанка, но изразът на лицето му беше мрачен и не изразяваше никаква друга надежда, освен мисълта за близката смърт. Той бе имал достатъчно време да обмисли всеки въпрос. Знаеше колко голяма е властта на Хавандшита.

Четансапа отведе Камък с рога на Конския поток и го помоли да се изкъпе на същото място, на което някога двамата излизаха всяка заран да плуват и се поборят във водата. Пленникът се спусна през бързотечащата леденостудена вода и се изтри с пясък. Четансапа му подаде меча мас да разтърка тялото си, което означаваше, че пожелава на пленника да се влее в тялото му митичната сила, която, според поверието на индианците, им се предаваше от мечката.

Край тях не се мяркаха никакви любопитни. Двамата млади мъже бяха сами, за първи път от няколко години насам. Времето беше късо.

— Ще отговаряш ли на въпросите ми от кола? — попита Четансапа.

— На тебе ли? Да.

— Аз искам да ги принудя да се съвещаваме. Ще бъде трудно, но ти си навикнал на борба.

Камък с рога имаше желание да отвърне на някогашния си другар:

„Да, навикнал съм на борба от дванадесетата си година и вече съм се уморил. Оставете ме да умра бързо и храбро; ако вие не искате да го сторите, аз ще ви принудя.“

Но той не можеше да каже сега това на Четансапа и затова рече нещо съвсем друго:

— Докато виждам, че ти очакваш това от мен, ще издържа. Но едно трябва да знаеш. Ти ми свали връзките от лико и аз няма да се оставя да ме вържат повторно, за да слушам как Шонка се подиграва над баща ми и мене или да се оставя той и жените да ме петнят със своята жлъч. Ако някой пристъпи към мене с връзки, ще се боря, дори и без оръжие, и никой няма да ме върже жив повторно. Това свърши вече. Дори и вързан, аз пак можех да се защищавам.

Времето на разговора им мина.

Четансапа придружи Камък с рога към поляната по средата на бивака, където вече бе забит в земята колът. Пленникът пристъпи свободен до кола. Не носеше нито украшения, нито дрехи. Облегна се с гръб о дървото и впери поглед на изток, където след дълги сиви и студени дни слънцето отново се появи с целия си блясък.

Младите и възрастните бойци вече бяха застанали в кръг наоколо, зад тях стояха децата и жените. Унчида и Уинона също бяха дошли.

Камък с рога не гледаше никого. Погледът му се рееше над всички към мястото, където той беше принуден да убие своя по-малък брат Харпстена. Сега Харпстена щеше да бъде отмъстен. Затова мислеше Камък с рога. По-малкият му брат бе умрял, облечен в празничните си дрехи, с нож в ръка. Той, по-възрастният, щеше да умре на кола, без оръжие. Бащата на тези двама синове сега го ядяха рибите.

Хавандшита биеше барабана в своята шатра.

Стария гарван пристъпи напред и понечи да заговори, но можа да скалъпи само няколко изречения и побърза да даде думата на Четансапа.

Четансапа заговори. Наоколо беше съвсем тихо.

— Бойци на Мечата орда от племето на тетон-оглала от голямото племе на дакота! Пред нас стои Камък с рога, синът на Матотаупа. Ние всички го познавахме, когато беше момче. Повечето от нас той е предвождал, когато ние самите бяхме още деца, в Съюза на Младите кучета. На единадесет години той плячкоса пушката на един вожд на пани и уби най-силния звяр от една глутница вълци. На дванадесет години раздразни една сива мечка, за да може баща му да убие звяра. Ние чухме, че на четиринадесет години по време на своя пръв голям лов той е убил с десет стрели десет бизона. Преди още да стане боец, убил голямата сива мечка с един куршум и ножа си. Той е побеждавал много мъже в бой и е взел скалповете им. После станал боец. Играл е Танца на слънцето. Вие виждате белезите му.

Аз казах, което е добро. Сега ще кажа и което е лошо, защото не искам никого да заблуждавам, нито пък да го уговарям с хубави думи. Матотаупа, нашият прославен боен вожд, бе подмамен от Червения Джим Лисицата. Той пи миниваки и издрънка не толкова, че Червения

Джим да може да намери златото, но достатъчно, за да накара Джим да продължи да го търси. Матотаупа не повярва на събранието на старейшините и вождовете и се смяташе за невинен. Сега неговият труп плува във водите на Миниа-танка-вакпала; той е бил скалпиран и сега рибите ядат месата му… И неговият син Харка не повярва нито на Татанка-йотанка, нито на Хавандшита, нито на нашите старейшини и вождове, че баща му е виновен. Той избяга тайно през нощта. Напусна своето племе. Не само баща му, и той самият е убил много мъже на дакота. Беше на служба като съгледвач против нас и ни причини много вреди. Той пазеше железопътната линия, която ние искахме да унищожим. Когато Тасунка-витко влезе в бой с лагера на железопътната линия, Камък с рога подмами нашите бойци с родния ни език и с една бойна свирка, която бе откраднал от нас, и ги остави да налетят на ножа му. Вярно е, че след това помогна на Тасунка-витко и на неговите мъже да отвлекат ранените и убити дакота. Така той стана предател към всички. Не знаеше вече къде му е мястото, защото мразеше Червения Джим и не му вярваше, но продължаваше все още да вярва на своя баща, а и на нас не вярваше. Той беше твърде много горд, за да се върне при нас като син на предател. Предпочете да продължава да ни обвинява в лъжа и убиваше нашите братя… Камък с рога! — Четансапа се обърна към своя някогашен другар. — Сега ти се върна доброволно при нас. Кажи ни, няма ли да убиваш вече мъже на дакота и готов ли си да се бориш заедно с нас срещу дългите ножове?

— Хау — отвърна запитаният ядно и отчетливо. — Вече две зими и две лета аз постъпвам така. Това могат да докажат Тасунка-витко и неговите бойци край Черните хълмове. Аз убих повече от сто златотърсачи. Мога да ви представя техните скалпове, а мъжете на Тасунка-витко намираха тези златотърсачи увиснали по дърветата.

— Знаеш ли ти, че баща ти беше виновен?

Камък с рога с мъка се овладя; стана още по-блед под кафявата кожа, отколкото беше преди.

— Ти го каза и аз го знам.

— Какво мислиш? Достоен ли е Матотаупа да бъде отмъстен?

— Достоен е. Той беше голям боец. Червения Джим уби неговия дух и тялото му. Червения Джим трябва да умре, където и да го намерим.

— А ти защо не тръгна по следите му?

Камък с рога стисна зъби, после каза потиснат:

— Върнах се при вас.

Четансапа погледна отново към насъбраните хора.

— Вие чухте всичко. Аз ви казвам: вярно е, че през последните три големи слънца Камък с рога не е убивал повече мъже на дакота, а само уаничун, които търсели злато. Той никога не е пил миниваки, това говорят всички езици. Истина е, че за всеки дакота, който е убил, той убиваше за нас по двама уаничун и дълги ножове, защото той е най-големият боец, произлязъл до днес от Мечата орда. Той е голям ловец и лесно ще снабдява с храна своя шатра.

Мъжете на дакота обикновено предлагат на смелите си вражески пленници да станат членове на нашето племе. Камък с рога се върна при нас; той е дакота и е роден в нашите шатри. Аз ви предлагам, бойци на Мечата орда, да приемем Камък с рога отново в нашите редици като истински син на Великата мечка. Дългите ножове стоят многобройни край Миниа-танка-вакпала и ние ще трябва да се бием за земята си и за бизонските стада. Камък с рога няма да бъде за нас син на предател, а смел боец, чието оръжие ще брани нашите жени и деца и нашата земя. Аз казах.

Никои не прекъсна Четансапа. И след като той свърши, дълго още цареше мълчание.

Шонка искаше да изскочи напред, но по лицето му много добре личеше какво иска да каже и Четансапа го върна обратно.

— Най-напред ще говорят отличените бойци!

Сега въпросът беше дали след Четансапа още някой от уважаваните и изтъкнати бойци ще поиска думата и по този начин предвиденото мъчение на кола да се превърне според желанието на Четансапа в открито съвещание с всички членове на племето.

Мълчанието продължи твърде дълго.

Шонка, когото бяха отхвърлили, разкриви лице подигравателно и с надежда.

— Ще говори бойният вожд на Мечата орда Стария гарван! — прекъсна най-после Четансапа тишината, която бе започнала да става застрашителна.

Стария гарван нямаше желание след късия увод, който му бе причинил достатъчно срам и мъка, да вземе още веднъж думата. Той чуваше барабанните удари и се страхуваше за себе си и за своя син.

Срещна обаче погледа на Четансапа и разбра, че трябва да говори, ако не иска младият боец да разкрие срамната му тайна. Той знаеше, че трябва да поправи допуснатата грешка.

Така Стария гарван пристъпи напред и започна своята реч. Събраните го слушаха с голямо уважение. Вождът заразказва всичко, което знаеше за Матотаупа и за Камък с рога от детските му години още, и го разказваше изчерпателно. Оживяха отново големите постижения на Матотаупа като ловец и боен вожд пред очите на насъбраните хора и децата и младежите, които никога не бяха чували да се разказва за това през изминалите години, гледаха с учудени очи. В своя разказ Стария гарван не премълча, че неговият собствен най-голям син е пил заедно с Матотаупа миниваки през онзи съдбоносен ден и че също е бил омагьосан, както и Старата антилопа, улучен по-късно от стрелата на Матотаупа. Всеки разбра, че тези бойци не бяха предали никаква тайна за туй, защото те самите не са знаели никаква тайна. Стария гарван говори пели пет часа. Изводите, които той направи от собствения си разказ, можеха да бъдат приети и така, и така и според неговите думи излизаше, че Хавандшита и Четансапа са еднакво прави.

Когато той свърши, наближаваше пладне.

След като бойният вожд говори, съвсем естествено и много други възрастни и уважавани бойци поискаха думата. Решено беше Камък с рога да стои двадесет и четири часа на кола, от едната сутрин до другата. Първите шест часа бяха минали. Събранието можеше да продължи още осемнадесет часа. Никой не мислеше за почивка. Слушатели и оратори се сменяваха. Само мъжът край кола трябваше да издържи през всичкото време.

Тъй като Стария гарван говори дълго и съживи много спомени в съзнанието на бойците, и останалите оратори говориха дълго. Всеки приказва повече от два часа. Времето напредваше, слънцето вече се наклони към Скалистите планини. Камък с рога стоеше неподвижен. Мускулите и жилите на краката му бяха здрави и калени, както се закаляват само свободните индианци. Той можеше да се обляга на кола. Отдавна вече бе навикнал да понася жажда. Денят не беше горещ.

Докато слушаше, той продължаваше да гледа покрай и над главите на всички. Образът на Харпстена беше избледнял. Всички

говореха за Матотаупа, продължително, изчерпателно, и синът виждаше непрекъснато пред себе си баща си, убит, скалпиран, ръфан от рибите. Камък с рога обаче бе пропуснал единствения миг, в който можеше да убие Червения Джим. Един миг той бе проявил слабост, защото беше като зашеметен.

В заклинателската шатра продължаваше да бие барабанът.

Камък с рога започваше да се измъчва сам, без някой да забележи това. Той имаше възможност да отмъсти за баща си в момента, но не го бе сторил. Нима наистина мястото му не беше на позорния стълб?

Появи се вечерният вятър. На изток небето потъмня, докато огнената прелест на слънчевия залез се скри зад облаците, струпали се над Скалистите планини. Поводът за съвета вълнуваше все по-силно мъжете, колкото повече оратори вземаха думата. Сега те не разговаряха само за Камък с рога. Говореха за белите мъже, за великите тайни, за умението на бойците на Мечата орда.

Барабанът на Хавандшита замлъкна; заклинателят навярно се беше уморил. А може би през започващата нощ той се подготвяше за часа, когато щеше да изгрее слънцето и когато по негово желание щеше да умре пленникът.

Щом вечерният светлик избледня, запалиха край кола големи огньове. Вятърът вееше на север. Сина на Антилопата и Шонка умело запалиха няколко клади така, че вятърът, който обещаваше да духа през цялата нощ, да носи виещите се пламъци и дима право към кола. Камък с рога усещаше жегата, трябваше да вдишва дима и с мъка потисна пристъпа на кашлицата. След първите часове на нощта започна да го боли глава и вече трябваше да се напряга повече, за да следи думите на ораторите. Кожата на раменете и мишците му се опърли.

Когато последният от шестимата уважавани бойци, които бяха заявили, че ще говорят, приключи речта си, вече наближаваше полунощ. Сина на Антилопата пристъпи напред и изнесе своето обвинение. Матотаупа беше убил Старата антилопа със стрелата си. Кръвното отмъщение се предаваше от баща на син и Сина на Антилопата настояваше за смъртта на пленника и неговия скалп. Настроението помрачня. Много мъже забелязаха, че Матотаупа и неговият син бяха убивали бойци и от други племенни групи на дакота

и че Мечата орда е длъжна да съобщи на главния вожд Тасунка-витко за смъртта на човека, който бе подмамил коварно Тасунка-витко в капан по време на боя с лагера на железопътната станция.

Когато мина полунощ, времето сякаш започна да тече по-бързо. При изгрев слънце решението трябваше да бъде взето.

Пламъците се извисяваха буйно. Камък с рога стоеше изправен, но палещата горещина го измъчваше, пък и не можеше да не вдишва дима, затова дишането му се затрудни и сърцето му започна да бие по-бавно от отровните газове. Той знаеше кой дебнеше кога най-после силите му ще се изчерпят.

Сега заговори Чотанка. И неговата реч бе подготвена така, че да трае дълго. Той разказваше онова, за което никой досега не бе говорил. Разказа за голямото празненство на дакота, асинибоини и сиксикау. Разказваше не само с думи, а и с жестове. Играеше събитията. Безмълвните зрители се оживиха. Пристъпиха по-близо. Очите им горяха под блясъка на огъня и някои започнаха несъзнателно да му подражават, сякаш те самите наблюдаваха голямото празненство, което Чотанка им описваше. Преживяха отново състезанията на младите бойци от трите племена, сред които Камък с рога бе излязъл победител и се бе проявил най-блестящо по време на състезанията по стрелба и езда. Насъбралите се хора преживяха отново напрежението и възхищението на тогавашните зрители, защото Чотанка беше добър артист, а и синът му Копиен връх себе притекъл да му помага. Младите бойци надаваха похвални възгласи в чест на победата на човека, който сега стоеше пред тях на позорния стълб. Чотанка изигра и играта на действителните случки. Насъбралите се видяха как Харка трябваше да бъде откраднат от Тасунка, как Матотаупа и Тасунка-витко се вкопчиха в бой, как момчето Харка подаде на пленения Тасунка-витко пушката, как смело избяга Тасунка от кола на мъчението на сиксикау. Камък с рога също бе развълнуван от играта. Сега той сам стоеше край кола, сред огнените клади пред множеството… челото му пламтеше, езикът му бе залепнал за небцето, очите му горяха, белите му дробове се бореха с отровните газове, волята му за живот се мъчеше да преодолее забавящото се туптене на сърцето. Чотанка приключи пресъздаването на играта на действителните случки и заразказва сега пред очите и ушите на зрителите още веднъж за Танца на девойките. Играеше ролята на Шонка, който обвинява Уинона, преповтори отговора на

Уинона и влезе в ролята на Камък с рога. Подигравателните думи се изляха още веднъж като поток върху Шонка, дума след дума:

— Сега започна танцът между нас с тебе, Шонка, куче с олигавена муцуна, Вакон, тайнство на лъжата! Двадесет и четири лета си видял ти вече, но нито един убит от тебе враг! Утре ще ти изпратя легините си, за да прочетеш по шевовете им косите от скалповете. В какво състезание да вляза с тебе? Да яздим? Та ти си хванал мустанг, който прилича на скакалец; едва от време на време прави по някой скок! Или може би искаш да играем на топка? Но не, защото може да ми се прииска да те взема за топката и да те запратя с пръта си във вратата. Това би било най-полезната ми постъпка. Шонка, аз няма да давам отчет пред тебе, но ще отговаря на въпроса на смелите и уважавани бойци: аз бях този, който разговаря през миналата нощ с Уинона, моята сестра!

Когато Чотанка повтори подигравателната реч, няколко деца се разсмяха гласно, най-напред две момчета, които носеха знака на заместник-вождове на Съюза на Младите кучета, а заедно с тях и едно малко палаво момиченце. Родителите не бяха изпратили децата да спят; който не се чувствуваше уморен, можеше да остане през нощта и да преживее всичко отново. Момчетата и момичетата бяха възбудени от онова, което се разиграваше пред тях. Нервите им бяха силно изопнати. Подигравателната реч обаче им допадна, а играта на Чотанка им доставяше удоволствие. Те започнаха да се възхищават от Камък с рога, който бе излязъл победител във всички състезания и притежаваше тайнствен кон. Шонка обаче те никога не бяха обичали. Сега прекомерната им възбуда се отприщи в шумен смях.

Когато децата се разсмяха, Шонка излезе из кожата си.

— Смрадлив предател! — извика той към пленника. — Мърша на миеща мечка, подскачащо по земята прерийно псе, пърхаща кокошко! Дебнеш рис и убиец! Как само си се облегнал на кола, защото краката не те държат вече! Ти издебна собствения си брат и му заби ножа в гърба, когато той беше още дете! Разкъсваше заедно с белите мъже мъртъвци, за да не може никой след това да ги познае! Това си ти! Ще го признаеш ли най-сетне?!

Камък с рога пристъпи крачка напред, за да се отдели от кола. Беше добре дошло за него, дето Шонка му даде повод с подигравката си да се отдръпне, защото излезе по този начин от гъстия дим.

— Шонка! Ти лъжеш!

— Аз говоря истината! Нима ние не намерихме убитите? Нима ще откажеш, че ти уби Харпстена? Ще откажеш ли, че си страхливец? Ти си знаел, че Червения Джим, нашият най-голям враг, се намира в блокхауса на Беззъбия! Защо не го уби? Дойде при нас като вайкаща се баба, без оръжие, за да ни молиш за помощ! Твоят баща е предател. Ти обаче не си дори достатъчно мъж, за да отмъстиш за него!

— Замълчи! — рече Камък с рога. Гласът му беше прегракнал не само от едва заздравелите рани, но и от вдишвания дълго време дим. — На теб сметка няма да давам.

— Как ме нарече ти? Разлигавено куче? Време е да ми потекат лигите. Тези лиги са тъкмо подходящи за тебе!

Шонка скочи напред, за да заплюе невъоръжения. Четансапа понечи да се намеси, ала вече беше късно. Камък с рога удари Шонка с юмрук в брадата така, че зъбите на Шонка изтракаха. Лигите потекоха от ъглите на устата на Шонка и той полетя към земята.

Сина на Антилопата, по-малкият му брат и двама други бойци притичаха, за да хванат пленника.

Гладкото тяло се плъзна между краката на един боец и с бързо премятане на краката Камък с рога успя да го извади от равновесие, та боецът падна по лице. За част от секундата Сина на Антилопата, който бе измъкнал ножа си, остана като зашеметен и това бе достатъчно. Преди още той да се нахвърли с оръжието си върху невъоръжения пленник, Камък с рога успя да му отнеме ножа. Камък с рога хвърли плячкосания нож на Четансапа, който го пое умело. Блъсна Сина на Антилопата с юмрук в гръкляна и онзи не успя да си поеме дъх. На по-малкия му брат, който беше още момче и не бе приет за боец, той преметна със светкавична бързина дългите черни плитки около врата и ги пристегна на тила. На третия боец, който сега се хвърли с нож в ръка, Камък с рога избяга и като се изплъзна от удара, започна да го разиграва така сръчно, ха насам, ха натам, пак насам, пак натам, че зрителите несъзнателно завикаха одобрително. Междувременно Сина на Антилопата и боецът, когото Камък с рога най-напред бе повалил, отново се бяха изправили на крака и замахнаха с еластичните си тояги, за да ударят пленника. Само че Камък с рога беше по-бърз от тях. Той блъсна силно единия в стомаха и боецът се олюля назад; скочи откъм гърба върху Сина на Антилопата и му дръпна тоягата от ръката. Не се

възползва от оръжието, а само го хвърли на Четансапа. Когато притичаха и други бойци, за да хванат или убият пленника, той изви ръката на първия, която стискаше нож, блъсна го с юмрук в стомаха, извърна се назад и побягна през най-голямата клада.

Прекоси между неколцина изненадани зрители, скочи над главите на двете момчета, които се бяха присмели на Шонка, и се скри между шатрите.

Всеобщ вик сподири ненадейния му успех. Двете момчета, които бяха заместник-вождове на Младите кучета, нададоха радостни възгласи. Редиците на присъствуващите се разкъсаха; мнозина побягнаха по дирите на избягалия.

Четансапа не взе участие в преследването. Дълбокият звук на неговата бойна свирка събра и онези от Червените елени, които бяха понечили да сподирят Камък с рога.

Стария гарван, Чотанка и останалите старейшини стояха със строги лица на полята пред празния кол. Шонка се изправи отново на крака и загледа тъпо, когато извърна поглед към празния кол. Започна да се занимава колкото се може по-демонстративно с разкъсаната си от „черния вълк“ и превързана още китка на ръката, за да покаже, че като ранен не е могъл да се защити и само заради това са го победили.

И ето неочаквано през редиците на стоящите в полукръг кран кола бойци се разнесе шепот на учудване. Докато възбудените гласове на преследвачите се чуваха откъм потока. Камък с рога спокойно излезе из сянката на шатрите. Вдъхна още няколко пъти дълбоко свежия въздух и после отново пристъпи под блясъка на пламъците към кола.

Повикаха преследвачите обратно.

Камък с рога погледна за първи път в очите мъжете, които стояха пред него.

— Шонкавакон излъга — заговори високо той, — аз трябваше да ви докажа това. Не от страх дойдох аз при вас, а по своя воля. Затова и сега се върнах отново, макар че никой от вас не можеше да ме залови или да ме задържи. Хау.

Четансапа излезе напред.

— Аз знаех, че ти мислиш така и че ще постъпиш така.

Думите им бяха поздравени от бойците от Съюза на Червените елени с живо одобрение. Неколцина по-възрастни бойци също нададоха одобрителни възгласи. За обвиняемия пред кола сякаш всичко бе спасено.

В този миг обаче Камък с рога чу как в заклинателската шатра барабанът отново заудря и той знаеше, че борбата не беше приключена. Шонка побърза да хвърли нови дърва в огъня. Четансапа не го спря; това би възбудило подигравка и презрение, загдето Камък с рога не може да понесе дори и най-слабото мъчение, та другарите му трябва да се страхуват за него като за малко момиченце.

— Сега аз те питам, Камък с рога — заговори Четансапа, — готов ли си да ни кажеш онова, което ние трябва още да научим?

— На смелите и честни бойци сред вас аз съм готов да отговарям. Но след това и аз ще трябва да ви поставя един въпрос.

— Можеш да го сториш. Кажи ни сега: защо уби своя брат, който беше още дете?

— Шонкавакон е подигравал толкова дълго моя брат, който беше още дете, че е син на предател, докато най-накрая Харпстена облякъл празничните си дрехи, скрил ножа си под тях и дойде при нас, за да убие един бял човек и да умре смело пред очите на баща си и на своя по-голям брат. Аз убих моя брат, защото моят баща искаше от мен, неговия син, да убивам всеки, който се изпречи насреща ни с оръжие в ръка. Иначе Матотаупа бе казал, че ще ме пъхне е женски дрехи и ще ме унищожи. Тогава аз сам бях още момче. Съдете вие; кръвта на Харпстена също настоява да бъде отмъстена. Хау.

— Ти беше ли там, когато обезобразяваха труповете? — продължи да пита Четансапа.

— Не. Баща ми и аз дойдохме по-късно.

— Ние ти вярваме. Какъв въпрос искаш ти да ни поставиш на нас?

Камък с рога се огледа. Утрото вече сивееше. По волята на Хавандшита настъпваше смъртният час. Пленникът чуваше барабана и мислеше, че трябва да умре, след като бе изразходвал младите си сили в продължение на десет лета и зими в една унищожителна и безполезна борба. Той отново мислеше за своя убит баща. Мислеше за Червения Джим, който бе избягал, и мислеше за Хавандшита, който барабанеше в своята заклинателска шатра и който щеше да излезе

оттам заедно с първия слънчев лъч. Досега заклинателят въобще не бе излизал на култовата площадка и сред събранието. Това показваше, че той е неумолим.

— Къде е Къдрокосия Чапа? — попита пленникът.

Боецът излезе напред.

— Къдрокоси Чапа! Кажи истината! — извика му Камък с рога, като се мъчеше да си поема въздух сред пламъците и дима. — Кой даде на белите мъже, а заедно с тях и на Червения Джим, да разберат, че в ловните райони на Мечата орда има злато и че вождът Матотаупа знае неговата тайна? Защото не току-така Червения Джим пристигна при нас край Конския поток с големи подаръци и с миниваки! Говори!

Къдрокосия Чапа мълчеше ужасен.

— Говори! — извика му Камък с рога. Пламъците и димът го измъчваха все по-силно, защото Шонка кладеше огъня колкото му сили държаха.

Откъм изток се показа първият блясък на деня; звездите избледняха.

— Говори де! — рече и Четансапа яростно и необуздано на Къдрокосия Чапа.

— Какво мога да знам аз, мъже? — попита Чапа като вцепенен. — Аз се заклех да мълча!

Сред слушателите настана безмълвно раздвижване.

— Тогава аз ще говоря! — каза Камък с рога и отново пристъпи крачка напред пред кола, за да може да си поема по-свободно дъх. — Златното зърно, което аз съвсем случайно намерих като момче на брега на реката край Черните хълмове, моят баща хвърли във водата, за да остане то там скрито завинаги. Ти, Къдрокоси Чапа, го извади оттам. Хавандшита — да, Хавандшита — нека всички духове да ме преследват, пак ще го кажа, — Хавандшита взе зърното от твоята ръка, Къдрокоси Чапа! Той го показа на бойците на пани и на уачичун и спаси така твоя баща Непознатата мида, а ти се закле и мълчиш. Червения Джим обаче видя златото в ръката на Хавандшита и дойде в нашите шатри за наше нещастие. Аз казах, хау.

Камък с рога млъкна. Върна се назад, сред пламъците и дима, и изведнъж се почувствува съвсем без сили. Топлината и димната отрова отново оказаха въздействието си върху него. Повлия и съзнанието, че вече бе казал последната си дума.

Шонка не се виждаше вече никъде. Само Уинона бе забелязала как след произнесеното срещу Хавандшита обвинение той бе изтичал веднага в заклинателската шатра.

Чергилото на входа на заклинателската шатра се отдръпна и отвътре изскочи заклинателят. В лявата ръка той държеше големия си заклинателски жезъл, обкичен със змийски и животински кожи. Самият той целият беше облечен в рога и черепи. Сега Хавандшита изтича като разярен хищен звяр. Затанцува около култовата площадка. Всички отстъпиха страхливо. Десницата на стария заклинател стискаше каменния жертвен нож.

Четансапа потрепери и Камък с рога разбра, че сега смъртта идва към него и той не може да й избяга. Никой, дори и Четан, не би посмял и в мислите си да спре ръката на мъжа със свещения жертвен нож.

Насъбралото се множество като че се вкамени.

Зад бойците, които стояха в полукръг точно срещу кола, бяха Унчида и Уинона. И те като Четансапа бяха от малкото членове на Мечата орда, които не напуснаха нито за миг обредната площадка. През деня, от изгрев до залез-слънце, двете жени бяха почивали на смени, сядайки върху тревата. Откакто бе залязло слънцето обаче и бяха запалили огъня, те не се помръднаха от местата си. Еднакво изправени, еднакво безмълвни, еднакво неподвижни, стояха една до друга майката на Матотаупа и дъщерята на Матотаупа. Никой не ги бе заговорил, никой не ги притесняваше с погледа си. Побелялата коса на Унчида и дългите черни коси на Уинона бяха старателно причесани и сплетени. Двете жени бяха облечени в празничните си дрехи. Големите очи на Унчида лежаха дълбоко в орбитите си под челната кост. Върху нейното изпито лице бе изписано много повече от горестта на майката по убития син и по застрашения от смърт син на същия този неин син. Никой не можеше да разбере напълно какви чувства и мисли се криеха зад това чело. Всеки бе почувствувал обаче, че той сам е твърде дребен, за да си позволи да докосне с мислите си дълбоката печал и воля на тази жена. Унчида беше заклинателка. Уинона приличаше на нея. Нейната младост и нейната красота не приличаха на младостта и красотата на другите девойки. Мъката и по-големите знания бяха пропили цялото й същество още от дете.

Заклинателят танцуваше. Приближи се към кола, където Камък с рога го очакваше. Хавандшита хвърли заклинателския си жезъл във

въздуха, копието полетя в дъга нагоре, после надолу и се заби с върха си в земята до Камък с рога. После Хавандшита издигна високо каменния нож и се отправи бавно към осъдения от него.

Четансапа мислеше само напрегнато: това не бива да стане и все пак ще стане. Нервите, мускулите и жилите му бяха изопнати, устата му се отвори леко, без да издаде нито звук. Шонка стоеше до Хавандшита. От побелелите му очи се излъчваше кръвожадността на по-слабия, който не бе успял досега да разбере смисъла и причината на своите несполуки.

Камък с рога знаеше, че заклинателят идва, за да му разпори гърдите с жертвения нож и да изтръгне отвътре сърцето му. Не затвори очи. Искаше да умре, гледайки смъртта си. Пред него стоеше накичената с маски фигура с жертвения нож в ръка, която изглеждаше нечовешка, дори само защото човешкият й образ не се виждаше зад заплашителните култови знаци.

Над площадката прокънтя продължителен дълбок мощен звук. Никой не можа да разбере веднага откъде идва той. Хавандшита го почувствува върху тила си, сякаш звукът го сграби откъм гърба. Той се вкамени с издигнатия каменен нож. Остър вик, подобен на крясък на орел, се извиси над първия. После се разнесе високо и ясно за всички:

— Татанка-йотанка иде! Великият заклинател на дакота! Татанка-йотанка иде! Великият заклинател на дакота! Татанка-йотанка иде! Великият заклинател на дакота! — Така кънтеше гласът, непрекъснато, като барабанен тремол.

Викът премина през мозъка и костите на Четансапа. Докато стоеше пред своя другар от детинство и виждаше пред себе си слабата, обкичена с маски фигура с вдигнатия нагоре каменен нож, този вик го облада с такава сила, че думите трябваше да се превърнат в действителност и той дори вече ги сметна за действителност. Отвърна със силен вик на вика на Унчида, който сякаш беше сграбил заклинателя откъм гърба:

— Татанка-йотанка иде! Великият заклинател на дакота! Татанка-йотанка иде!

Сякаш огън полази по жилите на бойците от Съюза на Червените елени и те подеха в хор вика на своя водач:

— Татанка-йотанка иде! Великият заклинател на дакота! Татанка-йотанка иде! Великият заклинател на дакота!

Културата площадка кънтеше от техните викове. Четансапа пееше с мощния си глас:

— Татанка язди през брода! Танцувай, Хавандшита, танцувай! Татанка язди през брода! Танцувай, Хавандшита, танцувай!

Хоровото пеене сякаш подхвана и подтикна заклинателя и заливащите го от всички страни викове на възбудената тълпа го покориха така, че той отново грабна своя заклинателски жезъл и поде с него и с жертвения нож нов, още по-лудешки танц. Това не бяха вече естествените сили на възрастен човек. То беше някакво изпадане в транс, което сякаш се бе породило от само себе си и го увличаше в танца.

— Татанка язди през брода! Танцувай, Хавандшита, танцувай!

Общото настроение облада и по-възрастните бойци. Чотанка донесе сигналния барабан и заби сега по него в ритъм с песента на мъжете:

— Татанка язди през брода! Танцувай, Хавандшита, танцувай!

Бойците и момчетата започнаха да удрят с крака в такт, както се бяха научили и навикнали по време на своите продължаващи дни и нощи културни танци.

— Татанка-йотанка, Татанка-йотанка, Татанка-йотанка! Той язди през брода, танцувай, Хавандшита, танцувай!

Камък с рога се облегна на обредния кол посред площадката. Вече почти не усещаше раните от изгоряло по мишците и раменете си. Ала димът, горещината от огъня, хоровото пеене, барабанният тремол, тропащите с крака мъже и танцуващият заклинател възбуждаха нервите и съзнанието му. Той се видя център на голямо погребално тържество, чийто край все още му се струваше каменният нож, който разпаря гърдите му, за да извади отвътре заклинателят сърцето му. Мислеше, че трябва да умре, но знаеше, че вече не го заплашва позор. Не бе отхвърлил позора сам от себе си. Синовете и дъщерите на Великата мечка го бяха отблъснали всички заедно от него. Шонка подкладе още веднъж огъня, макар че отдавна вече беше ден.

— Татанка-йотанка! Татанка язди през брода! Танцувай, Хавандшита, танцувай!

Мъжете се бяха струпали на групи и кръгове, както правеха винаги по време на обредните танци. Кръга непосредствено около кола

водеше Четансапа и пееше непрекъснато като някакъв неуморен инструмент:

— Татанка язди през брода! Танцувай, Хавандшита, танцувай!

Сега младите бойци поведоха хорото си около кола и огъня. Те препречиха пътя на Шонка, който не можеше вече да се приближи към огъня. Кладите догоряха бавно и забавиха смъртта.

Втория, по-широк кръг на бойците, водеше Чотанка. Извън двата кръга се бяха подредили младежите. Те всички държаха ножовете си във въздуха, както правеха при танца на топките, издигайки прътовете, с които удряха, и пееха:

— Татанка язди през брода! Танцувай, Хавандшита, танцувай!

Чотанка удряше барабана.

Зад хороводните редици и танцуващите групи на мъжете се подредиха и жените, водени от Унчида, и девойките, начело с Уинона. И жените си имаха свои обредни танци, от които най-важният беше Танцът на скалповете за успокоение на убитите врагове. Те пристъпваха ритмично и пееха:

— Татанка язди през брода! Танцувай, Хавандшита, танцувай!

Чотанка барабанеше все по-настървено.

Към пладне танцуващият Хавандшита грохна. Падна на земята и остана легнал в тревата със заклинателския жезъл и ножа в ръце. Никой не посмя да го докосне, защото всички смятаха, че това е магия, и трябва да изчакат, докато духовете разбудят отново заклинателя. Танцьорите започнаха да се подменят. Това също беше обичай и навик.

Само Четансапа, Унчида и Уинона не се оставиха никой да ги смени. Като в унес, те пееха и танцуваха без прекъсване:

— Татанка-йотанка! Татанка язди през брода…

Камък с рога се беше облегнал на кола. Стоеше като човек, окачен през мишниците. Коленете му трепереха, раменете му се бяха привели напред, погледът му беше изцъклен, но той все още не падаше.

Най-после отново се свечери.

През прерията долетяха в разтеглен галоп трима ездачи. Изкачиха се на възвишението, за да могат да обгърнат целия бивак с поглед. Хорът на танцуващите мъже и жени ги заля:

— Татанка-йотанка…

Единият ездач вдигна ръка:

— Татанка-йотанка идва! Той иде!

Само Четансапа забеляза от всички танцуващи вестителя. Той изкрещя:

— Той идва! Той идва!

Танцуващите спряха. Всички нададоха радостни възгласи, както се провикваха, когато дни наред бяха танцували Танца на бизоните и накрая той се бе увенчал с успех и се бе задало бизонско стадо.

Хавандшита се изправи от тревата и се огледа объркан. Вдигна отново ножа и се опита да си пробие път през най-вътрешния кръг на танцуващите мъже до кола, но нова песен го блъсна и пое като сред огнен и омагьосан кръг и мъжете отново затанцуваха, наредени гъсто един до друг:

— Татанка-йотанка, Татанка-йотанка! Татанка-йотанка!

Хавандшита се олюля. Когато сякаш напълно разбра какво се беше случило, през Конския поток вече яздеше малка група непознати бойци и вождове. Те водеха и впрегнати коне, яздени от младежи. Конете влачеха след себе си плазове, които пренасяха заедно с коловете за голяма шатра и чергила, завивки и всичко необходимо. Ездачите придружаваха транспортните коне. Сред тях се открояваха един мъж с орлово перо, чиято сериозна и тежка осанка и здраво стиснати устни изразяваха заедно с богатото облекло достолепието му.

Пеещите замлъкнаха, групите на танцуващите мъже и жени се разпръснаха. Великото събитие се бе случило, тайнството, изглежда, бе сполучило.

Татанка-йотанка слезе бавно от коня и се приближи към Хавандшита, който стоеше сам.

— Там, където стоиш ти, ще издигна своята заклинателска шатра — каза по-великият и по-почитан заклинател. — Остани на място!

Хавандшита се подчини. Младежите, които бяха яздили товарните коне и бяха помощници на великия вожд и заклинател, смъкнаха плазовете от гърбовете на мустангите и сякаш за миг заклинателската шатра на Татанка бе издигната. Върховете на прътите се скръстиха над Хавандшита. Изпънаха чергилата и Хавандшита изчезна от погледите на стоящите наоколо в новоиздигнатата шатра.

Татанка-йотанка пристъпи към обредния кол. Двама бойци се приближиха. Те изляха ледено студена вода върху главата и гърба на Камък с рога и му дадоха да пие. Той вдигна глава и погледна Татанка-

йотанка право в очите. Четансапа и Стария гарван също пристъпиха напред.

— Чух, че пеехте, танцувахте и ме очаквахте — заговори Татанка-йотанка. — Ето, аз дойдох. Съвещавахте ли се основно, като бойци, за съдбата на Камък с рога, сина на Матотаупа?

— Съвещавахме се — отвърна Четансапа. — Мъжете на Мечата орда искат да приемат отново в своите шатри Камък с рога, сина на Матотаупа. От три лета и зими насам той не е убивал вече дакота, но в продължение на две лета умряха повече от сто души златотърсачи под знака на Великата мечка. Камък с рога е готов да се бие заедно с нас срещу дългите ножове.

— Осъзна ли той, че е виновен и че и Матотаупа, неговият баща, беше виновен?

— Да.

— Какво казва Хавандшита?

— Неговите думи бяха против Камък с рога. Той беше решил, че синът на предателя не бива да бъде назоваван повече с никакво име и не бива да умре с почести. Мъжете трябваше да го заплюват, а жените да го подиграват и да го убият. Но когато ние не се съгласихме да оставим Камък с рога да бъде опозорен, а се съвещавахме като мъже за най-добрия измежду нас, Хавандшита поиска да го убие със свещения нож.

— Хавандшита неправилно е разтълкувал знамението на духовете. Аз ще го поуча тази нощ в моята заклинателска шатра да разгадава по-добре духовете. Хау. Отнесете Камък с рога в неговата типи. Когато слънцето изгрее за втори път и се изкачи на небето, нека се събере Съветът, защото аз искам да изслушам бойците на Мечата орда и имам да им кажа още някои неща. Хау!

Придружен от трима възрастни бойци с орлови пера в косите, Татанка-йотанка се отправи към своята заклинателска шатра.

Четансапа и Къдрокосия Чапа отнесоха Камък с рога в родната му типи.

Унчида и Уинона приготвиха постелята. Камък с рога падна върху нея и другарите му се сбогуваха, защото той беше изнурен до смърт. Беше стоял тридесет и шест часа на кола и часове наред заобиколен от пламъци и дим.

Пи от водата, която Унчида му подаде, и я остави да посипе лековити билки върху раните от изгарянето. Погледна я в лицето и срещна очите й, които бе видял за последен път след смъртта на Харпстена. В този миг той знаеше, че вече си беше у дома.

Заспа. Главата му гореше и той сънува лошо. Миналото отново се надигна в сънищата му. Шатрата се изпълни с фигурите на пияните мъже, които тайно бе наблюдавал като момче: Старата Антилопа и най-възрастния син на Стария гарван повърнаха и изпоцапаха всичко. Яви му се баща му, победителят на сивата мечка, украсен с орловите пера, а след това пръхтящ и викащ заедно с пиещите в блокхауса мъже. Помисли си, че отново стои на кола, а Татанка-йотанка все не идваше. Не идваше и не идваше! Всички изоставиха Камък с рога и започнаха да го заплюват, а Шонка се примъкна, за да натика пръст в устата му и да изтръгне сърцето му от тялото.

Камък с рога се сепна в съня си и ръката му посегна към оръжията, които Четансапа му бе донесъл. Сграби ножа. Мина известно време, докато разбра къде се намира и че бе сънувал. Край него стоеше Унчида. Жените не бяха лягали. Бяха чули онова, което Камък с рога говореше насън, но той не знаеше това.

Не искаше да заспи отново, защото се страхуваше от сънищата си. Затова остана с втренчени в бледо осветената шатра очи. В дъното, на един от прътовете, висеше кожата на огромната гризли, която Матотаупа бе убил. Харка бе участвувал като момче в лова. Костеният лък висеше там, лъкът, с който Матотаупа и Харка бяха „стреляли в слънцето“!

Откъм заклинателската шатра на Татанка-йотанка се разнесе монотонен хипнотизиращ напев.

Развидели се. Унчида освободи както обикновено едно чергило от колчето, за което бе завързано, и го отхвърли нагоре. Утринната светлина нахлу вътре. Откъм потока се разнесоха веселите викове на момчетата. Камък с рога нямаше още сили да отиде да се изкъпе. Остана да лежи. Не спеше, но и не говореше.

Към обяд, когато Унчида отново му даде да се подкрепи с малко храна, той се отправи към потока. Целият бивак беше на крак и всички го проследиха с погледи. Но той сам пред себе си се преструваше, че всичко му е безразлично, за да може да изрази безразличието си и

външно. Отнякъде изникна дългокракото черно вълчо куче и тръгна подире му, сподирено от няколко гласове:

— Черният вълк! Омагьосаният вълк!

Край мястото за къпане Камък с рога видя Четансапа и Чапа, които го бяха видели и бяха учудени, че отново е станал на крака. Той не искаше да се застоява никъде, но все пак погледна към две момчета — едно стройно, почти слабо тъмнокожо момче и едно набито, малко хлапе, които умело демонстрираха умението си да плуват и да се потапят на дълбоко, особено когато забелязаха, че бяха привлекли погледите на мъжете. Камък с рога си спомни, че двете момчета бяха носили на култовата площадка знака на помощник-предводители на Младите кучета, че се бяха надсмели над Шонка и бяха посрещнали с радостни възгласи победата на пленника край кола. Едното от момчетата приличаше много на Четансапа.

— Твой син ли е? — попита Камък с рога.

— Моят син. Осем лета е видял вече.

Камък с рога се усмихна — за първи път след много години — и лицата на двете момчета просияха.

Камък с рога се върна в шатрата и спа чак до вечерта, без никакви сънища.

През нощта остана буден. Задаваше от време на време по някой въпрос на Унчида и Уинона и те му отговаряха спокойно и простичко. Казаха му, че кулестият жребец, който имал завивка на гърба, и бялата кобила все се навъртали наблизо, но се плашели от непознати хора. Камък с рога можел много лесно отново да ги хване. Бяха донесли огърлицата му от мечи нокти и украсения с раковини колан. Перата от опашката на бойния орел бяха изчезнали. Четансапа не ги дал — каза Уинона, запазил всичките, и двете разрошени стари.

Девойката бродираше празнична дреха от лосова кожа. През нощта дрехата беше готова.

Сутринта Камък с рога отиде отново на потока, много рано, преди изгрев слънце, защото не искаше да срещне никого. Беше денят на Съвета на старейшините и той очакваше неспокойно какво ще решат уважаваните мъже. На кола го бе обладало спокойствие, което приличаше на тъмна нощ. Сега обаче в душата му бяха нахлули първите светлинни на надеждата. Той беше в своята шатра. Бе видял отново Унчида и Уинона. Бе разговарял с някогашните си другари.

Постепенно нишките, които го свързваха отново с живота в някогашното му племе, заякнаха и вече щеше да бъде много болезнено, ако се наложеше пак да ги разкъса.

Преди Четан, който участвуваше в Съвета, да отиде на събранието, той дойде заедно с Чапа да посети Камък с рога в шатрата му. Тримата другари от детинство седнаха край огнището и запушиха. Камък с рога беше доволен, макар че лулата му беше напълнена с тютюн от червена върба.

— Старейшините и вождовете ще се съвещават за тебе — обясни Четансапа — и ще те извикат пред събранието, може би след няколко часа. Имаш ли да облечеш някаква дреха?

Камък с рога изпръхтя с уста:

— Нима дрехата е толкова важна за вас? Изглежда, аз доста съм отвикнал от правилата, които царят в един бивак.

Уинона пристъпи напред и показа на Четан готовата празнична дреха, която тя бе ушила. Боецът остана много доволен.

За сметка на това Камък с рога никак не беше доволен.

— Та това е дреха за вожд; аз няма да я облека! — Струваше му се смешно и неприемливо, че изобщо трябва да се разговаря за подобно нещо.

— Вземи тази дреха — извика Къдрокосия Чапа — и се приготви да те изберем за боен вожд! Предстои ни тежка борба с дългите ножове. Ти ги познаваш и умееш да се биеш.

Четансапа добави:

— Стария гарван ще се откаже от поста си — и хвърли към своя другар от детинство поглед, който сякаш казваше: „Ти знаеш защо!“

Камък с рога се почувствува несигурен и силно възбуден.

— Ти всякога си обичал да се шегуваш — отвърна той на Къдрокосия Чапа, — но това, което сега ми каза, беше излишна насмешка. Аз никога няма да бъда вожд, ти знаеш това толкова добре, колкото и аз. Ще изберат Четансапа и кому другиму аз бих се подчинявал с по-голяма радост, ако изобщо стана някога боец на Мечата орда?

Четан се сбогува, тъй като заседанието в съвещателната шатра започваше. Къдрокосия Чапа остана, но разговорът не можа да продължи. Леката разпра между двамата другари от детинство още сковаваше езиците им. Мислите на Камък с рога бяха станали бавни,

трудно му беше да мисли и той дълго още се ядосваше над забележката на Къдрокосия Чапа за избора на нов боен вожд. Чапа от своя страна съжаляваше, че бе засегнал завърналия се другар, когато всъщност искаше да го зарадва.

Къдрокосият боец обаче не искаше да си отиде и да остави другаря си от детинство сам, докато заседанието в съвещателната шатра обсъждаше по-нататъшната съдба на завърналия се. Чапа забеляза как Камък с рога започваше да се ослушва. Гласовете на говорещите стигаха дотук, но думите не можеха да се разберат. Докато Чапа наблюдаваше скришом другаря си, който седеше срещу него край огнището, той разбра, че за Камък с рога двата дни и нощи край кола, безкрайно проточилият се съд над него и всички възкресени спомени не бяха отминали с това, че завърналият се можа да остане жив и че отново си беше у дома, че спеше и можеше да утолява жаждата си. В тялото и в представите си той сигурно още продължаваше да преживява всичко, което се бе случило. Изведнъж Чапа разбра остротата, с която другарят му бе отговорил. Стори му се, че сега започва да го разбира по-добре. Камък с рога беше все още много уморен. Чапа ясно виждаше това и заради физическата умора Камък с рога трябваше да си легне отново и да заспи. Но Съветът на старейшините заседаваше и решаваше неговата съдба. През тези дълги часове единствено достойното и честно държане би било Чапа да поведе разговор със своя другар за най-сложните въпроси, които вълнуваха навярно еднакво и двамата и които бяха много по-важни, отколкото въпросите за съществуването на отделен човек, защото засягаха живота на мнозина.

Когато мислите на къдрокосия Чапа стигнаха дотук, той каза:

— Ти си прекарал две лета и две зими в Черните хълмове, Камък с рога. Ти знаеш повече от нас. Вярно ли е онова, което разнасят езиците, че сега там щели да надойдат много уачичун?

Заговореният видимо бе откъснат от някакви свои собствени мисли. Извади лулата от устата си.

— Вярно е. Не на онова място, което знаеше Матотаупа и което аз знам, а в северните Черни хълмове белите хора са намерили злато. Не такова злато, което може да се събира на камъчета и каквото са тръгнали да търсят крадците и убийците като Червения Джим и неговите другари, пък и някои отделни златотърсачи. Белите мъже са

намерили злато, което се е сраснало със скалите и което те добиват със своите сечива. Това не може да направи сам човек. Трябва да работят много хора заедно; те са принудени да живеят непрекъснато заедно; нуждаят се от големи количества храна и пиене. Те ще трябва да си построят нова железопътна линия, ако искат да осъществят своите планове. Успеят ли да се установят там, ще избият всичкия дивеч на дакота в планинските гори. Те ще ни отнемат местата, на които построяваме нашите биваци. Изобщо няма да искат да ни търпят повече из тези планини. Затова сега подсилват военната охрана на фортовете и строят нови станции за своята милаханска, тая тяхна железница.

— Значи, това е вярно. — Къдрокосия Чапа имаше чувството, сякаш денят притъмня. — Камък с рога — попита той след известна пауза, — ти как смяташ? Ти си бил много лета и много зими сред белите мъже. Знаеш колко са на брой, познаваш оръжието, сечивата им. Аз също съм живял сред бели хора, под ударите на бича на белите мъже, чак до единадесетата си година. После дойдох при вас, дакота. Живях и се борих заедно с дакота. Казвам ти обаче открито, никога не съм вярвал, че ние ще можем да попречим на белите мъже да построят железопътната линия и да ни отнемат земята, щом твърдо са решили това и щом като Великия баща във Вашингтон им помага.

— Какво искаш да кажеш с тези думи? — По изпънатата върху скулите на Камък с рога кожа отново се появиха огнени петна.

— Искам да ти кажа онова, което често съм казвал и повтарял на нашите вождове и на нашите заклинатели, само че без моите думи да намерят отклик у тях. Ние не бива да се надяваме само на нашето оръжие. Ние трябва и да научим нещо.

— Какво искаш да научиш?

Лулата на Камък с рога изгасна. Той изтърси остатъка от тютюна в огнището. Мислите му, които бавно се бяха съсредоточили, сега бяха пришпорени от ново напрежение.

— Ние трябва да се научим да живеем с по-малко земя — започна да обяснява Чапа. — Ние ходим на лов за бизони; белите мъже ги отглеждат. Ние залавяме мустанги; белите мъже ги отглеждат. Защо и ние да не правим така? Ние не можем да засаждаме върху тази жалка прерия, където живеем сега, царевица, както някога вашите бащи са я садили на плодородната почва край езерата и големите реки. Да

отглеждаме бизони и коне обаче можем. Защо не започнем да го правим, докато е още време?

— Защо мен питаш за това?

— Защото освен мене ти си единственият боец в Мечата орда, който наистина познава белите мъже. Всички останали само сънуват.

— Нима ти смяташ, Къдрокоси Чапа, че синът на един предател, по чиито ръце още лепне неотмъстена кръв, може да бъде добър съмишленик за тебе?

— Добър или лош! Какво значение има за мен това? Сега аз съм съвсем сам. Четансапа също не ме разбира.

— Кой е вашият мирновременен вожд?

— Хавандшита.

— Тогава остави всякакви надежди, Къдрокоси Чапа. Хавандшита ще преследва всеки, който иска да отнеме силата и уважението, с което се ползуват неговите ловни заклинания, той никога няма да одобри твоите планове.

— Страхуваш ли се, Камък с рога?

В очите на завърналия се проблесна искра.

— Ти какво искаш от мене?! — разяри се той.

— Да се застъпиш за онова, което всъщност не може и сам да не мислиш. Нима ти не беше казал в своята снежна колиба още като момче на Четан, че ние не можем да прогоним белите мъже, защото, колкото и да ги прогонваме, непрекъснато ще идват пак нови?

Камък с рога скочи.

— Че върви пред Съвета на старейшините и кажи на вашите вождове и старейшини, че Камък с рога не иска да вдигне бойната секира и не вярва в победата на дакота! Камък с рога наистина се е бил, но сега, след като белите мъже са убили и скалпирали баща му Матотаупа, той предпочита да отглежда мирни бизони и мустанги! Нека заклинателите и старейшините обмислят всичко това, преди да приемат отново в своите шатри такъв човек! Кажи им, че моят език е излъгал, когато изрече думите: „Готов съм да се бия с вас срещу дългите ножове.“

Чапа дълго не знаеше какво да отговори. Най-после каза натъжен:

— Братко мой, та аз също се боря. — При тези думи къдрокосият боец погледна открито в очите своя приятел от детинство. —

Разбирам. Аз твърде рано те засипах с моите собствени грижи. Но и ти трябва да ме разбереш. Дълги лета и зими аз не съм намирал никой, който дори да се съгласи да ме изслуша.

Завърналият се все още стоеше прав. Вървеше нагоре-надолу из шатрата. Най-после попита:

— Какво мислят Татанка-йотанка и Тасунка-витко днес за тези неща?

— Те искат да се бият и не мислят за нищо друго. Те притежават договорите, сключени с уачичун за цялата наша безкрайна земя до Плат на юг и до Мисури на север, и искат да наложат с пушки и ножове да се спазват тези договори. Недей забравя, че никой от нашите вождове не е бил досега в град.

Камък с рога се спря на място.

— Къдрокоси Чапа! Като момче аз престъпих решенията на нашите вождове и старейшини. Изразходвах безцелно силите и сръчността си. Проливах кръв на дакота. Бях станал самотник като настървен елен, който се нахвърля върху всички стада. Вървях по неправилен и унищожителен път. Ако сега мъжете на Мечата орда се съгласят да ме приемат в своите редици — ти чуваш гласовете в заклинателската шатра, но аз все още не знам какво решение ще вземат нашите бойци, — ако те обаче отново ме приемат в нашите шатри, то аз ще се подчинявам на нашите вождове и старейшини и ще върша онова, към което те ще ме призоват заедно с всички наши бойци. Искам да изкупя вината си. Искам да отмъстя за своя убит баща, искам да се бия срещу белите мъже, които се канят да нарушат своите клетви и сключените с нас договори и да ни отнемат и последното място за подслон. Аз казах, хау. Но ако ти искаш да спечелиш нашите мъже да научат нещо ново и да започнат нов живот, то твоите думи ще ти помогнат малко, а моите — никак. Залови се и почни да отглеждаш мустанги. Ако това ти се удаде в нашата земя тук и при нашия начин из живот, ти ще привлечеш вниманието и одобрението на нашите бойци. Научил ли си се като дете при белите мъже да отглеждаш добитък?

— Не, аз берях памук.

— Смяташ ли, Къдрокоси Чапа, че белите мъже ще ни оспорват правото над прериите и горите, ако започнем да отглеждаме мустанги и бизони?

— Тогава ние няма да имаме нужда от толкова много земя, както сега, когато живеем от лов.

— Не, от по-малко, това е вярно. — Камък с рога седна отново край огнището. — Но мъжете и жените от племето на семиноли са обработвали земята в земните, които уачичун днес наричат Джорджия, и въпреки това са ги изпъдили. Те избягали в блатата на Флорида и отново започнали да сеят и след седем години тежки борби пак ги изгонили и ги затворили в резерват далеко от тяхната родина, след като дългите ножове предали и заловили вожда им Оцеола. И днес още няколкостотин семиноли живеят скрити в блатата, това е всичко. Белите мъже не търпят край себе си никакъв свободен народ, няма значение дали той ще ловува, ще отглежда добитък, или ще обработва земята. Те преследват и убиват всеки, който не им се подчинява.

Къдрокосия Чапа преви гръб и наведе глава. После каза:

— И все пак ще бъде по-добре да научим повече от това, което знаем.

— Започни, Къдрокоси, както ти казах, и не мисли, че аз не мога да те разбера. Аз също имам мисли, които никой не иска и да чуе. Аз знам какво означава това — никой да не споделя мислите ти. — Докато говореше, Камък с рога си играеше с украсения с раковини колан.

— Искаш ли да ми кажеш какви са тези твои мисли? Завърналият се помълча.

— Ще ти ги кажа — рече той след това. — Може би, Къдрокоси Чапа, ти няма да ме сметнеш в своите съкровени мисли за огъваща се тръстика и за предател. Аз мисля, че бойците на прериятa не бива повече да се избиват помежду си!

— Но ние не можем да търпим бойците на пани в нашите ловни райони! Те избиват нашия дивеч!

Завърналият се сведе поглед, пресече разговора, като замахна с ръка, и напълни отново лулата си.

Чапа също не каза нищо повече и Камък с рога отново потъна в мълчанието, от което го бе извадил къдрокосият боец.

Отвъд в голямата шатра продължаваше съвещанието за сина на Матотаупа. Сега гласовете отново се чуваха ясно, след като двамата приятели бяха прекъснали своя разговор. И като дванадесетгодишно момче Камък с рога бе седял така в шатра — тогава в шатрата на заклинателя — и бе долавял гласовете на мъжете, които обсъждаха в

съвещателната шатра виновен ли бе баща му, или невинен. Образът на убития му и скалпиран баща, чийто труп сега ядяха рибите, отново изплува пред него и пак започна да го преследва. Отвред го дебнеха спомени. Крайно време беше да му възложат да върши нещо, иначе мислите му щяха да го уморят.

Къдрокосия Чапа се сбогува и си отиде. Камък с рога остана сам с двете мълчаливи жени. Тъй като трябваше да чака, докато го извикат пред Съвета, той не биваше да напуска своята типи. Усещаше гласовете на съвещаващите се мъже като ножове, които стържат кожата му. Той не искаше нищо друго, само решение, решение, което да бъде неотменно.

Едва късно след обяд дойде очакваният пратеник на Съвета. Беше сам Четансапа.

Камък с рога се изправи. На гърдите му висеше огърлицата от мечи нокти, той беше облякъл легините си с косите от скалпове. Горната дреха не бе облякъл. Съвсем жив беше още споменът как той сам подигра на големия празник Шонка за прекалено украсената му дреха. Не искаше и той да се направи смешен по същия начин. Всичко, което можеше да намали уважението, с което се ползуваше, и да унизи гордостта му, го засягаше като човек, останал без кожа. Наистина не беше прието боец да се явява без горна дреха пред Съвета на старейшините, но всеки знаеше как и в какво състояние бе донесен Камък с рога в бивака и тъй като той не участвуваше в Съвета, стори му се по-достойно да не прикрива нищо, отколкото да се издокара. Четансапа понечи да даде знак на Уинона, но бе забравил за опитното съгледваческо око на своя другар от детинство и когато срещна погледа му, веднага се отказа от всякаква потайност, сам пое спорната дреха, прехвърли я през ръката си и я внесе в Съвета на старейшините. Камък с рога се учуди на това на пръв поглед детинско и безсмислено упорство от страна на един опитен боец, който по всяка вероятност сигурно вече бе избран за боен вожд на Мечата орда, а сега, се държеше като жена, която иска да облече упорито дете. Камък с рога все още се чувствуваше чужд дори и пред най-добрия от своите някогашни другари.

Двамата бойци влязоха заедно в съвещателната шатра Вътре седяха в кръг уважаваните мъже на племето, облечени всички в празничните си дрехи, със затъкнати орлови пера в косите или с

корони от орлови пера, а също и с украса от дълги шлейфове от орлови пера и бизонски рога. От горната страна на кръга бяха седнали Татанка-йотанка, Хавандшита и бойците, които бяха съпровождали Татанка-йотанка, както и Чотанка и Стария гарван.

Четансапа седна до Чотанка. Камък с рога остана прав.

Татанка-йотанка се изправи и заговори и всички насочиха погледи към завърналия се:

— Камък с рога, сине на Матотаупа! Съветът на старейшините на Мечата орда и главните вождове на дакота решиха да те приемат отново в нашите шатри и в редовете на нашите бойци. Ти ще ни донесеш скалпа на Джим, щом тая Лисица се осмели да дойде отново в нашите ловни райони. Дългите ножове са дошли на голяма група при Миниа-танка-вакпала и строят палисади. Ние ще се съвещаваме как бихме могли да ги победим. Ти си опитен в боя и умееш да си служиш с оръжието. Затова Тасунка-витко ми даде да ти донеса това тайнствено желязо. Той казва, че ти добре го познаваш.

Татанка-йотанка издигна високо една двуцевна карабина. Камък с рога пристъпи напред и я пое вдървено. Татанка-йотанка продължи:

— Стария гарван ни помоли да му разрешим да се откаже от званието боен вожд. Той е уморен; ние ще изпълним желанието му. Четансапа предложи на бойците на Мечата орда да изберат за боен вожд тебе, сина на Матотаупа. Нашите мъже не само са чували как ти умееш да се биеш като боец. Те трябваше и сами да се убедят в това и са го видели пред кола. Ние имаме доверие в теб.

Кръвта плисна в лицето на Камък с рога. Тъй като досега беше блед, всички видяха как пламна лицето му и завърналият се съжали, задето бе издал чувствата си. Клепките му се спуснаха наполовина и скриха израза на очите.

— Искаш ли да кажеш нещо? — попита Татанка-йотанка.

— Да.

— Говори тогава като член на нашия съвет!

И все пак Камък с рога не отговори веднага. Искаше добре да оформи думите си и да ги изрече без запъване. Видя отново лицето на Къдрокосия Чапа, макар че Чапа не беше в шатрата. Но Камък с рога видя лицето на своя другар от детинство и чу отново въпроса му: „Страх ли те е да изречеш истинските си думи?“ А как беше в действителност? Страхуваше ли се наистина завърналият се, че може

отново да изгуби всичко, което тъкмо си бе възвърнал, ако изкажеше гласно мислите, които никой нямаше да иска да чуе — или може би всъщност не мислеше нито за собственото си колебание, нито за онова, което Чапа искаше от него, а беше съгласен да се бие заедно с всички тези мъже, да отмъсти и да убива враговете, където и да ги намереше?… Беше ли решен да върши това и нищо друго?

Камък с рога стоеше пред вождовете и старейшините и не биваше да мълчи повече. Онова, което каза, не беше лъжа и все пак не бе истината.

— А как ще ми се подчиняват Сина на Антилопата и Шонка?

— Те ще се подчиняват на решението на Съвета и на своите главни вождове, хау. Ние очакваме от теб, че ще водиш мъжете, защото можеш да го сториш и защото те искат ти да ги водиш. Има ли друг път, по който би могъл по-добре да изкупиш вината си и да умилостивиш мъртвите?

Камък с рога мълчеше.

Четансапа се изправи. Той държеше в ръка корона от орлови пера, която бе стояла досега върху една завивка.

— Вземи — каза той, — перата за нея ние намерихме у тебе. Ти си убил през двете минали лета повече от сто души златотърсачи. Твоите белези от рани ни разказват колко често си бил раняван и че си принесъл жертвоприношение на слънцето. Погледни тези пера! Твоите дела и рани са изрисувани по тях. — Четансапа показа резките по дръжките на перата и червените кадрави перца по краищата им. — Ела! Ти ще носиш орловите пера и дрехата на вожд. Отсега нататък името ти ще бъде Токай-ихто. Ти ще ни предвождаш, ние знаем това! Името ти даде Тасунка-витко.

Токай-ихто облече обшитата с бродерия дреха и пое короната от орлови пера. Преброи и огледа още веднъж перата. Имаше и две по-стари, необикновено големи, но не така хубави, защото бяха малко разрошени, и само Токай-ихто знаеше, че тези две пера бяха от годината, когато момчето Харка се бе сприятелило с един орел. Токай-ихто издигна с двете си ръце короната от орлови пера и я постави на главата си.

Отправените към него от всички страни погледи говореха ясно, че мъжете се възхищават от своя новоизбран боен вожд. Измъченото му лице представяше странен контраст с пищността на облеклото; но и

в най-леките му движения вече се чувствуваше отново предишната енергия. Той седна до Четансапа и взе в ръце двуцевната карабина, подарък от Тасунка-витко.

Произнесоха още няколко речи. Токай-ихто ги изслуша разсеяно. Той отново беше сред хора, които му се доверяваха. Отново беше син, брат и приятел, другар по борба и вожд. Беше получил нова задача, голяма и почтена задача. Тя отговаряше на онова, за което той се бе учил като момче и се бе закалявал като мъж. Тя го извисяваше над всички останали. Въпреки всичко обаче в тази задача за боен вожд се съдържаше един въпрос, който не можеше да бъде решен. Белите мъже бяха безброй много. В сравнение с тях червените бойци бяха малобройни и зле въоръжени; нямаха патрони. В съвещателната шатра Камък с рога беше единственият, който наистина познаваше белите мъже и затова не можеше да не предвижда безнадеждността на борбата за свобода на своето племе, което въпреки всичко бе решен да води. Той не бе казал всичко, което знаеше и мислеше, и така в живота му отново се промъкна мълчание и нова лъжа. Но той не знаеше още как може да премахне тази лъжа, защото искаше да се бие срещу убийците на своя баща и срещу онези, които крадяха тяхната земя, дори това да би струвало и неговия живот, и живота на всички. Помислеше ли за убития си баща, омразата му ставаше безразсъдна.

Съвещанието бе приключено.

Камък с рога не можа да откаже на поканата да участвува в един тържествен обед в шатрата на Стария гарван, която бе приета от всички знатни мъже. Щом учтивостта му позволи това, той побърза да напусне шатрата. Свали короната от орлови пера и празничната дреха в своята собствена шатра и заедно с другарите си от детинство Четансапа и Къдрокосия Чапа излезе на възвишението край конското стадо. От това възвишение се бе провело на времето едно паметно състезание по езда на младежите, в което Харка бе взел участие още като дванадесетгодишен.

От върха на възвишението Камък с рога оглеждаше околността и запя тихо тайнствената песен, с която бе опитомил кулестия жребец. Само след час сред прериятa се появиха кулестият жребец и бялата кобила. Жребецът душеше и бе изострил уши. После дотича с радостни скокове пъргав като малко конче. Камък с рога тръгна бавно насреща му. Животното го изчака, после отново пристъпи малко

напред. Най-после те сложи ноздри на врата на своя господар. Камък с рога го яхна и го отведе в стадото.

Другарите му поклатиха глава, защото никога досега не бяха виждали подобно нещо. Ала Камък с рога нямаше желание да им разкаже историята на този кон и да разкрие с това част от историята на своето кръвно побратимяване с Планински гръм. Той бе заключил дълбоко в себе си всичко, което се отнасяше до живота му като прокуден.

Новият боен вожд на Мечата орда спеше вече трета нощ в своята шатра. Беше му много топло, той отметна и за през нощта едно чергило. Отмести облегалката за главата и накара черното си вълчо куче да легне на същото място, както то бе правило винаги през последните две години. Кучето струваше повече от двама постови. Младият вожд се загърна в своята износена завивка, върху която бяха изрисувани подвизите на баща му, и остави до себе си оръжията, както и украсения с раковини колан от шатрата на предадения вожд Оцеола.

Спа дълбоко. На разсъмване вече беше буден и отпочинал. Свършено беше със спомените и всякакво безделие.

Младият вожд проведе първото съвещание за своите ловни и бойни планове в своята типи. Предстояха пролетта и ловът на бизони. Разпределиха ловните съгледвачи. Крайно време беше да намерят бизони; Камък с рога също се нуждаеше от ловна плячка за своята шатра. Не смяташе да нападне малкия форт, в какъвто се бе превърнал блокхаусът с палисадата край Ниобрара, защото това щеше да коства много големи загуби на хора. Но нямаше да остави на спокойствие белите мъже там. Щеше да напада и убива заедно с Червените елени тамошните дълги ножове, щом те излезеха непредпазливо вън от палисадата или стояха на пост, или се къпеха. Те трябваше да живеят като пленници зад своите колове, а мъжете на Мечата орда щяха да ограбват снабдяващите ги с патрони техни транспорти.

Младият боен вожд реши още след няколко дни да тръгне към Ниобрара и да поеме пътя на борбата.

---

[1] Ракия. Б.пр. ↑

Издание:

Лизелоте Велскопф-Хенрих. Синовете на Великата Мечка — II том. Топ и Хари

Второ издание.

Издателство „Народна младеж“, София, 1982

Художник на корицата: Иван Тодоров

Художници на илюстрациите: Юли Минчев, Калина Тасева

Редактор: Анна Сталева

Художествен редактор: Димитър Чаушов

Технически редактор: Катя Бижева

Коректор: Виолета Славчева

Liselotte Welskopf-Henrich. Die Söhne der Großen Bärin: Top und Harry

Altberliner Verlag Lucie Groscer. Berlin, 1963

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

http://chitanka.info

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.